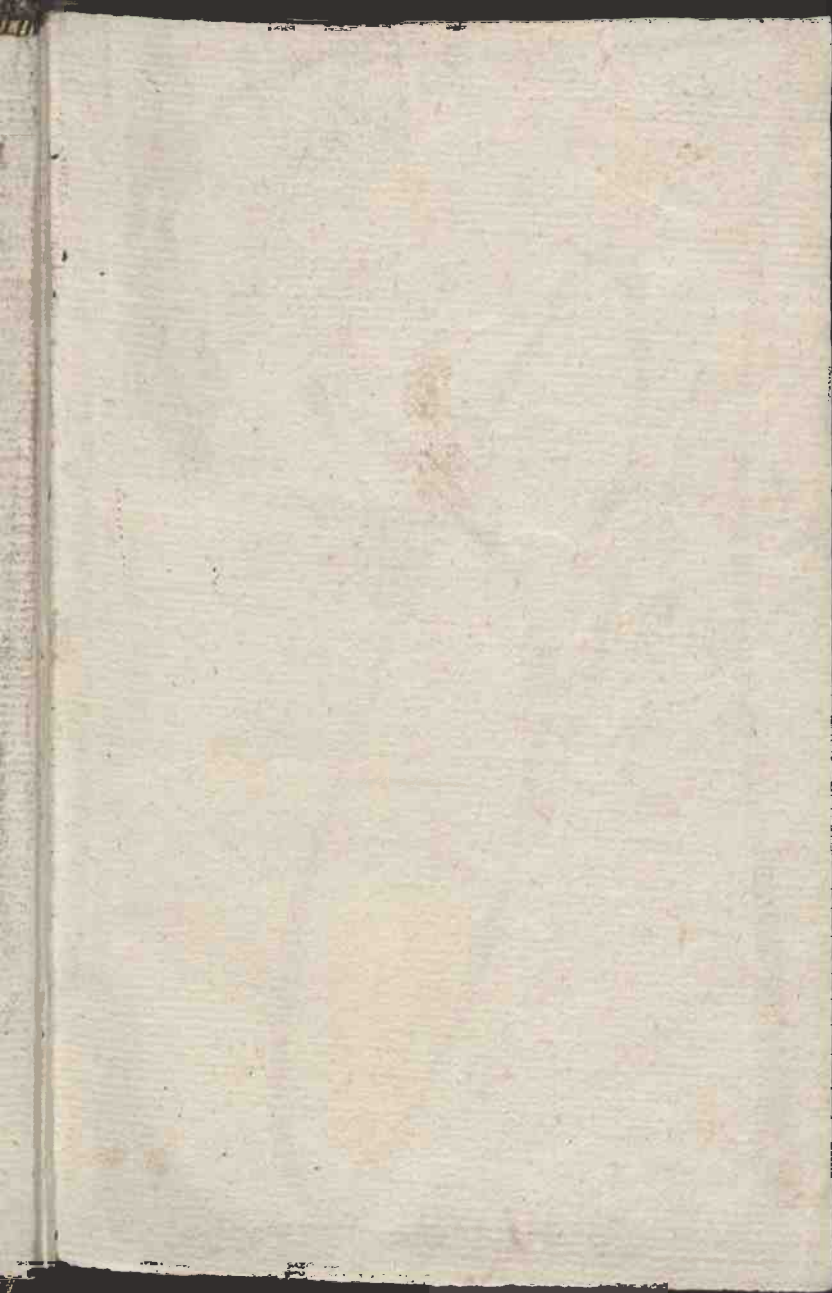

C

XVI 40

Opera omnia Erasmi caute legenda. Nam multa
enim valent correctione digna. Quia omnia expurgo
in scriptis. + + + + + Nonno set medz

ADAGIO

RVM D. ERASMI

ROTERODAMI +

Autoris dom

EPITO. nat.

M B.

*

*Ex nouissima Chiliadum recognitio-
ne excerpta.*

VIRVTE DVCE,

COMITE FORTVNA

LVGDVNI APVD SEB,
GRYPHIVM,

1544.

*Opera omnia Erasmi caute legenda. Nam multa
 enim sunt correctione digna. Vix omnia expurgari
 possunt. +*

ADAGIO

RVM D. ERASMI

ROTTERODAMI + *Austori dom*

EPITOMATI.

M. E.

*

*Ex nouissima Chiliadum recognitione
 excerpta.*

VIRTYE DVCE,

COMITE FORTVNA

LUGDVNI APVD SEB.
 GRYPHIVM,
 1544.

THE NATIONAL ARCHIVES

COLLECTION

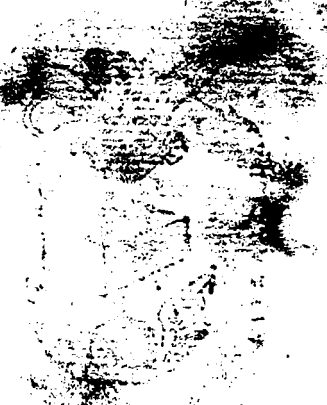
RECORDS

1914

UNITED STATES DEPARTMENT OF THE INTERIOR

LAND OFFICE

RECORDED - 1914

UNITED STATES DEPARTMENT OF THE INTERIOR

LAND OFFICE

1914

SEB. GRYPHVS

L I T E R A R V M S T V -

D I O S I S S .

*

V A M utilis sit & penè dixerim neces-
saria, Parcemiarum cognitio omnibus,
qui aut ipsi aliquid ad posteritatem trans-
mittere, aut à ueteribus literis prodita
rectè assequi cupiant, nemini uel medio-
criter mansuetioribus Musis initiato obscurum esse arbi-
tramur. Sunt enim illæ quasi quædam insigniores gemmæ
le, quibus concinnè suis locis intertextis mirum in modum
exornatur oratio, plurimumq; uenustatis acquirit &
splendoris: iisdemq; rursus detractis, ueluti legitimis suis
condimentis destituta, insipida redditur & insulsa. Porrò
cùm ea ferè sit Prouerbiorum natura, ut eorum origo ex
uetustis, ijsq; plerunq; non admodum triuialibus eruen-
da sit monumentis, necesse est ut crudita quadam obscuri-
tate imperitam antiquitatis iuuentutem in euolucndis ue-
terum scriptis (quorum ut quæque optima sunt, ita quàm
maximè id genus flosculis sunt respersa) ueluti salebris
quibusdam subinde remorentur. Quare cùm ea sit rei hu-
iusce utilitas, ut neq; ipsi sine hisce adminiculis satis com-
modè quippiam literis mandare, neque ad ueteris alicuius
scriptoris interpretationem aspirare possimus, immortalis
profectò ueneratio debetur unico illi Germaniæ, atque
adeo totius ætatis nostræ ornamento, Desiderio Erasmo,
qui ferè omnes in hoc genere salebras, ad quas etiam me-
diocriter eruditi antea restitabant, inæstimandis suis su-
doribus complanauit, facillimamque deinceps studiosis
a 2 omnib

omnibus ad Paroemiarum cognitionem uiam communi-
uit. Cum itaque superioribus hisce annis diuini illi Ada-
giorum Commentarij maioribus typis excusi semel atque
iterum ex officina nostra prodijissent, uisi sumus rectè at-
que ordine facturi, si hanc quoque Epitomen in gratiam
tenuiorum, quibus tam immensi operis redimendi facultas
non esset, quanta fieri posset uigilantia excuderemus: fi-
delium ea in re medicorum cōsuetudinem secuti, ut quem-
admodum illi plebeiaē sortis hominibus uilia quaedam &
paratu facilia præscribunt, quæ tamen non minus, quam
potentiorum illa terra mariq; petita pharmaca conscrant
ad sanitatem: ita & ex hoc tantillo enchiridio tenuiores
tantundem penè, quantum beatiore ex oneroso illo Ada-
giorum opere, utilitatis reportarent. Hoc igitur
quicquid est laboris & industriæ, candidi Le-
ctores, quod huic operi impendimus, lata
fronte excipite. Ita enim futurum
est, ut mei me laboris minus pos-
niteat, si uobis non ingra-
tum esse cognouerim,
aliquamq; inde ad
studia uestra
utilita-
tem
peruenire.
Vale-
te.

ADAGIORVM

D. ERASMI ROTER-

RODAMI EPI-

TOME.

*

QVID PAROEMIA.

PAROEMIA (definitore Erasmo) est celebre dictum scita quapiam nouitate insigne. Vt Dictum generis, Celebre differētiæ, Scita quapiam nouitate insigne, proprii uicē obtineat.

Quid Parœmia proprium,
& quatenus.

Peculiariter autem ad prouerbii rationem pertinent, uti celebratum sit,

uulgoq; iactatum. Deinde scitum, ut aliqua ceu nota decernatur à sermone communi: id uerò erit, quod antiquitate pariter & eruditione commendetur. Celebritas autem adagiorum est ex oraculis numinum, sapiētum dictis, poëta quopiam maximè uetusto, scena, hoc est, Tragicorū & Comitorum actis fabulis, fabularū arguentis, apologis, euentu, historiis, apophthegmatibus, uerbo temerè dicto. Deniq; mores, ingenium, seu gētis siue hominis alicuius siue etiam animantis. Postremò rei quoq; uis quæpiam insignis ac uulgo nota, locum fecerunt adagio.

Quibus ex rebus nouitas accedit Parœmiæ.

Nouitatem nonnunquã ipsa res secum adfert, nonnunquam eam figura conciliat, ut Metaphora quæ penè semper adest, & multas partes complectitur, Hyperbole, Aenigma, quod nihil aliud est, quàm obscurior allegoria, Allusio, nonnunquã Dialectus, id est, uerbi proprietas, Ambiguitas item eloquendi nouitas, quanquam hæc ipsa nouitas proficiscitur à figura. Denique in parœmiis omnes τὸ γινώσκω, id est, ridiculi formas inuenies.

Quomodo Parœmia differat ab ys, quæ uidentur illi confinia.

Sunt autem quædam affinia parœmiis, ut γινώσκω, id est, sententiæ: ad hæc αἰνότης, id est, apologi: tum apophthegmata, præterea scommata, id est, salse dicta. Ea facillè licebit ab adagio

de hoc Vi.
placentinū
in prima e
narratio in
ma.
Septuag. 7.

fecernere, si ad definitionem recurras. Verum quando hæc singula possunt non esse parœmiæ, satis patet quòd à parœmiâ sunt diuersa. Quinquã sunt in hoc genere quædam adedò com modè dicta, ut facillè possint in adagiorum ordinem ascisci.

Commendatio Prouerbiorum à dignitate.

Cognitionem prouerbiorum non in postremis habitam, uel illud fat argumèti puto, quòd primi nominis autores de his uolumina contexere non dedignati sunt. Quorù primus Aristoteles philosophus, teste Laërtio. Chrysippus ad Zenodotù. Cleantes item. Reperiuntur nonnulla prouerbiorum collectanea Plutarchi nomine. Citantur inter parœmiographos ab Athenæo, Clearchus Solensis & Aristides. Deinde Zenodotus, qui Didymi Tarrhæi; Parœmias in compendium redegit. Citantur & Theophrasti proueria in cõmentariis in Demosthenē. Opus quod Zenobii titulo circumfertur, à me sub Zenodoti nomine citabitur. Citatur ab hoc Milo quispiam parœmiographus, itè & Dæmon. Extant & Diogeniani collectanea. Multa refert Hesychius, multa Suidas, qui Theætetum quædam autorè adducit. Sed quid ego hos, cum sapientes quidam Hebræi nõ dubitarint hoc titulo libros aliquot èdere? Nec illud argumentum leue, quod inter bonos autores, ut quisq; fuit cruditissimus eloquentissimusq;, ita quàm plurimù adagiorum suis libris aspersit: quales sunt apud Græcos Plato, Aristoteles, Plutarchus. Iam ut ad Latinos ueniam, omisissis utroq; in genere Græmaticis ac pœtis & M. Varrone, qui titulos quosdã prouerbiales Menippeis adscripsit, Romani principes magnis de rebus cõsulti, aliquando prouerbio respondisse inueniuntur. Quis non ueneretur hoc genus sermonis, quũ ipse Christus peculiariter eo delectatus sit? Apud Græcos his philosophi & sapientes responderunt. Nec antiquius ullũ fuit doctrinæ genus, quàm parœmiarum.

Ad quas res utilis Parœmiarum cognitio.

Nec minus utilitatis inest prouerbiis, quàm olim adfuerit dignitatis. Conducunt enim quum ad alia permulta, tum potissimũ ad quatuor, ad persuadendũ, ad philosophiam, ad decus & gratiam orationis, ad intelligendos optimos quoq; autores.

Commendatio à difficultate.

Vt non est medioeris artificii, gemmulã scitè includere anulo, & aurum purpuræ intertexere, ita non est (mihì crede) cuiusuis parœmiam aptè decenterq; orationi inserere.

Quatenus utendum Adagijs.

Primum

Primum meminisse oportebit, ut quod Aristoteles admonuit de epithetis, id in adagiis usurpandis obseruemus, nempe, ut illis utamur non tanquam cibus, sed condimentis, id est, non ad facietatem, sed ad gratiam. Præterea, non quouis in loco. Deinde, ne nimis crebró. In epistolis tamen familiaribus licebit pauló liberius hoc genere ludere.

Varius Proverbiorum usus.

Potest uariari proverbiorum usus, ut idem dictum ad complures sensus accommodes. Vt huiusce rei unum exemplum habeamus, pertusum dolium, uel ad obliuiosum, uel ad profusum, uel ad auarum, uel ad futilem, uel ad ingratum traduci potest. Effluit enim quicquid infuderis in animum immemoris. Apud prodigum nihil durat. auari cupiditas nunquam expletur. futillis & garrulus nihil continet.

DE FIGVRIS PROVERBIALIBVS ANTEA DICTUM. Nunc fontes aliquot indicabimus, à quibus genus figurarum duci possit.

Ab ipsa re.

Sumuntur enim interdum ab ipsa re, quoties hominem sceleratum, scelus appellamus, dedecorosum dedecus. pestilentem, pestem. lurconem, barathrum. tenebrionem, tenebras. contaminatum, labem. Qualia & per comparisonem efferre licbit, scelere sceleratior, ipsa nequitia nequior, cæcitate cæcior, loquacitate loquacior.

A rebus similibus.

Huic proxima sunt, quæ à rebus similibus trahuntur: ut, Mellic dulcior, Niue candidior.

Ab animantibus.

Muliere loquacior, passere salacior, hirco libidiniosior, ceruo uiuacior, luscinia uocalior, uulpe fraudulentior, lepore timidior, pisce sanior.

A personis decorum.

Mercurio faciūdius, Venere formosior, Diana intactior, ipsis Charitibus humanior, &c.

A personis fabulosis.

Hectore faciūdius, Tantalo esurientior, Cyclope immanior, Oreste insanior, Vlysse dolosior, Iro pauperior.

A personis comædiarum.

Daou uersutior, Euclione parcior, Phormione cōfidentior,

Thaide blandior.

A personis historiarum.

Catone seuerior, Cræso ditior, Zoilo inuidetior, Timone inhumanior, Numa religiosior, &c.

A gentibus.

Pæno perfidior, Scytha asperior, Parthis uanior, Thracibus bibacior, Care uilior.

Ab officiis.

Lenone magis periuus, Milite gloriosior, &c.

De præmollienda parcæmia.

Iam illud admonendum in usurpandis prouerbiis uidetur, quod in uerbis nouatis aut durius trāslatis fieri Fabius iubet, uidelicet *προσπιπλήτην τῆ παροιμία*, hoc est, præcastigare, & uelut occurrere parcæmiæ, siquādo uel obscurior uel alioqui durior uidebitur. Græci his fermè modis hoc faciūt, *κατὰ τὴν παροιμίαν, ὡς φασί. φασί. τὸ λέγομεν. τὸ το λόγος. ὡς παλαιός φησι λόγος. ὡς πῶτε λέγουσιν. ὡς λέγεται ὡς λέγομεν παροιμιαζόμενοι. ὡς λέγουσιν οἱ παλαιοί. καλῶς εἰρησῆ.* Id est, iuxta prouerbium, ut aiunt, aiunt, quod dicitur, quod dici solet, ut antiquum ait dictum, ut dicunt, ut dicitur, ut dicimus prouerbio, ut dicunt iocantes, rectè dictum est. Isdem fermè rationibus utuntur Latini: Aiunt, ut aiunt, ut est in ueteri prouerbio, iuxta uulgò tritū sermonem, quemadmodum uulgò dici consueuit, ut uetus uerbum usurpem, ut adagio dictum est, uerè hoc dicunt.

A B E R R A N D I.

A ianua aberrare.

Aristotel.

ἴς ἀν δύρας ἀμάρτοι. Id est, *Quis* aberreret à ianua? Dicitur solitum, ubi quis penitus aberreret à uero, totoq; fallitur iudicio. Affine uidetur huic prouerbio, quod apud Platonem legitur in Phædro: *χρῆσις τῶ πάντος ἡμάρτην*, id est, Lyfias profus aberrauit.

*T*ota erras uia.

Terentius.

Τῆ πάση ὁδῷ ἀφαιμαρτάνεισαι. Id est, *Tota* aberrare uia. Prouerbium est in eos, qui uehementer aberrāt. Translatum à uiatoribus, qui nonnunquam ita solent aberrare à uia, ut non sine dispendio quidem, tamen quo tendebant, perueniant: nonnunquam sic aberrant, ut longe diuertant, & in diuersum tendant.

Vnde

Vnde & exorbitare dicuntur, qui à uero aberrant. Quinetiam hodie dicitant, eos in uia esse, qui recto consilio quippiã instituant: extra uiam, qui qua non oportet ratione, rem aggrediuntur, Sunt ferme prouerbiales & illæ metaphoræ doctis usitatissimæ: Depellere à uia, Reducere in uiam, Monstrare uiam, Facere uiam, Sternere uiam, Aperire uiam, Præcludere uiam, Intercludere uia. Celebre habetur & illud apophthegma: Bene currunt, sed extra uiam.

Toto cœlo errare.

Huic confine est, quod usurpat Macrobius Saturnalium libro 11. Nunquam ne, inquit, Prætextate tibi uenit in mentem toto, ut aiunt, cœlo errasse Vergilium?

Extra calcem.

Extat apud Ammianum, lib. 21. quod est, extra propositum: quamuis uideatur legendum: Extra callem, ubi quis digreditur à re proposita.

AB INITIO AD FINEM.

Ab ipso lare.

Ἀφ' ἰσρίας ἀρχον. Id est à lare incipe. Hoc est, à domesticis ac familiaribus initium sumito. Recte dicitur in magistratus, & alienæ uitæ cēsores, quorū officium est, ut in primis iuã suorūq; uitam corrigant. Interpretes admonet dici solitum de iis, qui ab ipso statim initio uel boni sunt, uel mali: quasi dicas, ab ipsis incunabilis, quod Lar statim nascentes excipiat.

Aristides.

A capite usq; ad calcem.

Cum rem totã significamus, A capite usq; ad calcẽ, dicimus: Cuius adagii triplex potest esse usus. Aut enim ad corpus referretur, aut ad animũ, aut ad rem. qui duo posteriores plus obtinent uenustatis, nimirũ quo plus habent figuræ. Ad corpus, apud Homerum: *Es πόδας ἰν κεφαλῆς*, id est, à capite usq; ad pedes. Horatius: Talos à uertice pulcher ad imos. Ad rẽ, ut apud Aristophanẽ in Pluto: Audi ergo, quãdo totũ ego negociũ à pedibus usq; tibi ad caput percẽleo. Hieronymus: Cõtuli cũ eo à uertice, ut aiũt, usq; ad extremum unguẽ. Ad animum hoc pacto poterit transferri: Ego tibi mores & ingenium illius, breuiter hominem quantus est, à summo, ut aiunt, capillo ad imum usq; calcaneum depingã. Huic affinia sunt: Tu huius rei es caput, Caput tyrannidis, Seditionũ fons, Ad calcẽ uenire, In calce operis, In extremo literarũ tuarũ calce, Ab ipso exordiri

Homerus.

capite, A calce ad caput recurrere, &c.

Tullius.

A capite arcessere.

A fonte ducere.

Quum res ab eo repetitur, quod est in negotio præcipuum, à capite arcessi dicitur.

Philostrophus.

Prora & puppis.

πρῶγα καὶ πύμνη. Id est, Prora & pupis. Prora itaq; & puppi, summam consilii nostri significamus. ut: pietas, studiorum nostrorum prora & puppis esse debet. Quibusdam omnium rationum prora & puppis est pecunia. Consimili figura dictum est in Apocalypsi: Εγὼ εἰμι ἄλφα καὶ ὦ. Ego sum alpha & ω. Ego sum rerum omnium summa.

Venimus ad summam lineam.

Euripides in Antigone: ἐπ' ἀκρῶν γραμμῶν ἤκομεν καὶ πῶν. Id est, deuenimus summam ad malorum lineam. Horatius: Venimus ad summum.

A carceribus.

Ἀπὸ βαλβίδων. Id est, A repagulis, siue carceribus. Interpres Aristophanis ostendit metaphoram mutuo sumptam à stadiis, in quibus carceres erant repagula quædam, unde cursus initium erat. Vnde frequentes illæ apud Latinos etiam scriptores formulæ, A carceribus ad metam, à meta ad carceres.

Aristophan.

A carcere.

Ἀπὸ βαλβίδος. Id est, A carcere, siue repagulo, id est, ab ipso rei principio. Sumptum è certaminibus equestribus, ubi cursus initium est à carceribus, id est, repagulis, finis meta. Itaq; cum exorsum negotii significamus, ab ipsis carceribus dicimus. cum finem, ad metam usq;: Veluti, si quis dicat fœdum esse, si quis artifex ab ipso statim carcere peccet: aut, neminè tam ignaui: qui non ἀπὸ βαλβίδος strenuus esse uideatur.

Ad calcem peruenire.

Pro eo, quod est, ad metam finemq;. Tullius: Vt cū æqualibus possis uiuere, cum quibus tanquã è carceribus missus, cū iisdem ad calcem, ut dicitur, peruenire. Idem de Senectute: Nec uero uelim quasi decurso spacio à calce ad carceres reuocari. Ad hanc formã etiam attinent: Usq; ad plaudite, id est, usque ad extremum finem. Extremum fabulæ actum peragere.

Ab ovo usq; ad mala.

Ab initio conuiuii usq; ad finem. Horatius satyra 3. Si collibisset, inquit, ab ovo usq; ad mala, citaret iò Bacche modo summa

summa Voce, modo hac resonat quæ chordis quatuor ima. Antiquitus enim cœnam ab ouis auspicabantur, malis finiebãt. Erit uenustius, si longius trahatur, pro toto opere, toto colloquio, tota nauigatione.

A` linea incipere.

Aristides.

Ἀπὸ γραμμῆς ἀρχιθεῖαι. A` linea incipere dicuntur, qui ab ipso rei exordio sumunt initiũ. Sumpta metaphora ab his, qui cursu certant in stadiis. Nam iis linea quædam ducitur, ad quam ex æquo stent, donec currendi signum accipiant. Tertullianus libro 1. aduersus Marcionem: Age igitur ad lineas, rursus & ad gradum. Ad lineas dixit, pro eo quod est, ab integro.

A` teneris unguiculis.

Plutarchus.

Ἀπὸ τῶν ἀπαλῶν ὀνύχων. Id est, A` teneris unguiculis, id est, à prima pueritia. Translatum à catulis, quorum unguiculi nondum duruerunt. Horatius: Et incestos amores De tenero meditatatur ungui.

Ab incunabulis.

Plautus.

Eundem habet sensum. A` primis uitæ rudimētis. M. Tullius orationis incunabula uocat, primam illam à fundamentis institutionem. Et Vergilius: Gentis cunabula nostræ. Similiter & crepundia pro prima ætate accipiuntur.

Principium dimidium totius.

Hesiodus.

Ἀρχὴ ἡμῶν παντὸς. Principium dimidium totius. Hoc adagio significatum est, maximam difficultatis partem, in aggrediendo negotio sitam esse. Horatius: Dimidium facti, qui cœpit, habet.

Caput.

Præcipuam negocii partem, aut autorẽ rei, Caput uocamus. Terentius: Te esse huic rei caput. Eundem in modũ & arcem dicimus rei cuiuspiam. Aristoteles: ὡς ἀκρόπολις ἐστὶν σωτηρίας. Quoniam incolunitatis arx est. Plato: κεφάλαιον δὲ παιδείας λίγουμεν τὴν ὀρθὴν τροφήν. Caput eruditionis censemus rectam educationem. Plautus: Ego caput huic argento fui hodie repertiundo. Ego pes fui. Quin nec caput, nec pes sermonis apparet.

Quodcunq; in solum uenit.

Id est, Quicquid in rerum natura producitur. Tullius: Hinc quodcunq; in solum uenit, ut dicitur, effingis, atq; efficis. Ridet atomos Epicureorum, ex quibus illi cuncta progigni credunt, quicquid usquam nascitur in uniuerso.

Exordiri

Exordiri telam.

Rem enim, quam arte consilioq; instituimus, exordiri dicimur. Plautus: Exorsa hæc tela est non male omnino mihi. Tullius dicit Pertexere, pro perficere. Pertexe modo, inquit, Antoni quod exorsus es.

Scindere glaciem.

Est aperire uiam, & incipiundo negotio priorem esse. Translatum à nautis, quorum unus aliquis præmittitur, qui flumine concreto, glaciem perrumpat, reliquisq; uiam aperiat.

Tullius. Ea tela textitur.

Id est, Eiusmodi negotium in manibus est, & res inceptantur tales. Translatio sumpta à textoribus.

Toto organo.

Quintil. Ea toto organo instructa recte dixeris, quæ numeris omnibus constant, & undique quadrant. Sumptum & hoc à musico- rum instrumentis.

Plato. A fronte atq; à tergo.

πρόσω καὶ ὀπίσω. Id est, A fronte atq; à tergo. Est diligenter inspicere, & præterita cum præsentibus ac futuris cõferre. Homerus. *ὄυδὲ τι οἴδε νοῖσαι, ἀμὰ πρόσω καὶ ὀπίσω.* Id est, Nec nouit simul à tergo atq; à fronte uidere.

Plautus. A cœlo usq; ad terram.

Ἄπὸ ὀυρανῶς μέχρι γῆς. Prouerbialis figura, perinde ualés quasi dicas: quacunq; de re, ab extremo initio, usque ad supremum finem.

Ne inter apia quidem sunt.

ὄυδ' ἐν σελίνου ἐσιν. Id est, Ne in apio quidem sunt: pro eo quod est, ne ingressum quidẽ aut initium rei attigerūt. Sumpta metaphora ab iis, qui hortos ingrediuntur. Nã antiquitus extremus ille hortorū ambitus apio conferebatur, quẽ qui nondũ præterissent, uelut in horti limine adhuc esse uidebãtur. Aristophanes in Vespis: In apio nondum est uel ipso, sed nec in ruris adhuc. hoc est, nec initium habet eorū, quæ sunt futura. Vel ne in apio quidem, quasi dicas, ne in primis quidem rudimentis.

Plinius. Fores aperire.

Ἀνοίγειν τὴν ὄυραν. Id est, Fores aperire, prouerbio dicebatur, qui rei cuiuspiam ingressum initiumq; patefaceret.

A B S V R D A I N D E C O R A,

P R A E P O S T E R A.

Fluuius

Fluuius quæ procul absunt, irrigat.

Diogenianus.

Ποταμὸς τὰ πόρρω πρῆξιν, τὰ δ' ἔγγισιν καὶ ἀκλίπη. Id est, Fluuius, quæ lōge difsita sunt, irrigat: quæ proxima sunt, præterit. De his dici cōuenit, qui bene merentur de externis, & nihil ad se pertinentibus: suos negligunt. Apparet inde ductum, & ubi fluuius oritur, minor esse solet, minusq; argillæ secum trahens: & quo longius recessit à fonte, hoc est copiosior, uberiorq;.

Frustra habet, qui non utitur.

Homerus.

Τίν τὸ ξοῦ ἔχεις ἀνεμώλιον ἀντῶς; Id est, Cur frustra tibi iam gestatur inutilis arcus? Si quem increpare uoles, quod ingenio, diuitiis, literis non utatur, quum habeat.

Asinus auis.

Aristoph.

Ὅν ὄρνις. Id est, Asinus auis: Sumptum ab omine quopiam: Quidā enim cōsultus de eo, qui aduersa laborabat ualitudine, fortè fortuna conspexit asinum surgentem à lapsu, simulq; aliū quendā audiuit dicentē: Vide quo pacto Asinus quū sit, surrexit. Id omnis arripiens ille, protinus respondit, fore, ut ualitudinarius ille reualefceret. Itaq; iocatur Aristophanes, quasi & asinus auis esset, & augurii nonnihil haberet. Dicitur non intēpestiue, cum ex indicio quopiam ridiculo colligimus.

Herculis cothurnos aptare infanti.

Quintilianus de peroratione: Nam in paruis quidem litibus, has tragœdias mouere, tale est, quasi si personam Herculis & cothurnos aptare infantibus uelis. Plutarchus commemorat apophthegma quoddā Agefilai, non admodū ab hoc alienū: Cui cum sophista quispiam hoc nomine laudaretur, & res minimas dicendi artificio maximas efficeret. negauit is uel cerdonem bonum sibi uideri, qui paruo pedi magnum induceret calceum: significans orationem oportere cum re congruere, non aliter quam uestis conuenire debet corpori.

Lumen soli mutuas.

Plutarchus.

Τὸ ἡὸς κλίω διατίθεις. Id est, Lumen soli mutuū das. Cū docemus doctissimū, monemus uehemēter prudētē: aut, cū conamur exponere, quæ per se sunt clarissima: aut sermone celebrare, quæ sua spēte fat illustria sunt. Sol enim fons omnis luminis putatur.

Ranæ aquam.

Βατὶ ἀχὼ ὕδωρ. Id est, Ranæ aquam, subaudiendum, ministras. Vbi quid exhibetur, quo uel præcipue gaudet is, qui accipit. Recte accommodabitur, ubi quid datur abundantanti.

Theocrit.

Soli

Soli lumen inferre.

Quintilianus dixit cum soli lumen inferre, qui rem per se euidentiſſimam conaretur argumentationibus probare.

Tullius.

Sus Mineruam.

Tritiſſimum apud Latinos autores adagium: ὅς τῆν ἀθηνᾶν, Id eſt, Sus Mineruam, ſubaudiendum, docet, aut monet. Dici ſolitum, quoties indoctus quiſpiam atque infulſus eum docere conatur, à quo ſit ipſe magis docendus. Et cum quis docet alterum, cuius eſt ipſe inſcius, propterea quòd Mineruæ artium & ingeniorum tutela tribuitur à Poëtiſ.

Mercurius infans.

Ἐρμῆς ἀμύθητος. Id eſt, Mercurius infans, ſiue indoctus. Ironia prouerbialis, ubi quis fingit ſe rudem eius artis, cuius eſt callentiſſimus. Mercurius enim eloquētiæ diſciplinarumq; parens eſt. In uulgaribus exemplaribus habetur, Mercurius prophanus & non initiatus. Quis enim myſteriorum peritior quàm Mercurius, interpres Deorum ſuperis & inferis ex æquo communis, denique μυſταγωγὸς ipſe, hoc eſt, myſteriis præfectus?

Theocritus.

Sus cum Minerua certamen ſuſcipit.

ὅς πὸτ' ἀθυναίαν ὄριον ἦρσεν. Id eſt, Cum diua eſt auſus ſus decertare Minerua. Quoties indocti ſtolidiq; & depugnare parati, non uerentur ſummos in omni doct̄ina uiros in certamen literarium prouocare.

Theocritus.

Veſpa cicadæ obſtrepens.**Pica cum luſcinia certat, Epopa cum cygnis.**

Σφῆξ βομβῶν τετῆρυ ἰνναυλίον. Id eſt, Scilicet obſtrepitans argutæ ueſpa cicadæ. Quadrabit in eum, qui certat longe impar cum ſuperiore. Aut qui negotium faceſſit longe ſe præſtantioribus.

Lucianus.

Currus bouem trahit.

Ἡ ἀμαξα τὸν βῶν ἱλάνη. Id eſt, Currus bouem ducit. de re, quæ præpoſtere geritur. Translata metaphora à plauſtris per decliue retro labentibus, unaq; ſecum bouem auferentibus.

Cancer leporem capit.

Καρκῖν ὁ λαγῶν ἀίρει. Id eſt, Cancer leporem capit. De re nequaquam uerifimili, dictuq; abſurda. Veluti ſi quis dicat ab indoctiſſimo ſuperari doctum.

Velocem tardus ſequitur.

Κιχάνει τοι βραδύς ὠκύν. Id eſt, Aſſequitur celerem tardus.

In cura

In eum competet, qui uiribus imbecillior, arte atque ingenio uincit potentior. Homerus: Nonnunquam assequitur tardus celeremque, citumque. Eodem pertinet Apologus de uulpe & coruo, prædam eandem cursu petentibus: quam uulpes, celeritate impar, ingenio sibi uendicauit.

Virgultea scaphula Aegæum transmittere.

Lucianus.

Ἐπὶ ῥηὸς τὸ αἰγάριον διαπλῦσαι. Id est, Virgulto Aegæum transmittere. In eos dicitur, qui rem supra modum arduam, leui opera conficere tentant. Extat & hic inter sententias prouerbiales, citatus item ab Aristophanis interprete, Θεὸς δὲ ἰσοῦν καὶ ἐπὶ ῥηὸς πλέει. Deo fauente nauiges uel uimine.

Archilochi melos.

Pindarus.

Ἀρχιλόχου μέλος. Id est, Archilochi cantio, dicebatur hymnus qui ad multos poterat accommodari, qualem ferunt Archilochi fuisse repertum, qui fuerit ante Pindarum, & alios hoc genus lyricos, qui singulos propriis laudibus exornabant. Archilochi carmen erat idem in omnes, quod cithara canebatur. Citharædus tantum ad singula cantionis interualla, uictorum nomina sua uoce repetebat: ueluti, si Herculem laudabat, accinebat, Te nella Callinice χαῖρ' ἀναξ' Ἡρακλεις. Aut aliud, si quem aliud canebat. Quadrabit in rem præscam ac rudem.

Agninis lactibus alligare canem.

Bassio in Pseudulo Plautina: Quia pol qua opera credam tibi, una opera alligem fugitiuum canem agninis lactibus. Qui canem alligat intestinis agninis, is non modo canem amittit, uerum & prædam ultro dedit fugitiuo. Sic qui credit homini malæ fidei, & rem perdit, & frustra obligatum habet eum, qui non est soluendo. Lactes enim dicuntur intestina molliora.

Diserte saltare.

Cornelius Tacitus in dialogo de oratoribus, significat hoc cõuitium fuisse iactatum in oratores suorum temporum, qui lasciuia uerborum & leuitate sententiarum, licentiæque compositionis histrionales modos exprimebant, atque adeo laudis, & gloriæ, ingenui; loco iactabant, saltari cantari; commentarios suos, oratores temere dicere, histriones diserte saltare. Argutia dicti in hoc sita est: oratores histrionicè dicebant, quod illis erat indecorum: histriones ad oratorum actionem sese accommodabant: ita factum est, ut illi peius dicerent, hi saltarent melius. Histrionum est saltare, Oratorum dicere: quod qui perite faciunt, diserti

ferti uocantur. Locus autem duo diuersa coniunxit.

Eodem collyrio mederi omnibus.

Leges, admonitione, & obiurgationes no oportet omnibus easdem adiuuere: sed pro gentium, temporū & ingeniorū uarietate sermonem attemperare. Hanc dexteritatē beatus Hieronymus enarrans epistola ad Ephesios, laudat in Apostolo Paulo, qui factus est omnia omnibus, ut omnes lucrifaceret. Verba Hieronymi citantur dist. 29. Nec ad instar, inquit, imperiti medici uno collyrio omnium oculos uult curare.

Præpostere.

Cum censemus rem præpostere geri, ueluti cum populus imperat principibus, aut discipulus docet præceptorem, cōueniet illud M. Tullii ex epistola ad Atticū libro 1. (cuius initium est. *Quæris ex me.*) Ego, inquit, respondebo tibi *ὑστέρου πρὸτέρου ἀμιγνῶς*. Est autē figura grammaticorum, quam illi *πρὸτῆστος* siue *ὑστέρωπρῆτος* appellāt, cum quod prius est natura, posterius refertur, ueluti si quis dicat: Cornelia Gracchos educauit ac genuit. In Homero talis tropus frequenter est obuius.

Primas iactare hastas.

M. Tullius lib. de Oratore 2. Primas iactare hastas dixit, pro uelitari, quod ad Oratorem transfert, cuius dictio initio debet esse leuis ac sedata, ut paulatim incādescat oratio. *παρομιμῶδες* erit, si ad disputationis aut contētōnis exordium transferatur. Idem unico uerbo dicitur, uelitari.

Omisisis fontibus confectari riuulos.

In eodem lib. non sine prouerbii specie dixit riuulos confectari, pro eo quod est, minus ad rem pertinentia dicere, omisso eo, quod est negotii caput.

In herba luxuries.

Rustici semina copiosius, quā expedit, herbescentia, dicūt luxuriare: eam præperperam lætitiā appellant luxuriē, quam immisisis in agrum iumentis aut pecudibus corrigunt, quod illi uocant, depascere. Maro: Luxuriem segetum tenera depascit in herba. M. Tullius lib. 2. de orat. Quod si hic noster Sulpitius faceret, multo eius oratio esset pressior, in qua nunc interdum, ut in herbis rustici dicere solent, in summa ubertate inest luxuries quædam, quæ stylo depascenda est.

Sus saltauit.

ἢς ἐκώμωσεν. Id est, Sus saltauit, aut comessatur. Diogenianus

nus ostendit dici solitum de iis, qui præter decorum quippiam fecerunt.

Quam in tragœdia Comici.

Vbi quis in aliena uerlatur harena, inducitur dicetur in tragœdia Comici. Diuersi generis sunt Tragœdia & Comœdia, nec fas est tragicas personas in Comœdiam inducere, nec contra.

Iungere uulpes.

Ζουγύνειν τας ἀλώπικας. Id est, Vulpes iungere. De re palam absurda dicitur. Vergilius in Palastra:

Qui Bauium non odit, amet tua carmina Mæui,

Atque idem iungat uulpes, & mulgeat hircos.

Mulgere hircum.

Τράγον ἀμάλγειν. Id est, Mulgere hircum, eundem habet sensum. Lucianus: Quid, inquit, amici? an horum alter hircum mulgere uidetur, alter cribrum supponere?

Nocte lucidus, interdium inutilis.

In nocte lucidus, die uel luce inutilis. De præposteris, qui sapiunt, ubi nihil est opus, cum opus est, ibi dormiunt.

Quum aqua fauces strangulet.

Ὅταν τὸ ὕδωρ τὸν φάρυγγα πνίγη, τί λέει ἐπι πίνειν. Id est, Quum aqua fauces strangulet, quid iam opus est bibere? Quadrat in eos, qui in absurdissimâ sententia pertinaciter manent, uel manifesta negantes, quibus cum frustra disceptes.

Tuum tibi narro somnium.

Τὸ σὸν ὄνειρον σοὶ διηγῶμαι. Id est, Tuum somnium tibi narro, id est, Narro tibi quod ipse me rectius nosti.

Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.

Heroicus est in eos, qui ad insaniam usque imprudentes, non uerentur & confessâ negare, & manifeste falsa pro certis affirmare: Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri. Nimirum inter sanos conuenit, & nucem corticem habere durum, & baccam oleæ, lapillum intus durum, proinde ludit operam, quisquis cum id genus hominibus disceptat, qui dicunt lucem tenebras, & tenebras lucem.

Iupiter orbis.

Ζεὺς ἄγων. Id est, Iupiter orbis. Vbi quis palam falsa asseruerat. Constat enim, Ioui quàm plurimos esse liberos, utpote Deo longe mulierosissimo, salacissimoque, qui non una tantum corporis parte gignat, sed è femore Bacchum, & è cerebro

Aristotel.

Horatius.

Palladem produxerit.

Suidas. Balba non credit.

Ἡ ψελλὴ ἢ ψισυία. Iocus prouerbialis, ubi quis sua mala conatur dissimulare, quæ præ se fert, etiam cum dissimulat: ueluti, si quis neget se blesum esse, idque ipsum non possit nisi blesse dicere.

Lactantius. Iugulare mortuos.

Pro eo quod est, insectari defunctos, & pugnare cum eis, qui iam extincti sunt. Translatum à bellis, in quibus ignauū ac ridiculum sit, prostratos atque interfectos iugulare. Fiet lepidior metaphorā, ut si quis dicat cum iugulare mortuos, qui librū impugnet à nullo non damnatum: aut disputet aduersus sententiam, omnium suffragiis iam olim reiectam: aut si quis uituperet rem omnibus per se detestatam. Aristophanes scripsit τὸς τιβυκῶτας ἀπὸλοτένευ. Id est, Defunctos occidere.

Mortuum unguento perungis.

Νεκρὸν μωρίσεις. Id est, Mortuum unguento perungis. De sumptu superuacaneo, siue cum sero quid adhibetur. Moris erat apud Priscos, maxime Aegyptios, defunctorum cadauera, ne putrescerent, unguentis perungere. Qui mos & his temporibus apud principes, sicut alia pleraque gentilium, magno stultitiæ argumento durat.

Ad consilium ne accesseris, antequam uoceris.

Hæc sententia Catonis, teste Plutarcho, prouerbialis fuisse uidetur, cuius hæc sunt uerba: Ridiculus igitur, inquit, & prouerbio obnoxius Menelaus, siquidem conuultor factus est, non accersitus.

Pythagoras. Aduersus solem ne loquitor.

Πρὸς τὸν ἥλιον τήσαμμένον μὴ λαλᾶν. Id est, Aduersus solem ne loquitor, hoc est, manifestis ne repugnes.

Lanam in officinam fullonis.

Qui præpositere rem gerunt, ueluti si quis Theologo comittat puerum in grāmaticis rudimentis instituendum, lanam in officinam fullonis ferre dicitur. Fullonū enim ars, non rudē lanam, sed iam contextum pannum tractat. Galenus de differentia pulsuum lib. 2. Quod si quis hæc exacte uelit assequi, prius exercitātū esse oportuit circa prædicamēta. Nam scitū est, quod dixit Arcefilaus, nemo defert lanā in officinā fullonis. Quemadmodum enim est ordo in operandis lanis, ita est & in duciplinis.

More

More Carico.

Σχήματι βαρμῶν. Id est, Figura siue modo Carico, fieri dicebatur, quod sordide incompofiteque fiebat, præsertim in rebus obscænis: quod tamen ad alia transferri potest, uelut ad mores indecoros atque inciuiles, ad orationem inconditam. Legimus & πλοῖον βαρμῶν, id est, naue Carica.

Accepta candela.

Diphilus apud Athenæum lib. 15. in fabula, cui titulus ἀγνοία, Ἀψαύτης λυχνῆς λυχνῆσιν ἐξήστῃ μόνῃ, id est, accepta candela, candelabrum querebamus. Cum res improuide geritur, oportuit enim candelabrum esse paratum, antequam candelam attingeres.

Nec aures habeo nec tango.

Nec aures habere, nec tactum, prouerbio dicebatur, cui in manifestis ab omnibus reclamabatur.

Hicronymus.

Syncerum uas incrustare.

Horatius: At nos uirtutes ipsas inuertimus, atque syncerum cupimus uas incrustare. Hoc est quæ per se recta sunt, ea nominibus alienis impositis deprauamus, atque obtegimus.

Iuxta fluuium puteum fodit.

πρὸς πηλὸν φρέαρ ὀρυττες. Id est, Ad flumen puteum fodit. De stultam & inanem sumente operam. Finitimum illi: In syluam importat ligna.

Per parietem loqui.

Dicitur qui ridicule quid facit. Siue quod obstante pariete neuter alterum audit.

Onidius.

Priusquam assa sit farina.

πρὶν ὀπτῆσαι ἄλουργα. Id est, Priusquam coxeris farinam, subaudiendum, inspergis, aut simile quippiam. Eustathius in Odysea refert utrunque, tum hoc, tum illud proximum. Solita autem est assis carnibus apud quosdam inspergi farina.

Priusquam maëtaris, excorias.

Dicendum, ubi quid præpostere fieri uidetur. Finitimum illi quod alibi retulimus: Actum agere.

Prius antidotum quam uenenum.

Conueniet uti, quoties aliquis se purgat, antequam accusetur. Antidotus enim aduersus uenena datur. Hanc nemo sumit, nisi gustato ueneno.

Hicronymus.

Capra nondum peperit, hædus autem ludit in tectis.

Zenodotus. Αἶψ' ὑπὸ τήτοκῳ, ἴριφ' ὃ δ' ἐπὶ δώματι παῖσι. Id est, Non-
iam enixa capra, at iam ludit in ædibus hœdus. Qui gloriatur
iam assequutos sese, cuius ne fundamenta sunt quidem iacta.

Προκέρβ. 15. **Anulus aureus in naribus suis.**

Vbi res quæpiam per se præclara, illic adhibetur, ubi minime
addecer. Vt si stulto contingant opes, fatuæ forma, genus igna-
uo, eloquentia uiro improbo, magistratus imperito.

Martialis. **In mari aquam quæris.**

Ἐν θαλάσῳ ζητᾷς ὕδωρ. Id est, In mari quæris aquam. Si quis
in moribus scelestissimi hominis unum aut alterum admissum
uestiget, quum tota uita sit contaminata.

Socrates. **Umbra suam metuere.**

Τῆν αὐτὸ σκιάμ φοβῆσθαι. Id est, Suam ipsius umbram me-
tuere. Dicuntur, qui pueriliter trepidant, ubi nihil omnino sit
periculi.

Ouidium. **Furari littoris harenas.**

Littoris harenas furari dicitur, qui rem ab omnibus negle-
ctam & incustoditam tollit.

Aristopha. **Canem excoriatam excoriare.**

Κύνα δ' εἶναι δεδαρμέναι. Id est, Canem excoriare excoria-
tam. Suidas ait dici solere de iis, qui iterum ea patiuntur, qui-
bus aliquando fuerunt afflicti. Aut in eos dicitur, qui frustra
sumunt operam.

Plautus. **Nudo uestimenta detrahere.**

Pro eo quod est, Ab eo sperare emolumentum, cui ne sit qui-
dem quod auferri queat.

Zenodotus. **Nudo mandas excubias.**

Γυμνῷ φιλακῆν ἐπιτάτεις. Id est, Nudo custodiam mandas.
Quoties negotii quippiam mandatur ei, cui deest præstandi
facultas, obeundæque prouinciæ propter inopiam neutiquam
idoneus est.

Quintilianus. **Caput artis est, decere quod facias.**

Id usurpare licebit, non solum ubi quid fiet parum decore,
ueluti si cantillet aut luserit senex, si præeat & obiurget iuue-
nis, uerumetiam cum negabimus quibuslibet quiduis esse de-
corum.

Gallos quid execas?

Γάλλοι τί ἔμεις; Id est, Gallos quid execas? Quid actum
agis? Nam Galli Cybelis sacerdotes, sua sponte sunt execis
restit

testibus.

In aëre piscari. Venari in mari.*Plantus.*

Quadrabunt simpliciter in eos, qui frustra moliuntur. Vt si quis magistratibus uitam tranquillam, in uoluptatibus beatam, in opibus felicem quærat.

Piscem natare doces.*Diogenianus.*

Ἰχθῦν νήχουσαι διδάσκεις. Id est, Piscem natare doces. Perinde est ac si dicas: Doctum doces.

Lupi alas quæris.*Suidas.*

Λύκος πτέρω ζητῆς. Id est, Lupi alas quæris. De iis, qui quærent ea, quæ nusquam sunt.

Boue uenari leporem.*Plutarch.*

Τῷ βοῖ τὸν λαγὼ κυνηγεῖν. Id est, Boue leporem uenari. Dicuntur, qui rem absurdam, stultam, ac præposteram aggrediuntur. Veluti, si quis in curia Romana citra pecuniâ ambiat Episcopi dignitatem.

Serenitati nubem inducit.*Idem.*

Ἐυδία γὰρ ἰσάγει νέφος. Id est, Serenitati nubem inducit. De eo qui inter pocula ludosq; uirulētum aliquid admiscet, quod offuscata hilaritate frontem corruget, superciliaq; contrahat.

Dum genua uident.*Horatius.*

Studendum bonis literis, dum adhuc uiget ingenium.

Ceruus canes trahit.*Theocrit.*

Τοὺς κύνας ὁ ἔλαφος ἔλκει. Id est, Canes ceruus trahit. Inter adagia, quibus præposterum quippiam significamus, annumerandum. Præposterum enim est, ut ceruus uenietur canes.

Aquam igni miscere.*Plutarch.*

Πῦρ ὕδατι μίτυναι. Id est, Ignem aquæ miscere. Est contra rem naturam agere.

Faber cum sis.*Idem.*

Τέκτων γὰρ ὦν, ἢ ἐπρατῆς ξυλουργικά. Id est, Faber quum sis, opera haud facis fabrilia. Congruet in eum, qui tentat ea, ad quæ non est idoneus, ut si rhetoricetur Scotista.

Elephantum ex musca facis.*Lucianus.*

Ἐλέφαντα ἐκ μύας ποιῆς. Id est, Elephantum ex musca facis. Id est, Res exiguas uerbis multis attollis atq; amplificas.

Ebur atramento candefacere.*Plantus.*

Est genuinæ formæ cultum atq; ornatum externum inducere, quo decus illud natiuū obscuretur magis, quam illustretur.

Exacta ufa, uaticum querere.

Quadrat in senes auaros. Laborat enim ea ætas plerūq; hoc uitio, ut quod min⁹ superest uite, hoc magis sit de uictu sollicita.

Qui sese non habet, Samum habere postulat.

Ὅς αὐτὸς αὐτὸν οὐκ ἔχει, Ξάμου θέλει. Id est, Qui sese non habet, Samum cupit. Natum est ex historia quæpiã, cuius meminit Plutarchus. Athenienses urbe uictori tradita, postularunt ut Samum dūtaxat sibi relinqueret, atq; is respondit ad hunc modum: Cum uestri fueritis, tum alios habere postulate.

*Aristoph.***Leonis exuium super crocoton.**

Λεοντὴ ὑδὴ προκωτῶ. Id est, Leonis exuium super crocoton. Cum duo quæpiam copulantur, quorum alterum cum altero nequaquam congruit.

*Limius.***Cantherium in fossa.**

Hoc licebit uti, quoties quis ad id negotii trahitur, in quo nequaquam ualeat.

Iocandum ut seria agas.

Aristoteles lib. moralium Nicomachiorum 10. refert sententiam Anacharsidis, qui taxarit eos qui seria agunt, ut iocentur, quæ iocus in hoc interdum admittendus sit, ut seriis rebus uacare liceat. Aristoteles, Studere uerò ac laborare ludendi gratia, stolidū uidetur atq; admodum puerile. At ludere ut agas seria, iuxta Anacharsidis sententiam, reuè uidetur habere.

Ex natali emortualem facere.

In Pseudulo Ballio leno coactus reddere argentū, dicit: Certū est mihi hunc emortualem facere ex natali die. Emortuale dixit, pro tristi ac funesto: Natalem, pro leto ac felici.

*Aristotel.***Ibyci equus.**

Ἰβνῆος ἵππος. Id est, Ibyci equus, in iocum prouerbiale abiisse uidetur, de iis qui nolentes præter ætatem ac uires ad periculosum negocium adigerentur.

*Quintili.***Caligare in sole.**

Pro eo quod est, inter clarissima cæcutire. Idq; solet accidere uitiosis oculis, qui nihil uident in luce, quam maximè perspicua. Non inuenustè torquebitur in istos, qui uelut obscurum caussantur, quicquid eruditum fuerit.

*Plantus.***Te ipsum non alens, canes alis.**

Αὐτὸν οὐ τρίφωμ, κύνες τρίφεις. Id est, Quum te ipsum nō alas, canes alis. Breuiter, cōueniet in omnes, qui, quæ ad uoluptatem aut

aut splendorem pertinent, curant, neglectis his, quæ magis sunt necessaria.

Mari è fossa aquam.

Onidius.

Subaudiendum, infundis. Idem: In syluam uehero ligna.

**Mus non ingrediens antrum,
cucurbitam ferebat.**

Μὺς ἐἰς τρυγλῆν ἔχωρῶν, κολοκύντην ἔφερε. Id est, Mus nō potens subire antrum, gestabat cucurbitam. In eum cōgruit, quum ipse sibi consulere non possit, aliis conatur opitulati.

Solem adiuuare facibus.

Gratianus causa 6. q. i. ex Anacleto Papa hoc prouerbiū refert in eos, qui hic usurpant sibi diuinū iudiciū quod nullus hominū poterit effugere. Nā incerta sunt hominum iudicia, neq; secus se habēt ad iudicia dei, quàm fax ad solē. Si omnia, inquit in hoc seculo uindicta essent, locū diuina iudicia nō haberēt. Superuacuis laborat impēdiis, qui solē certat facibus adiuuare.

**Ad mensuram aquam bibunt, citra mēsuram
offam comedentes.**

Zenodotus

Μέτρον μὴ ὑδὼς πίνοντες, ἀμετρίῃ ἢ μάσῃ ἔδοντες. Id est, Ad mensuram bibentes aquam, citra mensuram offam edentes. Vndē poterit accommodari in eos, qui ex summis delitiis opibusq; rediguntur ad extremam inopiam.

Aliorum medicus, ipse hulceribus scates.

Plutarchus

Ἄλλῳ ἰατρὸς, αὐτὸς ἔλκεσι ὑβέρω. Id est, Aliis medicus, at ipse hulceribus scates. In eos torquendum est, qui erratum castigant, incessuntq; alienum, intercutibus uitiiis ipsi madētes. Illud uulgò tritissimum: Medice, tibi medicus esto.

Anus Eriphus.

Ἐριφὺς ἔριφος. Id est, Anus hœdus. Apollodoris apud Zenodotum, ait: Anum quādam fuisse, quæ uulgò dicta sit Eriphia, quod in uirginitate consenuisset, perinde quasi eadem & anus esset per ætatem: & puella, quod adhuc innupta.

Titius.

Titium saltare dicebantur, qui incompōsitè ac solutè gestiebāt. Fuit enim huiusmodi saltationis genus, quod à Titio quōdam malo oratore nomen inuenit.

Anus saltat.

Ἐριφὺς χορῶται. Id est, Anus saltat. In eum conuenit, qui indecore quippiam facit: Veluti si senex ludat nucibus, &c.

Anus cothoniffat.

Γραῦς κωθωνιζόμενα. Id est, Anus cothonizantes. Dicitur de uentulis indecore lasciuientibus. Cothon Græcè temulentiam significat. Indè fictum uerbum κωθωνίζειν.

*Marialis.***In toga saltantis personam inducere.**

Est quippiam facere neutiquam decorum. Veluti si senex aut theologus ine priat, aut si quis seriis misceat ludicra.

Camelus saltat.

Veluti si quis natura seuerus ac tetricus, affectaret elegās & festiuus uideri, naturæ uim faciens. D. Hieronymus in Heluidiū: Risimus, inquit, in te prouerbiū: Camelū uidimus saltantem.

*Diog. Laër.***Lucernam adhibes in meridie.**

Λύχνορον μωμηθρία ἀπρεις. Id est, Lucernam accendis in meridie. Id est, facis quippiam non suo tempore. Aut explicas, quæ per se sunt clarissima.

*Plutarch.***Clauē findere ligna, & securi fores aperire.**

Τῆ κλειδί τὰ ξύλα σκίζειν, τῆ δὲ ἀσίγη τὴν θύραν ἀναίγειν παρῆς. Id est, Clauē ligna findere, securi uerò fores aperire conaris. Veluti si quis liberos metu studeat emendare, seruos beneficiis sibi adiungere.

Cani das paleas, asino ossa.

Κυνὶ δίδως ἄχυρα ὄνω δὲ ὄστια. Id est, Cani das paleas, asino uerò ossa. Veluti si quis indocto munus mittat literarium, erudito flosculos, aut gladium, baltheum ꝛc.

*Suidas.***Vulpes bouem agit.**

Ἀλώπηξ τὸν βούν ἐλαύνει. Id est, Vulpes bouem agit. Cùm res absurdè geritur. Nihil enim uulpi cum agricolatione. Veluti si quis poëta de rebus sacris concionetur.

Ante barbam doces senes.

Cùm imberbis maiorem natu docet. Odi puerulos præcoci sapientia.

Dasy pus carnes desiderat.

Δασύπους κρινῶν ὑδθνημαί. Id est, Dasy pus carnes desiderat. Dicitur in eos, qui ea requirunt ab aliis, quæ ipsis affatim sunt domi.

Tute lepus es, & pulpamentum quæris.

Donatus exponit prouerbiū hoc in molles conuenire, ppter eā quòd lepus à posteriore parte, hoc est, à lumbis & clunibus pulpamentum de se præbeat, eaq; corporis parte lautissimus sit.

Sydera cœlo addere.

Ouidius.

Pro eo quod est, adiungere quibus ipsis summa est copia.

Culicem colant.

Math. 23.

Cæterum ex Evangelicis adagiis illud non possum prætere-
mittere, quod in superstitiosos quosdã & præposterè meticulo-
sos dictũ est à præceptore nostro I E S V, qui uel ignorãtes uel
dissimulantes, quibus in rebus sita sit uera christianaq; pictas,
in nugis sibi nunc placent, nunc trepidant, in maximis securi.

Smaragdus in luce obscurus.

Ἄρινοντῶ σμάραγδῶ ἐν μὲν γῶ φαίει σκοτεινός. Id est, in-
signis smaragdus in luce quidem obscurus. In eos dici solitum,
qui præposterè ibi semet occultarent, ubi maximè conueniebat
ædere uirtutis specimen.

ACCESSIO PVSILLA,

AVT NIMIA.

Cræsi pecuniæ teruncium addere.

M. Tullius lib. de finibus 4. Itaque in quibus propter earum
exiguitatem obseruatio consequitur, sæpè accidit, ut nihil in-
teresse nostra fateamur, sint illa, nec ne sint: ut in sole, quod à te
dicebatur, lucernam adhibere, nihil interest aut teruncium ad-
dere Cræsi pecuniæ. Teruncii nummi à tribus uncis dicti uili-
tas, prouerbio locum fecit. Cræsus Lydorum rex inter prodi-
giosè diuites celebratur.

Piscis eget sale.

Aristote.

Ἰχθὺς δῆται αἶολοί. Id est, Piscis eget sale. De re absurda & in-
credibili. Nec enim uerisimile est, pisces in mari agentes opus
habere sale.

Holerum appositiones.

Ἄιτῶ λαχάνων προδύκαι. Id est, Holerum additamenta. De
re nullius momenti. Sumptum uidetur ab holeribus apposis in
mensa, uili nimirum cibo. Autor Diogenianus.

Gleba aruum.

Ἐὼλῶ ἄρουρα. Id est, Gleba aruum. Vbi quis exigua maxi-
mè apponit, credens sese nonnihil iuuare. Nihil enim adfert
momenti si gleba aruo adiungatur.

Gutta uini.

Σταλαγμός οἶνου μίξις χοῦσιρ ἢ δακῶ ἕμιγνται. Id est, Gut-
ta uini non miscetur aqua sæpius infusa. Cùm paululo boni
nimia mali uis admiscetur. Diluitur enim & euanescit, si pau-
b s xillum

xillum uini plurima corrumpas aqua.

Lucianus.

Ne maior thylaco accessio.

Hoc uti licebit prouerbio, cum digressio longior est quam ipsa res. Translatum est à mulionibus, qui præter legitimum onus uascula quædam superimponunt. Thylacus enim culens est, siue mantica parata gestandis oneribus. Ergo cum digressio longior est, quam res ipsa, uti licebit prouerbio.

AD REM PERTINENTIA.

Plutarchus.

Nunc in regionem ueni.

Νῦν εἰς χώραν ἦλθον. Id est, Nunc in regionem uenisti. Ab iis dicitari solitum qui tandem sua sponte illuc, quod oportuit, perueniunt, quum diu non quiuerint.

Aristo.

Ipsum ostii limen tetigisti.

Αὐτὸν κέρκεας τὸν βατήρα τῆς θύρας. Id est, Ipsam attigisti limen ostii pede. Dicitur solitum, quoties ad rem ipsam peruenitur.

Plantus.

Rem acu tetigisti.

Pro eo quod est, Rem ipsam diuinasti, nihil aberrans. Igitur Acu tagore, perinde est, quasi dicas, ipsissimum punctum attingere.

Homerus.

**Aedibus in nostris, quæ praua aut
recta geruntur.**

Ὅτι τοὶ ἐν μεγάροισι καῶν τ' ἀγαθῶν τίτυκτε. Quo uersu monemur, ut ea potissimum, quæ ad nos ipsos pertinent curemus; externa atque aliena ne inquiramus.

Aristoph.

Ipsi curandum.

Αὐτῶ μάλιστα, ἀλλ' ἐπὶ τὸν οἶκον. Id est, Ipsi curandum est, sed in domum. Natum autem ab ædibus quibusdam maximis, quæ locabantur conducere uolentibus. Græci scriptores torquent in eos, qui rebus alienis liberius utantur, ut solent, qui in conducto habitant.

Homerus.

Omissis nugis, rem experiamur.

Qui cõuitiis omissis iubebit ipsa re periculum fieri, uter uincat aut uincatur, non ineptè accommodauerit illud Iliados χ.

Sed præstat pugnam committere cominus, ut μοχ

Ἐν ἴσῳ ἰπὸν ἔσῃ, ἢ ἄλλῳ ἴσῳ ἔσῃ, ἢ ἄλλῳ ἴσῳ ἔσῃ.

Utri Iupiter esse uelit laudemque; decusque,

Perspicuum fiat.

Pedem conferre.

Vbi propius acceditur ad rem. Autor Cicero.

Ab unguibus incipere.

Ἐν ἴσῳ ἰπὸν ἔσῃ, ἢ ἄλλῳ ἴσῳ ἔσῃ, ἢ ἄλλῳ ἴσῳ ἔσῃ.

meque

meq; ad rem pertinentibus ordimur. Huic contrarium, A capi-
te incipere, cum illud quod præcipuū in causa est, aggredimur.

ADVLATIO.

Mercenarium præconium.

Tullius.

Laudes non ex animo tributas, sed commodi gratia per adu-
lationem oblatas, M. Tullius actione in Verrem 3. mercenariū
præconium appellat.

Saluete equorum filia.

Aristotel.

Apparet ioco uulgarī fuisse iactatum in eos, qui emolumen-
ti gratia blandiuntur.

Verbis coquinaris.

ῥήματα μαγειρικὰ. Id est, Verba coquorū, uenustè dixit Ari-
stophanes in Equitibus, pro uerbis mollibus, blandis ac dolci-
bus. Coquorum enim est edulcare cibum per se subausterum.

In ostio formosus.

Aristoph.

Ἐν θύρᾳ καλός. Id est, In ostio formosus. De iis, qui adaman-
tur, uulgoq; gratiosi habentur.

Python formosus.

Pindarus.

Πύθων καλός. Id est, Python formosus. Python pro simiolo
ponitur animali. Conueniet, ubi quis per adulationem falsò
laudatur.

Myosobæ.

Athenæus.

Μυσοβᾶς. Myosobæ, muscarum abactores, à Persarū deliciis
natum adagium, ut indicat Athenæus, qui in cōuiujs Myoso-
bas adhibebant, quod apud Italos iam uulgare. Dicitur rectè
in eos, qui in friuolis cuiusdam obseruire conantur.

**Haud quaquam difficile Atheniensem
Athenis laudare.**

Aristotel.

Quemadmodum enim dixit Socrates, *ἢ χαλιπὸν Ἀθηναίους ἐν
Ἀθῆναις ἰπαινεῖν.* Id est, Haud difficile est Athenienses Athenis
laudare. Dicitum est autem propter encomia orationesq; pane-
gyricas, quæ Athenis ex more exhibebātur iis, qui fortiter op-
petiissent in bello: in quibus quia plurima dicebātur in laudem
populi Atheniensis, pronis auribus audiebātur, propterea quòd
suis quisque laudibus fauet.

Cura esse quod audis.

Horatius.

Conuenit in diuites, qui ita demum felices fuerint, si id stu-
deant esse quod audiunt ab adulatoribus.

*Aristoph.***Ficum cupit.**

Ξύκρον αἰτᾶ. Id est, Ficum petit. In eum dicebatur, qui cōmoditatis alicuius gratia blandiebatur. Athenienses agricolis blandiri solebant, ut ab illis ficos præcoquos acciperent.

De fera comedisti.

Αγρὶς βέβρωκας. Id est, De fera comedisti. Dicebatur olim oscitanti. Nam uulgò creditum, carnem ferinam comestam crebras oscitationes excitare. Venustius erit, si commodè transferatur ad supinos, oscitabundos & negligentis.

Αδελφίσειν.

Dicuntur, qui uocabulis adoptiuis alicui blandiuntur, & fratreculum appellant. Horatius: Frater, pater, adde.

*Quintil.***Demulcere caput.**

Pro blandiri, sumptum ab adulantium gestu. Hieronymus ad Augustinū: Prætermitto salutationis officia, quibus meum demulces caput.

*Homerus.***Refutantis laudem immodicam.**

Οὐτίγ' ἄνθ' ἑμέ, τίμ' ἀθανάτοισιν ἴσθης. Id est, Nullum ego sum numen, quid me immortalibus æquas? Plutarchus monet, ut hoc Homericū carmen semper habeamus in promptu, tanquam pharvacum aduersus uenenum adulationis: aut ubi quis nos magnificentius quàm pro merito laudat.

*Aristoph.***Cauda blandiri.**

Κέρην σάινειν. Cauda blandiri dicuntur, qui spe cōmodi cuiuspiam adulantur.

Præstat habere acerbos.

M. Tul. in dialago de Anicitia: Scitum est enim illud prouerbium. Catonis: Multò melius de quibusdam acerbos inimicos mereri, quàm eos amicos, qui dulces uideantur. Equidem ut præclaram esse sententiam fateor, ita prouerbium esse negauerim. Tamen ascribendū putauimus ne quis indiligentia prætermissum existimaret.

Benignior pellace uulpe.

Ὅτι πᾶσιν ἰλασὸς αἰμύλης ἀλώτικος. Id est, Pellace quantò est blandior uulpecula. De eo, qui commodi sui causa simulat beneuolentiam.

*Diogenianum.***Letale mulsium.**

Θανάσιον μομηλίνεστον. Id est, Letale mulsium, dicitur quicquid ita iucundū est ut idē sit perniciosum. Legimus & Millitū uenenum

uenenum apud Plinium.

Χρησολόγος.

Chrestologi dicebātur, qui probè loquuntur, & improbè faciunt. Paulus in Epistola ad Romanos, huiusmodi blandiloquentiam *χρησολογίαν* uocat.

Ἰορζαν.

Horatius.

Athenæus sic citat *ἰορζαν*. Acclamatio prouerbialis, qua consueuimus uti, re gnauiter & feliciter peracta.

Polycrates matrem pascit.

Zenodot.

Πολυκράτης μήτραν νίμει. Id est, Polycrates matrè pascit. Hoc adagium ex historia petunt, narrantes Polycratem Samiorum tyrannum, matres militū, qui in bello interiissent, recensuisse, easq; locupletioribus ciuibus nutriendas tradidisse. Ego puto non incommodè posse usurpari, quoties aliquis in commendandis amicis est benignior officiosiorq;.

Ipse semet canit.

Αὐτὸς αὐτοῦ ἀνλεῖ. Id est, Ipse suimet tibicen est, hoc est, ipse cuiusmodi sit, factis ipsis declarat. Adagium in utramlibet partem poterit applicari, bonam uel malam.

Magis ipse Phryx.

Æsopius.

Μᾶλλον ὁ φρυξ. Id est, Magis ipse Phryx. Equidem conicio dictatum, quoties ea magis probarentur, non quæ ueriores sint, sed quæ adulantius dicta.

Pulchrè dixti, Bellè narras.

Plato.

Καλῶς ἔλεξας. Huc pertinere uidentur ironiæ illæ prouerbiales, passim in comœdiis obuiæ. Dixti pulchrè, Bellè narras. De re dictū uehementer absurda. Plautus in Euthyd.

Climacides.

Plutarchus.

Κλιμακίδης. Id est, Scalulæ. Per iocum uocari poterunt, qui se diuitibus ad quiduis obsequii submitunt, etiam si fordidissimum sit.

Glossogastores.

Qui linguam habent uenalem, ea loquentes, quæ uentri conducunt.

Ex cohorte prætoris.

Tullius.

Qui ad omnem nutum præsto sunt, & cum autoritate delignant ad hoc, aut ad illud exequendū, ex cohorte prætoris appellari dicuntur. Ministri prætorū non egent alia excusatione, quàm ut dicant, se, quod fecerunt, illorum iussu fecisse. Ut iam
in

in prætorem sit aëtio, nō in ministros. Simile imperiū in quosdam cibo officii q̄; sic de iunctos, ut nihil aufint recusare.

Confessus in ludo talario.

Nec prouerbii specie caret, quod habetur in epistola ad Atticum lib. i. Confessus talaris, pro conuentu hominum parum honoratorum. Nam confessus Græcè *συνέδριον*, propriè dicitur Senatus aut iudicium, qui solent ex honestissimis deligi. In cōfessu Talaris, qui nequissimus est, primas tenet. uerba Ciceronis hæc sunt: Non enim unquam turpior in ludo Talaris confessus fuit, maculosi Senatores, nudi equites, Tribuni non tam ærarii, quàm ut appellātur ærati, pauci tamen boni inerāt, &c.

Tribuni ærati.

Quamquā & is iocus est prouerbialis, quod ait illos uulgo appellari solere pro tribunis ærariis, tribunos æratos, hoc est ob æratos, aut certè benè nummatos peculatu.

AEQVANIMITAS.

In re mala, animo si bono utare, adiuuat.

Plautus.

Fortiter ferendo uincitur malum, quod euitari non potest.

Magistratum gerens, audi & iustè
& iniustè.

Ἄρχων ἀνεκὴ καὶ λιπαίως κ' ἀδίκως. Id est, Princeps iniqua & æqua pariter audias. Sumptum aiunt ex Solonis elegiis. Admonet, ut qui in tractandis Reipub. muneribus uersatur, patientissimis sit auribus, æquoq; sit animo, & benè & malè audire consuecat, neq; faciliè populi uel laudibus uel conuitiis à recto dimoueatur.

Iuuenalis.

Iactare iugum.

Est incommodè ferre seruitutis necessitatem. Translatum à bubus, nondum assuetis iugo.

Plutarch.

Ad finem ubi perueneris, ne uelis reuerti.

Μὴ ἐπιστρέφουσαι ὑπὲρ τοῦ ὄρους ἐλθόντα, Id est, Ne reflectas, ubi ad terminum perueneris. Finem uitæ æquo animo seras, ne dixeris illud Vergilii:

O mihi præteritos referat si Iuppiter annos?

AEQUALITAS.

Æqua concertatio.

Cum significabimus duos ex æquo paratos ad disceptandum iixādum uel, licebit accommodare carmen illud ex Iliad. 5. libro.

Τῷ μὲν δὴ χεῖρας τε καὶ ἔγχεα ἔθενοντα,

Ἀντίον ἀλλήλων ἔχεται μαχῶντι μάχισθαι.

Id est, Illi inter sese animam pugnare parantes

Obtendunt, pariterq; manus, præacutaq; pila.

Par pari.

Cicero.

ἴσον ἴσῳ. Par pari, Dicimus ubi quid ex æquo moderatum significamus. Dicitur à potatoribus, qui frequenter de æqualitate disputant, interdum pugnis & ensibus. Sed olim æqualitas erat ut tantumdem adderent aquæ, quantum esset uini.

Par iugo.

Plinius.

Pro eo quod est, pari studio, pariq; conatu.

Pertinax contentio.

Homerus.

Quoties ostēdimus obstinatam ac muliebrem æqualiū inter ipsos contentionem, quum neuter altero uult inferior uideri.

Conueniet illud, quod Iliados 4. lib. Iuno dicit ad Iouem:

καὶ γὰρ ἐγὼ θεὸς εἰμι γένεθ' δέ μοι ἐνδερὸν ὄδεραι. Id est,

Ipsa etiam Dea sum, genus indè mihi, undè tibi ortus.

ALIA ALIIS PLACENT.

Felix Corinthus, at ego sum Teneates.

Strabo.

Ἐὐδαίμων γὰρ Κόρινθος, ἐγὼ δ' εἶμι Τενεάτης. Id est, Fortunata Corinthus, at ipse siem Teneates. Tenea uicus quidam haud procul à Corintho, nemorosus & amœnus. Porro Corinthiorum opulencia insignis fuit. Tempestiuum fuerit hoc uti, quoties in contentione duorum, non inficiabimur alterum per se præstantius, uerùm alterum magis arridere placeatq; animo nostro.

Quot homines, tot sententiæ.

Terentius.

Idem: Suus cuique mos est. Persius.

Mille hominum species, & rerum discolor usus.

Velle suum cuique est, nec uoto uiuitur uno.

Suum cuique pulchrum.

In eos, quibus sua qualiacūq; sunt, tamen studio magis quàm iudicio placent. Est autem à communi mortalium ingenio sumpta, quibus usqueadè insita est illa Philautia, id est, amor sui, ut neminem tam modestum, tam attentum, tam oculatum inuenias, quin in propriis æstimandis quadam animi propensione corruptus, cæcutiat atque hallucinetur.

Asinus asino, & sus sui pulcher.

Alcimus.

ὄϊος τ' ὄνον κάλλιστον, ὅς τ' τῷ σὺν. Id est, Asinus a se pulcher est, &

est, & sus sui. Simile simili placet. Conueniet, ubi inter inhonestos, similitudo morum & instituti conciliat beneuolentiã ueluti cum miles placet militi, aleator aleatore, potator potatori, sophista sophistæ.

Balbinum polypus agnæ delectat.

Eódem pertinet quod alibi dixit Horatius:
Turpia decipiunt cæcum uicia, aut etiam ipsa hæc
Delectant, ueluti Balbinū polypus Agnæ. Nā Balbino stultè
amanti, etiam polypus Agnæ amicæ suauæ quiddã olere uidebatur. Est autè polypus uitii narium graue olentium, itidem ut hircus alarum. Vndè & polyposos & hircosos dicimus.

ALIBI DIMINVTVM, ALIBI

REDDITVM.

Athenicus.

Claudus optimè uirum agit.

Ἀρετὰ χωλὸς οἰφᾷ. Id est, Optimè claudus uinum agit. Dici solitum ubi quispiam suam sortem uel parum egregiam anteponeit alienæ, tamen præstantiori.

Vergilius.

Non omnia possumus omnes.

Homerus. Iliados N.

Haud quaquàm poteris fortirier omnia solus.
Nanque aliis diui bello pollere dederunt,
Huic saltandi artem, uoce huic citharæ; canendi.
Rursum alii inseruit sagax in pectore magnus
Iuppiter ingenium, at multis est utilis ille.

Hesiodus.

Facta iuuenum, consilia mediocrium, uota senum.

Ἔργα νέων, βουλὰὶ δὲ μέσων, ὑψαὶ ἢ γρόνθων. Id est, Vota senum, consulta uiuorum, & facta iuuentæ. Nam uiribus ea ætas præpollet. In consilium asciscendos mediocris ætatis uiros, propterea quòd in his nonnihil detrito uirum uigore, ualeat tamen usu rerum aucta prudentia. Senes, utpote religiosi, solent superis optima precari.

Plato.

Marinam auditionem fluuiiali abluit sermone.

Ἀλιωρὰν ἀκοὴν ἀπικλύσασθαι ποτίμῳ λόγῳ. Id est, Salsuginosum sermonem potabili diluit oratione. Quod audire erat molestum, id diuersa oratione edulcatur. Quod erat gustus, id traductum est ad aures. Etenim quod palato aqua marina, id auditui

ditui sermo placidus atque benignus.

**Quod alibi diminutum, exæquat
tur alibi.**

In eum, in quo desideratur uirtutis aliquid, sed cuius iacturam alia quapiam dote compenset. Veluti si quem intelligi uelimus parum eloquentem, sed admirabili tamen iudicio. Aut qui sit indoctus quidem, sed benè numatus, competet illud ex Iliados Η.

Ὁς δὲ τοι εἶδος μὴ ἔην καλὸς, ἀλλὰ ποδώκης. Id est:

Qui ore quidem deformis erat, pedibus tamen acer.

Semper seni iuuentulam subiice.

Diogenianus.

Αὐτὴ γέροντινίαν ἰωβιάλλην κέρην. Id est, Semper puellam uirginem subiice seni. Admonens, ut prouectioris ætatis uiri, puellam ducant magis, quàm anum: ne si frigus accesserit frigori, languente Venere, steriles existant nuptiæ.

Non omnis fert omnia tellus.

Vergilius.

Prouerbiū erit, si traducatur ad diuersas ingenii dotes. Theocritus: Illa quidem producit hyems, illa educat æstas: cum significabimus, aliud agendum iuueni, aliud seni, alijs atque alijs temporibus utendum.

ALIENA A' RE.

Nihil aduersum.

Lucianus.

Ὀὐδὲν πρὸς ἑπὶ. Id est, Nihil ad carmen. De iis, quæ longè discrepant ab iis, quæ proposita sunt.

Nihil ad fides.

Idem.

Ὀὐδὲν πρὸς τίω χορδῆν. Id est, Nihil ad chordam. In eos, quorum uita uehementer est inæquabilis, quorum uè mores ab oratione dissident.

Nihil ad Bacchum.

Suidas.

Ὀὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Id est, Nihil ad Bacchum. Vbi quis ea nugatur, quæ ad rem præsentem nihil attinent.

Mira de lente.

*Rodolphus
Agricola.*

Quoties res humilis & pusilla magnificis laudibus attolleretur. Opinor Græcis efferrī hunc in modum: Δανάωφι φακῆς.

Quid ad farinas?

Aristoph.

Τὶ πρὸς τ' ἀλφίται: Id est, Quid ad farinas? Id est, Quid attinet ad parandas facultates? Id rectè detorquebitur ad artes steriles, ut poëticen.

Alia Meneceles, alia Porcellus loquitur.

Vbi quis multum uerborum effudit, quæ nihil ad rem pertinent.

*Lucianus.***Neque cœlum, neque terram attingit.**

Οὐτε γῆς, οὐτε οὐρανοῦ ἀψιγγεῖ. Id est, Neque cœlum, neque terram attingit. De re uehementer absurda atque aliena, quæ quæ nulla uicinitate pertineat ad id, de quo agitur.

Quid ad Mercurium?

Τί πρὸς τὸν Ἑρμῆν; Id est, Quid ad Mercurium? Id est, Nihil ad rem. Nam Mercurius orationis est autor.

Ego de aliis loquor, tu respondes de cepis.

Cum aliud responderetur, quam rogaris. Vel contra, cum ineptè responderetur, ineptè sciscitanti. Confinia sunt inter sese cepæ & allia.

*Suidas.***Falces postulabam.**

Ἄμυξ ἀπώκτεν. Id est, Falces postulabam. In eos, qui respondent id quod ad rem non attinet.

Extra chorum saltare.

Ἐπὶ τοῦ χοροῦ ἀρχεῖσθαι. Id est, extra chorum saltare. Dicitur, qui dicit aut facit à re, quam proposuit, alienum aliquid.

Ultra septa transilire.*Plato.*

Ἐπὶ τὰ ἰσλαμμένα πηδᾶν. Id est, Septa transilire. Congruit in eos, qui à proposito digrediuntur.

Extra oleas fertur.

Ἐκτὸς τῶν ἐλαιῶν φέρεται. Id est, Extra oleas fertur. Vbi quis terminos præscriptos transgreditur.

*Gregorius Nazianzenus.***Incita equum iuxta nyssam.**

Ἐντὴ τὸν πῶλον πρὸ τῆς νύσσης. Id est, Stimula equum iuxta lineam. Dicebatur, ubi sermo loquentis aberrat ab eo, quod esset institutum.

*Aristotel.***Haud contra ostium.**

Ὁὐ κατὰ θύρας. Id est, Haud contra ianuam, pro eo quod est, non propè ad rem & ad te, ad id de quo agitur.

Nihil ad rem.

In eum qui dixerit absurdè quippià, & alienum à re proposita, quadrabit illud Homæ. Νήπιος ἐς ὃ ξανὴν ἢ τελοῦν ἀλλήλασθαι. Id est, Hospes stultus, aut lōginquis aduena ab oris Nuper ades.

Meos corymbos necto.

Τὸς ἐμὸς κορυμβὸς πλέκω. Id est, Meos necto cincinnos. Vbi quis

quis respondet, quod nihil pertinet ad interrogata.

Omissa hypera, pedem insequeris.

Αφεις τιν ωπειραν, τον ποδια διωνη. Id est, Omissa hypera, pedem sectatur. Conuenit ubi quis omisis his, quæ magis ad rem attinebant, leuicula quæpiam curat. Hyperæ, nautici funes sunt, quibus antennarum, cornua traducuntur. Pedem autem uocant imam clauis partem.

Hyperides.

De curru delapsus.

Εξημαξουλι. Id est, De curru delapsus. In hodiernum quodque uulgò durat adagium in eum, qui oblitus propositi, aliò se transfert, aut qui in sententia labascit. Quemadmodum, Ab asino delapsus.

Quò terrarum raperis?

Qui non sunt attenti ad rem propositam, negantur esse domi. Qui longius aberrant à uero, in aliena regione esse dicuntur.

Me mortuo, terra misceatur incendio.

Eadem sententia hodiè uulgò durat inter mortales: Mihi, inquit, morienti, mundus uniuersus moritur: qua significant, nihil sua referre, quid posteris accidat, uel boni, uel mali, quum ipsi tollantur è uita, nequaquam sensuri.

Seneca.

Mihi istic nec feritur, nec metitur.

Id est, Ista res nihil ad me pertinet, ut quæ neque meo fiat periculo, neque emolumento. metaphora notissima est.

Plautus.

Non luctu, sed remedio opus in malis.

In malis, non lamentis, sed auxiliis utendum. Ad id conuenit illud Iliados 52:

Homerus.

Ου γαρ τα πρηξες ωδιντι λευφοιο γεαι.

Quippe nihil misero fletus, lamenta q; profunt.

Omni pedi eundem calcem inducere.

Galenus.

Galenus lib. Therapeutices 9. *Εκάνοι μὲν οὔτε ζηποσι, οὔτε ἴσασιν, ἀλλὰ κει κατὰ τιν παρομιαν, ἐνι λαλαποδι πάντας ὑποδισιν.* Id est: Isti quidem igitur neq; inquirunt, neq; sciunt.

Quin magis iuxta prouerbium, eodem calciamento calceant omnes. Loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui non habita ratione morborum, eadem remedia admouent omnibus, quum diuersa mala, diuersam curationem desiderent.

Respublica nihil ad musicum.

Hæc persuasio quemadmodum olim multorum animos oc-

Aristoph.

cupauit, ita nunc quoque multis inhæret, ut credant doctos ac probos uiros non esse accommodos ad gubernandam rempublicam. Plato abstinuit, Socrâtes frustra tentauit, Demostheni & Ciceroni parum feliciter celsit, &c. Id uenustè expressit Aristophanes in Equit. Nam illic principatum recusantem quod musices esset imperitus ita respondetur.

Ἡ ἀμμουγρία γὰρ ἔστι πρὸς μουσικῆν.

Ἐστὶν ἄνδρὸς ἄδὴ χρῆσις τὰς τέχνας.

Id est:

At gerere nunc Rempubl. non est uiri

Qui musicus sit, ac probatis moribus. Musices nomine omnem liberalem eruditionem designabant ueteres.

Ἐξορχεῖσθαι.

Qui fugiunt, & ab eo quod agitur aliò se uertunt, Græcis *ἄορχεῖσθαι* dicuntur, sumpta metaphora à saltationibus præsertim sacris, unde subtrahere sese inauspicatum erat.

ALIENA CVRANTIS.

Bellum Cononî curæ fuerit.

Πόλεμον Κώνωνι κηλίσσει. Id est, Curabit prælia Conon. Proinde conueniet ad hunc modum respondere curanti negotium, quod ad se nihil attineat.

Plutarchus.

In alieno choro pedem ponere.

Ἐν ἀλλοτρίῳ χορῶν πόδα τίθεισθαι. Id est, In alieno choro pedem ponere. Est sese miscere negotiis alienis, & aliorum sibi uendicare partes.

Homærus.

Ne depugnes in alieno negotio.

Vbi significabimus nos nolle nosmet admiscere liti alienæ, quæ nihil ad nos pertineat, sed permissuros, ut ipsi inter sese suo decerent periculo, quorum negotium agitur, uersiculo fuerit locus ex Iliad. 3. lib.

Proq; Helena, proq; omni re decernere soles. Dictum est de Menelao & Paride singulari certamine congressuris.

Quæ supra nos, nihil ad nos.

Τὰ ὑπὲρ ἡμῶν, ἔστιν πρὸς ἡμῶν. Id est, Quæ supra nos, nihil ad nos. Dictum Socraticum torqueri potest in illos, qui de negotiis principum aut theologiæ mysteriis temerè loquuntur. Vertere licebit & in contrarium. Quæ infra nos nihil ad nos.

Vtere curru, de asinis nihil laborans.

Quibus plaustrum est domi, nihil necesse habent de portandis oneribus, asinos aliunde conducere.

Stultior

Stultior Morycho.

Suidas.

Μωρότερος ἢ *Μορύχης*. Id est, Stultior es Morycho. Mihi uidentur peculiariter obnoxii ad agioni, qui domesticorum negotiorum negligentes, foris agunt, aliena curantes.

ALII S A P E R E.

Aliis prospiciens, non sibi.

Si libebit in quempiam iocari, qui aliis sua mala prædixerit, suum ipsius malum non præuidens, non inconcinniter accommodabimus illud ex Homeri *Bæotia*:

Ἄλλ' ἔκ διωνυσίου ἐρύσαστο κῆρα μέλαιναν.

At non auguriis, fatum sibi depulit atrum.

Terent.

Facile, cum ualemus, recta consilia ægrotis damus.

In admonendo sapimus omnes, uerū ubi peccamus ipsi, non uidemus propria. Omnes ægrotantibus rectè præcipiunt quid fugiendum, quid agendum. & obiurgant nonnunquam quòd salutis causā non obtemperent bene monentibus.

Eustathius.

Quarta luna nati.

Ἐν τετραδῷ γεννηθῆναι. Id est, Quarta luna nati. Dicuntur, qui parum feliciter nati sunt, propterea quod Hercules hac luna natus feratur, cuius omnis uita uoluptatum omnium expers, ac laborum plena fuit. Dici potest & in eos, qui laboribus sibi neuiquam frugiferis fatigantur.

ALIENO PERICULO.

De alieno ludis corio.

Apulianus.

Prouerbio dicuntur, qui securius agunt, sed alieno periculo, ut apud *Plautū*: De meo tergo degitur corium. Id est, Res meo fit periculo.

Non est meum negotium, multum ualeat.

Diogenianus.

Ὀκ ἐστ' ἐμὸν τὸ πρᾶγμα, πολλὰ χαίρω. Id est, Multum ualeat, haud est meum negotium. quoties negabimus nos laborare de re, quæ nihil ad nos pertineat.

Aristoph.

Alienam metis messem.

Ἀλλότριον ἄμας δέω. Id est, Alienam metis messem. In hos, qui negotium non suum parum diligenter curant. Fit autem hominum more, ut in suo parte quisque negotio longe sit attentior, quam in alieno.

Aristotel.

Innocuus alium aspiciam, meum
habentem malum.

Ἐξάντης λύσω τὸ μὴ κακὸν ἄλλον ἔχοντα. Id est, Indemnīs spectabo alium mala nostra ferentem. Hoc est, Ex aliorum malis ipse rebus meis consulam, Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.

A M I C I T I A.

Aristotel.

Amicitia stabilium, felicitas temperantium.

Aristoteles hanc sententiam uelut à medio sumptam refert, Amicitiam esse stabilium, & felicitatem eorū, qui sua sorte contenti sunt. Ὁρθῆς λέγειναι ὅτι ἡ φιλία τῶν βιβαίων, ὡσπερ ἡ ὁλιμονία τῶν ἀντάρκων. Amicitia uirtute, non pecuniis aut forma concilianda est. Etenim si rebus caducis reconcilietur, caduca sit & ipsa necesse est. Nihil autem in rebus humanis stabile præter unam uirtutem, quæ sola fortunæ ludibris obnoxia non est.

Bias.

Ama tanquam osurus, oderis tanquam amaturus.

Δὲ φιλῆν ὡσπερ μισήσονται, μισῆν ἢ ὡσπερ φιλήσονται. Id est, Sic amandum, tanquam sis osurus: sic oportet odisse, tanquam sis amaturus. Cicero: Hoc quidem præceptum, cuiuscunq; est, ad tollendam amicitiam ualeat. Illud potius præcipiendū fuit, ut eam diligentiam adhiberemus in amicitiiis parandis, ut nequando amare inceperimus eum, quem aliquando odisse possemus.

Terent.

Amantium iræ.

Τῶν φιλεντων ἰργα. Id est, Amantium iræ. Vbi, qui non ex animo indignantur inuicem, aut de iracundia neutiquam duratura. Mimus: Discordia, fit carior concordia.

Porphyrion.

Mores amici noueris, non oderis.

Eum nos inter Græcas sententias repertum restituiimus. Est enim huiusmodi: φίλου τρόπους γίνουσι, μιμήσης ἢ μή. Admonet in amicorum moribus quædam uitia dissimulanda, sic ut intelligantur quidem, sed tamen tolerentur.

Hermol.

Nouos parans amicos, ne obli-

Barb.

uiscere ueterum.

Νέους φίλους ποιῶν, ὥστε τὴν παλαιῶν μὴ ἐπιλανθάνων. Id est, Nouos parans amicos, optime ueterum ne obliuiscere. Torqueri

queri potest & ad mutata studia, ad quæ conuenit nonnunquam respicere, etiam posteaquam diuersæ te addixeris disciplinae.

Non potes Tethydem simul & Galateam amare.

Theocritus.

Id est, Non idem diuersa sequi, uelut literas & pecuniam, uoluptatem & gloriam, mundum & Christum. Nam Galatæe fluuio malè conuenit cum marinis fluctibus.

Vnus Deus, & plures amici.

Εἷς θεός, καὶ πολλοὶ φίλοι. Id est, Vnus deus, & plures amici. Prouerbum monet quàm plurimos parados esse amicos, quòd hi secundum deum plurimum opitulari possint. Opinor à uulgo sumptum, non ex autoribus.

Mus non uni fidit antro.

Locus erit adagio, si quem admonebimus, ut sibi plures amicos paret, aut unà cum opibus studeat philosophiæ, ut si fortuna quod suum est eripiat, in literis sit præsidium.

Herodotus.

Nec nulli sis amicus, nec multis.

Μηδὲ πολὺ ξυνοῦ, μηδὲ ἄξιον καλῶσθαι. Id est, Nec multis, at nec nulli dicaris amicus. Citra ullius amici consuetudinem uiuere, ferinum atque iniucundum esse uidetur. Rursum nec uehementer amare possumus simul multos, nec pluribus morem gerere.

Ne cuius dexteram inieceris.

Plutarchus.

Μὴ πάντῃ διὰ ἀλλοτρίου διεξίαι. Id est, Ne cuius potrigas dexteram. Hoc est, Ne temerè quemlibet in familiaritatè admittas, sed diligas quem diligas.

Amicorum omnia communia.

Τὰ τῶν φίλων κοινὰ. Id est, Amicorum communia omnia. Ausus Gel. testatur Pythagoram nō solū huius, sententiæ parentē fuisse, uerū etiam huiusmodi quandam uitæ ac facultatum communionem induxisse, qualē Christus inter omnes Christianos esse uult. Nam quicumq; ab illo in cohortem illam disciplinarum recepti fuissent, quod quisq; pecuniæ familiæq; habebāt, in medium dabant. Quod re atq; uerbo Romano appellatur cœnobium, nimirum à uitæ fortunarumq; societate.

De manu in manum.

Cicero: Totum deniq; hominē tibi trado de manu, ut aiūt, in manum tuam istam, & uictoria & fide præstantem. Tra-

duntur & qui commendantur.

Cicero. Ex sinu illius.

Quos ex intima familiaritate uolumus intelligi, hos è sinu illius aut illius esse dicimus.

Χρήσαι καὶ κήσαι.

Qui se totum alicuius haberi uolebat, dicebat *χρήσαι καὶ κήσαι* tuus sum. hoc est, & usufructu & proprietate. Siquidem in possessionibus sæpenumerò fit, ut penes alium sit dominiũ, penes alium usufructus. M. Tullio Curius libro 9. Si uales bene est, sum enim *χρήσαι καὶ κήσαι* tuus, κήσαι ὅ Artici nostri. Ergo fructus est tuus, mancipium illius.

Plutarch. **Ipsis, & Chiis.**

Αὐτοῖς καὶ χίους. Non obscurũ est has uoces ex solèni more, uulgò iactatas, quoties aliquis sibi bona precabatur, & amicis.

Vultu sæpè læditur pietas.

M. Tullius in oratione pro Roscio, obiter citat sententiã à sapientibus iactatam. Etenim, inquit, si id quod præclare à sapientibus dicitur, uultu sæpè læditur pietas, quod supplicium acere satis reperietur in eum, qui mortem obtulerit parenti, pro quo mori ipsum si res postularit, iura diuina atque humana cogebant? Prouerbiũ admonet pietatem erga parentes adeò religiosè colendam, ut non solum non offendamus eos uerbis aut factis impiis, sed ne uultu quidem atrociori aut contumaciore. Habent enim oculi, frons & ipse uultus suum sermonem. Euangelium altius repetit, nimirum ab ipso fonte cordis, in quo concipitur ira. Ea erumpit in uocem indignationis, sed incertam: proximus gradus est manifestum conuicium, tertius homicidium.

Sal & mensa.

Apud priscos hospitii ius fuisse sanctissimũ aliàs nobis est dictum. Id contrahebatur salis & mensæ confortio. Quemadmodum apud Germanos acceptus à propinante cyathus adimit omne ius agendi iniuriarũ. Aeschines de perperam obita legatione. *Τὸν γὰρ τῆς πόλεως ἅλας, καὶ τὴν Δημοσίαν τράπεζαν ἀφίπνεον ἀίφνης ποιεῖσθαι.* Id est, Etenim ciuitatis sale, publicamq; mensam, ait se plurimi facere. Manent huius hospitalitatis publicæ uestigia in hunc usq; diem apud Germanos.

Plutarch. **Philotesius crater.**

Κρατὴρ φιλοτήτων, dicitur quo in cõuiuuiis cõciliantur amici-
tiaz,

tiæ, qui mos etiā nū durat apud Germanos, quibus turpissimū est post acceptum Philotesium poculum, ueterum offensarum quantumuis capitalium meminisse, ne iudices quidem admitterent actionem iniuriarum. Hesichius indicat hanc φιλοτησίαν solere adhiberi post cœnam, quum in signum amicitiae ex eodem poculo de eodem uino bibunt omnes. Qui mos apud nos nondum exoleuit, sed rarior est ob metum nouæ lepræ, qua pleriq; laborant.

Amicitia æqualitas, amicus alter ipse.

Pythagor.

Τὴν φιλίαν ἰσοτητα εἶναι. Id est, Amicitiam æqualitatem esse, & eandem animam, & amicum, alterū ipsum. Neq; quicquam non commune, ubi fortunarum æqualitas, neq; dissentio, ubi idem animus, neq; diuortium, ubi coagmentatio duorum in unum.

Amicus amico.

Terentius.

Φίλος τῷ φίλῳ, Quadrabit in eos, qui nullum officium refugiant, modo gratum faciant amicis.

Amicus magis necessarius, quàm ignis & aqua.

Plutarchus.

Αναγκαϊότερον πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος. Id est, Amicus magis necessarius quàm ignis & aqua. Hyperbole prouerbialis, admonens neminem esse tam diuitem, aut potentem, qui opus habeat amicorum officiis. Quemadmodum enim citra ignem & aquam non constat hominum uita, ita nec sine consuetudine atq; opera familiarium.

Nazra & Charmione.

Ναζίρα καὶ χαρμιόνη. Id est, Nazra & Charmione. De fidis amicis dici solitū scripsit Zenodotus, quiq; non dubitarent uel mortis comites esse amicis. Nazra & Charmione duæ erant Cleopatraz reginæ pedissequæ, quæ spontaneam Cleopatraz mortem sunt imitatæ, ac semiuuiæ repertæ sunt, dominæ iam mortuæ coronam capite delapsam reponentes.

Qui circa salem & fabam.

Plutarchus.

Πρὶ ἄλλα καὶ κύναια. Id est, Iuxta salem & fabam. In eos dicebatur, qui se simularent scire, quod nescirent. Si quidem diuini responsuri, fabam & salem apponebant.

Salem & mensam ne prætereas.

Origen.

Ἄλλα καὶ τράπεζαν μὴ παραβαίνειν. Id est, Salem & mensam ne prætereas. Id est, ne negligas amiculorum consuetudines,

aut ne uioles amicitiae iura. Nam his rebus olim conciliabantur amici.

Suidas.

Intempestiua beneuolentia, nihil à similitate differt.

Ακαρῶ ἐῦνοι ἔδ' ἐν ἑχθρῶς διαφέρει. Id est, Par odio importuna beneuolentia. Quadrabit in eos, qui dum officiosi student esse, non habita temporis ratione, nocent, aut molesti sunt sedulitate, ueluti, qui non apto tempore obiurgant amicum, aut, qui immodicis & intempestiuis laudibus conciliant homini inuidiam. Aut pecuniam suppeditant adolescenti, qua fit deterior.

Athenaus.

Non sunt amici, amici, qui degunt procul.

Τηλὸς φίλοι ναύοντες ἐν ἑσῶ φίλοι. Id est, Haud sunt amici, amici, qui degunt procul. Præterea uulgò fit, ut simul atq; è còspectu necessariorum sciuncti sumus, nescio quomodo obrepæ obliuio quædam familiarium, ut id iam omnibus in ore sit: Qui semotus est ab oculis, eundem ab animo quoque semotum esse.

Aristotel.

Multas amicitias silentium diremit.

πολλὰς φιλίας ἀπροσνογησία δὲ λύσκει. Id est, Multas amicitias silentium diremit. Admonet adagium, assiduo conuictu ac frequentibus alloquiis necessitudines ali, intermissione & absentia dissolui. Silentium enim hic non simpliciter silentium significat, sed illud silentium, quum quis non appellat ac salutat amicum.

Theocrit.

Abiit & taurus in syluam.

Ἐθα καὶ ταῦρ' ἐν ὕλαν. Id est, Abiit & taurus in syluam. Pastorale prouerbum, allegoria subterpicula, significans diuortium, ac neglectum ueteris amicæ.

Vbi amici, ibi opes.

Plantus in Trucu. Verum est uerbum, quod memoratur: Vbi amici, ibidem & opes. Sensus est, potiores esse amicos, quam pecuniam: & ad uitæ præsidium plus habere momenti amicos citra pecuniam, quam absq; amicis opes.

Ant. Gell.

Vsq; ad aras amicus.

Μέχρι τῶ βοῦς φίλ' ἐμ. Id est, Vsq; ad aram sum amicus. Admonet prouerbum nonnunquam, quo consulamus amico- rum commodis, eorumq; uoluntati morem geramus, fas uideri paululum à recto deflectere. Verum cætenus, ne propter homi-
ncm

dem amicū, numinis reuerentiam uiolēmus.

Amicorum est admonere mutuum.

Sententia prouerbialis uidetur, quam legimus Iliad. λ.

Αγαθὴ ἡ παραιφασίς ἐστὶν ἰταίρῃς. Id est,

Bonus est affatus amici, Admonitoris.

Hanc licet usurpare, si quando dicemus amici munus esse, ut amicū si quid erret, liberius admoneat.

Animo ægrotanti medicus est oratio.

Plutarchus.

Ψυχῆς νοσῶντος εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι. Id est, Animo ægrotō medicus est oratio. Huc allusit Horatius:

Sunt uerba & uoces, quibus hunc lenire dolorem

Poscis, & magnam morbi depellere partem.

Fidus amicus.

Fidus amicus non est posthabendus germano.

Homerus Odyss. θ.

Ἥ τις πρὸς ἡἰταίρῃς ἀνὴρ κηχαριόμιννα εἰδὼς,

Ἐσθλὸς, ἢ πῶς μὲν τινασι γυήτοιο χρεῖων. Id est,

Si quis forsā amicus sit gratusq; bonusq;:

Quando quidem is non inferior uel fratre putandus.

In ære meo est.

Cicero.

Quem nobis officiis obstrictum significamus, ita ut iam totus certoq; noster sit, cum in ære nostro dicimus esse. Nam antiquitus omnis pecunia ærea erat, auri usu nondum reperto, inferiendis numismatis.

Ἀμφιδελὴς ἔργος.

Aristoph.

Id est, Vtrinque florens amor, olim dicebatur, quoties uterq; pariter esset incolumis, ac mutuo responderet amore. Nam dimidiati dicimur, quoties amicus distrahitur, uelut altera pars nostri.

Syncretismus.

Plutarchus.

Συνκρητῶν. Cretico prouerbio dicebatur, quoties fieret, ut qui modo uidebantur hostes acerrimi, repente in summam cōcordiam redigerentur. Id quod frequenter euenire solet, maxime si quando malum aliquod inciderit, utrique commune.

Conciliant homines mala.

Aristotel.

Συνάγει τὸς ἀνθρώπων κακά. Id est, Conciliant homines mala. Sententia prouerbialis, quæ declarat, quod uulgò fit, ex hostibus nonnunquam amicos fieri, propter malum aliquod incidens, utrisq; commune.

Cum

Cum amico non certandum æmulatione.

Cum amico & benè merito non est suscipiendum certamen, ne quid obscuretur amicitia, propter æmulationem huiusmodi, comitem contentionum. Id innuit Homerus Odyss. Θ

Τίς ἄρ φιλοντι μάχοιτο. Id est.

Quis nanq; benignus cum hospite pugnet.

Herodot.

Queruli in amicitia.

Οἱ φιλομέμφεις εἰς φίλον δὲ κενύφεις. Id est, Qui queruli sunt in amicos, non sunt ad amicitiam idonei. Coniuncte ad amicorū uicia, hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.

Lingua amicus.

Ἀπὸ γλωττῆς φίλος. Id est, Lingua amicus, qui uerbis ostendit non re præstat beneficium.

Theognis.

Felicitas multos habet amicos.

Ἐυτυχία πολὺ φίλος. Id est, Felicitas multos habet amicos. Notior est sententia, quàm ut requirat interpretem.

Cicero.

Oculis ferre, in sinu, in capite.

Prouerbia sunt & illa, oculis ferre, in sinu ferre, si quem insigniter amat, fouetq;. Translatū à matribus tenerè liberos suos amantibus, à quibus non dimouent oculos, sollicitæ ne quid illis accidat in eodem modo, gestantq; in sinu atq; in complexu. Non dissimile est, quod est apud Platonem lib. de repub. 10. *Ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρειν.* Id est, Super capita ferre.

Felicium multi cognati.

Id hodie uulgò dicunt, Locupletum plurimos esse cognatos.

Tullius.

Amicus certus in re incerta cernitur.

Quo significatum est, amici fidem in rebus aduersis explicari.

Plutarchus.

Ollæ amicitia.

Χύτρας φίλια. Id est, Ollæ amicitia. In amicos istos uulgares quadrabit, quos patina non beneuolentia conciliat.

Aristides.

Viri infortunati procul amici.

Ἀνδρὸς κακῶς πράξαντων, ἰκποδῶν φίλοι. Id est, Viri sit in malis, amici sunt procul. Notat mores amicorum uulgarium, qui hirundinum ritu pro ratione temporum aduolant ac deuolant, aduolant, ubi res secundæ: deuolant, ingruente tempestate.

Plutarchus.

Plures adorant solem orientem, quàm occidentem.

Πλείους προσκυνῶσι τὸν ἥλιον ἀνατείλλοντα ἢ λύνοντα. Id est, Plures

Plures adorant solem orientem, quàm occidentem. Iuueni magis adhæretur, quàm seni.

Ad felicem inflectere parietem.

Aristoph.

Ἡδὲ τὸν ἠπὸ βλάττοντα τοίχον ῥέπειν. Id est, In felicem parietem uergere. Aristophanis interpret trāslatum existimat ab iis, qui nauis uehuntur, qui si quando nauis alterum latus fluctu deprimatur, protinus in alterum latus transcurreunt, quod altius extat ab undis.

Nudæ gloriæ.

Horatius.

Admonet, ut nihil inter amicos fictum aut fucatum sit.

Sapientes tyranni, sapientium congressu.

Plato.

Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν σωσεις. Id est, Cōmertio sapientium princeps sapit.

Amicitias immortales esse oportet.

Tullius.

Verum eò rediēre mores mortaliū, ut similitates sint immortales, amicitia plus quàm uitæ.

A M O R.

Caunius amor.

Diogenianus.

Καυνοῦ ἔργος. De fœdo amore dicebatur. Bilis Caunum fratrem impotenter adamauit, à quo quum esset repulsa, sibimet necem concituit.

Liberorum amantior, quàm Gello.

Γελλῶ παιδοφιλωτέρα. Id est, Puerorum amantior Gello. Dicitur solitum uel in eos, qui morte præmatura periissent, uel in eos, qui mira quidem charitate filios prosequerentur, sed eosdē indulgentia, deliciisq; corrumpent. Aiunt Gello uirginē quampiam fuisse, quæ puella adhuc, uita decesserit.

Iniuria soluit amorem.

In Græcorum epigrammatibus prouerbii titulo citatur, ὕβρις ἐργίας ἀλυσί. Id est: Iniuria siue cōtumelia soluit amores, quod contemptus amor plærunq; uertitur in iram, ira in odium.

Mansum ex ore.

Lucilius.

Quos tenerè amamus, his mansum ex ore dare dicimur, quod à matribus ac nutricibus mutuo sumptum est.

Medullitus, oculitus.

Plautus.

Intimum affectum ueteres uariis modis exprimebant, ex corde, ex animo, toto pectore, de quo diximus, penitus, ex intimis præcordiis, medullitus, animitus, oculitus.

Vt

Plato. **Vt lupus ouem.**

Ὡς λύκος ἀρνὸν φιλεῖ. Id est: Vt lupus ouem amat, qui sui com-
modi gratia simulat amorem. Nam is uulgò dicitur amor, cum
reuera sit odium.

Plutarchus. **Vt Phrygius amauit Pieriam.**

Plutarchus in lib. Περὶ γυναικῶν ἀρετῶν, ostēdit ad suam usq;
ætatem durasse consuetudinem, ut uxores optarent sic amari à
uiris ὡς φρύγιος ἠρέαδην κερταίαι, id est: Quemadmodum Phry-
gius amauit Pieriam &c.

Homerus. **Cestum habent Veneris.**

Τὸν κνερῶδ' ἀποδοῦν habere dicuntur, qui nouis modis quē-
libet in amorem sui pelliciunt, Iuno cōcubitura cum suo Ioue,
Venerem adit, atq; ab ea cingulum gratiarum & amorum re-
conciliatorem commodato petit.

Diogenianus. **Ex aspectu nascitur amor.**

Ἐκ τοῦ εἰσορᾶν γὰρ γίγνεται ἀνθρώπων ἔρως. Id est, Amor ex
uidendo nascitur mortalibus. Senarius prouerbialis, admonens
oculos amorem potissimum conciliare. Non enim amatur in-
cognitum, ex conuictu oritur amor mutuus. Et oculi præcipuè
sunt ad amandum ilices.

Homerus. **Adamantis tenere.**

In eum, qui tenerè diligit quempiam uel adamat magis, ita
ut non patiatur uel leuissimis incommōdis à quoquam affici,
non inficite torseris illud Homeri Iliad. 4.

-ὄς ὅτε μήτηρ

παυδὸς ἔργει μῆτερ ὄθ' ἠδ' ἐκίλεται ὑπνῳ. Id est,

Non secus atq; genitrix

Muscam arceat puero somno officiosa cubanti.

Paruus semper tuus pullus.

Μικρὸς αἰ σοι πῶλ' ἔσθ'. Id est, Paruus semper tuus pullus. Con-
ueniet in eos, qui tamen nati grandiores, tamen uerborū de-
licis affectant uideri iuuentuli.

Auræ compedes.

Diogenes. **Χρυσᾶν ὠίδαυ.** Id est, Auræ compedes. Dicitur seruitus splen-
dida & amabilis, qualis est in aulicorum uita.

Plutarchus. **E' Creta raptus.**

Apparet furtiuum amorem, his uerbis olim significatum
fuisse, quòd aliquoties illinc uirgines à negotiatoribus auē-
herentur.

Capite gestare.

Plato.

Ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρειν. Id est, In capitibus circumferre. Quos tenere amamus, capite gestare dicimus. Translatum apparet à matribus ac nutricibus, quæ infantulos cunis impositos capite portant.

Qui non zelat, non amat.

Augustinus indicat vulgò hoc iactatù, quod sanè hodie fertur, quum negant illic esse amorem, ubi non est zelotypia.

Musicam docet amor.

Μουσικὴ ἔργου διδασκῆ, πάντις ἀμωσὶ ἢ τὸ πρῶτον. Id est, Musicen docet amor, & si fuerit indoctus prius. Sensus est, Amorem ad industriam excitare animum.

Pindarus.

Iynge trahor.

Ἰνγη ἰληκομαι ἤτορ. Id est, Iynge trahor animo. Qui uehementi & impotenti desiderio trahuntur ad aliquid, Iynge trahi dicuntur. Iyngem aiunt fuisse filiam Echus, alii Pachus, quæ quum amatoris uenenis incitasset Iouem in amorem Ius, à Iu none irata, uersa est in auem.

A N C E P S E T D V B I V S.

Necessarium malum.

Strabo.

Ἀναγκάσιον κακόν. De iis, quos neque reiicere possis, quòd quibusdam in rebus opus sit eorum opera, neque commodè ferre, quòd uiri sint improbi.

Neque cum malis, neque sine malis.

Aristophanes apud Suidam in Lysitrata: Οὔτε σὺν πικρῶν θροισίῳ, οὔτ' ἀπὸ πικρῶν θροισίῳ. Id est: Nec simul cum pestibus, nec rursus absque pestibus. De uxoribus dictum, cum quibus incommodè sanè uiuitur: sed nec citra has constant familiæ. Simile illi quod est in epigrammatibus: Nec tecum possum uiuere, nec sine te.

Plutarchus.

Polypi caput.

Πολύποδος κεφαλή. Id est, Polypi caput. In hominem uarium, & in quo pariter & uitia quædam & uirtutes inuenias. Proinde poetice Polypi caput uocant, in qua sicut sunt per multa cogniti tum incunda tum frugifera, ita sunt nonnulla, nisi caueas, pestilentia.

Gaudium dolori iunctum.

Homerus.

Quum pariter accidit quòd & gaudeamus & doleamus, quòd genus,

genus, si cui parentes opulenti uita decesserint, partim excruciatum morte suorum, partim gaudet hereditatis obuentu atque accessione libertatis, conueniet illud Odyssæ τ.

Τὴν δ' ἄμα χάριμα καὶ ἄλγος ἴλι φρίνα. Id est:

Læticia huic mœrorum; simul præcordia cepit.

Iuuenal.

Plus aloës, quàm mellis habet.

Apuleius in Florid. Verum uerbum est profectò quod aiunt, nihil quicquam tam prosperè diuinitus hominibus datù, quàm & tamen admixtum sit aliquid difficultatis.

Lucianus.

Quid primum aut ultimum?

Τὶ πρῶτον, ἢ ὕστατον; Id est, Quid primum aut ultimum? Quoties aut rerum copiam tantam significamus, ut hæstemus unde potissimum exordiamur. Aut quum perplexi dubitamus quid primum agere debeamus.

Publius.

Etiam capillus unus.

Etiam capillus unus habet umbram suam. Quantumuis pusillum còmodum iuuat, quantumlibet exiguum delictum nocet.

Zenodotus.

Utroque nutans sententia.

Δίστοχοι γυνῶμαι. Id est, Utroque claudicantes sententiæ. Conueniet utique in hominem lubricæ fidei, & incertarum partium.

Homerus.

Volens nolente animo.

Ἐκὼν αἰκονσι γι θυμῷ. Id est, Volens inuito sanè animo. Nonnunquam de ambigente animique incerto dicitur. Tu uoluntate coactus es tua. Terent. in Andria.

Nolens uolens.

Euripides in Hecuba:

Ὁ δ' ἔθελων τε καὶ θέλω. Id est:

Atque ille nolens pariter ac uolens.

Vnica filia duos parare generos.

Vbi quis idem beneficium duobus simul pollicetur, aut pro eodè officio, quod alteri præstiterit, à duobus gratiâ reposit.

Inter pueros senex.

Ἐν παῶσι μὲν γέρον. Id est, Inter pueros senex. Conueniet in hominem grandiusculum, maiorem, quàm ut puer uideri possit, minorem, quàm ut uir.

Aut cucurbitæ florem, aut cucurbitam.

ἢ κρίνον, ἢ κολοκύντιον. Id est, Florem, aut cucurbitam. Id perinde ualet quasi dicas, aut mortem, aut uitam, aut lucrum, aut damnum. Incertum autem, utrum mox euanescat, an flos cucurb

cucurbitam sit pariturus.

Aut Plato philoniffat, aut Philo platoniffat.

*Hieronymus
de illustribus.*

Ἡ πλάτων φιλονίσσει, ἢ φίλων πλατωνίσει. Per allegoriam torqueri poterit ad quosvis inter sese uehementer similes.

**Aut oportet tragœdias agere omnes,
aut insanire.**

Archelaus.

Ἡ χρὴ τραγωδίῃ πάντας, ἢ μεταστοχάζειν. Id est, Aut furere oportet, aut agere tragœdias. Dicitur solitum de iis, qui semper quasi stupent frigentque, & nec gaudere possunt ex animo, nec dolere. Porro tragœdia uehementissimis constat affectibus, ita ut tragœdias agere, uideatur esse quiddam insanix simillimum.

**Oportet testudinis carnes, aut edere,
aut non edere.**

Athensius.

Ἡ δὲ χελώνης κρέα φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν. Id est, Testudinis carnem aut edas, aut non edas. Addunt testudinis carnem, si modicè edatur, uentris tormina facere: rursus si copiosè, lenire. In eos, qui negocium susceptum frigidè ducunt, neque explicantes, neque relinquentes.

Aut mortuus est, aut docet literas.

Zenodotus.

Ἡ τοὶ τίθνηται, ἢ διδάσκει γράμματῶν. Significabant olim cuiuspiam omnino malè esse, tametsi parum liqueret, quid rerum ageret. Id hac occasione uenit in uulgi sermonem: Athenienses parum feliciter aliquando pugnauerunt aduersus Siculos, permultis occisis atque captis, qui iuga relapsi redierant Athenas, rogati quid hic aut ille faceret, respondebant: Aut periit, aut docet literas: nam captiui, Siculorum filios literas docere coacti sunt.

Aut quinque bibe, aut tres, aut ne quatuor.

Athensius.

Ἡ πέντε πίνει, ἢ τρία, ἢ μὴ τέσσαρα. Id est, Aut quinque bibe, aut tria, aut ne quatuor. Præscribit modum diluendi uini. Hæc autem temperatura maximè placebat antiquis, ut quinque uini cyathis, duo adderentur aquæ, aut duobus unus.

Excubias agere in Naupacto.

Zenodotus.

Φρουροὶ ἐν ναυπάκτῳ. Id est, Excubare Naupacti. Achiui capta Naupacto, Pausaniam excubiis, custodixque præfectum interfecerunt. Vnde res in iocum uulgi uidetur abiisse, aduersus eos, qui pereunt ignauia sua. Aut, qui munus odiosum ac plenum discriminis administrant.

Quocunque pedes ferent.

Quadrabit, ubi nihil certum spectatur, ad quod nostri dirigantur conatus. Horatius in Odis:

Ite pedes quocunque ferent, quocunque per undas.

Theognis.

In triuio sum.

Εν τριόδῳ εἰμι λογισμῶν. Id est, In triuio sum consilii. In eos qui dubitant, qui que incerti sunt animi, hæsitantes, quid potissimum eligant. Nam uiam pro ratione consilii frequenter apud Græcos autores reperies.

Ancipitis consilij.

Ad significandum hominem perplexum, & ancipitis sententiæ, suspensumque animo, congruet illud Homer. Iliad. ε.

Μισορνὺς γαῖης τε, καὶ ἔραυς ἀσπίδος. Id est,

In medio terræ simul & stellantis Olympi.

Ancipitis animi.

Animus anceps & incerti consilii, indicatur hoc uersu, qui est Iliad. ξ.

Διχθα ἢ μοι καρδίη μέμονε φροῖν ὅρ μαινόντι.

Huc animus mihi uersanti inclinabat & illuc.

Suidas.

Hasta caduceum.

Δόρυ κερύκεον. Id est, Hasta caduceum. Dici solitum, quoties aliquis simul & minaretur, & ad concordiam inuitaret.

Aristotcl.

Delphicus gladius.

Δελφικὸν ξίφος. Id est, Delphicus gladius. De re dicebatur ad diuersos usus accommodabili. Nam Delphicus gladius ad eum modum erat fabricatus, ut eodem simul & sacras mactarent uictimas, & nocentes afficerent supplicio. Licebit & in serium sensum accommodare prouerbiū, ut si quis enditionē,

Lams doctrina.

Delphicum appellet gladium, quod in omni ætate, omni uitæ conditione sit usui. Nam literæ iuuenibus sunt necessariae, senibus iucundæ, pauperibus opes suppeditant, opulentis adiungunt ornamentum, in rebus aduersis solatio sunt, in secundis gloriæ, claro natis genere splendorem augment, obscuro genere natis claritatis initium conciliant.

Isdem è literis Comœdia ac Tragoedia componitur.

Εν τῶν αὐτῶν τραγωδία γίνεσθαι, καὶ κωμῳδία γραμμάτων. Conueniet in eos, qui eadem de re norunt diuersa fingere. Aut, qui eadem opera diuersa possunt.

Nauis

Nauiſ aut galerus.

Πλοῖον ἢ Γαλῆν. Id est, Nauiſ aut galerus. De re ancipiti dicitur. Nec inueniſſet dicitur in eos, qui cultu, moribusque diuerſam perſonam præ ſe ferunt.

Ariſtophan.

Tertium caput.

Τρίτη κεφαλή. Id est, Tertium caput. In onerum baiulos dictum, qui non humeris modò, uerùm & capite geſtant onera.

Plutarchus.

Triceps Mercurius.

Τρεῖς κεφαλῶν Ἑρμῆς. Id est, Triceps Mercurius. Dictum uidetur in ambiguos, ancipitesque, aut in uehementer aſtutos.

Philochorus.

Pſecas aut ros.

Ψεκὰς ἢ Ἀρόσ. Id est, Pſecas aut ros. In crebrius expuentes dictitabatur. Pſecas enim aſperſio illa ac uelut irroratio uocatur, quoties minutisſimis guttulis irrigamur, ut pluuia rori ſimillima. Vocantur enim pſecades ancillæ, quæ delicatarum matronarum capillos, medicato ſuco, conſpergunt.

Diogenianus.

APERTE ET CRASSE.

Præmanſum in os inferere.

Marcus Tullius in Oratore ſuo prouerbii uice uſurpat, pro eo quod eſt, rem in docendo nimis enucleatè nimisque fruſtulatim tradere. Quod facere quidam aſſolent, qui ueluti ingeniis auditorum diffidant, ita nihil omittunt, inculcantes etiam minutisſimas nugæ. Sumpta eſt figura à nutricibus, quæ pueris adhuc edentulis cibum præmanſum in os inferunt.

Crassa Minerua. Pingui Minerua.

Columella.

Minerua artibus atque ingeniis præſidet. Dicitur pinguiori Minerua fieri, quod inconditius, ſimpliciusque quaſi indoctius fit, non autem exquiſita arte, nec exactiſſima cura.

Crassiore Muſa.

Παχυτέρα Μῦσα. Quintilianus: Libet propter quosdam imperitiores etiam crassiore, ut uocant, Muſa, dubitationem huius utilitatis eximere. Inuenitur aliquoties apud ſcriptores non in idoneos, Pinguiore formula, pro eo quod eſt, planius atque intelligibilis.

APPROBANDI.

Premere pollicem. Conuertere pollicem.

Antiquitus in pollice fauoris erat, ſtudiique ſignificatio. Qui faue

Plinius.

faueret , pollicem premebat : qui minùs faueret pollicem conuertebat.

Aristot.

Album calculum addere. Et similes figuræ.

Δουλιὸν ψήφου προσθεῖναι. Id est , Album calculum addere. Pro approbare subinde legimus apud doctos. Inde sumptum, quòd antiquitus misis in urnam calculis, ita ferebantur à iudicibus sententiæ, ut albis absoluerent , nigris damnarent. **Qui si** fortè fortuna fuissent æquales, tamen liberabatur reus.

Horatius.

Creta notare. Carbone notare.

Creta notare , pro eo quod est approbare, & Carbone notare, quod est damnare.

Hesiodus.

Momo satisfacere.

τῷ μῶμῳ ἀρεσκῆναι. Id est, Momo satisfacere. Prouerbiale est hyperbole. Hesiodus in Theogonia Momi cuiusdam meminit, quem ait , Nocte matre, Somno patre progenitum. Huic Deo mos est, ipsum quidem nihil operis ædere, sed aliorum Deorum opera curiosis oculis contemplari , & si quid est omisum , aut perperam factum, id summa cum libertate carpere. Nam μῶμος Græcè reprehensionē sonat. Ergo prouerbii speciem habebunt omnes id genus formulæ: Haud dubitem tecum, uel Momo iudice, decertare. Inculpatior est eius uiri uita , quàm ut uel Mommus ipse possit carpere. Hæc uel Momo ipsi satisfaciunt.

Gellius.

Pedibus in sententiam discedere.

Non est uiri prudentis , quicquid uxori libuerit , protinus in illius sententiam pedibus discedere. Aut par est , ut affectus in rationis sententiam pedibus discedat, non contrà.

Omne tulit punctum. Omnium calculis.

Legimus pro eo , quod est omnium sententia & comprobatione. Horatius:

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

Vno ore.

Vno ore, pro summo consensu, passim apud autores obuium est, ut Terentius: Vno ore omnes, omnia bona dicere.

Vt Phidiæ signum.

Quæ primo statim aspectu probantur omnium suffragiis , ut Phidiæ signum placere dicuntur.

Theognis.

Ne Iupiter quidem omnibus placet.

Ὀὐδ' ἵ γὰρ ὁ θεὸς οὐθ' ἕνῃ πάντας ἀνδάνεσσι αὐτ' ἀπέχων. Id est, Neque Iupiter ipse, Siue pluat, siue non , unicuique placet. **Hodie**

Hodieq; uulgò dicunt: Neminè inueniri qui satisfaciat omnibus, nam alia aliis probantur.

Seruum haud ueho.

Aristoph.

Δῆλον δὲ ἄγω. Id est, Seruum ego haud ueho, Nisi, qui prius pro carnibus certauerit, Certamine in nauali. Id est, Non admitto seruum, nisi multis magnisq; spectatum experimentis.

Si tibi amicum, nec mihi inimicum.

Plato in Theæteto: Ἀλλ' ἐὶ οὕτως ὡς Διὸς Πωρῆσαι φίλον, οὐδ' ἐμοῦ ἐχθρὸν φασιν οἱ παρομιμαζόμενοι. Id est, Si istud tibi amicū Theodore, nec mihi est inimicum, quemadmodum prouerbio dicūt. Hoc est, Si tibi res placet, mihi non displicet. Vfus erit, quoties alienæ obsequimur uoluntati.

ARROGANTIA IACTANTIA'QVE.

Sine ut incolumis redeat.

Habet prouerbiū speciem, quod est apud Theocritum in Hódæporis:

Εἶα λέγ' ἔτι λέγεις, καὶ τὸν ξένον ἕς πόλιν αὐθιᾶ
Σῶντ' ἄφως. Id est,

Dic age, si quid dicis, & hospes ut unde profectus Viuus eò redeat, permittito. Sic & hodie dicimus iis, qui uerbis & conuitiis ferociunt: Eia, sine hominem uiuere.

Arcem ex cloaca facere.

Qui rem hominem uel nihili laudibus magnificis attollūt, dicuntur arcem ex cloaca facere. Tullianum est.

Gallus in suo sterquilinio multum potest.

Seneca.

In alieno timidiore sumus omnes, in suo quisq; regno ferocior est & animosior.

Tollere cristas.

Iuuenal.

Trāslatum ab auibus cristatis, in quibus cristæ erectiores alacritatis atq; animorum indicia sunt.

Attollere supercilium. Ponere supercilium.

Plin.

In his pars animi, his negamus, annuimus. Hæc maximè indicant fastus. Superbia aliubi conceptaculum, sed hic sedem habet. in corde nascitur, hic subit, hic pender.

Nauphracton tueri.

Aristoph.

Ναύφρακτον βλεῖπεις. Nauphracton Græcè, classis est ad bellum instructa. Solent autem in triremibus magna quædā inesse

foramina, oculorum instar, per quæ remos inferunt. Vnde ne-
lut ænigmaticè dictum, Classis more intueris. De his, qui la-
tis ac prægrandibus, aut toruis & minaculis oculis quempiam
aspicerent.

Tollere cornua.

Pro eo, quod est, animo efferi. Translatum à pecoribus quæ
cornibus minantur. Ouidius: Tunc pauper cornua sumit.

Arrogantia non ferenda.

In eos, qui intoleranda sunt arrogantia, non inscitè torque-
bitur illud Odyss. o. ab Eumæo dictum in procos:

Τῶν ὕβρις τε βίη τε σιδέρεον ὄργανον ἔκει. Id est.

Horum uisq; animusq; ferox, contingit olympum.

Tuo te pede metire.

Horat.

Monet adagium, ne quis se dilatet ultra conditionem suam,
nèue seipsum ex assentatorum laudibus, aut uulgi opinione,
aut fortunæ fauore, uerùm propriis ac ueris dotibus animiq;ue
uirtutibus æstimet.

Lucian.

Ultra peram sapere.

Ἐπέε πῶν πῆραυ φρονῆν. Id est, Ultra peram esse sollicitum.

Quadrabit uel in pauperem, uel in philosophum, sed præcipuè
in Christianum quem Iesus uetat cogitare de crastino.

Aristoph.

Videberis, me uidens, planè

Martem uidere.

Βλέψην γὰρ ἀντικεῖς δόξης μ' ἄρτω. Id est, Martem uidere me,
uideberis palàm. De his, qui se strenuè pollicebātur opitulatu-
ros, ac Martem quendam acturos.

Hamaxia.

Ἀμαξία. Prouerbiali uerbo dicebantur ampla, magnificaq;.
Perinde sonat quasi Latine dicas plaustralia, id est, tanta, ut ius-
tum plaustri onus uideri possint.

Plin.

Sophocles, Laudiceni.

Qui ad ostentationem dicebant, aut recitabant, uulgato con-
uitio Sophocles & Laudiceni dicebantur.

Basilica facinora.

Antè admonuimus quicquid magnificum esset appellari so-
lere βασιλικήν, ut ualere βασιλικῶς, & magnificas ædes basilicas
appellabant. Plautus in Trinummo de seruo nullius rei, sed phi-
losophica quædam loquente: Dii, inquit, immortales, basilica
hic quidem facinora inceptat loqui.

Campana superbia.

Tullius.

Felicitatis comes esse solet ferocia. Campaniam autem Italię quondam fuisse regionem longè beatissimam testantur tum alii complures, tum Plin. lib. 3. cap. 5. Constat autem Capuam olim cum Roma de principatu concertasse. Hinc Campana superbia, & Campana arrogantia in prouerbiū uenit.

Dea excogitauit.

Aristophanes in Equitibus:

Τὸ μὲν νόημα τῆς θεᾶς, τὸ ἧ κλέμ' ἔμειν. Id est,

Excogitauit dea, meum sed furtum erat.

Non sine prouerbii specie dictum est in Rhetores, qui apud populum iactabant, Mineruā ipsis quod suaderent enisisse in mentem, & tamen rerum gestarum gloriā sibi uindicabant. Color sumptus est ex Homero, ubi quoties facti ratio reddi non potest, Pallas dicitur suggestisse. Pallas Atheniensium erat protectrix. Comicus autem ioci gratia, pro πρᾶγμα posuit κλέμια, notans Cleonis rapacitatem.

Laureolam in mustaceis quærere.

M. Tullius in epistolis ad Atticum: Bibulus cœpit laureolam in mustaceis quærere. hoc est, ex friuolis negociis captare famā haud præclaram neque magnificam. Est autem mustaceum siue mustaceus libi genus, cui aliquid additur de uirga lauri detrasum, ac decoquitur suppositis lauri foliis, ut indicat Cato lib. de Agricultura.

Palmarium facinus.

Palmarium facinus, pro insigni ac triumpho digno, dixit Terentius in Eunuchō: Tum hoc alterum id uero cit, quod mihi puto palmarium.

Pulchrum sepulchri elogio.

Non uidebatur in prouerbiorum classē referendū, nisi nominatim prouerbii titulo referretur apud Procopiū lib. de bello Persico 1. Mihi autem antiquum placet prouerbiū, quā pulchrum est in sepulchri elogio imperatorem ascribi. Quosdam noui qui in extremo uitæ magnis impendiis redemerunt galerum cardinalitium, ut in sepulchro titulus ascriberetur.

Phaniæ ianua.

Φανίς θύρα. Eustathius in Odyss. 23. ostendit dictum de iis, qui simulant sese congestas opes habere, quæ nusquam sunt. Ductum à Phania quodā, qui falsam de se præbuerit opinionem,

nem, quasi multam diuitiarum uim domi constructam ac reconditam haberet.

Suidas. Sybaritæ per plateas.

Συβαρίται διὰ πλατείας. Contra fastuosius ingredientes per uiam, seque; uelut ostentantes. Sumptum à fastu, luxuque Sybaritarum.

Aristoph. Cicadis pleni.

Τετίσιων ἀνάμειστοι. Id est, Cicadis operti. In gloriosos ac stultos olim dicebatur, aut obsoletis ac iam desitis utentes.

Athenæus. Ex Academia uenis.

Ἀκαδημαίειον ἥκει. Id est, Ex Academia uenis. De scruero & cōposito seu docto. Sumpta à Platonis schola.

Idem. Ingredi Iunonium.

Βαδίζειν ἑραίου ἐμπλεκόμενον. Id est, Ingredi complicatum Iunonis sacrum. Dicitum apparet in fastuosum ac lentum quorundam incessum.

Aristoph. Summis unguibus ingredi.

Ἐπ' ἀκρωρῶν δυνύχωρ. Id est, Summis unguibus. In eos, qui audius auscultabant. Nam ii solent semet in summos pedes erigere. Summis ingrediens pedum unguibus, in fastuosos.

Cælum territat.

Vergilius in Aeneide: Et cælum territat armis. Conuenit in minaces & feroces, Thraonesq; magniloquos. Sumpta uideretur à bello Giganteo, &c.

Plato. Ex uno multa facere.

Ἐξ ἑνὸς πολλὰ ποιεῖν. In eos, qui rem quampiam minutim fecabant. Quadrabit in eos, qui idē aliis modis uariant, ut non iam unum, sed plura uideantur.

Tullius. Cælum digito attingere.

Dicuntur, qui longè supra mortalium conditionem ac diis proximi esse uidentur. Cognatum illi: In cœlo esse.

Suidas. Iouis sandalium.

Τῆς Διὸς σάνδαλον. Id est, Iouis crepida. Per ironiam dicebatur in eum, qui magni quippiam uideri uellet, propter principis alicuius familiaritatem. Velut si quis insolens sit ac ferox, quòd regius sit coquus, aut imperatoris satelles, aut pontificius tonitor.

**Imperitus subligaculo indutus,
omnibus id ostentat.**

In eum, qui propter insolentiam, etiam ineptissimis rebus effertur.

Fastuosus Maximus.

Diogenid.

Κόμπη Μάξιμου. In eum dicebatur, qui sibi plus satis arrogasset in sapientia.

**Tanquam Argium clypeum abstulerit
ita gloriatur.**

Zenodot.

Ὡς τὸν ἄργεῖ ἀσπίδα καθελὼν σμυνύουσι. Id est, Superbit, tanquam Argium clypeum detraxerit. In fastuosos & magnificentius sese gerentes dicebatur. Aiunt apud Argiuos sacrum quendam esse clypeum clavis affixum, ut facile detrahi non possit.

Homo bombylius.

Idem.

Βομβύλιος ἄνθρωπος. Id est, Bombylius homo. Dicitur uerbosus, multiq; strepitus, cæterum inutilis. Bombylius Græcis, apis genus à sonitu appellatum, ad mellificium inutile.

De pulmone reuellere.

Pro eo quod est, Stultam & arrogantem opinionem animo eximere. Persius: Dum ueteres auias tibi de pulmone reuello. Tumorem animiq; factum in pulmone collocant.

Ipse dixit.

Αὐτὸς ἴπα. Quoties tantam cuiuspiam auctoritatem significamus, ut ea uel citra rationem ad quiduis credendum sufficiat. Illud admonendum uidetur in hac parœmia, perinde ualere quasi dicas: Dominus dixit, ut Pythagoras ab Aegyptiorum uatibus uideatur didicisse figuram hanc, prophetis familiarem.

**Auro loquente, nihil pollet
quæuis oratio.**

Suadere siquidem nouit, & loquens nihil. Prouerbum indicat munera ubiq; longè plurimum ualere.

Ne mihi Suffenus essem.

Horatius.

Ne mihi ipsi blandirer, ac stultè meipsum admirarer. Suffenus erat poëta longè ineptissimus, in aliorum uitia dicax ad sua cæcus. Suffeni simillimum Mæuium facit Horatius.

Pennas nido maiores extendere.

Idem.

Pro eo, quod est, Rem fortunamq; quam mediocrem aut tenuem à maioribus acceperis, auctiorem reddere. Quod quidem si uirtute fiat, summa laus est.

*Plinius.***Ne futor ultra crepidam.**

Id est, Ne quis de his iudicare conetur, quæ sint ab ipfius professione aliena.

*Ouidius.***Cænei hasta.**

Cæneus è puella uerfus est in uirum, annuente Neptune, cui illud etiam donatū est, ne faucius ullis uulneribus fieri, ferro ue occumbere posset. Ferunt hunc certasse cum Apolline, præterea morem huic fuisse, ut qui ad sese uenerint, iuberet per suam hastam iurare.

Gigantum arrogantia.

Γιγάντων ἀπόνοια. Vbi quis uiribus suis fretus, temerè, nulloq; consilio res non tentandas moliretur.

*Zenodos.***Magis sibi placet, quàm Peleus
in Machæra.**

Μέγα φρονεῖ μάλλον ἢ Πηλεὺς ἐπὶ τῆ μαχαίρα. In eum competit, qui præter modum re quapiam insolens est ac tumet. Aiunt autem hunc gladium à Vulcano fabrefactum, à diis dono datum fuisse Peleo, uirtutis illius ac prudentiæ symbolum. Quo quidem ille utens & in præliis & uenatibus, consequebatur quicquid optabat.

*Aesopum.***Hic Rhodus, hic saltus.**

Ἄνθρωπος ῥόδου, ἄνθρωπος πηδύμια. Vulgò iactatum de iis, qui sese de negociis iactarent insolentius, cuius fides non extaret. Conueniet itè, ubi quis iubetur præstare quod alibi se fecisse iactat.

Atticus in portum.

Ἀττικὸς εἰς λιμένα. In eos dicebatur, qui illic uirtutem ostentare solent, ubi tutum est, atq; ubi nihil opus est. A' nautis Atticis sumptum, qui portum ingressuri, ostentandi sui gratia, magnificè sese gerebant, in ipsa re non perinde strenui.

*Archelaus.***Calliphanes.**

Καλλιφάνης. Calliphanes, ridicula quædam huius nominis ambitio, prouerbiali ioco fecit locum. Aiunt enim, huic fuisse poetæ morem, ut diuersorum carminum & orationū initia con scriberet, ad tres aut quatuor uersus, eaq; pronunciaret, ostentaretq; , quò commentum ignorantibus, multiscius & eruditus uideretur.

Bullatæ nugæ.

Ventosa atq; inania, bullæ dicuntur. Persius.

Bullatis ut mihi nugis Pagina turgescat.

Vino uendibili suspensa hædera nihil
est opus.

Id est, Vera uirtus non eget alienis præconiis. Aut res præclæræ per se placent, neq; desiderant exoticam commendationem.
Sellissare.

Suidas.

Ξελλίσσεν, Prouerbiali ioco dicebantur gloriosi, fastuq; præ-
turgidi. Suidas admonet sumptum à moribus Selli cuiuspiam,
qui quæ re esset perquam tenui, tamen affectabat haberi diues.

Diuinum excipio sermonem.

Plato.

Θεῶν θείων λόγον. Quoties opinor gloriosius aliquid dictū
esset, omnis gratia deos excipiebant, qui nihil non possunt, &
quibus nemo præscribit. Home. Diui tamen omnia possunt.

ASPÉRITAS, MOROSITAS.

Inexorabilis.

Inexoratu difficilem ac præfractum, suoq; relinquendum in-
genio. uel in eum cuius operam nihil moramur, appositè tor-
quebitur illud Iliad. 1.

Ἄλλ' ἤτοι κείνον μὲν ἰάσσομεν ἢ κερὶ ἴσσην ἠκεμίην. Id est,
Quin magis ipsius hunc animo, ingenioq; sinamus.

Sive uenire uelit, siue hic remanere.

Ferreus, aheneus.

Horatius.

Ferrea atq; ahenea dicuntur, quæ solida firmaq; significamus.

Verfatilis Artemon.

Plutarchus.

Ὁ περιφθόρητος Ἀρτέμων. Aiunt dici solitum de his, quorū gra-
tia uehementer decertatur. Nam Artemonem adolescentem
fuisse quempiam, certatim adamatū à mulieribus ob insignem
formam, quem suspicor ob id dictum periphoriton, uel quod
circumferretur in ore omnium uersans.

Cornea fibra.

Perfius: Neq; enim mihi cornea fibra. Cornea & durissima
sunt, & sensu carent. Vnde qui carent humanis affectibus, ro-
bur, adamantem, silicem, ferrum, cornu in pectore gestare di-
cuntur.

Scytharum oratio.

Lucianus.

Σκυθῶν ῥήσις. Græci quicquid agrestè, quicquid barbarum ac
æuum intelligi uellent, id Scythicum appellabant.

Pandeletias sententias.

Παντελετίας γνώμας. Id est, Pandeletiã sententiã, appellat, in
deterio

deterioribus Cratinus, aut citant, morosam ac molestatam.

Thymbra uicitans.

Θυμβροφάγοι. Id est, Thymbra uicitantes. Adagio dicebantur, uel qui tutius ac liberius uitam agerent, uel qui moribus, essent parum blandis, uel qui hilariter, citraq; sollicitudinē paruo contenti uiuerent, quod thymbra herbæ genus sit.

Suidas.

Scabrosior leberide.

Κοντρότφ & λεβριδφ. Id est, Asperior leberide. De uehementer asperis & insuauibus. Nam leberis Græcis dicitur exuium illud uel serpentum, uel piscium exuentium senectam.

Aristoph.

Totus echinus asper.

Απας ἔχινφ & τραχύς. In morosos & iniucundis moribus quadrat. Echinus piscis & item Erinacius undiq; spinis obseptus, ut nusquam impunè possis attingere. Est & hominū huiusmodi genus, cum quibus nulla ratione possis agere citra litem.

Durus alloquijs.

Ατήκτφ & ἀνθρωπφ & προσκογγήμασι. Id est, immobilis alloquio. Ductum à cæra, quæ tractando mollescit. Atecton autem dicitur, quod non queat liquefieri. Competet igitur in hominem exorabilem.

Plinius.

Echino asperior.

In hominem intractabilem & insuauibus moribus dictum. Metaphora sumpta ab animantē, cuius duplex est genus, terrestre spinis oblitum, & maritimum pinnata undiq; testudine ac spinis obductum, quibus se pedum uice uoluit, autore Plinio.

Corinthus & collibus surgit, & uallibus deprimitur.

Id adagium ubi nam possit esse usui, nō fatis uideo, nisi quis detorqueat ad hominem intractabilem, aspero ingenio. Strabo scribit: Corinthios opibus & artibus egregijs præcelluisse, cæterum regionem illorum non admodū fuisse feracem, quod inæqualis esset & aspera, ac petricosa.

Etiā quercus bacchatur.

Καὶ Ἀγῦς μαινὰς ἰγίνετο. Id est, Etiā quercus Mænas facta est. De iis, qui uix deliniuntur. Ab Orphæi fabula, quercus sua cithara demulcentis. Mænades sunt mulieres afflatæ Baccho.

Agamemnonis hostia.

Αγαμέμνονφ & δυνία. Id est, Agamemnonis uictima. Quondā in duros ac persuasum difficiles dicebatur. Inde natū, quod Agamemnon-

memnone rem diuinam in Troia facturo bos effugerit, uixq; toto negotio comprehensus, reductus est.

Matiolæchus.

Ματιολοιχός. Vulgato cōuitio dicebatur Iuguritor, & in minimis etiam rebus exquisitus. Proinde quadrat in eos, qui per fraudem minimis è rebus sectantur compendium. Merula ait, *Matiolæchus* esse cibi genus.

Ne moue festucam.

Μὴ κάρφος κλύψ. Vbi quis omnis strepitus impatiens est. Quosdam uideas usque adeo morosos, ut quicquid agas offendantur, etiam si stipulam duntaxat moueas.

A lasso rixa quæritur.

Seneca.

Apparet dictum in quosdam morosiores, & ad rixandum procliuiores, non quòd offendantur, sed quòd alioqui animo malè affecti sint, ut sunt difficiles ac submorosi, quibus fortuna aduerfa est.

Difficilis uir.

Δενός ἀνὴρ ταχὲ κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιώωτο. Id est, Forsan & innocuum culpet uir sæuus & acer.

Hunc Homeri uersiculū olim in Demosthenem uulgò iactatum fuisse, multorum autorum testimonio constat, propterea quòd accepta pecunia nonnunquam & malos defenderet, & oppugnaret bonos.

Durus & implacabilis.

Plutarchus.

In hominem impendio rigidum & implacabilem rectè torquebis illud Homeri Odyss. κ.

Σοὶ δὲ τις ἦν σίθεισι ἀκλήλητος νόος ἰστί. Id est,

At tibi non unquam placanda in pectore mens est.

Κρασβόλος.

Plutarchus docet homines præfractos, & asperis moribus, & intractabiles, cerasbólos uocari solitos.

Scythia malus.

Tanta erat barbaries & immanitas Scythicæ gentis, ut ipsa etiam appellatio cesserit in prouerbiū, quemadmodum hodie crudelem hominem appellamus Turcam, & immane facinus Turcicum. Aeschines in oratione *Περὶ παραπρηθείας, καὶ ἀλοκαμίσωσαιμι, καὶ μὴ τῷ λογογράφῳ καὶ Σκύνθη κακῶ ὄντι παραδιδύναι.* Id est, Obsecro ut seruetis me, ne' ue logographo, maloq; Scythæ me tradatis.

Inex

Inexorabilis & durus.

In durum & inexorabilem competet illud ex Odyff. γ.

Σοὶ δ' αἰὶ κραιδίη σφρωτέρη ἐσὶ λίθοιο. Id est,

At tibi perpetuò cor saxo durius onini est. Ita Telemachus ad matrem.

A S S I D V I T A S.

Minutula pluuiã imbrẽm parit.

Υνιάδεις ὀμβροῦ γυνῶσαι. Id est, Minutæ guttulæ imbrẽm parientes. Quoties res initio pusilla, crescit in maius. Quare in minutis uigilandum, ne paulatim incidamus in maxima incommoda.

Afsidua stilla saxum excauat.

Ῥανὶς ἰνδιελεχῶσα κοιλαίνει πέτραν. Id est, Stillicidium perpetuum saxum excauat. Adinonet nihil esse tam durũ, quod non emolliat: nihil tam arduum, quod non efficiat afsiduitas. Plinius tradit inueniri silices formicarum pedibus attritas, idq; grauissimum exemplum esse putatur, quantam uim habeat afsiduitas.

Zenodot.

Bis septem plagis Polypus contusus.

Δὶς ἐπὶ πλεῖστα πολυπὸς πολυμῦθος. Id est, Plagis adæctus Polypus quatuordecim. Dicitur solitum, ubi quis multò tandem malo fit emendatior. Aiunt polypum piscem captum diu multumq; tundi, cædiq; solere, quo mitior fiat & ad esum accommodatior.

Dicendo dicere discunt.

Ἐκ τοῦ λέγειν τὸ λέγειν πορίζεται. Id est, Dicendo consequimur ut discamus. Nempe ad cuiusuis rei peritiam, quam potissimum usus suppeditat, optimus omnium rerũ magister. Proinde prouerbiales omnes erunt id genus. Fabricando fabricam discas, Canendo musicam, Scribendo discas scribere.

Latum unguem, ac similes hyperbolæ prouerbiales.

Transuersum digitum aut unguem discedere, frequenter est apud Cicronem, pro eo quod est, quàm minimo spatio. Fit autem festiuior metaphora, quoties his uerbis perfectam imitationem ac plenum undequaq; consensum significamus: ut, Ab hac regula mihi non licet transuersum, ut aiunt, unguem discedere.

Tau

Taurum tollet, qui uitulum sustulerit.

Vergil.

Vide, Degenerantium in peius.

Noctes sc̄p dies sc̄p.

Homero.

Νύκτας τε καὶ ἡμέρας. Qua figura, assidua & infatigabilis diligentia passim significatur. Horatius:

Nocturna uerlate manu, uerlate diurna.

Velut umbra sequi.

Ὅσπερ σκιά ἐπιβάσας. Velut umbra sequi dicitur, qui nusquam deest. Plautus: Decretum est mihi quasi umbra quoquod ibis tu- te, persequi, Vnde asseclas indiuiduos, umbras uocamus.

Ne altero quidem pede.

Μὴ ἢ τὸν ἑτέρον πόδα. Id est, Ne alterum quidem pedem discedere. Lucianus: Qui ex Aethiopia nunquā uel alterum promouerit pedem. Annumerandum illis: Latum unguem, &c.

Saxum uolutum non obducitur musco.

Λίθος λυγισθόμενος τὸ φύνει ἢ ποσειά. Id est, Musco lapis uolutus haud obducitur. Qui non potest eodem loco consistere, raro fit ut ditescat.

Multis ictibus deicitur quercus.

Diogenianus.

Πολλάσι πληγαῖς δεῖται διαμάσσης. Id est, Multis rigida quercus domatur ictibus. De re factu quidem ardua, quæ tamen assidua industria peruincatur.

Exercitatio potest omnia.

Pcriander.

Μελέτη πάντα δυνάσται. Id est, Cura omnia potest. Significat autem nihil esse tam arduum, quod diligentia, curaq; non efficiatur. Vergil. in Georg. -Labor omnia uincit

Improbis, & duris urgens in rebus egestas.

Ne genu quidem flexo.

Philostratus.

οὐδ' ἂν γένυ κάμψας. Dicitur est pro eo, quod est, Ne tantillum quidem. Etenim si iam incipit ad quietem componere sese, primum genu flectit. Itaque perinde ualet quasi dicas: Citra aspirationem, sine omni intermissione.

A T T E N T I O E T E C O N T R A.

Purgatis auribus.

Plautus.

Pro attentis auribus & uacuis. Nam fordes in auribus collectæ auditum heberant, exemptæq; reddunt acriorem.

Mens peregrina.

Terentius.

Νῆρ τὸν ξένον. Mentem peregrinam habere dicuntur cogitabundi,

tabundi, nec satis ob id attentī ad ea, quæ coram aguntur.

Aristoph.

Præfens absens.

παρών ἀποδημῶν. Id est, Præfens peregrinatur. In eum dicendum, qui non animaduertit ea, quæ dicuntur, cogitatione aliis in rebus occupata.

Vergil.

Auribus arreclis.

Quadrabit in illos, qui sitienter & auidè auscultant, quæ dicuntur, aut expectant quid dicendum sit.

Athenaus.

Erecti.

Accommodum erit, ubi significabimus aliquem toto pectore attentum ad rem quampiam. Erigunt enim se totos & summis nonnunquam insistant pedibus, qui auscultant, aut spectant auidius.

Ausculata & perpende.

Quoties significabimus nos aliud dicturos quod ad rem pertineat, quodque ratum ac certum futurum sit, conueniet illud Homer. Iliad. 1.

ἄλλο δὲ τοι ἴριω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλω σῆσι. Id est, Iuno aliud quiddam, tu mente recondito, dicam.

Hoc age.

Quum aliquem iubemus esse attentum, dicimus: Hic esto, aut: Hoc age.

Consulendum, & consilijs parendum.

Quum admonebimus quempiam, ut iucissim & rectum consilium aliis det & ab aliis accipiat, aut ut & secum rem diligenter perpendat, & alienam sententiam auribus attentis audiat, non intempestium erit illud ex Iliados 11. libro.

Ἀλλὰ ἀναξ, ἀνδρὸς δ' ἐν μύθῳ, παύθω τ' ἄλλω, Id est: Ipse age rex bene consulito, & pacto iucissim.

Ceram auribus obdis.

Κερόν τοῖς ὤσιν ἱπαλείφης. Id est, Ceram auribus oblinis. Qui recusant audire uel æqua uel iniqua. Natum ab Ulysis cera, qua suas & sociorum aures obturabat.

A V D A C I A.

Tullius.

Fortes fortuna adiuvat.

Propterea quòd id genus hominibus fortuna quasi faueat, infensa iis, qui nihil audent experiri, sed ueluti cochleæ perpetuò latent intra testas.

Animus

Animus præfens.

Animi præsentia utilis ubique, propterea quòd timiditas uel à conscientia uel ab animi paruitate uideatur proficiſci. Huic ſententiæ ſuffragatur Homericum illud ex Odyſſeæ η.

Θαρσάλι⊙ γὰρ ἀνὴρ ἐν πάσι μείνων

Εργασίη τελέθει, εἰ καὶ πόνον ἄλλοθεν ἔλθοι, Id est:

Omnibus uiribus potior uir fortis & audax,
Sit licet hoſpes, & è longinquis uenerit oris.

Animus heptaboëus.

Θυμὸς ἐπταβοῖ⊙. De magno, fortiq; & inuictò dictum. Epithetum ſumptum à clypeo Aiactis, quem Homerus Græcè heptabocon appellat, quòd ſeptem boum tergoribus eſſet obductus, atque ob id impenetrabilis.

Aqua præterfluit.

Υδὴρ παρὰρρί⊙. Id eſt, Perfluit aqua. Zenodotus & Suidas admonent dici ſolitum de eo, qui nihil negotii recuſaret, & quidlibet quod mandatum eſſet, effecturum ſeſe polliceretur, quippe uſque adeò promptus ad quidiuis ſuſcipiendum, ut nec nauim perfluentem ingredi grauaretur.

Martis pullus.

Αρε⊙ νεοπτόν. Martis pullum uocant, ad bella magnopere propenſum.

Aristoph.

Alter Hercules.

Οὗτ⊙ ἄλλ⊙ Ἡρακλῆς. Id eſt, Hic alter Hercules. De uiro præſtrenuo, ac laborum tolerantiſſimo.

Aristotel.

Non abiicit animum.

De eo qui ne in afflictiſſimis quidem rebus ſpem aut conſilium abiicit, ſed de recipiendo ſe utcunq; cogitat, appoſitè dictur quod de Vlyſſe dixit Odyſ. β. Homer.

Ἀλλὰ οὐδ' ὡς οὐκ ἐπιλήθω πειρομένως πρ.

Ac neque ſic licet afflictuſ obliuia cepit Nauigiū.

Ne quid moueare uerborum ſtrepitu.

Qui monebit aliquem, ne ſæuis uerbis, ac minis deterreatur, quòd minus experiatur, accommodabit illud Homeri ex Iliad.

Υ. ab Apolline dictum Aeneæ:

Ἄλλ' ἴθυσ φέρι χαλκὸν ἀτειρία, μὴδ' εἰ πάμπαν

Λογαλίους ἐπίσασιν ἀτορρεπίτω καὶ ἀρειῆ. Id eſt,

Quin rigidò ferro magis obuius ito, nec unquam

Te ſæuis dictis deterreat ille, minisq;.

In discrimine apparet qui uir.

De re periculosa difficilij, & eiusmodi quæ uirum cordatum ac strenuum requirat, conueniet illud ex Iliad. κ.

Ενθ' όι, τε δειλός άνήρ ός τ' άλλιμθ βιφάνθη. Id est,

Illic qui uir iners, qui strenuus ipsa docet res.

Non cedendum malis.

Si quando admonebis, non oportere cedere uel aduersariis, uel aduersæ fortunæ insultibus, aut non esse certandum cum fugitiuis, non inscitè detorseris illud ex eodem libro:

Ουκ άν έμ αυχίν' όπιθε πίσσι βιλθ' έθ' ίνι νότω,
Αλλάμω ή σίγνων ή νηδύθ αυσίασει. Id est,

Ne feriat iaculum ceruicem aut tergo, sed ipsum

Aut uentrem, aut pectus feriat aduersa sagitta.

Gellius.

Achilles.

Insigni fortitudine duces, appellabimus non inuenustè Achilleis.

Achilleum argumentum.

Rationem & argumentum Achilleum uocabimus, quod sit insuperabile & insolubile.

Qui cum contemptu uitæ inuadunt.

In eos qui gladiatorio, sicut ait Terentius, animo quempiam impetunt, ut aut perdant, aut pereant, conueniet illud ex Iliad. μ.
Μ. Αγρόξιστοι σύνασι άνότω. Id est, Similes agrestibus apris.

Tradunt enim uiatores hos prouocatos rectè impetere prouocantem. nec lancea uitata.

Neq; terræ motus timet, neq; fluctus.

Aristoteles libro moralium Nicomachiorum tertio docens eos, qui non habita uirtutis sed immanitate quadam naturæ nihil omnino formidant, nequaquam appellādos esse fortes, sed *μανομένους ή άναλήγτους*, hoc est, insanos & stupidos sensusq; expertes, *έμ ή, inquit, άντις μανόμενθ ή άνάληγθ, έ μωθιν φοβοίτο μήτι σεισμός μήτι λιμαίλα, καθ' άπ' φασί τος λιγύς*. Id est, Fuerit autem quispiam insanus ac doloris sensu uacans, si nihil metuat, neque terræ concussiones, neque fluctus, quemadmodum de Celtis prædicant. Nihil enim horribilius mari conmoto, terræ uerò concussio uidetur inferiorum ad superiorum sedem eruptionem minitari. Tanta autem erat quarundam Gallix Germanixq; gentium immanitas, ut ne his quidem terrentur, quæ maximè sunt natura horrenda.

Impro

Improbitas muscæ.

In improbū & subinde redeuntē, etiam si turpiter repellatur.
Ex Iliad. xvii. Atq; illi muscæ uinum intra præcordia misit, *Quæ*
quâuis de pelle uiri sit sæpè repulsa, Assultat morsura tamen.

AUXILIUM INFIRMUM.**Lunæ radijs non maturescit botrus.**

Plutarchus hunc Iouis senarium ceu prouerbiale adfert, dis-
ferens quod luna, quoniam radios habet imbecilliores, quàm
sol, excitare possit humores, concoquere non possit.

Μίλος γάρ αὐταῖς ἢ ποταίνουσι βότρυς. Id est,

Neque enim his niger maturus efficitur botrus.

Conuenit in eos, qui conantur quod ob defectum uirium non
queunt perficere. Accedet plus ueneris, si uolentes significare di-
sciplinas humanas non præstare felicitatem, dicamus, *Μίλος*
γάρ, &c. In *αὐταῖς* subaudiendum est, *ἀντίσω*, id est, radijs.

Per fluuium traducere.

Διαβῆ ἀΐζην τὸν ποταμὸν. Id est, Transmittere per flumen. Di-
cebantur, qui difficultatem explicabant rei, quam ineruditiores
aut inualidiores explicare non poterant.

*Plato.***Sacer manipulus.**

Ἰφὸς λέχ. Id est, Sacer manipulus. Olim dicebatur, quæ admo-
dū dicimus sacrā anchorā iaciendā, aut rem ad triarios redisse.

*Athenæus.***Coriaceum auxilium.**

Συγίνη ἑπιπυρία. Id est, Coriaceum siue pelliceum auxilium.
Apud Atticos infirmum & imbecille dicebatur.

*Hesychius.***Ficulnum auxilium.**

Συγίνη ἑπιπυρία. Id est, Ficulnum auxilium, pro inualido at-
que inuiti.

*Aristoteli.***BENEFICIUM CORRUMPTUM.****Perdidisti uinum infusa aqua.**

Απώλωσας τὸν οἶνον ὑδιχίας ὕδατος. Verba sunt Polyphemi.
Sic enim increpat Ulysssem uinum aqua temperantem. Anti-
quitus merum bibebant nō sine noxa, donec Staphilius Sirrhe-
ni filius ostendisset, uinum aqua diluere.

*Homerus.***Capra Scyria.**

Αἰξ Σκυρία. Conuenit in eos, qui beneficium maleficio cor-
rumpunt, aut, qui uirtutes adiunctis uitiis contaminant atque
obscurant, qui uē rectè instituta non rectè finiunt. Veluti

capra Scyria quòd fera sit, mulctum quod lacte impleuerat, ipsa rursus euertit, atque hoc modo beneficium quod dederat, eadem perdidit.

Panis lapidosus.

Seneca lib. de Beneficio 11. Panis lapidosus, sic enim Fabius Verrucosus appellabat beneficium ab homine duro asperè datum, quem esurienti necessarium sit accipere, durum & acerbum esse.

BIBACITAS.

Vinaria angina.

Festus Pompeius indicat ioco iactatum in eos, qui uino præfocantur, laborare uinaria angina, quam οινάγχην possis dicere.

Madusa.

In Pseudolo Plautina seruus ebrius ita loquitur: Ego nunc probè habeo madusam. Festus Pompeius indicat apud priscos madusam dici solere temulentum, dubitatque utrum à Græcis deductum sit, quibus ebrius est μέθυ, an à Latino uerbo madere, quòd probè poti uino madidi dicantur. Quòd si madusa sonat ebrium, non ebrietatem, absurdus sermo est, habeo madusam, Vnde sic legendum arbitror:

Ego nunc probè habeo madusa, ita uictu ecurato.

Seruus in ebrietate uidetur sibi felix, ut solutus omni metu. curisq; & omnium tristium oblitus.

Parthi quo plus biberint.

De Parthis uetere prouerbio dictum est, quò plus biberint, eò plus sitire. Habet hoc temulentia, ut posteaquã obsurdit palatum, magis ac magis cupiant haurire. Aptè dicitur in auaros, aut studiosos: crescit enim discendi cupido cum cruditione.

Athenæus.

Καρὸ ἀρῶντες.

Dicuntur qui crapula grauatum caput habent. Conueniet in temulentum ac somnolentum.

Ranarum more bibere.

In eos qui deditissimi ad pocula sunt, nihil interim uel parum comedentes, rectè & non inuenustè quadrat illud Athenæi:

Οἱ πόνοι μόνον βαρῶν τροπον, ἄδην ἔδουσαν. Id est,

Qui absque cibo uiuunt ranarum more bibentes.

Athenæus.

Nec elephante ebiberet.

οὐδ' ἂν ἐλίφας ἐκπίαι. Id est, Ne elephante quidem ebiberet.

ret.

ret. De poculo prægrandi, quum elephantus proboscide immensam aquarum, uim, quum libet hauriat.

Cothoniffare.

Idem.

Κωθωνίσειν siue κωθωνισσίδα. Dicebantur, qui largius biberent, & potationem largiorem κωθωνισμὸν appellabant: Cothon autem poculi genus est.

Calicum remiges.

Idem.

Κυλίκων ἰγίσι. Id est, Calicum remiges. Dicti sunt, qui assidue perpotarent, uinum pro remo ducentes.

Κυαθίσειν.

Dicebantur, qui poculis indulgebant, quasi dicas, cyathiffare. Mihi uidetur potius in eos conuenire, qui parè bibunt, hec sextarios hauriunt, sed cyathis subinde repetitis, tamen inebriantur.

Argenteus puteus.

Φρέαρ ἀργυρῶν. Id est, Argenteus puteus. Athenæus lib. xi. indicat olim ingens poculum dici solitum puteum argenteum, nam cyathi puilli erant.

BONAE FORTVNAE, COPIAE,

FELICITATIS, AVT OMINIS.

Asinus in paleas.

ὄνος ἐν ἀχυρᾷ. Subaudiendum, incidit. Dicitur solitum, ubi cuiuspiam fortuna lautior præter spem obtigerit, aut nactus forte fuerit aliquis, quo uel præcipuè gaudeat.

Nunc illa aduenit Datidis cantilena.

Suidæ.

Νῦν τὰτ' ἐκείν' ἦκη τὸ Δάτιδ' ἔμειλ'. Id est, Nunc id quod aiunt: Datidis adest cantio. Dicebatur ubi quid lætum ac festiuium accidisset. Datis quispiam erat Persarum Satrapes excelens in rei bellicæ gloria.

Procridis telum.

πρόκριδ' ἀκόντια. Id est, Procridis iacula. De iis qui ueluti certis telis quicquid animo destinant, assequuntur. Sumptum à notissimâ fabula, uel Ouidio narratore, de Cephalo, qui certo iaculo emissso, Procridem uxore interemit, ratus feram esse.

Albæ gallinæ filius.

Iuuenal.

Feliciter natum, albæ gallinæ filium dicimus.

Aut piscem olet, aut florem.

Ambrosi.

Aut pisceni olet, aut tini allū. Dictum in eum, qui benè olet, quod timellus piscis sit odore gratissimus, & æquè fragrās

eiusdem nominis flos.

Cicero. **Virgula diuina.**

Quoties quid citra humanam operam quasi diuinitus, nobis significamus contigisse. Propterea quod antiquitas, quemadmodum in anulis, ita & in uirgis ferendis existimauit aliquam fatalem, ac ceu magicam inesse uirtutem.

Gygis anulus.

Γυγὸς ἀνατύλιος. Quadrat uel in homines inconstantibus moribus, uel in fortunatos, qui ueluti uirgula diuina, quicquid optant, id suo arbitrio consequuntur. Huius adagii mentionem facit Lucianus in *Votis*, ubi quispiam optat sibi complures anulos eiusmodi quales habebat Gyges: alium, quo ditesceret: aliū, quo gratus & amabilis redderetur: alium per quem liceret uolare, quocumque lubitum esset. Nam priscorum superstitio plurimum tribuit anulorum efficaciae.

Zenodot. **Orci galea.**

Αἰδῶ κρυψή. Dicitur solitum in eos, qui semet arte quapiā occultarent. Plutoni erat galea, quā qui gestaret, is quoscunq; uoluisset uidebat, ipse nemini conspicuus.

Lucianus. **Secundo æstu.**

κατὰ ῥῆν προχωρεῖν. Id est, Secundo æstu procedere. Sumpta metaphora à nautis, quibus facilior cursus, quum flumen aut etiam maris æstus secundus est.

Horatius. **Bonis auibus. Malis auibus.**

Quum rem feliciter, aut secus cedere significamus. Ab augurum obseruatione sumptum.

Homerus. **Omnia ex sententia cedunt.**

In magnopere fortunatos: quibus & rectè & secus instituta feliciter cedunt. *Homerus*:

Spicula cuncta horum feriunt, seu torserit illa

Ignauius, seu uir fortis, quia Iuppiter ipse Dirigit.

Horatius. **Secundis uentis.**

Secundis uentis nauigare dicitur, cui res ex sententia succedunt. *Horatius*:

Non agimur tumidis uelis aquilone secundo,

Non tamen aduersis ætatem ducimus austris.

Datyli dies.

Δατύλι ἡμέρα. Vbi res feliciter successerūt. A Datylo quodā, qui apud Athenienses summus est honores consequutus.

Diis

Diis hominibusq; plaudentibus.

Cicero.

Pro eo, quod est feliciter atq; auspicato. Apud Poëtas penè solène, Deum atq; hominū fidē, Diis atq; hominibus inuisus.

Semper feliciter cadunt Iouis taxilli.

Αὐτὰρ γὰρ ὅν' ὡπῆσαι οἱ Διὸς κῦβοι. Id est, Semper cadunt feliciter tali Iouis. Dicitur solitum in eos, quibus res omnes perpetuo quodam fortunæ fauore ex animi sententia cederent.

Sapiens sua bona secum fert.

Bio.

Ὁ σοφὸς ἐν ἑν τῷ ὡφίρει τὴν ἑστίαν. Id est, Sapiens opes sibi secū habet semper suas. A Biātis, ni fallor, apophthegmate natū, qui rogatus, cur nihil exportaret rerū suarū ex incendio patriæ. Ego uerò, inquit, omnia mea bona mecum porto. Significans ea quæ nobis bona insunt, uera esse bona, & uerè nostra.

Contingit & malis uenatio.

Suidas.

Δίλοτ' ἡγὰρ καὶ κενῶσιν ἄγχα. Id est, Contingit & ignauis è uenatu præda. Vbi quid feliciter obigit immerenti, quodq; fortunæ magis, quàm illius industriæ sit acceptum ferendum.

Iecit Achilles duas tesseras, & quatuor.

Βίβλην Ἀχιλλεύς δύο κύβω καὶ τέσσαρα.

Duas Achilles quatuorq; tesseras Iecit.

Hunc uersum Suidas ex Euripide citat. Quid autem sibi uelit adagium, nullus explicat, nisi quòd coniectare licet dictū fuisse de iis, qui in omni re uincerent, propterea quòd is tesserarum iactus felix esset.

Tranquillo quilibet gubernator est.

Seneca in epistolis. Alioqui gubernatoris artē ad eò non impedit tempestas, ut offendat. Tranquillo enim, ut aiunt, quilibet gubernator est. Agit autem illic, fortunam aduersam ac rerum difficultatem, non solum non obesse sapienti, uerū etiam uirtutem in his maxime proferte sese, quæ rebus secundis ac pacatis latebat. Non magnum est administrare Rempub. quum omnia pace constant.

Effugi malum, inueni bonum.

Zenodo.

Ἐφυγον κακὸν εὐδοκῶν ἄμεινον. Id est, Euasi mala, nactus sum meliora. Dicitur solitum, siquando fortuna lautior cuiquam contigisset. Natum aiunt à cæremoniis nuptialibus.

Inueni, non quod pueri in faba.

Strophylus seruus in Aulul. Plauti, aulam auri plenam à senè defossam, furto sustulcrat, eamq; rem gestiens indicare herò.

Reperi, inquit. Et rogatus quid reperisset. Non quod pueri clamitant, inquit, in faba se reperisse: prouerbiali nimirum figura, magnum quiddam reperisse sese significans. Est enim midas uermiculus quidam, qui fabis innascitur: hunc si quando nacti sint pueri, gestiunt atq; exclamant, perinde quasi magnū quiddam inuenerint.

Sardi uenales.

Σαρδιανοὶ ὄνιοι. De negotio infinitæ prolixitatis, atq; inexplicabili. Idq; hinc ortum esse tradunt, quod Tiberius Sempronius Gracchus, cum altero consulatu Sardiniam domuisset, tantum ex ea captiuorum adduxit, ut longa uenditione res in prouerbium abierit.

Bonorum mare.

Αραβῶν θάλασσα. Dicitur & diuersam in partem. Item de magnis & uehementer cumulatis comoditatibus. Vel quod ipsum mare ministret innumerabiles opes rerum, puta piscium gemmarumque.

Thassus bonorum.

Θάσος ἀραβῶν. Natum adagium à loci fertilitate. Nā Thassus insula est iuxta Thraciam, ut Zenodotus refert. Callistratus orator, demigrās Athenis, persuadere conatus est Atheniēsisibus, ut regionem, quæ ex aduerso erat incolerēt, multa splendida de eius feracitate iactitans, & quod auri uenas haberet, & quod glebam optimam. Denique in summa, inquit Thassus bonorum est. Hinc in uulgi sermonem abiit: Thassus bonorū, de iis, qui splendida pollicentur.

Cicero.

Bonorum aceruus.

Αγαθῶν σωρός. De opibus ingentibus, unde & frequenter extructas dapes, extructas opes, & cumulas opes, pro copiosis legimus, nunquam aceruatim congestas, neq; pondere, neq; numero, sed ipso cumulo infusas.

Horna messis.

Plautus in Mustel. Hornam messem prouerbiali figura dixit, pro maximo emolumento: quasi dicas, tantum lucri, quantum eo anno fit prouenturum in agris.

Bonorum myrmecia.

Αγαθῶν μυρμηκία. De immensis opibus. Nam myrmecia Græcè significat cauernam aut agmen formicarum. Antiquitus formicarum cætus opulentiam portendit.

Dathus bonorum.

Δάθῳ ἀγαθῶν. In eandem sententiam dici consuevit. Est autem Dathus Thasiorum colonia, iuxta Strymonem, cū alioqui opulenta ac florens, tum quòd habet etiam auri uenas, ut hinc in prouerbiū abierit: Dathus bonorum, de conferta rerum opulentiā.

Gargara bonorum.*Idem.*

Innumerabilem hominum, rerum uē uim, prisca gargara dicebant, ficta, ni fallor, uoce à strepitu, quem facit hominum congregatorum multitudo, aut rerum effusarum copia. Vnde & gargaro uerbum, quod significat perstrepo præ multitudine.

Bona terræ.

Τὰ εἰ γῆς ἀγαθὰ. De bonis immensis, & omnigenis, quasi dicas, quicquid terra progignit, omnium rerum parens.

Ingens rerum multitudo.

Quum admirandam hominum aut rerum seu malorum multitudinem indicare uolemus. conueniet illud Homericum:

Quot frondes, & quot sunt uerno tempore flores,

Vtq; globatarum muscarum examina multa.

Bonorum glomí.

Ἀγαθῶν ἀγαθίαις. De opibus extructis, & affatim cumulatis. Sumpta metaphora à glomere textorio, cui fila sunt obuoluta, aut certè ligno illo textorio, cui filorum maxima uis est obuoluta.

Copiæ cornu.*Lucianus.*

Ἀμυλθείας κίρας. Quum affatim omnia superesse significamus, Copiæ cornu dicimus.

Lac gallinaceum.*Eustath.*

Ορνίθων γάλα. Eundem habet sensum. Dicitur enim in opulentos, & quibus quiduis rerum suppeditat. Aut de raris inuentu atq; ob id preciosis, ut sit hyperbole significans nihil omnino deesse.

Extis pluit.

Ἀλασιν ὕει. Id est, Lucanicis pluit. Sermo prouerbialis de prodigiōsa rerum copia. Qui iocus etiam hodie durat apud Idiotas. Siquidem Alas Græcis exti genus est, ex quo frustulatum conciso facta conficiuntur.

Capram cœlestem orientem conspexerunt.*Punarchius.*

Δίγα τὸν ἑρανίαν ἐπέπλησσα ἰθαίσακτο. Hoc dici solitum

e s in eos,

in eos, quibus omnia feliciter, eoque animi sententia succederent; propterea quod antiquis opinione uulgi comprobatum est, qui capram illam Iouis altricem, & ob id in siderum relatam numerum conspexissent, quicquid uotis conciperent, eius comites futuros.

Aristoph.

Bonae fortunae.

Ἀγαθὸς δαίμων ☉. Id est, Boni genii, uel bonae fortunae, subaudi nomine. Sermo est bene ominantis in re quamquam aggreganda.

Theocrit.

Oculus dexter mihi salit.

Ἄλλοις ὀφθαλμὸς μὲν ὁ δεξιῆς. Id est, Salit mihi oculus dexter. Vbi spes est uisuros nos laetum quippiam, & uehementer exoptandum. Hodieque per iocum aiunt, sibi dextram tenuisse aurem, significantes alicubi sermonem de se absentibus factum cum laude.

Bona spes ostensa.

Quum bona quaepra spes affulget alicunde, perficiendi quod proposuimus, conueniet illud ex Odyss. o. lib.

Ὡς ἄρα οἱ ἐπώντι ἐπιπύματο δειξίος ὄρνις. Id est,

Sic fato felix à dextris aduolat ales.

Deus undecumque iuuat, si modò propitius.

Deus ubique praesens adest, si faueat: neque refert ubi gentium agas, illo propitio. Ad hanc sententiam accommodes licebit illud Homeri:

Ῥῆα δὲὸς κ' ἐβέλων ἢ τελέειν ἄνδρα σῶσαι.

Si libeat seruare procul quoque; numina possunt.

Lux affulsit.

Vbi melior rerum spes ostendi coeperit, lucem affulisse dicunt. Porro lumen fausti ominis apud ueteres fuisse, testis est M. Varro lib. de lingua Latina 11.

Zenodot.

Noctua uolat.

Γλαυξ ἰπύατος. Priscis Atheniensibus noctuae uolatus uictoriae signum ac symbolum existimabatur, propterea quod auis haec Mineruae sacra crederetur, quae quidem dicta est etiam male consulta Atheniensium bene fortunare. Inde, rebus feliciter atque ex animi sententia succedentibus, dici consuevit: Noctua uolat.

Laureum baculum gesto.

Δαφνίῳ φέρω βακτηρίαν. Id est, Laureum porto baculum. Suidas tradit ita solere loqui eos, qui essent ab aliquibus insidiis appetiti,

appetiti, feliciterq; periculum effugissent, propterea quòd laurus credita est aduersus uenenata remedium habere.

Midas in tesseris consultor optimus.

Midas ὁ ἐν κίβησιν ἰσχυρότατος Ⓞ. Id est, Midas, qui in tesseris consultor optimus: prouerbum à tesserarum ludo natum. Est enim Midas iactus uocabulum. Accomodari poterit adagium ad rem, quæ fortè fortuna benè cadit.

Boues messis tempus expectantes.

Βῆς ἀμνητὸν ἐπιτηρεύουσιν. Id est, Boues messem obseruantes. Dicitur solitum, ubi quis ingentium emolumentorum spe laborem fumeret. Inde ductum, quòd boues messis tempore, maiore laborant fructu, propterea quòd inter trituram pascuntur interrim, & pabulū largius apponitur. Cōtrā; quum uere aut hyeme profcindunt aruum, hoc molestior est arandi labor, quòd nullo præsente fructi leniatur.

Bos apud aceruum.

Βῆς ἐπὶ σωγῶ. Id est, Bos in aceruo. De splendide ampliterq; uiuentibus, quiq; in habere rerum affluentia, prolixius faciunt sumptum. Aut quemadmodum ait Suidas, de iis, qui in media rerum copia constituti, non sinuntur præsentibus bonis frui. Translatum arbitratur à bobus trituram exercentibus, quibus quòd os obligatum habeant, nō licet uesci tritico, quòd excutunt, ut simile sit illi: Tantalus inter undas sitiens.

Bos ad præsepe.

Philosra.

Βῆς ἐπὶ φάτνη. In emeritos dici consueuit, quiq; iam ob ætatem otio uitæq; molliori indulgent. Effertur & ad hunc modum: Bos in stabulo. Congruit & in eos, qui nullis honestis negotiis exercentur, sed turpi otio atq; abdomini feruiunt.

Quæ diuinitus contingunt.

Qui dicit quippiam non cuius contingere, quisquis optat, sed diuinitus dari, uelut ingenium, formam, uires, usurpare poterit illud Homeri ex Iliad. 3. lib.

Ἐκὼν δ' ἔκ ἀντὶς ἔδοιτο. Id est,

Non quisquis uolet illa ferat.

Autoritas diuinitus.

Diuinitus contingit, ut idem homo nunc magnifiat, nunc despiciatur. Ex Odyssæ xvi.

Vbi est procliuē deis, amplius quos claudit Olympus,

Reddere uel despectū hominem, aut adiungere honorem:

Felicitas

*Horatius.***Felicitas à Deo.**

Ὅτις ἢ δῶρόν ἐστιν ἢ τυχεῖν βρότῳ. Id est, Felicitas datur deum homini munere. Vt res nostræ benè cedunt, id in nobis situm non est, sed à superum arbitrio pendet. Hominum est conatus, dei est euentus.

Primum rectè ualere, proxima forma, tertio loco diuitiæ.

Plato libro 11. de Leg. Ἀίγιος γὰρ ὡς ἀρετὴν ὑγιαίνειν, αὐτὴν ἢ καλλῶ, τρίτου ἢ πλεῖστον. Id est, Aiunt enim optimum, ac potissimum esse, bonam ualitudinem, proximum formam, tertium diuitias. Alius quidam dicit: Rectè ualere, & sapere, duo uitæ bona. Iuuenalis: Curandum est, ut sit mens sana in corpore sano.

Deum esse. Deum facere.

Hyperbolæ sunt prouerbiales, de singulari laude dignis. Tullius in Oratoris sui libro 11. In quo tu mihi deus esse uideris, id est, singularis, ac summus. Inde natum quòd prisci mortales, si quem ob egregias, ac minimè uulgares uirtutes suspiciebant, eum deum, ac diis genitum aiebant.

In cœlo esse.*Zenodot.*

Pro eo quod est, supra modum fortunatū esse ac gloriosum.

Quæuis terra patria.

Πᾶσα γῆ πατρίς. Admonet ad agium, uirū sapientem ac bonum, ubicunq; gentium uixerit, felicem esse. Vnde & Socrates interrogatus: Cuius esset, mundanum se esse respondit.

Virtute duce, comite fortuna.

Marcus Tullius epist. famil. libro decimo ad Plancū: Omnia summa consequutus es, uirtute duce, comite fortuna. Virtus eligit quod est optimum. Quod si non succedit, tamen in rebus præclaris, ut in magnis, etiam uoluisset pulchrum est. Sin succedit, prima laus debetur uirtuti, tanquam egregii facinoris duci: proxima fortunæ, quæ uirtuti subseruierit.

Sale nihil utilius.

Comperio & hoc à doctis prouerbiū titulo commemoratum: Humano corpori nihil esse utilius sale & sole.

*Plautus.***Supercilium salit.**

Quoties bona quædam spes titillat animum nostrum, dicere licebit nobis salire supercilium. Sumptum à uulgi superstitione, qui futurorum auguria captat ex corporis affectibus, ut si quod

quod membrum pruriat præter euidentem causam, si dexter oculus saliat, si auris dextra tinniat.

B R E V I L O Q U E N T I A .

Grata breuitas.

Κάρις βασιῶσι ὀπιθεῖ. Id est, Adiuncta est paruis gratia rebus. Quædam mole placent ac magnitudine. Sunt, quæ ob id grata sunt, quod minutæ: ueluti gemmæ quædam ac sculpturæ. Idem usu uenit in epistolis ac libris, qui non rarò ipsa breuitate redduntur commendatiores, præsertim apud fastidiosos & occupatos.

Επιτομή.

M. Tullius epistol. ad A. c. libro v. Epistola, cuius initium, Saturnalibus mane. Hoc iam sic habeto, nec hoc exercitu, hic tanta negocia geri potuisse. Quæ cognosces ἐπιτομή. Sic enim concedis mihi proximis literis. Επιτομή dixit, pro eo, quod erat διαβραχίων, summatim, & compendio, recisis iis, quæ minus ad rem pertinent.

Lacônismus.

Λακωνισμός. Lacônismum ueluti prouerbio breuiloquẽtiam uocant, pro eo quod est, paucis & compendio dicere. à Lacônizein, quod est affectare breuiloquentiam.

Tribus bolis.

Plautus in Curcul. Si uis tribus bolis, uelim chlamydem. Tribus bolis dixit, pro compendio, quasi tribus uerbis. Nam bolum Terentius accipere uidetur, pro eo quod Græci uocat blomon. Quod autem continuo deuoratur, tribus bolis edi dicitur.

Pauciloquus, sed eruditus.

Vare.

In cum, qui pauca quidem, sed tamen audiri digna loquitur.

Minore finire pomœrio. Et his similia.

Prouerbii rationem sapiunt huiusmodi fermè metaphoræ: Finire pomœrio, Præstitueret metam, Circumscribere cancellis, & si quæ sunt similes.

Numero dicis.

Plaut. in Cassina, Numero dicis, dixit pro eo, quod est: Facile & compendio. Festus exponit pro cito, ac celeriter. Idem: Numero mihi uenit in mentem.

Vno fasce complecti.

Apud Plinium, pro eo quod est, Eadem opera & coniunctim age

agere, non separatim. Trāslatum est ab iis, qui res multas simul colligant, quò commodius gestari queant.

Tribus uerbis.

Tribus uerbis, pro paucissimis dicere, prouerbiale est. D. Hieronymus in dialogo Luciferiani & Orthod. Tribus, ut aiunt, uerbis rem istam grandem dissoluisti.

CAECVTIENTIA.

Lolio uicētitant.

Lolio uicētitare, dicuntur lasciosi & cæcutientes. Plautus: Mirum est lolio uicētitare te tam uili tritico. Lolium autem Plinius inter frugum pestes commemorat, unā cum carduis & tribulis.

Socrates.

Saturniæ lemæ.

Κρονιῆς λήμια. In cæcutientes & stupidos dicitur, præsertim in eos, qui ætatis uitio despiscūt. Est enim lema humor in oculis concretus, unde lippitudo nascitur. Porrò Saturniæ dicuntur quasi seniles ac ueteres, propterea quòd Saturnus podagrosus ac senex à poëtis fingitur, & temporum deus.

Cucurbitas lippis.

Κολοκύνθαις λημῶν. Id est, Lippire cucurbitas, ad superiorem adagii formam pertinet. Verba sunt Socratis ostendentis nubes, hoc est, nisi planè nihil uides, & tantas habes in oculis lemas, quantæ sunt cucurbitæ.

Ollas lippire.

Χύτρας λημῶν. Prouerbialis hyperbole, proximæ simillima. Lucianus aduersus ineruditum, & multos cõmentem libros *χύτρας λημῶντις*, inquit, id est, Ollas lippientes. Lachrymas indicans ollis æquales. Hoc adagium utcumque quoties ad animum refertur, fit elegantius & iucundius, ueluti si quis hominem crassi iudicii, ac uehementer cæcutientis & turpiter errantis, dicat lippire non lemis, sed ollis.

Horat.

Hypseæ cæcior.

Satis apparet parcemiam ab Hypse muliere quapiam infami, notæq; cæcitatatis esse profectam.

Tiresia cæcior.

A' notissima fábula sumptum. Iuuenal. Nec surdū, nec Tiresiam quenquam esse deorum. Tiresiam prouerbiali figura pro cæco dixit. Quemadmodum Horat. Pro paupere, Irum:

Intererit multum diues ne loquatur an Irus.

Talpa

Talpa cæcior.*Suidas.*

Τυφλότρε ἀσπέλαμ. Id est, Cæcior Talpa. De iis, qui supra modum cæcutiunt, aut qui minime iudicant.

Cæcior leberide.*Aristoph.*

Τυφλότρε λιβρίλα. Est autem leberis (quemadmodum ostendimus & alibi) pellis illa sicca, quam serpentes, cicadæ, & si quid aliud animantis genus exiunt, quoties sibi iuventam renouant. In hac enim apparet effigies duntaxat oculorum, ac membranula quædam tenuissima, qua serpentum oculi proteguntur. Adagium trifariam refertur: Cæcior leberide, Nudior leberide, Iuuenilior leberide.

In canis podicem inspicere.

Aristophanes: Εὐκκλησι κασάσαις, τὰ τῶ μὲν εἶπον ἐς κυνὸς πνυγὴν ὄρα. Id est: Canis quidem hunc inspicere iussi podicem. Aristophanis interpretis admonet vulgò dici solere in cæcutientes.

Cimmeriæ tenebræ.

Multam obscuritatem aut animi caliginem, Cimmerias tenebras appellant.

*Lactantius.***Cæca speculatio.***Suidas.*

Ἀλαοσηοπία. Suidas prouerbialem dictionem admonet, quoties aut conuiuent, quibus datum est negocium, aut ipsi nihil uident, quibus obseruandi partes sunt delegatæ.

Cæcus cæco dux.*Horatius.*

Τυφλὸς τυφλῷ ὁδῆγός. Adagium Euangelicis literis celebratum. Vti licebit, quoties indoctus indoctum docere, inconsultus imprudenti consilium dare conabitur.

Neque cæcum ducem, neque amentem consultorem.

Subaudiendum adhibeas: Disce, sed à doctis, Consilium pete, sed à consultis.

Palpari in tenebris.*Aristoph.*

Ψαλαφαῖν ἐν τῷ σκότῳ. Id est, Manu tentare in tenebris. Dicuntur, qui rem obscuris uestigant coniecturis.

Ex duobus tria uides.

Ἐκ δύοῦν τρία βλέπεις. In eos, qui uel ætate, uel ebrietate, uel alio quoriam oculorum uitio, cæcutiunt.

Puluerem oculis offundere.*Hieronymus.*

Puluerem ob oculos offundere dicitur, qui de industria rem obscurat, & aduersario iudicium eripit.

Diogenianus.

Nox humida.

Νύξ ὑγρὰ. De malis imminētibus dici solitum. Quemadmodum de lætiore fortuna dicimus: Exoriri lucem.

Cæci præscriptio.

Τοφῶ παρακλίσις. Id est, Cæci iussio siue exhortatio, dicitur absurda, quoties ipse, qui præscribit, non intelligit quid dicat. Planè conuenit homini insigniter caliganti.

C A L V M N I A.

Aristoph.

Sycophanta.

Συκοφάντης. Sycophantæ cognomē, uulgò probri loco tribuebatur. Conuicium prouerbiale in calumniatores, & quamuis pusilla de causa litem mouentes.

Theocrines tragicus.

Τραγικός Θεοκρίνους. Id est: Tragicus Theocrines. Vsurpauit hoc adagium Demosthenes aduersus Aeschinē. Theocrines primum tragœdiarum actor fuit, deinde calumniator, & sycophanta. Vnde Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte, Aeschinē, tragicum Theocrinē uocat.

Falsum probrum.

Sententia prouerbialis est apud Aeschinē in oratione πρὸ παραπροθείας. Τὸ γὰρ ψῦδος οὐδεὶς ἐς ῥαυτίρωι ἀκούει ἀφικνέει. Id est: Falsum probrum non peruenit ultra aures. Qui audit conuicium, cuius sibi conscius est, grauius animo uulneratur. At qui falso probro aspergitur, non perinde commouetur. Non enim descendit altius in animum hominis rectæ conscientię.

Hoc municeps, aut uicinus nuntiauit.

M. Tullius in oratione pro Roscio: Soletis cum aliquid huiusmodi auditis, Iudices, continuo dicere, necesse est aliquem municipem, aut uicinum dixisse. Solent enim à uicinis ac municipibus uicinarum ac municipum scelera potissimum prodici. Quin & hodie uulgo dicunt, dedecus huiusmodi à conterranis, aut ciuibus oriri. Nam si quod fortunæ incommodum, si qua uitæ labe, ab illis, quoniam sciunt, proditur.

Albo reti aliena captant bona.

Retē Plautus accipit pro calumnia quadruplatorum & parastitorum. Album dixit, alludens ad codicillos & dicas, syngraphasq̃, quibus lis intenditur, peragiturq̃.

Non est

**Non est remedium aduersus sycophans
tæ morsum.**

Ἄλλ' ἐκ ἐνάσι συκοφάνῃς λήγματος. Id est, Aduersus sycophā-
tæ ictum nō inest, subaudiēdum pharmacon, id est, remedium.
Dictum est in calumniam, cuius morsus non solum perniciosif-
simus, uerum etiam ineuitabilis, quōd clancularius plærunq;.

Argiua calumnia.

Diogenianus.

Ἀργυῖα φροῦ. Id est, Argiua insectatio. De calumniosis & de-
latoribus dici solitum. Nam Argiuos olim notauit antiquitas,
tanquam sycophantas & litium auidos.

Boliti pœnam.

Βολίτις δίκη. Boliti pœnam dicunt, ubi quis de re friuola ni-
hiliq̄ue plectitur. Bolitus autem Græcis significat stercus bubu-
lum. Porro Solon legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam
iis, qui bubulum stercus furto sustulissent.

Cydi pœnam debet.

Κυδὸς δίκη ἰσχυρῆ. Κυδῶ prima correpta, conuitium signi-
ficat. Κυδῶ δὲ pro eo quod est, conuitiari. Proinde cum quis
ob rem friuolam, uelut uerbum aliquod temerè dictum, defer-
retur, uexareturq̄ue, cum prouerbio dicebant, Cydi pœnam de-
bere. Nam antiquitatis multa dicebatur iis, qui petulantius in
quempiam aliquid dixissent.

Chius.

Aristoph.

Χίῶ ἀποπατὸν. Id est, Chius cacans. Aristophanis interpres
indicat prouerbio iactatum in eos, qui contaminarent conspur-
carentq̄ue ciuitatem.

Patacione calumniosior.

Πατανιώτης ἢ συκοφάνιστος. Ab euentu natum. Nam Pa-
tacion quispiam infamis calumniator, cui quum mos esset bo-
nis uiris calumniam struere, atque hoc tam fædo quæstu parare
rem, tandem deprehensus, conuictusq; pœnas dedit capite.

Crater litium.

Aristoph.

Κράτηρ λιανῶν. Id est, Cratera malorum. De re permolesta,
siue de homine litium autore.

Frustra Herculi.

Εἰμὴ τῷ Ἡρακλεῖ. Subaudi calumniam struxeris. De his dici
confuscuit, qui sic omnia sua negotia gerunt, ut nemo queat aut
audeat calumniari. Nam Herculi mos erat, res alienas ui abdu-
cere, non dolo. Conueniet aut in uehementer laudatum proba-
tumq;

CAVSA INDEFENSA.

tumq; aut in præpotentem, quem insimulare tutum non sit:
Samij mores.

Σαμιακὸς τρεῖς. Quadrabit in eos, qui suos quosdam habent mores à cæterorum moribus dissidentes.

Abydus, Abydenus.

Abydenorum mores in prouerbium abierunt. Nam Abydeni dicti sunt sycophantæ, seu molles & effœminati.

CARPENTIS SEIPSVM.

Domesticum thesaurum calumniari.

Τὸν οἶκον θησαυρὸν διαβάλλεις. Id est, Domesticū thesaurum calumniaris, siue traducis, id est, tua ipsius carpis, lacerasq;.

Horatius.

Propria uineta cædere.

Vt uineta egomet cædam mea, id est, Vt à meipso incipiam. Translatum uideri potest, uel ab amputantibus uincam, uel ab iis, qui per incuriam nouellas uites lædunt.

Homerus.

Quo transgressus?

Pythagoras solitus est admonere adolescentes, ut quoties domum ingrederētur, hunc uersiculum suo cum animo uersarent:

Πῆ παρὶβην, τι δ' ἔριξα, τί μοι δ' ἔοικ' ἔτι λίσθη; Id est, Lapsus ubi, quid feci, aut officii quid omissum est?

CAVSA INDEFENSA.

Heteromolia caussa.

Ἐτ' ἠμολία. Dicitur apud Græcos, quæ ab altera duntaxat agitur parte, nullo præfente qui contradicat. Vsurpabitur non ineleganter, ubi quis damnat absentem, Vtuti quum defunctorum libros carpinus.

Lucianus.

Deserta caussa.

Ἐρήμη δίκη. Quum nemo repugnat. Translatum à iudiciis, ubi nonnunquam altera pars cedens tradit causam aduersario. Itaq; deserta caussa uincere, est uincere nullo contra pugante.

Phocylides.

Ne de lite pronunties.

Τίς ἄν δίκην λέγων; Id est, De lite qui nam iudices? Admonet autem non temerè pronuntiandum de quopiam, nisi re ultro, citroque diligenter cognita.

Aristoph.

Haud impunè uindemiam facies.

Ὅν ἐρήμας τραγῶσας. In eos competet, qui nullo seruante impune decerpunt uuas. Solent enim uitibus & pomariis adhiberi

beri custodes, præsertim autumnno, quum iam maturi foetus futuram inuicant.

CEDENDVM MULTITVDINI.

Ne Hercules quidem aduersus duos.

Plato.

Μὴ δ' Ἡρακλῆς πρὸς δύο. Hoc est: Nemo usque adeo uiribus excellit, ut unus pluribus par esse possit. Neque indecorum est cedere multitudini.

Vni cum duobus non est pugnandum.

Homærus.

Affine est superiori. Huc allusit & Catullus in Epithalamio: Noli pugnare duobus.

Cedendum multitudini.

Homærus.

Qui suadebit non esse pugnandum uni cum multis, adduect illud Hom. Accerfet mox ipse sibi crudelia fata, Si multis pugnare uelit.

Extra publicam uiam ne deflectas.

Diogenes.

Loquendum ut plures, sapiendum ut pauci. Ita sunt quædam, in quibus cum uilgo conuenire, dexteritatis est.

Plurium calculis uincit.

τῶν πολλῶν ὄντων ψῆφ' ὀνικῶ. Quoties in cõilio ceditur multitudini. Lilius: Pars, inquit, maior meliorem uincit. Plinius in epistolis queritur numerari sententias, non expendi.

Vnus uir, nullus uir.

Εἷς ἀνὴρ, ὃδ' εἷς ἀνὴρ. Id est, Vir quidem unus, nullus est. Sensus est, nihil egregium præstari posse ab uno homine, omnium auxilio destituto.

Contra duo contraria pugnare difficilè.

Plato libro de Leg. II. *Ὁρθὸν μὲν δὲ, πάλαι τι εἰρημὸν, ὡς πρὸς δύο μάχεσθαι τὰναντία, χαλεπὸν, καθάπερ ἐν τοῖς νόσοις, πολλοῖς τι ἄλλοιοι.* Id est, Verum est illud & iam olim pro uerbo celebratum, arduum esse aduersum duo eaque contraria pugnare, quemadmodum in morbis aliisque compluribus. Significat nobis esse geminam pugnam, tum aduersus diuitias, tum aduersus egestatem.

Vnus contra multos.

Apud Homerum multa in hanc sententiam tametsi non iisdem uerbis & locis leguntur, ut in Odyss. γ.

Χαλεπὸν γὰρ ἱρηναιῆσιν εἶνα πολλῶς. Id est,

Difficile ac durum est unum compescere multos.

Occasionem adagiū uariè narrant.

CVM AVXILIO, CITRA

AVXILIVM.

Plato.

Frater uiro adfit.

Ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρῆν. De fido auxilio dici solitum, propterea quòd in rebus periculosis uix unquam frater solet fratri deesse.

Sine ope diuina nihil ualemus.

Manca est omnium mortalium industria, omnisque conatus, nisi fauor aspires diuinus. Ad id accommodabis illud Homer.

Odyss. γ. πάντες ἢ θεῶν χάρις ἀνθρώποι. Id est:

Mortalis diuini auxilium desiderat omnis.

Ne gladium tollas mulier.

Μὴ μάχαιραν αἶψά θῆλυ. Ne suscipias negocii molem, quum nequeas auxiliari. Potest & in hunc trahi sensum, spem ne ostendas, quam præstare non possis.

Plutarchus.

Non absque Theseo.

Οὐκ ἄνευ Θεσίου. Quum significamus rem alieno auxilio confici. Aut quum significamus rerum omnium communitatem ac societatem. Nam Zenodotus scribit, Theseum permultis uiris fortissimis in certaminibus auxilio fuisse.

Homerus.

Duobus pariter euntibus.

Σάωτε ἀν' ἑρχομένων. Id est, Si duo coniuncti ueniant. Locus est apud Homerum Iliados x. ubi Diomedes iturus exploratum quid agant Troiani, comitem postulabat. Id enim fore tum iucundius, tum tutius.

Athenæus.

Nihil profuerit bulbus.

Οὐδ' ἂν σ' ὄνησά βοῦβός, ἂν μὴ νύρ ἔχῃς.

Neruis carentem iuuerit bulbus nihil. **Martialis:**

Nil aliud bulbis, quam satur esse potes. Bulbus autem ad irritandam Venerem ualet. Licebit ad uerecundio rem usum trahere: Nihil prodesse studium, ni uis adit ingenii.

Trentius.

Tradunt operas mutuas.

Translatum uidetur ab agricolis uicinis, qui mutuam inter sese operam commodare solent. Ab artificibus etiam, qui mutua nonnunquam utuntur opera, maxime fabri ærarii.

Alieno auxilio potentes.

Qui alienis præfidiis freti, facinus aliquod egregium, aut qui alieni prætextu nominis aliquid faciunt, in eos appositè torquetur illud Homeri Iliad. θ.

Στῆδ' ἂρ κ' ἀσπίδι σάκεϊ τελαμνιάδῃσιν. Id est,

Const

Constitit Aiacis clypeo septemplete tectus.

Alieno ferox præsidio.

Si quæ res innuere quòd ferox sit quispiam & improba molitur, id cum non facere domesticis uiribus fretum, uerum altius potentioris fultum præsidio, qui clanculum illi suppeditat & animum & opem, id accommodes licebit:

Ista quidem hic nequaquam audet sine numine, uerum

Adstat diuùm aliquis, humeros caligine tectus.

Titanas imploras.

Diogeni.

Τιτᾶνας καλῆς. Id est, Titanas inuocas. Vbi quis suis diffusis uiribus, alienum implorat auxilium. Sumptum à gigantum fabula, in qua Iupiter suo timens Olympo, Titanas in auxilium accersuit.

Ancora domus.

Ancoram Græci pro refugio prouerbialiter usurpare solebāt. Deniq; quicquid illud est cui innitimur, cuiusq; fulemur fiducia, ancoram uocant. Metaphora à nautis sumpta.

Columen familiæ.

Terent.

Donatus columen dici putat, perinde quasi columnam dicas, cui reliqua domus innitatur. Vnde antiquitus seruos maiores Columellas dictos.

Nostro Marte.

Quoties nullius auxilijs adiuti, nostropse ingenio, proprijsq; uiribus rem peragimus. Aut etiã cū nostro periculo res geritur.

Sine cortice nabis.

Horat.

Sine cortice nare dicuntur, qui iam per ætatem non egēt custode morum, aut qui eò doctrinæ processerunt, ut iam præceptorum opera non habeant opus. Puto prouerbiū sumptum à iuuenibus, qui quum primum natate discunt, corticibus aut suberibus uentri subligatis natant, deinde exercitatiores citra huiusmodi adminicula natate incipiunt.

Incaprificatus es.

Ἀνρίνας & *ύ.* Suidas putat dici in mollem & infrugiferum. Sunt, qui referant ad eos, qui tueri non queant id quod nacti sunt boni.

Multæ manus onus leuius reddunt.

Significat etiam difficilia facillè confici, si quis non ipse solus negotium aggrediatur, sed in plures adiutores & auxiliares manus partiatur. Sumptum à tollendis oneribus. Hesiod. in

ὄπερ Ἔργα καὶ ἡμέρας.

Πλείων καὶ πλείονων μελέτη. Id est:

Plus potest & plurium industria. Homerus Iliad. m.

Ἀλλ' ἱππομαρτήτορ, πλείονων ἢ τίς ἔργον ἄμεινον. Id est:

Adftris comites, multorum industria nanq;

Plus pollet, quàm paucorum.

Re opitulandum, non uerbis.

Quum re opus est, nil profunt uerba. Home. Iliad. π.

Ἐν γὰρ γίγσι τίλθ' ὠδύμω, ἱππῶν δ' ἐνὶ βυλλῇ. Id est:

Verba in consilio ualet in certamine robur.

Plutarch.

Chordæ uice.

Ὡς ἀπὸ χορδῆς. Id est, Tanquam chordæ loco. Conueniet, ubi quod alicubi diminutum uidebatur, suppletum aliunde significabimus.

Zenodos.

Viuus fueris, uel cepe solum accipiens.

Ζῶντις γοῦν ἴσθι, ἡρομῆνός μόνον λαβῶν. Id est, Si cepe tantum sumptueris, iam uixeris. In eos dici solitum, qui è re quapiam pusilla magnam opinionem consequuntur. Apparet natum ab ægroto, qui medico porrigente cepe, reualuerit: herbam alioqui plebeciam, nec eam admodum salubrem corpori.

**Papyri fructus non postulat
magnam spicam.**

Βύβλος ἢ ἱερπὸς ἔν αὐτῇ μέγαρ σάχυν. Id est: Byblus uirens haud postulat spicam grauē. Dici solitum de iis, qui dignè suis ipsorum bonis frui nō possent, propterea quòd byblus ob culmos inualidos spicam granis onustam ferre non potest. Byblus autem iunci species, quam Latini papyrum appellant.

Jaco. apo.

Si deus uoluerit.

De re futura, cuius exitus pendeat à Dei fauore. Nam erians uulgò dicunt ominis causa: Si Deus uoluerit: atque ita nos loqui Iacobus apostolus docet.

Meis auspiciis.

Meis auspiciis, pro meo arbitrio, meisq; præfidiis dixit Maro Acneid. 4. Trāslatum ab imperatoribus Romanis, quibus mos erat, non committere prælium, nisi consultis auspiciis.

Vipianus.

Porrigere manus.

Porrigere manus, pro auxilio esse, uulgatissimum est, sed elegans. Festiuus erit de rebus animi; ueluti si dicas, animo deiecto manum porrigit philosophia.

Sine

Sine canibus & retibus.

Ἀνοὺ λυνῶν τε καὶ λίνων. Id est: Absq; canibus & retibus. Hoc quidem schemate Pindarus significauit summā celeritatē. Quis enim pedibus assequatur ceruos, nisi aut à canibus remorētur, aut implicentur retibus? Conueniet tamen in eos, qui clanculariis artibus capiunt prædam. Dicitur & in eos, qui non alienis præfidiis, sed proprio Marte rem gerunt.

Pecunia absq; peculio fragilis.

Proculna.

Inter agricolas prouerbiū iactatum fuit. Solent autem senes aut agricolæ summam aliquam supponere, ne nihil superesset, si res incendio, bello, aut ferro perirent. Potest deflecti in eum, qui felicitatis summam ponit non in rebus extrariis, sed in animi bonis, ut illis casu perditis, habeat quo confugiat, nec despondeat animum.

Summa ui defendere.

Si quis alterum summa ui tuebitur, quadrabit illud Homeri Iliad. γ.

πρόσθε ἵ οἱ δόρυ ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσιν ἴσκη. Id est,

Vndiq; textit cum lancea, clypeoq; rotundo.

Tanquam heros in clypeo excipere.

Ἀλλ' ὡσπρὸ ἥρωσ ἐν ἀσπίδι ἐφοίσει σὶ βέλτομαι. Id est, Imò tanquam heros in clypeo te uolo hospitio excipere. Dici solitum, ubi quis suis ipsius artibus aut benefactis fretus, de amicis bene mereri conaretur. Inde ductum quòd antiquitus heroës assidue armis agentes, uelut in clypeo uersabatur, & si quid opus fuisset amicis quod armis præstari poterat, id promptè præstabans, utpote sola uirtute diuites.

Plin.

Citra puluerem.

Ἄκοντι. Id est, Citra puluerem. Græci dicunt contingere, quo quis facile citraque negotium potitur. Translatum uel ab Aphe, id est, à pulueris contactu, quo se spargebat in palæstri-co certamine congressurus.

Citra arationem, citraq; sementem.

Lucianus.

Quæ citra nostram operam casu nobis eueniunt ἀσπίδα καὶ ἀνίροτα contingere dicunt Græci. Natum apparet adagium à fabula insularum fortunatarum.

Ultrò deus suppeditat bona.

Stobæus.

Ἀντομάτως ὁ θεὸς ἀνίσσει τὰ ἀγαθὰ. Id est, Ultrò deus subiicit bona.

bona. Quoties res citra nostram operam feliciter cadunt, quasi deo quopiam procurante.

Linius.

Sub aliena arbore fructum.

Ex aliena arbore fructum legere dicuntur, qui fruuntur aliorum laboribus. Finitimum est illi, Alienam metis messem.

Dormientis rete trahit.

Εὐδοντικύρτ & ἀρῆ. Id est: Dormienti rete capit. In eos quibus citra conatum obtingunt ea quæ cupiunt. Simile: Dormienti dii conficient.

CLAMOSVS.

Gellius.

Septem conuiuium, nouem conuitium.

Elegans uel ob ipsam *προσωνομασίαν* sententia, qua significatum est in conuiuium paucos adhibendos esse, alioqui fore tumultuosum atque insuaue. Extrabant antiquitus leges, quæ præscriberent simul & moderatum conuiuarum numerum, & sumptus modicos.

Diogenia.

Clamosior lauro ardente.

Μεῖζωνα βοῶ δάφνης χλωρῆς καιομένης. Id est, Magis uociferatur, quàm laurus uiridis incensa, propterea quòd laurus adhuc urens in ignem coniecta, maximos crepitus ædit.

Usq; ad rauim.

Ἀχει κόρη. Id est: Usq; ad facietatem. Plautus, & quidem Lepidus, dixit usq; ad rauim, pro eo quod est, improbè, sæpius, clamosè, aded ut uox etiam toties uociferanti raucescat.

Claudiana tonitrua.

Festus Pompeius scribit ideo uocata, Claudiana tonitrua, quòd Claudius Pulcher instituerit, ut ludis post scenam factis, lapidū cōiectus ita fieret, ut ueri tonitrus similitudinē imitaretur. Nam antea leues admodum & paucos sonitus fieri solitos, quum clauī & lapides in labrum æneum conicerentur. Dici potest in homines immodicè clamosos, & odiosè obstreperos.

Quintil.

Apertis tibiis.

Id est: Clariore uoce. Translatum à tibicinibus, qui quædam obturatis tibiarum foraminibus, quasiq; pressiore sono canunt: quædam apertis tibiis, acriore sonitu. Venustior erit metaphora, si quis dicatur apertis tibiis inuchi in aliquem, id est, non clanculum obtrectare, sed palàm insectari.

Cyclobori uox.

Aristoph.

Κυκλοβοῶν φωνή. de clamoribus & uehementer obstreperis dicebatur,

batur, aut quibus uox effret rauca & uitiofa. Cycloborus fluuius quidam Atticæ, ingenti frepitu defluens. Vnde ductum pro- uerbum.

Sarpedonium littus.

Σαρπηδονία ἀκτὴ. De re turbulenta rectè dixeris, fure de uehe- menter clamofis. Est enim huiusmodi quoddam littus Thraciæ Neptuno facrum, quod aſiduis fluctibus tunditur.

Stentore clamofior.

Iuuenalis: Vt Stentora uincere poſſit. Sumptū à fabula Sten- toris, cuius meminit Homerum Iliad. E. eiq; ferream, hoc eſt, inuictam attribuit uocem.

In clamofos.

Idem.

Inter litigandum aut diſputādum ingentem uociferationem indicabimus eo adagio, quod de Neptuno ſcripſit Homerus Iliad. ξ.

Οσονται ἰνὸν ἀχιλοὶ ἰπὼ ἀχοῦ ἠδὲ κἀχιλοὶ
 Ἀνίρε ἐν πολέμῳ, ἰσθλα ξυνάγοντες ἀρήθ. *Id eſt,*
 Tantum uociferans, quantum nouies decies ue
 Mille uiri clamare ſolent, qui prælia miſcent.

Absit clamor in colloquio, aut luſu.

Idem.

Qui iubebit in conuiuio, colloquio ue temperari à uocife- ratione, accommodabit illud Homeri Odyſſ. A.

Νῦν μὲ δαιμόμῃνοι τερωόμεθα, μὴ ἤ βοτῆς ἴσω. *Id eſt,*
 Nunc hilares cœnemus, & omnis clamor abeſto.

Abydena illatio.

Zenodot.

Ἀβυδὸν ἡδὲν ἰπιφόμεμα. Dicit ſolitum ubi quis obſtrepit aut con- uiuantibus, aut aliud quippiam agentibus: & tumultu mole- ſtiam adfert.

Calamoboas.

Antipater quum nec uellet, nec poſſet cōgredi cominus cum Carneade, qui magna uehementia inuehebatur in Stoicos, ſe- met ad ſcribendum uertit, multosq; libros ædedit maledicos & ineptos, in quibus paſſim contradicebat Carneadi. Hinc uulgò cognomen adeptus eſt καλαμοβόας, quòd non lingua ſed cala- mo uociferaretur.

Laryngizein.

Λαρυγγίσειν Græcis dicuntur, qui non loquuntur naturali modo, ſed dilatato gutture effundunt immanem uocē. Quæ- admodum & canunt nonnulli.

Columnas rumpere.

Aelianus prodidit, in Samo quondam fuisse animalia uastâ magnitudine, Neades uocâtur, quorum uoce terra rumperetur. Vnde prouerbum in clamoros & improbè loquaces, ut postes & columnas dicantur rumpere.

COMMODVM MAGNO EMP TV M.*Ambrosius.***Vale charum lumen.**

Χαῖρὲ φίλον φῶς. Dicitur solitum, ubi rei cuiuspiam uehementer gratæ fit iactura.

COMMODVM INTERVERSV M.**Alij sementem faciunt, alij metent.**

Ἄλλοι μὲν σπείρουσι, ἄλλοι δ' ἀμείβονται. Id est, Alii quidem sementem faciunt, alii uerò metent, Alii laborant, alii percipiunt emolumentum.

*Aristoph.***Mazam pinsuit à me pistam.**

Μάζα μὲν γιμμάσας τὴν ὑπ' ἐμῆ μίμνα γυμνάσω. Id est, A me ante pistam mazam iste pinsuit. De iis dicitur solitum, qui sibi alienæ industriæ laudem uindictant, & magnam gloriam alieno labore partam, uerbis in se transmouent. Maza cibi genus est ex lacte & farina, fermè panis instar confectum.

C O N A T V S.*Cicero.***Omnibus neruis.**

Id est, Summa uis, summoq; studio. Nã robur iuxta philosophos in neruis situm. Vnde & ueruos extendere, expedire neruos, & neruosa dicimus, quæ uegeta ualidaq; minime læguida.

Omnem uocem mittere.

Πᾶσαν φωνὴν ἰεθεῖν. Omnem uocem mittere dicebantur, qui nihil omittebant, quo persuaderent. Sumptum uidetur ab incantamenti, in quibus si parum mouent preces, adhibent efficaciora.

Omni telorum genere oppugnare.

Pro eo quod est, modis omnibus insectari. Cui finitimum est, cæsim ac punctim.

*Terentius.***Manibus pedibusq;.**

Extremum conatū significantes, dicimus: Manibus pedibusq; Nam per manus declaratur industria conficiendi negotii, per pedes maturandi celeritas.

Pro mea uirili.

Quum pollicemur nos operam nostrā præstituros, Pro mea uirili dicimus.

Remis ueliscq̃.

Inde translatum, quod quum nauis simul & remigio & uelo impellitur, summus est nauarum conatus. Cicero: Terra enim res est misera, detestabilis, omni cōtentione, uelis, ut ita dicam, remisq̃; fugienda.

Anchoras tollere.

Pro eo quod est, Moliri discessum. Quod genus & illud: Talaria necere, Oram soluere. Varro.

Omni pede standum.

ὄλω ποδὶ. Id est, Omni pede, Pro eo quod est, Summa uis, summoq̃; nisu. Quintilianus ab agricolis profectū esse testatur. Suidas.

Toto pectore.

Quum syncerum & absolutum amorem significamus, toto pectore dicimus, & toto animo. Toto pectore etiam ad studiū diligentiamq̃; referri potest. Tullius.

Cum hasta, cum scuto.

Σὺν ἄσπιδι, σὺν ἄσπιδι. Vbi quis omni conatu rem aggreditur. Sūpta metaphora à milite armis omnibus instructo. Homerus: Hastaq̃; & gladio, saxiq̃; ingentibus instant.

Omni certaminis genere.

Cum inuimus omni certaminis genere cōgressum esse, ueluti si quis dicat: In omni disciplina disputatum acriter, conueniet illud ex Odyss. ̄.

Πύξ τε παλαίσμασίνη τε καὶ ἄλμασιν ἡδὲ πόδισασιν. Id est,

Et pugnis pedibusq̃; & saltibus atq; palæstra.

Item, ubi quis ostendit se nullum detrectare certamen, sed ad quoduis ingenii experimentum paratum esse.

Sursum ac deorsum.

Terentius in Eunucho: Sex ego te totos Parmeno hos menses quietum reddam, ne sursum ac deorsum cursites, id est, hue atq; illuc. Proinde prouerbiū accommodabitur uel ad omnia tentantem, uel ad omnia confundentem, uel ad diligentiam omni ex parte negocium circumsipientis.

Rem nouam aggredior.

Si quando significabis te rem arduam ac nouam molituram & aliis adhuc intentatam, accommodabis illud ex Odyss. χ.

Nunc

Nunc alium tentabo scopum, si attingere possim,
 Quem nondum quisquam tetigit.

Aristoph.

Summis uti uelis.

Αριστοφ. χριῖσθαι τοῖς ἰσίοις. In eos, qui maximo conatu adnuntur atq; incumbunt, aut qui omnem captant occasionem.
 A nautis.

Tibullus.

In magnis & uoluisse sat est.

Eam Angelus Politianus non insecitè uertit Græcè:

Αριε δ' ἐν μεγάλοις καὶ τὸ δέλημα μόνον. Apul. in Floridis libro 4. Maiore scilicet uoluntate, quàm facultate. Eoq; propensius fortasse laudandus est, quòd omnibus bonis in rebus, conatus in laude, effectus in casu est. Conuenit, ubi quis maioru uiribus conatus, tamen si rei susceptæ magnitudini non facit satis, tamen hoc ipso nomine laudem promeretur, quòd rem pulcherrimam tentauerit.

Horatius.

Miscebis sacra prophanis.

Item, Confundens fasq; nefasq;. Vnde, qui nihil habent pensif, quiq; nihil non audent: miscent sacra prophanis.

Aut terra, aut mari.

Plautus in Pseudolo, aut terra aut mari dixit, pro quacunq; ratione. Sumptum ab historicis qui referunt res terra mariq; gestas, & gentes terra mariq; expugnatas. Cicero pro Cluentio; Cuius tantæ res gestæ terra mariq; extiterunt.

Commouere sacra.

Plautus ibidem: Commouere sacra dixit, pro eo quod est extrema experiri præsidia. Hinc dictū apparet, quòd rebus desperatis, soleant homines ad deorum præsidia confugere.

Mare cælo miscere.

Proverbialis hyperbole est, pro eo quod est, omnia perturbare, nihilq; nõ facere. Titus Liuius: Quid est, quòd cælo terram, terræ cælum misceant?

Theognis.

Terra, mariq;.

Quoties extremum conatum studiumq; significamus.

Frustratus conatus.

Qui spe frustratus sua non assequitur, id quod ambiebat, in hunc non incongruè torquetur illud Homeri:

Βαλλίειν ὃ δέϊστο θυμῶς, καὶ ἔμψυχόν ἀμαρτο.

Animus cupiit configere telo; Verum illud fallente manu non attingit.

C O N C O R D I A.

Concordia fulciuntur opes, etiam exiguae.

Sententia est prouerbialis in lib. Iliad. n. huiusmodi:

Συμφῶντι δ' ἀρετὴ πύρι ἀνδρῶν ἢ μάλα λυγρῶν. Id est,

Coniuncti pollent etiam uehementer inertes.

Hac conueniet uti, si quando significabimus non esse contemnendam amicitiam, aut similitatem multorum, etiam si fuerint alioquin imbecilles, & quorum singulos quiuis facile contemnat. Nam quemadmodum, ut ait Ouidius: Et quæ non profunt singula, multa iuuant. Ita quæ non lædunt singula, multa nocent.

Concordia.

In absolutam concordiam, omniumq; rerum consensum conueniet illud:

Haud unquam neq; concio nos, neq; curia dictis

Audiuit pugnare, animo sed semper eodem

Et sentire eadem, atq; eadem decernere uidit.

Pariter remum ducere.

Qui simul remigant certis numeris impellunt remos ut inter se consentiant, alioqui nihil acturi. Hinc Aristopha. in auibus dixit, *ὁμοῦ ῥοθῶν*. pro assentior, & eodem enitor quo tu. Vox composita est ab *ὁμῶς* simul, & *ροθῶ* impetu ferior.

Velut in cratere.

Ὅσα φῆν κρατῆρι φιλοτησίῳ. Id est, Velut in cratere philotesio. Quo significabimus res antea turbulenta componi sedarique, & prius inter se inimicos, in gratiam redigi. Dicitur autem crater philotesius, quem in conuiujs porrigunt alijs ceu amicitiae symbolum.

Mutua defensatio.

Mutuam complurium inter ipsos concordiam mutuamq; defensionem, notabimus non infacere uersibus his Homericis:

Hastas densabant hastis, umbone frequenti

Umbonem, clypeum clypeus fulcibat inhærens,

Inq; uicem galeæ, galeas texere, uirum uir.

In idem conspirare.

Εἰς τ' αὐτὸν συμῶσαι. Id est: In unum conspirare, seu coalescere. Plato de Leg. IIII. Cæterum conspirare ac uelut equorum iugum, singulos in idem, ut dici solet, coalescere, multo eget tempore, estque perdifficile. Si iungas duos equos inter se ignotos, non ferunt sese, tandem assuetudine, posteaquam uterq; alterius

rius halitui assueuerit, concordēs sunt. Itaq; pariter anhelasse sub eodem iugo gignit concordiam.

Mutua defensio tutissima.

Qui significabit minus eos lædi posse, qui concordēs mutuo sese defendunt, cōtra omnium iniuriæ obnoxios illos, qui disfidēt factionibus intestinis, accommodabit illud Homeri:

Multò turba minor perit, quod in agnate semper
Mutuam opem sibi ferre, malumq; arcere studebant.

Terentius.

Tradunt operas mutuas.

De adolescentibus, qui se uicissim in peccatis defenderent. Translatum ab agricolis uicinis qui mutuam inter sese operam commodare solent. Aut ab artificibus, &c.

Plautus.

Vt in uelabro olearii.

Pronerbiālis similitudo de iis, qui conspirarunt, remq; gerunt ex composito. Velabrū autem autore Varrone, locus erat Romæ in quo olearii distrahebant oleum. Mos autem erat huic hominum generi, ut inter sese de pretio conspirarent, quo plus uenderent.

C O N I E C T V R A E.

Lucianus.

Leonem ex unguibus æstimare.

Ἐκ τῶν ἀνύχων τὸν λιόντα γινώσκω. Ex uera quapiam coniectura negocium uniuersum perpendere, ex paucis multa, ex minimis maxima coniecere.

E fimbria de texto iudico.

Ἐκ τῆς κρᾶσιδος τὸ ὕφασμα γινώσκω. Id est, Ex fimbria textū omne cognosco. Hoc est, ex uno aliquo pusillo reliquorum facio coniecturam. Translatum à negociatoribus, qui inspecta texti margine, facile de reliquo iudicant.

E neuo cognoscere.

E'neuo cognoscere, est ex re quapiam minima, totum hominis ingenium æstimare.

Theophrastus.

De gustu cognosco.

Ἐκ γύματῳ γινώσκω. Id est, Ex degustatione iudico, hoc est, ex minima experientia. Ductum item à negociatoribus, qui gustato dumtaxat uino aut oleo, de reliquo mox pronunciant.

Aethiopem ex uultu iudico.

Τὸν Ἀθίοπα ἐκ τοῦ ὄψινῳ γινώσκω. Id est, Aethiopem ex ipso uultu cognosco. Præ se fert quisque aliquo signo cuiusmodi sit mor

moribus. Præ se fert enim Aethiops nigrore uultus, intortis capillis, labris tumentibus, dentium candore patriam suam. Vestem enim, non faciem mutare potest.

De fructu arborem cognosco.

Εν τοῖς καρπῶσι τὸν ἀνδρῶν γινώσκω. Id est: E' fructu cognosco arborem. E' factis hominem iudico. Quæ parcemia etiam in Euangelicis literis extat.

De facie nosse.

Tullius.

Est leuiter cognitum habere. Id si transferatur ad res animi, fiet uenustius.

Cauda de uulpe testatur.

Ἡ κίρκη ὅτι ἀλώπηκι μαρτυρεῖ. In eos, qui pusilla in re cuiusmodi sint, declarant.

Ex fronte perspicere.

Tullius.

Ex fronte perspicere, dicimur, quod statim & uelut ipso proctinus occurfu percipimus.

Ex habitu bonum uirum præ se fert.

Qui dicit ex ipsa oris figura uideri probum hominem, citabit illud Homeri ex Odyssæ primo:

Οὐ μὲν γὰρ τι κακῶ ἔσσι ὅσα ἰώκη. Id est:

Ex specie minus improbus ipsa Esse uidebatur.

Lucianus.

Ex stipula cognoscere.

Ἐκ τῆς λαλάμης γινώσκουσιν. Id est, Ex stipula iudicare. Quoties è uestigiis quibusdam in senecta reliquis cōiecturam facimus, cuiusmodi quis fuerit in adolescentia. Translata metaphora à segeribus.

E' culmo spicam conijcere.

Eustathius Odyss. XIX.

Ἐκ λαλάμης ἀλλ' ὅτιν ὁ τειβισμὸς τ' ἀχνη.

Ex culmo perspicitur spica demissa. Etiam in sene apparet cuiusmodi fuerit iuuenis.

E' cantu dinoscitur auis.

Qualis uir, talis oratio. Iactatur uulgo simillimū huic: E' plumis auem dinosci, id est, è cultu spectari uitam & ingenium hominis.

Effœminatorum etiam oratio

Zenodorus.

effœminata.

Ἐνεσιον ἢν ἀγαθοῖσι κἀνδρῶσι λόγοι. Id est, Inertibus uiris, iners oratio. Ut quisq; est, ita & loquitur.

Ex uno

Ex uno omnia spectata.

Ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα ὄρα. Admonet adagium, ex unius cuctus experimento, reliquorum similium coniecturam oportere facere.

Domi coniecturam facere.

Quod non aliunde petitur, id domi fieri prouerbio dicitur. Plautus: Hanc ego de me coniecturam facio, hoc est, meopte experimento comperio.

Quintili.

Prima facie. Prima fronte.

Sapiunt hæc quoque; prouerbum, maximè quum ad res incorporeas referuntur, Prima facie, prima fronte, pro eo quod est, primo obtutu, & priusquam prescius ac diligentius consideres.

Lucian.

Cribro diuinare.

Κοσίνω μαρτυροῦμαι. Est coniectura sagaci rem deprehendere, aut stultè de rebus occultis diuinare.

Signum bonum aut malum.

Σύμβολον ἀγαθὸς ἢ καὶ φαῦλον. Id est, Signum bonum, aut certè malum. Vbi quis de re incognita diuinat incertus.

Eustathius.

Stellis obsignare, obelo notare.

Ἄστρος σημειῖσθαι, ἢ ἄστρος τιμαίρεισθαι. Id est: Stellis notare. Dicitum de his, qui longam aut desertam uiam peragunt, adeò ut necessum habeant, regionum situm, stellarum obseruatione signare: Vnde uidentur ii, qui notulis quibusdam & coniecturis arte deprehensis; rem alioqui peruestigatu difficilem, inquirunt, aut assequuntur: qui etiam signis quibusdam multò antè colligunt quid sit euenturum. Postea deflexum est, ut stellis prænotare dicantur, qui quippiam uelut animaduertendum insigniunt. Cui diuersum est, Obelizein, id est, ueru prænotato, quasi iugulare ac damnare.

Aristotel.

Vna hirundo non facit uer.

Μία χελιδὼν ἔθ' ἐ ποιῆ. Id est, Vnica hirundo non facit uer. Id est: Vnus dies non sat est ad parandam uirtutem aut eruditionem.

Omnibus uestigijs inquirere.

Πᾶσι ἵχνισι ἵπταιν. Omnibus uestigijs inquirere dicitur, qui summa cura, summaque diligentia rem peruestigat.

Tullius.

Qui benè conijciat hunc uatem.

Admonet adagium futurorum præscientiam non è fortibus aut augurijs petendam esse, sed à prudentia. Siquidem qui prudentia sit præditus, is ex præteritorum præsentiumque coniecturis facile

ris facile prospiciet quid sit euenturum.

Certum prospicio.

Qui se negabit temerè, malè, secus'ue de exitu rei cuiuspiam sentire, sed certis adductum argumētis, & pluribus experimētis obseruasse, accōmodabit illud Homeri.

Οὐ γὰρ ἀπειρήτως μαντῖνίσσομαι, ἀλλὰ εἰ εἰδώς.

Nam neq; inexpertus iam diuinauero, uerum

Egregiè callens.

Rem acu tetigisti.

Pro eo quod est, Rem ipsam diuinasti nihil aberrans.

Plantus.

Scopum attingere.

Τυγχάνειν το σκοπῶ. Est uoti compotem fieri, à coniectura rem ipsam assequi. Aberrare à scopo, atq; id genus aliæ figuræ omnes prouerbiū sapiunt.

Lucianus.

Crepitu probabis.

Πλάτῃ ἀγῆ δοκιμάσσης. Id est, Plataga probabis. De iis, qui ridiculè explorant alterius in sese animum. Sumptum à uulgari ioco puellarum, quæ imposito pollici, medioq; digito papaueris folio, palmā illidunt: quod si creperit, amoris argumentum est: sin minus, non amantis indicium.

Qualis uir, talis oratio.

Seneca in epist. Apud Græcos, inquit, in prouerbiū cessit, Talis hominibus fuit oratio, qualis uita.

Quanquam non dixeris, tamen

apparet è pelle.

Res ipsa redarguit mendacē, & oris habitus. Vnde illud Ciceronis: Nisi fingeres non sic diceres.

Protinus apparet, quæ plantæ

frugiferæ futuræ.

Et in pueris elucet indoles futuræ probitatis.

Leonem uidere, hostium prælia portendit.

Suidas.

Λέοντας ἰδῆν, διὸς μὲν ὄντων ἀνδρῶν μάχης. Id est, Cernere leones, hostium pugnam indicat. Translatum uel à somniorum coniecturis, uel ab obseruantibus auguria.

Mortuos uidens.

Νεκρὸς ὄρῶν, νεκροσιν ἕξῃς πραγμάτων. Id est, Tibi occident res, mortuos si somnias. Refertur à Suida, tanquā nullo iactatum de diuinatione, quæ sumitur ab infomniis, superstitione omnium uanissima, id tamen ita dictum, quod mors finis sit
g omnium

omnium huius uitæ malorum.

Mortuus per somnum, uacabis curis.

Θανὼν καθ' ὕπνου φροντισίων ἴση δίχα. Id est, Curis uacabis mortuus per somnium. Verficulus uulgò iactatus apud Græcos. Existimabant enim eum, qui se mori somniasset, à curis molestiisq; liberatum iri, quòd mors finem doloribus imponere uideatur.

CONSILIVM.

Zenodot.

Res sacra consultor.

Σύμβουλος ἱερῶν χρημα. Sensus est adagionis, Plurimum utilitatis adferre benè consulentem, aut religiosè ac purè dandum consilium iis quibus est opus.

Suadeo quod ipse facturus essem.

Quum alteri damus consilium, quo non grauemur ipsi uti in simili causa, conueniet illud Calypsus Odyss. ε.

Ἀλλὰ τὰ μὴ νοῶ καὶ φράσσομαι ὅσα' ἀν' ἐμοί κ' εἰς
 Αυτῆ' μηδοίμην, ὅτι μὴ χρεῖὸν τόσον ἦκοι. Id est:
 Sentio, suadeoq; tibi, quibus haud grauer uti
 Ipsa, mihi similis si quando occurreret usus.

CONTEMPTVS ET VILITATIS.

Horatius.

Tineas pascere.

Translatum à uestibus aut libris diu recòditis & intactis.

Homo tressis.

Persus tressem agathonem appellat contemptissimum homuncionè. Idem: Et centū Græcos curto centusse licetur, id est, minimo. Tressem autem dixit nouè, quasi tribus assibus æstimandum. Assis autem erat ærei numuli genus.

Semissis homo.

M. Tullius libro ad Atticum v. Vatinius semissem hominem uocat uilissimum & contemptiissimū. Simul uerò semissis homo contra me arma tulit.

Ne crepitu quidem digiti dignum.

ὄν κ' ἄξια ὄντα ψόφου δακτύλου. Et gestus is & prouerbiū in hodiernum usque diem manet apud nostrates, quum aiunt: Ne huius quidem facio.

Concha dignus.

Κόγχης ἄξιος. Rem nullius pretii concham dicunt Græci, quemadmodum Latini nauci aut floccum.

Ne ligula quidem dignus.

Dicebatur homo nequam & nullius pretii.

Tithymallus Laconicus.

Suidas.

Τιθύμαλλον Λακωνικός. In lippientes, oculisq; cæcutientibus dicebatur. Tithymallus herbæ genus, apud Lacones repertū, singularis acrimoniæ, quo sub noctem oculos illinebant, ad usum acuendum.

Semper me tales hostes insequantur.

Αἰ τοῖσσι με πῶδῶμαι διώκων. Id est, Me bella semper insequantur talia. Vbi quosdam libenter odimus, ac similitatem eorum contemnimus. Potest accommodari & in eos, qui desciunt ab amicitia, sed ut iniurici nihil queant nocere.

Incus maxima non metuit strepitum.

Excelsus animus nō commouetur minis, aut fortunæ sæuientis procellis.

Aquila non captat muscas.

Αἶτος ὁ θηρῶναι τὰς μύιας. Summi uiri negligunt minutula quæpiã. Animus excelsus res humiles despiciat. Effertur & citra negationem adagium. Aquila uenatur muscas, quoties magnis minima sunt curæ.

Elephantus non capit murem.

Lucianus.

Ελεφας μῦρον ὄχι ἀλίσκη. Id est, Elephas non aucupatur murem. Generosus & excelsus animus negligit prædas uiles, ac lucella minuta.

Aquila thripsis aspiciens.

Αἶτος θρίπιας ὀρνῶν. De magnis, qui pusilla negligunt. Est thripsis auicula quæpiam minutissima, quam aquila quum uideat, ut est ocularissima, haud tamé dignatur persequi, utpote prædam unguibus suis parum dignam.

Aquilam cornix prouocat.

Αἶτον κορώνη ἱρῶν χελῶν. Tradunt peculiare cornicibus esse, irritare aquilam, uerū illa negligit prouocantem, intelligēs nimirum sibi ab illa noceri nō posse. Locus igitur adagio fuerit, si quando leuiusculus quispiam homuncio, qui neque prodesse queat, neque lædere, maximis uiris oblatrat.

Asinus compluitur.

Suidas.

Ουδὲ ἕλθῃ. Diçtū apparet in eos, qui maledictis nihil omnino cōmouerentur. Quemadmodum asinus ob cutis duritiem, adeo pluuia nihil offenditur, ut uix etiam fustē sentiat.

Suscipere deique.

Apud Plautum atque alios autores inuenitur *Suscipere deique* fero, & *Suscipere deique* habeo, pro eo quod est: Nihil mea refert, nihil laboro. Aulus Gellius scribit, *Suscipere deique*; ferre, idem ualere quod æquo animo esse, atque interdum negligere, & contemnere,

*Apuleius.***Manum non uerterim.**

Pro eo quod est: Nihil omnino laboro, Mea nihil refert. Nihil enim facilius, quam manum uertere.

*Seneca.***Quod non est opus, asse charum est.**

Hoc est, Quantumuis paruo emptum, tamen charum est, si opus est non eo. Potest ad coplures accommodari sententias, ut si quis dicat artem quampiam minimo negotio posse disci, quæ tamen nihil frugis sit allatura. responderi posset: Quod non est opus, &c.

*Sicinius.***Vapula papyria.**

Dici solitum, si quando uolebant significare se negligere minas aliquorum.

*Aristotel.***Asinus esuriens fustem negligit.**

ὄνθη πεινῶν ῥοπαλῆ ἀμυλῆ. In eos congruit, qui uentris compendii ue gratia, quamuis contumeliam perferunt.

*Cicero.***Pilo non facio.**

Ne pilo quidem melior, quum minimum quiddam momenti significat.

*Suidas.***Quam curat testudo muscas.**

ὄσορ μέλῃ τῆ χειλῶν η μνιῶν. Testudini nihil nocere possunt muscæ, propter testam qua munita est.

Nauci non facio. Nauci facio.

Pro eo quod est, nihili facere.

Flocci non facio, aut flocci facio.

Flocci facere, & Ne flocci quidem facere. Pro eo quod est, Ne tantilli quidem facere.

Ne teruncium quidem insumpsit.

Est aliquoties apud Ciceronem hyperbole teruncii, quod apparet esse genus minutissimi numismatis. Accipitur pro re uilissima. Varro teruncium à tribus uncis dictum putat.

*Gellius.***Frusto panis.**

Pro re quantumlibet pusilla, ac uili: Videtur hyperbole sumpta, uel à canibus, quos frusto panis inuitare solemus, uel à mendicis.

Nec uno dignus.

Ne uno quidem dignus, & uno dignus, ne uilissimo. Translata metaphora à iactu talorum.

Cœnum barbaricum.

Βόρβορος βαρβαρικὸς, Id est, Cœnum barbaricum, pro uehementi stupore mentis apud Platonem lib. de Repub. secundo ponitur. Laudat enim illic dialecticam, quæ sola mentē ignorantiae immerfam, erigit attollitq; à uulgaribus opinionibus, ad solidam ueri cognitionem, καὶ τῷ ὄντι, inquit, ἐν βόρβορῳ βαρβαρικῷ τινὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορθωσύνον ἀγίμα ἔλκει καὶ ἀνάγει ἄνω. Id est, Ac reuera barbarico quodam cœno demersum animi oculū, paulatim trahit subuehitq; sursum. Barbarus à borboro per contemptum dictum uidetur.

Diobolares.

Fest. Pōp.

Quem minimi precii uolumus intelligi, diobolarē olim uocabant. Obolus enim nummus erat æreus. Id primum dictū in meretrices plebeias, minimoque uenales, post deflexum est ad quemuis hominē, aut rem egregiè uilem & contemnendam.

Mithragyrtes, non daduchus.

Is qui in functione quapiam sordidas contemptasq; partes agit, Mithragyrtes dicitur, daduchus esse negabitur. Eoq; Iphicrates Calliam μίθραγύρτην, ἢ δαδύχον appellabat, significans illum non fuisse initiatū sacris, sed tamen uelle uideri. Mithras apud Persas sol dicuntur, quem illi deorum summum iudicāt. Vnde Mithragyrta dici uidentur, qui obambulāt cū simularis mysteris, ac rudibus imponunt. Nam & hoc genus hominum & olim fuisse declarat Apulcius asinus, non dissimiles iis qui hodie diui Antonii, Cornelii, aut Ioānis baptistæ reliquias ad quæstum circumferunt, potius quàm ad pietatem.

Nummo addicere.

Ulpianus

Apud Iuriscōsultos prouerbiale est nummo addicere, pro eo quod est minimo uendere.

Non magis quàm canem.

Odium & contemptum uulgò declarant canis uocabulo. Horatius: Odit cane peius. Et Plautus in Amphitryone: Valuistin' usq;? Expectatus aduenio? So. haud uidi magis. Expectatum eum salutat haud quisquam magis, quàm canem.

Obolo dignus.

Ἀξιοὶ ὀβολῶ. Id est, Dignus obolo, per iocum dicebatur, qui

in aliquo numero uellet haberi.

Aristoph.

Vt luti baiuli.

Ὡς πῶς πηλοφοροῦντες. Id est, Vt lutum baiulātes. Apud Aristophanem in Concionatricibus querūtur fœminæ populū Atheniensem non conuenire ad concionem nisi dato singulis nummo, quum ante suo uictu consultarent de Repub. πηλοφορίαῖαῖα autem posuit pro omnium quæstuariarum artium sordidissima. Apte torquebitur in eos, qui functionibus honestis ad abiectum quæstum abutuntur.

Titiuillitium.

Titiuillitium uox erat olim nullam quidem rem certam declarans, sed uelut interiectio contemptum extremum indicabat, qualis est apud Græcos *πιπάλω*. Plautus: Non ego istuc uerbum emptitem titiuillitio.

Ne nummus quidem plumbeus.

Nunnum plumbeum, hyperbole prouerbiali, pro minima pecunia ponunt. Plautus in Trin. Cui si capitis res fiet, nunmū nunquam credam plumbeum.

Ne umbra quidem eius nouit.

Adagium uidetur ductum ab antiqua pictura, quæ rem duntaxat umbris ruditer repræsentabat. Et nota est specus Platonicæ, in qua qui defident, rerum umbris oblectantur.

Aristoph.

Ne alii quidem caput.

Ὁὐ ἢ σκοπέδης λιπαρῶν δεικόντων. Id est, Ne alii quidem caput dedit. Conueniet in sordidum & impendio parcum.

Vergilius.

Ne terra quidem iuuat.

Ne terra quidem profuit, id est, ne minimo quidem.

Ne guttam quidem.

Pro minimo. Aristoph. At tu mihi da pacis unam guttulam.

Plautus.

Ne ramenta quidem.

Ne festuca quidem.

Ne ramenta quidem ditior, quasi dicas stuppa ditior.

Nihil sacri es.

Ὁὐδὲν ἴσον ὑπάρχεις. Siquidem Græci quicquid præclarum, ac uehementer conducibile uideri uellent, id sacrum appellabant. Vt sacra res consiliū, & sacram ciuitatem dixit Aristides. Qui prouerbii tradunt originem, aiunt Herculem conspecta Adonidis imagine, contempsisse his uerbis: Nihil es sacri, Accommodatur ad quamuis rem despectui habitam.

Nihil

Nihil sanum.

Tullius.

Summam morum corruptionem, & nullū honesti respectum his uerbis: Græci significant, & *ἄνυγος*, &c.

Homo trioboli.

Plautus.

Pro homine nequissimo, planeq; nullius precli.

E circulo. E triuio.

Hominem è triuio, plebeium & cōtemptum appellamus. M. Tullius, pro eo dixit è circulo. Circulum autem uocat conuenticulum hominum in foro aut in plateis confabulantium.

Exiguum oboli premium.

Suidas.

Μικρὸν ἢ ὀβολῶ τίμιον. Conueniet in homines nequam nihilq;: **Quaquam nihil obstat quo minus ad rem contēptam transferatur.**

Ἀβρίσηρ.

Græcis *ἀβρίσηρ* quod reicitur, ac nihili fit. Translatum à summis ordeī spicis, quæ cuspides habent.

Galenus.

Holerum appositiones.

Αἱ ἑ λαχάνων προσθήκαι. Id est: Holerum additamenta. De re nullius momenti.

Diogenes.

Multa Syrorum holera.

πολλὰ Σύρον λάχανα. Dicitur aut in magicæ artis peritos, & herbis maleficis eam exercentes, aut in eos, qui rebus uilibus abundant.

Plinius.

Huius non facio.

Terent. in Adelph. Huius quicquam nō faciam. Donatus admonet esse demonstrantis aut floccum, aut stipulam, aut summum digitum, aut huiusmodi quippiam.

Quatuor obolis non æstimo.

Τετράρων ὀβολῶν ἴνα δέω. Id est: Quatuor obolorum esse puta. Simile illis: Assiste non facio, & Dupondii non facio, & Terancii non facio, & cæt.

Tricæ, Apinæ.

Tricæ & Apinæ uulgo res futes ac nugatorias dicebant. Martialis: **Quæcunq; lusi iuuenis & puer quondam, Apinæq; nostras.** Idem: Sunt apinæ tricæ que, & si quid uiltus istis. Vnde & Triticari simili figura dicebāt nugas agere.

Nebulæ in pariete.

Pro re nihili, somniq; simillima. Nā nebula res est inanior, quàm ut coloribus exprimi queat.

Ausonius.

Trium literarum homo.

Per ironiam dici potest in eum, qui generosus ac ingenuus uideri cupiat. Inde natum quod olim ingenui nomen, prænomen, & agnomen in literis aut insignibus suis, tribus literis notare soleant, ut pro Quinto Valerio Maximo. Q. V. M. Plautus in Aulularia iocum aliò detorsit, nempe in seruum furacem. Subiicit enim: Etiam fur trifurcifer.

Vitiosa nuce non eman.

Apud Plautum est, Vitam tuam uitiosa nuce non eman, pro eo quod est, Ne minimo quidem.

Cassa glande.

Similluno tropo Plaut. in Rud. dixit cassam glandem, pro uitiosa glande, & inani putamine.

Theophrastus.

Etiam corchorus inter holera.

Και κόρχος ἐν λαχάνοις. Dicitur solitum in homines nullius precii, qui tamen in numero aliquo student haberi. Nam corchorus holeris genus est uilissimi.

Euripides.

Inter indoctos etiam Corydus sonat.

Ἐν ἀμύσσοις καὶ Κόρυδος ἀβέγγετη. Id est, Inter amulos etiam Corydus sonat. Quadrabit in quosdam, qui apud idiotas audent sese uelut eruditos uenditare, inter doctos alioqui clingues. Corydus uilissimum auiculæ genus, minimeq; canorum, strepit tamen utcuq; inter aues mutas.

Mandare laqueum.

Mandare laqueum dicimur iis, quos usqueadeò negligi à nobis significamus, ut si uel suspendant sese, nihil ad nos attineat.

Medium ostendere digitum.

Medio item digito ostenso, supremum contemptum significabant. Martial. Atque illi digitum porrigeret medium. Nam hunc digitum Martialis impudicum uocat, ostendit digitum, sed impudicum.

Horat.

Minimo prouocare.

Est contemptum ad certamen prouocare. Sumptum à gestu prouocantium ad pugnam, minimo digito porrecto.

Antehac putabam te habere cornua.

Ἡδὲ τότε σὲ ἄμωλυ κέρατα ἔχεν. Id est, Antehac credebam tibi esse cornua. De iis, qui prius habiti fortes ac strenui, postea quæ res uirum postulat apparent ignaui. Vnde & Comicus cornutam bestiam uocat hominem paratum se defendere.

Plura

Plumbeo iugulare gladio.

Tullius.

Est futili leuiq; arguendo conuincere quempiam.

Hoc noueram, priusquam Theognis natus est. *Lucilius.*

Quo rem frigidam & ineptam significabāt. Apparet iumptū à Theognide Tragædiarū scriptore, quem frigidissimū fuisse testatur Suidas, & ni fallor memoria, Plato.

Locrensis bos.

Λοκρινὸς βῶς. De re uili aut de munere leuiculo dici potest. Quum aliquando Locrenses publicum sacrum facturi, bouem desiderarent, cōposito ex minutis lignis bouis simulachro, diis rem diuinam fecerunt.

Scarabei umbræ.

Diogenianus.

Καυθὰ ἄρα σκιαί. Dictum de inani metu, quod hoc insectum repente aduolans, nonnunquam terrere soleat parum attentum.

Scraptæ.

Plautus.

Populari conuitio dicebātur mulieres nugaces nulliusq; rei, à screeo, quod est oris purulentiam eiicio cum sonitu. Quadrat in anus subinde screantes & tussientes: Screea pro rebus uilissimis accipiebant.

Bos Homolottorum.

Βῶς ὁμολοτῶν. Dicebatur in plurima distractus, ac ueluti dissectus negotia. Poterit & ad rem referri. Vt si quis argumentum nimis minutatim diuidat, ita ut conscindere & concerpere magis quàm diuidere uideatur. Zenodotus prodidit Homolottos populos dissecto in minimas particulas boue, fœdus iungere.

Septimus bos.

Suidas.

Ἐβδομῶς βῶς. Olim in stupidos; brutosq; dicebatur. Id hinc ortum esse tradunt, quod antiquitus post sextam lunam bouis imaginem è farina pinsere coniuuerint, qui septimam lunam cornibus referrent.

Generosus ex crumena.

Γενναῖος ἐκ βαλαντίου. In eum iaciebatur, qui propter opulentiam generosus haberi uoluisset, alioqui obscurus & humilis.

Attagen.

Ἀττάγας. Suidas indicat hoc cognominis, prouerbiali ioco dici solere in seruos stigmaticos, quod hæc auis plumas habeat uariis colorum notis distinctas.

Sale emptum mancipium.

Zenodotus.

Ἀλλήνηντον ἀνδράποδον. In barbarum quempiam ac uilem

homuncionem olim dicebatur. Nā negociatores olim in medi-
terranca salem importantes, mancipia reportabant à barbaris.

Tullius.

De lapide emptus.

In uilissimum & uehementer obscurum hominem dicebatur.

Zenodot.

Siculus miles.

Σικελός στρατιώτης. Conueniet in hominem, lucri gratia nul-
lum ministerii genus recusantem.

Gellius.

Imi subsellij.

Viri appellantur parasiti, qui ita in conuiuium admittuntur
ut imo sedent loco. Quodabit etiam in tenues conuiuias, quos
recipiunt diuites, sed infimo loco. Similes: Infra classem, Extre-
mæ classis, Infimæ notæ.

Suidas.

Seruorum ciuitas.

Δσλων πόλις. De cætu conuiuιού; hominum improborum,
furacium, aut ignobilium dici potest. Est hoc nomine ciuitas
quæpiam in Libya, in hanc si quis seruus lapidem importasset
continuo liber fiebat, etiam si peregrinus fuisset.

Tullius.

De fece haurire.

Pro eo quod est, sordida quæpiam ac plebeia, nimisq; humi-
lia persequi.

Aristophan.

Carica musa.

Καρικὴ μέσα. Καρικὰ ἀνθήματα. Id est, Caricæ cantiones. De
lugubri, rustica atque indocta, seu molesta cantione dici soli-
tum. Propterea quod ut tradit Athenæus, Cares, in luctu tibiis
uti solent magnitudine palmi, lugubre quiddam & stridulum
sonantibus.

Asinos non curo.

Τῶν δ' ὄνων οὐ μοι μέλει. Id est, Cæterū asinos nil moror. Con-
gruit in eum, qui domesticis cōtentus opibus, nō quærit aliena.
Nam cui plaustrū est domi, huic non est opus asinis cōductiuis.

Suidas.

Pomarius Hercules.

Μῆλον Ἡρακλῆς. Per contemptum dicebatur in eum, qui no-
men quidem magnificum gereret, cæterum opibus nullis, nul-
laq; potentia pollens.

Zenodot.

Malum Hercules.

Μῆλον Ἡρακλῆς. Dicit conueniet, ubi quis munuscula quan-
tumuis pusilla boni consulit.

Munus leuidensæ.

Cicero uocat munus uile, minimiq; precii. Seruius ostendit
Leuid

Leuidensam uestis esse genus uile, raro, tenuiq; textu.

Cicernus Bacchus.

Ἐπιβίβει & Δίονυσος. De re uehementer contempta. Sumptum à potu ex leguminibus confecto, qui uinum imitatur.

Ollaris deus.

Zenodot.

Χυττός θεός. Dicebatur in hominem humilem, & cōtemptæ fortis. Magni dii, ebore, auro, & argento sculpebantur. At plebei illi, & minutuli, quod generis sunt, Silenus & Priapus, qualibet materia fingebantur, ligno nonnunquam & luto, quo uidelicet argento finguntur & ollæ.

Soterichy lecti.

Seneca.

De re uili, priscaq; , & minimè ambitiosa & rudis artificii. Conitere licet Soterichum fabrū fuisse quempiam, cuius opera prisca illam & rudem simplicitatem præ se tulerint.

Cecidis & Buphonorum.

Aristop.

Τὰ κινεῖς καὶ βυφονίων. De re magnopere prisca, & ob uetustatem iam pridem obsoleta, deſuctaq;. Siquidem Cecides peruetustus quispiam Dithyramborū poëta fuit, cuius scripta iam sicut olebant. Item Buphonia festum quoddā erat apud Athenienses ob uetustatem neglectum iam ac desitum, sic appellatum à cæde boum.

Ficulnus.

Theocrit.

Lignum ficulnum ut fragile, atq; ad omnia fermè inutile pro uerbis aliquot locum dedit. Nam ἀνδρασύνην, Virum ficulnum appellant, mollem atq; inutilem.

Ficulnus gladius.

Σύνθη μάχης. De friuola caussa dici potest, quæq; minimo negotio queat refelli. Dicitur est autem ficulnus gladius sycophanta, quòd mollis sit & calumniator.

In foribus urceum.

Plautus.

Ἐπὶ θυγας τὴν ὑδρίαν. Id est, In foribus aquarem. Significat rem contemptam ac uilem. Negliguntur enim, quæ passim sunt obuia, quæq; facile quibuslibet contingunt. Itaq; urceum in foribus positum, nemo studet tollere.

Ficum Mercurio.

Σύνθη ἐφ' Ἐρμῆ. De prompto, & quibuslibet exposito beneficio dicebatur. Nam antiquitatis mos erat, sicubi ficus creptus fuisset, eum ueluti Mercurio sacrum suspendere. Liberum autem erat, tollere ficum Mercurialem,

Merx

*Hierony.***Merx ultronea putet.**

Id est, Ingrata sunt, quæ ultrò, non petentibus offeruntur.

Numerus.

Homines nullius bonæ rei, numerus prouerbio dicuntur, etiam idiotis. Horatius: Nos numetus sumus, & fruges consumere nati.

*Homerus.***Telluris onus.**

Γῆς βάρος. Id est, Terræ onus. De homine uehementer inuiti, qui nihil aliud, quàm terram suo pondere grauat.

Abominandus scarabeus.

Μύνη κωνθαρίσις. Id est, Abominanda cantharis. De uilissimo homine dicebatur. Cantharides uermiculi sunt letali ueneno. Quamquam hoc loco magis cōuenit, ut sit diminutiuum à cantharo scarabeo, quasi dicas scarabeolus. In sacris quoque literis, uermis abiit in prouerbium contemptus. Ego sum uermis, & non homo.

Aetnæus scarabeus.

De magnis & fœdis. Aetnæuni autè dixit, quasi prægrædem uel quòd in Aetna uari, maximiq; scarabei sint: Vel Aetnæos dixit, tanquam instar Aetnæ montis maximos. Porro scarabeus è stercore, ut nascitur, ita nascitur.

Mínus de istis laboro, quàm de ranis paluſtribus.

Qua significamus nihil omnino ad nos pertinere negocium. Rectè dicitur in obrectatores, quorū obloquutiones dicemus nos fortiter contemnere. Siquidem ranæ, tametsi assidue obganniant, oblatrentq; prætereuntibus, & odiosam illam cantionem iterent, sine fine βεβηκκικῆς ποῶξ ποῶξ tamen nemo commouetur.

Indus elephantus non curat culicem.

Κάτωπ. ἰνδὸς ἐν ἀλεγιῆσι. Id est, Culicem haud curat elephantus Indicus. Dictum est autem ob singularem duriciem cutis elephantinæ, quæ fertur etiam iacula excutere.

*Chrysp.***Cochleare crescit.**

Δοῖδονξ αὐξεί. Dicitur solitum in pusillos homunciones per ironiam. Nam cochleare pusillum est & contortum.

*Aristoph.***Connæ calculus.**

Κόννη ψῆφος. In hominem aut rem nihili, nulliusq; momenti. Conna citharædus, siue ut quidam uolunt lyrista, ex eorum numero,

numero, qui citra uocem organo canebant.

Inertium chorus.

Ἀργύνητων χορὸς. Id est, Feriatorū chorus. De cœtu lasciuientium dicebatur. Orium enim ad oninem nequitiam impellit, præcipuè iuuentam.

Megarenses neq; tertij, neq; quartj.

Μεγαρεῖς οὔτε τρίτοι, οὔτε τέταρτοι. Dicebatur olim in homines supra modum ignauos & contemptos, nulloq; honore dignos. Natum adagium ex oraculo quodam, &c.

Rusticanum oratorem ne contempseris.

Diogenianus.

Ἀργόϊνον μὴ καταφρονεῖς ῥήτορα. Id est, Rusticanum ne cōtempseris rhetorem. Admonet adagium, ne quem ob imperitiam infantiam uè fastidiamus. Neq; spectes à quo, quo uè pacto dicatur, sed quid.

Est flamma cibum petere.

Terentius in Eunuchō dixit in parasitum, eiusmodi esse, ut uel è flamma cibum peteret. Hoc est, quiduis cibi caussa passurum, facturumq;.

Myſorum postremus.

Μυσηῶν ἑσχατῶς. Id est, Myſorum extremus. Strabo refert Myſorum populum usq; adeo contemptum fuisse, ut prouerbio locum fecerit. Summum itaq; respectū & infamam humilitatem hoc adagio significabimus.

Caricus hircus.

Καριδὸς τράγῳ. Diogenianus indicat dictitatum de uilibus & contemptis. Carū populus, quod passim in bellis mercenariam locarent operam, ceu uili uita, in contemptus prouerbiū abiit, unde & Plato *Καριδὸν ἄνθρωπον*, Id est: Caricum homuncionē dixit pro uili nihiliq;.

Indoctior Philonide.

Horat.

Ἀπαιδιώτερος Φιλονίδης. Hic Melitensis erat prægrandi corpore, cæterum insulsus & indoctus.

Calabri hospitis xenia.

Aristoph.

Calabri hospitis xenia & munera rectè dixeris rusticana leuiaq;, quæq; magis onerent accipientem quàm iuuent. Siquidem Calabri, quod pyris abundant, consueuerunt ea hospiti- bus affatim apponere, deinde saturos, bellariorū uice domum afferre iubent.

Prin

*Zenodot.***Principatus Scyrius.**

Ἀρχὴ σκυρία. Id est, Imperium Scyrium. De frigido tenuiq; regno. Scyrus insula quam olim coluere Gares, petricosa, & iustrugifera.

Ciceris emptor.

Horatius in arte poetica: Ciceris & nucis emptor. Infimæ sortis hominem, deq; inna plebe quempiam significans.

*Suidas.***Cubito emungere.**

Ἀγκῶνι ἀπομοσομεθῶ. Id est, Cubito emungens. Prouerbialis ironia in hominem sordidi quæstus, & conditionis abiectæ. A falsamentariis ducta.

Canis uiuens è magdalia.

Κύων ζῶν ἀπὸ μαγδαλίας. Dicitur solitum in parasitos, & alieno uisitantes cibo. Magdaliæ dicit, quasi dicas furem & manuum purgamentum.

*Ætrodot.***Non est curæ Hippoclydi.**

Ὁν φροντίς Ἰπποκλείδῃ. Hoc adagio significabāt se quippiam negligere, neq; magnopere laborare. Hic Hippoclydes erat Tisandri filius, qui cum multis aliis iuuenibus Clisthenis Sicyonii filiam amiciebat. Verū quum Clisthenes procos toto anno probaret, & Hippoclydes in conuiuio indecoram quandam saltationem ædidisset, sublatis in altum pedibus, pater offensus inhonesto iuuenis lusu, ait: Fili Tisandri, à nuptiis tua saltatione excidisti. Ad illa protinus respondit Hippoclydes: Haud curat Hippoclydes.

Non admodum misces.

Ὁν μάλα κνηῆς. Id est, Non multum potes, neque proficere, neque nocere.

*Vergil.***Alga uilior.**

Vilior alga. Poëta dixit, pro uilissima & abiectissima quouis re.

Contemnendis inimicum.

Qui negabit se commoueri conuitiis alicuius hominis contempti, non incitè deflexerit illud Home. Iliad. A.

Ὁν ἀλέγω, ὡς εἴμι γυνὴ βάλοι, ἢ πάϊς ἄφρων,
Κωφὸν γὰρ βέλῃ ἀνδρὸς ἀνάληκτος οὐτιδ' αὐοῖο. Id est,
Haud curo magis, ac si foemina, siue quis infans
Me iaculo peteret, siquidem uiri inertis, & ipsa
Irrita tela uolant.

Indignus qui illi matellam porrigat.

Martial.

De uehementer inæqualibus, aut ne ulla quidem ex parte conferendis.

Contemnentis dictionum.

Homer.

Si quando significabimus nos scemmate seu contumelia leuiter commoueri, nec altius in animum dimittere, congruet illud Homeri Iliad. Δ.

οὐκ ἐν λαιρίῳ ἐστὶν πάγν βέλῳ, ἀλλὰ πάροισιν

Εἰρύσαστο ζυφῆρι ποταίοιῳ, ἢ δ' ὑπὲρθευ.

Σῶμα τινὸς μήτηρ, τὴν χαλκῆς λαιμὸν ἄνδρος. Id est,

At misilum non transit ad uitalia telum,

Sed summa in cute baltheus arcuit, impositoq;

Lamineæ squamæ, quas huic faber addidit ære.

Tanquam conchylum discerpere.

Suidas

Ὡσπερ λιοχυλίῳ διλάειν. Id est, Tanquã concham dilacerare. De imbecillis & uiribus longè inferioribus dicebatur.

Tragicus rex.

Τραγικὸς βασιλεὺς. Dici potest, uel qui nomine duntaxat rex fit: cæterum uiribus parum polleat. Nam in tragœdiis tantisper durat imperium, dum fabula peragitur.

Uterque ambo.

Ὁ ἴσ' ἀμὰ τῶ' ἄμφοτῶ', ὃ ἢ ἀμφοτῶ' ἕδιδετῶ'. Id est: Uterq; ambo, ambo neuter. Quadrabit in duos aliquos, quorum alterius nequitiam, alterius probitas compensat.

Βατῆκάραι.

Eudemus.

De pinguibus dictum & impotētibus. Nam Græca uox hinc dicta est, βατῆς pronum significat, & κεφαῖ caput. Conueniet in temulentum & somnolentum.

Pannus lacer.

Lucian.

Hominem tam fastiditū & reiectum ῥάμῳ πολυσοχίδει appellant Græci, id est, pannum undique lacerum. Sumpta metaphora à ueste, longo usu detrita, atq; ob id reiecta, quum noua fuerit in pretio.

Quis usus cepis putridis

Τὶς χρεία πωθομελὸς λεγομένης; Id est: Quis usus putrefacti cepis? De rebus aut etiam hominibus abiectis, & quorum nullus usquam est usus. Etenim quum cepe sit herba per se utilissima, simulatq; computruit, nihil abiectius.

Inutilior

Inutilior blace.

Βλακός ἀχρηστός τῷ ὄφθ. In hominem nihili, nulliusq; bonæ frugis dicebatur. Sumptum à pisce usqueadco uili, ut à canibus quoque fastidiatur.

Horat.**Extritum ingenium.**

Παρεξυλλημένον νόμ' ἔχωμ. Id est, Mentem habens euanidam, παρεξυλλημένον perinde sonat, quasi dicas extribiatam, ducta metaphora à tibiæ linguæ, quæ posteaquam exciderint, inutilis est tibia.

Barbam uellere.

Quum summum cōtemptum ac ludibrium significamus. Horat. in Serm. Barbam tibi uellunt Lasciui pueri: Perius: Idcirco floridam præbet tibi uellere barbam.

Nihili cocio est.

Dictum uidetur in eos, qui pollicentur in futurum, nec exhibent rem præsentem. Gellius cocionem dixit, quæ ueteres ariolarem dixerunt.

Non pluris quàm simias.

Simia ridiculum animal est, uulgòque contemptum. Dion Prusensis: Quos ego, inquit, non pluris facio, quàm ut dici solet, simias.

Fumi umbra.

Καπνῶ σκιά. Pro re quâlibet uili. Quû omnis umbra res quædã est inanis, tum uerò fumi umbrã penè dixeris umbrã umbræ.

Diogenianus.**Fulgur ex pelui.**

Αστραπή ἐκ πύλων. De minis inanibus eorum qui lædere nequeunt: fulgor enim qui fulguris imitatione quadam è uasculorum nitetium uibratione, aut ex aquis redditur, nocendi uim nullam habet, ueros modò territat.

Oppedere, & oppedere contra tonitrua.

Oppedere, prouerbialiter pro reclamare & cōtemnere reperitur usurpatû. Horatius, Vin tu curtis Iudæis oppedere?

Dionis gry.

Τὸ Αἶον ὄφθ. Rectè dicitur, aut ubi quæmpia magno animo contemnimus, ac ne responso quidem dignum habemus, aut cum rem nihili significamus.

Ne gustaris quibus nigra est cauda.

Μὴ γινώσθαι τῶν μελανόρουμ. Id est: Ne gustes ex iis, quibus est nigra

Pythagora.

nigra cauda, Admonet non esse habendū commercium cum improbis, & cum iis qui sunt nigris & infamibus moribus.

Oscitante uno, deinde oscitat & alter.

Ἐνὸς χαίαντος ὁ μετ' ἑσχακκῆν ἴτιος. Id est, Cū oscitat unus, statim oscitat & alter. Dicendum quoties exēplo peccati, statim prouocatur aliquis ad simile facinus, Fit quadā occulta naturæ ui, ut qui uiderit oscitantem, cogatur & ipse oscitare.

Corrumpunt bonos mores, colloquia praua.

Eodem pertinet ille Menādricus senarius, quem Diuus Paulus apostolus haudquaquam grauatus est in prima Corinthiorum epistola citare: Mores bonos conuictus inficit improbus. Celebratur & hic senarius à Græcis.

Κακοῖς ὁμιλῶν πάντος ἐκδέσθαι βλάβος. Id est,
Malus ipse fies, si malis conuixeris.

**Si iuxta claudum habites subclaus
dicare disces.**

Plutarchus.

Ἀν χωλῶν περιουκίσης ὑποσνάξειν μαθάσθαι. Id est, Si iuxta claudum habitaris, disces subclaudicare. Prouerbiū admonet perniciosam improborum hominum cōsuetudinem, propterea quod cum corporis, tum maximè animi uitia cōtagio serpunt in uicinum &c.

A bonis bona discite.

Arist. Moral. ix. ostendens uirtutē optimē disci conuictu bonorum ὅτι amici se mutuo corrigunt si quid erratum est, & sese uicissimi ad honestas excitāt actiōes, citat Theognidis uersum.

Ἐσθλῶν μὴ γὰρ ἀπ' ἰσθλῶν διδάξαι. Id est,
Qui bonus est, ab eo bona discito.

C O N T R A.

Cantherium in fossa.

Linus.

Rusticum adagium, sed tamen è re militari natum. Hoc licebit uti, quoties quis ad id negocii trahitur, in quo nequaquam ualeat, aut ubi res erit uehementer impedita, periculosa ūe.

In puteo constrictus.

Plato.

Quadrabit in eos, qui per angustias eò redacti sunt, unde extricare se nullo modò possint.

Nunc meæ in arctum coguntur copix.

Tertius.

Metaphora sumpta ab exercitu, qui laborat iniquo cōclusus loco, & undiq; obsidetur ab hostibus, ut difficile sit, effugere.

h Inuita

CONTRARIUM PHILAV.

Inuita Minerua.

Pro eo quod est, RefrAGRANTE ingenio, repugnante natura,
non fauente cœlo.

CONTRARIUM PHI-

LAVTIAE.

Non est beatus, esse qui se nesciat.

Sensus est, Haud esse satis, ut adsit felicitas, ni felicitatē tuam
intellexeris. Vergilius:

O fortunatos nimium, bona si sua norint, Agricolas.

Theophrastus.

Ἀφελῶ πλεῖστοι.

Vocabatur, cūm quis suas dotes ignoraret. Porro felicitatis
non minima pars est, ut quisque sua norit bona.

CORRECTIO DICTI

AVT FACTI.

Corrigentis, quod dictum est ab alio.

Vbi ciuilitate notabimus aliquem, tanquā haud ex animi sen-
tentia loquentem, aut ubi quid dictum sit parum honestum, in
hunc torquebimur uersiculum Homeri Iliad. m.

οἷς θαυρεῖ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τῶδε νοῖσαι. Id est,

Sermonem hoc alium potiore adducere nosti.

Correctio dicti.

Dictum obscœnius & bonis uiris reticendum, aut absurdum
dictum notabimus hoc uersiculo ex Iliad. f.

Μῦθον, ὃν οὐκ ἐν ἀνὴρ γὰρ διὰ στόμα πᾶμπαν ἀγοίτο.

Ὅς τις ἐπίστατοῖσι φρεσὶν ἀρετικὰ βᾶζειν. Id est,

Sermouem, quem uix nemo unquam promat ab ore,

Qui modo cognorit cordata & sana profari.

CRUDELITAS.

Manliana imperfa.

Recte congruit in hos, qui scruunt in eos, in quos ius nasci
sunt, & qui nimis rigida iuris obseruatiōe humanitatis, & equi-
tatis obliuiscuntur. Lilius & Valerius narrant Lucium Manliū,
filium occidisse propter edicti transgressionem.

Strabo.

Opera Sylofontis ampla regio.

Ἐκτί Συλοφῶντος ἡ περὶ χωρία. Id est, Per Sylofontem regio
facta est amplior. Nam Syloson munificentia Darii, mortuo
Polycrate, Samiorum adeptus tyrannidē, quum acerbius exer-
ceret imperiū, ita ut ferē solēt ii, qui ab humili fortuna repen-
te ad res amplas prouehuntur, & ob hanc causam insula dese-

geretur

feretur ab incolis, prouerbio dici cœptum, Spacioſa regio eſt Sylofontis gratia. Conueniet in acerbè gerentè magiſtratum, cuius uicio deſeratur ab incolis regio.

Phalaridis imperium.

Lucian.

Φαλαρίδου ἀρχή. Id eſt, Phalaridis principatus. Reſtè dicitur in eos, qui crudelius exercent imperium aut poteſtatem ſibi delegatam. Ortum adagium à Phalaride Agrigentinarum tyranno, quem ſua crudelitas nobilitauit.

Omnium quos ſol uidet.

Sunt & illæ figuræ prouerbiales: Omnium quos terra ſuſtinet, aut quos ſol uidet peſſimus optimus ue. Plautus in Sticho: Meliorem neq; tu reperies, neq; uidet ſol.

Omnis herus ſeruo monosyllabus.

Πᾶς Διόπτου δ' ἄλλω μονοσύλλαβος. Heris & potētibus, breuiſſimo tantum uerbulo eſt opus ut uel annuant, uel renuant. Sic uolo, ſic inbeo, ſit pro ratione uoluntas.

Budoro more.

Βυδῶρον νόμος. Aut ut alibi reperio, Βυδῶρων νόμος. Id eſt, Budorum more, ſeu lege. Suidas interpretatur de iis, qui digni ſint, ut bouis ritu exorientur. Budini populi ſunt Scythiæ, ſic appellati, quòd à bubus uehantur, utpote plauſtris ædium uice utentes.

Lemnia manu.

Λημνία χερί. Dictum pro eo quod eſt, nefaria, impia, crudeli.

Crudelis Bacchus.

Ωμωσῆς Διόνυσος. Baccho quondam uiuos homines ſacrificari mos erat. Vnde in crudeles conuenit, ſiue quòd temulentia feroces reddat & immites.

Non magis parcemus, quàm lupis.

Aristoph.

Ὁυ φερόμεθα μᾶλλον ἢ λύκων. Id eſt, Haud magis parcemus ac lupis. Inde natum quòd antiquitus lex ad interficiendos lupos, etiam præmio inuitabat apud Atticos.

Lutum ſanguine maceratum.

Sueton.

Theodorus Gadareus Tiberii Cæſaris in arte Rhetorica præceptor, perſpicuens in eo adhuc adoleſcente ſæuitiam quãdam cum ingenii ſtupore coniunctam, inter obiurgandum illum ſubinde uocare ſolet πηλὸν αἵματι σημιπυρμένον. Id eſt, Lutum ſanguine maceratum. luto tarditatem innuens, ſanguine crudelitatem.

*Aristoph.***Non est oleum in lecytho.**

Ἐλαιον οὐκ ἐστὶν ἐν τῷ λυκύθῳ. Id est, Olei liquor nequaquam inest in lecytho. Quum significamus non esse precibus locum apud inexorabilem. Nam ἔλαιον oleum significat, ἐλεῖν misericordiam.

*Zenodotus.***Boni uiti lachrymabiles.**

Ἀγαθοὶ δὲ ἀρδύειν ἀνδρες. Id est, At quisquis probus, is multum lachrymabilis est uir. De iis, qui faciliè commouentur ad misericordiam, ac precibus flecterentur. Nam illachrymare dicuntur, qui miserescent.

CURIOSITAS.

*Theocritus.***Scit quomodo Iupiter duxerit Iunonem.**

In curiosos, & quid quisq; domi faciat peruestigantes, cōueniet illud ex Syracusanis.

Πάντα γυναικὸς ἴσασι, καὶ ὡς Ζεὺς ἠγάγεθ' ἥρη. Id est, Nouit fœmineum genus omnia, nouit & illud Iunonem duxit quo pacto Iupiter olim.

*Cicero.***Canes uenatici.**

Dicuntur qui omnia uenantur & produnt peruestigantque; nota metaphora.

Nihil dulcius quàm omnia scire.

M. Tullius ad Atticum lib. 4. epistola, Delectarunt me, refert hunc senarium ceu uulgò celebrem.

Οὐδὲν γλυκύτερον ἐστὶν ἢ πάντ' εἰδέναι. Id est, Nil dulcius quàm scire profus omnia.

Mytus omnia audiens.

Μύτῳ πάντ' ἀκούω. Dici solitum, ubi quis se dissimularet audire, quum omnia tamen auribus curiosis captaret ausculta- retq;. Tractum uidetur à mola, unde exploratores obseruare solcant, quæ fierent. Aut à Myli curiosi cuiuspiam moribus.

Nihil inanius quàm multa scire.

Πηλυμαθημοσύνης τῆς ἐλευνότητος οὐδὲν. Id est, Nō aliud magis inane p̄ta quàm plurima scire. Conueniet in eos, qui malunt multa discere, quàm utilia.

Zenonium est & lentem coquere.

Licebit uti, quum dicimus esse uiri boni, etiam in rebus minutissimis sui similem esse, aut egregium artificem in quacunque materia declarare, qualis sit artifex. Zenon Stoicorum prin

princeps fuit, qui docet sapientem omnia rectè facere.

Corycæus aufcultauit.

Κωρυναῖος ἠκροάτης. Vbi quis id quod agit, conatus dissimulare, tamen à curiosis deprehenditur. Corycus mons est Pamphyliae præcelsus ac portuosus, atq; ob id piratarum insidiis op-
Portunus. Exploratores illius montis Corycæos uocabant.

Strabo.

Multæ regum aures atq; oculi.

Lucian.

Ἔτα καὶ ἀφθαλμοὶ βασιλέων πολλοί. Id est, Aures atque oculi regum multi. Allegoria inde ducta est, quòd regibus complures ubiq; sunt exploratores, quibus uelut auribus utuntur.

Nodum in scyrpo quæris.

Plautus.

In anxium dicebatur nimisq; diligentem aut meticulosum qui illic scrupulum moueret, ubi nihil esset addubitandum.

D A M N A N D I.

Notare ungui, Carbone notare, & similia.

Hierony.

Quòd soleat ungui signū apponi, ubi quid parum placet.

Tristis litera.

M. Tullius pro Milone, Quod nisi uidisset posse absolui eū qui fateretur, quum uideret nos fateri, neq; quæri unquam iussisset, nec uos hanc tam salutarem in iudicando literam, quàm illam tristem dedissetis. Tristem literam appellat θ, salutarem τ, quòd hac absolueretur reus, illa damnaretur. T. Liuius dixit, tristioremem notam.

Contra retiarium ferula.

Martial. Deniq; uideas, an te delectet contra retiarium ferula. Id est, An id faciendum tibi putes, quod nemo non damnet atq; exhibet. Dici solitum in eos Domitius Calderinus admonet, qui infirmo præsidio cōtra maximè instructū pugnant.

Ni pater esses.

Diogenianus.

Εἰ μὴ πατήρ ἦσθα. Vtemur quoties senis, aut potētis aut alio qui uenerandi sententiam nobis haudquaquam probari significabimus, cui tamen honoris causa nolimus refragari.

Calculo mordere.

Aristoph.

Υἰφω δάκνεν. Dicuntur, qui suffragio lædunt aut ulciscuntur hominem.

Aequales calculi.

Suidas.

Ἰσοψήφοι. Si quando parum abest ut condemnetur aliquis, & tamè absolvitur. Aut quum nutat animus, ambigitq; utram in

partem se deflectat, rationibus hinc atq; hinc uelut ex æquo
adhortantibus atque deterrentibus.

Lucian.

Non probantis.

Αλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἔνδοσαι θυμῷ. Id est, At non
Atreidæ sic est Agamemnoni uisum. Rectè utemur, ubi ré qui-
dem fatebimur honestâ factu, uerùm diuersa placere iis, quo-
rum libido plus ualeat, quàm æquitatis ratio.

Ne nomen quidem.

Paulus ad Ephesios: Fornicatio, aut omnis immunditia, aut
auaritia, nec nominetur in uobis. Quid enim? Itane scelus est
nominare auaritiam aut libidinem? Non opinor. Sed Aposto-
lus ut grauer uicia detestaretur, usus est hyperbole prouer-
biali. nam inter pios nominatur & Iudas & Pilatus.

⊙ **præfigere.**

Thita præfigere, pro damnare. Persius: Et potis ex uitio ni-
grum præfigere thita. Nam nescio an debeamus Isidoro crede-
re, qui primo Etymologiarum libro scribit ita militari more so-
lere fieri, ut casus θ, salui τ signarentur. Certè de hoc signo τ fit
mentio etiam in Apocalypsi, quæ beati Ioannis Euangelistæ
nomine legitur. Huc pertinent, quæ & alibi citantur.

In absurdè locutum.

Abiiciendum procul.

Niger infamis.

Spongia corrigere.

Limam addere.

Veru signare.

Ὁβελίσαιμ.

DECRETVM.

Murus aheneus.

Horatius: Hic murus aheneus esto, Nil conscire sibi, nulla pal-
lescere culpa. Vsurpatur pro certo & immutabili animi decre-
to, schemate nimirum prouerbiali.

Hesiodus.

Nullus dies omnino malus.

Astrologi designant quosdam dies fortunatos aut infelices,
sed his aut illis rebus: nullo tamen die indulgendum est ocio,
quòd nullus sit adeò inauspicatus, quin alicui negotio sit fe-
lix, si quis rectè utatur concesso tempore, dies in faultu geren-
do bello, aut nauigationi, felix est administrandæ rei fami-
liari. Nullus autem dies non prosper parandæ bonæ menti Fa-
ctetur Hesiodus:

Omni ex parte dies malus haud obuenerit unquam.

DEGENERANTIVM

IN PRIVS.

Ab equis ad asinos.

Ἀφ' ἑπιπυρῶν ἐπ' ὄνους. Vbi quis à studiis honestioribus ad parū honesta deflectit.

Procopius;

Mandrabuli more res succedit.

Lucian.

Ἐπὶ Μανδραχῆς ἄλλα χωρῆ τὸ πρᾶγμα. Id est, Res Mādrabuli ordine succedit. Hoc est, indies in peius labitur. Inde natum, quod Mandrabulus quidam, quum thesaurum reperisset, primum auream ouem posuit Iunoni Saniæ, proximo anno argenteam, tertio æream.

O domus antiqua quàm dispari domino dominaris.

Videtur & illud Ennii carmen prouerbis ascribendū quod refertur à M. Tullio Offic. libro primo: Id conueniet in disciplinam commutatam in peius, eorum uicio qui successerunt.

Herorum filii noxæ.

Ἀνδρῶν ἡρώων τέκνα πῆμαί τε. Id est, Virorum herorum filii noxæ. Manet & hodie uulgatus iocus: Ex sapientissimis patribus stultissimos propagari liberos.

Haud canit paternas cantiones.

Terent.

Ὁὐ πατρῶν καὶ ἀνδρῶν μίμνη. De eo iactatum, qui à paternis moribus degeneraret. Solent liberi maiorum suorum cantiunculis, quas admodum pueri didicerunt, delectari.

Filius degenerans.

In filium, qui à paterno degenerat instituto, conueniet illud Homeri Iliad. g.

Ἀλλ' οὐχ ὕιός ἐμ' ἔντροπι πατρός ἔγηρα.

Id est,

At non consenuit patriis in filius armis.

Benè natis turpè est malè uiuere.

Quidam arbitrantur ob hoc ipsum sibi licere turpiter uiuere, quod honestis maioribus orti sunt, quum contrā generis claritas quasi fax addita faciat, ut nobilium errata plus habeāt decoris, quàm obscuro genere natorum.

Quis parentem laudabit, nisi infelices filii?

Τὶς πατέρων αἰνήσει εἰμὴ κακοδαίμονα τέκνα?

Id est,

Quis patrem laudet, nisi proles laudis inanis?

Carmè uulgò iactatum de iis, qui maiorū suorū facinora iactant,

tant, nimirum nihil habētes quod de seipsis uerē prædicent.

Diogen.

Acesias medicatus est.

Ακείσιος ἰάσατο. Dicitur solitum de re, quæ semper uergeret in deterius, quod; magis accuraretur, hoc peius haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus & stupidus, qui dum cuidam pedum dolore laboranti mederi studet, auxit dolorem.

Taurum tollet, qui uitululum sustulerit.

Si quando significabimus maiora peccaturum adultum, quæ puer uitii minoribus assueuerit.

Vt nunc sunt homines.

Si notabis temporum tuorum mores, ut semper in peius degenerantes à uirtute maiorum, applicabis illud Homeri Iliad. *μ. αἰοὶ νῦν βροτοὶ εἰσιν.* Id est, ut nunc sunt homines.

Discum quàm philosophum audire malunt.

Vulgus hominum propensus est ad quamuis ineptas uoluptates, quàm ad frugifera. Per iocum trāsferri potest ad discum escarium, cuius crepitum multi libentius audiunt, quàm uocem philosophi.

Eamus Athenas.

Ἴω μὲν εἰς Ἀθήνας. Licebit uti, si quando nos melioris fortunæ relictae pœnitebit.

DEPRECANTIS ET

ABOMINANTIS.

Plautus.

Despuere malum.

Manet & hodie in uulgi moribus, ut si quid audiāt execrandum, quod sibi nolint euenire, despuant uelut abominantes. Id autem hæsit ex ueterum superstitione, qui sibi persuaserant disputationem esse remedium aduersus imminētia mala.

Vates secum auferat omen.

In eos qui nobis dira minitantur, aut acerba prænunciant, conueniet illud Theocriticum in Bucoliastis:

*Αὐτὰρ ὁ μάντις ὁ Τήλεμος ἔχθρ' ἀγορεύων
Ἐχθρὰ φίροι ποτ' οἶκον, ὅπως τινέας φυλάξῃ.* Id est,

Telemus at uates, mihi qui canit omnia dira,

Dira domum referat, quod natis illa referuet.

Athenaus.

In capras syluestres.

κατ' αἰγας ἀγρίας. Id est, In capras feras. Abominantis est sermo, & malum deprecantis. Confine illi; Hostibus eueniant

ziant conuiuia talia nostris. Athenæus ponit, Ad capras syluestres, pro eo quod difficillimum esset inuentu, aut quod nusquam est.

Bæon malus piscis.

Idem.

Dicitur in hospitem ingratum ac molestū. Bæon apud Epicharmum piscis quidam est.

Si quid mali in Pyrrham.

Pindarus.

Ἐἰ τί κακόν, εἰς Πύρρην. Subaudiendum, recidat aut abeat, aut eiusmodi quippiam. Originem prouerbii tradunt huiusmodi. Quondam Pyrrhæos quotquot erant finitimi, graui odio persequebantur, unde si quod malum aliquando uideretur impendere, id abominantes precabantur ut in Pyrrhæos auerteretur, dicentes: εἰς τὴν Πυρραίων. Id est, In Pyrrhæorum regionem. Est autem Pyrrha Lesbi insulæ ciuitas, autore Stephano.

Procul ab auribus nuncius ueniat.

Suidas.

Ἀπ' οὐρατ' ἄγγελ' ἔλθοι. Id est, Procul absit nuncius aure; Sermo deprecantis nuncium malè auspicatum.

Abhorrentis ac detestantis.

Quum dicemus nos uehementer à uicio quopiam abhorrere, illud Homeri usurpare licbit:

Ἐχθρὸς γὰρ μοι κἄν' ὁ μὲν αἰθῆρα πύλησι. Id est:

Is mihi iuxta inuisus, ut atri limina ditis.

Dulcis cubitus.

Plato.

Γλυκὴς ἀγκών. Abominantis est sermo. Ancon autem Nili pars est, in qua nauigantes plurimum & sudant & periclitantur. Vnde prouerbio dicebant: Dulcis cubitus, quasi deprecātes eius loci discrimina, Id autem perinde ualet quasi dicas: Bona uerba, aut Benè ominata loquere.

Terra mihi prius dehiscat.

Vergilius:

Sed mihi uel tellus optem prius ima dehiscat,
Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras,
Pallenteis umbras Erebi, noctemq; profundam,
Ante pudor quàm te uiolem, aut tua iura resoluam.

D E R I S I O.

Omnia præclara dicis.

Socrates apud Platonem in Enthydemo, ἀριστύων suo more, quòd aduerfarius absurda quædam collegisset, uidelicet Socratem scire quòd nesciebat, & rursus nescire quòd sciebat,

εἶπ', inquit, ὦ Ἐνθύδημη τὸ γὰρ λεγόμενον, κατὰ δὴ πάντα λέγεται.
Id est, Esto ὁ Enthydeme, Nam ut dici solet, omnia sanè præ-
clara dicis.

E sublimi me derideas.

Αφ' ὑψηλῆς μὲς καταγελᾷς. De eo, qui cum fastu ridet quem-
piam, ac despectim.

Suidas.

Ἐσημαλίχθαι.

Hoc gestu contumeliam despectumq; supremum significa-
bant. Est enim Græcè Ἐσημαλίχθαι, medium digitum ostende-
re, contractis cæteris, ignominia causa.

Naso suspendere.

Est uasè ac subdolè irridere. Horatius in Sermonibus:

Naso suspendis adunco.

Postica fanna.

Perfius prouerbialiter appellat clanculariam irrisionè. A ge-
stu ridentium aliquem à tergo. Posticæ occurrite fannæ.

Plautus.

**In eo ipso stas lapide, in quo præ-
co prædicat.**

Quadrabit, ubi quis præsens, uidens, audiensq; tamen delu-
ditur. Quòd autem meminuit lapidis, id traductum est à lapide
quodam editiore, quem Romæ fuisse complurium autorum
testimonio constat, unde præcones in actionibus res uenales
annuntiabant.

Loripedem rectus derideat.

Iuuenalis. Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus. Quo
conueniet uti quoties aliquis id aliis opprobrat mali, cui sit ipse
obnoxius.

D E S P E R A T I O .

Actum est.

Prouerbialiter etiam hodie his uerbis desperationem signifi-
camus, actum est, Græci πτωρακτη. Terentius in Eunuchis: Actū
est, ilicet, peristi.

Euripides.

Nullus sum.

Prouerbiales sunt & illæ apud Comicos hyperbolæ. Nullus
sum, Occidi, & Perii, quibus desperationem aut ingens malum
significamus.

Diogenia.

Pinus in morem.

Πῖνος τρώωμ. Id est, Piceæ ritu. Vbi quis funditus, radicitusq;
perit,

perit, ita ut nullo pacto restitui possit, piceæ ritu perditus dicitur. Nam piceam succisam negant suppullulascere.

Perierunt bona.

Idem.

Ἐρρίε τὰ καλὰ. Id est: Perierunt honesta. Hippocrates Mindaro Lacedæmoniorum duci fuit ab epistolis. Eo interfecto ab Atheniensibus, Hippocrates in Lacedæmonem huiusmodi scripsit epistolam: Ἐρρίε τὰ καλὰ, Μίνδαρε & δ' ἀπίσυντη. Id est: Perierunt honesta, Mindarus autem amorus est. Inuuens rem malè cessisse.

Ad restim res rediit.

Terent. in Phorm. Opera tua ad restim mihi quidè res rediit planissimè. Hoc adagio summa rerum desperatio significatur. Nam in hac, solent quidam amentes ad laqueum confugere.

Suspensio deligenda arbor.

Plinius.

In re uehementer indigna, neq; ullo pacto toleranda, ueteres arborem suspensio deligendam esse dicebant.

Ad porcellum da mihi mutuo tres drachmas.

Suidas.

Ἐς χοιροθῖον μοι νῦν δάνασον τρεῖς δραχμας. Id est: Ad porcellum nunc da mihi mutuo tres drachmas. Dicebatur ab eo, qui mori decreuisset, aut qui uellet initiari. Nam initiandi consueuerunt immolare porcuni.

A quinque scopulis desilire in fluctus.

Ἀπὸ πέντε ἀλλοθῶναι ωπιτράριε κύμα. Id est: A quinque desilire rupibus undam. Hoc usurpari solet ab iis, qui iam impatientes præsertim malorum, minantur semet in quoduis potius malù præcipituros, quàm ut perpetiantur.

Omnibus armis præsidijscq; destitutus.

Hominem inermem, & omnibus præsidijscq; destitutum, indicabimus hoc uersu Homericò, qui est Iliad. φ.

Γύμνη & ἄτη κόρυτός τι καὶ ἀσπίς & δ' ἔχρη ἔγχ. Id est, Et clypeo simul & galea nudatus & hasta.

Tenuis spes.

Ψυχρὰ μὲν ἔλπις. Id est: Spes frigida quidem. Spem infirmam incertamq; Poëtæ tenuem uocant.

Non est cuiuslibet Corinthum appellere.

Ὅν παντός ἀνδρὸς ἐς Κόρινθόν μ' ἰσθ' ὁ πλῆς. Id est, Non est datù cuiuis Corinthum appellere. Vetussum iuxta ac uenustum adagium,

gium, de rebus arduis & aditu periculosis, quasq; non sit cuiuslibet hominis affectare. Inde natum, quòd, uti refertur apud Suidam, nec facilis nec satis tutus sit nautis in Corinthiacum portum appulsus.

Solon.

Difficilia, quæ pulchra.

Δύσκολα τὰ καλὰ. Id est, Ardua, quæ pulchra. Quidam prodiderunt Pittacum, ubi semet abdicasset imperio, dixisse: Difficile bonum esse. Porro Solonem Pittaci molliciem atq; ignaviam taxantem dixisse: Difficilia, quæ honesta, &c.

Cum principe non pugnandum.

Qui significabit arduū principē à priuato superari, aut difficillimum uincere naturā, usurpabit illud Homeri ex Odyss. A.

Αργαλὴ ὁ γὰρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῶ ἀνδρῶ διαμύναι. Id est, Ardua res homini mortali uincere numen.

Horatius.

Ire per extremum funem.

Pro eo quod est, rem factu perquam difficilem præstare, neq; uel tantillum aberrare.

Clauam extorquere Herculi.

Qui sibi uendicare conatur, quod alius iam potentior occupauit, uel Ioui fulmen cripere, uel clauem extorquere de manu Herculis dicitur.

Plato.

Nemo malus hoc sciet.

Ὀυδὲς κακὸς εἰσὶ τῶτο. Id est: Nullus malus hoc sciet. Quoties rem egregiam & cognitu dignam significamus.

Non omnibus contingit.

Non cuius fit potestas cū regibus colloquēdi, aut non omnibus contingit diuinarum literarū penetrare mysteria. Ad hunc sensum non inuenuste deslechetur illud Homeri ex Odyssca π.

Ὀν γὰρ πῶ πάντῃα· ἰθεὶ φαίνοντ' ἰναργεῖς. Id est, Haud cuius manifesta uidentur numina diuūm.

Ægrè, sed tamen contingit.

In eos, qui ægrè quidem, sed tamen assequuntur quod optāt, quadrabit illud Homeri Odyss. A.

Ὅ γὰρ ἐπὶ σάβηας τε, καὶ ἐπ' ἄϊνυς ἔχουσιν. Id est, Peruenietis adhuc quanquam mala plurima passi.

Ægrè quidem, sed facimus tamen.

Quum ægrè quidem, & non sine plurimis incommodis agimus quippiam, sed tamen facimus ad acti necessitate, conueniet illud Homeri;

Quamuis

Quamuis afflicti nimium, sed fatum ita cogit.

Præter Sibyllam nemo leget.

Plautus,

Diuus Hieronymus irridens Iouiniani styllum, ut perturbatū & obscurum, scribit Plautinarum literarum illud in eum quadrare: Has præter Sibyllam leget nemo.

Centum plaustri trabes.

Hesiodus: *ἑκατόν ἢ τε ἀξιοῦσ' ἀμάξην.* Id est,

Centum autem lignis plaustrum compingitur unum.

Eo tempestiuiter utemur, quum significabimus id quod à nobis petitur, magno constare.

Azanæa mala.

Ἀζαναῖα κακά. Dicitur solitum, ubi quis in re perdifficili plurimum fumeret laboris: Azanæa regio quædam sterilis est Arcadiæ: in qua coloni multo sudore parum fructus referunt.

Capere prouinciam. Tradere prouinciam.

Capiunt suscipiunt' ue prouinciam, qui rei curandæ onus in se recipiunt.

Capere ciuitatem.

Plato in quodam dialogo significat prouerbio dici solere, Capere ciuitatem, qui rem difficilem esset assequutus. Neque enim ciuitas primo statim impetu capitur.

Omnes laqueos effugere.

Plato,

Quod ipsum à uenatu translātū est, in quo sic undiq; sepiuntur exitus, ut necesse sit feram in aliquas insidias incidere.

Trabs in omnibus.

Λοὸς δ' ἐπὶ πάνσι τέτυκτο. Id est: Trabs in omnibus facta est. Videtur hemistichium ex Poëta quopiam sumptum, quo significatum est, nihil esse tam certum, quin obstet scrupulus, cogēs nos ad exactiorem rei considerationem.

D I F F I D E N T I A E.

Simul & da, & accipe.

Aristotel.

Ἀμὰ δίδος ἢ λαμβάνει. Vbi res est cum homine parum certa fide, cui non sit tutum quicquam credere, nisi statim receperis, quod fueris stipulatus. Torquebitur ad eum, qui non collocat officium aut munus suum, nisi iam certus de mutuo.

Nemini fidas, nisi cum quo mor-

Cicero.

dium solis absumpseris.

Significat autem hominis ingenium non posse perspicui, nisi diuturno conuictu.

Fiducia

Fiducia pecunias amiſi.

Iactatur & hodie, fiducia plerofq; mortalium falli.

Ne Mercurio quidem credere.

Strabo lib. 2. de narratione parum probabili, *ἢ ἢ ἀπὸ τῶ Ἐξμῆ πειρώσαι τις λέγοντι.* Id est: Quam Mercurio quidem credat aliquis narranti. Proprie cōueniet in eos, qui longinquis peregrinationibus circumacti, narrare solent prodigioſa. At uiatorum deus habebatur Mercurius.

Confringere tesseram.

Apud Plautum in Cistellaria confregiſſe tesseram dicitur qui ſibi reditum in domum aliquam præcluſit. Est autem tessera ſymbolum hoſpitale, quo prolato agnoſcebantur hoſpites, ſi quando rediſſent.

Cæca dies, & oculata dies.

Plautus cæcam diem & oculatam, pro die qua non numeratur præſens pecunia, & qua numeratur. Vocant & iuriſconſulti cæcam diem, & cæca teſtimonia, quæ ſcripto perhibentur ab abſentibus. Nam cæca ſunt non tantum, quæ non uident, ſed quæ non uidentur & abſunt.

Oculatæ manus.

Oculatas manus dixit Plautus, quæ promiſſa uelint exhiberi re, non oratione promitti. Nam oculos habere, quibus uideant exhibita: aures non habere, quibus audiant pollicitationes. Semper, inquit, oculatæ noſtræ ſunt manus, credunt quod uident.

Plautus.

Pluris eſt oculatus teſtis unus, quàm auriti decem.

Longè maior eſt habenda fides referentibus ea, quæ uiderint oculis, quàm iis, qui narrant ab aliis audita.

Ariſtoph.

Non perſuadebis, ne ſi perſuaſeris quidem.

Ὀὐ γὰρ πείσεις, ἢ δ' ἂν πείσεις. Id eſt, Haud enim perſuaſeris unquam. Est autem hyperbolæ genus, qua ſignificamus tanquam ἀδυνατώτατον τι. Perinde quaſi dicas, non credā, etiam ſi uidero.

Quot ſeruos habemus, totidem habemus hoſtes.

Non habemus illos hoſtes, ſed facimus. Meminit Seneca epiſtola XLVII. Admonet adagium, ne quid fidamus illis, ne ſue ex animo illos nobis amicos arbitremur, qui nos metu colunt.

Hoſt

Hostium munera, non munera.

Priscorum superstitio credidit, obseruanda uel maximè munera, à quibus, quo animo mitterentur, propterea quòd quæ darentur ab iis, qui nobis malè cuperent, exitio plerunque fuisse constaret.

Homo homini lupus.*Plautus*

Ἀνθρώπος ἀνθρώπου λύκος. Quo monemur, ne quid fidamus homini ignoto, sed perinde atq; à lupo caueamus.

Etiā si Cato dicat.

De fide & autoritate Catonis Vticensis narrat Plutarchus. Prouerbiū dicitur de rebus incredibilibus.

Lydus ostium claudit.

Λυδὸς τὸν θυρῶν κλεισθεῖ. De furacibus dicebatur, quòd Lydi non discederent, nisi re quapiā sublata. Malim accipere de iis, qui rem quampiam obscenam aggressuri, fugitant arbitros, abduntq; sese, propter Lydos molliciei notatos.

Tuam ipsius terram calca.

Quum iubebimus cuiquam, ut in suo loco se contineat, neq; se recipiat in nostra.

D I F F E R E N T I A E.

Longè latec̄q;.*Gellius*

Quum ingens discrimen significant, longè latec̄q; distare dicunt. Translatum uidetur ab agrorum messoribus.

Quisquis is fuerit.

Quemuis citra ullam exceptionem hominem indicabimus hoc uersiculo, qui est Iliados XIII.

Ὅς θνήσκει τ' ἴν, καὶ ἔδοι ἀμύτηρ ἄκτην. Id est,

Qui modo mortalis sit, edens Cerealia dona.

Pilus in medio.

Minimum discriminis significantes, dicimus pilum interesse, id uehementius est quàm si dicas, culmū latum. Theocritus in Thyonicho.

Λατὴν ἢ μανὴν πόντα, θρύξ ἀνὰ μέσον.

At me imprudentem capiet uesania tandem,

Vix pilus in medio est.

Verba sunt amantis ac metuentis, ne tandem amor exeat in insaniam, à qua tam parū absit, ut uix pilus sit in medio. Consimili tropo Plautus dixit in Mostel. Pluma haud interest patronus an cliens probior fiet, Homini cui nulla in pectore est audacia. Non interest pluma, pro nihil omnino refert.

Διτ

Lucianus.

Δις διὰ πάντων.

Id est, Bis per omnia. Hoc adagio discrimen iugens ac longissimum interuallum significabant. Vnde quæ pugnantisima inter sese uiderentur, totoq; dissiderent genere, ea bis per omnia inter se discrepare dicebant.

Myforum ac Phrygum termini discreti sunt.

Strabo regiones quasdam commemorat inter sese finitimas puta Phrygum, Bithynorum, Myforum, Dolonum. Item, qui iuxta Cizicum accolunt, Mygdonum ac Troianorum. Neminem autem inficias ire, quin unaquæque suis finibus sit circumscripta, Verum eos fines adamuissim diiudicare, id neutiquam facile. Manet & in hodiernum diem de finibus gentium rixæ, longa serie temporum omnia confundente. Adagio licebit uti, de rebus toto genere inter sese dissidentibus. Veluti si quis tentans longè aliud spectare philosophum, aliud oratorem. Aut de hominibus, inter quos nihil conuenit: nihilq; commune intercedit.

Seiuncta sunt Merrhæ & Siloam fluenta.

Χαῖρις τὰ Μερρήε καὶ Σιλωὰμ πρὸς ἄλλη. Id est, Seiuncta sunt Merrhæ ac Siloam flumina. De longo interuallo distitis inter sese. Veluti si quis dicat inter amicum & adulatorem plurimum interesse. Apparet neotericum esse prouerbium, & haud scio an ab Apostolio additum, ex literis apostolicis & ecclesiasticis. Siquidè Merrha uocatur locus, in quo Moyses aquas pestilentes & amaras, iniecto ligno, dulces reddidit ac salubres. Cæterum ad aquas Siloam missus est à Iesu cæcus euangelicus, quo uisum reciperet. Vnde apparet salutare fuisse, dissimillimas aquas Merrhæ.

Quid distent æra lupinis.

Horatius in epistolis: Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis, id est, nouit discrimen rerum uilium & preciosarum. Agit autem Horatius de iis, qui beneficia non ita conferunt in quous, uelut abiiciant, sed ita collocant, ut expendant & eius meritum ac dignitatem, cui præstant, & precium muneris quod largiuntur. Porro lupini uilitatem prouerbialiter notauit Iuuenalis: Tunicam mihi malo lupini. Quam si me toto laudet uicinia pago.

Ingens interuallum.

M. Tullius in epist. ad Atticum lib. sexto. Senarios hos ceu prouerb

proverbiales usurpat. Πολλά ἢ ἐμμεταχμῶ.

Νότ⊙ λυλίνδαι νύματ' ἰγρέις ἀλός. Id est: Multas at undas uoluit in medio notus Vasti maris. Licet huc quoque torquere, ut significes rem adhuc procul abesse à periculo.

Ne punctum quidem.

Diuus Hieronymus in epistolis: Et apostolicæ uoluntatis sequentes uestigia, ne punctum quidem, ut dicitur, aut unguem transuersum ab illius sententiis recedamus.

Valeat amicus cum inimico.

Plutarchus.

Ἐρρίτω φίλ⊙ σὺν ἰχθρῶ. Id est: Valeat amicus cum inimico. Quadrabit in eos, qui toti ad se spectant, nec amici magis, quàm inimici rationem habent.

Pastillos Ruffillus olet, Gorgonius hircum.

Horatius.

Dicendum uel in duos aliquos diuersis laborantes uitiiis, uel in eundem sui dissimilem, nempe modo loquaciorem quàm fat sit, modo impendio taciturnum: interdum pueriliter ineptum, interdum Catone seueriorem: nonnunquam profusum, nonnunquam sordidum. Siquidem ut uitio dandum, si quis hircum oleat, ita adæquè uituperandum, si quis oleat unguenta. Nam pastilli pilulæ sunt unguentariæ. Alterum, spurci est: Alterum mollis.

DIGNITATIS.

Canis digna fede.

Diogenianus.

Ἀξία ἢ κύνων θρόνῳ. Quum nouus honos obtigit cuiusdam imperiti. Sunptum uidetur à Melitæis canibus, quibus nonnullæ mulierculæ maiorem habent honorem, quàm ipsis maritis.

Digna canis pabulo.

Suidas.

Ἀξία ἢ λυλῶν το βρώματ⊙. Id est: Digna canis pabulo. Ferme perinde ualet, ac si dicas: Dignus operarius mercede sua. Et uix quisquam est tam inutilis minister, quin si non amplo salario, certè uictu dignus esse uideatur.

Dignus obelisco.

Idem.

Ἀξί⊙ ὀβελίσκῳ. Dignus quouis honore. Summis enim uiris eiuimodi columnæ ac pyramides erigebantur, magnificis inscriptæ titulis, aut ingentes colossi. Sic enim stupidi principes olim fingi gaudebant. Tametsi prouerbium ancipitem habet sententiam, propterea quòd Aristarchus obeliscis iugulare fit
i soli

solitus, quæ parum probaret.

Persius.

Digna cedro.

Digna cedro dicuntur, quæ promerentur immortalitatem, & eiusmodi iudicantur, ut posteritati consecrentur. Sumptum est ab arboris natura, cuius succo, quæ sunt illita, non sentiunt cariem.

Dignus Argiuo clypeo.

Ἀξιῶς ἐστὶν ἐν Ἀργυρῶ ἀσπίδι. Id est: Dignus es Argiuo clypeo. De generoso ac maiorem in modum uenerando. Inde sumptum quod olim apud Argiuos ex more pueri incorrupti, pueriq; clypeos quosdam gestantes, pompas agebant. Isque honos erat illi ætati, prisco quosdam instituto maiorum decretus.

Plinius.

Dignum propter quod uadimonium deferatur.

Vbi rem maximi momenti uolumus significare, quæque uel quantous dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cuius gratia uadimonium deferatur. Nam qui uadati sunt, non nisi summo suo periculo abesse iudicio possunt.

Tullius.

Dignus qui cum in tenebris micet.

Qui certissima esset fide, cum dignum dicebant, qui cum in tenebris micaretur.

Quauis re dignus.

Ἀξιῶς τὸ πᾶσι. Terentius: Hominem quantumuis pretii.

Diogenianus.

Regia uaccula.

Βασιλικὸν βοῖδιον. Id est: Regia buccula. De prodigiosa fecunditate dicebatur. Natum est è miraculo rei getæ. Ætate Ptolemæi iunioris uacca quædam eodem partu sex ædidit uitulos. Simile illud Iuuenalis: Scropha fecundior alba.

Batti Silphium.

Βάττις Σίλφιον. Id est: Batti Silphium. Græci nouum & rarum quempiam honorem pro uerbio uocant. Aristophanis interpres diuersam originem adagionis adscribit. Battus à Thera iuxta Cretam insula profectus, oraculo monitus Apollinis, uel, ut alii tradunt, domestica pulsus seditione, Cyrenen condidit. Cui quæ Afræ beneficii memores, summum honorem habere studerent, donarunt illi Silphium herbam apud illos omnium pulcherrimam. Simulq; numisma ferientes, in cuius altera parte regnum erat insculptum, altera Silphium, quo fuerat à ciuitate donatus. Porro Silphium inter herbas primam gloriam obtinet, cuius &

ius & folia & fructus & caulis & succus pretiosissimus fit.

Decernetur equa Theffalica.

Eustathius.

Επιμενεῖται ἴππος Θεσσαλική. De summo præmio dicebatur, propterea quòd antiquitus prima laus fuerit equorum Theffalica. Lepidius erit per ironiam.

Bos in ciuitate.

Horatius.

ἄρξ ἐν πόλει. Dicitur, ubi quis ad nouos honores euehitur. Lyfias bouis imaginem in arce collocauit. Nam in agris boum usus, non in ciuitate.

Sapientum octauus.

Horatius.

In eum, qui sibi multum tribuit in sapientia.

Columen familiae.

Terentius.

Donatus columen dici putat, perinde quasi columnam dicas, cui reliqua domus innitatur. Vnde antiquitus seruos maiores columellas dictos.

Vtranque paginam facit.

Plinius.

Sumpta metaphora à codicillis rationalibus, duas habentibus paginas: alteram, quæ indicat quid sit datum: alteram, quæ quid acceptum sit, ostendit. Itaque in rebus humanis fortuna utranque facit paginam, id est, siue quid obtingit boni, ea laudatur quasi dederit, siue mali quid accidit, eadem incessitur ceu malorum autor.

Esto promus.

Ἔστω ταμίης, τ' ἀλλὰ δ' εἰ βέλγη λύωμ. Sis condus, in reliquis canis esto si libet. Aiunt dictum in eum cui felicitas immerenti contigisset, peculiariter in eunuchos.

Iupiter aquilam delegit.

Ζὼς ἀντὸν ἑλεῖτο. Vbi quis asciscit sibi præclaros suisq; rebus accomodos. Poëtæ fingunt aquilam Ioui fulmen porrigere, quòd hæc auis omnium altissimè subuolet, nec ictu fulminis lædatur.

Glaucus comesa herba habitat in mari.

Γλαῦκος φάγωμ πόδαμ διέει ἐν θαλάττῃ. Dictum apparet per iocum de iis, qui quum perierint, tamen uulgo creduntur uiuere. Glaucus quispiam fuit Anchedonius piscator, natandi peritia longè omnium primus. Is quo magis esset miraculo, commentus est imposturam huiusmodi: Enatabat è portu spectantibus Antedoniis, donec iam extra prospectum esset. Ibi reuersus in terram, cecessit in locum aliquem semotum, atque in eo

dies complures commorabatur. Deinde quum uideretur, redibat natans in portum, spectantibus iis, qui stabant in littore. Mirantibus autem amicis ac sciscitantibus, ubinam gentium tam deu commoratus esset, adsimilabat in marinis fluctibus interim uersatum esse sese. Auxit miraculum altero commento. Hybernis mensibus, quum cæteri piscatores nihil piscium capere possent, ille ciues rogabat, quosnam pisces adduci uellent. Quosque iussissent aduehebat, uidelicet iam ante paratos in hunc usum, atque alibi conclusos. Euenit tandem, ut hic impostor de belua quadam marina deuoraretur. Isque fuit eius comœdiæ finis. Porro quum non rediret ex more, populari fama iactatum est: Glaucum gustata herba factum immortalem, & in mari uitam agere.

Antiquior Codrus.

ἡγήτορας ὁ Κόδρος. De prisicis, & ob antiquitatem admirandis. Codrus antiquissimus Atticæ rex.

Pro dignitate cuiusque.

Quum unicuique partes tribuuntur pro decoro personæ proque dignitate, ueluti si negocium arduum committatur prudenti & exercitato, leuiusculum iuueni cuiquam & imperito, quadrabit illud Homeri:

Egregia egregius subit arma, ac deteriori
Deteriora dedit.

Myrteam coronam ambis.

Μυρτινὸν ἀμῖ. Id est, Myrteam cupere. Dicebatur, qui tyrannidem aut magistratum ambiret. Nam olim principes myrteis corollis coronabantur, siquidem Suidæ credimus.

Omnibus anteuertenda uitæ cura.

Qui dicet omnia posthabenda, quo uitæ consulamus, accomodabit illud Homeri:

Nullum equidem precium cum uita confero, nec cum
Iliacis opibus, pridem quas tempore pacis
Urbs opulenta tenebat, uti fama est.

1. Reg. 5.

Cæcus & claudus non intrabunt templum.

Fortassis adagio locus erit, quoties excluditur aliquis ab honore ueluti indignus.

Roscius.

Roscins histrio tam erat felix in agendis fabulis, ut quisquis in arte quapiam insignis esset, Roscius uocaretur. Id indicat

M. Tul

M. Tullius libro de Oratore primo. Itaque hoc est iam diu consecutus, ut in quo quisque artificio excelleret, is suo genere Roscius diceretur. Eodem igitur tropo, quo uehementer in consiliis callidum, Dædalum uocamus: in laboribus patientem, Herculem. in disputando inuictum, Achillem: in iudicando Aristarchum: patronum in causis agendis egregie dextrum, Roscium licebit appellare.

Primas tenere.

M. Tullius ad Q. fratrem epist. lib. 3. carmen adfert, uelut *παιδομαχίας*: Illud uero, inquit, quod à puero adamaram

Αἰνὰ ἀρετῶν καὶ ὑπὲρ ἄλλων ἡμῖναι totum occidisse. Queritur enim illic oppressa Repub. nullum esse locum uel excedæ uirtuti, uel tuendæ dignitati. Carmen suspicor esse Homeri, quod ita uerti potest:

Primas usq; tenere, aliosq; excellere laude.

D I L I G E N T I A E.

Ad amussim.

Gellius.

Frequens est apud autores ad amussim, examussim, examussatim, amussatim, pro eo quod est, exquisita diligetia, atq; exactissima cura. Translatum à fabris lapidariis aut lignariis, qui funiculo illo regulari operis æqualitatem explorant, quanquam Festus alicubi testatur, amussim quibusdam esse non lineam neq; regulam, sed ferramentum quo fabri in poliendo utuntur.

Thunni more.

Θύννη δίνω. Thunni more uideri dicuntur, qui limis, aut altero oculo oblique inspiciunt.

Athenæus.

Iuxta melam.

Κατὰ μέλας. Suidas ostendit prouerbio dici solere, ubi quis incerta cōiecturis persequeretur. Sumpta metaphora à medicis hulus internum immisso per fauces instrumento quopiam explorantibus. Id instrumentum melen uocant.

Ad unguem.

Ad unguem, eundem habet sensum. A marmorariis sumpta metaphora, qui superinducto ungui commissuras explorant marmorum.

Horatius.

In quadrum redigere.

Pro eo quod est, in ordinem aptamq; structuram concinnare. Sumptum ab iis, qui arbores aut lapides mathematicis gnomonibus

Tullius.

monibus exæquant. Proinde quod conuenit, quadrare dicimus.

In nocte consilium.

Εμνοπι βελος. Id est, In nocte consilium. Admonet adagium non esse præcipitandum consilium, neq; statim ad primos animi impetus quippiam agendum. Nox autem propter solitudinem ac silentium uel maximè ad considerandum, consultandumq; de rebus grauibus est idonea. In consultando cunctatio tutior est, periculosa celeritas.

Utro, citroq;.

Quasi dicas, huc atque illuc. Fit autem uenustior metaphora quoties ad mutuam altercationem, disceptationem, confabulationem, rixam uel refertur. Cicero: Multisq; uerbis utro, citroq; habitis, ille nobis consumptus est dies. Et, Utroque agitata causa.

Aristoph.

Ruminare negotium.

Αναμάσσειν τὸ πρᾶγμα. Id est, Ruminare seu remandere negotium. Ruminare seu remādere negotium dicitur, qui suo cum animo uersat, etiam atq; etiam expendens.

Plutarch.

Fixis oculis intueri.

Ατινὸς ὄραμα. Id est, Defixis oculis intueri. Pro eo quod est, attentius accuratiusq; considerare.

Γοργὸν βλέπειν.

Aliquoties apud Lucianum, pro acribus oculis intueri. Homerus: Gorgoneis oculis, quales & Martis atrocis.

In occipitio oculos gerit.

De uersutis & circumspæctis quosq; neutiquam procliuè se fallere. Plautus in Aulularia:

Quæ in occipitio quoq; habet oculos.

Lucianus.

Vnum ad unum.

Εμ πρὸς ἕν φασίμ. Quum exactius singula singulis componantur.

Horat.

Incudi reddere.

Pro eo quod est, refingere ac mutare, corrigereq;.

Et malè tornatos incudi reddere uersus.

Consimili forma dicunt recoquere.

Ruris fons.

Αγρῶ πηγὴ. Id est, Ruris fons. De nimiū laboriosis, & perpetuo operi assidētibus. Cuiusmodi fingit Menedemum Terentio.

Itho

Ithorus.*Seneca.*

ἸθὸρⓄ. In eum, qui uelut instigator, hortatorque foret aliis. Translatum opinor à nautis, quos remigantes naucleri uox animat ad gnauiter laborandum.

Caput scabere & consimilia.

Caput scabere, ungues arrodere, gestus hominis sunt cogitandi, & de mutando, cuius pœniteat, secum agitantis. Horat.

Sæpè caput scaberet, uiuos & roderet ungues.

*Varro.***Aristophanis & Cleantis lucerna.**

Propter insignem studii diligentiam in prouerbiū abiit, ut is ad Aristophanis aut Cleantis lucernam dicatur lucubrare, qui summo studio, exquisitaq; cura singula pensitat.

Olet lucernam.

Τὸν λύχνον ὄλει. De re meditata multoq; studio elucabrata. Inde ductum, quòd studiosi ad lucernam uigilantes, soleant elaborare, si quid accuratius uelint excudere. De Demosthenè dicitur, quòd plus olei, quàm uini consumpserit.

Non una manu capere.*Plato.*

Ὁὐ τῆ ἑτέρῃα λαΐσθαι. Id est, Non una tantum manu capiendum. De re lubrica uariatq; captuq; difficili.

Metiri digitis.*Cicero.*

Qui rem accuratius, quàm oportet expendit, digitis metiri dicitur. Horatius.

Legitimūq; sonum digitis callemus & aure.

Homini diligenti semper aliquid superest.*Chrysostr.*

Qui uerè diligens in negotio, nunquam sibi satisficit.

Arator nisi incuruus, præuaricatur.*Plin.*

Præcipit, ut arator, aruum primum rectis sulcis profcindat, mox & obliquis subigat: id fieri uix potest, nisi toto corpore incumbat labori. Cæterum præuaricari, est à recto sulco diuertere.

Non nauigas noctu.*Chrysostr.*

Ὁὐ νυκτὶ πλοῆς. De eo, cui nihil est certi quod sequatur, propterea quòd nocturnis temporibus certius nauigant nauæ propter stellarum notas.

Somnus absit ab oculis.*Aristoph.*

ἮπνⓄ δ' ἀπίστω γλυκύθυμⓄ ὀμμάταρ. Id est, Oculis abesto leniens animū sopor. Vbi quis rem aggreditur, quæ summam dilig

diligentiam curamq; desideret.

Somnum non uidit.

His uerbis significant summam uigilantiam.

Non quantum lusciniæ dormiunt.

Οὐδ' ὅσον ἀηδόνος ὑπνώσιν. In eos conuenit, qui somni partissimi sunt.

Cicero. **Succisua opera.**

Succisiuis operis fieri dicitur, quod horis quibusdā quasi furtiuis agitur, ubi iam ordinariis ac legitimis officiis perfuncti simus. Hieronymus furtiuas uocat, quod alii succisiuas.

Plautus. **Vel acum inuenisses.**

De re diligenter uestigata. Nam acus inuentu difficillima.

Aristoph. **Grues lapidem deglutientes.**

Ἄι γίρῳσι λίθος καταπεπωκῆαι. Dicitur solitum de iis, qui summa prouidentia gerūt negotium. Idq; inde uulgo dicitur, quod gruibus hic mos sit, ut quoniam admodū sublimes uolant, magnoq; ferantur impetu, neq; possunt deorsum aspicere, lapillos gestent, quos si quando fatigari cœperint inter uolādum ex alto deiciant, quō uidelicet è cadentium strepitu percipiant utrum supra terram, an supra mare uolent. Quod si lapillus in mare deciderit, pergunt uiam: si in terram interquiescunt.

Cato. **Frons occipitio prior.**

Quo significauit antiquitas, rectius geri negotium, ubi præsens ac testis adest is, cuius agitur negotium. Prior dictum est pro potior, meliorq;. Alioqui quis ignorabat, frontem priorem esse capitis partem, occipitium posteriorem?

Homerus. **Arripere negocij curam.**

Admonentes aliquem, ut grauiter rem aggrediatur, utemur hoc carmine:

Quin age nunc scuticamq; manu, depictaq; lora

Corripe.

Idem. **Mihi curæ erit negocium.**

Quum admonebimus quempiam, ut omne negocium in nos reiciat ipse securus, nobis rem curæ futuram, conueniet illud Homeri:

Quin tacitus procede, uia huius ego fuero dux.

Plutarchus. **Mihi ista curæ futura sunt.**

Ἐμοὶ μιλῆσει ταῦτα καὶ λυκαῖς ἰόραυς. Id est, Curæ mihi ista erunt, ac puellis candidis. Conueniet uti, si quando significab

eabimus nihil esse periculi, negotium iis curæ futurum, ad quos pertinet.

Chrysoſt.

Funiculum ad lapidem.

Τὴν σπάρτην πρὸς τὸ λίθον ἄγειν. Id est, Funiculum lapidi ad-mouere dicuntur, qui curam omnem adhibent, ne quid geratur in Repub. secus quam oportet. Beatus Chrysoſtomus homilia in priorē ad Corinth. epist. 35. Σκόπει ὡς παλιν ἰνταύθην πρὸς τὴν σπάρτην τὸν λίθον ἄγει, τὴν οἰκοδομὴν πανταχῶς ἡμῶν τῆς ἐκκλησίας. Id est: Considera ut hic rursus funiculum admouet ad lapidem, ubiq; quærens ædificationem ecclesiæ. Translatum est ab Architectis, qui non tradunt oculis suis, sed ad perpendicularū explorant lapidū æqualitatem, quod est exactæ diligentia.

Factum transactum.

Apud Iurisprudentes solemnia sunt hæc, Factum transactum, quoties sentiunt nihil prætermisſum quod ad negotii tractationem pertinet. M. Tullius in Catilinam inuectiua 3. Atq; illud quod faciendum primum fuit, factum atq; transactum est.

Pleno gradu.

Qui leuiter rem quampiam attigerunt, summo pede dicuntur ingressi. cōtrā, qui magno studio instituerunt aliquid, pleno gradu dicuntur ingressi. Trebonius Ciceroni libro duodecimo: Nam illam paratum ut uideo & ingressum pleno gradu, cohortari non intermitteremus, quo indices longius discēdo exercendoq; se procedat.

Trebonius.

DISCORDIA.

Bellum omnium pater.

Ὁ πόλεμος ἀπάντων πατήρ. Prouerbiū ideo dictū est, quod bellum omnium rerum nouandarum autor est, ut ex eo nata uideantur uniuersa.

Lucianus.

Tuas res tibi habeto.

Caius Iurisconsultus lib. 4 4. tit. de diuortiis, ostendit fuisse receptum, ut diuortium his uerbis perageretur: tuas res tibi habeto, tuas res tibi agito. Quorum altero reddit dotem, altero abdicat ab se tutoris munus, in rebus uxoriis. Hæc autem forma uerborum perscripta est, ne uel non ratum esset diuortium si nullis solennibus uerbis perageretur, uel inauspicatum & odiosum si uerbis inciuilibus perageretur. Itidē in discutiendis spōsalibus uisum est uti his uerbis: Conditione tua non utar. Hæc

prouerbii gratiam habebūt, si cui ciuilitate renunciabimus amicitiam. Sed festiuus erit, si ad res animi transferuntur, ueluti si quis dicat, Monachi uitam professus est, mundum iussit sua habere, suas res sibi agere. Item si quis ambiat consortium nostrū, quem indicabimus nobis inutile, huic aptè dicetur, Conditione tua non utar, pro eo quod erat, non utar tua familiaritate.

Gamma Betam persequitur.

Procopius lib. 3. de bello Vuandalico refert Carthaginense antiquum prouerbium à pueris iactari solere, Quòd Gamma quādoq; Betam & rursus Beta Gammam persequitur. Suspicio puerorum lusum huc spectasse, quòd inter uicinos frequenter oritur dissidium. Verum hic puerile dictū detortum ad rerū euentum, quod Gizericus Bonifacium expulisset: Postea Gilimerem Belisarius. Prouerbium non est natum ex euentu, sed puerorum Carthaginensium ænigma fuit, uelut oraculum eius quod accidit postea.

Homerus.

Domesticum dissidium.

Ad detestandam seditionem, & mutuam contubernalium inter ipsos discordiam insidiasq; , conueniet illud Homeri Odyss. n.

Ὅνν δὲ σὶν κακὰ ῥά κ' ἔργα ἀλλήλοισιν. Id est,
Impia res moliri inter sese mala.

DISCRIMINIS.

Plutarchus.

Apio est opus.

Τὸ σιδήριον δὲ αἴτη. Ita loquebantur, quoties morbum capitalem innuebant, & uitæ periculum imminere. Nam olim monumenta defunctorum apio coronabantur.

Suidas.

Sub cultro liquit.

Sub cultro linqui dicitur, qui in præsentaneo periculo deseritur. Sumptum à uictima, quæ iam iam ferienda est. Horatius: Fugit improbus, ac me Sub cultro liquit. Conuenit in eos, qui periculo capitis parati sunt affirmare quæpiam.

Sus sub fustem.

Ὑς ὑπὸ ῥόσῳ αἰλου. Vbi quis sese in præsens discrimen ac perniciam præcipitat. Nam sues apud quosdā fuste mactari mos est.

In Pythij templo cacare.

Ἐν Πυθίᾳ χίσσαι. Dicebatur, qui rem nefariam & periculosam faceret, quòd Pythistratus tyrannus extructo templo inscripserat, ne quis inibi uentrem exoneraret, & aduenam quendam depreh

deprehensum à medio sustulit.

Vtinam domi sim.

Suidas.

Οἰκοὶ γυνόικυλω. Dicitur solitum ubi quis optat è malis, quibus implicitus est, emergere. Translatum ab iis, qui in tempestate periclitantur.

Fuge procul à uiro maiore.

Ἀλλω ἀπὸ μείζονος ἀνδρός. Cauere à commercio potentium, habere commercium cum æqualibus. Etenim optimatum familiaritas, aut seruum facit & turpem, aut si nescias adulari, periculis obicit.

Fuga tutior.

Qui dicet tutius esse fuga uincere libidinem, quàm cōtra pugnano, poterit accommodare illud Homeri *Odyssææ* M.

Ὀὐδὴ τὰ ἴσ' ἀλλή, φυγέμε κάρτισον ἀπ' αὐτῆς. Id est, Non est ulla medela, procul fugere optimum ab illa.

Post folia cadunt arbores.

Plautus.

Quoties admonemus, leuiore in iurias si quis ferat, sequi atrociores.

Nunc contingat seruari.

Diogenianus.

Νῦν γίνετο σωθῆναι. Quum significamus nos satis cauturos in posterum, si modo liceat præsens periculum effugere. Hoc modo Dauus in *And.* Posthac incolumem fat scio fore me, nunc si deuito hoc malum. Quidam apologum narrant ad hunc modum: Testudini quondam incesisse uolandi desiderium, aquilam orasse, ut se doceret, Quumq; illa negasset fieri posse, quòd naturæ refragaretur, illa nihilominus instabat. Itaque paruit aquila, ac testudinem in sublimè uectam demisit, ut uolatum experiretur. Ea quum timeret infelicem euentum, optauit ut contingeret id temporis incolumem esse.

De tuo capite aguntur comitia.

Plautus: Ibo intrò, ubi de capite meo sunt comitia. Sumptum à comitiis Romanorum, in quibus populi suffragiis noui magistratus creabantur. Itaq; quum statuitur de re quapiam, à qua pendeat felicitas alicuius, tum de capite illius fieri comitia rectè dicuntur.

E canis podice.

Ἐκ κυνός προίσιον. Id est, E canis culo. Dicitur uidetur à Luciano, pro eo quod est, ex rebus anxius atq; angustis, quòd ea pars arctior sit huic animanti.

Asciſce

Ascisce ad extremum scientiam.

Πέμπε εἰς ἑσχατοῦ τῶ ἐπιστήμῳ. Id est, Accerse ad extremum scientiam. Non statim utendum extremis ingenii uiribus, uerum ubi iam urget ultimum periculum, tum ad artes confugiendum.

Cicero. In eadem es nauī. De filo pendet.

Pro eo quod est, In communi periculo.

Macrobi. De pilo pendet.

De re uehementer periculosa. Videtur natum ab historia illa Dionysii tyrāni, propter gladiū de pilo in caput impēdentem.

Periculum proræ felis.

Κίνδω⊙ ἢ ἐν πρώτῃ σελίς. Id est, Periculū fella proræ. Quoties in re quapiam præcipuum periculum, caputq; negotii esse significamus. Nam hostes expugnaturi nauim, in proram primum assultum faciunt. Selis autem fella est, quæ in proris esse consuevit.

Inter sacrum & saxum.

Plautus: Nunc ego, inquit, omnino occidi. Nunc ego inter sacrum & saxum sto, nec quid faciam scio. Sumptum apparet ex priscais foederis ferendi caeremoniis, in quibus feccialis porcum saxo feriebatur, hæc interim pronuncians: Qui prior populus foedus rumpet, Iupiter eum ita feriat, quemadmodum ego porcum hoc lapide ferio. Sed undecunq; fluxit adagium, satis liquet dici solitum in eos, qui perplexi, ad extremum periculum rediguntur.

À fronte præcipitium, à tergo lupi.

Ἐμπροστώ κερμυός, ὀπίσθην λύκοι. Quum aliquis, hinc atque hinc maximè premitur malis, ut in utrunq; inciderit, pereundum sit.

Plautus. Flamma fumo est proxima.

Commonet adagium, periculum maturè fugiendum quiq; malum euitare cupiat, ei uitandam prius occasionem. Fumus enim indicium est flammæ mox erupturæ.

Horatius. Tua res agitur paries quum proximis ardet.

Admonet adagium, ut ex alterius malo sumamus exemplum, alienoq; periculo discamus nostris rebus consulere.

Aristoph. Per ignem incedis.

Ἐν πυρὶ βιβήκῃς. Versaris in periculoso negotio. Seneca: Per spinas

spinas ingredior.

In neruum ire.

Donatus, aut quisquis is fuerit interpres Phormionis Terentianæ, demonstrat esse prouerbium, pro eo quod est, decipere. Distū est etiam In neruum ire, pro eo quod est In uincula ire. Porro Conicere in neruum, & Eximere è neruo, pro eo quod est, Ob æs alienum uinctos abducere, & nexos addictosq; per soluta pecunia redimere.

Nocuit & nocebit.

Si quando demonstrata præteritorum malorum causa comminabimur futurum ut accedat maiora, nisi quis respiciat, non intempestiuer usurpabimus uersiculum hunc Homeri ex primo Iliados:

Τὸν καὶ ἀγ' ἀλλ' ἔδωκε ἐκπύδων, ἢ δ' ἔτι δώσει. Id est:

Phœbus ad hæc mala multa, atq; insuper addet.

Inter malleum & incudem.

Origen.

Μεταστῆ ἀνιμὸν ἐν σφυγῶν. Id est: Inter incudem & malleum. Iam quoddam est apud nationes tritum uulgi sermone prouerbium, ut de his qui anxietatibus & ingentibus malis premuntur, dicant: Inter malleum & incudem, &c.

In acie nouacula.

Sophoc.

Ἐπὶ σφῆς ἀκμῆς. Id est: In nouaculæ cuspide, pro eo quod est, in summo discrimine. Sumptum uidetur à circulatoribus, qui in cuspide gladiatorum ingrediuntur, aut ab iis, qui ferrum manu contrahant.

Res est in cardine.

Quod Seruius putat perinde ualere, quasi dicas, res est in articulo. M. Tull. In eo cardo rei uertitur dixit, pro eo quod est, ex hoc tota res pendet. Sumptum ab ostiis, quæ cardinibus uoluntur.

E nassa escam petere.

Plautus.

Est autem nassa piscatorii uasis genus, quo posteaquam intrarit piscis, exire non potest. Cicero: Ex hac nassa exire consti tui, non ad fugam, sed spem mortis meliorem.

Undarum in ulnis.

In ulnis undarum esse dicebantur, qui insanis rerum difficultatibus uersabantur.

Ὀδῶν.

Vox est composita ex ouo & lupo. Dici poterat in hominem deser

desertum ac destitutum auxilio.

**Caluus quum sis, ne obuersa fronte
obnuas arietī.**

Vtitur Gregorius theologus in epistola quadam ad Eustochium, quem lacefferat. Licebit usurpare quoties admonebimus, ne inarmatus armatum aggrediatur.

Ne unī nauī facultates.

Μὴ δ' ἐπὶ νηυσὶ ἀπαντὰ βίον κοίλῃσι τίθεισθαι.

Ne bona tu pandis ratibus semel omnia mandes.

Ne quid aggrediaris, in quo sint uniuersa periclitanda. Non omnis statim alea iacienda est.

Terentia.

Filium contentionis tunc erat.

Μέτ' ἔπειθ' ἵεροσ τὸτ' ἦν. Dicit solitū in pertinaces. Quum uterq; pernicax est, neuter concedit alteri. Est aliquoties in epistolis Hieronymianis, funiculum contentiosum ducere, nec apud alium legisse memini. Apparet natum à ludo, quo duobus hinc atque hinc trahentibus funem, uterque conatur alterum ad se trahere.

Diogenianus.

Obiicere canibus agnos.

Προβ' ἀλλῆρον τοῖς κυσίμ' ἀγνας. Id est, Obiicere canibus oues. Dicebatur, qui imbellem & litium imperitum, calumniatoribus & exercitatis exponeret.

Terentius.

Ouem lupo commisisti.

Concinne hoc utemur, quoties ei seruandum aliquid cōmittitur, cuius gratia custodem magis oportebat adhibere.

Ne in Melampygu incidās.

Μὴ τῷ Μελαμπύγῳ περιτύχῃς. In lasciuos & iniuriosos homines quadrat. Est autem comminātis ne quando incidant in eum, qui malefactorum pœnas de eis sumat. Porro Melampygu Græcis significat eum, qui nigro sit podice, quo quidē cognomento notatus est Hercules.

Suidas.

Ne temerè Abydum.

Μὴ ἐπιπῆ τῷ Ἄβυδον. Subaudiendum nauiges. Ne quod graue periculum suscipias sine caussâ idonea. Nam periculosa erat in Abydum nauigatio, propter fretum sæuum atq; asperum.

**Ad Scolon nec proficisceris ipse, nec
alterum comitaberis.**

Ἐς Σκῶλον μὴ τ' ἀντὸς ἰμῶν, μὴ τ' ἄλλῳ ἑπισθαι. Id est, Nec per te Scolon ipse, nec ulli alii comes ito.

strabo

Strabo scribit Scolon uicum esse quēpiā Aſopix ſub monte Citheronē, ſedem inamcēnam, incultam, infrugiterā, aſperam. Quo prouerbio conueniet uti, ſiquando ſignificabimus, modis omnibus abſtinendum à conuictu cuiuſpiam, aut à loco, unde nihil ſit ſperādum, quod uel ad uoluptatem faciat, uel ad emolumentum.

Cauē Thoracem.

Φύλαττε τὸν Θώρακα. Strabo ſcribit fluuium eſſe nomine Lethum, uicinum Libybus Heſperis, huic imminere montem cui nomen Thorax, in quo fama eſt Daphiram grammaticum cruci ſuffixū fuiſſe, quōd maledico carmine reges inceſſiuiſſet. Hoc uelut ænigmatē prouerbiali feſtiuiter admonebimus freuandam eſſe linguā, ne uoces petulanter emiſſæ, per iugulum aliquando redeant.

Aegæum nauigat.

Τὸν Αἰγαῖον πλῆ. Quadrabit in hominem ob lucri ſtudio nihil omnino periculi recuſantem. Perſius: Ocyus ad nauem nihil obſtat quin trabe uaſta Aegæum rapias.

Ne in neruum erumpat.

Quadrabit in temerariam, inconsideratamq; audaciam, quæ plerunq; infelix eſſe ſolet. Donatus à ſagittariis ſumptam metaphoram exiſtimat, qui dum neruum arcualem adducunt immodicè, rumpunt nonnunquam, idq; non ſine ſuo periculo.

A bis ſeptem undis.

Ἀπὸ δῖς ἐπὶ ἅ λυμάτωρ. In eos competit, qui à noxa quapiam purgati ſunt, propterea quōd antiquitatis nioſ eſſet homicidio pollutos, ueſtes ſuas bis ſeptem inundationibus, immerſionibusq; lauare.

Ne puero gladium.

Μὴ πωδὶ τὸν μαχαίραρ. Subaudiendum, commiſeris. Allegoria prouerbialis admonens non eſſe mandandam poteſtatem uel adoleſcētibus, uel imperitis ac ſtultis, qua tum in ſuam, tum aliorum perniciem ſint abuſuri.

Gladium acutum auertas.

Ὁξείαρ μάχαρην ἀποτρέφειν. Id eſt: Enſem acutum auertas. Opinor innui à periculofis negociis abſtinendum.

Perç enſes, perç ignem oportet erumpere.

Διὰ τοῦ μαχαίρων, ἢ πυρός ἐπιτρεῖται. Quum ſignificamus quiduis periculo tubeundum.

Aelianus.

Terentius.

Suidas.

Diogenianus.

Non

Non certatur de oleastro.

Ὁ φουλίας ὁ ἀγών. Id est, Hoc certamen non est de oleastro. Quoties non de nugis, neq; de gloria, aut corollis, sed de re seria ac pecuniaria ageretur. Siquidem in plerisque certaminibus, uictoria præmium erat oleagina, aut querna, aut alioquî frondea corona.

Strabo.

Maleam legens quæ domi sunt obliuiscere.

Μαλίαδι κἀμφας ἐπιβάθρα τῶν οἰκασθι. Est autem Malea promontorium Laconia, à Maleo Argiuorum rege dictum, quod per quinque passuum milia in mari protenditur, autore Seruio. Homerus significat periculosam circa Maleam nauigationem fuisse. Videbimur non intempestiuiter uti hac parcemia, siquãdo discrimen negotii suscipiendi uolumus ostendere, & aut non esse suscipiendum, aut negligendam uitam.

Per hastæ cuspidem currere.

Δι ὀφέας δραμῆν. Id est: Per acutam currere. Dicebantur, qui in re periculosa uersarentur. Translatum uidetur à militari consuetudine, qua fieri solet, ut qui mortem commertus uideretur, is nudus per medias copiarum hastas, hinc atque hinc intentas, ire cogeretur.

Aristoph.

Lepus pro carnibus.

Λαγὼς περιτῶν λιγῶν. Subaudi, periclitatur. In eos dicitur, qui ob aliquam suam utilitatem in discrimen uocantur. Nam leporem non insectamur, quòd noccat, sed quòd pulpamētum habeat. Est enim animal esculentum, & timidum.

Diogenianus.

Ex ore lupi.

Ἐκ λύκῃ σόματι. Id est: Ex lupi rictu. Vbi res quæpiam præter spem recipitur, quæ iam planè perisse uidebatur. Veluti quum pecunia crepta à prædonibus aut rapaci tyranno, aliquo inopinato casu recuperaretur.

Plato.

Certamen non accipit excusationes.

Ἀγὼν ὁ ἀίχμησθι σκίψας. Id est: Certamen non admittit excusationes. Quum agitur periculo, non conuenit tergiuersari.

Tullius.

Corpore effugere.

Est periculum iam imminens, ac penè premens, arte quadam declinare. Translatum à gladiatoribus, ictum modico corporis flexu fallentibus.

In periculoso negotio non est dormitandum.

Vbi monebimus in re ardua non esse cessandum, congruet quod

quod subinde reperitur apud Homerum Iliad. π.

ὀλίγη δ' ἀνάπνευστος πολέμοιο. Id est:

Exigua est interspiratio belli.

Poterit trahi uel ad litem forensem, uel ad simile negotium odiosum, & laboris plenum.

Ingens discrimen.

Idem.

Quoties ingens discrimen innuemus inter homines, aut res plurimum inter se diuersas, eleganter accommodabimus illud Homeri:

Sunt in medio sita plurima, montesque
Vmbrosi, fretaque horrifono clamosa fragore.

DISSIMILITVDINIS ET
INCONGRVENTIAE.

Nihil graculo cum fidibus.

Gellius.

Id est: Nihil est stolidis, & imperitis cum bonis literis. Nam graculus autem est ineptæ, molestæque garrulitatis. Porro cithara silentium postulat, & aures attentas.

Nihil cum amaricino sus.

Hoc est, Stolidis uel optima putent, displicentque. Amaracus herbæ genus est. Lucretius: Deniq; amaricinum fugitat sus, & ti met omne Vnguentum, nam fetigeris subus acre uenenum est.

Nihil ad uersum.

Lucianus.

οὐδέ μ' ὡς εἶπ'. Id est: Nihil ad carmen. De iis, quæ longè discrepant ab iis quæ proposita sunt. Translatum uidetur à scena, ubi histrio saltatu gestuque carminis genus repræsentat.

Nihil ad fides.

Idem.

οὐδέ μ' ὡς εἶπ' ἠὲ χορδῶν. Id est: Nihil ad chordam. In eos, quorum uita uehementer est inæqualis, quorum uic mores ab oratione discident.

Nihil ad Bacchum.

Suidas.

οὐδέ μ' ὡς εἶπ' Διονύσου. Vbi quis ea nugatur, quæ ad rem præsentem nihil attinent. Suidas refert Epigenem quendam Sicyonium Tragediam de Baccho conscripsisse, quæ quum indigna Deo uideretur, quosdam è spectatōribus acclamasse, Nihil ad Bacchum.

Quid cani & balneo?

Lucianus.

Τὶ κοινὸν κύνι καὶ βαλανείῳ. Id est: Quid cōmune cani cum balneo? Quadrabit in eos qui ad rem quampiam prorsus sunt

inutiles, ita ut in balneo nullus est omnino canum usus.

Varro.

Afinus ad Iyram.

Ὀν ὁ λύρας, subaudi ἀκροατής. Id est: Afinus Iyræ auscultator. In eos, qui propter imperitiam nullo sunt iudicio, crasisq; auribus. Rectè etiam torquetur in eos, qui indecore tentant artificium cuius sunt imperiti, & à quo natura abhorrent.

Stobæus.

Quid cæco cum speculo?

Τὶ τυφλῶ ἢ κατόπτρῳ; Luminibus orbo cum speculo quid est rei? Quorsum opus est libris illiterato? Quo regnum iuueni stulto? Quo diuitias ei, qui nesciat uti?

Afinus ad tibiam.

Ὀν ὁ πρὸς αὐλῶν. Dicendum, ubi quis ea, quæ scitè dicuntur, nec animaduertit, nec intelligit, nec laudat. Sunt enim animantia quædam, quibus nonnullus musices sensus inesse uidetur, ut equus, auibus, serpentibus. Afinum nihil mouet cantus.

Aliud noctua sonat, aliud cornix.

Ἄλλο γλαυφ, ἄλλο κορώνη φθίγγη. Accommodari potest ad eos, qui decertant cum longè præstantioribus, uel ad illos inter quos ob monim ingeniiq; pugnantiam minimè conuenit.

Plinius.

Aliter catuli longè olent, aliter sues.

Quo dicto significatum est, non ueste dinosci hominem ab homine, uerum inesse natium quiddam, genuinum ac propriam in unoquoque, quod in ipso uultu oculisq; eluceat, quo liberum à seruo, generosum à rustico, probum ab improbo facile discernas. Atque hic est hominis peculiaris quidam odor, quo deprehenditur si quis modo sit sagaci nare.

Martialis.

Alia uoce psittacus, alia coturnix loquitur.

Cōueniet in Musicos aut Poëtas longè dispari stylo, longèq; dissimili facultate. Psittacus inter aues proximè humanas uoces exprimit. Coturnices pugnaces magis, quàm loquaces.

Graculus inter musas.

Κοκοίς ἐν ταῖς μουσῆς. Indoctus inter doctissimos, infantissimus inter eloquentissimos. Est enim graculus auis minimè canora, sed tamen odiosè garrula atque obstrepera.

Nunquid & Saul inter prophetas?

1. Reg. cap. 10. Ea uox uersa est Hebræis in prouerbiū de re noua & inopinata, subitaq;ue.

Syrus quum non sis, ne syrissa.

Μὴ ὦν Σύρος, μὴ σύρισα. Id est: Quum non sis Syrus, ne syrissa.

ῥίσα. Ne sumas personam parum decoram, ne uelis alius uideri, quam sis, aut quum sis natus ingenuus, ne moribus agas seruum & barbarum. Nam Syri malè audiebant ob morum mollitiem. Est autem facetus iocus ex amphibologia huius uerbi Syrizo, quod significat & syrissare & fistula canere.

Asinus in unguento.

Diogenianus.

ὄνθ' ἐν μύρω. Quum delitiæ adhibentur iis, quos haudquam decet, neque qui uel uti norunt illis, uel delectantur. Locus fuerit huic adagio, si quādo indoctus aliquis in optimos incidat autores, quos ob incitiā aut negligat, aut etiā deprauet.

Asinus portans mysteria.

Aristoph.

ὄνθ' ἄγνω μυστήρια. In eum dicebatur, qui præter dignitatem in numero quopiam uersabatur. Veluti si quis ignarus literarum, bibliothecæ præfectus esset.

Feli crocoton.

Γαλῆ λεροκωτόν. Subaudiendum, das aut addis. Dici solitum, quoties honos additur indignis, quos etiam haudquaquam decet, aut quum datur quippiam iis, qui munere non norunt uti. Crocoton uestis genus est rotundæ ac fimbriatæ, qua diuites utebantur matronæ.

Cibum in matellam ne immittas.

Plutarchus.

Σπίον εἰς ἀμύδα μὴ ἐμβαλλῆν. Interpretatur Plutarchus, ne sermonem urbanum immittas in animum hominis improbi. Nam oratio cibus est animi.

Ex diametro opposita, diametro distant.

Ἐν διαμέτρῳ. Id est: Ex diametro. De uehementer inter se pugnantibus dicebatur. Diameter orbis est, quæ sic à summo ad summum tenditur circulum, ut per centrum eat.

Alia res sceptrum, alia plectrum.

Locus erit utendi, quoties diues aut potens fortuna sua fretus, uelut ex æquo ditputat cum erudito, quum multò aliud sit diuitem aut fortunatum esse, aliud literatum.

Caluus comatus.

Martialis.

Aptè dicitur in eum, qui ueris bonis nudus, ascititiis se uenditat. Veluti si quis indoctus aliena pro suis æderet, aut si quis dissimulet se esse, quod est.

Simia in purpura.

Πίθηκ' ἐν πορφύρῳ. Id est: Simia purpurata. In hos dicitur, qui tametsi magnifico cultu sunt ornati; tamen cuiusmodi sint,

ex ipso vultu, moribusque cognoscitur.

Aristoph.

Induitis me leonis exuuium.

Ἐνδύετέ μοι τίω λιοντίω. In eos dici solitum, qui suscipiunt negotium maius facultate, qui que se magnificentius gerunt, quam pro sua conditione. Ab Hercule sumptum putant, cuius hic ornatus erat, ut leonis exuuiio tegetetur, deinde altera manu clauam, altera gestaret arcum.

Plutarchus.

Ne puero gladium.

Μὴ παῖδι τίω μάχαιρα. Id est: Ne puero gladium, subaudiendum, commiseris. Ne iuueni admiseris administrationem alicuius rei.

Diogenes.

In eburna uagina plumbeus gladius.

Ἐν ἑλεφαντίνῳ ὑποκώ τὸ μολύβδιον ξίφος. Natum ex Diogenis apophthegmate. Nam quum adolescens quispiam insigni forma, scædum quiddam atque obscœnum dixisset, Ex eburna, inquit, uagina plumbeum gladium educis.

Gellius.

In lente unguentum.

Τὸ ἐν φακῇ μύρον. Vbi quis mentionem inducit uilis cuiuspiam & nihili hominis, aliis de uiris egregiis uerba faciētibus.

Martialis.

Congregare cum leonibus uulpes.

Est res impares dissimilesque permiscere. Vulpes dolis nititur, leo uiribus fudit.

Aufer mothonem à remo.

Ἄπαγε τὸν μόθωνα ἀπὸ βώπης. Admonet adagium, non obstrependum, nec obturbandum iis, qui rebus alioqui seriis sunt occupati. Veluti si quis Reipub. curis sollicito, musicam adferat, aut de capite periclitanti, uersus amatorios recitet. Mothon enim saltationis genus scædæ, seruilis ac tumultuosæ.

Lucianus.

Canis in præsepī.

Ἡ λύων ἐν φάτρῃ. In eos dicitur, qui nec ipsi fruuntur re quam, neque reliquos item sinunt uti. Veluti si quis egregios comices inclusos diligenter adseruet.

Suidas.

Seruus quum sis comam geris.

Ἐστὸς ὦν ὑποκώ ἐχθρῶ. De eo, qui præter decorum quippiam faceret. Veluti si quis humili conditione, patritiorum cultum imitaretur. Apud Lacedæmonios ingenui comam alebant.

Aristoph.

Extra oleas fertur.

Ἐν ἴσθι τὸν ἀλακῶν φέρει. Vbi quis terminos præscriptos transgreditur, aut aliena, nec ad rem pertinentiã facit. Interpres adagiũ

gium hinc natum ait: Stadia, in quibus currédi certamina peragebantur, oleis per seriem positis, utrinque sepiebantur, quas præterire non licebat.

Extra cantionem.

Lucian.

Παρά τὸ μίλον. Extra cātum agi, dici'ue dicunt, quod ad rem non pertinet.

Extra organum.

Quint.

Ductum est ab organo musico, quod intra uigesimalē uocem consistit. Conueniet in ualde clamosum.

Quæ semel ancilla, nunquam hera.

Videtur ideo dictum, quod qui ex humili fortuna subuchuntur ad res amplas, soleant esse cæteris insolentiores.

In agro furculario capras.

Capra plâris omnibus non uulnere tantum, sed & ueneno dentis pestifera est. Despecti ergo ad eos potest, qui noxiarum rerum aut hominum admixtu corrumpunt teneram æratem.

Tu in legione, ego in culina.

In Truculento Plautina militi acriter minitanti coquus respondet. Sis tu in legione bellator si uis, at ego in culina Ares. Auxit coquus bellatoris uerbum. Mars enim deus belli est.

D I V I T I A E.

Cræso, Crasso, ditior.

Plinius.

Apud Græcos opulencia Cræsi Lydorum regis, in prouerbium abiit, præferim nobilitata dicto Solonis. Apud Romanos item M. Crassi, cui cognomentum etiam diuitis additum est. Hieronymus dicit: Cræsos licet spires & Darios, literæ mar supium non sequuntur.

Midæ diuitiæ.

Statius.

Μίδης πλάστου. Id est, Midæ opes. In prouerbium abiit, propter immensas eius regis opes.

Lyfistrati diuitias agit.

Λυσιστρατίου πλάστου πλάστου. Id est, Lyfistrati diuitiis diues es. Prouerbialis ironia de magnopere tenuibus. A Lyfistrato quodam tractum, extremæ paupertatis homine.

Pactoli opes.

Philosfr.

Τὸν Πάκτωλιν πλάστου. Id est, Pactoli diuitias. Est autem Pactolus Lydiæ fluius ex monte Tmolo profluens, aureis scattens arenis.

*Suidas.***Cinyræ opes.**

Κινύρη πλεῖστα. Id est, Cinyræ opes. De immensis opibus dicebatur, nam huius regionem opulentissimam fuisse Naso factis indicat.

*Theocri.***Pelopis talenta.**

De immensis opibus. Talentum apud Atticos, maxima pecunie summa erat. Talentum minus, ualebat libras lxx. Talentum magnum lxxx.

Non Pelopis mihi sint, agriq; auriq; talenta,
Nec uentos celeres anteuolasse pede.

*Suidas.***Ad ambas usq; aures.**

Μέχρι τ᾽ ἀμφωῖδων. Vtq; ad aures ambas impleri dicuntur, qui supra modum ingurgitant sese. Sumpta metaphora à uasculis, ad ambas usq; impletis.

*Strabo.***Ne decima quidem Syracusanorum pars.**

Ὀὐδὲ πῶς ἀνάτω τῶν Συρακυσίων ἕξ. Id est: Ne decimā quidem partem opum Syracusanorum possidet. De diuitibus & splendidis ita dicere solent: Ne decimam quidem Syracusanorum opum partem assequi possent.

*Suidas.***Vltra res Callicratis.**

Υπὲρ τὰ Καλλικράτους. Id est: Supra fortunas Callicratis. De immensis opibus dicebatur. Aiunt Carystium quempiam fuisse, nomine Callicratem, qui reliquos ciues opibus longè præstiterit. Aristoteles autem tradit, Callicratē quendam è iudicum ordine fuisse, qui iudicarias exactiones supra modum auxerit, atq; hinc natam parcemiam de immodicis exactionibus.

*Zenodot.***Zopyri talenta.**

Ζωπύρης τάλαντα. Id est: Zopyri talenta. De præclaris factis, magnoq; æstimādis. Hic Zopyrus Darii regis amicus erat, &c.

*Hierony.***Diues, aut iniquus est, aut iniqui hæres.**

Menander: Nunquam uir æquus diues euasit cito.

*Theognis.***Sacietas ferociam pari.**

Parit sacietas ferociam, imperitia cum potestate coniuncta, insaniam, tollit animos opulentia. Quod si ad inscitiam accedat potestas, iam res ad insaniam usque procedit.

*Lucian.***Octapedes.**

Ὀκτάπους. Scytico prouerbio dicebantur, qui duos possiderent boues & currum unum. Dici poterit in hominem, qui sibi locuples uideatur, uel in eum, cui rusticanæ sunt opes.

Quan

Quantum non miluus oberret.

De homine supra modum locuplete, cui tantum sit agrorum, quantum nec miluus peruolet.

Persius

Tantali talenta.

Plato.

Τάλαυτα Τανάλυ. Id est: Tantali talenta. Nam Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum uenit.

Noctuæ Laurioticæ.

Aristoph.

Ναύλυς Λαυριωτικῆ. Id est, Noctuæ Laurioticæ. Hoc uelut ænigmate pecuniarum uim significabant. Laurios enim Atticæ regio est, auri uenis frequens.

Benè loculis, benè scrinio.

Tanti habetur quisq; quantum habet.

Dextro Hercule, aut amico Hercule.

Horatius: Diues amico Hercule. Quod quidem in eos competit, qui in accumulandis opibus sunt benè fortunati. Idque inde natum existimant, quòd Hercules moriturus dixerit eos opulentos futuros, qui sibi decimam bonorum suorum partem consecrassent.

Prædiues.

Prædiuitem significamus his uersibus Homeri in ϵ . κ. & λ . Iliados:

Πολλὰ δ' ἐν ἀφνῆς παρὸς λαμπύρια κείη.

Χαλκός τε χρυσός τε πολυκμῆτός τε σιδῆρος. Id est,

Diuitis in patris sunt multa recondita tectis,

Aesq; aurumq; fabrefacti quoq; copia ferri.

Quantum habet.

Quantum habet quisq; tanti fit. Horatius Satyra 1.

Nil satis est, inquit, quia tanti, quantum habeas, sis.

Iuuenalis Satyra 111.

Quantum quisq; sua nummorum seruat in arca,

Tantum habet & fidei.

Pecuniæ uir.

Pindarus.

Χρήματα ἀνῆρ. Id est: Pecuniæ uir. Hoc est, tanti quisque fit, quantum possidet.

Vnde excoquat seuum.

Plautus in Captiuis duo, prouerbiali dixit hyperbole. Vnde excoquat seuum senex, opes significans copiosissimas. Plautinus uersus hic est: Quid diuitiæ? sunt ne optimæ? Vnde excoquat seuum senex. Seuum autè, uel ut alii sebum, est pingue

pecudum durius, quod Græci *φίαι* appellant.

Adminicula uitæ.

Omnia, quæ ad uitæ commoditatem pertinent, indicantur hoc carmine Odyss. τ.

Ἐἴσω τ' ὦ βῶσι καὶ ἀφρῆσι καλίστανται. Id est,

E quibus & uiuunt rectè, dicesq; uocantur.

Diuitiæ non semper optimis contingunt.

Qui dicet, opes nō semper cordatissimis, sed pro fortunæ arbitrio nunc huic, nunc illi contingere, citabit illud Homeri,

Iuppiter emetitur opes mortalibus ipse,

Sic uisum ut fuerit, cuiusq; bono uel malo ue.

Vestis uirum facit.

Εἴματα ἀνδρῶν. Id est, Vestes uir. Aiunt enim ad hunc modum: Vestitus uirum reddit: qui habet, induat.

Lyficates alter.

Ἀντιπάτρως ἄλλου. Id est, Alter Lyficates. Lyficates quidam in uulgi fabulam abiit, quod capillos iam canos nigro tingeret, quo iuuenis etiamdum uideretur.

Herculis quæstus.

Herculis quæstus, pro magnis impendiis dixit Plautus in Mostellaria: Dapfiles sumptus facit, perdidit patrē, unus istic seruus acerrimus Tranio. is uel Herculis contere quæstum potis est. Quæstum appellat facete, quasi Hercules suum fauorem uendiderit.

Magnus os anni.

Μεγαλόμαζος ἐπιεικῶς. Id est, Magnū os anni. Dicebatur, quoties uberior rerum prouentus, aut uilior annona animos & loquendi libertatem adderet, alioqui timidoribus. Non admodum disidet ab illo, Fœnum habet in cornu: item illo, Argenti fontes loquuntur.

Nullius indigens Deus.

Ἀνευδὸς ὁ θεός. Id est, Nullius egens Deus. Admonet parcemia, nullum esse mortalium tam absolutum, in quo non aliquid desideretur: unum esse Deum undequaq; perfectum.

Attagenæ nouilunium.

Ἀτταγῆς νεομήνια. Id est, Attagenæ nouilunium. Refertur à Suida, nec explicatur, sed coniectura colligi potest, dictū fuisse in turbā abiectionum & seruilium hominū. Siquidē attagenæ uisus est palustris, uersicoloribus plumarum maculis distincta.
Vnde

Vnde seruum hominem stigmaticum, & cui tergum ob plagarū uibices uariis punctis esset picturatum attagenam uocabant.

Euparyphus ex comœdia.

Admodum prouerbiali figura dixit Plutarchus in Symposio: *ἄσπας ὑπ' εὐάρφου ἐκκομωδίας*, hominem significans magnificē uestitum, ac magnam seruorū turbam post se trahentem. Vnde diuites omnes splendide cultos, euparyphos appellant Græci.

Ad pedes ad caput.

Non sine prouerbii specie dictum uidetur illud Theocriti, de rebus copiosis & affluentibus:

Ὀρμῶι πρὸς κεφαλῆ, ἢ πὰρ ποσὶ κῶια πάντα. Id est:

Ad caput, atq; pedes, quarum me uellera cingunt.

Sermo est pastoris iactantis opes suas.

Δακτύλωλοι.

Galliæ barbarus quispiam clam indicauit, magnam auri uim in puteum quendam coniectam. Is & occidit indicem ne proderet, & aurum sustulit. Vbi res innotuit, in comœdiarū iocunda uersa est, ut qui malis artibus subito ditescerent, Laccopluti dicerentur.

DIVITVM PRAEROGATIUA.

Felicibus sunt & trimestres liberi.

Plinius.

Τοῖς ὑπὸ τῆς ἡσυχίας καὶ τριμῶνα παιδία. In diuitum ac principum felicitatem, quibus per adulationem omnia laudi uertuntur, quicq; sibi nihil non licere putant, adeo ut quod in homine plebeio perinde ut summum scelus damnatur, in illis uirtutis titulo celebretur.

Multitudo imperatorum Cariam perdidit.

Πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλωσαν. Id est, Multi duces depredidit Cariam. Admonet senarius, nihil esse perniciosius licentia multitudinis, dum nulli pareatur, sed pro sua quisq; libidine rem gerit. Natum adagium à Caribus quondam florentissimis, postea per ciuiles seditiones eò redactis, ut etiam in uilitatis prouerbium abierint.

Citius Telegoræ donarim.

Athenais.

Telegoras apud Naxios prædiues ac præpotēs erat, cui quod quotidie multa misirarentur, uulgatō sermone receptum est, ut uenditores paruo licitantibus dicerent: *Μᾶλλον προίδομαι τῷ Τηλεγόρᾳ δῶναι.* Id est, Malim Telegoræ dare. Vñ adagionis esse potest, si dicamus officium rectius gratuito collo-

cari penes probos ac magnos, quàm mercede penes improbos ac uiles.

Aristotcl.

Nemo benè imperat, nisi qui paruerit imperio.

Οὐκ ἔστιν εὖ ἀρξέειν μὴ ἀρχθέντα. Id est, Fieri non potest ut benè gerat imperium, qui non tulerit imperium.

Bonus dux bonum reddit comitem.

Ο καλὸς ἀγὼν, ἐμποιοῖ τὸ καλὸς ἐπιτάσαι. Id est: Qui bonum ducem præstat, is bonum reddit comitem. In episcopo positū, ut piam efficiat plebem, si tamen ipse piam & integram agit uitam. Bonus paterfamiliās, domū efficit benè institutam. Doctor ac diligens præceptor, eruditum reddit discipulum.

Horatius.

Umbra.

Σκιαί. Prouerbiali ioco dicebantur olim ii, qui uenirent ad conuiuium, non ipsi quidem uocati, sed comites eorum, qui uocati fuerant, sic illos sequentes, uelut umbra corpus ultro sequitur.

Iuuenalis.

Arbore deiecta, qui uis ligna colligit.

Δρυὸς πωδὸς πᾶς ἀνὴρ ξυλῶντες. Id est, Ruente quiuis ligna colligit arbore. Si quem fortuna præcipitem dederit, in hunc passim omnes incurrūt, & quisq; quod potest, diripit. Iam enim sibi putant impunè fore.

Cicero.

Viua uox.

Viua uox olim dicebatur, non scripta, sed ab ipso pronunciantis ore percepta, quasi uiuida atq; efficax.

Theophr.

Annus producit, non ager.

Ἐτος φέρει δὲ χί ἀγροῦ. Id est, Annus producit segetem, non aruum. Ad incrementum autem, alimentumq; plurimum quidem cœli temperies, & in totum anni conditio inuat. Etenim si imbres, serenitates & hyemes accidant opportunè, cuncta felicius, atq; uberiùs proueniunt, etiam in falsuginosis ac parum pinguibus agris.

Alijs lingua, alijs dentes.

Ἄλλοις γλῶτῃ ἄλλοιςίσι ἰσὶ γόμφιοι.

Id est,

His lingua, at illis sunt molares inuicem.

De loquacibus & edacibus dici consueuit. Quemadmodum non rarò fit in conuiujs, ut alijs garrigentibus, & fabulis potiùs, quàm cibus intentis, alii interim taciti strenuè quod appositum est deuorant.

D I V T V R N V M.

Et nati natorum.

Plato,

παῖδες παίδων. Id est, Nati natorum. Prouerbialis figura, qua longam rei cuiuspiam propagationem significamus.

D O C I L I T A S.

Apertæ musarum ianux.

Zenodos.

Ἀνωγμένα μουσῶν θύραι. Hoc adagio conueniet uti, quoties aliquem facili promptoq; ingenio significabimus, & in percipiendis optimis disciplinis celerem. Et ediuerso, qui tardiores sunt, clausis musarum ianuis discere dici poterunt.

Bos alienus subinde foras prospectat.

ὅς ἀλλότριον τὰ πολλὰ ἔξω βλέπει. De iis, qui apud alienos non satis ex animi sententia tractantur, eoq; sæpius suos desiderant.

Vtinam domi sim.

Suidas.

Ὅμοι γονίμω. Dicitur solitum, ubi quis optat è malis, quibus implicitus est, emergere.

D O M I V I V E R E.

Domus amica, domus optima.

οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος. Nusquam commodius, nusquam liberius, nusquam lautiùs homini uiuere contingit, quam domi.

οἰκὸς.

Plutarchus.

Dicitur quasi custos domus. Et homo ignauus, qui tecto & umbra gaudet, quiq; amat desiderare domi semper.

Domi manere oportet bellè fortunatum.

Ὅμοι μένειν δὲ τὸν καλῶς ἐνθάδε βροτοῖσι. Domi manendum est, cuncta cui sint prospera. Cui suppetit copia facultatum, is si felicem uelit agere uitam, uiuat domi.

Domus optima.

Infelicissimum, incertis uagari sedibus: quemadmodum faciunt semper ἀνίσιοι, peregreq; uiuentes. Huic adstipulatur illud Homeri Odyss. ο.

Πλαγκτοσύνης δ' ἐκίσει κακώτερον ἄλλο βροτοῖσι. Id est:

Nil miserabilius quam incerta sede uagari.

Domi manendum.

Cum significabimus inutile fore diutiùs abesse domo, professionibus relictis, quadrabit illud Home. ex Odyss. γ.

κα :

καὶ σὺ φίλῳ, μὴ διὰ δόμων ἄπο τῆλ' ἀλάλῃσ.
 κτήματά τι προλιπῶν, ἀνδρῶσ δ' ἐν σοῖσι δόμοισι. Id est,
 Tu quoq; amice domo diuturnus abesse caueto
 Rebus itemq; uiris intra tua tecta relictis.

E L A B E N D I.

Ἐπιφροσύνη.

Græci prouerbiali metaphora uocant elabi ac suffugere. Aristophanes:

Ὡς παρ' ἡμῖν ὁ δὲν αἰσχρόν ἐστιν ἐπιφροσύνη. Id est,

Quippe apud nos turpe non est, suffugere de casibus.

Ductum est ab auibus, quæ nonnunquam elabuntur de retibus seu laqueis.

Ἐκλίση.

Prouerbiali figura dictum ostendit Eustathius, pro elabi atq; clam se subducere. Sumpta metaphora à piscibus, qui suffugiunt è retibus, qui ue ab hamo elabuntur.

Plato.

Omnes laqueos effugere.

Quod ipsum à uenatu translatus est.

Reperire rimam.

Plautus: Aliquam reperietis rimam. In caussatores ac tergiversatores.

Vergil.

In limine offendere. In portu impingere.

Hicrony.

Pro eo quod est, Statim in ipso operis ingressu peccare. In limine deficere, idem.

Fest. Pomp.

Cantherius in porta.

Natum à Sulpitio Galba quodam, cui quum in prouinciam ituro, cantherius in porta cecidisset: Rideo, inquit, cantherie in porta, quum tam longū iter sis iturus, iam lassum esse te, quum uixdum sis ingressus. Cantherius nempe equus est ex cæcis testibus, ut hoc differat cantherius ab equo, quo maiialis à uerre, capus à gallo, uerueus ab ariete.

EXCELLENTIA, IN AE-

QUALITAS.

Martial.

Aquilam noctuæ comparas.

Aquila uitis acerrimi, adeo ut uersus solem intueatur: contra, Noctua solis lumen refugit.

Lucianus.

Cicadæ apem comparas.

Τὴν τῆν τὴν μέλιττα συγκρίνεις. Nam cicada cum maior, tum canora,

canora, quum apis sit non modo minuto corpusculo, uerum-
etiam penè muta.

Rana cum locusta.

Impar certamen expressit hac figura Theocritus:

Sic certo, ueluti si certat rana locustis.

Officere luminibus.

Paulus Iuris-
consult.

Officere luminibus dicitur, qui gloriam alterius obscurat.
Sumptum ex literis iureconsultorum, in quibus cauetur ex ser-
uitutibus prædiorum, ne uicinus altius sublato ædificio, officiat
luminibus uicini.

Rosam cum anemona confers.

Ῥόδου ἀνεμώνη συγκρίνεται. Id est, Rosam cum anemona con-
fers. Vbi quis uehemèter imparia inter se cõponit. Rosa priscis
in pretio fuit. Anemona papaueris genus, cuius flos ipse quidem
rosam imitatur, cæterum nulla odoris gratia.

Calphurn.

Acanthida uincit cornix.

Acanthis enim uocalis est auis, & in primis canora. Cornix
obstrepera quidem, sed minimè canora.

Cancros lepori comparas.

Diogenida.

Καρκίνους διασώωδου συγκρίνεται. De supra modum dissimi-
libus.

Testudinem pegaso comparas.

De rebus nequaquam inter sese conferendis. Pegasus equus
erat uolucer. Testudine nihil tardius.

Optima quidem aqua.

Pindarus.

Ἀριστὸν μὲν ὕδωρ. Id est, Optima quidem aqua. Videtur in
prouerbium abiisse, quoties rei uehementer laudatæ præfertur
aliquid melius: quemadmodum Pindarus auspiciens hymnos
Olympiacos, aquam quidem fatetur esse optimam, sed aurum
præfert, quòd ignis in morem noctu luceat, &c.

Cræsi pecuniæ teruncium

Lucian.

addere.

M. Tullius lib. de finib. 4. Itaq; in quibus propter earum exi-
guitatem obseruatio consequitur, sæpè accidit ut nihil inter-
esse nostra fateamur, sint illa nec ne sint: ut in sole quod à te di-
cebatur, lucernam adhibere, nihil interest, aut teruncium adde-
re Cræsi pecuniæ. Teruncii nummi à tribus uncis dicti uilitas
prouerbio locum fecit. Cræsus Lydorum rex inter prodigiosè
diuites celebratur.

Senecta

Stobaeus.

**Senecta leonis, praestantior hinnu-
lorum iuuenta.**

Τῆρας λιόντος & κρείσσον ἀνικαίων νηρῶν. Id est: Leo senex uigente potior hinnulo. Senectus uiri fortis ac strenui, praestantior est iuuenta quorundam ignauorum & imbecillium iuuentū. Venustius fiet, si λόγυλῃ transferatur: ueluti si quis ingenium docti senis & exercitati praeferat ingenio parum eruditi iuuenis.

**Camelus uel scabiosa, complurium
asinorum gestat onera.**

Κάμηλος & καὶ ψωμῶσα, πολλῶν ὄνων ἀνατίθεται φορτία. De iis, qui usque adeo praecellunt quosdam, ut etiam senes, aut alioquin aegroti, praestantiores tamen sint illis integris.

**Crotoniatarum postremus, reliquorum
Graecorum primus est.**

Κροτωνιατῶν ὀΐσχατος, πρῶτος τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Id est: Crotoniatarum postremus, primus reliquorum Graecorū. Strabo lib. Georg. 6. prouerbum hoc ait ortum ob insignem Crotoniatarum praestantiam in certaminibus Graecanicis.

**Plus apud Campanos unguenti, quàm
apud ceteros olei sit.**

Si cui placebit adagium ad allegoriam trahere, poterit accommodari uel in regionem uel in hominē adeo ceteris excellentem, ut apud hunc maior sit exquisitarum rerum copia, quàm apud alios mediocrium aut uulgarium.

Aquilæ senecta, corydi iuuenta.

Αἰτω γήρας, κορύδι νεότης. De uiuida, uiridique senecta, quæ praestantior sit aliquorum iuuenta. Nam anus aquila praestat corydo auiculæ etiam ætate integra.

Horat.

Equis albis praecedere.

Vbi quem aliis quapiam in re longè superiorem significabant, longoq; antecire interuallo, eum albis equis praecedere dicebant: uel quòd antiquitus albi equi meliores haberentur, uel quòd uictores in triumpho albis equis uectari soleant, uel quòd albi fortunatiores & auspiciatiores esse credantur.

Culicem elephantī conferre.

Κύνυπα ἐλέφαντι παραβάλλειν. Est minima maximis comparare.

Lucian.

Multis parasangis praecurrere.

Πολλῆς παρασάγγης ὑπερδραμῆν. Qui longo interuallo
praec

præcedit, multisque partibus superior est. Parafangam autem Persæ xxx. stadiorum spatium uocant.

Testudinem equus insequitur.

Plutarch.

Conueniet uti, quum rem præposterè & absurdè geri significamus.

Pica certat cum lusciniâ.

Homer.

Haud satis est picas contendere cum philomena. Pica molestæ garrulitatis, lusciniâ summè musica.

Nihil simile.

Ad iniquam comparationem significandam, ualebit illud Homeri:

Imò res est stulta, cynosbaton aut anemonam

Composuisse rosas.

Bubo canit lusciniæ.

Quum infans suadere conatur eloquenti, aut inruditus docere doctissimum.

Si tanti uitrum, quanti margaritum.

Hieronymus.

Hoc dicto summa rerum inæqualitas significabatur. Si tanto studio curas ut uiuat corpus, quàm est danda opera quo uiuat animus? Si nihil non facis quo placeas homini principi, quantò magis enitendum ut placeas principi Deo? Si tantis sudoribus parantur opes perituræ, uel usu, uel furto, quur non magis incumbimus, ut cœlestes opes accumulemus? In his locus erit prouerbio.

Sedecim pedibus superauit.

Aristides scripsit in Pericle: Nempe Periclem oratorem reliquos in dicendo sedecim præterisse pedibus. Itaque sedecim pedibus, pro maximo interuallo dixit. Sumpta metaphora à stadiis cursorum.

Tibiam tubæ comparas.

Diogenianus.

Αἰλὸν σάλλπιγγι συγκρίνεις. Conueniet in res supra modum impares.

Quanto asinis præstantiores muli.

Athenæus.

Dicendum, ubi quis longo interuallo præcedit.

Fluuius cum mari certas.

Suidas.

Ποταμὸς θαλάττῃ ἐξίσης. Vbi minimi cum maximis certamen suscipiunt.

Hirundo totos schœnos anteibit.

Πρόσωτε χειλιδῶν ὅλας σχοίνους παρῆται. Id est: Hirundo quæ-

piam

piam totos schœnos præteribit. Vbi quis immenso uincit interuallo. Nam schœnos Græcis mensuræ genus, quæ (sicuti quidam existimant) quinquaginta complectitur stadia.

Lucian.

Hinnulus leonem.

Ὁ νεῖρες τὸν λέοντα. Subaudiendum, cepit, uicit aut prouocat, aut id genus aliquid pro ratione sententiæ, quoties præpostero rerum ordine, qui uiribus multò est inferior, superat potentio rem.

Mineruæ felem.

Ἀθλωῖ τὸν ἀίταρον. Subaudiendum comparas. Quum multò inferiora cum præstantioribus comparantur.

Nihil ad Parmenonis suem.

Ὁὐδὲν πρὸς τὴν Παρμενόνει ἴμ. De æmulatione dictum, quæ longo interuallo abesset ab eo, quod imitaretur. Plutarchus in Symposiacis quintæ decadis, secundo problemate, quo pacto natum sit hoc adagium narrat ad hanc fermè sententiam: Parmeno quispiam fuit ex hominum eorum genere, qui nostris etiam temporibus uarias animantium & hominum uoces ita scitè imitantur ac repræsentant, ut audientibus tantum non etiam uidentibus, ueræ, non imitatæ uoces uideantur. Non in tempestiuiter utemur hoc adagio, quoties aliquis opinione deceptus, de re perperam iudicat.

Post Lesbium cantorem.

Μηδὲ Λέσιον ὠδόν. Hoc adagio significabant aliquem non primas, sed secundas tenere partes. Lacedæmonicum prouerbium, hac natum occasione, quemadmodum narrat Suidas. Quum Lacedæmoniorum res seditionibus tumultuarentur, consultum oraculum iussit, uti Lesbium cantorem accerferent. Accersitus Tarpander Lesbius, nimirum Antisseus, & ad Lacedæmonios missus. Is canendo illorum animos sic deliniuit, ut seditionem omnem sedaret, redactis in concordiam ciuibus. Quæ ex re factum est, ut Lacedæmonii Lesbiis cantoribus primas in arte musica partes tribuerent, & si quem alium canentem audissent, protinus dicerent: Post Lesbium musicum.

Nihil aliæ ciuitates ad Crotonem.

Μάταια τ' ἄλλα πρὸς Κρότωνα τ' ἄστια: Id est, Sunt reliquæ præ Crotone friuola oppidula. Licebit accommodare ad rem aut hominem usque adeo præcellentem, ut reliqui cum hoc colati nihil esse uideantur. Natum fortassis est à pugilum Crotoniarum

niatarum excellentia, quorum erat Milo.

Indignus, qui illi matellam porrigat.

De uehementer inæqualibus, ac ne ulla quidem ex parte con-
ferendis. *Martialis:*

Dispreceam si tu Pyladi præstare matellam

Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi. Nam sordidissi-
mum officium est, miçturienti matellam exhibere.

Nec dignus qui me intueatur.

Homerus.

Qui contemnet omnino quempiam ut ignauum, multoque
sefe inferiorem, non ineleganter illud ex Iliados 1. detorsit,
quod in Agamemnonem dixit Achilles:

οὐδ' ἄρ' ἔμοι γα

Τηλαίνε κούρος πῶρ ἰώρ, ὡς ὄπα ἰδῶσαι. Id est:

Haud ille quidem ausit,

Quamuis perfricta sit fronte, mihi ora tueri.

Celmis in ferro.

Zenodotus.

κέλυς ἐν σιδήρῳ. Dicitur consuevit de iis, qui præter modum
suis fiderent nitibus, tanquam inexpugnabiles inuictisque ex-
teris. Celmis ut scribit Zenodotus, unus fuit ex Idæis Dactylis,
qui quum matrem Deorum Rheam uiolassæt stupro, deinde à
reliquis fratribus reiectus est. Ab hoc ferrum solidissimum cu-
di solebat.

Aquila in nubibus.

Aristoph.

Αἰτὸς ἐν νεφέλαις. Plerique interpretantur de re magna qui-
dem illa, sed quam non facîle assequaris. Alii de iis, qui longè
reliquis præcellunt.

Manica.

Plutarchus.

Μανικά. Phrygio prouerbio dicebantur ingentia, egregiaq;
facta, ducta uoce à Mane quodam, prisco apud ipsos rege,
quem ferunt uirum fuisse præpotentem & admirabili uirtute
præditum.

Multi discipuli præstantiores magistris.

Cicero.

Πολλοὶ μαθητῶν ὑπερβασίως διδασκάλων. Pleriq; discipuli ma-
gistros anteeunt. Ad uarios usus accommodari potest, uel ad
simplicem sensum, ut discipulus eruditione superet eum, à quo
literas didicit, aut per iocum, &c.

Pedibus trahere.

Idem.

Est rem pro suo arbitratu uersare. Metaphora ducta uideri
potest, uel à Vulcano illo Homeroico, quem Iupiter ut longè
uiribus

uiribus præstantior, pedibus tractum è cælo deiecit.

Homerus.

Solus sapit.

Narrat Diogenes Laërtius, Chrysippum Philosophum usque adeo sibi placuisse, ut consultus à quodam, cui potissimum filium suum Philosophiæ præceptis instituendum traderet. Sibi committendum responderit. Nam si quem, inquit, alium me præstantiorem arbitrarer, ipse apud hunc Philosophiæ darem operam: Vnde & illud Homericum de eo uulgò iactatum fuisse, quòd solus saperet, reliqui uerò umbræ ferrentur.

Lucianus.

Formica Camelus.

Μύρμηκ ἢ λέχμηλ. De uehementer inæqualibus, & modò minimis, modò maximis, quod perinde sit quasi repente camelus in formicam uertatur.

Hercules & Simia.

Ἡρακλῆς καὶ πίθηκος. De minimè congruentibus. Simia dolis ualet, Hercules uiribus antecellit.

Elucet egregia uirtus.

Egregia uirtus, etiam si quando dissimuletur, tamen semper eminet inter alios, atque ex ipso habitu oris perspicitur & in ipsa quasi relucet fronte, Veram item nobilitatem testatur facies hominis itidem ut mores. In hanc sententiam quadrabit Homericum illud ex Iliad. Ν, *Αρίωνος ἢ Διοπίτηρ.* Id est: Insignia numina diuùm.

Quum sis nanus, cede,

Νάνος ὡς ὑπὸ γαίης. De pusillis dictum. Nani enim homunciones appellantur infra modum humani corporis, & prodigiosæ breuitatis.

Plutarchus.

Hæc potior,

Καρρόνιον νίκη. Hoc est, Præstantiorum uictoria, Illius sententia aut consilium magis quadrat.

Corui luscinijs honoratiores.

Quum indocti, doctis præferuntur: improbi, probis: blateratores, eloquentibus: rapaces ac fures, cordatis & integris uiris.

Homerus.

Seruus seruo præstat: dominus domino.

Δούλος ὡς πρὸ δούλου, διαπότνης πρὸ διαπότνης. Id est:

Seruus; seruus potior est, herus; hero.

Admonet adagium, in eodem hominum genere non statim omnes æquales esse: uerum hominum habendam esse rationem, non tantum conditionis,

Antiquis debetur ueneratio.

Cum summis uel inuictis, uel cum antiquis non esse certandum, sed his ultrò cedendum esse, usurpabit quod dicitur ab Ulysse Odyss. ̄. Cum maioribus haud subeam certamina, uel cum Hercule uirtute, uel Euryto Oechalicensi.

Acarnici equi.

Ακαρνικοί ἵπποι. Dicebantur equi maximi. Conueniet uti de te quapiam eximia, aut insigni præmio.

Inter cæcos regnat strabus.

In regione cæcorum rex est luscus. Inter indoctos, qui semidoctus est, doctissimus habetur. Inter mendicos, qui paululum habet numorum, Cræsus est.

Qui probus Atheniensis.

Platonis uerba sunt lib. de Leg. 1. Et quod uulgò dicitur: Ex Atheniensibus qui probi sint, eos egregiè probos esse, uerissimè dictum uidetur. Sentit autè Plato, in malè instituta, maleq; morata Repub. qui boni sint, eos natura & insignitè bonos esse.

Vnus multorum instar.

Quod Iliados ̄, dictum est in laudem medici, idem torquenti poterit ad quemcunque uirtute præstantem.

Ἰκτὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἄν τᾶσι ἄλλων. Id est:

Vir medicus multis aliis æquandus honore est.

Alabanda fortunatissima.

Alabάνδα Καρῶν ὑπερχριστάτη. Id est: Alabanda Carum fortunatissima. Stephanus in commentariis de urbibus tradit, Alabandam Cariæ ciuitatem esse, conditam à Care, à cuius filio nomen sortita est. Siquidem is postquam in equestri prælio strenuè nauasset operam, Alabandus dictus est. Cares enim sua lingua Ala uocant equum, Banda uictoriam. Eamq; uocem ait Romanis etiam in usu fuisse, ut Bandam uictoriam dicerent.

Alpha penulatorum.

Martialis alpha uocauit præcipuum & quasi primatem. Idem aliàs iocatur in quendam offensum, quòd cum dixisset alpha, monetq; ut huius iniuriæ talionem faciat, seque uicissim Bitasi uellet, appellet. Translatum à notulis literarum, quibus Græci numerum indicant. Eisdem signiferos & antesignanos appellant. Metaphora sumpta à militia.

Acesci & Heliconis opera.

Αἰεσίως ἢ ἑλικῶν ἔργα. Quæ singulari artificio confecta

uiderentur, sic antiquitùs appellabantur. Locum prouerbio fecerunt duo quidam celebratæ artis artifices, Acefeus & Helicon.

Cicero.

Ambrosia alendus.

In egregios uiros adagium. Ambrosia cibus est Deorum.

Gorgonem Perseus aggreditur.

Γέγονα πρόσως ἰχθυώσατο. Id est: Gorgonem Perseus adortus est. Vbi quis egregium facinus acceptat. Notissima fabula, &c.

Diogenianus.

Lydius currus.

Λύδιον ἄρμα. Hoc scommate notabantur, qui in certamine quopiam longè cæteris essent inferiores. Refertur adagium à Diogeniano. Quidam ad Pelopem Lydum referunt, qui suo curru uicerit Oenomaum.

Idem.

Ne capra contra leonem.

Μὴ πρὸς λέοντα δορκάς. Ne longè inferior cum potentiore decertes.

Persius.

Monstrari digito.

Pro eo quod est, insignem esse. Horatius in Odis:

Quod monstror digito prætereuntium. Persius:

At pulchrum est digito monstrari, & dicier, hic est.

Aristopha.

Prodicò doctior.

Προδικὸς σοφώτερος. Aiunt hunc Prodicum in diiudicandis litibus & arbitriis, inter dissentientes amicos, acerrimi fuisse iudicii.

Quo properas? Num ad Ephebum?

Parum liquet quid sibi uoluerit Cilicum illud adagium, nisi fortè sumptum est ab Apollinis oraculo, ad quod undique festinabatur. Fingebatur autem imberbis Apollo, quemadmodum & Bacchus.

Alius alijs in rebus præstantior.

Qui dicet alium alia dote præcellere, accommodabit illud ex Iliados Σ .

Ἄλλ' ὁ μὲν ἄρ' ὑβόισιν, ὁ δ' ἔχει πολλὸν ἰνίκα. Id est: His dictis, hasta longè præstantior ille.

Vergilius.

Non omnia possumus omnes.

Natura differimus, uitam sortientes, hic hanc, illam alii. Porò contingere non potest, ut omnis felicitas uni contingat.

Plato.

Diuinum excipio sermonem.

Θεῶν θζαίρω λόγον. Id est: Diuinum excipio sermonem.

Quot

Quoties opinor, gloriosius aliquid dictum esset, omissis gratia deos excipiebant, qui nihil non possunt, & quibus nemo praescribit.

Dij omnia possunt.

Hemistichium Homericum: *Θεοὶ δὲ πάντα δύνανται.*

At caelestes omnia possunt. Quadrabit in monarchas, quibus promptum est facere quicquid animo collibitum fuerit, sine iure, siue iniuria.

EXECRANDI.

Diogen.

Deuotionis templum.

Ἀρεὴν ἱερῶν. Id est, Execrationis templū. In eos dicebatur, qui crebris execrationibus uti cōsueuerunt. Qui mos nunc uulgò plerisq; plurimum improbādus, ut nihil dicant nisi diras admisceant deuotiones, & imprecamina uel ipso horrenda auditu.

Oedipi imprecatio.

οἰδίποδ' ὀρέα. De tragicis & ingentibus malis. Qui Græca colligūt adagia, citant ex Aeschulo huiusmodi fabulam: Eteocles & Polynices de more patri & unoquoq; sacro, partem anteriorem mittebant. Quum autem aliquando per imprudentiam atque incogitantiam, coxam, hoc est, posteriorem partem misissent, ille existimans id non obliuione neque imprudentia, sed contumeliæ causā factum, imprecationibus diris eos est execratus.

Phocensium execratio.

Herodot.

Φωκίων ἄρα. De iureiurando multis uinculis astricto. Nam olim in fœderibus, quo minus uiolarentur, adhibebant non solum promissa, dextras & sacrificium, uerum execrationes in caput eius, quicumq; non staret pactis. Prouerbiū autem ab huiusmodi profectum est casu: Phocenses olim communi populi consilio patriū solum reliquerunt, adacti deuotionibus atq; execrationibus quibusdam, ne quisquam usquam de repetenda patria cogitaret.

Phocensium amolitio.

Φωκικὴ ἀπένουα. Hoc est, Phocica desperatio: dici solitū, ubi desperatis rebus ad extrema consilia ueniretur: aut de stultis & insanis consiliis.

Adiurantis se facturum aliquid.

Homær.

Quum adiurabimus nos facturos quippiam, si modo uita non
 1 3 destit

destituat, licet accommodare uersiculum ex Iliados v.

Μήν' ἐπ' ἔπειτ' ὀδυσσῆϊ λάρη ὤμμοισι κτείν. Id est,

Post hac ne caput hoc humeris insistas Vlysis.

Item Iliados v.

Αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἰμοῖο λάρη τὰ μοι ἀλλότριος φῶς. Id est,

Mox caput hocce aliquis mihi barbarus ense recidat.

In omni fabula & Dædali execratio.

Ἐν παντί μῦθῳ καὶ Δαιδάλεος μῦθος. Quadrabit in autores atrocium facinorū, aut ingentium calamitatum, ut frequenter illorum incidat mentio, sed non sine detestatione. Tradunt ab hac ortum fabula: Pasiphaë regina Cretæ, tauri amore capta, Dædalum exorauit, ut sibi uaccam ligneam ad proximam ueræ uaccæ simulationem effingeret. In hac insula mulier è tauro concepit, ac Minotaurum monstrum abominandum peperit. Minos autem certis de causis iratus, Atheniensibus indixit ut quotannis septem uirgines & totidem adulescentulos mitteret Minotauro obiciendos. Horum omnium quoniam Dædalus causam dedisse uideretur, in eum uulgò dira imprecabantur, unde res in proverbum abiit.

Ἀποφράξι.

Hominem execrandum & abominandæ malitiæ ἀποφράδια Græci appellant. Ductum à diebus funestis & sepeliendis mortuis factis, quos ἀποφράδας etiam uocant.

Theocr.

In ultimas terras.

Ἐπ' ἔσχατα γῆς. Id est: Ad extrema terræ. Quum locum uehementer semotum intelligi uolumus. Est frequens apud Cicero- nem, in ultimas terras, &c.

EX EVENTV INDICIVM.

Mali principij malus finis.

Ἀρχὴς κακῆς δὲ καὶ κακῶν. Id est, Orsus mali finis malus. Iābi- cus dimeter ex Aeolo poëta refertur. Quæ rectis consiliis instituuntur, etiā si qua incidat difficultas, tamen sortiuntur aliquā- do lætum exitum: contrā, quæ prauis rationibus inceptantur, quamuis initio succedant, tamen habent infelicem exitum.

Plinarch.

Mox sciemus melius uate.

Τὰχ' ἰσομῆθα μὲν τιῶν ὑπερβῶν. Id est, Mox melius ipso uate rem cognorimus. Ad eum modum dicebant, qui rem non coniecturis diuinabāt, sed experimētῳ deprehendere tarent.

Cocta

Cocta numerabimus exta.

Diomed.

Id est, Ex euentu sciemus. Huic confinis color ille comicus:
Res indicabit. Ouidius: Exitus acta probant.

Res indicabit.

Αὐτὸ δὲ ἴσα, subaudi, ἔργον. Quum significamus experimento exituq; perspicere sermonis ueritatem.

Magistratus uirum indicat.

Pittacus.

Αἰχὴ τὸν ἄνδρα δεικνύσιν. Id est, Imperia demonstrant uirum.
Quidam Pittaci Mytelenæi putant apophthegma. Sunt, qui Soloni tribuât. Sensus est: In uita priuata uix satis perspicere posse mores & ingenium hominis. Verum si committas imperium, ut quod libeat, idem liceat, tunc demum apparere quo sit animo.

Rem factam stultus cognouit, piscator ictus sapiet.

Post acerba prudentior. Huc pertinet etiam: Vide Sera pœnitentia.

EXITIVM HONESTVM.

De pulchro ligno uel strangulare.

Aristoph.

Απὸ καλοῦ ξύλου πᾶρ ἀπάγασθαι. Id est, De pulchro ligno etiam strangulari cõuenit, Admonet calamitatẽ tolerabiliorẽ esse, si cũ honestate fuerit cõiuncta, & dedecore uacauerit.

Ne uestigium quidem.

Quoties hominẽ penitus aut rem abolitã significamus, ne uestigium quidẽ superesse dicimus. M. Tullius acti. in Verrem 3. Nam si alienam uicem pro nostra iniuria doleremus, uestigiũ illius in foro non esset relictuũ. Rursus quinta: Prouidẽdum diligenter, ne quod in uita uestigium libidinis appareat, &c.

E X I L I V M.

Seruabis bouem.

Plutarchus.

Βουκόλος es. Id est, 'Bubulcus eris. Hoc uelut ænigmatẽ significabant exilium.

Testaceum flagellum.

Κραμεινὴ μάστιξ. De rebus subito transmutatis, siue de exilio repentino. Conueniet cũ ostracismo, de quo uide adagium, Testulæ transmutatio.

Terram pro terra.

Lucian.

Ἔω πρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι. In hominẽ exulem, errõneum, & incertis uagantem sedibus,

EXPERIENTIAE SEV.

PERICLITATIONIS.

In Care periculum.

Ἐν καρῇ τὸν κίνδυνον. Subaudi, facito. Hoc est, in homine, aut in re uiliori fac periculosam experientiam, in qua si parum feliciter cesserit, non multum sit dispendii capiendum. Suidas scribit Cares primum mortalium mercede militasse, ut qui uitam suam uilem haberent.

In dolio figularem artem discere.

Ἐν πύθῳ πύῳ κεραμείων μαθάνειν. De iis, qui protinus maximis in rebus artificii capiunt experimentum, quum paulatim à minutis ad summa proficisci conueniat. Neque enim figulus statim à dolio, id est, uase maximo, artem auspicatur, sed à pusillis quibusdam uasculis.

In harenam descendere.

Pro eo quod est, Certamen inire.

Quanta mus apud Pisam.

Ὅσα μὲς ἐν Πίσῳ. Subaudi, tulit. De iis, qui uincunt, & optatis potiuntur, sed non sine summo negotio, neq; citra magnum incommodum suum. Suidas natum ait ab athleta quodam scilicet pugile Tarentino.

Basilius.

Omnem mouere lapidem.

πάντα λίθον κίνει. Id est, Vnumquenq; moue lapidē, id est, omnia experire, nihilq; intactum relinque.

Pedem conferre.

A militia sumptum. Vsurpatur, ubi propius acceditur ad rem. Cicero: Non possum magis conferre pedem, ut aiunt, aut propius accedere.

Omnem rudentem mouere.

πάντα κλάωρ σίειν. Id est, Omnem funem mouere. Iulius Pollux: Nauigabamus omni moto rudente, & omnibus rudentibus. Ad eum modum significat difficilem nauigationem, in qua omnia sint tentanda.

Plutarch.

Respublica uirum docet.

πολιτεία ἀνδρα διδάσκει. Significat neminem ad rem gerendam idoneum esse, nisi qui sit usu exercitatus.

Omnem iacere aleam.

Est rem uniuersam periclitari, fortunæq; arbitrio cōmittere.

Siquid

Siquidem alea fortunæ ludus est magis, quàm artis.

Aut ter sex, aut tres tessaræ.

ἡ τρεῖς ἕξ, ἢ τρεῖς πύβοι. Si quando significabimus nos extrema periclitari uelle, & aut planè uincere, aut prorsum uinci. Sumptum est à uerusto tesserarum lusu, in quo, qui nouem iecisset, is modis omnibus superabat: qui tres, is longissimè aberat à uictoria. Nam antiquiores tribus tesseris uti consueuerant. Tesseram autem etiam ipsum iactum appellant.

Rex aut asinus.

Plaut.

Βασιλεύς ἢ ὄνος. Hoc est, aut uictor, aut uictus.

Vela uentis permittere.

Quintil. Permittamus uela uentis, & oram soluentibus benè precemur, hoc est, æditionis ancipitem euentum utcumque cadat, experiamur.

Deo fortunæq; committo.

Qui fortunam experiri statuerit, euentum negotii fortunæ committens, in hunc conuenit illud Homeri ex Iliados P.

Ἦὼ γὰρ ἢ ἰγὼ, τὰ ἕ κεν Διὶ πάντα μελέοι. Id est,

Torsero & ipse, Ioui fuerint hæc omnia curæ.

Res ad triarios rediit.

Romanum extat adagium elegans. Eo licebit uti, quum significabimus rem eò periculi redactam esse, ut extremo conatu, summisq; uinibus sit enitendum, & ad suprema confugiendum cōsilia, quibus si nihil proficiatur, iam nihil reliquum esse uideatur, unde subsidium sperare possis. Natum adagium è ratione modoq; componendi Romani exercitus: Refertur & explicatur à Tito Liuiο, primæ decadis lib. 8.

Sacram ancoram soluere.

Lucianus.

Ἰερὰν ἀγκυρὰν χαλᾶζειν. Quoties ad extrema præfidia confugitur. Translatum à nautis, qui maximam ac ualidissimā ancoram, sacram uocāt, eamq; tum demum mittunt, quum extremo laborant discrimine.

Ad asylum confugere.

Cicero.

Hoc superiori cognatum.

Ad ephebum properare.

Sumptum est ab Apollinis oraculo, ad quod undiq; festinabatur. Fingebatur autem imberbis Apollo.

Tanquam ad aram.

Hoc adagio extremū refugium intelligi uolumus. Inde sumptum

ptum, quod olim, qui extrema necessitate urgebantur, ad aras
deorum soleant confugere, unde nefas erat quicquam detrudere.

Plutarchus.

Mouebo talum a sacra linea.

Κινῶ τὸν ἀφ' ἱερᾶς. Id est: Sacrae lineae talum moueo. De iis,
qui extrema parant experiri. Id Iulius Pollux exponens, ait a
ludo quopiam tesseraum esse natum adagium. Lusus autem
fuisse huiusmodi, ut utriusque ludentium essent calculi quinque, et
tidem impositi lineis. Inter eas lineas utriusque quinque, una fuisse
mediam, quam sacram uocabant. Unde qui talum mouisset, is
sacrae lineae calculum mouere dicebatur. Id autem non fiebat
nisi cum res posceret, ut ludens ad extrema confugeret auxilia.

Semper tibi pendeat hamus.

Ouidius in amoribus:

Casus ubique ualet, semper tibi pendeat hamus,

Quo minime credis, gurgite piscis erit.

Semper experienda fortuna & omnis tentanda occasio.

Tentantes ad Troiam peruenerunt Graeci.

Theocritus in Syracusiis: Tentando atque experiendo, quan-
tumlibet etiam ardua perfici, figura proverbiali significam,
inquit:

Ἐς Τροίην περιώμνοι ἦλθον Ἀχαιοί,

καλλίτα παίδων πάρα θῆν πάντα τελευτή. Id est:

Tentando ad Troiam uenere Pelasgi

Cuncta, puellarum pulcherrima, perficit usus.

Et post malam segetem, serendum est.

Seneca lib. epist. xi. Quo licebit uti, quoties res parum ex ani-
mi sententia cecidit, & significabimus non esse desistendum a
conatu. Huc referuntur quae alibi citauimus:

Primas iactare hastas. Velitari.

Fabri fabrilia tractant. Afinus sedet. Rex sum.

E X S E S E.

Domi habet.

Domi nascitur.

Nam id dicimur domi habere, quod in nobis situm est, neque
necesse est ab aliis mutuo sumere. Terentius: Philosophos domi
habet unde discat.

Domesticum malum.

Ad significandum priuatum: ac domesticum malum, quod ad
alios nihil attineat, conueniet illud Homeri Odyss. B.

Ἄλλ' ἐμὴν αὐτῷ χρεῖος ὅμοι κἀκὸν ἐμπιστῶ οἴκῳ. Id est,

Porro malum nostras quod in ædes incidit, unum

Ad me pertinet.

Nihil graue passus es, nisi tibi uindicas.

Οὐδὲν πῶπονδαις δεινὸν εἰ μὴ πρόσποις. Meminit Diogenianus: Nemo læditur nisi à seipso. Nemini fit iniuria, si eam existimet ad se non pertinere.

Emerere malo, quàm rogare.

Cicero.

Quo significatum est, haud quaquam gratis accipi, quod precibus emitur, imò nihil emi charius, quàm quod roganti datur.

F A C U N D I A.

Attica musa.

Diogen.

Ἀττικὴ μῦσα. Pro uenusta, lepidaq; oratione. Nam inter dicendi genera laudatur in primis Atticum.

Læcius.

Lepos Atticus, eloquentia Attica.

Inter reliquos Græciæ populos, lepos quidam & festiuitas quædam quaū uernacula ac peculiaris adest Atticis, adeò ut in prouerbium abierit.

Hieronymus.

Cygnea cantio.

Κύνειον ἄσμα. Id est: Cygnea cantilena. Conueniet in eos, qui supremo uitæ tempore tacundè disserunt. Cygnos, instante morte, mirados quosdam cantus ædere, tam omnium literis est celebratum, quàm nulli uel compertum uel creditum.

Tunc canent cygni, quum tacebunt graculi.

Τὸτ' ἄσονται κύκνοι, ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσι. Hoc est, Tum loquentur eruditi, quum garrulis non erit loquendi locus. Aut, Inter garrulos & obstreperos non est eruditis dicendi locus.

Nestorea eloquentia. Poëtica mella.

Homerus.

Nestoris Pyliorū ducis facundia in prouerbium abiit, si quãdo senilem suauiloquẽtiam significamus. Nam huic Homerus, ut tria secula, ita plusquã mellitam quandã facundiam affingit.

Nihil ex agro dicis.

Suidas.

Οὐδὲν ἐξ ἀγροῦ λέγεις. Id est: Nihil è rure loqueris, Nihil humile, neq; triuiale. Quod enim parum elegans, parum expolitũ id ex agro profectum dicitur. Contrà, quod festiuum, quod lepidum id urbanum ac ciuile uocatur.

Nunc ipsa uiuit sapientia.

Αὐτὴ νῦν σοφία ζῆ. Applaudentis & adgratulantis est sermo, si quid

si quid aliquando uidetur scitè dictum & arte, factum uel. Festiuius erit, si per ironiam efferatur.

Nunc ipsa floret musa.

Ἀυτὴ νῦν ἀνθῆ ἢ μῦσα. Vbi quid eruditè, facundè, uenustè dictū, aut scriptū uidebitur. Et hoc uenustiùs fiet per ironiam.

Theocrit.

Musarum aues.

Μουσῶν ὄρνιθις. Id est: Musarum aues. Dicuntur poëtae, quòd assidue carmina sua modulentur. Huc facit quod alibi citatum est: Incantatione quauis efficacius.

F A M E S.

Plautus.

Fames & mora, bilem in nasum conciant.

Idest, Latrante stomacho, omnis mora bilem mouet. Dicitur est metaphora ab animantibus, iram narium flatu significantibus.

Miserrimum fame mori.

Cùm significabimus longè esse miserrimū fame perire, accommodabimus illud quod est apud Homerum Odyssæe M.

πάντες μὲν συγκροὶ θάνατοι λειλοῖσι βροτοῖσι,
Λιμῷ δ' οἰκτιστοῦ θανάτου καὶ πότμου ἐπισωῆν. Id est,
Dura quidem miseris mors est mortalibus omnis.

At perisse fame, res una miserrima longè est.

Accommodabitur in sordidos quosdā, qui quo parcāt nummis, defraudāt genium suum. & in eos qui percunt incitiam ueri, quum animus hominis non aliter pascatur uerbo dei, quàm cibo corpus. uerè miserrimum est hac fame mori.

Molestus interpellator uenter.

Venter improbus interpellator, non finit unquam quempiam obliuisci sui. Id ad egestatem torqueri poterit, quæ mortales ad omnia tum faciendā, tum referendā solet compellere.

Suidas.

Cestreuus ieiunat.

Κεστρεὺς νηστεύει. De famelicis & uoracibus dici cōsueuit. Alii malunt referre ad eos, qui uitam innocuam agunt, & ab aliorū iniuriis abstinent, nec ullum emolumentum ex sua innocentia ferunt. Est enim Cestreuus piscis genus quoddam, quod reliquis mutua deuoratione uicitantibus, unum ab aliorum carnibus abstinet, ideoq; non capitur esca, sed in limum abdit sese, atq; ibi perdurat, & ut arbitrantur nonnulli, limo pascitur.

Non interpellandus famelicus.

Quoties inuenimus non esse confabulandi orium, nisi prius placauer

placuerimus latrantem & iratum, ut ait Horatius, uentrem: aut ubi significabimus aliquem, simultatq; sit assequutus, quod expebat, iam ad alia conuertì, non ineptè proferemus hunc uersiculum Homeri:

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσις ἢ ἰδνύς ἐξ ἔργου ἔντο. Id est:

At postquam his potus exempta cupido, cibiq;.

Ventre pleno, melior consultatio.

Plutarchus.

Γαστὴρ ἀποπλέει βελὴ ἢ μῆτις ἀμείνων. Id est: Consultatio tum melior, quum expleueris aluum. Quum fames interpellat, non uacat deliberare, propterea quod consultatio moram desiderat & animi tranquillitatem, & fames bilem acuit.

Etiam Bætylum deuorares.

καὶ Βαίτυλον ἄν καταπίνοις. Id est: Etiam Bætylum deglutires. In uoracem & omnia concoquentem. Nam Bætylus dicitur saxum illud fasciis obuinctum, quod pro Ioue deuorauit Saturnus, testante Hesychio.

Manduces.

Plautus.

Dicebantur uehementer famelici, aut qui minis inanibus terrorem incuterent.

FESTINATIONIS.

Nauibus atq; quadrigis.

Pro summo studio, summaq; festinatione. Flacc. in epist.

Strenua nos exercet inertia, nauibus atq;

Quadrigis petimus benè uiuere, quod petis hic est.

Dædalium remigium.

Ad celeritatem significandā. Plautus in Amphitruone dixit.

Citis quadrigis, Iouis quadrigis.

Subaudi, fugere. Pro eo quod est, quàm ocysimè fugere. Legitur apud Plautum, ab Homero translatum, qui diis quadrigas affinxit, quibus quò libitum sit repentè rapiantur ex Olympo in terras, rursus è terris in cælum.

Equis albis præcedere.

Plautus.

Vbi quem aliis quapiam in re longè superiorem significabāt, longo anteire interuallo, eum albis equis præcedere dicebant, uel quò antiquitùs equi albi meliores haberentur, uel quò uictores in triumpho albis equis uectari soleant, uel quò fortunatiores & auspiciores esse creduntur.

Talaria induere.

Pro eo quod est, Fugam adornare, quasiq; uelle quopiam auolare;

Cicero.

lare. Itaq; talaria inducere dicimus, qui parant aufugere.]

Citius, quàm asparagi coquuntur.

De re uehementer propera.

E uestigio.

Quod citra moram ac protinus fit, quod prisca dicebant ex-
templo.

Zenodot.

Celerius, quàm Butes.

Θάπτορ ἢ βῆτης. Hoc adagio significabāt aliquid, quàm pri-
mum absolui, compendioq; explicari. Butes Athenis depictus
erat, ut summa capitis pars cum oculis tantum uideretur. In eius
igitur pictura quoniam non multum operis sumpserat pictor,
prouerbio iactari consuevit de his, quæ facillè perficiuntur.

Homerus.

Simul ut dictum & factum.

Ἀμ' ἴωϙ, ἀμ' ἴργον. Id est: Simul dictum, simul & factum.
Vbi quis citra moram id re præstat, quod uerbis pollicetur.

Aristides.

Duobus pedibus fugere.

Ἐκ δύοῖν καταφύγειν. Id est: Duobus pedibus confugere.
Sūma ui, summoq; conatu fugere. Aristophanes: E patria utroq;
deuolauimus pede.

In foribus adesse.

Περί τὰς θυγὰς. Pro eo, quod instat, iamq; in proximo est.
Dominus ad Cain: Sin malè egeris, statim in foribus peccatum
tuum aderit. Genesis 4.

Cicero.

Velis equisq;.

Extremum conatum significantes, dicimus: Velis, equisq;. Hic
respicit non ad celeritatem, sed ad utrunq; pugnæ genus, na-
uale ac equestre.

Vir fugiens haud moratur lyræ strepitem.

In eos, qui in rebus periculosis ac feris, properandi studio ne-
gligunt leuiora. Nam qui fugit in bello, non putat sibi liberum
ac uacuum ut cantorem aliquem auscultet. Id etiam ad complu-
res res accommodari potest.

Ocyor accipitre.

Admiram celeritatem hyperbole prouerbiali licebit indi-
care, quæ est apud Homerum: δάκρυος ἰρήνων. Pernices magis
accipitre,

Pegaso uelocior.

Πηγάς ταχύτερϙ. De præuolocibus. Nota fabula de equo
alato.

Salaminia nauis.

Σαλαμινία ναῦς. De præuolocibus dictitatum est. Celebratū enim uel in primis nauale bellum aduersus Xerxem gestum apud Salaminem, siue quòd ex triremibus altera Salaminina uocari consueuit, altera para Ios.

**Parit puella, etiam si malè
adfit uiro.**

Τίτη ἡὲρ ὅταν ἰκανὸς ἀνδρὶ παρὶν. Id est, Parit puella, quum malè etiam adfuerit uiro. Dicitur cōsueuit, quoties res facillè coniungitur ex sententia, etiam si negligenter & ignauius gesta fuerit. Veluti puella propter ætatis felicitatem facillè gerit uterum, etiam si cum uiro non admodum rem habuerit.

Ignem palma.

πῦρ παλάμη. Dicitur solitum, si quando protinus aliquid intellectum esset à quopiam, ut si scommate dicto, statim sentiat aliquis in se dictum. Sumptum uidetur ab iis, qui per lusum ignem adiuuent manibus alienis, qui subito sensu excitati, resiliere solent, risumq; mouere spectantibus.

Aphya ad ignem.

Ἀφύα ἐς πῦρ. Prouerbiū in ea, quæ celeriter intereunt aut absuntur, siue quæ facillè ac statim conficiuntur. Nam aphyæ piscis genus molle ac tenerum, quod admotum igni, protinus decoquitur.

Ne nimium callidum hoc sit modo.

Terenius.

Donatus prouerbiū esse demonstrat, quanquam anceps est lectio. Potest enim utrunque legi, & callidum, & calidum, ut prius illud, ad festinatum consiliū: alterum, ad nimis astutum referatur.

Intra septimam.

Zenodotus.

Ἐντὸς ἑβδομάης. Subaudi, lineam. Edictum erat Athenis, ut ante septimum diem mensis exercitum educerent. Rectè fortassis utemur hoc adagio, quoties admonebimus maturè suoq; tempore negotium aggrediendum.

Priusquam gallus iterum cecinerit.

πρὶν ἢ τὸ δεύτερον ἀληρυῶν ἐφθέρῃσθαι. Prius atque gallus cantet, iterum cristiger, id est, admodum nianè & antelucano. A prisca consuetudine sumptum, qua noctis deliquium & accessum diei galli cantu metiebantur, gnomonibus horariis non repetitis,

Viuit,

*Suidas.***Viuit, incende ignem.**

Σὴ, λαῖνι πύρ. Vbi negotii periculosi puncto festinandum admonemus, & occasionem arripiendam, ut quum reperta icintil lula properatur, ne pereat & illa.

*Idem.***A subeunte portum nauis.**

Ἀπὸ καταδυομένων. Id est, A subeunte subaudi, nauis lucrum capias. Admonet adagium, celeritatem ad quæstum plurimum ualere. Sumptum à mercatorum diligentia, qui merces statim emunt ab ipsis nautis in portum appellentibus.

*Columel.***Matura satio sæpè decipit, sera
semper mala est.**

Admonet adagium, in omni negotio maturandum esse, neq; paulò satius esse, occupare tempus legitimum, quàm serius aggredi. Veluti si quis admoneat, ut puer tenera adhuc ætate, præceptoribus committatur erudiendus. Consultius enim anteuertere, quàm prouectioribus annis tum demum incipere.

Sacra celerius absoluenda.

In rebus diuinis attentum esse conuenit magis, quàm diuturnum, ne uilescant assiduitate, contra quorundam morem sacerdotum, qui iuium immorantur sacro, precibusq; quas uocant horarias. Ad id torqueri poterit illud ex Odyssææ γ.

-Οὐδέ τι ἴσκει

Δῖθα θῆῶν ἐν δακτὶ θαλασσίμῳ, ἀλλὰ νίσομαι. Id est:

-Neque par est

In diuorum epulis sedisse diutius, imò
Surgere maturè decet.

*Zenodotus.***Lupinum potum.**

Λυκῆον ποτόν. Lupinum potum bibere dicebant, ubi quis uoluptatem suo periculo capitis emeret. Narrant duos erupisse fontes sacros Apollini, quorum alter uino scateret, alter melle, ad quos quum aues aduolarent, arcu feriebantur. Porro Apollo super cætera cognomina dictus est & Lucius, à luce quam aperit, siue à lupis interfectis.

Vt canis è Nilo.

Qui leuiter ac uelut obiter artem quampiam aut autorem degustant, hi ceu canis è Nilo degustare dicuntur. Natum inde adagium: Post fugam Mutinensem, quærentibus quid ageret Antonius, quidam familiaris respondit: Quod canis in Aegypto, bibit & fugit.

Alienis

Alienis uti soleis.

Ἀλλοθρίοις βλαπίοις χρῆσθαι. Id est: Alienis soleis uti. Dicuntur, qui moribus aliorum ad suum abutuntur emolumentum.

Quantum pedibus potes.

Socrates in Gorgia Platonis ita loquitur, Σωφροσύνη μὲν σωτήριον καὶ ἀσκητικόν, ἀκολασίαν ἢ φουρήσιον, ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν. Id est: Temperantiam quidem sectari atque exercere oportet, contra intemperantiam fugere, quantum quisque nostrum pedibus ualet. Id quo longius transferatur à rebus corporeis, hoc magis accedit ad prouerbium celeritatis. Quod in corpore sunt pedes, hoc in animo sunt affectus, quibus expetimus aliquid aut refugimus.

Crisonem Himeræum præcurrere.

Prodigiosa celeritas Crisonis uidetur locum dedisse prouerbio. Sic enim Socrates apud Platonem in Protagora, rogatus ut institutam cum Protagora disputationem perageret: Optarim quidem tibi morem gerere, si quod petis meæ facultatis esset. Nunc perinde est, ac si me roges ut Crisonem Himeræum insignem cursorem sequar, aut dolichodromon quempiam, aut hemerodromon perpetuo æquem cursu sequar, &c. Dolichodromi dicebantur, qui perpetuo impetu duodecim stadia decurrerant. Hemerodromi, qui totum diem à manè usque ad uesperam citra respirationem currebant. Vnde Græci poetæ solem ἡμροδόρωρον appellant, quòd singulis diebus cursum suum peragat, quasi uero noctu requiescat in diuersorio Thetidis.

FESTINATIO PRAE-

PROPERA.

Qui nimium properat, serius absoluit.

Monet adagium, instituendæ rei non tam celeritatem, quam curam adhibendam esse, ne postea sit in mora, quod in operis ingressu fuerit erratum.

Canis festinans, cæcos parit catulos.

Aristotel.

Ἡ λύων σπύδρα τυφλὰ τέκνα. In eos, qui nimio festinandi studio rem absolutam reddant. Hinc natum, quòd canis, quia celerius pariat, catulos cæcos uelut adhuc immaturos ædit.

Ante uictoriam encomium canis.

Ἦρόν τι νῦν τὸ ἐγκώμιον ἀλεῖς. In eum, qui præproperè gloriatur, re nondum confecta. Nam apud Græcos, qui rem strenuè
m gest

geſiſſent in bello, oratione quapiam aut carmine laudabantur. Quæ laudatio propriè encomium dicitur.

Athenæus.

Ante lentem augere ollam.

πρὸ τοῦ φακῆς ἀυξάνειν τὴν λαπαίδα. Pro eo quod est, Spes ingentes in animo concipere, priusquam res ipsa teneatur, aut polliceri quod ipse nondum habeat, aut præpropere sibi placere, quasi iam possideat ea, quæ procul etiamdum absunt, ut teneantur. Ut si quis uitæ strepitum augeat spe magistratus, quem incertum est, an sit impetraturus. Lens, legumen est uilissimum ac plebecium.

Zenodot.

Æstate penulam deteris.

Ἐν θίξει τὴν χλαίναν λιπαρίδης. Rectè dicitur in eos, qui res necessarias temperè, nec in tempore profundunt, aliquando futuras usui, si feruentur. Id quod uulgò faciunt adolescentes, qui facultates patrias stultè prodigunt in iuuenta, quibus sustinenda fuerat imbecillitas senectæ.

Muscum demetere.

Ἄμνια θρίψειν. Dicitur solitum, ubi quis tener adhuc & intempertius durius tractaretur, aut tolleretur emolumentum priusquam opportunum esset. Translatum ab iis, qui statim ut ager obduci cœperit herba, demetunt, nec sinunt adolescere gramen.

Suidas.

Siculus omphacizat.

Συνηλὸς ομφακίζει. Omphaca Græci dicunt uuam acerbam & immaturam, Vnde dicebatur in eos, qui quantumlibet uilia tollerent furto. Duæ à furacitate Siculorum.

Præmouere uenatum.

Aristides.

Προσθῆναι τὴν θήραν. Id est: Præurbare feram. Dicitur solitum apparet, ubi quis non satis dissimulat quod molitur. Quemadmodum usu uenit, ut fera tumultu excitata, subducat sese.

Apuleius.

Odi puerulos præcoci sapientia.

Vulgò inualuit opinio, ut credant puerulos maturius sapientes, aut non fore uirales, aut dementes futuros simulatq; ad maturam ætatem peruenerint. Adaptare licebit ad discipulum, qui in ipsis statim rudimentis sibi placeat.

Non statim finis apparet.

Herodotus in Polymnia, significat hoc olim prouerbio dictum solitum. Non statim cum principio apparere rei exitum. καὶ τὸ παλαιόν, inquit, ἐπὶ ὡς ἐν εἰρητῆ. τὸ μὴ ἅμα ἀρχῆ τὸ τέλος λιπαροφύνηται. Id est: Et uetus ad agium, quo rectè dictum est, non sta

tim cum initio apparere finem. Conueniet in quorundam præproperas spes, qui negotio uix cœpto, statim arbitrantur se rem factam habere, quum sæpè exitus non respondeat initiis.

Festina lente.

Vide tarditatis & cunctationis.

FIDES ET GRAVITAS.

Folium Sibyllæ.

Iuuenalis: Credite me uobis folium recitare Sibyllæ, id est, rem indubitata. Ductum adagium à Cumana Sibylla, cuius oracula cumprimis celebrantur. Huic autem mos erat, ut testatur M. Varro, in palmarum foliis oracula scribere.

Ex tripode.

Τὰ ἐκ τοῦ τριπόδος. Id est: Ex tripode dicta. Dici solitum de iis, quæ uehementer uera atque indubitata uideri uolumus. Hæc ex tripode dicta, id est, certissima, perinde quasi ex Apollinis oraculo profecta. Tripodem autem fuisse lebetem, tribus sultum pedibus. Huius duo sunt genera: Alterum Apollinis, ob ueritatem oraculorum: alterum Bacchi, in quo uinum miscebatur, quod ebrii uera loquantur.

Athenaus.

Diues promissis.

Ὁ μὲν λόγος θαυμαστός, ὃ ἢ λέγεται ἀπιστός. Id est: Magnifica quidem oratio, cæterum non habetur fides loquenti. Quoties aliquis ingentia pollicetur, quæ non uideatur præstiturus.

Plutarchus.

Priscis credendum.

M. Tullius in libello de uniuersitate: Credendum inquit mirum est ueteribus & priscis, ut aiunt uiris, qui se progeniem esse Deorum dicebant. Incertum utrum Cicero sentiat eam sententiam fuisse uulgo decantatam, an nolet uocem prisci, quæ declarauit homines extremæ antiquitatis, quorum origo quoniam posteris erat incognita, ferè referebatur ad Deos.

Recto pectore.

Pro eo quod est, ingenuè citraque dissimulationem, ut ueritatis simplex est oratio.

Cicero.

Legatus non ceditur neque uiolatur.

Πρόσβος ἢ τῆς ἐπιπέρας, ἢ ἢ ὑβρίστῃ. Id est: Orator nec percutitur, nec uiolatur. Id iure gentium receptum est, ut legati publica fide ueniant, & redeant inuiolati.

Ex Iouis tabulis testis.

Ἐκ τῶν Διὸς ἀκτῶν ὁ μάλιστα. Pro certo & indubitabili testimonio.

Lucianus.

ste. Allusum est; ni fallor, ad diptheram, in qua Iupiter omnia mortalium acta describere fingitur à Poëtis.

Diogenianus.

Atticus testis.

Ἀττικὸς μάρτυρ. Pro probatissimo atque incorruptissimo teste. Quod si quis per ironiam torqueat in testem uanum, non inconcinne dixerit,

Attica fides,

Ἀττικὴ πίστις. Legitur apud eundem de minimè uanis, minimeque periuris. Inde natum, quòd apud Atticos templum esset Fidei Deæ constructum. Cuius & meminit Plautus.

Pindarus.

Rhadamantheum iudicium,

Ῥαδαμάνθηος κρισις. Id est: Rhadamãthi iudicium. De incorruptè iudicantibus. Rhadamãthus enim manium iudex, neque muneribus, neque gratia despectitur, quo minus seuerè iudicet. Accommodari poterit ad mortis necessitatem, maximis pariter ac minimis ex æquo communem.

Iouem lapidem iurare.

Qui sanctè & religiosè deierant. M. Tull. in episto. Quomodo autem tibi placebit, Iouem lapidem iurare, quum scias iratum esse Iouem nemini posse? Sumptum à prisco ferendi fœderis ritu, quod à patre patrato manu tenente lapidem, conceptis uerbis peragebatur, quemadmodum describit T. Liuius & Macrobius.

Rhadamanthi iusiurandum,

Ῥαδαμάνθηος ὄρκιον. Dicebatur quod uerissimum quidem esset, cæterum nullum Deum ascisceret. Socrates per canem & anserem iurare consuevit, ne quem Deorum citaret, siue quòd crederet nullos esse Deos, siue quòd arbitraretur non esse boni uiri Deos suorū negociorum testes accersere. Græci per caput alterius iurare consueuerunt. Verg. Per caput hoc iuro.

Plutarchus.

Viri iureiurando, pueri talis fallendi,

ὄρκιον ἀνδρῶν, ἀσφαγῶν ἢ παιδῶν διαπάτης. Id est: Iureiurando uiros, talis pueros oportet fallere. Docet uiris nullam re citius imponi posse, quàm iureiurando, quòd nemo tam improbus esse credatur, qui id uelit uiolare. Laconis cuiusdam apophthegma.

Iouis suffragium,

Διὸς ψήφον. Dicebatur sacrum & inuiolatū. Vnde sententiam eius, cuius sit uelut irrefragabilis autoritas, Iouis suffragium rectè

rectè dixeris. Aut per ironiam, ubi quis arrogantius de re quam pronunciat, suamq; opinionè pro lege atque oraculo postulat accipi. Aiunt enim locū in quo Neptunus & Minerua iudicium peregerunt, utrius nomine, auspiciisq; ciuitas Athenien suam institueretur, Iouis suffragium appellatum fuisse.

Amphictyonum confessus.

Ἀμφικτυονικὸν σωιδριον. Id est, Amphictyonicus confessus. De frequente grauium uirorum conuentu. Ductum à conuentu illo Græcorum olim celebratissimo, qui Amphictyonum dicitur, uel ab Amphictyone Deucalionis filio.

Pollicentis se promissa re præstiturum.

Homerus.

Significantes promissorum fidem non irritam futuram, sed re præstituros nos, quod uerbis firmus polliciti, illud Homeri usurpare poterimus:

Nec renouanda, nec irrita, uana uè dico futura
Quæcunq; annuero, & promisero uertice moto.

Dictum ac factum.

Terent.

Ῥιχθὲν ἢ πραχθὲν. Prouerbialis figura. Qua nihil in negotio procurando prætermisissimum significans. Terent. Dictum ac factum reddidi.

Mineræ suffragium.

Ἡ Ἀθλιώας ψῆφος. De exacto iudicio, contrarium illi: Sus iudicauit. Sed lepidius fiet, si per ironiam efferatur in stupidum & nullius iudicii hominem.

Veriora his, quæ apud Sagram acciderunt.

Strabo.

Ἀλβιστρα τῶν ἐπὶ Σάγρα. Dictum olim in incredulos, quiq; non nisi magno malo docti, credunt. Strabo: Post Locros, inquit, Sagra fluius labitur, in cuius ripa Castoris & Pollucis aræ sitæ sunt, ad quas decem Locrorum milia, unà cum Reginis aduersus Crotoniatas, numero centies ac tricies mille, Marte collato uictoriam reportarunt. Addidère pleriq; , quo die certamen initum est, iis, qui in Olympiis erant, cum belli euentum nunciatum fuisse. Tanta celeritate nunciatæ pugnæ ueritas comperta est.

Oculis magis habenda fides, quàm auribus.

Julianus.

Ὡτιῶν πιστότεροι ὀφθαλμοί. Id est, Oculis credendum potius, quàm auribus. Quæ cernuntur certiora sunt, quàm quæ audiuntur. Horatius;

Nec retinent patulæ, commissæ fidelius aures,

Quam quæ sunt oculis subiecta.

Domesticus testis.

οἶκῳ ὁ μάρτυς. Vbi quis ipse se sese laudat. Quasi domi testem habeat, non aliunde adductum.

Plato.

Venerum iusiurandum.

Ἀφροδίτῃ ὄρκος ἐκ ἐμπορίου. Id est: Venerum iusiurandum non punitur. Sensus est: Amantium iusiurandum irritum esse, neq; ad deos quicquam pertinere tanquam iocosum.

Cicero.

Dignus qui cum in tenebris mices.

Qui certissima esset fide, cum dignum dicebant, qui cum in tenebris micaretur, &c.

De manu in manum.

Cicero libro epistolarum. VII. Totum deniq; hominem ubi trado de manu, ut aiunt, in manum tuam istam & uictoria & fide præstantem. Traduntur etiam & qui commendantur.

Manu longa, & manu breui tradere.

Qui promissis agit, ac spem tantum ostendit, longa manu dat. Contrà, qui præsens ac statim exhibet quod promittit: breui manu dat.

F O E M I N A E.

Fœmina nihil pestilentius.

Hanc sententiam sic effert Homerus:

ὧς ἐκ ἀνότρου καὶ λύντρου ἄλλο γυναικός. Id est,

Vsq; adeo nihil improbius, muliereq; peius.

Ignis, mare, mulier, tria mala.

Ἦρ καὶ θάλασσα ἢ γυνὴ κακὰ τρία. Id est,

Ignis, fretumq; & mulier, hæc mala tria.

Nam incendio nihil formidabilius, mare item periculosissimum est. His autem simillimum quiddam esse mulierem sentit paræmia. Lacon quidam, qui quum uxorem duxisset perpusillam, dicebat è malis, quod minimum esset eligendum.

Plutarch.

Sublata lucerna, nihil interest inter mulieres.

Λύχνος ἀγθίντῃ γυνὴ πᾶσα ἢ ἀνήρ. Id est, Lucerna sublata, nihil discriminis inter mulieres. Sentit adagium, nullam mulierem non esse impudicam, si detur facultas sine teste peccandi. Mihi uidetur è uulgò sumptum, non ab autoribus:

Malè

Malè coniugati.

Homer.

Conueniet in eos qui cum iis coniugio iuncti sunt, quos non amant.

Mulieri ne credas, ne mortuæ quidem.

Diogeni.

Γυναικὶ μὴ πίσυνε, μὴ δ' ἂν ἀποθανῆ. Id est, Ne fidem habeas, nec emorienti fœminæ.

Nec mulieri, nec gremio credendum.

Fest. Pomp.

Quòd illa incerti ac leuis sit animi, & plerunque fiat ut in gremio posita dum in obliuionem uenerint, exurgentibus procidant.

Mulierum exitia.

Γυναικῶν ὄλεθροι. De iis qui funditus ac miserabiliter percut. Mulieres enim omnium ferè calamitatum autores fuisse uiris dicuntur. Testis bellum Troianum, testis Hercules à Deianira extinctus. Quanquam hæc magis conueniebat stultitiæ uirorū adscribere, qui tantum indulgeant mulierculis.

Mulieris oculus.

Γυναικὸς ὄμμα τοῖς ἀνθρώποις βέλτερον. Id est, Mulieris oculus spiculum iuuenibus est. Vergilius:

Vritq; uidendo fœmina.

Mulier pudica ne sola sit usquam.

Quum admonebimus non cōuenire, ut pudica mulier sola cū traq; testes cum uiris colloquatur, usui fuerit illud Homeri:

Haud sola, ast illam famulæ binæ comitatæ.

Qui nihil litgat, cœlebs est.

Diuus Hieronymus tanquam prouerbio iactatum citat. Indi cat adagium, rixosum esse omne coniugium, nec esse tranquilam uitam, nisi in cœlibatu.

Tanquam Chalcidica nobis

peperit uxor.

Ἐστὴν Χαλκιδικὴ τέταται ἡμῶν γυνή. De eâ dicebatur, quæ liberos quàm plurimos peperisset. Tradunt Heroïnam quampiam fuisse nomine Comben, cui cognomen fuerit Chalcidi, quòd prima arma ærea confecerit. Ea uiro coniuncta, centum liberos enixa dicitur.

Thessala mulier.

Aristoph.

Θιασκαλικὴ γυνή. In ueneficas, malarumque peritas artium dicei solitum, propterea quòd ea gens præter cæteras hoc nomine notata est.

Υπεψνησιμελίη.

Dicitur iam propinqua partui. Sūpta metaphora à ficis post immisso pſenas matureſcentibus.

F O C V S.

Focus luculentus in ædibus.

Primum domus ornamentum est ut luceat focus. Proinde qui in ædes immigrant nouas, aut in diuerſorium ingrediuntur, ante omnia ignem iubent incendi. Quod ex Homeri x. sumptum uidetur:

Πῦρ νῦν μοι πρῶτιστον ἐνὶ μεγάροισι γένεσθω.

Nunc ante omnia mi luceſcat in ædibus ignis.

Λιθομένον ἢ πυρὸς γυραρότερον οἶκον ἰδιδάται.

Silicet accenso domus est ornatioꝝ igni.

FORMA, DEFORMITAS.

Ominabitur aliquis te conspecto.

Σὲ δ' ὀνομάσει τ' ἄρ τις ἰδών. Qui te conspexerit, augurium poterit capere. Dici consuevit in deformes, fœdoq; aspectu. Veteres ex primo hominis occurſu ſumebant omen. Occurrere formoso, felix omē habebatur. Occurrere deformi, nigroq; contra.

A furijs oriundus.

Ἐρινύων ἀπορρώξ. Id est, A furijs profectus. Olim dicebatur tetra, fœdaq; specie. Item quod noxium & exitiale sit, id à furijs ortum aiunt.

Marſial.

Leporem non edit.

Antiquitus ſuperſtitioſè creditū est, eſu leporinæ pulpæ conciliari formam.

Plin.

Myconius caluus.

Μυκόνιον φασακρόν. Strabo refert, uulgò Myconios caluos dici ſolitos, quòd in ea insula uitium hoc quasi gentilitium sit, atq; omnibus fermè commune.

Pistillo caluor.

Υπὲρ φαλακρότερον. De magnopere glabris. Nam ima pistilli pars calui cranium referre uidetur.

Multam syluam gestas.

Δόχηλος πολλῶν φρεῶν. Id est, Syluam multam portas. Dictū in Phormionem militem quendam hirsutum, densaq; pilorum obſi.

oblitum sylvæ. Quadrabit in agrestem & stupidum.

Pronomi barba.

προνόμος πώγων. De prælonga dicebatur. Pronomus tibicen quispiam fuit, proluxa barba, gestamine non admodum apposito professione. Quandoquidem tibicinum molliciem etiam proverbia notant. Conuenit igitur in quosdam, qui alioqui mollissimi, uultus, uestiumque; seueritate, uitæ continentiam præferunt.

Aristoph.

Nauiges Troezenem.

Enstathi.

πλώστρας Τροισιών. Dicitur solitum in eos, qui quum mento imberbi essent, tamen appositis pilis barbam uirilem mentirentur. Inde natum, quod Troezenis portus quispiam uulgo celebratus sit nomine Barba.

Perdicis crura.

πέδιλα & σκέλη. Id est, Perdicis tibia. Perdix caupo quispiam erat claudus, ab Aristophane locis aliquot notatus. Dicebatur in crura gracilia distortaque; Perdicis pes in loripedes quadrat.

Καλλιπύγος.

καλλιπύγοι. Id est, Callipygi. Dicebantur eleganti forma præditæ.

Quod pulchrum, idem amicum.

τὸ καλὸν φίλον. Inter proverbia conciliantium amicitiam, refertur & hoc apud Platonem in Lyfide: καὶ κινδυνύει κατὰ τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν, τὸ καλὸν φίλον εἶναι. Id est, Ac proremodum apparet iuxta uetus proverbium, quod pulchrum est, amicum esse. Qui commodi gratia amat, non amat uerè, sed quod pulchrum est per se amatur.

Ex ouo prodiit.

ἐξ ὧν βῆλθιν. Id est, Ex ouo emerfit. Aiunt dici solitum de magnopere formosis ac nitidis, quasi neges communi hominum more natos, sed ex ouo, more Castoris & Pollucis. Siquidem est in poetarum fabulis, Leda Tyndari filiam ex Iouis concubitu duo peperisse oua, è quorum altero prodiere gemini Castor & Pollux, insigni forma iuuenes. Ex altero nata est Helena, cuius forma literis omnium est nobilitata.

Pulchrorum etiam autumnus pulcher est.

Plutarchus.

τῶν καλῶν καὶ ὀπίθω καλή. Vernis enim mentibus, nihil non tenerum ac nitidum, quum omnia adhuc in flore sunt aut in herba. Cæterum autumnus tempore posteaquam iam in cul-

mos aut caulem excreuerūt, horridiora uidentur. *Quadrat* igitur in ea, quæ quum natura sint egregia, ne tum quidem fastidiosa uidentur, quum maturuerunt. Dicitur non ineleganter in hos, qui bellè portant ætatem.

**Simia est simia, etiam si aurea
gestet insignia.**

πίθιμι ὁ *πίθιμι*, καὶ *χρυσία* ἔχει *σύμβολα*. Admonet fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium. Natum uidentur à simiis illis Aegyptiis, saltationem humanam imitantibus. Lucianus refert apologum.

Suidas.

Thersitæ facies.

Θερσίτητον βλίμμα. Id est, Thersitica facies. De prodigioso deformi dici solitum, quòd Homerus scripserit hunc omnium, qui ad Troiam uenissent fœdissimum fuisse.

Zenodot.

Corytheo deformior.

Κορυθίως εἰδέχθιστος. Aiunt Corytheum quempiam fuisse hominem insignitè stultum ac uecordem, ad hoc forma infelicissima fœdissimaq; , cui liberi item fuerint omnes patrem referentes. Vnde uulgaris dictus est iocus in hominem bardum ac deformem, & cætera.

Plato.

Simiarum pulcherrima deformis est,

Τὸν *πίθιμον* *ὑμορφότατος* *ἀσυμφόρος* ἐστίν. Si quis dicat Iennonem integerrimum esse perurum, aut honestissimum histrionem infamem.

Zucilius.

Monogrammi.

Μονογράμμοι. In homines macie prætenues aut decoloros. Monogrammos appellat Cicero informes, nullaq; specie.

Simia in purpura.

πίθιμι ἢ *πορφύρα*. In hos qui tametsi magnifico cultu sint ornati, tamen cuiusmodi sint, ex ipso uultu moribusq; cognoscitur. Vel in eos etiam quibus dignitas additur indecora. Lepidius erit si longius transferatur, uelut in eos qui barba pallioq; simulant sanctimoniam.

FORTITUDO.

Varro.

Masculum.

Masculus apud ueteres non semper significat sexum, sed interdum quicquid uegetum, solidum, ac robustum est, Masculum dicitur. Lepidius erit si ad incorporea transferatur: ueluti cum excelsum

̄xcellsum fortemq; animum Masculum appellamus.

Adamantinus.

Αδμαντίνος. Pro eo quod est, Inexorabilis, infatigabilis. huic prouerbio incredibilis huius lapidis durities locum fecit. Adfinia sunt: Naxia cos. Ferreus aheneus. Cornea fibra. Achilles. Achilleum argumentum.

Plato.

Aut manenti uincendum, aut moriendum.

Η μολόντα ἀποθανεῖν, ἢ νικᾶν. Id est: Oportet aut manentem uincere, aut interire. Dicitur solitum, ubi certa stat sententia, aut negocium aliquod absoluere, aut immori.

Η τὰν, ἢ ἐπὶ τὰς.

Celebratum est cuiusdam Lacænzæ apophthegma, quæ filio tradens clypeum dixerit: Η τὰν ἢ ἐπὶ τὰς. Id est: Aut hunc, aut super hunc. Laconicè significans aut referendum clypeum, aut in eo moriendum.

Thurium lema.

Θύρον λῆμα. Dicebant animum intrepidum & ad bellū paratum. Λῆμα Græcis sonat uoluntatem, animum, siue propositum, aut dignitatem & auctoritatem. Thurion autē dicitur quicquid est uehemens & bellicum.

Inflige plagam ab aratro.

παῖν τὴν ἐπ' ἀρότρῳ. Id est, Inflige plagam aratri, siue impingere uomerem. Cum iubebimus strenuè pugnare, licet sine arte.

Mœnia ferrea, non terrea.

Innuit non oportere tutamentum ciuitatis in mœnibus collocare, sed in uiris armatis: quorum consensus, murosum inexpugnabilium uice, ciuitatem optimè tuetur. Horatius: Hic murus aheneus esto.

Præbere uiros.

Ad fortiter agendum ferendum uel adhortabimur hoc carmine Homeri ex Iliad. P.

Ανίεσθε ἐπὶ φίλοι, μὴ σάαθε ἢ δ' ἄρα δ' ἀλκῆς. Id est:

Eia estote uiri, ualidasq; expromite uiros.

Reiſcientis autorem formidinis.

Territanti, metumq; inanem iniicienti, uersum hunc occisore licebit, quo Sthenelum alloquitur Diomedes;

Μῆτι φόβον δ' ἀγόμενι.

Ne trepidandi mihi autor sis.

Homerus.

Vnum augurium optimum, tueri patriam.

Abiit in prouerbium etiam hic uersus Homericus.

Εἰς οἰνὸς ἀριστὸν ἀμύνεσθαι περὶ πατρίδος. Id est:

Vna uis optima, pro patria pugnare tuenda.

In Lipsydrio pugnas.

Ἐπὶ λῖψυδριῷ μάχη. Lipsydriū locus erat haud procul à Par-
nethe, quem mœnibus cinxerant tyranni, qui profugerant ex
urbe. Prouerbium dictum in strenuos & bellicosos uiros.

Plutarchus.

Solæ Lacenæ uiros pariunt.

Μόνας Λάκαινας ἀνδρας τίττυσι. Apud Lacedæmonios for-
tissimi uiri nascebantur, & apud eosdem matres seuerè natos
educabant.

FORTVNAE COMMVTATIO.

Lucianus.

Testulæ transmutatio.

Θυράκις περιτροπή. Id est, Testulæ cōuersio. De rebus repen-
tè in diuersum commutatis, non abiurdè uideri potest dictum
adagium. De lusu ostracorum, quære in Chiliadibus magnis.

Alia uita, alia diæta.

Ἄλλο βίον, ἄλλη διαίτα. Id est: Alia uita, alia uiuendi ra-
tio. In eos quadrabit, qui commutata in melius fortuna, pariter
& uitæ rationem, moresq; commutant. Translatum ab iis, qui
lautiùs incipiunt uiuere, ubi res lautior obtigit.

Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter
æthere fulget.

Χ' ὡ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἰεῖσι, ἄλλοκα δ' ὕψ. Id est:
Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter æthere lucet. Huic affinis est
allegoria Pindarica, Non semper eosdem flare uentos, sed nunc
hos, nunc illos.

Sophocles.

Cum Deo quisq; & gaudet & flet.

Σὺν τῷ θεῷ πᾶς καὶ γαίῃ ἢ ὠδύρεται. Id est: Deo uolente,
quisq; ridet atque flet. Admonet adagium rerum humanarum
celerem esse commutationem, neq; in nobis situm, ut res per-
petuò secundæ sint.

Hesiodus.

Ipse dies quandoq; parens, quandoq;
nouerca est.

Ἄλλοτε μωρῶν πέλει ἡμέρα, ἄλλοτε μήτηρ. Eo uersu signifi-
catum est, non omni die benè esse posse, sed isto benè, atq; alio
malè.

malè. Inde translatum, quòd Matres benè uolunt liberis, nocere oderunt priuignos.

Omnium rerum uicissitudo est.

Tertius.

Quæ sententia significat, in rebus mortalium nihil esse perpetuum, nihil stabile, sed omnia uelut æstuario quodam fluxu, reflexuq; decedere atq; accedere. Variæ fortunæ uires, & nunc læta, nunc tristia contingunt unicuiq;.

Multæ rotæ uoluentur.

Πολλοὶ κινύσσειν ἐπι τροχὸν ἄρματ' ἵπποι. Id est: Per multis uoluetur adhuc rota mota caballis. Multum adhuc temporis restat, multæq; rerum incident mutationes.

Fortuna æstuariâ.

Τύχη ὕρη. Id est: Fortuna curipus siue uolubilis, quòd uidelicet nunc huic fauere soleat, nunc illi.

Fors domina campi.

In creandis magistratibus non semper uincebat, qui potior esset, sed cui fortuna fauebat. Nam à populi suffragiis res omnis pendebat. M. Tullius in Pisonem: Sed omitto ut sit factus uterq; nostrum, sit sanè Fors domina campi, magnificentius est dicere, quemadmodum gesserimus consulatum.

Multa in medio.

Antea commemorauimus, Multa cadunt inter calicem supremæq; labra. Idem alia metaphora extulit M. Tullius ad Atticū libro sexto: Non quòd me aliquid iuuare posses, quippe res in manibus, tu autem abes longè gentium.

Πολλὰ δ' ἐν μεταχειμῶν

Νότ' ἐκ κύνιδος κώματ' ὑβείης ἀλός. Ita sentit Cicero multas rerum nouationes exorituras antequam Atticus, qui procul aberat, posset opitulari. Senarii sunt, quos ita uertas licet.

Sed interim in medio notus

Multas patentis uoluit undas æquoris.

Inter manum & mentum.

Festus Pompeius indicat esse prouerbiū apud Latinos, sed ex illo Græco ductum: Πολλὰ μεταξὺ πύλων κύνιδος καὶ χάλικος ἀκρῶ. Cuius originem ita refert: quum Chalcas uitem sereret, quidam augur uicinus præteriens, dixit illum errare. Non enim ei fas esse nouum uinum degustare. Prouerbiū admonet nihil certi esse in hominum uita. Nam sæpenumero fit, ut quod nos maximè tenere credimus, casus aliquis inopinatus inter-

uet

uertat. Veluti cum quis manu tenet poculum, minimumq; sp̄-
cii sit inter manum & mentum, tamen interdum fit, ut is moria-
tur antequam bibat. Huc pertinent alibi citata: Benè natis
turpe est malè uiuere. Mars communis. Dolia duo. Circu-
sus res mortalium. Iucunda uicissitudo rerum.

Victoria.

ΕΠΙΡΑΛΙΑΣ. Homerus locis aliquot appellat ἐπιραλία νίκην.
Id est, Victoriā alternatim nunc his nunc illis obtingentem.

Plautus.

Res in foro nostro uertitur.

Id est: Fortunas nostras cōmutari in diuersum intelligo. Tra-
ductum à mercantibus, in quibus rerum precium pro tempore
sæpenumero commutatur, Cognatum illi: Vti foro.

Flos cinis.

Dici solitum uidetur in fugacitatē humanæ uitæ, hodie flo-
ret iuuentus, cras erit in sepulchro.

Lucianus.

Catastrophæ fabulæ.

Cuiuslibet exitum rei, prouerbiali figura catastrophē uo-
camus.

Cicero.

Vbi non sis, qui fueris, non est cur uelis uiuere.

Sumptum est à communi mortalium affectu, qui nihil minus
tolerandum putant, quàm ut inter eos neglecti, aut etiam no-
tati uiuant, apud quos aliquando cum splendore atq; auctorita-
te sint uersati.

Plautus.

Ad pristina præsepia.

In eos dicebatur, qui è uita quapiam lautiore excussi, ad pri-
stinam tenuitatem rediguntur. Translatum ab animantibus,
quibus nota familiariaq; præsepia gratissima solent esse.

A remo ad tribunal.

Απὸ ῥώπης εἰς τὸ βῆμα, Dici solitum, ubi quis repentè ab in-
fima conditione prouehitur ad honesti muneris administ-
rationem.

Cicero.

Dionysius Corinthi.

Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ. Prouerbialis allegoria, qua significa-
mus aliquem è summa dignitate atque imperio, ad priuatam
humilemq; redactum fortunam, quemadmodum Dionysius
Syracusanorum tyrannus expulsus imperio, Corinthi pueros li-
teras ac musicam mercede docuit.

Plautus.

Citius, quàm formicæ papauer.

De subita rerum consumptione, non aliter, quàm si papauer obicias agmini fornicarũ. Mox enim distrahitur aceruus, dum unaquæq; suum arripit granulum.

Nemo mortalium omnibus horis sapit.

Plinius

Sentius uel citra interpretem liquet; nempe neminem esse, qui non aliqua parte uitæ desipiat,

Pitana sum.

Πιτάνη εἰμι. Zenodotus indicat dici solitum de iis, qui in extremas redacti calamitates, ab eisdem denuo in pristinam felicitatem restituantur. Sic enim euenisse quondam Pitanae Acoliae ciuitati.

Quod alius condidit coquus, aliter condiam.

Vbi quis rem omnem nouat ac perturbat, conueniet Plautinum illud.

Bona nemini hora est.

Bona nemini hora est, quin alicui sit mala. Ita fortuna temperauit res mortalium, ut quod huic lætum est, alii pariat dolorem. Nisi maus pro alicui legere alicubi.

Publius.

Osculana pugna.

Festus Pompon. indicat, Osculanam pugnam prouerbio dici solitam quoties uicti uincerent.

Festus Pomp.

Per manus tradere.

Quod successione quadã ab aliis ad alios deuenit. Quod trãlatum uidetur ab his, qui nauim aut plaustrum exonerant.

*Anulus Hir-
cius.*

De manu in manum.

A superiore non usquequaque dissimile est. Traduntur & qui commendantur. Terent. Hanc in manum dat.

Cicero.

FORTVNATA STVLTITIA.

Atheniensium inconsulta temeritas.

Ἡ τῶν Ἀθηναίων ἀσοφία. Quadrat in eos, quibus malè consulta uertunt benè. Nam id olim uulgò tributum est Atheniensibus, quòd ipsi quidem socorditer consultarent, parumq; prospicerent, uerùm Minerua ciuitatis præfes, illorum malè instituta benè uertere consueuit. Simile est huic: Est fortunatior quàm prudentior.

Dormientis rete trahit.

Εὐδοῦνι λύετ' αἰσᾶ. Id est: Dormienti rete capit. In eos; quibus contra conatum obtingunt ea, quæ cupiunt. Natum ex euentu, quòd aliquando acciderit, ut dormientibus piscatoribus

coribus

toribus, pisces fortè retibus inuoluti caperentur. Citatum alibi quoque.

In nihil sapiendo iucundissima uita.

Sophocles in Aiace.

Εν τῷ φρονεῖν γὰρ μάλιστ' ἴδεται βίη.

Τὸ μὴ φρονεῖν γὰρ, λιάζει ἀνώδυνον λαόν. Id est,

Suauissima hic est uita, si sapias nihil.

Nam sapere nil, doloris expers est malum.

Huic concinit illud Ecclesiastæ dictum: In multa sapientia, multa indignatio. Et qui addit scientiam, adiciet & laborem.

Malum uas non frangitur.

καὶ μὴ ἀγγεῖον ἐκλάσσει. Simili metaphora dicunt hodie, Malam herbam non perire. Qui deterior, is nonnunquam uiuacior, & in periculis tutior.

FRAVS AB AMICO.

Κύνειω περιέδικται.

Qui arte circumagit quempiam, ut quum se putet aliquid egisse, nihil egerit, aut in idem recidat unde uolebat extricari, *κύνειω περιέδικται* dicitur.

Aristoph.

Vallus uitem deceptit.

ἢ χάραξ τῷ ἀμπελον ἀπατάσκει. Vbi quispiam ab eo fallitur aut luditur, à quo pendeat, cuiusq; fidei nitetur.

Canis mendico auxilians.

Κύνειον τῷ πτωχῷ βοηθῶν. Vbi quis nobis aduerfatur, & diuersis studet partibus, is, cuius auxilio nitebamur. Nam canes infesti sunt mendicis uelut *ὀμοτίχνοι*, nisi quando frusto panis corrumpuntur.

FRVGALITAS.

Suidas.

Acolo non fico.

Ἀκόλω τὰ χείλη ἐ σὺνω βύσαι. Id est: Acolo, non ficui immergere labia. Prouerbiū hortatur ad uictum tenuem. Nam *ἀκόλος* Græci uocant minutas ossulas.

Μυσιμαρφί.

Dicebantur agere, qui durè ac ficcè uiuerent. Vox ficta uidetur, à mure & palca, quòd mus in re pusilla uehementer laboret.

Allium in retibus.

Σκόροδον ἐν δισίνοις. De sordido comœatu dicebatur.

Phormio

Phormionis thori.

Στιβάδης φορμίῳν. De stratis sordidis ac frugalibus, minimeque delicatis, qualia sunt cubilia militaria. Refertur à Suida. Phormio dux fuit quispiam militum.

Cilicij Imperatores.*Diogenianus.*

Κιλίκῳι στρατηγοί. Id est: Cilicij Duces. Dicebantur homines hirsuti & pilis obsiti. Vndè & saga pilis contexta, cilicia uocantur.

Vita doliaris.

Ζῶν πῖθς. Id est: Vita dolii. Prouerbio dicitur uita frugalis, parca, ab omni strepitu atque ambitione semota. Breuiter talis, qualem Diogenes nobilis ille Cynicus Athenis cepisse legitur. Poterit torqueri & in eos, qui nimium fordidè, nimis dure atque immundè uiuunt.

Tanquam in phiditijs.

Ἰσπάρδῳ ἐν φιδίῳις. Vbi quid parcius nimiumque frugaliter actum significabimus. Lacedæmonii publica loca habebant, in quibus cibum caperent. In his accipiebant hospites ac legatos suos, sed apparatu perparco.

Hecatæ cœna.

Veteres cœnam perparcam & impendio frugalem, Hecatæ cœnam appellabant, quod apud inferos tenuissimo uictu, minimoque cibo, eoque uilissimo uiuitur.

Oliam ne comedas.*Chrysisippus.*

Adagij usum non uideo, nisi si quando significabimus extremam uictus parsimoniam, ut nec urticæ quicquam adhibeatur condimenti.

Sicyon arrodens uxor lacernam texe.*Athenæus.*

Τὸν σίκυον φάγῃσα γύναι, τὴν χλαῖναν ὑΐαιεν. Id est:

Arrodens Sicyon uxor subtexe lacernam.

Verba mariti iubentis, ut uxor tenui contenta uictu, peragat opus suum. Sicyon seu Siceos herbæ genus est, aut certè pepo- nis. nonnulli putant cucumeris.

Thymbra uictitans.

Θυμβροφάγοι. Id est: Thymbra uictitantes. Adagio dicebantur uel qui tutius ac liberius uitam agerent, uel qui moribus essent parum blandis, uel qui hilariter, citraque sollicitudinem paruo contenti uiuerent, quod thymbra herbæ genus sit, & cætera.

Plinius.

Salem lingere.

Ἄλλα λέειν. Dicuntur, qui perquam tenuiter uisitant. Diogenes quum à Cratere prædiuite quodam inuitaretur ut ad se ueniret, usus hospitio suo, suaque liberalitate, respondit se malle salem Athenis lingere, quàm apud illum opiparis mensis frui.

Plutarchus.

Si caseum haberem, non desiderarem obsonium.

Εἰ τυρὸν εἶχον, ἢν ἂν ἰδιώμῳ ὄψο. Id est: Si caseum haberem, non egerem obsonio. Dicendum, ubi quis minimis, uilissimisque contentus est.

Stobæus.

Xenocratis caseolus.

Ξενοκράτης τυρίον. De cibo qui perquam diu durat priusquam absumatur. Appositè dicitur in sordidos quosdam, quibus hic mos, omnem pœnum cœusque seruare, quoad fuerit corruptus. Sumptum adagium ab admirabili Xenocratis frugalitate.

Homerus.

Aspera uita, sed salubris.

In uitæ rationem, duriusculam quidem, sed tamen ad rectam. morum institutionem idoneam, conueniet illud Homeri ex Odyss, 1,

Ἴσχυει ἄλλ' ἀγαθὴν λυγροβίβος. Id est:

Aspera, sed iuuenum nutritrix bona.

Plinius.

Salem & caseum edere.

Consimile hoc cum præcedentibus.

FRVSTRATA SPES.

Coruum delusit hiantem.

In captatorem spe sua frustratum utitur Horatius. Nam hæc quoque auis cadaueribus imminet.

Lucian.

Thesaurus carbones erant.

Ἀνθρώποις ὁ θησαυρὸς πύρρον. In eos competit, qui spe sua frustrantur, qui que magnificis rebus expectatis, meras nugas percipiunt. Ex euentu quoquam natum uidetur, quo quispiam thesauri spe fodiens, carbones defossos inuenit.

Bolus ereptus è faucibus.

Dicitur, quoties commoditas aliqua, quæ iam propemodum tenebatur, præter expectationem subito præripitur. Terentius Crucior bolum tantum mihi esse ereptum subito è faucibus.

Murem pro leone ostendit.

Μῦρον ἀντὶ λέοντος ἀπίσθη. Prouerbiali schemate dictum, pro

pro eo quod est, ingentia pollicitus & fortia, longè diuersa exhibuit.

Concupiuit assam farinam.

Ἄρατος ἐπί τῷ ἀλεύρω. In eum dicebatur, qui domesticam tenuitatem pertæsus, apud alios lautiores uitam quælisset. Farinam assam & nouam, lautiores uictus rationem uocat, propterea quòd priscos illos pulte duntaxat uictitasse legimus, uidelicet clibano coquendi panis usu nondum reperto.

Theocritus.

Ne per somnium quidem.

Ὀὐδ' ὄναρ. Id est: Ne in somnio quidem. Græcis prouerbialiter dictum est pro eo, quod est: Nulla ratione, nullo tempore, ne sperare quidem audeas.

Lucianus.

Aliena iacis.

Ἄλλοθρια βάλεις. Quoties res parum ex animi sententia cadit. Translatum ab iis, qui ludunt aleam, quibus iacentibus interdum ea cadunt, quæ minime sunt ad uictoriam accommoda.

Diogenianus.

Larus parturit.

Κέππος ὠλίγος. Id est: Cephphus parturit. Aiunt Cephphum auiculam esse, quam nonnulli Larum appellant, plumis ac pennis esse copiosis, corpore pusillo: quum parturit uociferari. Hinc natum prouerbium, Larus parturit, ubi quis magna præ se fert, pusilla præstiturus.

Aristoph.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

Ὀδίνω ἕρῳ ἕτα μὴν ἀπίκην. Id est: Mons parturibat, deinde murem prodidit. Dicitur solitum in homines gloriosos & ostentatores, qui magnificis promissis, tum uultus, uelstitusq; auctoritate miram de se mouent expectationem. Verum ubi ad rem uentum est, meras nugas adferunt.

Aesopus.

Lupus circum puteum chorum agit.

Λύκος πῶρι τὸ φρίαρ χορῶες. In eos dicitur, qui sumpta inaniter opera, spe sua frustrantur. Aiunt enim lupus morem esse, ut si quando sitiatur, nec tuto se possit demittere, circum puteum oberrat, frustra inhians aquæ, quam non possit contingere.

Zenodotus.

Lupus hiat.

Λύκος ἕχαν. Dicebatur, si quis re multum sperata, multumque appetita, frustratus discederet. Aiunt enim lupum prædæ inhiantem rictu latè diducto occurrere, qua si frustraretur, obambulare hiantem.

Aristoph.

Aurificem te futurum credebas.

Χρυσοχοήσασιν ὡς. Id est: Aurificem te futurum arbitrabare; Inualuerat aliquando fama apud uulgus Atheniensium, in Hymetto monte magna auri fragmenta uideri, quæ à formicis illis pugnacibus seruantur. Itaque quidam creduli, sumptis armis exierūt illas expugnaturi. **Qui** cū re infecta, frustra q; sumpto labore redirent in urbem, irrisi sunt à cæteris ciuibus illud obiectantibus, &c.

*Suidas.***Quærens obsonium, uestem perdidit.**

Ζητῶν γὰρ ὄψον δοιμάτιον ἀπώλιστα. Id est: Obsonium dum quæro, uestem perdidit. Vbi res pessimè cadit, aut quum pusilla quædam captantes maiora perdimus. Est ab euentu profectum, quo fur quispiam dum studet cibum tollere, comprehensus, uix pallio quoque reiecto effugit.

Cadere in cursu.

Cadere in cursu, est expedita laude frustrari, quemadmodum si quis ad lauream theologicam contendens, emoriatur priusquam ad summum eius nominis fastigium peruenerit.

*Phurmutus.***Ne quære mollia, ne tibi contingant dura.**

Μὴ τὰ μαλακὰ μῶλω, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχῃς. Id est: Ne quære mollia, ne dura feras. Congruit in eos, qui dum nimis improbè ac morosè petunt, quæ uolunt, offensis iis, à quibus petunt, accipiunt ea, quæ nolunt. Aut in eos, qui dum præter modum captant uoluptatem, incidunt in molestiam.

Duos insequens lepores, neutrum capit.

Ὁ δύο πῶτῶνας διώκων, ἑδέκτορον καὶ ταλαμβάνης. Id est: **Qui** duos infectatur lepores, neutrum capit. Huius prouerbii sentus est: **Qui** simul duplex captat commodum, utroq; frustratur.

*Aristoph.***Hic funis nihil attraxit.**

Αὕτη μὲν μίρονθ' ἑδὲν ἴσπασεν. Id est: Funis quidem iste piscium attraxit nihil. Quo significabant operam frustra sumptam, neque ex sententia euenisse, quod quis conabatur.

Inani spe flagrat.

Κοναῖσιν ἐλπῖσι δέρμαίνετθ. Id est: Inanibus spebus incenditur. In eum, qui frustra sibi magna pollicetur.

Fluuius non semper fert secures.*Aesopus.*

Ὀνκ ἀνὶ πῶταμὸς ἀξίνας φέρει. Non protinus tibi spes idem, quod aliis feliciter celsit. Natum ab apologo Aesopico: Cui-dam cædenti sylvam, securis è manibus excidit, Mercurius in-
uoca

uocatus reddidit argenteam, &c.

Spem precio emere.

Est lucrum incertum, & in euentu situm, certo affectare damno. Terentius in Adelp. Ego spem precio non emam.

Semper agricola in nouum annum diues.

Αἰ γιωργὸς νῆατα πλῆσι. Id est, Agricola semper diues annum in proximum. De iis dictitatum, qui spe futuri compendii diuites sunt, ac sibi met expectatione rerum ampliarum blandiuntur. Ductum à colonis, qui semper proximæ ætatis uberiori prouentum sibi pollicentur, eaq; spe iam sumptus nonnullos audent facere.

Cretenses sacrum.

Zenodot.

Οἱ Κρήτις πλὴν θυσιῶν. Id est, Cretenses sacrum, scilicet faciunt, aut simile quippiam. Dicitur, ubi quis non fruitur his, quæ parauit.

Nucleum amissi, reliquit pignori putamina.

Plautus in Captiuis duobus: Verba sunt Hegionis, ubi rescuisset sibi impositum esse, & herū amissum pro seruo, & seruū pro domino retentum. Is enim ex quo fructus expectabatur, aufugerat, eo relicto, ex quo nihil emolumentum poterat capi. Allegoria per se liquet.

Præuertit ancoræ iactum Deus.

Αλλ' ἀτίπτει πλὴν ἐπ' ἄγκυραν θὼς. Id est, Sed anteuertit ancoræ iactum Deus. Quum res præter spem euenit. Traductum à nautis, quibus accidit sæpenumero, ut quū parant sese ut ancoram iaciant, in portum appulsuri, repellantur à uentis, & in mediam tempestatem reuocentur.

In caducum parietem inclinare.

*Hadrian.
imperator.*

Qui senis præsidio nititur, qui forma superbit, qui in caducis fortunæ bonis uitæ præsidia collocat, re Ætè dicitur in caducum inclinare parietem.

Fœdum est & mansisse diu, uacuumq; redisse.

Homerus Iliados 2. libro.

Αἰσχρὸν τοι δοξέειν τι μῆναι, κείνῳ τι νῆσθαι. Id est,

Turpe est & mansisse diu, uacuumq; redisse.

Conueniet, ubi quis longam de se concitauit expectationē, cui postea non respondeat. Velut si quis studii causā diu peregrinatus, domum redeat nihilo doctior.

Homer.

Non omnia eueniunt, quæ in animo statueris.

Αλλ' ὃ Ζεὺς ἀνδρασι νοήματα πάντα τελευτᾷ.

Iuppiter haud quicquid animo conceperis, illud

Perficit extemplo. Rectè uteremur, quoties significabimus

non euenire protinus, quicquid spe, uotisq; conceperimus.

Esaiæ 36.

Scipioni arundineo inniti.

4. Rc. 18.

De eo, qui spes suas figit in his, qui non solùm non possunt

Ezechii. 29.

esse præsidio, uerum etiam nocèat destituto. Siquidem arundineus scipio non modò non sustinet innitentem, uerùm etiam manum penetrat ac uulnerat.

FVERVNT, NON SVNT.

Gellius.

Sæpè etiam est holitor ualdè opportuna loquutus.

Πολλάκι καὶ ἡλιπυρὸς ἀνὴρ μάλα ἑαίριον εἶπεν.

Quo quidem admonemur, non esse fastidiendam salutarem scientiam propter auctoris humilitatem. Cicero: Sæpè est etiam sub pallio sordido sapientia. Plautus:

Vt summa sæpè ingenia in occulto latent. Effertur & ad hunc modum, & rectius fortasitè.

Πολλάκι τοι καὶ μωρὸς ἀνὴρ ἑκατακαίρων εἶπεν.

Sæpè etiam stultus fuit opportuna locutus.

Diogeni.

Summaria indicatura.

ῥωπιὸν ὄνειρον. De rebus uilibus, magno tamè emptis. Quem admodum fit nonnunquam in auctionibus, quum non expenditur sigillatim uniuscuiusq; rei precium, sed multa simul congesta pariter æstimantur.

Nam iam illi non sunt, at qui sunt, mali.

Οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔτ' εἰσιν, οἱ δ' ὄντες ἑσκέτι. Id est, Partim haud quidem iam sunt, at ii qui sunt, mali. Dicitur solitum, ubi quis requirit ea, quæ quondam quidem extiterunt, uerùm temporum culpa perierunt. Veluti si quis inter principes, Codros, Camillos, Fabricios, Epaminondas hac tempestate requirat.

Fuere quondam strenui Milesij.

Πάλαι πὸτ' ἦσαν ἀλκίμοι Μιλήσιοι. Hoc senario notabant eos, qui à pristina fortuna defluxissent, aut à maiorum moribus degenerassent. Breuiter in omnes quadrabit, qui desierunt esse quod erant, facti deteriores.

Fuimus

Fuimus Troës.

Ἡμῶν Τρωῶν. Eo utemur, ubi perisse quempiam significamus.
 Vergilius: Fuimus Troës, fuit Ilium & ingens
 Gloria Teucrorum.

F V C V S.

Lecythum habet in malis.*Aristoph.*

Ἐχειμ λήκυθον πρὸς ταῖς γνάθους. Id est, Lecythum habere ad
 malas. Tectum & ænigmaticum est cõuitium in anus, quæ rugas
 illitis pigmentis dissimulant. Lecythum appellat uasculum
 unguentarium unde fucatur facies.

Schœnicolæ.

Festus Pompeius indicat Schœnicolas olim appellata scorta
 plebeia ac uilia, ab unguento uilissimo quo oblinuntur. Plautus
 in pœnulo: Miseras, schœno delibutas, schœnicolas sordidas.

Oleo nitidius.

Olei nitor adeò uenerat in prouerbiũ, ut mysticæ quoque
 literæ iubeant facie oleo unctã dissimulare tristitiam ieiunii.
 Plautus in Truculento de amica pulchrè compta: Feruidè ut to
 ra floret, ut oleum nitidè nitet. Oleum nitorem ac lucem addit
 rebus omnibus.

G A R R V L I T A S.

Archytæ crepitaculum.

Ἀρχύτου πλάταγῆ. In hominem uehementer garrulum &
 obstreperum iaciebatur. Architas crepitaculi genus æreum ex
 cogitauit, quod pueris lufitantibus daretur, ne quid interim ex
 uasis domesticis contingerent.

Arabicus tibicen.*Menander.*

Ἀραβίῳ ἀνλητής. Aut Arabicus nuncius, In eos dici solitum,
 qui à semel cœptis nunquam desistunt. Adagium hinc natum
 existimant, quòd tibiis canendi artem non discebant ingenui
 tanquam sordidam, sed hanc sola mancipia exercebant, quæ
 plerumq; ex Arabia producebantur.

Turture loquacior.*Zenodos.*

Τρυνόνῳ λαλίστηρ. In garrulos & impendio loquaculos ho
 mines dici solitum. Sumpta metaphora ab auis natura, quæ uo
 cem ædens etiam caudam mouere uidetur.

Prolixius Iliade.*Iul. Pol.*

Μακρότερα ἢ Ἰλιάδῳ λαλῶν. Id est, Prolixiora Iliade lo
 quens.

quens. Est autem Ilias nobile opus Homeri, quo Troiæ captæ historiam libris xxiiii. explicat, quum Vergil. xii. libris complexus sit, quod ex utroq; opere uisum est decerpere.

Cornicari.

Quin & Græci prouerbio *λερώζου* dicunt, pro eo quod est, Inhiare prædæ, aut ineptè garrere, cornicum more. Persius satyra v. Nescio quid tecum graue cornicaris ineptè.

Musarum aues.

Μουσῶν ὀρνίθια. Musarum aues, non absque prouerbii specie Theocritus in Thalyfia appellat poëtas, quod lusciniarum in more assidue canant sua poemata. Scholiastes admonet omnes aues canoras, musarum aues appellari. Sentit autem sibi displicere poëtas, qui cuculorum more audent Homero occinere.

Tam multa, quam sapiens.

Aristoteles libro Rhetoricorum tertio, admonens ne orator crebris enthymematibus utatur, sed tantum intermiscat, subiicit hoc carmen Homeri, ni fallor, ceu uulgò iactatum.

Ὡ φίλ' ἐπὶ τόσα εἶπες, δὲ' ἄρ' ὠπνυμένῳ ἀνῆρ. Id est,

Quando quidem nobis tam multa locutus amice es,

Quam multa prudens uir diceret atq; peritus.

Conueniet in hominem multa loquentem potius, quam oportuna.

Daulia cornix.

Δαυλία κορώνη. Id est, Dauliam cornicem. Lusciniam uocant poëtae, siue quod Tereus in Daulide Phocidis cum ea uixerit, siue quod illic Philomela mutata sit in auem. Dictum est in garrulos aut canoros.

Aristoph.

Hirundinum musea.

Χειρόνων μουσαία. Conuenit hoc in imperitos & tamen garrulos. Hirundines enim inepto garritu plus tædii auditoribus adferunt, quam uoluptatis.

Lusciniæ nugis insidentes.

Αυδῶντες λίσχαις ἰγκυθύμηναι. Conuenit hoc ad eruditos, qui tamè immodicè suo studio delectentur, quod genus sunt Poëtae potissimum. Plinius lib. x, cap. xxix. de Luscinia.

Menander.

Dodonæum æs.

Δωδωναίου χαλκῆρον. Id est, Dodonæum cymbalum aut tintinabulum. In hominem dici consuevit improbæ atq; importunæ loquacitatis.

Caute

Caute loquacior.

Ραχίας λαλίστερ. Prouerbialis hyperbole. In hominem immodicè ac permiolestè garrulum. Sumpta metaphora à cautibus, quæ quoniam assiduis fluctibus tunduntur, multò resonant fragore.

Littore loquacior.

Ραχίας λαλίστερ. In rabulam & obstreperum dicebatur. Nam ραχία Græcis littus appellabatur, præsertim scopulis ac rupibus asperum, quod assiduis tunditur fluctibus non sine fragore. Vnde & Græca uox ducta uidetur.

Cicada uocalior.

Τίτηγγ. ἰφρωνότερ. Id est, Cicada uocalior. Dicebatur in hominem impèdiò garrulum, aut admodum musicum, propterea quòd hoc insectum rore duntaxat uiuens, cantu potissimum delectetur.

**Non est eiusdem & multa & oportet
tuna dicere.**

Χωρίς τὸ τ' εἰπῶν πολλά καὶ τὰ καίρια. Id est: Seiuncta sunt hæc, multa & apta dicere. Admonet uitandã multiloquentiam, quòd ferè labi necesse sit, quisquis multum loqui conetur. Extat & in Hebræorum prouerbiis, in multiloquiis non abesse peccatum. *Prouer. 10.*

Homo semper contradicens.

Galenus refert hanc sententiam ut uulgò celebratam:

Ὅστις ἐστὶν ἀπειραντολογώτερον ἀνθρώπου. Id est,

Nihil est pertinacius ad contradicendum, quàm homo.

Conuenit in eos, qui nunquam fatentur se uictos.

Os infrene.

Αχάλινον στόμα. Os infrene uocãt os petulans & maledicum. Sumpta metaphora ab equis nullo freno coërcitis. Competit in multos concionatores, non Euangelicos, sed sycophanticos ac meros adultores.

Tanquam suber.

Pindarus.

Ὡς φελός. De iis, qui non norunt dissimulare. Tractum à natura ligni, quod non solùm ipsum non mergitur, uerùm etiam alligatum aliis ne sidant sustinet. Vnde retibus assuitur.

Telenicia echo.

Τελονίικ. ἰχὼ. Rectè dicitur oratio fatui. Sic enim uocant crepitum uasculorum inaniu.

*Diogenian.***Balneator.**

Βαλανεύς. Siue balnei caupo. Id nominis uulgato cōuitio dicebatur in hominem alienarum rerum plus satis curiosum, propterea quòd huiusmodi genus hominum, quoniam in ocio uiuit, neq; suis negociis destinetur, aliena curare cōsueuit. Cuiusmodi sunt & tonsores.

Battologia.**Laconismus.**

Battologia Græcis multiloquium uocatur, à Batto quopiam inepto poeta, qui hymnos quosdā conscripsit prolixos, in quibus eadem crebrius iterabantur. Hinc uox etiam cōficta *βαττολογία*. E diuerso *λακωνισμός*, id est, Laconismus, in breuiloquentiæ significationem abiit.

Moschus canens Bœoticum.

Μόσχος ἄδων βιώτειον. Quadrabit in multiloquos, sed tamen ineptè loquaces.

Si coruus possit tacitus pasci.

Horatius: Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet

Plus dapis, & rixæ multò minus, inuidiæq;.

Quadrabit in eos, qui si quid bonæ rei nacti sunt, continuo iactant, ostentantq; atq; ad eum modum efficiunt, ut alii tum obstant, quò minus eiusmodi commoda nanciscantur, tum quæ nacti sunt interuertant.

*Cicero.***Quicquid in linguam uenerit.***Plato.***Quicquid in buccam uenerit.**

Quoties liberè quospiam ac tuto loqui significamus, incircūspectè, & quicquid fortè fortuna in animum incidit.

*Plutarchus.***Citra uinum temulentia.**

Ἀσινὸς μέθη. Id est, Ebrietas absq; uino. Vulgò panariâ ebrietatem appellant arrogantiam, licentiamq; morum, quæ secutis rebus comes esse consueuit. Horatius insolentiam ebrietatem uocat: Fortunaq; dulci ebria.

Meliacum renigium.

Τὸ μελιακὸν πλῆρον. In futilem, & rimarum, ut ait Terentius, plenum, hac atq; illac perfluentem, diētatum uidetur.

Intersecta musica.

Ἐπὶ κερθῆ ἡ μουσική. Id est: Interrupta musica. Veteres in cōuiuuiis eruditis confabulationibus uti consueuerunt. Post cantores, histriones, saltatores induci cœptæ. Vnde quidam molestè ferentes interrumpi sermones suos, dicebant, Intersecta est musica,

musica. Quæ uox in prouerbiū traducta est, quoties aliquis interueniens, sermonem institutum interpellaret.

Lingua quo uadis?

Suidas.

Γλῶσσα ποὶ πορῶν; πάλιν δρθώσασα, καὶ πάλιν ἀναστρέψασα.
Lingua qua uadis? Erectum ciuitatem, eandem denuo subuersura. Docet linguam plurimum utilitatis adferre mortalibus, & eandem rursus plurimam adferre perniciem.

Αβυρῳλωτῆρ.

Dicitur cui est os intemperans atq; improbum, annexum superius citato, Os infrene.

Cane Tellenis cantilenam.

Zenodot.

Αγλει τὰ Τέλλην. Id est: Cane cationes Tellenis. Quidā dici putant de dicacibus mordacibusq;, quidā de ineptè loquaculis.

Ad uinum disertus.

Cicero in oratione pro M. Cælio, ad uinum disertus appellat, qui ad serias causas agēdas inepti, inter pocula multa garriunt, ubi nihil opus.

Leuissima res oratio.

Synesius.

Κεφώτατον πρῶγμα λόγῳ. Id est: Leuissima res oratio. Apud Homerum passim obuium est illud: Ἐπὶ αἰπρόντα προσήλυτα. Verba uolueria dixit. Verba alata cognominat, quod facile euolent, atq; reuolare nesciant. Proinde Horatius;

Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum.

Farcire centones.

Plautus: Vin tu, inquit, alium quæras, cui centones farciat? Id est, quem tu gloriosis mēdaciis & confarcinatis fabulamentis expleas? Solent enim homines gloriosi mendacium aliud ex alio connectere, nullum facientes neq; finem neq; modum. Centones autem dicuntur uestes è uariis panniculis, ac diuersis etiam interdum coloribus confarcinata.

Sine capite fabula.

Ακίφαλον μῦθον. Id est, Sine capite sermo. Dicitur imperfectus ac mutilus. Apud Cretenses festum quoddam nouis & absurdis ceremoniis agebatur, ostenso hominis simulachro sine capite. Hunc aiebant Homerioni patrem fuisse, qui constuprata per uim nympha, sine capite fuerit repectus.

Qui egent lucerna infundunt oleum.

Plutarchus in uita Periclis refert Anaxagoram Pericli in administr

ministranda repub. magno adiumento fuisse, uerùm ubi iam grauarer senectus & à Pericle publicis intento negociis negligeret, decreuerat inedia finire uitam. Id ubi rescuit Pericles, adcurrit ad ædes philosophi precibusq; & lachrymis conatus est illū ab instituto reuocare, idq; sua ipsius caussa magis, quam Anaxagoræ. at ille iam agens animam dixit, ὦ Περικλέης ἢ οἱ τῷ λυχνῶν χρεῖαν ἔχοντες, ἔλαωρ ἰσχυρῶσιμ. Id est: O Pericles, & quibus lucerna est opus infundunt oleum: exprobrans illi neglectum amici unde non uulgarem capiebat utilitatem, quum qui egent lucerna, ob usum qualemcunq; curant illam, abstergentes atq; infundentes oleum.

Lingua seorsum inciditur.

Aristophanes in Pace: Ἡ γλῶττα χωρὶς τίμνεται. Id est: Lingua ipsa seorsum inciditur. Interpres admonet alluuium esse ad prouerbiale dictum: ἡ γλῶττα τῷ κήρυγι. Id est: Lingua præconi. Quo rectè uidebimur usuri cūm præmii nōnihil deberi significabimus, qui in conficiendo negotio pro sua uirili in partem adiumento fuit, aut ἰσαγγέλων dandū læta nunciati. Sic enim Homerus mercedulam, quæ dari consueuit, lætum adferentibus nuncium.

Αντιπελαργῶν.

Apud Græcos est, mutuam officii uicem rependere, maxime nutricandi, fouendiq; eos, à quibus aliquando fueris enutritus aut institutus. Ut si liberi parentes ætate fessos uicissim alant, foueantq;, aut si discipulus præceptorem inuicem erudiat. A coniciæ natura sumpta, quæ Græcè pelargus dicitur. Ea inter aues una pietatis symbolum obtinet.

Pro bonis glomi.

Ἀπὸ ἀγαθῶν ἀγαθίδω. Dicitur consueuit, ubi quis beneficium quod in alium contulisset cumulatè cū fœnore reciperet. Agathides enim Græcis glomi dicuntur, uerùm allusionis decus in uoce Græca est, quod in sermone Latino reddi non potest. Meminit Suidas.

Diogenia.

Sylofontis chlamys.

Ἡ συλόωντος χλαμῖς. Dicitur solitum in hos, qui se cultu, uerstitutq; iactant ac uenditant. Videtur haud absurdè dici posse & in eos, quibus munus exiguum in tēpore, magno cum fœnore redit. Historiæ, quæ prouerbii dederit occasionem, meminit Herodotus in Thalia, & Strabo Geographiæ libro xiiii.

HÆREDIPETÆ.

Si uultur es, expecta cadauer.

Seneca.

Captatores testamentorū & hæredipetæ, uulgata metaphora, uultures appellantur, quòd senibus orbis, ceu cadaueribus inhiant. Nam huic aut proprium, cadaueribus tantum uiuere.

Eidem inhiantes testamento.

Homerus.

Dictum hoc de Græcis ac Troianis, pro Patrocli cadauere dimicantibus, torquetur ad hæredipetas, eundem senem, ueluti idem cadauer certatim captantes.

Sic illi exiguo discrimine utriq; cadauer

Hinc atq; inde trahunt.

HONOS INDIGNO HABITVS.

Bos in quadra argentea.

Suidas.

Βῆς ἐνὶ πύλαις ἀργυρῆς. In eos, qui personam sustinet, officium aliquod egregium pollicentem, nec ulli tamen sunt usui, nisi ad uoluptatem aut fastum.

Fato Metelli.

Aconius Pedianus in oratione pro Milone refert Neuii poetæ Senarium iactatum in familiam Metellorum, quòd consules designarentur arbitrio fortunæ (quæ campi domina dicitur) uerius quàm suis meritis: Fato Metelli Romæ sunt Consules. Dictum facetè & contumeliosè in Metellos: torqueri poterit in eos, qui præter meritum suum ad opes ac dignitates prouehuntur.

Malus choraules, bonus symphoniacus.

D. Augustinus in epistola ad Aurelium commemorat uulgo illud iactatum: Malus choraules, bonus symphoniacus: ubi quis in suo genere contemptus in præstantiore, habetur in precio: ueluti si quis poetæ ineptus profiteatur medicinam, & inter præclaros medicos habeatur, &c.

Strumam dibapho tegere.

Tullius.

Strumam dibapho tegere dixit M. Tullius ad Attic. pro eo quod est, Infamiã aliqua dignitate obliterare. Vatinius, inquit, strumam sacerdotii dibapho tegere. Dibaphon appellat purpuram bis tinctam. Struma est tumor corporis, ueluti gibbus. Ea deformitas interdum purpura dissimulatur.

Asinus in pelle leonis.

Eusebius.

Abibit nobis quidem Philosophus, cæterum asinus leonis tectus

tectus pelle. Lucian . Tantum temporis non animaduerti eum sub leonis exuuiio, ridiculam quandam simiam tectam habere.

HOSPITALITAS, ET CONTRA.

Haud unquam arceat ostium.

Ὀυδέ ποτ' ἴσχει ἡ θύρα. Interpres Aristophanis parcemiam admonet esse de iis, qui impendio sunt hospitales, quorum fores semper patent, neminem excludunt.

Suidas.

Semper aliquis in Cydonis domo.

Αἰτίς ἐν Κυδωνίῳ. Cydon Corinthius quispiam erat, adeo insignis hospitalitate, ut etiam prouerbio locum fecerit.

Cicero.

Scindere penulam.

Pro eo, quod est, Impensius retinere hospitem, atque inuitare prolixius, quod qui faciunt, manu in penulam iniecta, quasi ui conantur remorari. Id adagium ex antiquitate fluxit.

Diogenianus.

Fores habet tritas, ut pastorum casa.

Τῶ θύραρ ἴχει τριμυρόντων, ὥσπερ αἱ ποιμένα. Id est: Ostiū habet tritum, ut sunt casa pastorum. Ironia prouerbialis in homines inhospitales, aditu difficiles, sibi uiuentes semper oclusis foribus, quod pastores procul ab hominum commertio semotos, uix unquam quisquam interuisat.

IGNAUIA ET INSCITIA.

Aristoph.

Neq; compluitur, neq; sole aduritur.

Οὐθ' ἕνθ' οὐτέ κλάσσει. Neq; compluitur, neque sole aduritur. De eo dici solitum, qui procul ab omni incommoditate semotus, uitam ageret. In hominem delicatum, & ad labores ferendos inhabilem quadrabit.

Sueton.

Neque natate, neque literas.

Μήτε νῆμ, μήτε γράμματα. Subaudiendum, nouit. In eos, qui supra modum indocti sunt, nihilq; prorsus bonarum artium in pueritia didicerunt. Nam hæc duo statim discebant pueri Athenis, atq; adeo Romæ quoq;.

Ne tria quidem Stesichori nosti.

Οὐτε τὰ τρία Σπυσιχόρῳ γινώσκεις. De uehementer indocto & imperito dici solitum. Adagium sumptum hinc existimant, quod pieraq; Stesichori poemata Epodica sunt, quæ tribus consistant, ἑποδῆ, ἀντιστροφῶ, καὶ ἐπωδῶ. Strophe est, prima series, uariis metrorum generibus incedens. Antistrophus est, iteratus per eadem seriem genera recursus. Epodus est, diuersi carminis accentio.

centio. His & alii tragici poetæ nonnunquam utuntur potissimum in choris.

Inelegantior Libethrijs.

Zenodos.

Ἀμειότερος Λιβηθρίων, Id est, Indoctior Libethrijs. In hominem admodum idiotam, & ab omni musarum comertio prorsus alienum. A gentis huius agresti imperitia sumptum est proverbium.

Barbarus ex triuio.

Βάρβαρος ἐν τριῶντι. In hominem dicebatur extremæ humilitatis, ac prorsus nullius precii, perinde quasi dicas, extremum atque uilem seruulum alicunde è triuijs emptum, non dono datum, aut domi natum. Lucianus: Qualis penè barbarus quispiam è triuio.

Ἄμωσι πίνευμ.

Ἄμωσι πίνευμ dicuntur, qui haustum auideque bibunt, nec inter bibendum spiritum reciprocant, sed potum in aluum non secus atque in dolium infundunt. Sonat autem *ἄμωσι*, quasi dicas citra suctum. Traduci poterit ad eos, qui sermonem nullo delectu, nimis auidè accipiunt. Aut qui immodica lectioe obruunt ingenium, quum magis expediat subinde cogitationem admiscere lectioe. Similis potatio Græcis dicitur *ἄμωσις*, quòd inter bibendum labia non claudantur.

Nec sibi, nec alijs utilis.

Cicero.

Qui prorsus inutiles sunt, & fruges consumere nati, schemate prouerbiali, nec sibi, nec alijs utiles dicuntur.

Claudi more tenere pilam.

Idem.

Prouerbiu congruit in eos, qui quicquid à præceptoribus acceperint, siue id doctum sit, siue indoctum, nullo delectu, nulloque iudicio tenere solent, ac sequi. Sumpta metaphora à claudo diffidente suis pedibus.

Equi senecta.

Plutarchus.

Ἰππῶν γῆρας. Prouerbiu in eos dici solitum, qui præclaris rebus gestis in iuuenta, posteaquam consenuerint, ad sordidas curas temet abiciunt, allegoria sumpta à generosis equis, qui senio facti segnes, in pistrinum, aut carrum, aut aliud id genus opus detruduntur, olim in pretio habiti, dum uiribus integris essent.

Anus, uelut equus profundam habebis fossam.

Γέρως ὡς τις ἵππος τὸν χαραδὴν αἰῶν τέρψου ἔξει. Id est: Anus, uelut

uelut equus, alte hiantem habebis ac nigrum specum sepulta.
De iis, qui penitus abiiciuntur, tanquam prorsus inutiles.

Plato. **Ab asino delapsus.**

Ἀπ' ὄνου καταπτώωρ. In eos dicitur, qui inconsculte quippiam agunt, & imperite; aut in eos, qui à præsentibus cōmodis, quibus ob inscitiam uti nesciunt, excidunt. Vtitur hoc adagio Plato lib. de legib. 111.

Ἀμύσοι.

Inelegātes & indoctos Græci uocāt amufos, hoc est, à musis alienos. Antiquitūs enim nihil eruditū habebatur sine musica.

Zenodor. **Liberæ capræ ab aratro.**

Ἐλευθέραι αἰγῆς ἀρότρων. Id est, Immunes capræ ab aratris. Dictum olim ab iis, qui se ab onere quopiam, aut molestia liberatos gloriarentur.

Suidas. **Ne Aesopum quidem triuisti.**

Ὁὐ τὸν Αἰσωπὸν ἀπατάτηκας. De uehementer stupidis & imperitis. Nam antiquitūs Aesopi fabellas etiam uulgius idiotarum tenebat. Has igitur, qui non legisset, nihil scire uidebatur.

Plinius. **Nullam hodie lineam duxi.**

Τὴν ἄνοιαν εἰς μίαν γραμμὴν ἤγαγον. Id est: Hodie nullam lineam duxi. Ab Apelle pictore natum adagium. In eos quadrat, quibus cessatum ab exercitio studii artisque suæ. Id refertur à Plinio lib. xxxv. cap. x. & c.

Horatius. **Neglectis urenda filix innascitur agris.**

Horatius tatyra 111. mira admonuit allegoria, animum honestis excolendum disciplinis, alioqui futurum, ut inutili sylua uitiorum occupetur. Filix enim herba inuisa agricolis.

Zenodotus. **Ameles angulus.**

Ἀμελὴς γωνία. Dicebatur is, qui supinus & oscitabundus desideret nihil bonarum rerum tentans. Aiunt in Libya locum esse, qui securus angulus Græcè dictus est, ob id fortassis quod neglectus & incultus iaceret.

Ignauis semper feriæ sunt.

Qui uacant ocio, feriari dicuntur, & ociosi feriati, & ocium feriæ, quæ metaphoræ tanquam in prouerbium receptæ sunt. Theocritus in Bucolicis: Αἰργαὶς αἰὼν ἵορτά. Id est: Semper feriæ inertibus.

Mulieris podex.

Γυναικὸς πονγύ. In ignaum ac desidiosum dicebatur. Ignauum

rum animal mulier, & quo minus habet mentis, hoc inhonestis uoluptatibus est addictius. Amat ocium, & fucorum in morem, quemadmodum ait Hesiodus, uirorum laboribus quæsitâ, sibi infumit.

Qui domi compluitur.

Τὸν κίνοβον βραχέμενον ἰδεῖ θεὸς αἰνέεσθαι. Id est: **Qui domi compluitur**, huius ne Deum quidem miseret. Vulgò Græcis iactatum. Sensus est: eum modis omnibus suo malo uideri dignum, qui sit usque ad eò ignauus, ut nec domi suæ possit à pluuia tutus esse.

Ne uidit quidem oleum.

Theocritus.

Conueniet in eos, qui sint artis alicuius prorsus rudes & imperiti. Veluti si quis profiteatur rem medicam, qui nunquam didicerit quicquam illius artis, uenustè notabitur hoc uerū:

Καὶ πῶνα πῆι ὄλαιον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀπίπῃ: Id est:

Et quando ille oculis, oleum conspexerat unquam?

Vngebantur enim Athletæ, quo membris euaderent durioribus, unde per oleum significat certamen.

I G N O R A T I O.

Nullius coloris.

Alibi commemorauimus de modis omnibus ignoto solere dici, albus an ater sis nescio. Huic simillimum est quod ait Harpax apud Plautum, **Quem** Pseudolum, quas tu prædicas mihi fallacias, **Quem** ego hominem nullius coloris noui. Vehementius est quàm si dixisset, albus an ater: Et paulò post pro eo, quod dici solet, non noui hominem: Neque istum, inquit, Pseudolum mortalis, noui, neque scio. Rursus in eadem: **Qui** suum repetunt, alienum reddunt nato nemini.

Iuxta cum ignarissimis.

Non sine prouerbii specie Simo senex apud Plautum in Pseudolo rogatus à Ballione: Iam nescis quæ sit hæc res, responderet, iuxta cum ignarissimis. Sentiens se nihil omnino scire, nihiloque plus quàm hi qui maximè sunt ignari. Consimilis forma sermonis frequens est apud ueteres: ad personam, tam mihi charus es, quàm qui charissimus. ad tempus, ut Pamphilus amabas, ut quum maximè. ad rem, istud officium tam mihi fuit gratum, quàm quod est gratissimum. Tam odi temulentiam, quàm qui maximè.

In alio mundo.

Ὡς ἐν ἄλλῳ κόσμῳ. Id est : Tanquam in alio mundo. De iis, qui longè lateque dissident à moribus aliorum, aut quibus omnia noua uidentur, aut qui longè disiti sunt à patria. Solet autem hoc usu uenire plerisque mortalibus : ut si quando noui hospites in regionem longulè à suo nido disitam peruenerint, nihil non horreant, non stupeant, non admirentur, perinde quasi in alium delati orbem.

*Martialis.***In alieno foro litigare.**

Pro eo quod est, In re noua, cuiq; nondum assueueris uersari. Habent enim diuersa fora diuersas litium formulas, uariasq; tractandarum caussarum rationes, quarum, qui rudis sit, is tãquam hospes in peregrina regione multa desideret necesse est.

In tua ipsius harena.

Id est : In tua ipsius arte. Sumptum à gladiatoribus, solitis in harena digladiari. Neque uerò parui referebat horum, nota an ignota dimicarent harena.

Albus an ater sis, nescio.*Tullius.*

Solet dici de homine uehementer ignoto. Horatius in extrema epistola : Vultu mutabilis albus & ater, pro eo, quod est, bonus & malus.

Non nouit natos.*Tullius.*

Simillima huic figura est, natum non noui, pro eo quod est, prorsus ac modis omnibus ignoto. Plautus in Euclione : Non magis me respicias, quàm si natus nunquam siem.

*Idem.***Ne pictum quidem uidit.**

De uehementer ignoto dicimus. Multas enim urbes & res atque etiam homines nunquam nobis conspectos, ex pictura utcunque nouimus.

*Homerus.***Nomine tantum notus.**

De homine nobis mirum in modum ignoto.

*Suidas.***Late uiuens.**

Λάθε βιώσας. Id est : Falle uiuens. Admonet adagium in humili fortuna uitam esse feliciorẽ iis, qui obscure uiuunt, à publicis negotiis ita semoti, ut cum uita decessissent, nemo illos uixisse sentiret.

Arrepta candela, candelabrum quærere.

Dicimus quum res improuidè geritur. Oportuit enim candelabrum esse paratum, antequam candelam attingeres.

I M P O S S I B I L I A .

Prius ouem lupus ducat uxorem.

Aristoph. *πρὶν λύκῳ λυκὸς ὄνι ὑμνησάτωι*. Id est: Antè lupus sibi iunget ouem. De his inter quos insanabile dissidium est. Consimili figura dixit Horatius:

Sed prius Apulis Iungentur capreae lupis.

Prius duo echini amicitiam ineanit.

πρὶν ἂν δύο ἐχίνοι ἐς φιλίαν ἔλθοιεν, ὃ μὲν ἐν πελάγῳ, ὃ δ' ἐν χερσὶν. Prius duo echini inierint amicitiam, alter è mari, alter è terra. De iis, qui moribus ac studiis sunt inter se discrepantiores, quàm ut spes sit aliquando inter eos necessitudinem coituram. Venustius erit ad rem deflexum: Malè conuenit Theologorum spinis cum bonis literis: Citius echino marino cum terrestri conueniret. Nam est echinus marinus, de quo multa Plinius & Aristoteles. Et est terrestris, quem alio nomine uocant erinaceum, illud commune, quòd uterque spinosus est. Refertur à Suida.

Prius locusta bouem pariet.

M. Varro de lingua Latina lib. 111. refert ex Ennio uersum hunc: Atque prius pariet locusta lucam. Nam lucas antiqui boues appellabant, ob magnitudinem.

Mare prius uitem tulerit.

Diogenianus.

τὸ πέλαγος πρότερον οἶσε ἀμπέλον. Id est: Mare prius uitem ferret. De iis, quæ nullo pacto fieri possint. Nam falsitudo uiribus inimicissima.

Prius testudo leporem præteruerit.

Idem.

πρότερον χελώνη παραδραμήσει λαοπόδην. Id est: Prius testudo leporem cursu præterierit. De re neutiquam uerisimili. Testudine nihil tardius, lepus autem celeritate præcellit.

Sursum uersus sacrorum fluminum feruntur fontes.

Euripides.

Prouerbialis allegoria, qua quippiam præpostere fieri significamus, legitimasque rerum uices inuerti, quod genus sit, si puer senem admoneat, discipulus præceptorem docere conetur.

Fontes ipsi situnt.

Cicero.

Ironia prouerbialis in eos, qui petunt ab aliis, quod ipsis asfatim abundet domi.

Citius in nau cadens à ligno exciderit.

Lucianus.

ἄττον ἂν τις ἂν πλώσῳ πωρῶν διαμάχῃσι ξύλῳ. Id est: Citius

rius alicui in nauigio cadenti lignum defuerit. Hyperbole proverbialis, qua tantam ubique copiam significamus, ut quocunque te uertas, occurrat quod quæris. Etenim quum nauis ipsa undique sit lignea, non potest non in lignum incidere, quisquis in ea cadit.

Aquilam testudo uincit.

Accipi potest per ironiam, aut simpliciter, ubi quis potentiorum arte uincit, & quod uiribus non potest, assiduitate conficit,

Suidas.

Terra uolat.

Ἡ γῆ ἰπτάται, De uehementer absona, quæque nullo pacto fieri queat.

Citius elephantem sub ala celes.

De iis, quæ dissimulari nullo pacto possunt, quin notis aliquibus prodant animi morbum.

Plutarchus.

Capram portare non possum, & imponitis bouem.

Vbi quis quod leuius est recusat, & quod multò sit intolerabilius, imponi sibi postulat.

Ab asino lanam.

De iis, qui stultè quærent ea, quæ nusquam sunt,

Plautus.

Simul sorbere & flare difficile.

Huic affinia uidentur: Nemo potest duobus dominis seruire, Nemo potest Deo seruire & mammonæ. Item illud Phocionis, Adulatore & amico non potest eodem uti, Ad hæc senarius ille: Amare & sapere, uix Deo conceditur.

Sine pennis uolare, haud facile est.

Plautus in Penulo: Locum habet, quum deesse significamus adminicula, sine quibus negotium peragi non possit,

Impossibilia captas.

Ἀδύνατα διηγήσῃ. Id est: Quæ fieri non possunt, uenaris. In eum, qui molitur quod efficere non queat. Sumptum ab aucupio, seu uenatu prædarum. Interpres indicat hunc esse sensum, ne quis tentet maiora suis uiribus,

Scarabeus citius faciet mel.

Ad τῶν ἀσπιωάτων classẽm pertinent, quæ referuntur in Epigrammate Palladæ, Citius mel faciet scarabeus, aut lac culex:

Θᾶττον ποιεῖς μέλι λέωνβαρῶν ἢ γάλα λέωνος. Id est:

Mel citius faciet scarabeus, & ante culex lac.

Statuam faucibus colas.

Ἀσπίδιον γαρραλίζεις. Id est, Statuam colas gutture. De re maiorem in modum absurda, quæq; fieri nullo pacto possit. Velut si quis hominem præpotentem & inuictum, frustra conetur opprimere. Nec enim liquefcit statua.

Nunquam efficies, ut rectè ingrediantur cancri.

Aristoph.

Quòd à natura sit insitum, nullo corriges negocio. Nã cancris genuinum, obliquè ingredi.

Sambucam citius.

Adagii speciem præ se gerit Persianũ illud carmen: Sambucã citius caloni apraueris alto. Cuius usus incidet, si quãdo significabimus aliquem à disciplina percipienda, siue munere gerendo nimis alienum esse. Siquidem Sambuca organum est musicorum, quod haud quaquam congruat caloni. Calones autem uocantur militum ministri, qui uallos ac ligna gestabãt, Porro cum milites sint imperiti musices, multò magis calones.

Lenticulam angulo tenes.

Φαῦς γωνίας κρατῆς. Id est, Lentem angulo tenes. De negotio, quod fieri nullo pacto queat, propterea quòd hoc leguminis genus angulis careat. Refertur à Suida.

Ex harena funiculum nec̄tis.

Ἐξ ἄμμου σχοίνιον πλέκεις. Id est: Ex harena funiculum nec̄tis. Est frustra conari, quod nulla ratione possit effici.

Asini cauda.

Ὅν οὐρὰ πηλῖον ἢ ποῖν. Id est, Asini cauda non facit cribrũ: ubi quis ad hoc aut illud dicetur inutilis. Cribrum è pilis equinis fieri consuevit, non è uillis asininæ caudæ.

Augiæ stabulum repurgare.

Ἀυγίης βεσσαυία. Id est, Augiæ bubile. Allegoria prouerbialis in hominem aut in rem maiorem in modum inquinatam. Lucianus in Pseudomante: Et Augiæ bubile, si non omne, at certe pro mea uirili conabor submouere. Ostendit autem huius stabula tantum habuisse congesti fimi, quantum ter mille boues pluribus annis reddere potuerint.

Veste circumfers ignem.

Ἐματίω τὸ πῦρ περισίλλεις. Id est, Veste circumfers ignem, ubi quid ridiculè sit, aut ubi quis suum ipsius malum fouet, ueluti scortum, aut adulatorem, aut fictum amicum.

*Plautus.***Lupo agnum eripere postulat.**

Vbi quis frustra conatur prædam recipere, cui semel manus iniicit rapax aliquis.

Luciniæ deest cantio.

Perinde quasi dicas. Mulieri desunt uerba, poëtæ uersus, oratori color, sophistæ cauillū. Plautus in Bacchidibus: Ego quoq; pol metuo ne luciniolæ defuerit cantio.

Quid si cœlum ruat?

Τὶ εἰ θραυὸς ἐπίσσει; Ironia in eos, qui tutissimis etiam in rebus, ridiculè timent. Terentius in Heautontimorumenos: **Quid si nunc cœlum ruat?**

*Plutarchus.***Bos porrecto ultra Taygetum capite.**

Ταῦρ' ὑπὲρ κύνεας τὸ Τάυγετον ἀπὸ τοῦ εὐρώτα ἔπιμ. Id est, Taurus porrecto ultra Taygetum capite, bibit ex Eurota. De re uchementer absurda.

ILLECEBRA MALI.

Lotum gustauit.

Λωτὸν ἔφαγε. Id est, Lotum gustasti. De iis dicebatur, qui diutiùs in peregrinis regionibus hærent, uelut oblitri reditus. Neq; inconcinne dixeris in eos, qui simul atq; seniel uoluptatem inhonestam degustarint, ad pristina studia reuocari non queunt. Sumpsum à fabula Lotophagorum. Est autem lotus arbor, de qua Plinius lib. xiiii. Tam dulcis ibi cibus, ut nomen etiam genti, terræq; dederit, nimis hospitali, aduenarum obliuione patriæ.

*Theocri.***Periculosum est canem intestina gustasse.**

Χαλιπὸν χορίων λιώα γύσαι. Id est, Periculosum canem intestina gustasse. Admonet adagium haud facillè temperare à peccando, qui semel illecebram illam uelut autoramentum uitiorum degustauerit. Quemadmodum, qui semel scortum attigerit, qui semel periurio rem auxerit, qui semel aulicam uitam sit expertus. Effertur & ad hunc modum apud Lucianum: Neque canis desiturus est, qui semel corium edere didicerit.

IMPERITIA.

Dulce bellum inexpertis.

Γλυκὴς ἀπίρω πόλις. Id est, Dulce bellum inexperto. Vegetius de re militari lib. iiii. cap. xiiii. Sunt quædam in rebus mortalium, quæ quantum habeant discriminis ac malorū, non intel

intelligas, nisi factò periculo. Dulcis inexpertis cultura potentis amici. Expertus metuit.

Pedum uisa est uia.

Τῶν ποδῶν ἰσπάρει ὁδός. De negotio, cuius aliquando periculum feceris. Sumptum à uiatoribus. Terent. in Phorm. Ah non ita. Factum est periculum, iam pedum uisa est uia.

Operarij.

M. Tullius lib. de Oratore primo non absq; prouerbii specie operarios appellat, qui citra philosophiæ cognitionem causas agunt. Architectus ex arte rationem operis præscribit, operarii uero non iudicium suum, sed tantum operam adhibent, iuxta præscriptum. At qui philosophiâ callet se paratus est de quauis recte dicere. M. Tullius de Mnesarcho loquens. Hos quos nos oratores uocamus, nihil esse dicebat, nisi quosdam operarios, lingua celeri & exercitata: oratorem autè nisi qui sapiens esset, esse neminem. Huius generis oratores libro de Claris oratoribus appellat Vocales. Transferri poterit ad concionatores, qui quòd parum exercitati sunt in sacris literis, è collectaneis ediscunt quod apud populum multo clamore, multaq; corporis iactatione detonent: Aut qui in templis ingenti boatu canunt non intellecta, Non concionatores, sed operarii, non cantores, sed operarii.

I M P O S T V R A E.

Dare uerba.

Passim obuium est apud omnes autores, pro eo quod est, fallere. Persius satyra 1111. Ut maui, da uerba, & decipe neruos. Terentius: Cui uerba dare difficile est. Ouidius;

Verba dat omnis amans.

Addere manum.

Pro eo, quod est, ludibrio habere. Translatum opinor ab iis, qui manu ad aurem porrecta, motaque quempiam irrident. Plautina uerba sunt hæc: Quomodo de Peria manus mihi ad-dita est?

Os sublintrè.

Pro eo quod est, Dare uerba, & arte quadam illudere, reperitur aliquoties apud autores. Nonius Marcellus tractum putat à ridiculo quodam lusus genere, quo dormientibus ora pinguntur.

*Cicero.***Obtrudere palpum.**

Est arte, fucosq; decipere. Vnde & palpari pro adulari, & palpones adultores uocamus, à simili metaphora tracta ab equisonibus, qui ferocitibus equis, plausu manus adblandiuntur.

*Terent.***Facere fucum.**

Imposturā facere, & artificiosa dissimulatione deludere. Medicamentum illud, quo cuti superinducto muliercule uitia formæ dissimulant, quasiq; personam assumunt, fucum uocant.

*Lucian.***Circumtundere comam.**

Περικύβειν τοὺς ὠλοκάμους. Græcis in prouerbio est, pro eo quod est, ludibrio habere. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, ut iis non sentientibus, cæsaries circumtondeatur.

Noua hirundo.

Νέα χελιδών. Suidas ait dici solere, quoties uerba darentur alicui. Sumpsum à ioco puerili. Nam hi data opera, nouam hirundinem adsimulantes uidere sese, ostendunt aliis, deinde contemplantibus illis, & intentis, interim quod uolunt, surripiunt: Proinde quadrabit in eos, qui fallā spē quapiam iniecta, fallunt ac nocent.

In laqueum inducere.

Et in castes inducere, est arte sic concludere quempiam, ut iam nullum sit effugium.

*Diogen.***Ephesiæ literæ.**

Εφῆσια γράμματα. Dictum uidetur de iis, qui mira felicitate, tanquā diuina uirgula, quicquid optarent, assequerentur. Aiunt enim Ephesiis notulas quasdam & uoces magicas fuisse, quibus utentes in omni negotio uictores euaderent.

*Diogen.***Lydi mali, post hos Aegyptij, &c.**

Λυδοὶ πονηροί, δευτέρου δ' Αἰγυπτίαι.

Ἐπίτοι ἢ πάντων καῖρος θωλιέστατοι.

Id est,

Lydi improbi, post hos secundi Aegyptij,

Tertij; Cares perditissimi omnium.

Tempestiuiter utemur, si quando mali cum malis conferuntur, & collatus cum sceleratioribus, ita demum minus illaudatus aliquis uidetur.

Lerij mali.

Λέρηιοι κακοί. In eos rectè dicitur, qui pariter omnis gētis uitio sunt

sunt improbi. Leriorum enim populus ob insignem morum improbitatem in prouerbium abiit, autore Strabone libro Geograph. x.

Mali commatis.

πονηρὸς κόμματος. Dicebatur improbus, contemptus, & reiiocus quispiã. Sumpta metaphora à reprobatis nomismatis. Aristophanes in Pluto: *Εοικε δ' εἶναι πονηρὸς κόμματος*. Videtur esse non probati commatis. In sycophantam dictum iam ad paupertatem, famemq; redactum. Interpres ostendit comma esse uilissimi nomismatis genus.

Adulterinus.

κίβδηλος. Quod symplex non est neq; syncerum id uulgato uerbo Græci *κίβδηλον* uocãt. Hinc ducto uocabulo, quod aliud præ se ferant, aliud tegant. Conueniet igitur in amicitiam insynceram & fictam, aut in hominem blando uultu, sed animo uirulento. Aut in eum, qui sanctimoniam habitu præ se ferat, quum uita sit impia.

Bipedum nequissimus.

De homine uehementer improbo, quiq; uel pecudes nequitia superet. Cicero torserat in Clodium, in oratione pro domo sua.

Tenedius tibicen.

Τενέδιος ἀυλιτής. Dicebatur testis falsus & calumniator. Hinc natum, quod Philomenæ tibicinem suum subornarit, qui testaretur apud Cygnum, ipsam à Tenne de stupro fuisse interpellatam, ac ui etiam tentatam.

Stephanus

Phryndas alter.

Φρυώνδας ἄλλος. De improbo. Huius meminit Lucianus in Pseudomante inter nobiles fascinoſos: Quoties insigniter malum & sceleratum accipi uolebant, Phryndam appellabant. Fuit enim is homo uersutissimus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex.

Nouí Symonem, & Symon me.

Vide Similitudinis.

Bestia bestiam nouit.

Ibidem.

Ambrones.

Ambrones enim uulgò dicebantur, qui rapto, malisq; artibus uiuerent. Originem indicat Festus Pompeius, admonens eam Galliarum gentem fuisse, quam cum mare inundans finibus suis

depulisset, per aliena oberrantes rapinis ac prædationibus se suosq; alere cœperunt.

Ballio.

Nomina quædam ob insignem improbitatem abierunt in prouerbiū, quod interdum à ueris, interdum à fictis in comœdia personis sumitur. Nam M. Tullius in actionibus suis subinde C. Fannium Cheream quendam Ballionem appellat. Ballionem inducit Plautus in Pseudolo, lenonem impurissimum, rapacissimum, improbissimum. nomen confictum est à *βάλλειν*, quod semper aliquid prædæ uenetur leno: uel à *βαλλίσω*, quod lasciuiarum ac saltationum sit architectus.

Βεργαίσειν.

Stephanus scribit *βέργην* esse ciuitatem Thraciæ, siue ut Strabo refert uicum. Eius gentis improbi mores in prouerbiū abiierunt, ut dicerentur *βεργαίσειν*, qui nihil sani loquerentur. Totâ enim natio Thracum multis nominibus malè audiebat, sed præcipuè ob morum truculentiam ac perfidiam.

Eurybatizare.

Ευρυβατιζέειν. Est improbis uti moribus. Eurybatus ex Circopibus unus fuit insignitæ improbitatis homo. Huius meminit Lucianus in Pseudomante ultra Cercopas, ultra Eurybatum aut Phrynondam, aut Aristodemum, aut Sosstratum.

Tria cappa pefsima.

Τρία κέππα κείνισα. Iactatum & hoc olim ænigmati uicæ, quo trium gentium mores notati sunt, Cappadocum, Cretensium & Cilicum.

Duplex cappa.

Διπλῆ κέππα. Velut ænigma quo malum aliquod significabant. Siquidem gemino *κ* scribuntur *κέππα*. Simili figura Plautus furem trium literarum hominem appellauit.

Αριστοφ.

Βωμολοχός.

Βωμολοσχώνισα.

Bomolochi prouerbiali conuicio dicebantur scelesti & improbi. Dicuntur autem *βωμολοχοί*, qui quum res diuina peragitur, non faciunt uota diis, sed nugas inanes blaterant. Qui mos hodie magnatibus magnopere placet.

Συδας.

Inexploratus homo.

Αβαάνισα & *ἀνθρῶπ*. Id est: Inexpensus, inexercitatus, non probatus. Subest metaphora in *ἀβαάνισα*. *βάσαν* enim coticula est, qua solet aurum explorari. Latini uocant indicem.

Diagoras

Diagoras Melius.

Διαγόρας ὁ Μήλιος. In sceleratum ac scœdifragum & impium. Hic capta Mela, uixit Athenis, & Atheniensium sacrorū mysteria usque adeo contempsit, ut complures auerterit à religione, deterrueritq; ne iam uellent initiari, &c.

Lupi decas.

Λύπη Λυκάς. Dicitum apparet in eos, in quos inhonesti lucrī pars aliqua tamen si pusilla rediret. Aut in eos, qui largitionibus essent corrupti, alios uel corrupterent.

Cum sacco adire.

Non dubiū est, quin hic sermo fuerit uulgò iactatus de quouis, qui postulat ut itatim exhibeatur, quod petit.

Onobatis.*Plutarchus.*

Apud Cumanos mulier in adulterio deprehensa ducebatur in forum, ut illic lapidi insistens, omnibus esset conspicua. Deinde impositam asino, atq; ita per totam ciuitatem circumductam, reducebant ad lapidem, ut ibi rursus esset omnibus spectaculo. His actis habebatur infamis per omnem uitam, & ignominie gratia *δνόβατις* dicebatur, quod asinum equitasset. **Quadrabit** in quamuis prostitutæ famæ.

Cercopum coetus.

Αγορά Κερκόπων. Id est, Coetus Cercopum. De conciliabulo, conuentuq; uersutorum & improborum hominum dicebatur. Narrant enim Cercopes quosdam in Epheso fuisse notæ fraudulentie uiros, qui suis dolis conati sunt ipsi Ioui imponere. Hos admonuerat mater, ne in Melampygam inciderent, id quod euenit. Nam post ab Hercule uincti sunt, iussu Omphales.

Cercopiffare.

Κερκοπιζέω. Cercopiffare dicuntur, uel qui lasciuiunt, aut qui adulantur. Metaphora ducta ab animantibus, quæ mota cauda adblandiuntur, ut Chrysippo placet, Suida teste, uel qui molesti sunt, obturbantq; & oblitrepunt. Vt uox deflexa sit à Cercopibus illis Lydiis, quos Hercules, quod sibi cum Omphale cubanti petulantius obturbarent, amicæ iussu uinctos de claua suspendit.

Αλιτρίτης.

Vulgò dicebatur, qui per uim raperet aliena. Natum ex euentu huiusmodi; Temporibus Aetolici belli, tanta frumentariae rei pen

rei penuria incidit Atheniensibus, ut pauperes coacti fame captiuorum farinam deriperent. Inde uox traduci cœpit ad hominem quocunq; modo sceleratum.

Ferre iugum.

Plaut. in Curcul. Iam'ne fert iugum? De puella percontatur quispiam, num iam per ætatem uirum reciperet.

Magis impius Hippomene.

· *Ἀσπίσιος ἰππομένης.* Id est: Magis impius quàm Hippomenes. Hic Athenensium princeps, filiam à ciue quopiam uitiatâ unâ cum equo feroci conclusit in domicilio, nec huic, nec illi cibum præbens. Equus igitur fame in rabiem actus, puellâ adortus confecit, deinde periit ipse quoq; pabuli uidelicet inopia. Post hæc pater domum est demolitus, loco nomen inditū, equi & puellæ. Recenset adagium Diogenianus.

Eustathi.

Mare proluit omnium mortalium mala.

· *Θάλασσα κλύει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά.* Id est: Hominum uniuersa proluit pelagus mala. Natum est ab euentu huiusmodi: Refert Diogenes Laërtius, Euripidē Platoni comitem fuisse peregrinationis, quum Aegyptum adiret. Ibi quum morbo suo corripere comitali, ni fallor, sacerdotes Aegyptii merfione marina sanauerunt hominem. Quin hodie morsos à cane rabido, si nouies mergantur in mare, putant à rabie liberari.

Gellius.

Qui omni in re, & omni in tempore.

· Sed enim qui omni in re, atq; in omni tempore, omni laude uacat, is illaudatus est. Admonet parcemia ferè neminem esse tam deplorati ingenii, qui non aliquando dicat faciat' ue quod laudem promereatur.

Seruilis capillus.

· *Ἀνδροπαδῶν τριχὰ ἐπιδικνύειν.* Seruilem capillum præ se ferre dicuntur, qui agrestibus & inelegantibus sunt moribus. Inde ductum, quòd Athenis serui manumittendi, capitis pilos deradebant.

Vlysis remigium.

· Homines nequam & uoluptatibus addictos. Horatius in epistolis Vlysis remigium appellauit, prouerbiali nimirum figurâ Remigium uitiosum Ithacensis Vlysi.

Dii tibi dent tuam mentem.

· In infanum congruit, & sua dignum mente. Martialis.

Dii

Dii mentem tibi dent tuam Philceni.

Non es laudendus, ne in cœna quidem.

Ὀὐκ ἐπαυνοῦθῆναι δὲ ἐν πατρὶσὶ νόμῳ. Id est, Non queas laudari, ne in parentalibus quidem. In hominem dicebatur uehementer illaudatum.

Compendiaria res improbitas.

Συμτομος ἢ ποικιλία, βραχὺς ἢ ἀρετή. Id est: Compendiaria res improbitas, uirtus longa. Qui semel addixit animum uitii, is quiduis flagitii facile patrabit. At singulæ uirtutes magno sudore parandæ.

Infania non omnibus eadem.

Μανία γ' ἢ πᾶσι ὁμοία. Id est: Haud est eadē uesania cunctis. Sensus est, nullum esse mortalem, qui non in aliqua re desipiat. Quæquam alius alio morbo laboret, hic auaritiæ, ille libidinis, hic ambitionis, ille inuidiæ, &c.

I M P V D E N T I A.

Lingua non redarguta.

Plato in Theæteto : Ἀτὰρ ὡς ἔοικεν ἰὰν ὅτι ἴσιν. Εὐρωπιδεόντι ξυμδύσει, ἢ μὴ γλώττω ἀνέλεγκτο ἢ μὴ ἴσαι, ἢ ἕφρημ ἢ ἀνέλεγκτος. Id est: Atar uideretur si posse responderis, Euripideum quiddam nobis accidet, lingua quidem nobis erit irredarguta, mens autem nō erit redarguta. In eos quadrat qui rationibus conuicti, non cedunt tamen, sed tergiuersantur reclamantes, aduersus suam ipsorum conscientiam.

Faciem, os perfricare. Frontis perfrictæ.

Plinius.

Dicuntur, qui pudorem omnem dedidicerunt, uelut absterfo manu à uultu pudore.

Dea impudentia.

Zenodot.

Θῶς ἢ ἀναιδέα. Dicitur solitum, ubi quis ex audacia inuerecundiaq; sua lucrum atq; emolumentū ferret. Nam inutilis, ut ait Homerus, uerecundia uiro egenti, compluresque mortales uideas, quibus magno bono fuerit, nihil omnino puduisse.

Nudo capite.

Plautus.

Γυμνῆ κεφαλῆ. Nudo capite facere quæpiam dicuntur, qui palam ac citra pudorem omnem faciunt. Qui rem pudendam faciebant, is mos erat centonibus caput operire.

Atticus aspectus.

Aristoph.

Ἀττικὸν βλέπας. Perinde est quasi dicas: Os impudens. Nam hoc

hoc uicio notati sunt Atticorum mores.

I M P V D I C I T I A.

Huc spectat etiam paulò antè citatum, Onobatis.

Osce loqui.

Osce loqui uetusto prouerbio dicebantur, qui turpiter parumque pudicè loquerentur. Ab Osce moribus allusione sumpta, quòd apud eos spurcarum libidinum impunitus usus fuerit.

Aegis uenit.

Aγῆς ἐρχοῖ. Suidas indicat prouerbio dici solitum de iis, qui petulantè & impudenter agerent.

I N A N I S M E T V S.

Cicero.

Panicus casus.

Panicon ueteres uocabant subitum animorum tumultum, sed inanem. Veteres enim existimabant Panem deum repentinos terrores & animi còsternationes immittere, lymphaticis simillimas, usque ad eò impotentes, ut non ratione modo uerum & mente careant.

Aristoph.

Da lapidi uolam.

Interpres Aristophanis indicat pueros si quando uiderint aues, dicere solere, Da lapidi uolam, & cadent omnes. Conuenit ubi quis sectatur quæ non possit assequi, aut minatur iis, quibus non potest nocere.

Plutarchus.

Metum inanem metuisti.

Ἀδῆς δῆδιος δῆ. Id est: Inanem metuis metum. Vbi quis formidat in re tuta. Vergilius: Omnia tuta timens.

Multa in bellis inania.

πολλὰ λινὰ τῷ πολέμῳ. Id est, Multa belli inania. De inani suspitione aut pauore sine causa oborto, quæ Græci *πανινὸν* uocant. Parcemiam hinc manasse putant, quòd huiusmodi Panici terrores solent plerunq; in bellis accidere.

Theagenis hecatum.

Θεαγῆνός ἠκάτου. In superstitiosos ac ridiculè meticulosos dictum est. Hic Theagenes legitur usque ad eò fuisse superstitiosus, ut domi haberet Hecates simulachrum, nec usquam pedem moueret nisi illo consulto.

Q. Curt.

Canes timidi uehementius latrant.

Thraionū est, turgidis minis dira moliri, at Chremes ad rem ger

gerendam promptior. Sic & Athenienses ad benedicendum quàm ad gnauiter agendum accommodatiores fuisse leguntur. Denique mulieres lingua melius, quàm uiri belligerantur.

Aspersisti aquam.

Plautus

Aspersisti aquam dicitur, qui dicto quopiam reddiderit animus, ac metum ademerit. Mutuo sumptum ab iis, qui in deliquio aspersa in faciem aqua, ad sui sensum reuocantur.

Vtre territas.

Ἀσπῶ ἢ ἀσπίω μωρμολύτῃ ὄδα. Id est, Vtre terrere sive terreri. Dicitur solitum, quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incutit. Sumptum ab iis, qui uasorum inanium huiusmodi sonitu paucifaciunt pueros, uel potius, qui uasorū huiusmodi sonitu propellunt aues. Putant idem ualere *τῆ σκιᾷ μωμώσῃ*, id est: Umbra territas.

Leonem larua terres.

Diogenianus

Μορμολυκίος ἐκφράζει τὸν λῶνα. Id est: Laruis terres Leonem. Conueniet de minis inanibus, ac terriculis deridendis.

INANIS OPERA.

Asinum tondis.

Aristoph.

τὸν ὄνον λέειρας. De iis, qui rem absurdam atque inutilem aggrediuntur, quum a sinus lanam non habeat.

Ab asino lanam.

Idem.

Cui finitimum est illud: *ὄνον πόνος σῆλᾶς.* Id est: Asini lanam quaeris. De iis, qui stultè quaerunt ea, quae nusquam sunt. Effertur adagium etiam ad hunc modum: Asini lanæ.

Vtrem uellis.

Ἀσπὸν τίλλεις. Adagio Vtrem cædis similitimum, uel quòd non sentiat, uel quòd pilis careat.

Caluum uellis.

Φαλακρὸν τίλλεις. Vbi quis inanem operam sumit, aut ubi quis auferre conatur, quo uacat is à quo petitur. Veluti si quis à paupere conetur extundere pecuniam, ab indocto literaturam, idem: Nudo uestimenta detrahere.

Aethiopem lauas. Aethiopem dealbas.

Lucianus.

Αἰθίοπα σμύχεις. Natiuus ille Aethiopiū nigror, quem Plinius ex uicini syderis uapore putat accidere, nulla abluitur aqua, neque ulla ratione candescit.

Mox

Mortuum flagellas.

Νεκρὸν μασίγγης. In eos, qui obiurgant illos, qui nihil profusus obiurgatione commouentur, aut qui uita defunctos insectantur ac lacerant.

*Plautus.***Aquam è pumice postulas.**

Pro eo quod est, Frustra ab alio petere, cuius ipse à quo petis, maximè sit indigus. Nihil enim pumice lapide siccius nihil siticulosius. Perinde ac si quis ab indoctissimo doceri postulet, ab inconsultissimo cõsilium expectet, ab egeno munus, ab inope præsidium, deniq; ab auaro atq; tenaci pecuniam.

*Idem.***Mortuo uerba facis.**

Νεκρῷ λέγουσα μύθους εἰς οὖς. Mortuo ad aurem fabulã narras. Plautus: Mortuo uerba nunc facio. Terentius: Verba fiunt mortuo. Rursum Plaut. Nihilo pluris refert, quàm si ad sepulchrum mortuo dicat iocum.

Littori loqueris.

Αἰγίαλω λαλῆς. Dicitur in eos, qui frustra suadent uel orant, perinde quasi surdo loquantur. Nam littora propter assiduum fluctuum fragorem surda dicuntur.

Aquilam uolare doces.

Αἰτὸν ἰππῶσαι διδάσκεις. In eos qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum sit ipse exercitatisissimus, nihil eget doctore.

Delphinum natare doces.

Δελφίνα νύχιῶσαι διδάσκεις. Diuersa metaphora sententiam eandem declarat. Quod enim delphin inter pisces, id aquila inter uolucres.

Delphinum cauda ligas.

Δελφίνα πρὸς τὸν ἕρῳιον δῆς. Id est: Delphinum cauda aligas. In eos, qui quippiam incassum conantur, propterea quòd delphinus cauda sit lubrica, nec ea parte teneri queat. Quadrabit & in eos, qui ea uia quempiam aggrediuntur, qua nequam possit superari.

*Diogenianus.***Nebulas diuerberare.**

Νεφέλας ξάινειν. Dicitur, qui uel in re stulta, uel quæ fieri non queat frustra sumit operam.

Asini caput ne laues nitro.

ὄνυ λευκαῖς μὴ πλάωειν νίτρω. Ne multum sumptus operæ ue impendas in rem uilem ac sordidam.

Ad fra

Ad fractam canis.

Προς ἰσθμωγῶν ἀδελφ. Subaudi, uel cordam uel citharam. Suidas ostendit dici solitum de iis qui frustra laborant. Quāquam non in scitè accommodabitur, ubi non responderetur officiis alius, aut ubi quis suadet obstinato, aut orat inexorabilem.

De fumo disceptare.

In Philosophos dictum, qui de rebus nihili nimium anxie disputant.

Harenam metiris.

Ἄμμου μετρίης. Id est: Harenæ modum quæris siue metiris, hoc est, rem infiniti laboris atq; inexplicabilem inceptas. Aut frustra conaris, quod nequeas efficere.

Harenæ mandas semina.

Εἰς ψάμμου σπείρης. Propterea quod steriles harenæ, maximè littorales, nec idoneæ ad sementem. Ouidius:

Quid facis Oenone, quid harenæ semina mandas?

Non profecturis littora bubus aras.

Atqui in nostra Brabantia sunt agricolæ tam industrii, qui sitientissimas harenas cogant & triticum ferre.

De lana caprina.

Horatius.

Natum ab euentu apparet, de duobus contentiose decertantibus, utrum lanam haberet caper an fetas. Loquitur de morosis in amicitia, qui quantumlibet friuola de causâ litem cum amico suscipiunt.

In aqua scribis.

Lucianus.

Hoc est, Nihil agis. Item Catullus:

Inscribo uino, si qua iurat scemina.

Mulier Cupido quod dicit amanti,

In uento & rapida scribere oportet aqua.

Reti uentos uenaris.

Διήνω ἀνέμων θηράς. Id est: Reti uentos captas. De frustra laborantibus, qui rem inanem inaniter captant.

Ignem disseccare.

Εἰς τὸ πῦρ ξάινον. Id est: Ignem diuerberare. Aristides: Non intelligebas autem te ipsum oranibus illis prouerbiis obnoxium esse, quod ignem diuerberares, quod lapidem elixares, quod in sacris sementem faceres?

Isthmum perfodere.

Isthmum perfodere dicebantur, qui magno quidem conatu,

sed irrito molirentur aliquid. Ductum ab Isthmo Corinthiaco, qui efficiebat ut naues longo & ancipiti ambitu iuxta peninsulam circumagerentur. Isthmus ea terræ structura est, quæ in duobus maria iter porrigit. Sunt autem duo Isthmi Achaicus ceu Corinthiacus, & Thracius.

In harena ædificas.

Εἰς ψάμμων οἰκοδομῆς. Ad quod Evangelica parabola uideatur alludere: Non consistit, quod super harenam struxeris. Proinde rectè usurpabitur, ubi quis negotium aggreditur inutile futurum, utpotè non rectè iactis ante fundamentis.

Parieti loqueris.

Πρὸς τὸν τοῖχον λαλῆς. Plautus in Trucu. usurpat pro eo quod est taciturno loqui: Ego, inquit, ero paries, loquere tu.

Cribo aquam haurire.

Κοσκίνῳ ὕδωρ ἀντλῆ ἢ ὕδιφῆς. Id est: Cribro aquam haurit. Quod etiam in obliuiosos non inconcinne dicetur. Sumptum à fabula Danaïdum puellarum, quas Plato scripsit apud inferos hoc genus pœnæ pendere, ut assidue aquam in dolium pertusum, uasis item pertusis inferant. Effertur & ad hunc modum: In dolium pertusum aquam hauris.

In aquam sementem iacis.

Εἰς ὕδωρ σπείρης. Id est: In aqua sementem iacis. Loquitur de iis, qui beneficium conferunt in ingratos atque improbos homines.

In faxis feminas.

Κατὰ πετρῶν σπείρης. Id est: In faxis sementem facis. Quo quidem alluisse credi potest allegoria Evangelica de semine quod in petras inciderit. Nam hoc terræ genus ferè sterile est, quia non potest aratro proscindi.

Et operam & retiam perdere.

Plaut. in Rud. Iam nunc & operam ludos facit & retiam. Id quidem citra tropum dictum est à sene, qui Grippum seruum piscatum miserat, cum esset noctu orta tempestas grauissima. Venustius erit si tropo adhibito dicatur in captatorem, cui non successit aucupium. Porro retiam Plautus antiquè dixit, pro re. Affine illi, Oleum & operam perdi.

Sterilem fundum ne colas.

Plato.

Στῆραρον ἀγρὸν μὴ σπείρειν. Id est: Agrum sterilem ne colas. Hoc est, ne doceas indocilem, ne felicitatem quæras in diuitiis.
Non

Non enim pariunt homini beatitudinem.

Vtrem mergis uento plenum.

Ἀσὸν βασιλῆος πυνύμασθ' ὠλεσθῆναι. Competit in eum, qui frustra conatur, ut qui castiget inemendabilem, quod inflatus uter quantumuis immergas, rursus emicet.

Cauam Arabiam serere.

Τὴν κοιλίαν Ἀραβίαν σπείρειν. Pro frustra sudare, aut in re perdifficili nec admodum frugifera operam fumere. Lucianus in Apologia: Vt cauam Arabiam serere aggrediatur. Significat autem palustrem Arabiae partem neutiquam idoneam sementi.

Aranearum telas texere.

Basilus.

Τὰ ἀράχνια κινῆσαι. Est in re friuola nullius frugis, infinitum atque anxium capere laborem. Cuiusmodi sunt rationes dialecticæ.

Arare littus.

Αἰγιαλὸν ἀρᾶν. Est sterilem operam fumere. Aufonius in Theonem:

Quid geris extremis positus telluris in oris,

Cultor harenarum uates, cui littus arandum?

Huius peculiaris usus erit, quum officium impenditur in eum, à quo nihil sis fructus aliquando percepturus.

E multis paleis, parum fructus collegi.

Ἐ πολλῶν ἀχύρων ὀλίγον καρπὸν συνήγαγον. Id est: Multo labore non multum emolumenti sum consequutus, aut è uerbo sermone paululum bonæ sententiæ, ex ingenti uolumine minimum doctrinæ retuli. Translatum ab excussoribus tritici.

Ouum adglutinas.

Ὅσον κολλῆσαι. Id est: Ouum glutino compingis. Ridiculè laborat, qui fractum oui putamen glutino sarcire & coagmentare conetur.

Diogenianus.

Penelopes telam texere.

Est inanem operam fumere, & rursus destruere quod effeceris. Natum ex Homeri Odyss. 11. Fingit Penelopen Ulyssis uxorem procos iam urgentes hac conditione delusisse, ut tum se promitteret nupturam, ubi telam quam habebat in manibus ab soluisset. Quam conditionem postea quam illi accepissent, mulier astuta quod interdium texuisset, id noctu retexere cepit.

*Plautus.***Oleum & operam perdidit.**

Quicquid intumpſi ſeu rei ſeu laboris, id fruſtra inſumptum eſt. Metaphora ducta eſt à gladiatorum ac palæſtritarum certaminibus, in quibus certaturi unguentis quibuſdam oleaceis perungebantur.

Bos ad ceroma.

Diuſ Hieronymus ad Pammachium, uidetur huic adagio uelut alterum quoddam adagium ſubtexuiſſe: Oleum perdidit & impenſas, qui bouem mittit ad ceroma. Si quidem hoc iptum, bouem ad ceroma mittere prouerbium ſapit, pro eo quod eſt docere indocilem. aut ad id muneriſ quempiam aſcendere ad quod obeundum minimè ſit idoneus, uidelicet idoneo repugnante. Nam ceroma dicitur unguentum quo olim Athletæ ungebantur, id ex oleo certisq; terræ generibus conficiebatur. Porro ad certamina bos inutilis eſt.

Nihil agere.

Suidas hunc uerſiculum citat è Cratini fabula, cui titulus Horæ:

Καὶ ταῦτα πρῶτῳ φάσιν' ἀνὴρ ἐξ ἡμῶν. Id eſt:

Atque iſta faciens quidam ait, faciens nihil.

Admonetq; ſubeſſe prouerbium, quod quadret in eos, qui fruſtra laborant. Celebratur & illud Attilii: Satiuſ eſt otioſum eſſe, quàm nihil agere.

Perijt ſus.

Ἀπίλωλεν ἕς καὶ τάλαντον καὶ γάμου. Id eſt: Perijt mihi ſus, & talentum, & nuptiæ. Dici conſuetum, ubi quis fruſtratus perdidiffet operam & impenſam.

Quid opus erat longis canere tibiſ?

Τὶ γὰρ με εἶδ' ἐκ μακροῖς ἀνλοῖς ἀνλῆν; Id eſt: Quorſum attingebat me longis canere tibiſ? Id aiunt conuenire in eos, qui ſumpſiſſent inanem operam, aut ſumptum.

*Plutarchus.***Ollas oſtentare.**

Χύφας ἐπιδείκνυθ' ἄε. Eſt rem per ſe ridiculam ac ſordidam, perinde ut maximam efferre.

*Homerus.***Cum dijs non pugnandum.**

Qui monebit non eſſe pugnandum cum genio, cum ſuperis, eum magnis principibus, uſurpabit illud Homeri. Verum homines Dijs inferiores. Hanc ſententiam ſic extulit Pindarus: Oportet aduerſus Deum non contendere.

A ſinum

Asinum sub freno currere doces.

Hoc est, doces indocile. Nam equus ad cursum idoneus, asinus ad equestrem cursum inutilis. Horatius:

Infelix operam perdas, ut si quis asellum
In campum doceat patentem currere freno.

Apud nouercam queri.

Plautus.

Qui deplorant infelicitatem suam apud eos, qui nihil auxilii sunt laturi, uel gauisuri magis conquerentium malis.

Ferrum natare doces.

Σίδηρον πλῆν διδάσκεις. Id est: Ferrum fluitare doces. De iis, qui rem conantur, quæ repugnante natura nequaquam fieri possit.

Cauda tenes anguillam.

Απ' οὐράς πῶν ἰχθύων ἔχεις. Id est, Cauda tenes anguillam. In eos, quibus res est, cum hominibus lubrica fide, perfidisque.

Austrum perculi.

Ærem uerbero.

Id est, Operam lusi. Est apud Plautum in Epidico. Quo quidem adagio non est grauatus uti Paulus in epistolis suis.

Σνιαμαχίη.

Olim qui inaniter laborabant, Σνιαμαχίην dicebantur, hoc est, cum umbra pugnare. Plato: Sed necesse est omnino, ut cum umbra pugnem, simul & defendens & accusans, quum nemo responderit.

Milium terebrare.

Κίχτρον τρυπᾶν. Milium perforare dicuntur, qui in re difficili, sed prorsus inutili laborant.

Vacuum inhabitare.

Plato.

Κενῶ ἰγκατηζῆν δόμας. Vacuum habitare domum dicuntur, qui speciem rei magnificam ostentant, quum ipso bono uacui sunt.

In frigidum furnum panes

immittere.

Ἐπὶ ψυχρὸν ἰκνὸν τοὺς ἄρτους ἰσβάλλειν. In frigidum furnum immittere panes dicuntur & hodie, qui docet indocilem, qui monet auerium, aut qui alioqui sumit inanem operam.

Lapidi loqueris.

Terent.

Λίθῳ λαλῶν. Lapis pro stupido, brutoque homine ponitur.

Linum linonectis.

Λίνον λίνω σωάπτει. Linum lino connectis. Huius adagii duplicem apud Græcos interpretes sensum inuenio. Quorum alter est, Infirmis infirma copulas, friuola friuolis: Alter, Eadem non iisdem rationibus facis, aut dicis.

Surdo oppedere.

παρά λωφῶ ἀποπερδῆν. Id est, Apud surdum crepitum edere. Dicitur ubi quid frustra fit. Sive quum conuitiis incessitur is, qui perinde negligit, quasi non audiat.

Laterem lauas.

πλύνθω πλύνεις. Quo operam inanem significamus.

Anthericum metere.

Τὸν ἀνθήμιον θρίζειν. Dicebantur, qui laborem inanem ac sterilem caperent. Anthericus, herbæ genus quod meti nõ possit, sed uelli manibus necesse est, ueluti & linum. Antherices uocantur summa spicarum fastigia, siue atheres.

De asini prospectu.

ὄνυ παρακύνψως. Dicitur solitum in eos, qui ridendo titulo quempiam calumniantur, aut de friuolis rebus aliquem in ius uocant.

Aristoph. **De asini umbra.**

Υπὲρ ὄνυ σκιάς. Id est, Super asini umbra, Pro eo quod est, De re nihili.

Idem. **Lapidem decoquis.**

Λίθον ἕψεις. Pro eo quod est, Inaniter laboras. Neque unquam mollescit lapis quantumuis diutina coctione. Speciatim conuenit in hominem durum, nullisque precibus mollescentem.

Surdo fabulam narras. Surdo canis.

Κῶφω ἄδεις. Verg. Non canimus surdis respondent omnia syluz. Horatius: Narrare putaret a fello fabulam surdo.

Plantus. **Verberare lapidem.**

Aptè dicitur, ubi quis obiurgat incastigabilem.

Laborem serere.

Πόνον σπείρειν. Vulgò dicebantur, qui frustra laborarent.

Alupi uenatu.

Ἀπὸ λύκω θήρας. Dicitur solitum, ubi quis protinus re infecta discedit, aut de negotio molesto & agresti. Neque enim tu-
tum

tum est lupum insequi, neq; is facillè capitur, quum reliquarum ferarum uenatus non uulgarem adferunt uoluptatem.

Alienum arare fundum.

· *Ἀλλοτρίαν ἀρῶσαν ἀρου.* Id est, Alienum aruum arare. Pro eo quod est, Alienum agere negocium, aut cum alienis uxoribus habere rem. Plautus: Fundum alienum arat, suum incultum deserit.

Hylam inclamans.

· *Υλαρ ἱρρυγάσης.* De frustra uociferantibus, aut in genere, de nihil proficientibus. Id fuerit uenustius atq; inconcinnius, ubi quis rem absentem frustra desiderat, uel deplorans, uel optans. Vnde natum sit, habes apud Vergilium Aegloga 6.

Hic funis nihil attraxit.

· *Αὐτὴ μὲν ἢ μέρμηθ' οὐδ' ἐν ἰσπασσῶ.* Id est, Funis quidem iste piscium attraxit nihil. Quo significabant operam frustra sumptam, neque ex sententia euenisse quod quis conabatur. Translatum ab hamato funiculo piscantibus.

Plato.

Hydrā secas.

· *Υδραρ τίμης.* Hydrā incidere est, ita unum aliquod incommodum tollere, ut in eius locum plura alia recipias. Adagium natum à fabula hydræ Lernæ, cum qua multum, diuque conflictatus est Hercules, propterea quod uno reciso capite plura renascerentur. Accommodari poterit ad eos, qui litibus inuoluuntur nunquam finiendis. Lis enim litem parit.

Cotem alis.

· *Απόνλω σίσις.* Dicitur in homines edaces, plurimiq; cibi, qui nihilo tamen habitiores inde reddantur. Nam in cotis macilentiam, hodieq; uulgò iactatur adagium, quum aiunt: Tam pinguem quàm cotem, macilentum quempiam significantes. Hermolaus Barbarus interpretatur hoc adagium, pro malè collocare beneficium, unde non sit reditura gratia.

Cum Coryco luctari.

· *Ἐρὸς κέρνησιν γυμνάσιον.* Aduersus Corycum luctari dicitur, qui sumeret inanem operam. Opinor Corycum palæstritum fuisse quempiam inuictum.

Cum dijs pugnare.

· *Θωμαχῆν.* Dicuntur, qui uel naturæ repugnant, uel aduersus fatalem necessitatem reluctantur. Sumptum à gigantum fabula. Cicero: Quid enim gigantū more bellare cum diis, nisi

natura repugnare?

**Quum plurimum laborauerimus,
eodem in statu sumus.**

De frustra laborantibus. Quod euenit iis, qui post diuturnū studium nihilo reperiuntur eruditiores, post longam negotiationem nihilo ditiores.

Plinius. **Cum laruis luctari.**

Cum laruis luctari dicuntur ii, qui uita defunctos insectantur maledictis, qua re nihil esse potest indignius ingenuo uiro.

Theocr. **Vndas numeras.**

Κύματα μίρῆς. Id est, Rem infiniti laboris inceptas.

Inaniter aquam consumis.

Αλλως ἀνολίσκες ὕδωρ. Id est, Inaniter aquam consumis. In eos quadrabit, qui frustra suadent.

Zenodot. **In cœlum iacularis.**

Ες τὸν ἄραν ἢ τοξώης. Id est, In cœlum sagittam torques. De iis, qui frustra laborant, aut qui audent eos lacerare, quos non possunt lædere.

Lucianus. **Voluitur dolium.**

Κινῶνται ὁ πίθος. Id est, Reuolutum est dolium. In eum, qui commouetur alieno exemplo siue instinctu, ad stultè quid faciendum. Nam dolium facili impulsu, quò uelis, uoluitur. At sapiens semper fixus est & immotus.

Cicero. **Viulas Athenas.**

Γλαῦκας εἰς Ἀθῶνας. Subaudiendum, portas, aut mittis. Conueniet in stultos negotiatores, qui merces eò comportant, ubi per se magis abundant. Vt si quis in Aegyptum frumentum, in Ciliciam crocum inuectet.

Terent. **In eodem hæsitas luto.**

In eos competit, qui sic implicantur negotio cuiquam, ut se nequeant extricare. A uiatoribus translatum, qui simul atq; in lutum inciderint, quam alterum pedem conantur educere altero altius immerguntur.

Horat. **In syluam ligna ferre.**

Est aliquem iis rebus augere uelle, quibus ipse maximè abundet. Eadem ratione dicimus: In mare deferre aquam.

Pausanias. **Contorquet piger funiculum.**

Cratinus fingit quendam apud inferos funem torquentem asinum autem arrodentem ea, quæ ille iam torssisset, atque ita iam

iam inaniter laborare, qui torquebat.

Tranquillum æthera remigas.

Zenodos.

Αἰθέρα νήνιμον ὄριαιες. Id est: Aëre tranquillo remigas. De incassum laborantibus, quasi dicas, aërem diuerberas.

Ventos colis.

Idem.

Ανέμους γωργγός. Colis autem dico, pro eo quod est, agricolationem exerces. Dicitur in eos, qui è suis laboribus nihil fructus reportant.

Vento loqueris.

Snidas.

Ανέμω διαλίγη. Pro eo quod est, Inaniter. Nā uentus omnia dissipat. Consimili figura apud Athenæum legitur: Cælo & terræ loqui.

Nugas agere.

Aristoph.

Rem friuolam ac nihili facere, seu frustra conari, *λήζου λυγής*, Atticis familiare, id est, Nugas nugaris.

Actum agere.

Terentius.

A iudiciorum consuetudine sumptum, qua fas non est iterum agere causam, de qua iam sit pronunciatū. Plautus: Rem actam agis, id est, incassum laboras. Tullius de amicitia indicat dici solum de negotio, quod præpostere geritur.

Aquam in mortario tundere.

Lucianus.

Υδωρ ὑπίρω πλῆτίζω. Id est: Aquam pistillo tundere. In eos, qui laborant inaniter. Siquidem aquam si quis uel ætatem contundat, nihil aliud erit quam aqua. *Quantumuis doceas ὄνομ λυγέας*, quantumlibet admoneas stupidum, sui similis esse pergit.

Volantia sectari.

De iis, qui nullum certum uitæ scopum sibi proponūt, sed ex tempore uiuunt, ad quamuis occasionem mutabiles.

Vorsuram soluere.

Terent.

Vorsuram soluere dicitur, qui sic è præsentibus malis extricat sese, ut aliis grauioribus impediatur. Nam Donato, Vorsuram facere, est æs alienum ære alieno soluere, aut minore scœnore maiorem acceptam pecuniam occupare. Hinc ducta uoce, ut auctor est Festus Pompeius, quod uertat creditorem.

Saxum uoluere.

Idem.

Saxum uoluere dicuntur, qui inexhausto quopiam atq; inutili labore fatigantur. Tractum à notissima Sisyphi fabula saxum apud inferos sursum ac deorsum uoluentis.

*Diogenia.***Ex inanibus paleis.**

Ἀτὰρ ἐκ καθαρῶν ἀχέρων τι τρύγκας σιτιῶν. Id est: Atque
 è puris paleis trituram frumenti facis. Id est: operam sterilem &
 infrugiferam sumpstisti. Natum à rusticis.

*Lycophron.***Frustra canis.**

Ἄλλως ἄδεις. De iis, qui frustra suadent. Effertur etiam ad
 hunc modum: In uanum cantas. Frustra pulsas chordas.

Frustra currit.

Ἔς κινῶν τρέχει. Pro eo quod est, Frustra laborat. Sic usus est
 D. Paulus. Sumptum ab his, qui in stadio cursu certant.

*Suidas.***Milium torno sculpere.**

Τὰρ κέγχεις ἀποτορνίζου. Mili grana torno sculpere dice-
 bantur, qui rem absurdam molirentur. Milium enim minutius
 est, quàm ut inde quicquam descalpi possit.

Memorem mones, Doctum doces, & similia.

Idem pollet illud Græcicum:

Λαλῆς πρὸς ἔχοντα τὴν ἐπισήμην. Id est,

Loqueris ei, qui ipse rem calleat.

Obturbas frustra uelut unda.

Ὀχλῆς μάττω μὲν νῦν ὅπως. Id est, Turbas me ut unda inani-
 ter, id est, incassum mihi molestus es.

Cancrum ingredi doces.

Καρνίον ἐξθὰ βαδίζου Αιδόουκς. Id est: Cancrum rectè in-
 gredi doces. De eo, qui doceat indocilem.

*Suidas.***Apud finum odorum uaporem spargis.**

Ἔς κέτρον θυμιάς. Id est: In finum aromatatum odorem spar-
 gis. Nam perit omnis fragrantia, si miq; foetore uincitur.

*Plautus.***Inuitis canibus uenari.**

Hoc adagio significatū est, non sat feliciter succedere, quod
 à nolentibus extorquetur.

*Theognis.***Inuitos boues plaustro inducere.**

Simile dictum etiam hodie perseverat uulgò celebratum, in-
 commodum esse, bubus inuitis plaustrum ducere.

Contra torrentem niti.*Augu. contra
Hierony.*

Dicuntur, qui frustra certat cum iis, quos uincere nō queant.
 Sumptum à natantibus, qui solent secundo natate flumine.

*Trentius.***Contra stimulum calces.**

πρὸς κίντρα λακτίζου. Id est: Contra stimulos ictere calcem.
 Est frustra repugnare iis, quos uincere nequeas: & incommodum
 quodd

quod euitare non queas, impatienter ferendo non solum non effugere, uerumetiam conduplicare. Donatus parcemiam esse admonet cum eclipfi. Decet autem iactare, quod unico uerbo Græci dicunt *λαυτιζην*.

Senis mutare linguam.

De frustra atq; intempestiuè laborantibus. Hieronymus præloquens in quatuor Euangelia: Pius, inquit, labor, sed periculosa præsumptio, iudicare de cæteris ipsum ab omnibus iudicandum, senis mutare linguam, & canescentem mundum ad initia retrahere paruulorum. Quo significatur, adultam ætatem ad omnia minus esse tractabilem, quàm rudes illos ac teneros annos. His finitimum est: Serum esse, canes uetulos loris assuescere. Et hoc: Senex psittacus negligit ferulam.

Senis doctor.

Γεροντος ιδέσκαλθ. Conuenit in eum, qui in re sera atq; intempestiua frustra sumit operam. Siquidem ut est iuuenta docilis, atq; in quemuis habitum sequax, ita senecta intractabilis, tarda atq; obliuiosa.

Herculei labores.

Ηράκλειοι πόνοι. Dicuntur plurimi atq; ingétes, quiq; uires desiderent Herculanæ: Vel qui aliis quidè maximas adferunt commoditates, cæterū auctori suo nihil fermè fructus adducūt, præter aliquantulū famæ, plurimū inuidiæ. Id quod ita fato quodā accidisse Herculi putant, quòd quarta luna natus credatur.

Asinus balneatoris.

Plutarchus.

Ωπιρ ενθ βαλανίως. Id est: Ut asinus balneatoris. Dicitur in eos, qui ex suis laboribus ipsi nihil fructus caperent.

Mare exhauris.

Θάλασσαν άνθλῆς. De eo qui conatur, quod effici non possit.

Exurere mare.

Propert. Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,

Altaq; mortali detrahare astra manu.

Muscas depellere.

Dicitur, qui iocoso atq; inutili fungitur officio.

Aristoph.

Conchas legere.

Summi ocii est, conchas & umbelicos legere in littoribus, qui lusus esse solet puerorum.

Aues quærís.

Ορνις ίκτις. Rem uagant & captu difficilem sequeris.

Perfius:

Perſius: An paſſim ſequeris coruos, teſtaq; lutoq;.

Zenodot.

Humi hauris.

Χαμὴ ἀντλῆς. De inaniter laborante dicebant. Nihil enim eſt quod è ſolo haurias. Apparet dici poſſe, quoties exhauita copia, non multum ſuper eſt, quod haurias.

Influit quod exhauritur.

Ἐπιρρεῖ τὸ βαντλοῦ μῆνον. Id eſt, Adfluit quod exhauritur. Vbi quis fruſtra ſumit operam in re quapiam.

E Tantalii horto fructus colligis.

Ταντάλη κῆπων τρυγῆς. Id eſt: Ex tantali horto fructum colligis, id eſt, ea conſectaris, quæ niſquam ſunt, aut quibus frui non licet. Quod quidem appoſitè dicitur in mundanis additos uoluptatibus.

Dentem dente rodere.

Dicitur qui carpit eum, qui neq; lædi queat, neq; ſentiat. Aut qui mordet pari mordacitate præditum quempiam. Martialis: Quid dentem dente iuuabit

Rodere? carne opus eſt, ſi ſatur eſſe uelis.

Aristoph.

Oreſti pallium texere.

Ὀρέστη χλαῖναν ὑφαίνεσθαι. Dicebatur, qui munus pararet abuſuro. Nam Oreſtes per inſaniam ueſtes dilacerabat.

Herodot.

Ver ex anno tollere.

Ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἴαθ θζαίρεσθαι. Dicebatur, qui id quod in negotio quopiam erat præcipuū, tolleretur. Ver enim anni præcipua pars eſt. Poſteſt deſlecti longius, ut dicantur uer eximere anno, qui linguarum ac bonarum literarum peritiam tuſtolant è ſcholis.

Aristoph.

Bulbos quærit.

Βολβούς ζητᾷ. Iocus prouerbialis in eos qui iuxta Perſium, Obſtupo capite deſigunt lumina terræ.

Nudus nec à centum uiris ſpoliatur.

Adducit prouerbium uulgò iactatum D. Chryſoſtomus, quod ſignificabitur conatus inanis. Apuleius aſinus efferret in hūc modum: Nudus nec à decem poteſt palæſtricis ſpoliari.

Plutarchus.

Inter lapides pugnabant, nec lapidem tollere poterant.

In eos qui præſenti cōmodo non fruuntur, uel ob ignauiam, uel ob peruerſiam de rebus opinionem. ut qui uel taxum grauentur ex aceruo tollere, quo repellant aduerſarium. Torquetur

bitur non inueniffè etiam ad inanem operam.

Vtrem cædis.

Aristoph.

Ασπὸν δάγξ. Sumptum uel à Bacchi sacris, uel ab iis, qui percussis utribus inanem mouent strepitum.

Impete peritum artis.

βαλλ' εἰς ἔχοντα τὴν πίστῆμον. Id est: Iaculare in eum qui nouit artem, ubi quis conuicium facit homini, qui norit & ipse retorquere conuicium, aut qui carpit uelut imperitum, qui non inferior sit in artis scientia. Sumpta metaphora uidetur ab iis qui iaculo aut saxis petunt eum, qui calleat ictum uel declinare, uel in iaculantem retorquere.

Canis.

Ἄδεις ἔχωμ. Pro eo quod est nugaris, ineptis, frustra loqueris. Etenim qui canunt, non agunt rem seriam, sed tantum ut aures deliniant uoluptate mox peritura.

Vtre territas.

Diogen.

Dici solitum quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incutit. Sumptum ab iis qui uasorum inanium strepitu paucifaciunt pueros, aut alioqui formidolosos.

Senex psittacus negligit ferulam. Eundem calcem omni pede inducere. Coruus albus.

Senis doctor. Mortuo mederi. Umbra ter-ritas. Senis mutare linguã. Senem admonere.

Enarrauimus alibi suo quodque loco.

Mari aquam addere.

Est aliquè iis rebus uelle augere, quibus ipse maximè abūdēt.

Inanis conatus.

Vbi sentiemus, frustra sumi operã, neq; quicquã promoueri diutinis laboribus: nō ineptè quadrabit illud Homeri Iliad. 8.

Ἀπρηΐστον πόλεμον πολέμιστα ἀλλ' μάχουσαι. Id est,

Pugnã in frugiferamq; & inutile ducere bellum.

Quasi Sutrium eant. Phrynichi lucta,

Excubiarum causã canens.

Tractauimus alibi quoq;.

Gyrgathum spiras.

Γύργαθον φουᾶς. In insanum frustra; uociferantem iaciebatur. Gyrgathus lectus est in quo paralytici menteq; capti, quicq; uocantur dæmoniaci uincti iactant sese, multa minitantes, sed frustra.

INAEQUALIS PENSATIO.

Ne uerba pro farina.

Μὴ λόγους ἀντ' ἀλφίτων. Id est: Ne uerba pro farinis. Aduersus eos iaciebatur, qui beneficium uerbis, non re dabant. Veteres quicquid ad uictum pertineret, ἀλφίτα uocabant.

Pro perca scorpionum.

Ἀντὶ πέρηνς σκορπίου. Vbi quis optima captans, pessima capit. Nam perca piscis est uel maximè laudatus. Scorpionus latialis piscis est, quanquam est & piscis huius nominis, contempti saporis.

Umbra pro corpore.

Συνὰ ἀντὶ τ' σμάται. Quoties aliquis magnum quiddam uidebitur assequutus, quum nihil tamen adferat præter titulum aut spes meras. Mutuo sumptum ab Aesopica fabula de cane, qui dum umbram carniū quòd ea maior appareret, captat, ueras amisit carnes.

Plato.

Palumbem pro columba.

Φᾶτλαν ἀντὶ περιστέρως. Subaudi uerbum ad sententiam accommodatum. Conueniet, ubi quod deterius est & adulterinū, pro eo quod est præstantius ac legitimum, supponunt.

Pilos pro lana.

Τρίχας ἀντ' ὄριων. De re uehementer inæquali, aut de negotio supra modum absurdo.

Diogen.

Pro malo cane suem repositis.

Ἀντὶ κακῆς κυνὸς σὺν ἀπαίτης. Id est: Pro re uili preciosam. Sus enim esculentus, canis haud quaquam uestus est.

Suidas.

In parte uel ignem prædetur aliquis.

Ἐν τῇ μίσει τις ἢ τὸ πῦρ συνλωσάτω. Id est, Prædetur aliquis per uices ignem quoque. Dicitur de iis, qui parum æqua referant in commune. Quid enim non prædetur, qui prædatur ignem, qui sic est natura communis, ut ipse nihilominus possideas, posteaquam & aliis fueris impartitus?

Homcr.

Diomedis & Glauci permutatio.

In prouerbum abiit, quoties inæqualem commutationem significamus, hoc est, deteriora pro melioribus reddita, scilicet ærea pro aureis. Vel quoties officium aut munus longè impari munere pensatur, aut contrà. Aut quoties aliquis rem pecuniariam auxit, sed dispendio famæ. Admissus est ad amicitiam principis, sed excidit ab amicitia Christi.

Si uinum postulet, pugnus illi dato.

Suidas.

Ἄν οἶνον αἶτη ποιδύνας αὐτῷ δίδῃ. Id est, Si uina postulat ille, pugnus porrigere. Vbi pro bonis rebus expectatis, diuersa accipiuntur. Putant metaphoram à pueris ductam, qui petentes non petenda, nonnunquam colaphos recipiunt.

INCERTVS EVENTVS.

Mars communis.

Incertum ac uarium belli euentum, notabant hoc dicto, *ἄγρῃ κοινῶς*, id est, Mars communis.

Inter os & affam.

Gellius.

Quasi dicas, Inter os & cibum. Quod à sumendis cibis sumptum est: In eadem sententia adagium est quod sequitur.

Multa cadunt inter calicem supremamq; labra.

Idem.

πολλὰ μεταξὺ πίναξ ὑψηλὴ καὶ χεῖλις αἴου. His mone-mur, nihil tam certum sperari, neque quicquam tam esse uicinum, quod non repentinus aliquis casus queat interuere. Adcoque non esse tutum uenturis fidere, ut uix etiam illa sint tuta, quæ manibus tenemus. Natum ab Alcæo qui uini sui calicem in manibus habens ut biberet, ne gustauit quidem, ut qui ab apro interit, dum cum uincto expellere conarentur.

In herba esse.

Ouidius.

Vbi spem immaturam indicamus, ac longius adhuc abesse ut consequaris, in herba esse dicimus. Sumpta metaphora à segetibus teneris adhuc & herbescentibus.

Nescis quid serus uesper uehat.

Menip.

Quo salubriter admonemur, ne præsentium successuum prosperitate elati, futuri curam abiiciamus.

Nulla scopia iaculari.

Lucianus.

Ἄσκοπα τοξώδῃ. Absque scopo iaculari dicuntur, qui nihil certi propositum habent quod sequantur, & ad quod instituti consilii que sui rationes referant.

Si crebro iactas, aliud alias ieceris.

Aristoteli.

Quo significatum est oportere rem sapius tentare, neque defatigari protinus si quando parum ex animi sententia ceciderit. Futuram enim, ut iterum atque iterum periclitanti, felicius aliquando cadat. Sunt qui putent metaphoram à sagittariis, non ab aleatoribus esse ductam.

INCITARE.

Cithara incitat ad bellum.

Plutar

Plutarchus libro de fortuna Alexandri secundo, declarat hunc uersiculum apud Lacedæmonios solere decantari:

Ἐρπιοὶ γὰρ ἄμ τα τῷ σιδήρῳ τὸ λαλῶς λιθαρίσθαιμ.

Vergit ad letale ferrum, lepidè cithara canere.

Quo significabant certis citharæ modis sedari motus animorum, aliis addi uigorem ad prælium.

Alas addere.

Ἀναπύρωμ uulgò dicebatur, qui uerbis alicui adderent animum, inq; bonam spem erigerent, &c.

Frigidam aquam suffundere.

Pro eo quod est, instigare clanculum. Translatum ab officinis ærariis, ubi fabri subinde frigidam aquam in ignem aspergunt, quo ignis fit uehementior.

Modis omnibus incitat.

Vbi quis omnibus modis animum alterius sollicitat, nunc precibus, nunc blanditiis, nunc iurgiis, nunc minis, usurpare licet illud Homeri:

Multum ille, scuticaque cita celerare iubebat,

Multum item blandè affatus, multumq; minatus.

Ferì puer.

Athenæus libro dipnosoph. x v. demonstrat olim prouerbio solitum acclamari *in παιῶν*, quo significant quempiam suo munere defunctum. Itidem fermè illud, quemadmodum nos absolutæ uirtuti gratulantes dicere solemus, *Ματτε* animo, *ματτε* uirtute.

Ignarium dare.

Dicebatur ignarium dare, qui suggereret quod dolore quodam reuocaret hominem à peccando, quemadmodum lapis digito additus, uel pondere uel attritu non finit hominem oblitisci, cuius gratia sumperat eum. Ignarium autem nonnulli lapidem pyritem uocant, quòd habeat plurimum ignis, ut attritus digitos adurat, alioqui ponderosissimus.

I N C O N S T A N T I A E, P E R F I -

D I A B, V E R S V T I A E.

Chimæra.

Hominem inconstantem ac uariis moribus, aut opus sibi non cohærens M. Tullius designat festiuiter illo uersu Homerico:

πρόθεο κλυρ, ὀπιθεο ἢ δρᾶκων, μάστι δὲ χιμαίρα. Id est:

Quid dicam nescio, nam ita deplorat primis uersibus mansionem

sonem suam, ut quemuis mouere possit: ita rursus remittit, ut me roget, ut annales suos emendem atque edam. Epistolam sibi inæqualem, appellat Chimæram.

De statu demigrare.

Quemadmodum de gradu deiici dicuntur, qui depelluntur à proposito, ita M. Tullius ad Atticum libro 1111. dixit, de statu demigro, pro eo quod erat, recedo à uitæ instituto. Translatum uidetur uel ab Athleticis, uel à præliis, ubi laudi erat non cessasse loco.

Modo palliatus, modo togatus.

In hominem inconstantem ac lubricæ fidei diuersarumque partium eleganter torquebitur: ueluti si quis subinde mutato uitæ genere, nunc Cidarim gestet Theologicam, nunc cum paludamento militari incedat, &c.

Trochi in morem.

Bibulus & Silius. Id est: Trochi in morem, de uersatilibus & inconstantibus dici solitum. Est enim Bembix trochus quem pueri flagello circumagunt.

Aristoph.

Vespertilio.

Vlpianus.

Vespertilioes uidentur appellari, qui grauati ære alieno, luce domi se continent, ne à creditoribus appellentur, noctu prodeunt, &c. Prisci ea uoce secus usi sunt, uidelicet pro homine incipitis fidei, qui nec huius ordinis sit, nec illius, quum utroque tamen colludat: eo quod uespertilio sic est utriusque; ut nec inter uolucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet, sed pennas non habet: uolitat, sed sub uesperam. Dentes habet quod auium nulla. Varro in Agathone: Quid multa? factus sum uespertilio, neque in muribus planè, neque in uolucris sum. Vespertilionis conuiuium torqueri poterit & in amantes, qui noctu uolitant, quos Plautus in Trinummo uocat tenebricolas.

Venti campus.

Diogenianus.

Auius w. Aion. In hominem intabilem, leuem & inconstantem, dicebatur. Nam in planitie uenti liberius huc atque illuc diuagantur.

Panagæa Diana.

H. w. w. x. y. a. i. a. Agreus. Dicebatur olim peregrinationem impensius amans, errabundus, instabilis, nulla certa sede consistens. Sed quidem Diana uagari dicitur apud Poetas, & per nemora montesque oberrare. Quin domicilium etiam subinde mutat, nunc

q apud

apud superos agens, nunc apud inferos. Ne specie quidem semper, sed nunc pleno orbe, nunc mutila, nunc nulla.

Lachryma nihil citius arefcit.

Marc. Tul. lib. de inuent. priore, præcipiens ne orator, posteaquam iudicis animum commouit ad misericordiam, diutius commoretur in quaestione adducit Apollonii dictum: ἕδην θάσσου ξυραίνουσαι δακρυάς, id est, lachryma nihil citius arefcere, quod uehemens affectus faciliè uertitur in tædium.

Atheniensis.

Mutabilior Metra Erifichthonis.

Μεταβλητότης & Μίφρας ἀλ' Ἐρισίχθον. In eum congruit qui secum non constat, sed subinde aliam atq; aliam personam sumit. Erifichthon quidam Thessalus, absumptis facultatibus, ad extremam deuenit inopiam. Huic erat filia præstanti forma, nomine Metra. Quam ubi prostituisset, adolescentes qui comcebant ad illam, uaria munera deferebant, alius equos, alius boues, alius uerueces. Porro Thessali per iocum dicebant, Metram Erifichthonis uerti in ea omnia, quæ illi ab amatoribus filiaè donabantur. Atque hinc prouerbium.

Chamæleonte mutabilior.

Χαμαιλέοντι & ὑπεραβολώτερι. Chamæleon commemoratur inter animantia, quæ colorem mutant, fitq; is nunc niger, nunc adsimilis crocodilorum, nunc pallidus, &c. Competit igitur adagium in hominem uersipellem, siue inconstantem.

Proteo mutabilior.

Προθίως ποικιλώτερι. In uafum & uersipellem competit. Fabula Prothei extat apud Homerum Odyss. 1111. & apud Maronem 1111. Georgic. Simili figura dicetur & Vertumno inconstantior. Nam hic Deus in omnigenam speciem sese uariat.

Plutarchus.

Polypí mentem obtine.

Πολύποδι & νέου ἰσχυ. Quo iubemur pro tempore alios atque alios mores, alium atque alium uultum sumere. Adagium natum à piscis ingenio, qui scribitur colorem mutare in metu, &c.

Mulieris animus.

Γυναικὸς φρένας. Id est: Muliebre ingenium. Quadrat in imbelles & inconstantes. Terent. Nosti mulierum ingenium? Nolum, ubi uelis; ubi nolis, cupiunt ultrò:

Euripus homo.

Εὐριπὸς ἀνθρώπου. In inconstantes ac moribus inæqualibus homi

homines dicitur. Quadrabit & in fortunæ uices, quæ res mortaliū uelut æstu quodam sursum ac deorsum iacet. Ducta metaphora à maris Euripi prodigiosa quadam reciprocandi celeritate.

Cnips in loco.

ὁ κνίψ ἰμ χώρα. Id est: Cnips in regione. Dicitur in eos, qui subinde sedeni mutantur, & aliundè alio migrarent. Est autem κνίψ siue κνίψ, uermiculus innascens materiis. Is croso ligno semper locum mutare nititur.

Cothurno uersatilior.

Ἐμμεταβολώτερος ἢ κοθόρνυς. Dicitur in hominem parum constantem, lubrica quæ fide, qui uel incertæ & ancipitis esset factionis, similitudine ducta à calceamento, quod Latini cothurnum uocant, quo mos erat uti tragœdiarum actoribus. Suidas addit huiusmodi fuisse, ut uiris pariter ac mulieribus congrueret.

Aliud stans, aliud sedens.

Sallust.

Quo licebit uti, quum summam inconstantiam animi significamus, quasi tantillum momentum atque interuallum commutet hominis sententiam.

Duabus federe fellis.

Macrob.

Est incertarum esse partium & ancipiti fide, ambabus satisfacere uelle. Laberius Mimus in senatum à Cæsare lectus, quum à Cicerone ad concessum non reciperetur, dicente, Reciperem te nisi anguste federem: nimis mordaciter respōdit, Atqui solebās duabus fellis federe, obiiciens tanto uiro lubricum fidei.

Duos parietes de eadem dealbare fidelia.

M. Curt.

Pro eo quod est, eadem re duplicem uelle inire gratiam, eademque opera duos pariter demereri. Tractum uidetur ab his qui parietibus opus albarium superinducunt.

Duplices uiros.

Zenodotus.

Διπλῆς ἀνδρας. Vocabant, qui essent lubrica & insyncera fide, quos nunc uulgò etiam bilingues appellant.

De toga ad pallium.

Tertullia.

Cuius duplex erit usus, uel quum ad diuersum uitæ genus sese contulerit aliquis, uel quum de fortuna honestiore ad humiliorum. Veluti, si quis ex aulico fiat monachus, aut è præfecto pædagogus, è consule rhetor. Toga Romanorum erat, pallium Græcorum. Post pallium cœpit esse gestamen Philosophorum. Confine illi: Ab equis ad afinos.

Duodecim artium.

Δωδεκάμηχανον. Appellabant callidum, uersutum, uersipellem, uaftrum, ac uariis instructum dolis. Narrant scortum quoddam fuisse nomine Cyrenem, cui cognomentum inditum, duodecim artium, propterea quod in peragenda Venere duodecim figuris usa fuisse dicatur, &c.

Theffalorum commentum.

Θεσσαλῶν σοφισμα. Varias ad res accommodari scribit Suidas, tum ad eos qui in acie locum deserunt, tum ad illos qui cultu delicatiore utuntur, tum ad hos qui dolis quempiam circumueniunt. A quibusdam sic refertur hoc adagium: Semper enim res Theffalorum infidæ.

Phœnicum pacta.

Φοινίκων συνθήκαι. Phœnicum conuenta. Phœnices Carthaginem debellaturi postularunt à Libycis, ut sibi liceret diem & noctem hospitio terræ uti. Quod quum impetrassent, iamquæ exacto concessi temporis spatio iuberentur excedere finibus, recusarunt, affirmantes se pactos, ut sibi fas esset illic noctes quoque ac dies commorari, uidelicet ambiguitatem uocum ad suum commodum detorquentes. Vnde prouerbiū esse natum aiunt, de pactis infidiosis & astutis.

Zenodotus.**Locrense pactum.**

Λοκρῶν σύνθημα. Id est: Locrensiū pactum. De fœdistragiditum, cuiusmodi quondam habiti Locrenses, quod fœdere prodito quod cum Peloponnesiis inierant, ad Heraclidarum partes defecerint.

Idem.**Thracium commentum.**

Θράκησιν παρῳραϊσ. Siue inuentum. Torquendum in eos, qui pacta eludunt calido uastroque aliquo commento. Thraces pactis cum Bœotiis aliquot dierum induciis, nihilo segnus in cursiones agebant nocturno tempore. Hos quum propulsaissent Bœotii, atque expostularent quod uiolassent inducias, responderunt Thraces se nihil præter pacta fecisse, pactos enim esse de diebus, noctibus incurfasse.

Thraces fœdera nesciunt.

Θράκησιν ὄργια ἐν ἐπίσταντι. Id est: Thraces fœdera non norunt. Thracum barbariem & immanitatem perfidiamque, satis arguit interemptus à Polymnestore Polydorus, hospitii iure uiolato.

Hoc

Hoc calceamentum consuit Histixus,
Aristagoras induit.

Τὸτο ὑπόδημα ἕρανε μὴ ἱστίασθ, ὑπεδύσατο ἢ Ἀρισταγόρας.
Id est, Hoc calceamentum Histixus quidem consuit, cæterum
Aristagoras induit. Diogenianus admonet dici solitum in eos,
qui callide sua malefacta in alios reiciunt. Videtur magis con-
uenire, quoties in astutis & improbis consiliis alteri alter auxi-
lio est, mutuaq; opera se iuuant.

Repariāzare.

Ἀνιπαρίασαν. Id est, Repariassarunt. De iis dicebatur, quos
pœniteret instituti, quiq; de conuentis discederent.

Quibus nec ara, neq; fides.

De uehementer perfidis. Dicitum est in Spartanos, quoru per-
fidiam taxauit Euripides:

Spartæ incolæ dolosa consultamina.

Altera manu fert lapidem, altera
panem ostentat.

Plautus.

Qui coram blandiuntur, clam obtrectantes: palam amicos
agunt, clanculum nocent, aut qui hic profunt, illic lædunt.
Translatum ab iis, qui canes ostentato pane pellicunt, deinde
accidentibus saxum illidunt.

Maritimi mores.

Pro uariis & inconstantibus, quales fere sunt amantium. Plau-
tus in Cistellaria: Ita, inquit, mihi omnia ingenia sunt, quod lu-
bet, non lubet iam id continuo. Ita me amor lapsum animi
ludificat, fugat, agit, appetit, raptat, retinet, ia stat, largitur:
quod dat, non dat, deludit. Modo quod suadet dissuadet:
quod dissuadet, id ostentat. Maritimis moribus mecum ex-
peritur.

Lingua iurauit.

Ἡ γλῶσσι ὁμωσεν. Vbi quis non præstat fidem promissi, aut ubi
non ex animo pollicetur.

Punica fides.

Pœnarum perfidia in prouerbum abiit, quod ea gens pecu-
liariter periurii, uanitatisq; notata sit. T. Liuius de bello punico
lib. 11. Quæ Punica religione seruata est fides ab Hannibale,
&c. Pœni fœdis fragi semper habiti.

Græca fide.

Ἑλληνική πίστις. Reperitur pro certa ite fide. Plautus Græcam
9 3 fidem

fidem dixit, ubi non uerbis, neq; stipulationibus, sed præfente pecunia res agitur. Cætera quæ uolumus uti, Græca mercamur fide, id est, numerata pecunia.

Non idem sunt scriptura & Leucæus.

Γραφήν καὶ Λευκαῖον οὐτ' αὐτόν. Id est: Scriptura & Leucæus non sunt idem, aut non conueniunt. Vbi quis aliud scribit, aliud facit aut dicit. Rectè iacietur in eos, qui stare pactis nolunt. Nam hæc plerunq; sygraphis constant. Aut in eos, quorum uita non concordat uel congruit cum libris æditis. Coniicere licet, Leucæum fuisse malæ fidei scribam.

Homer.

Dædali opera.

Δαιδαλῶνα ποιήματα. Id est, Dædalia opera. Dicuntur quæ nouo artificio fabricata sunt & admirando. Hinc natum, quòd quum ueteres illi plastæ formas animalium cæcas fingerent & immobiles, Dædalus insolito artificio, primus & oculos induxit, & neruis quibusdam additis, effecit ut huc atque illuc mouerentur adeò scitè, ut spectantibus uiuere atque ingredi uiderentur.

Admirabiles in nectendis machinis Aegyptij.

De uersutis, & (ut ait Plautus) confutis dolis dictitatum. Torqueri potest & in perplexas sophistarum argutias, ac syllogismorum inexplicabiles labyrinthos. Celebrabantur olim Aegyptiorum opera, ex uariis lignorum frustulis miro quodam artificio connexa.

Zenodot.

Multa nouit uulpes, uerùm echinus unum magnum.

Dicitur in astutos & uariis confutos dolis, uel potius ubi significamus quosdam unica astutia plus efficere, quàm alios diuersis technis. Nam uulpes multiuigis dolis se tuctur aduersus uenatores, & tamen haud rarò capitur. Echinus quem opinor herinacium esse, unica dumtaxat arte tutus est aduersus canum morsus. Siquidem spinis suis semet inuoluit in pilæ speciem ut nulla ex parte morfu prenda queat.

Plutarch.

Magnus uersator in re pusilla.

Μίγας λυλιπτής ἐν μικρῷ γὰρ πράγματι. Id est, Versator ingens in negotio leui. Quadrat in eos, qui arte parum honesta sibi diuitias parant.

Diogen.

Simia non capitur laqueo.

Ὁ πῖθνος ἔχ' ἀλιόκνητι βρόχῳ. In callidos tergiuersatores dicitur

dicī solitum, qui coargui non queunt.

Volaticum iusiurandum.

Ταχυθάρωνος ὄρνοι. Ad eum modum appellabant iusiurandū irritum, quod euanesceret, auolaretq; simulatq; pronunciatum esset, cuiusmodi sunt amantium.

Semper affert Libya mali quippiam.

Αὐ φίρο τὶ Λιβύη ἕλασον. Quod inde Romam monstra deportarentur. Hinc & in mores, ingeniumq; gentis detorqueri potest, siquidem ut est regio uenenorum ferox, ita gentis pestilens ingenium. Peculiariter conueniet in fœdifragos.

Semper Africa noui aliquid apportat.

Plinius.

Quod quidem ideo dicebatur, quod in fiticulosa regione ad unum aliquem riuum, pluuiarum ferarum species bibendi gratia conuenire cogantur, inibiq; uaria mixtura uolentæ Veneris, uarias monstrorum formas, subindeq; nouas nasci. Quadrabit in homines lubrica fide, semper nouarum rerum auidos.

Magis uariis quàm hydra.

Athenaus.

Ποικιλότερον ὕδρος. De callidis ac dolosis, quod hydra serpens sit uersicoloribus notulis distincta.

Sisyphi artes.

Aristoph.

Σίσυφος μηχαναί. Dicebantur uasra, uersutaq; consilia. Homerus:

Σίσυφος δὲ κέρδιον ἐπιχθονίω γένει ἀνδρῶν.

Sisyphus, in terris quo non astutior alter.

Pyrrhandri commentum.

Idem.

Πυρρανδρος μηχανήματα. De callido inuento. Hic Pyrrhander sycophanta quispiam fuit insignitè uersutus, notæque malitiæ.

Megaricum machinamentum.

Aristoph.

Μεγαρικὴ μηχανή. Id est, Ars Megarensis. Dicitur, quum dolo & astu res agitur, non sincera fide. Olim enim Megarenses uulgò malè audiebant, tanquã fraudulentis ac ficti, quod aliud sentire soleant, aliud loqui.

Expediit plurima habere cognomina.

Aristophanes in Pluto:

Ὡς ἀγαθὸν ἐστὶ ἀπωνυμίας πολλὰς ἔχειν.

Id est,

Vt expediit si plura habeas cognomina.

Conuenit in eos, qui multa simul profitentur, quo quæstum faciant uberiores; aut qui diuersarum sunt partium.

Vlyſſeum commentum.

Ὀδύσειος μηχανή. Id est, Vlyſſeum inuentum. Callidū, astutum & taftrum dicebatur. Vlyſſem Homerus ubique uersutum facit.

Aristoph.

Nouit uías, quibus effugit Eucrates.

Οἷδε τὰς ὁδοὺς ἀσπίε ἐφυγεν Εὐκράτης. In eum quadrat, qui semper aliquam inuenit rimam, per quam elabatur, ut officium subterfugiat prætextu aliquo, si quando fides esset præstanda.

Diogenianus.

Libyca fera.

Λιβυκὸν θηρίον. Id est, Libyca bestia. Dicebatur in hominem uasum, callidum, uersipellem, uariis moribus, ancipitiq; ingenio. Quod genus portentum Cicero Catilinam fuisse testatur. Inde natum, quod in Libya uariæ ferarum species sæpe numero misceantur.

Αἰγυπτιαῖον.

Dicebantur astuti & impostores. Sumptum à moribus eius gentis. De moribus Aegyptiorum testatur & illud ex Aeschilo, quod alibi retulimus.

Δοῦναι πλῆκειν τὰς μηχανὰς Αἰγυπτίωι.

Aegyptii miri struendis artibus.

E perforato poculo bibere.

Εκ τετραμελούς λύλινος ποτήριου. Dicuntur, qui futiles sunt, parumq; continent fideliter arcana sibi credita.

Zenodot.

Si leonina pellis non satis est, uulpina addenda.

Ἄν ἡ λωντὴ μὴ ἐβικνῆται, τίλιον ἄλωπιον προσάψου. Id est, Si leonis exuium non sufficit, adde uulpinum. Quum uiribus res obtineri non potest, dolus adhibendus. Adagium natum est ex apophthegmate Lysandri, qui diceret boni ducis officium esse, quod leonina pellis non attingeret, eò contendendum affuta uulpina.

Non Chius, sed Cius.

De gentis inconstantia ac uolubilitate, pro temporis ratione commutantis institutum, ac idem ad fortunæ commoditatem accommodantis. Aristophanis carmina de Ranis, sunt hæc in Theramenem: Euolauit de malis, haud Chius, imò Cius: Quamquam hoc loco Aristarchus Cous legit, non Cius. Theramenes enim Cous fuisse legitur.

Dextrum pedem in calceo, sinis
strum in pelui.

Suidas.

Δεξιὸν εἰς ὑπόδημα, ἀριστερὸν εἰς ποδὸνπίστον. Subaudi uerbu ad sententiam accommodatum, mittit, aut ponit. Dicitur solet in eos, qui se norunt commodè ad rei præsentis conditionem applicare, proq; loco, tempore, negociis, aliam atque aliam sustinere personam.

Multa noris oportet, quibus
Deum fallas.

Vbi quis fucum facere conatur ei, cui difficile sit dare uerba propter astutiam singularem.

Ex eodem ore calidum & frigidum
afflare.

Ἐν τῷ αὐτῷ τόματι ὁ θεὸς ἰσχυρὸν καὶ τὸ ψυχρὸν θάλασσαν. Bilingues, & qui eundem modo laudant, modo uiruperant. ex eodem ore calidum ac frigidum spirare dicuntur. Natum ex Apologo quopiam Aniani fabulatoris. Torquere licebit in rhetores, qui eandem norunt laudare & uiruperare, eleuare atq; attollere. Item in Iurisconsultos, qui causam eandem nunc tuentur, nunc impugnant. Esaias malè ominatur iis, qui dicunt bonu malum, malum bonum, dulce amarum, & amarum dulce.

Ex se finxit uelut araneus.

De homine ex seipso comminiscente mendacia. Aranei mox ut æditi sunt, fila mittunt, non ex interioribus uelut excrementa, quemadmodum sentit Democritus, sed de summa corporis parte uelut corticem.

Obliquus cursus.

Κάμπις ὁ δρόμος. Quoties res arte ac dissimulanter agitur. Aut quoties aliud præ nobis ferentes, aliò tendimus, & cuniculis atq; ambagibus pergimus ad id, quod assequi conamur.

Cantharo astutior.

Κανθαρία σοφότερα. Aut callidior. Zehodotus ait Athenis cauponam fuisse quempiam, nomine Cantharū, quem ob maleficia & imposturas ac prodiciones, capitis affecerint supplicio. Proinde uulgò receptum, ut in uersutos ac impostores diceretur.

Calsioticus nodus.

Καλσιωτικὸν ἄμμα. De moribus uaftris ac uersutis dici consuevit. Calsion mons est, & eiusdè nominis ciuitas in Aegypto uicina

Diogenianus.

uicina Pelusio. Ei genti quasi genuinum ac gentilicium est, mīros quosdam nodosnectere. Huic affinc, Hercules nodus, quo arctissimam atq; indissolubilem amicitiam significamus. In caduceo Mercuriali duo sunt serpentes, masculus & fœmina, qui medio corporum complexu nodum efficiunt Herculanum.

Pardi mortem adsimulat.

Θάνατον παρδάλιος υποκρίνεται. Id est, Pardi mortem simulat. Dicebatur, ubi quis astu perniciem alicui moliretur. In Marusia simiarum ingens copia. Pardalis autem animal est naturafimiis infestissimum quas tamen uiribus assequi nō potest, dolis in eas utitur. Emori fingit sese. Deinde simiæ, ubi iam mortuam arbitrantur, descendunt de arbore, pardali insultantes ludibrii causa. Postea repente reuiuiscens, aliam dentibus, aliam unguibus corripit, dilaniatq; ac deuorat.

Aristoph.

Sphondyla fugiens pessimè pedis.

Ὡς ἡ σφονδύλη φύγασα πονηρότατον βλά. Id est: Vt feles quoties fugitat, malè pedere sueta est. In eos quadrabit, qui discedunt non citra infamiam. Sphondyla insecti genus, odoris teterrimi. Plinius meminit Sphondylæ serpentis. Hefychius doctet apud Atticos sphondylen dici felem.

I N C V L P A T V S.

Purior clauo.

Suidas.

Αγόντις ὁ πιδάλιον. Id est: Purior gubernaculo. De re uehementer inculcata, aut moribus undequaq; integris & incontaminatis. Clauus enim nauticus assiduis fluctibus abluitur.

Theognis.

A puro pura defluit aqua.

Ἐἰ μὲ ἰθίλεις πλύνειν, κεφαλῆς ἀμύαντον ἀπ' ἀκρῆς.

Ἀπὸ λουκῆν ὑδωρ ῥέωνται ἡμῆτις.

Rursum aqua de summo mihi uertice defluet usq;

Lympida, si innocuum fortè lauare paras.

Quadrabit in hominem usquequaq; innocetem, quem etiam si quis aliquādo uocet in crimen, tamen non solum fama illius non contaminatur, uerumetiam illustrior redditur.

Aurum igni probatum.

Ὁ χρυσὸς τῷ πυρὶ δοκιμασθεῖς. Dicitur is, cuius fides rebus aduersis explorata, spectataq; est. Aurū omnibus metallis prælatum, quod uni rerum nihil igni depereat, tuto etiam in incendiis durante materia. Quinimo, quo sæpius arserit, hoc magis proficiet ad bonitatem.

Aurum

Aurum Colophonium.

Aristoph.

Χρυσὸς ὁ Κολοφόνιον. Apud Colophonios aurum optimum solet fieri. Venustius fiet, si longius defleatetur, uelut ad mores uehementer incorruptos, aut ingenium exquisitum & eximium.

IN DELICIIIS.

Porcellus Acarnanius.

Lucianus.

Χοιρίσκος Ἀκαρνάνιον. In mollem & amabilem, atq; in deliciis habitum dicebatur.

Mus albus.

Μῦς λευκός. Id est: Mus albus. Apud Suidam: Μῦς κακός. Id est, Mus malus, apud Diogenianū. In hominem lasciuum & libidinis immodicæ dicebatur. Nam mures domestici salacissimi sunt, præsertim albi.

Melitæa catella.

Lucianus.

Μελιταίων κωιδίων. Quadrat in eum, qui habetur in deliciis, ac lautius in ocio alitur ad uoluptatem, non ad usum. Canes, qui animi causa nutriuntur, & ad lusum duntaxat muliercularum, hos *μελιταίους* appellant. Est in familiis diuitum, huiusmodi ministrorum genus, quos illi non ad ministerium, sed animæ causâ domi habent.

Melitæus catulus.

Μελιταίων κωιδίων. Dicebatur is, cuius opera nulli sericæ rei conducebat, sed duntaxat animi causâ alebatur. Atq; in Melitæi uocantur ab insula Melita.

IN DEPREHENSOS.

Folio ficulno tenes anguillam.

Plutarchus.

Τῷ θραε πῶ ἰγγυλον. Id est, Folio ficulno anguillam. Subaudiendum, tenes. Vbi quis alioqui fugax & lubricus, arctiore modo tenetur, quàm ut possit elabi. Nam fici folium scabrum est, atq; ob id ad retinendam anguillam natura lubricam, uel maxime idoneum.

Medius teneris.

Aristoph.

Νῶ ἰχνη μίσο. Id est: Nunc medius teneris. De eo, qui sic tenetur, ut extricare sese nulla ratione possit. Translatum à palæstricis atque athleticis, qui si quem medium corripuerint, facile uincunt.

Decipula

Decipula murem cepit.

Ἐπιφω ἡ παγίς τὸν μῦρον. Id est: Laqueus murem cepit: De rectè, meritoq; deprehensis, & malo dignis.

In laqueos lupus.

Ἐκ πάγας ὁ λύκος. Quum improbus quispiam tandem in extremum adducitur discrimen. Etenim quum lupus animal sit insidiosissimum, si quando contingat illum irretiri, protinus ac clamant omnes, In laqueos lupus.

*Zenodot.***In area latitas.**

Ἐν ἄλλῳ δρασκάζεις. Id est, In area occultaris. De eo, qui in eo uersatur negotio, ut non possit non esse conspicuus.

*Tullius.***Culleo dignus.**

Cum hominem enormiter scelerosum significare uolumus, eum culleo dignum dicimus. Hoc supplicium erat parricidis, hoc est, qui parentem occidissent &c.

*Aristides.***In easdem anfas uenisti.**

Quadrat in eum, qui sic irretitus est, ut quocunq; se uertat, tenetur: nec explicare sese possit.

Laqueus laqueum cepit.

Ἀπαρ ἡ πάγην ὡς ἐκ λήψασθαι πάγην. Id est: Laqueum laqueus, ita ut uideatur, cepit. Vbi malus malum obseruat. Veluti adulter adulterum, fur furem, perfidus perfidum, quod interdum usu uenit, ut dum duo sibi uicissim insidias tendunt, uterq; deprehendat alterum.

*Tullius.***Hinc illæ lachrymæ.**

Dicitur de rei causa, aliquandiu dissimulata, quæ uerè tandem deprehendatur. Veluti si quis dicat barbaros danare Græcas literas, ne scilicet ipsi parum docti uideantur.

*Abellio.***Hydrus in dolio.**

Υδρὸς ἐν τῷ κίβω. Natum de rustico hydrum in dolio repiente. Admonet Plin. lib. x. cap. xx i. serpentes quâquam exiguo indigeant potu, tamen uinum quum est occasio, præcipue appetere. Licebit usurpare, quum quis occulta calamitate premitur, causa atq; autore non extante: Aut quum diuturni mali tandem autor deprehenditur.

*Tertullia.***Tempus omnia reuelat.**

Non discrepat Euangelicum dictum, apud Matthæum capite x. Nihil opertum, quod non reuelabitur: & occultum, quod non sciatur.

Cucul

Cuculus.

Olim, qui fuissent in re quapiam parum honesta deprehensi, vulgari probro cuculi dicebantur. Plinius scribit probro solere obiici uindemiatoribus, si cuculus eos deprehendisset putantes vineam serius, nec hoc munus absoluisent prius, quam audiretur ea auis, ueluti cessationem exprobrans agricolis.

INDILIGENTIAE.

Princeps indiligens.

Indiligens pædagogus corrumpit puerum, malus præceptor uiciat discipulum, rex improbus populum. Ad hanc sententiam facit illud Homeri:

Αὐτὰρ μῆλακῆσσι φθείρῃσι νομῆς.

At corrumpit oucis pastor malus.

Si quis iuxta ciuitatem clypeus.*Phalarchus.*

Ἔτις περὶ πόλιν αἰγίς. Id est: Si quis circum urbem clypeus. Hoc scommatis iaciebant in eos, qui sparsim ac dissolutè ciuitatem obirent palantes.

Malus ianitor.*Idem.*

Πυλωρὸς κῆνός. Indiligens custos, aut præfectus.

Phani ostium.

Ἡ φάνη δὲρα. Id accinebatur, ubi quis frustra seruasset aliquid, ueluti si cuius uxorem adulterio uitiari cōtingeret, quam tamen ille multa zelotypia seruasset.

A limine salutare.*Seneca.*

Plurimum uenustatis obtinebit hoc si ad res incorporeas defleatur. Veluti, si quis dicatur theologiam à limine duntaxat salutasse. Translatum à uulgaribus istis amicis, qui non admittuntur in penetralia, sed procul atq; à limine salutant, ac deinde discedunt.

Lacinia tenere.*Cicero.*

Qui leuiter rem tenent, lacinia tenere dicuntur, hoc est, extrema uestis ora. Idem dictum & hodie durat apud nostrates, si quem inuitant non ex animo.

Surculum defringere.*Idem.*

Est non callere totam disciplinam, sed ex ea paululum quod ad præsens faciat decerpere: quemadmodum iurecōsulti nonnunquam sententiam aut fragmentum adducunt è theologorum disciplina.

Macrob.

Ut canis è Nilo.

Qui leuiter ac uelut obiter artem quampiam aut autorem degustant, hi ceu canis è Nilo degustare dicentur. In Aegypto constat canes raptu crocodilorum exterritos bibere & sugere. Solinus ait eos non nisi currentes lambitare, ne deprehendantur.

Cicero.

Per transfennam inspicere.

Pro eo quod est, non propius neq; sigillatim, sed procul & summatim inspicere. Translatum à negociatoribus, qui mercibus cancellos obiciunt.

Plautus.

Per nebulam, per caliginem, per somnium.

Quarum rerum ambiguam quandam, ac tenuem, peneq; euanidam memoriam aut intelligètiã obtinemus, eas res per nebulam recordari, per somnium meminisse, per caliginem uide-
re prouerbio dicimur.

Moriendum priusquam &c.

Aristoteles lib. rhetoricorum 3. cõmemorat Alexandridæ dictum, ut uulgò celebre ac laudatum: καλὸν γ' ἀποθανεῖν πρὶν θανάτου δέξασθαι ἄξιον. Id est: Honestum est mori, priusquam aliquid morte dignum cõmiseris. Sensus est, ut ipse exponit Aristoteles: Decet mori morte indignum: siue, honestum est mori, cum nihil morte dignum admiseris.

Per satyram.

Variarum rerum mixturam sparsim, nulloq; ordine congestarum ueteres Satyram appellabant. Apparet uocem primum deductam à lasciuiã satyrarum, temerè nunc huc, nunc illic salientium. Hinc deflexa est ad cibi genus, quod ex diuersis herbarum formis conflatum est: præterea ad lancem uariis rerum generibus onustam, quæ sic diis offerebatur, non dissimile illo poculo, quod Græci πεντάπλοον, à quintuplici rerum differentia, siue *λίρον* à mixtura uocabant. Festus ait Satyram siue Satyram dici cibum uariis rerum generibus conditum, aut legem aliis multis confertam legibus. Itaq; in sanctione legum ascribi solere, ne ue per satyram derogato, aut abrogato, cum significant totam legem esse seruandam, &c.

Plato.

Summo pede.

Ἀκρῶ ποδὶ. Id est, Summo pede Eadem figura dictum est, qua summo digito. Negatur summo pede attigisse disciplinam, qui nunquam ingressus est, nec attigit limen illius.

In transcurfu.

Plutarchus de liberis educandis: Αλλὰ ταῦτα μὴ ἐν περιδρο-
μῆς μάτρῳ ὄσπερ ἐὶ γυμνασίῳ ἴσται. Id est, Sed hæc quidem
ex transcurfu discere, ueluti degustandi caussa.

Summis labijs.

Lucian.

Quum quis uerbis duntaxat simulat quippiam non autē ex
animo facit. Hierony. Summis labijs hospitem inuitemus.

Summis naribus olfacere.

Idem.

Τῆ ἀρεῇ ῥῆτι ὀσφραίνεσθαι. Id est, Summa nare olfacere, pro eo
quod est, Leui experimento coniecturaq; qualicumque depre-
hendere.

Extremis digitis attingere.

Cicero.

Pro eo quod est, Leuiter attingere; quod ita demum ada-
gium uidebitur, si metaphora accesserit.

Primoribus labijs degustare.

Idem.

Est breuiter quippiam attingere. Ductum ab iis, qui cibum
aut potum tenuiter degustant, nihil inde in stomacham trans-
mittentes.

Molli brachio.**Leui brachio.**

Idem.

Quum indiligentem operam significamus.

Suspensa manu.

Plinius.

Pro eo quod est, Leuiter, parumque accuratè.

Compressis manibus.

Solomon.

Compressis sedere manibus dicitur in otiosos, & nihil aliud,
quàm sua fata deplorantes. In prouerbis: Paululum conferes
manus in ignauum, &c.

Pulmo prius uenisset.

Dictum est olim in lentos ac cessatores. Opinor quòd pulmo
quum perpetuo moueat, nunquā tamen loco se promouet. Plau-
tus: Dii immortales, soccos iussi adimere pedibus. Pulmo enim
quod perhibent, prius uenisset, quàm tu aduenisti mihi.

INDUSTRIA.

Dij facientes adiuuant.

Varro.

Significat diuinam opem non cessantibus, sed industriis, &
pro sua uirili conantibus auxilio esse solere.

Cum Minerua manum quoque moue.

Huic finitimum est, Ἐν Ἀθηνῶν καὶ χῆρας ἕινυ, id est, Auxi-
liante Minerua, inquam interim moue. Monet adagium, ne fi-
ducia diuinæ opis, industriam remittamus.

Manum

Manum admouenti fortuna est imploranda.

Τὰν χεῖρα πῶσι φέροντα δὲ τὰν τύχην ἱπικαλεῖν. Id est, Manum admouenti fortuna inuocanda est. Admonet adagium ita fidendum esse diuino auxilio, ut nihilo segnus nostra admittatur industria. Huic qui laborat, adesse numen assolet.

Diogeni.

Ni purges & molas, non comedes.

Ἀν μὴ καθαῖς καὶ ἀλίως, ἢ μὴ φαγῆς. Id est, Ni purges & molas, non comedes. Id est, Non continget tibi & uictus, nisi tuam item industriam adiunxeris.

Tryphon.

Necq; mel, neq; apes.

Μήτε μέλι, μήτε μέλισσας. In eos dici solitum, qui recusant incommodum ferre, quod sit cum commodo quopiam coniunctum. Veluti si quis apes quod sint aculeatae, nolit perpeti, is nec melle quidem quod operat, fruetur. Eodem pertinet illud Plauti: Fortiter malum, qui patitur, potest potitur bonum.

Qui uitat molam, uitat farinam.

Ὁ φεύγων μύλον, ἀφίηται φύλα. Id est: Qui fugit molam, fugit farinam. Qui refugit industriam, non fruetur emolumentis.

Homerus.

Industriam adiuuat Deus.

In aggrediendo negotio, quaedam humana ratione prouidentur, quaedam fortunae commoditas, ipsaque res suppeditat, id est apud Homerum *Odyss. Γ.*

Hæc partim ipse tuo perpendes pectore tecum,

Partim diuim aliquis tibi suggeret.

Manum admouere.

Τὴν χεῖρα ἐπιβάλλειν. Id est: Manum apponere. Dicebatur, qui sese insinuaret in rei cuiuspiam egregiae communionem.

Optimum obsonium labor senectuti.

Ὀψον ἀριστον πόνου τῷ γῆρα. Laborandum in iuuenta, quod seni suppetat commodius uiuendi facultas. Diogenes interrogatus, quid esse miserimum censeret, respondit, senectutem inopem.

Lutum nisi tundatur, non fit urceus.

Aristoteli.

Ὁ πηλὸς ἢν μὴ διαρῆ, κέραμα ἢ γίνεται. Id est: Lutum ni tundatur, non fit testa. Citra laborem nullus euadit in uirum absolutum.

Seneca.

Manu fingere.

Est arte, curaque formare. Metaphora sumpta ab iis, qui è cerâ siue argilla fingunt imagines.

Screre

Serere ne dubites.*Columella.*

Quo monemur ne quando pigeat eiusmodi rerum aliquid moliri, è quibus nihil omnino dispendii, sed plurimum emolumentum possit proficisci, si non in præsens, certè in posterum: si non nobis, at saltem posteris.

Qui arat oliuetum.

Columel. lib. v. r. de re Rust. Quin etiam, inquit, compluribus interpositis annis oliuetum putandum est. Nam ueteris prouerbii meminisse conuenit, Eum, qui aret oliuetum, rogare fructum: qui stercoret, exorare: qui cædat, cogere. Huic adagio locus fuerit, ubi significabimus fieri non posse, quin uoto potiatu is, qui curam extremam impenderit.

Quid tandem non efficiant manus?*Aristoph.*

Τὴ δὴτα χεῖρες οὐκ ἂν ἐργασσάσαιο; Id est: Quid denique est, quod manibus haud effici queat? Admonet nihil esse rerum omnium, quod arte, quod industria non efficiatur.

Proba est materia, si probum adhibeas artificem.

A Plauto dictum in Pœnulo: Egregia quidè indoles, si rectè instituat. Felix ingenium, si præceptor contingat idoneus.

Artem quæuis alit terra.*Sueton.*

Τὸ εἴχνην πᾶσα γαῖα βίβει. Id est: Artem quæuis alit regio. Prouerbialis sententia qua significatum est, certissimum uaticum esse eruditionem, aut artificium aliquod. Fertur etiam inter Græcorum sententias huiusmodi senarius:

Ars ipsa inopiæ portus est mortalibus.

Ex umbra in solem.

Ex umbra in solem educere, est rem prius abditam & otiosam in publicum & in communem uitæ usum educere. Translatum ab athleticis, quibus mos, solis & pulueris patientia confirmare corporis robur. Delicatorum autem est, in umbra latitare.

Manus pretium.

M. Tul. aët. in Verr. 1 1 1. Lapis aliquis cædendus & apparandus fuit, machina sua. Nam illò non saxum, non materia aduecta est: tantum operis & in ista locatione fuit, quantum paucae operæ fabricorum mercedis tulerunt, & manus pretium, machinæ. Manus pretium appellare uidetur, mercedem non quæ datur pro materia, sed quæ artis nomine debetur Architecto.

Muli Mariani.*Plutarchus.*

Muli Mariani castrensi prouerbio dicti sunt uaricosi milites. qui

qui ex C. Marii ducis instituto, in furca tabella interposita, sua onera portare consueuerunt. Festiuus erit, si detorqueatur in hominem immenso studio aut perpetuis negotiis uehementer districtum.

I N F A C V N D I A.

Suidas.

Βατῆαρίσην.

Dicebantur uulgò, qui balbutirent, quibusque hæsitans esset & impedita lingua. Inde translatum ad eos, qui nugæ deblaterant. Vnde battarismom nugacitatem uocant, uocem à Batto quopiam Thebano mutuati, cui uox fuerit exilis.

Plutarchus.

Canere ad myrtum.

Ἄδδην πρὸς μῦρτινῶν. Ad Myrtum canere prouerbio iuebatur imperitus literarum, & infacundus, quiq; non possit apud eruditos loqui. Hinc sumpta metaphora, quòd apud ueteres mos esset, ut in conuiujs singuli suam cantionem canerent: quòd si quis citharam accipere recusasset, utpote musices ignarus, is per iocum accepto ramo laureo seu myrteo, cogebatur ad eum canere.

Euripides.

Ialemo frigidior.

Ἰαλέμῳ ψυχρότερον. De cantione, oratione, argumento, ioco, aut eiusmodi re quapiam supra modum frigida rectè dicitur. Quidam aiunt Ialemon lugentis uocem fuisse. Nam ἰαλέμῳ Græci, dicunt pro complorare.

Peius Babys tibia canit.

Κάκῳ Βάβῳσ ἀντῆ. Id est: Peius Babys cantat. Hoc adagium dici consuevit in eos, quorū exercitatio semper uergit in peius. Quod genus sunt oratores quidam, qui quo diutius dicunt, hoc dicunt indoctius. Ferunt Babyn, Apollinem ad canendi certamen euocasse. A quo quum esset uictus Apollo, Babyn adeo contempfit, ut eum ne supplicio quidem dignum existimaret, sed suæ potius inficitæ iudicaret relinquendum.

I N F O R T V N I I, S I V E

B X I T I I.

Gellius.

Asinus inter simias.

ὄνθ' ἐν πῖθήκοις. Vbi quis incidit in homines nasutos & contumeliosos, ipse stolidus à quibus impunè irrideatur. Quin & hodie simile quiddam dicunt: Noctua inter cornices, ubi stupidior aliquis in homines petulantes ac dicaces incidit.

Nouacula in cotem.

Ξυρὸς εἰς ἀκόντων. Dici solitum in hos, qui fortè in eas res incide

ciderunt, in quas minimè uolebant. Siquidem nouacula, si in molle quippiam inciderit, diffecat, si in cotem retunditur.

Victus spinosus.

βίος ἀκαννώδης, Id est, Vita spinosa, aspera, dura ac prisca, qualem agebant illi, quibus glandes erant loco placentarum. Suidas coniungit hoc Atticis prouerbiis, quibus mollem ac delicatam uitam declaramus, ueluti contrarium. Idem indicat eodem sensu dici, βίον ἀβίωτον, id est, uitam non uitalem, hoc est, tristem & insuauem. Nam Latinis interdum uiuere dicuntur, qui non spirant tantum, sed qui genialiter uiuunt. Contrà Græcis ἀβίωτος ἔχειν dicuntur, quibus desunt uitæ præsidia. Potest intelligi & de accisis facultatibus.

Hodie nihil succedit.

Plautinus Amphitryo in sui nominis fabula citat adagii titulo: Nihil est, ut dici solet, quod hodie benè succedat mihi. Allusit autem ad uulgi superstitionem, cui quidam dies credebantur rebus gerendis auspicati, quidam infelices. Quòd si unum atque alterum parum successit ex sententia, hinc æstimantes totum diem dicunt, hodie nihil succedet, & ab omnibus negotiis abstinent.

Tempestas rerum.

Quum significabimus magnam rerum confusionem uti licet illis uersibus Homericis, quos usurpat M. Tullius lib. episto. ad Qu. fratrem III.

ἡματ' ὀπωρινῶ ὅτι καθρότατον χεῖρ ὕδωρ

Ζεὺς ὅτι διή γ' ἀνέβρασι λίσσας ἀμύνει χαλιπλῶν. Id est:

Mensibus autumnii uehementem Iuppiter hymbrem

Effundit, cum succensens mortalibus instat.

Aqua & terra reddamini.

Ἔδωρ καὶ γαῖα γίνονται. Id est: In terram uertamini, aquamq; Pro eo quod est, Redigamini in nihilum ac pereatis. Hemistichium est Homericum.

Asinus inter apes.

ὄνειρον μελίττας. Dici solitum, ubi quis infelicitate incidit in homines improbos atque importunos.

In apes induxisti.

Εἰς μελίττας ἐνόμασας. Vbi quis præter opinionem in ingens agmen, uelut examen malorum immergitur.

Dicas tria ex curia.

Suidas.

Zenodot.

Εἶποι τὰ φῖα παρὰ τὴν αἰλῆς. Antiquitus, qui iudicium sententiis fuissent ad capitale supplicium condemnati, priusquam ad mortem ducerentur, ea facultas concedebatur, ut uino ciboque expleri tria quædam quæcunque lubitum esset dicerent. Quæ simulatque dixissent, promulgata damnatione prodecebantur ad supplicium.

Ad aquam malus.

Ἐφ' ὕδασι λιανός. In infimæ sortis homines dicebatur, ac sordidissimis quæstibus addictos, propterea quod antiquitus litigantibus aquam per clepsydras tenues quidam ac nullius frugis homines infundebant dispensabantque.

Zenodorus,

Canis in uincula.

Κυῶν ἐπὶ Ἀσμά. Dicebatur, ubi quis seipsum in seruitutem, aut in malum aliquod iniiceret. Sumptum à canibus, & c.

Plusarchus,

Mitte in aquam.

Βάλλ' ἐς ὕδασι. Hoc est, Aufer è medio. Dicitur in hominem, uel in rem exitio dignam. Tractum à supplicio quorundam, qui in profluentem aut mare præcipitabantur,

Ad Cynofarges.

Ἐς Κυνόσαργας. Erat Cynofarges locus in Attica quispiam, in quo nothi, spuriique exercebantur. Vnde uel contumeliæ causa dicebatur, ἐς κυνόσαργας, uelut in spurium, uel imprecando quasi dicas: In malam crucem,

Ad coruos.

Βάλλ' ἐς Λύρανας. Id est: Abi ad coruos. Perinde ualet, quasi dicas: Abi in malam crucem, in malam rem, atque in exitium. Aristophanes: Οcyus hinc ad coruos abeas.

Lucian,

In lapidicinas.

Ἐς λαΐσµιας. Quum significamus quempiam è medio tollendum, & in rem malam aliquod auferendum. Natum à Philoxeno Poëta dithyrambico, qui quum Dionysii tyranni poemata non probaret, utpote indocta, in lapidicinas ab eo detrusus est,

In puteo cum canibus pugnare.

Ἐν φρέσσι κυσὶ μάχεσθαι. Dicitur solitum, ubi cuiuspiam negotium incidit cum homine rixoso & contentioso, à quo se nequeat extricare.

Aristoph.

In beatam.

Βάλλ' ἐς μακαρίαν. Id est: Aufer te in beatam, pro eo quod est, In

est, In malam rem. Pausanias refert Macariam esse paludem in Marathone, in qua magna uis Persarum perierit, ignoratione uiarum in ipsam prolapsa.

In orci culum incidas.

Diogen.

Ἀδὲ πρῶν κτῶ περιπέσεις. Id est, In orci culum incidas. Sermo perniciem & extremum exitium imprecantis.

Charontis ianua.

Χαρόνις ὄρυα. Id est, Charonica ianua. De imminente capitis periculo siue de re magnopere tristi. Sic enim antiquitūs appellabatur una de carceris ianuis, per quā damnatū iudicium sententiis ad supplicium educebantur.

Aurum habet Tolosanum.

Gellius.

In eum, qui magnis ac fatalibus afficitur malis, nouoq̄ ac miserando exitio perit. Nam quum oppidum Tolosanum in Gallia Q. Cepio consul diripuisset, multumq̄ auri in eius oppidi templis fuisset, quisquis ex ea direptione aurum attigit, misero cruciabilisq̄ exitu periit.

Equum habet Seianum.

Olim prouerbio dicebatur, in calamitosum, & ad extremam inopiam redactum.

Tragicum malum.

Τραγικὸν μᾶλον. Tragicum malum dicitur ingens, cuiusmodi finguntur in tragœdiis.

Diogen.

Mustelam habet.

Γαλῶ ἔχει. In eum quadrat, cui omnia sunt inauspicata, tantquam fatis ac diis iratis, ut aiunt. Olim creditum est, hoc animal inauspicatum infaustumq̄ esse iis, qui haberent domiq̄; alerent.

Cadmea uictoria.

Κάδμηος νίκη. Sunt qui Cadmeam uictoriam appellabant infelicem, etiam ipsis uictoribus.

Fortunator Strobilis Carcinī.

Suidas.

Εὐδαιμόνιος στροβίλιος καρκίνος. Ironia prouerbialis in infelicem & improbum. Carcinus poëta quispiam fuit, cuius filii dicti sunt Strobilii. Locus autem sumptus est à nominum allusione. Nam Græcè Carcinus cancerum, Strobili cochleas significat. Vtrunq̄; genus distortum ac sædum.

Issa.

Suidas.

Ἰσα. Issa, prouerbialis erat acclamatio in eos quibus ῥ' litera forte

sortè cecidisset, quiq; modis omnibus essent infortunati. Con-
iectare licet eam literam in fortibus inauspicatam fuisse.

Genius malus.

Adagium apparet è priscorum opinione profectum qui sin-
gulis binos genios attribuunt, quos dæmones uocant, quorum
alter perniciem nobis moliatur, alter iuuare studeat.

Vel hosti miserandus.

Est hyperbole. Nani hostis non facile commouetur miseri-
cordia. Confine illi: Quod uel ipse probet Momus.

Mala ultrò adsunt.

Idem & uulgò dicitur: Mala ultrò adesse, non inuocata.

Aristoph.

Per medium anulum traharis oportet.

Διὰ μέσου ἀνυλίου ἀγὸς ἐκκενδύειαι. Id est, Per anulum trahen-
dus es. In eum quadrabit qui sit uehementer extenuato graci-
liq; corpore, seu morbo, seu cura, seu studio, seu qua alia re.
Equidem opinor adagium esse natum à lusu, quo ouum aceto
maceratum, per anulum trahitur.

Menander.

E tribus malis unum.

Τῶν τριῶν κακῶν ἓν. Id est, Trium malorum unum. Sum-
ptum à Theramene, qui cuidam è tribus malis unum induxerit;
è quibus quod uellet eligeret. Sunt qui dicant iis qui sententia
capitali damnati fuissent, tria solere deferri, gladiū, laqueum,
& aconitum.

Extrema extremorum mala.

Ἐσχάτην ἔσχατα κακὰ διαπέπρακτη. Id est: Extrema extre-
morum mala acciderunt. Hunc sermonis typum Græci uidentur
ab Hebræis mutuo sumpsisse, qui uehementiam & ἐπιτασίην
eiusdem dictionis congeminatione significant. Apud Iere-
miam: Ficus bonas bonas, & ficus malas malas, dum ualde bo-
nas & ualde malas uelit intelligi.

Ogygia mala.

Ὠγύγια κακά. Rectè dicentur uel ingétia uel antiqua. Nam
utrunque Græcè significat Ogygium.

Plato.

Diolygium malum.

Διωλύγιον κακόν. Id est, Ingens malum. Dicitur de eo, qui
malo quopiam ingenti ac diuturno tenetur.

Suidas.

Labore laboriosus.

Πόνος πονηρός. Ipsa figura hyperbolem habet laboris immo-
dici. Est autè iocus ob amphibologiã uocis. πονηρός enim Græ-
cis

eis ut laboriosum ac miserū, ita significat & malū astutumq;.

Lemnius malum.

Διμνηρ λιανόν. De malis immensis ac miserandis. Hinc natum adagium putant, quòd aliquando Lemniæ mulieres graue olentia maritorum offensæ, eos uniuersos sustulerunt auxilio Thoantis, cuius rei meminit & Euripides in Hecubà.

Magnetum mala.

Μαγνητῶν λιανά. De malis ingentibus dictum uidetur, aut iis quæ in autores suos recidūt. Sumptum apparet ab historia, quæ de Magnetibus afflictis Suidas meminerit, in quæ feruntur incidisse, uiolato numine quopiam.

Malis mala succedunt.

In cum, qui uariis exercetur fortunæ incōmoditatibus, nunc morbo, nunc rapinis, nunc aliis atq; aliis malis, conueniet illud Homeri:

Tradebat notus hunc Boreæ quandoq; uehendum,

Nunc rursus zephyro tractandum tradidit Euris.

Tænarium malum.

Ταινάριον λιανόν. Si quid crudelius scuitum esset in famulos, Tænarium malum uocabant, propterea quòd olim Lacedæmonii captiuos qui in Tænarum confugerant, redactos capitis affecerunt supplicio. Est autem Tænarus oppidum quoddam Laconiæ, cuius incolæ Tenaritiæ uocantur.

Tam perit quàm extrema faba.

Pompeius.

Propterea quòd extremæ fabæ plerunq; aut proterantur, aut decerpantur à prætereuntibus. Quadrabit igitur in hominem seu rem, omnibus omnium iniuriis expositam.

Viuens uidentisq;.

Quod in Eunuchō dixit Terentius: Viuus, uidentisq; perco, id M. Tullius indicat prouerbiali figura dictum esse in oratione pro P. Sextio. Vsurpat & aliquot locis D. Hieronymus.

Ilias malorum.

Cicero.

Ιλιάς λιανών. De calamitatibus maximis simul & plurimis, propterea quòd in Iliade Homericæ nullum mali genus non recensetur.

Lerna malorum.

Λίρνα λιανών. De malis plurimis simul in unum congestis & accumulatis. Strabo commemorat Lernā lacum fuisse quempiam Argiuorum ac Mycenorum agro communem, in quem

quum passim ab omnibus purgamenta deportarentur, vulgò natum prouerbiū, *λήρνη λιανῶν*, id est, Lerna malorum. In hoc lacu poëtæ fingunt hydram illam septem capitum fuisse, quam Hercules confecerit.

Athenæus.

Semper Ilio mala.

Αὐτὶ Ἰλίῳ λιανὰ. De uehementer calamitosi & afflictis. Troianorum excidium poëtis multa tragœdiarum argumenta ministravit, atq; hinc prouerbiū: Stratonicus rogatus cur nollet apud Ilienses uiuere, respondit. Semper Ilio mala.

Sybaritica calamitas.

Συβαριτικὴ συμφορὰ. Id est, Sybaritica clades. Quemadmodum Sybaritæ perierint, de quæ calamitate & luxu eorum permulta retulit Athenæus. Quadrabit adagiū in eos, qui neglecti deorum aut ob intemperantem luxum subuertuntur.

Plautus.

Mare malorum.

Καινῶν θάλασσα. Dicitur solitum de calamitatibus immensis & omnigenis. Inde sumptum, quod mare res quædam est infinita, uel quod infinitis ærumnis abundat.

Aristides.

Alio relinquente fluctus, alius excipit.

Non inconcinne deflectetur ad incurfus malorum, ut quum ferè fit, calamitas calamitati succedit, iuxta illum prouerbiale uersiculum:

Fortuna obesse nulli contenta est semel.

Cyrbes malorum.

Κύρβεις λιανῶν. De uehementer improbis & omnium facinorum genere contaminatis. Apud Athenienses tabulæ quædam erant quadræ, in quibus leges descriptæ proponebantur, præterea uariæ delinquentium pænæ. Has illi *κύρβεις* appellant, apud Lucianum *ἄξωνες* dicuntur.

Malorum thesaurus.

Θησαυρὸς λιανῶν. Extat inter Græcicas sententias senarius.

Θησαυρὸς ἐστὶ τῶν λιανῶν λιανὴ γυνή.

Thesaurus est mulier malorum, si mala est.

Plautus.

Malorum Panegyris.

Καινῶν πανήγυρις. De malis agminatim ingruentibus, & inuicem sibi succedentibus. Panegyris dicebatur solennis ille populi conuentus, ad ludos festos celebrandos.

Per

Per tenebras quæ apud quercum.*Aristotel.*

Τὸ περι' Ἀγῶν σὸτϙ. De ingenti ac fatali calamitate dicebatur.

Grauiora Sambico patitur.*Plutarchus.*

Δρὸντέρα Σαμβίκου πάσχη. Id est: Atrociora Sambico patitur. In eos, qui cruciatibus exquisitis torquentur, aut quibus insignia mala accidunt. Sambicus quispiam Eleus, unà cum sociis aliquot non paucas apud Olympia æreas statuas cōscidit uendiditq;. Deinde maiora etiam ausus, Dianæ præsidis templum diripuit. At ille mox comprehensus, dum socios prodere recusat, annum perpetuum exquisitis cruciatibus dilaceratus est, inter quos etiam animam efflauit.

Malo asino uehitur.

Ἐπ' ὄνυ πονηρᾶς ὀχέμενοι. Mala asella uehi dicuntur, quibus res sunt parum secundæ. Felices enim egregis equis insidere gaudent.

Quæ ex antiqua.*Plutarchus.*

Τὰ ἐκ παλαιᾶς. Id est: Quæ ex antiqua, subaudiendum Τυρο. Perinde ualet quasi dicas summam molestiam, extremumq; malum. Nam significabant tantum malorum, quantum antiqua Tyrus pertulisset.

Miserior monomachis.

Τῶν μονομαχῶντων ἀθλιώτερον. Id est: Miserior his, qui monomachiam exercent. Nam hi durissima lege committuntur, ut aut alter aut uterq; pereat. Hos latini uocabant gladiatores. Quo spectaculo quum nihil possit immanius esse, tamen olim Romanis erat in delitiis.

Cuiusmodi portento me inuoluit fortuna.*Zenodot.*

Ὅπου μὲ ὁ δαίμων τέρατι σωνκαθῆξεν. Id est: Cuiusmodi portento me implicuit fortuna. Dicit conueniet, ubi negocium incidit cum homine moroso difficiliq;, cum quo non queas uiuere, nec à quo te possis extricare.

My sortitus es.

Ἐλαχες τὸ μῦ. Id est: M litera tibi sorte obtigit. Aenigma in stultos.

Nephassti dies.

Ἀποφράδες ἡμέραι. Olim uocabantur inauspicati, & quibus publica non licebat agere. Vnde receptum, ut homines inuisos ac detestandos ἀποφράδας appellarent.

Seruabis bouem.

Βυβουλίσεις. Id est: Bubulcus eris. Hoc uelut ænigmate significabant exilium.

Zenodot.

Inus dolores.

Ἴνυς ἄχνη. Ino Cadmi filia ex Athamante duos peperit filios, Learchum & Melicertam, præterea filiam Eurycleam. Athamas autem uersus in insaniam, reliquos liberos arcu percussit, occiditq; Ino una cum Melicerta sese in mare abiecit. Hinc ortum adagium, ut intollerandum & exanimantem (ut ita dixerim) dolorem significâtes, dicerent *Ἴνυς ἄχνη*. Nam achos propriè dolor dicitur apud Græcos, qui prorsus obstupescit, suiq; sensum adimit homini.

Niobes mala.

Νιόβης πᾶθον. Id est: Niobes dolores. De maximis & acerbissimis malis dicebatur. Hanc enim fabulæ narrant post occisos liberos, quos permultos habebat, præ dolore in saxum conuersam fuisse.

Antiopæ luctus.

Ἀντιόπης θρήνη. Dicitur consuevit, ubi quis innumeris calamitatibus affligitur, deinde malis eximitur. Natum adagium ab Antiopæ fabula.

Cythnice calamitates.

Κυθνώδης συμφορὰ. Aristoteles citat, Cythnios usque adeo diuexatos afflictosq; fuisse ab Amphitryone, ut in prouerbium abierint. Cythnus ex insulis Cycladibus una contra Dryopen sita.

Zenodot.

Cyrnia iactura.

Κυρνια ἄτη. Id est: Cyrnium malum. De magnis dispendiis & expilationibus dicebatur. Cyrnus insula quæpiam est è regione Apuliæ, in qua est mellis summa copia. Hæc olim nauigantibus erat inaccessa, propter prædonum ac pyratatum circa illam frequentiam.

Argi collis.

Ἄργυς λόφος. Vbi quis ingentibus malis esset implicitus. Potest accommodari uel ad locum, uel ad negotium uariis obnoxium calamitatibus. Natum aiunt à colle quodam, cui cognomen Argi frequentibus homicidiis ac latrociniiis infamis.

Archidamicum bellum.

Ἀρχιδάμειος πόλεμος. De bello sæuo crudeliq; dicebatur.

epith

epitheto sumpto ab Archidamo duce Lacedæmoniorum, qui maximis copiis impressionem fecerit in Atticam, eamq; decem annis diuexarit. Proinde cum funditus tolluntur omnia, bellum Archidamicum dicebatur.

Aegypti nuptiæ.

Αἰγυπτία γάμος. Inauspicatæ & infelices dicebantur. Sumptum à notissima fabula Aegypti, qui filios quinquaginta, totidem fratris filiabus maritos dedit. At hi, præter unum, omnes à sponfis iugulati sunt.

Militauit cum Erasinade.

Suidas.

Ἐρατιήγοι μετ' Ἐρασινάδου. Vulgò per iocum dicebatur de his, quibus res unde quaq; malè procederent.

Excubias agere in Naupacto.

Zenodot.

Ἐκκῦβια εἰς Ναυπάκτω. Id est: Excubare Naupaçti, Achiui capta Naupaçto, Pausaniam excubiis custodiæq; præfectū interfecerunt. Vnde res in iocum uulgi uidetur abiisse aduersus eos, qui pereunt ignauia sua, aut qui munus odiosum ac plenū discriminis administrant.

Lemniã manu.

Herodot.

Λημνία χεῖρ. Dictum pro eo quod est, nefaria, impia, crudeli.

Lepus apparens, infortunatum facit iter.

Suidas.

Φαῦνις ὁ λαγὸς Ἀστυχῆς ποιεῖ τρίβος. Id est: Inauspicatū iter obuius facit lepus. Vulgò creditum, etiam his temporibus, occursum leporis omen esse parum felix iter ingressis. Torqueri potest ad interuentum cuiuspiam, qui uideatur incommodum aliquid allaturus.

Minxit in patrios cineres.

Horatius.

Qui intemperis ageretur, cuiq; cuncta cederet infelicer, in patrios cineres minxisse dicebatur. Antiquitus enim paterni sepulchri summa fuit religio.

Rupta ancora.

Κράδα ραγάσις. Id est: Rupta crada. Dicebatur de his, qui repente tanquam magnum quiddam facturi prodiissent, deinde falsa omnium expectatione, turpiter & indecorè sese gefissent in negotio. Porro crada hoc loco non ficulnum ramum indicat, sed unicum illud æs, quo uincti tenebantur actores in machina.

Commune naufragium.

Κοινὸν ναυάγωμ τοῖς πᾶσι παραμύθιον. Id est: Cōmune naufragium,

fragium, omnibus solatium. Multo facilius fertur malum quod nobis est cum omnibus, aut cum multis commune.

Aeschil.

Obedientia felicitatis mater.

πρῶταρχία γὰρ ἐστὶ τῆ ἐπιχειρήσεως μήτηρ. Principis est, consilere saluti ciuium. Id conatur bonis & æquis legibus. Populi est his obtemperare, si uelit esse felix. Sed utinam non essent Ioues ἀθέττοι, quibus uxor esset ἀρπύξ, & filia Δυσυχία.

INGENII MALITIA ET

INSTITVTIO.

Lupus pilum mutat, non mentem.

Ὁ λύκος τὴν τρίχα, ἢ τὴν γνώμην ἀλλάττει. Id est: Lupus pilum, non ingenium mutat. Senecta caniciem adfert improbis, non item aufert malitiam. Canescunt enim lupi uelut & equi more hominum per ætatem.

Horatius.

Naturam expellas furca, tamen usq; recurret.

Sensus est, Haud facile dedisci, quæ nobis natura penitus indidit atq; inseuit. Ducta est metaphora à ramis, qui apposita furca torquentur aliò, quàm natura posuerat.

Lignum tortum haud unquam rectum.

Ξύλον ἀγκύλον ἢ δ' ἴσσοι' ἀρθρόν. Id est, Nunquam rectum tortile lignum. Distorta prauaq; ingenia uix unquam ad bonam frugem traducuntur.

Aethiops non albescit.

Ἄθιοψ ἢ λουκάνηρ. Id est: Aethiops non candescit. De iis dici solitum, qui nunquam mutaturi sunt ingenium.

Porphy.

Qui semel scurra, nunquam paterfamilias.

Sensus est, Eum quem semel depuduerit, quiq; contempta fama scurræ agere cœperit, uix unquam ad bonam frugem redire.

Aristoph.

Podex lotionem uincit.

Πρωκτὸς λούει ἢ περιγίνη. Id est: Podex lotionem uincit. In eos, qui sese in malum aliquod adigunt, propterea quod ea corporis pars etiam si lauetur, semet rursus inquinat, ita ut ipsa sit in causa quo minus lauari possit.

Aristoph.

Occasione duntaxat opus improbitati, uel malitiæ.

Quadrabit in nocendi cupidos, qui ne temerè læsisse uideantur, causas prætexunt. Malefacere qui uult, nunquàm non causam inuenit.

inuenit. Vulgò dicitur apud nostrates: Facile fustem inuenierit,
qui cupit cædere canem.

Hicrony.

Saliuam imbibere.

Sumpta metaphora ab infantibus, quibus præmāsum cibum
in os inferunt non sine saliuā, cui quum assueuerint, nihil iam
illis sapit, quod ab illius primæ saliuæ gustu diuersum sit.

Quo semel est imbuta.

Horatius: Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem Te-
sta diu. Proinde rectè monet Fabius, ut statim optima discan-
tur, propterea quòd nihil hæret tenacius, quàm id quod rudi-
bus annis perceperimus.

I N G R A T I T V D O.

Ingratitudo uulgi.

Qui significabit sibi molestam ingratitude, quòd intelli-
gat superiorum officiorum nullam haberi rationem, non in-
conciūniter usurpauerit illud ex Odyss. E, quod idem est &
aliis locis:

Μίτις ἔτι πρόφρων ἀγανός, καὶ ἥπιος ἔσσω,
Σκηπτοῦχος βασιλεύς, μηδὲ φροσὶν ἄισιμα εἰδώς,
Ἄλλ' ἀνὶ χαλεπός τ' εἶν, καὶ ἄισυλα ῥίβοι. Id est:
Posthac ne placidus sit quisquam, ne' ue benignus,
Nec mitis, iustiq; tenax rex sceptriger unquam,
Sed semper ferus esto, & semper iniqua patrato.

Uiuum noueris,

Anteà retulimus uiuorum meminisse oportere. Id meretri-
cula in Truculento detorquet in alium sensum, amatorem pro
mortuo ducens, qui desierat esse dando. Dum uiuit, inquit, ho-
minem noueris, ubi mortuus est, quiescas: Te dum uiuebas no-
ueram. Pecunia, iuxta Hesiodū, anima est mortalibus, ea amis-
sa, exanimis est homo.

Ale luporum catulos.

Theocritus in Hodæporis:

Θρέψαι καὶ λυκιδᾶς, θρέψαι λύνας ὡς τὸ φάγοντι, Id est,

Pasce canes qui te laniant, catulosq; luporum.

In eos, qui læduntur ab iis, de quibus benemeriti sunt, aut in
ingratos.

Aries nutritionis mercedem persoluit.

Menander.

Κρίος τροφῆα ἀπέτισεν. Id est, Aries alituram reponit. Quo-
drat ubi quis pro bene factis maleficcium reponit. Aries ipsos
quorum

quorum opera nutritus est aut etiam nutritur, cornibus incessit.

Qui canem alit externum.

Ὁς κύναν τρέφει ξένον, τὸ τῷ μόνον λινὸν μίμνει. Id est, Qui canem alit peregrinū, huic præter funem nihil fit reliqui. Qui beneficium collocat in ingratum, perdit operam. Nam canis alienus, relicto fune quo alligatur, pristinum dominum repetit.

Hirundines sub eodem tecto ne habeas.

Ὁμορφίαις χελιδόνας μὴ ἔχειν. Hoc est, Hirundines ne habeas sub eodem tecto. D. Hieronymus interpretatur à commercio garrulorum & suffronum. Recte Pythagoras conuictorem ingratiū parumq; firmum hirundinis symbulo monuit ablegandum, &c.

Pro beneficentia Agamemnonem ultī sunt Achiui.

Ἀντὶ ἰμεργασίας Ἀγαμέμνονα τίσαν Ἀχαιοί. Id est, Pro merito male tractarunt Agamemnona Graii. Dicebatur in ingratos, qui pro summo beneficio, summum remetiuntur maleficium. Agamemnon enim tot exhaustis laboribus in expugnanda Troia pro dignitate Græciæ, domū reuersus, ueste inexplicabili inuolutus, interfectus est à Clytemnestra, auxiliante Aegistho adultero.

Pro perca scorpionum.

Ἀντὶ πείνης σκορπίου. Vbi quis optima captans, pessima capit. Nam perca piscis est uel maxime laudatus. Scorpium letalis est, piscis etiam huius nominis contempti saporis.

Plutarchus.

Nemo benemerito bouem immolauit, præter Pyrrhiam.

Οὐδὲς ἰμεργέτην βῆρ ἔθυσεν ἄλλ' ἢ Πυρρίαν. Id est, Nemo bonè immolauit benemerito, nisi Pyrrhiam. Hoc prouerbio quondam utebantur, si quando quis extitisset homo insignitè gratus, qui beneficium acceptum ampliter repensaret. Accommodabitur & in uulgatam mortaliū ingratitudinem, adeo ut uix unum reperias, qui meminerit officii. Non abludit hinc exemplum Euangelicum, quo è decem lepra, Christi beneficio liberatus, unus duntaxat reuersus est, qui gratias egerit.

Zenodor.

Simul & misertum est, & interiēt gratia.

Ἀμ' ἡλίκασι καὶ τίθνηται ἡ χάρις. Id est, Simul & misertum est, interiētq; gratia. Senarius dici solitus in ingratiū, qui simulatq; leuatus est malis, desinit meminisse beneficiorum eius, cuius

culus opera restitutus est. Plautus : Si quid iuues, pluma leuior gratia si quid offendas, plumbeas iras gerunt.

In senem ne quod collocaris beneficium.

Aristotel.

Γέροντι μηδέποτε μηδέμ χρηστὸν ποιῆμ. Id est, Ne quid unquam beneficii collocaris in senem. Dicitur hodieq; uulgò. Neque in senem, neq; in puerum collocandum esse beneficium, propterea quòd alter non refert, alter non meminit.

Hostis non hostis.

Ἀπόλημ & πολέμ. Id est, Citra bellum hostis, dicitur, qui nulla lacesitus iniuria, tamen quæ sunt hostium facit, aut qui pacis obtextu facit hostilia.

Arietis ministerium.

Κριὺ διακονία. Id est, Arietis ministerium. Dicitur solitum de officio in ingratum collocato. Siquidem aries cornibus ferit pascentem.

INGRATA OB VETV

STATEM.

Piscis nequam est, nisi recens.

Dicitur peculiariter in hospitem aut uulgarem amicum qui primo quidem aduentu non ingratus est, cæterum ante triduum exactum putet. Plautus : Quasi piscis itidem est amator lenæ : nequam est, nisi recens.

Plutarchus.

Piscis repositus.

Ἀποκείμεν & ἰχθὺς. Id est : Repositus piscis. In prouerbiu abiisse uidetur aduersus eos, qui nihil seruant in posterum. Nam pisces olim in delitiis erant. Et prudentia est è cibis semper aliquid habere sepositum, quo subitum excipiat hospitem.

Antiquiora diphthera loqueris.

Ἀρχαίτερα ἀφθήρας λαλῆς. Id est: Antiquiora diphthera loqueris. In eos quadrat, qui nugas narrant, aut de rebus nimium prisca & iam pridem obsoletis. Siquidem aiunt diphtheram pellem fuisse eius capræ quæ Iouem lactarit, in qua creditum est antiquitùs, illum omnia scribere quæ fierent. Vnde quæ nec in historicorum literis extarent, nec in hominum memoria seruariantur, ea uelut ex Iouis diphthera petita dicebantur.

A Nannaco.

Stephan.

Ἀπὸ Ναυνάκω. Id est : A Nannaco. Quum significamus rem ab extrema usque antiquitate repetitam. Nannacus rex ante Deucalionem fuisse narratur, qui diluuium futurum præuide-

rit.

rit. Latini consimili figura dicunt, ab Aboriginum seculo repetita, & perinde quasi cum Euandri matre loquaris. Non discrepat ab hoc: Antiquior Codro.

Res Cannacæ.

Τὰ Καννάκῃς. Id est, Res, aut mala Cannacæ. Bifariam utebantur hac parcemia, uel de rebus ob uetustatem admirandis, uel de lamentis & complorationibus miseris, ac lachrymosis.

Ibycus.

Antiquior quàm chaos & Saturnia tempora.

Χάος ἀρχαιότερον. Id est, Antiquior quàm chaos. De re nimium prisca & obsoleta. Alludit adagium ad chaos, ad quod poetæ deorum ac rerum omnium originem referunt. Ouidius opificium mundi hinc auspicatur, & Hebræi.

Diogen.

Per antiquum diem.

Διὰ παλαιῆς ἡμέρας. De re admodum uetusta & prisca. Finitimum huic: Magno Platonis anno.

Pellenæa tunica.

Πελλινῶν χιτῶν. Id est: Pellenæa uestis. De prisco cultu. Pelene peruetusta Achæiæ ciuitas, Protæi patria in qua diuersæ uestimentorum formæ fieri consueuerunt.

INITIVM LAVDATVM.

Operi incipienti fauendum.

Celebratissimum est, honos alit artes, & uirtus laudata crescit. Ita Pindarus Olympiacōn libro sexto: Ἀρχομένης δ' ἔργου πρόσωπον χερὶ δέμην τηλαυγῆς. In initio facinoris oportet faciem illustrem addere: hoc est, fauendum aliquid egregii facinoris agredientibus, simul ut ipsis addatur animus, & alii ad æmulationem prouocentur. At nunc plerique moleste obstrepunt, si quis quid tentet eximium. Potest & hic sensus accipi. Qui famam affectat, hunc oportet ab egregio quopiā facinore auspicari. Permagni siquidem refert, unde nominis sumas exordia.

Pindarus.

In hoc calciamento pedem habet.

Dictum ibidem & illud adagii forma: Ἴστω γὰρ ἐν τῷ τῶ πεδίῳ δαμνίνων πόδι ἔχω. Id est: Nouit enim se in hoc calciamento fortunatum habere pedem, pro eo, quod est, nouit has laudes in ipsum competere. Olim magnæ delitiæ erant in soleis & calceis. Nam Pedilon Græcis est calciamenti genus, uarium ac picturarum, dictum παρὰ τὸ τῶ πόδι περιηλαῖσθαι, eò quod pedi applicetur. Ut autem non omnis calceus conuenit cuilibet

cuilibet pedi, ita nec quævis laus in quemvis congruit.

Vestigium ponere.

Vestigium ponere, pro attingere dixit M. Tullius lib. de Finibus v. Quanquam id quidem infinitum est in hac urbe: quæcunque enim ingredimur, in aliquam historiam vestigium ponimus. M. Tullius eiusdem operis lib. v. Quid enim? Sapientia pedem ubi poneret non habebat, sublatis omnibus officiis. Hic locus ostendit elegantem usum huius metaphoræ in rebus animi. Sentit enim nullum esse locum sapientiæ, si tollatur officiorum delectus.

Quum paruula est, bona uidentur spina.

Μικροτέρη ἢ ἀναυθα ἀγαθὴ φαίνεται. Id est: Quum pusilla est spina, bona uidentur. Pueritia semper amabilis.

Primum Aegina pueros optimos alit.

De re quæpiam, quæ melioribus initiis cœpta, paulatim ad deterius dilabitur, ut pleraque mortalium faciunt. Sumptum adagium ab Achille, Patroclo, Aiace, Neoptolemo, quod hi uirtute præcelluerint, quam essent Aeginitæ. Deinde labente morum integritate, male cœperunt audire Aeginitæ. Non dissimile illi: Quondam fuere strenui Milesii.

Primum Mars in filijs laudatus est.

Suidas

Τὰ πρῶτα Ἄρης εἰς τὸς παῖδας ἰπηνήτο. Id est: Initio Mars laudatur ob filios. De iis, qui initio specimen aliquod indolis egregiæ præ se ferunt, deinde in alios paulatim degenerat mores. Quæmadmodum euenit Romanis olim strenuis.

Κυαμωβάξ.

Id est: Fabarum arrosor. Dicebatur, qui in creandis magistratibus uendebat sua suffragia, eoque quæstus gratia sedulo uersabatur in comitiis. Priuquam repertus est usus calculorum, quos Græci *ψήφους* appellant, suffragia nigris & albis fabis ferebantur. Vnde fabis uictitare dicebantur, quibus hic erat quæstus.

I N I V S T I T I A.

Stateram ne transgrediaris.

Pythagoras.

Μὴ συγὸν υπερβαίνειν. Id est, Stateram ne transilias, hoc est, ne quid facias, præter ius & æquum. Nam stateram olim æquitatis symbolum habuisse uulgo, uel Doricum illud prouerbiū indicat, *Στεχάνης ἀναϊότης*, id est, Trutina iustior.

s

Malum

*Hesiodus.***Malum lucrum æquale dispendio.**

Μὴ κακὰ κέρδιονεν, κακὰ κέρδια ἰσ' ἄτηνον. Id est: Ne male lucreris, mala lucra æqualia damnis. Non est lucrum, quod iactura bonæ mentis comparatur. Pindarus: Quod præter iustum est dulce, exitum habet amarissimum.

I N S A L V B R I T A S.

*Zenodot.***Herculanus morbus.**

Ἡράκλῃς ὁ νόσος. Id est: Herculanus morbus. Hunc alii facrum, alii comitiale appellat. Est autem ex eorum numero, quibus nulla medicorum ope succurri potest, propterea quod diuinitus immitti creditur, eoque cognomen additum est, sacro.

*Suidas.***Herculana scabies.**

Ἡράκλῃς ὁ ψώρα. Id est: Herculana scabies. De scabie iucunda facileq; sanabili, aut quæ desideret Herculana, id est, calida balnea. Equidè opinor dici posse in eos, qui multo studio aliove labore ualetudinem offenderunt, ut quibus aliquo laxamento opus sit.

Ipsa senectus morbus est.

Terentius in Phorm. Nam in senibus, ut absit morbus, ipsa senectus per se mala ualetudo est. Homerus:

Viribus effæctum iam te premit aspra senectus. Verg.

Subeunt morbi, tristisq; senectus.

Φόβος γῆρας ἔχει ἔρχεται μόνον.

Metue senectam, non enim sola aduenit.

I N S I D I A E.

Βασόδομῶνον.

Frequenter est apud Homerum, pro eo quod est, alto petore moliri quippiam, & clanculum in animo struere insidias. Translatum à fundamentis ædificiorum, quæ profunde iaciuntur.

Canis ad cibum.

Κύνων ἐπὶ σίτον. Id est: Canis ad cibum. De iis, qui in suum properant exitium. Qui canem uolunt occidere, cibo ostensio alliciunt.

Δῆριος ἵππος.

Id est: Dureus equus. De clandestinis insidiis dicebatur, aut ubi repente complures apparerent, qui latebant antea. Sumptum

prum ab equo Homericō, in quo Græcorum proceres abditī, repente profilientes, Troiam ceperunt. Hunc Homerus Dura-teum appellat.

Inescare homines.

Terent. in Adel. Nescis inescare homines. Ducta est ab iis, qui præfixo æri cibo, pisces illiciunt.

Oportet omnibus corydalis.

Simonid.

Πάσσοι κορυδάλοισι χερὶ λόφον ἐγγυῖσθαι. Id est: Omnibus Galeritis oportet cristam inesse. Nullum esse mortalis ingenium, cui non sit aliquod uitium admixtum, ceu perinde secundū hominis naturam sit non carere uitio, ut galeritæ naturale est habere cristam.

Tragulam iniicere.

Plaut. in Epid. Tragulam in te iniicere adornant, id est, dolum aliquem in te struunt. Et ibidem: Nescio quam fabricam facit. Huic simillimum in Mostell. Pilum iniicisti mihi.

Ab transfenna cibum petere.

A transfenna cibum petere dicitur, qui periculo proximus est.

Cuniculis oppugnare.

Plutarch.

Υπανάμοις πολέμειζεν. Id est, cuniculis bellare, dicitur qui non aperta ui, sed dissimulanter ac dolis rem gerit. Contra qui palā agit, quod agit machinis agere dicitur. Plus ueneris habebit, si ad res animi transferatur, ueluti si quis dicat malos genios interdum oppugnare nos machinis, cum palam terrent aut illestant, interdum cuniculis, quoties falsa specie pietatis imponūt obrepuntq; incautis.

In transfennam inducere.

Est dolo fallere. Ab aucupibus sumptum est, qui intra cancellos escam spargunt, insidiantes auiculis. Vnde & hodie qui dolo captus est, intra transfennam esse dicitur.

Pulchrè fallit uulpem.

Suidas.

Παλῶει καλῶς πῶ ἀλώπεινα. Id est: Decipit pulchrè uulpem. Apparet dictum in eum, qui dolis captaret astutum, cuiq; frustra tenduntur insidiæ. Nam παλῶειν, est arte illectare. At uulpem dolo circumuenire difficile est.

I N S T A N S.

Ante pedes.

Ante pedes esse dicitur, quod obuium, quodq; uel præsens

adest, uel imminet. Terent. Istuc est sapere, non quod ante pedes modo est uidere, sed etiã illa quæ futura sunt prospicere.

IN STVPIDOS.

Ede nasturcium.

Ἐδὲ νάστουριον. In tocordem, ignauum, hebetem, stupidum, olim dicebatur, propterea quod huic efficaciam inesse credât, erucæ contrariam: uim enim uigoremq; animi suscitare. Venerem coërcere, cum illa è diuerso Venerem acuat, uim mentis hebetet.

Diogenianus.

Nihil ab elephante differs.

Ἐλίφασι & διαφέρεις ἰδὲν. Id est: Ab elephante differs nihil. In magnos ac stuposos dicebatur, etiam si primam ingenii laudem Plinius tribuit elephantis, sed inter bruta. Verum corporis moles, & formæ fœditas adagio locum fecit.

Sacer piscis.

Ἰσθὸς ἰχθύς. Id est: Sacer piscis, dicebatur, cui nemo nocebat, sed sui iuris erat. Per iocum dici poterit in hominem prægrandem, & in precio habitum, quum sit stupidus & infans.

Tanagræus cetus.

Ταναγραίου κῆτος. Obesum ac prægrandi corporis mole Ταναγραίου κῆτος appellabant, à Tanagra Bœotix ciuitate ad quam delatus cetus immani magnitudine, prouerbio locum dedit.

Ammianus.

Loquax talpa.

Homo nullius iudicii, sed tamen impendio uerbosus, loquax talpa dictus est populari conuitio, nam talpæ nostri, ut cæci sunt, ita sunt æquè muti.

Bos marinus.

Βὸς ἰνάλιος. De magnis, insulsis, & ad nihil utilibus, quales sunt phocæ, tatum pascentes, nec operi, nec esui utiles, contraq; boues terrestres.

Nihil differs à Chærephonte.

Ὀὐδὲν διαίσης Χαυρηφῶντι & τὸν φύσιον. Id est: Nihil ore quicquam à Chærephonte discrepas. In macilentum pallidumq; dicebatur. Chærephon enim tragædjarum scriptor fuit. Is Heraclicidarum res prosequutus est. Quoniam autem nocturnis lucubrationibus erat maiorem in modum extenuatus confectusq; uulgari ioco taxatus est.

Mens

Mens non est in centauris.

Diogeni.

Μῆς ἐν ἐνι κενταύροιςιν. Id est, Mens non inest centauris. In uercores & stultos dicebatur, & qui conarentur quod efficere non possent. Nota est centaurorum fabula.

Becceselenus.

Aristoph.

Βεκεσέλιως. Prouerbio dicebatur stupidus ac delirus, syderatus, aut admodum senex. Beccus Phrygum antiquissima lingua, panem significat: σελήνη lunam. Vnde Arcades qui uolunt mortalium omnium antiquissimi uideri, *πρωσέλινοι* dicuntur, tanquam antiquiores ipsa luna.

Saturni podex.

Diogeni.

Κρόνος πυγή. Id est, Saturni culus: De carnibus uetulis, iamq; mancis, & sensu uacantibus. Quicquid enim putre iam & effectum intelligi uolebant olim, id Saturnium uocabant.

Caput uacuum cerebro.

Ὡδία λεφαλή, ἢ γὰρ ἰγνέφαλον ἐκ ἐχθρῶν. Id est, O quale caput, & cerebrum non habet. De his, qui corporis specie præcellunt, ingenio carentes. Natum ex Apologo Aesopico. Vulgò quoq; uicordibus & insipidis, aiunt cerebro uacuum esse caput.

Margites.

Margiten pro stupido dixit Lucianus: Sed existimas te cum Margite quopiam loqui. Hunc ita describit Homerus citante Aristotele. Hunc neq; fossorem uoluerunt numina diuinum esse, nec agricolam, nec in ulla præterea re Scitum aut egregium: Conuenit cum illo Hesiodio: Nulla in parte utilis, qui nec ipse sapit, nec aliis obtemperat.

Rana Gyrina sapientior.

Plato.

Sumptum est adagium ab informi partu ranarum, quæ Græci γυρίνας uocant, à figura corporis in gyrum orbicularis. Porro quum ranæ tribuitur loquacitas, quæ stoliditatis solet esse comes, minimum mentis inesse oportere gyrinis, quos uix deprehendas animal esse, nisi mouerentur.

Ouium nullus usus.

Προβάτων οὐδὲν ὄφελος, ἰὰ μὲν ὁ ποιμὼν ἀπῆ. Id est, Ouium nulla utilitas, si pastor absit. Admonet adagium, ἀναρχίαν rem esse omnium perniciosissimam. Nihil rectè faciunt ministri, nisi adsit herus. Inutiles discipuli sine præceptore.

Ouium mores.

Προβάτων ἰὺθ. In stupidos ac stolidos iaci solitum. Nam

Aristotel.

ouiam ingenium , simplex ac stultum , & omnium quadrupedum inertissimum.

Fœnum esse. Ambrosia alendus.

Vtrunq; prouerbiali figura dixit M. Tullius, alterum in indoctos ac brutos homines, alterum in egregios, ut intelligas illos pecudibus, hos diis æquandos. Nam fœno uicitant boues, ambrosia cibus est deorum.

Tibicines mente capti.

Athenæus libro dipnosophi. *v r i i*. Dii tibicinibus nūquam mentem inseruere. Sed simul ac flarint, auocat ilico mens.

Diogen.

Ne quis unquam Megarensibus.

Nunquam cuiquam sapientior sit Megarensibus. Scomma prouerbiale iaci solitum in stupidos. Dictum est autem per adulationem de Megarensibus.

Idem.

Midas auriculas asini.

Midas ὄνυ ὄρα. Natū à fabula notissima Midæ regis Phrygiæ, cui Phœbus, quod stolidè Panem canentem sibi prætulisset, asininas affinxit auriculas. Quas cum diu mitra oculuisset, tandem à tonsore animaduertum est, ac prolatum in uulgus. Porro adagium rectè dicetur, uel in stolidos & crassis auribus, pinguiq; iudicio homines.

Fungus.

Plautus in Bacchid. Fungum dixit pro stupido, impense que credulo. Vel quia fungus per se insipida quæpiam res est, uel quod mollis ac fragilis, uel quod subito prorumpat.

Seneca.

Aut regem, aut fatuum nasci oportere.

Dictum est hoc igitur, quod huiusmodi ferrè fuerint Barbari reges apud ueteres.

Stultior Melitide.

Μελιτιδῆς Μελιτιδα. Melitides unus è felicissimis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitauit. Hic iam euerfa Troia, uenisse legitur auxilium laturus Priamo. Zenodotus dicit hunc nec potuisse numerare ultra quinq;.

Nescit capitis & inguinis discrimen.

Qui eò impudentiæ deuenerunt, ut nullum prorsus faciant discrimen inter honestum ac turpe, hi nescire dicuntur, quid intersit in caput & inguen. Iuuenalis:

Quid enim Venus ebria curat?

Inguinis & capitis, quæ sint discrimina nescit.

Terræ

Terræ intestina.*Diogen.*

Τῆς ἰντέρας. Dicebantur uilia, nulliusq; precii. Saxa uero terræ uiscera dicuntur. Simile illi: Telluris inutile pondus.

Larus hiāns.

Λάρος λεχηνώσ. Dicebatur, ubi quis auidius inhiaret prædæ. Est enim Larus auis auida, uoraxq;.

Κορυθαύτιον.

Pro insanire dixit Aristoph. in uestispis. Sumptum est à Corybantibus Cybeles cultoribus, qui sacro correpti furore, cymbolla pulsant alios item in similem agentes rabiem.

*Diogenia.***Lucerna pinguior. Pinguior Lecytho.**

Λιπαρώτερος λύχνα, λιπαρώτερος λυκυθίς. Id est, Pinguior Lucerna, Pinguior Lecytho. Videtur ironia prouerbialis in eos, qui quū sint edaces, nihilo tamen inde fiunt habitiores, quemadmodum lucerna plurimum absūmit olei, neq; tamē unquam fit saginatio. Fortassis non absurdè deflectetur in homines crasso iudicio, aut luxū deditos.

*Pindarus.***Bœotica sus.**

Ἡ Βοιωτία ὄσ. Qui priscis tēporibus Bœoticam regionem incolabant, *ὄσ* appellabantur, gens barbara & agrestis. Proinde quidam deprauata uoce, pro *ὄσ* uas, id est, fues appellabant. Idq; scōmma celsit in prouerbiū, ut primū in Bœotos diceretur, ab his, in quosuis indoctos, inconditos, moribusq; rusticanis homines torqueretur.

Bœoticum ingenium.*Zenodor.*

Quicquid insulsum esset ac stultum, id Bœoticum dicebant.

Bœotica cantilena.

Βοιωτικός νόμος. Id est, Bœotica cantio, dicebatur, si quibus rerum initia trāquilla ac prospera fuissent, posteriora turbulenta ac tristitia. Nam Bœotii primum liberam ac pacatam agebant uitam, deinde mortuo Laio, in uarias calamitates inciderunt; ut illorum cantilena à læto initio in luctum desinisse uideatur.

Bœotica auris.*Diogenia.*

Βοιωτικόν ὄσ. Id est, Auris Bœotica. In hominem pingui iudicio quadrat.

Asinus stramenta mauult quāam aurum.

Aristote. li. moral. Nicomachiorū 10. citat Heraclitū qui dixit: οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἄλλο ἢ χρυσόν, ἢ δὲ μὴ γὰρ χρυσὸν τροφὴ ἐνοίσι. Id est,

Id est, Afinos stramenta mall e, quàm aurum, quòd affinis pabulum auro fit iucundius. Atque hac quidem in parte asini plus sapiunt, quàm homines. Illi rem æstimant usu, nos inutilibus atq; etiã noxiis rebus ex animi persuasione ingentia statuimus precia. Notus est apologus de Gallo qui gemmam in sterquilinio repertam contempfit. Gallus enim mauult putre granum, quàm margaritum aut adamantem. Ita qui uentris sunt mancipia, computationem temulentam omnibus discipulis liberalibus anteponunt.

Colophonium calciamentum.

Κολοφώνιον ὑπόδημα. Id est, Colophonium calciamentum dicitur cauum. Nam antiqui ferè soleis utebantur, quæ infimã pedum partem tantum munirent. Vnde quadrabit in hominem stolidum & incompositum, & rusticanum, per lutum ituris conuenit tale calciamentum. Venuste itaq; dixeris, infordidis auctoribus uersaturo, opus esse calceis Colophoniiis. Huic contrarium uidetur calciamentum Sicyonium.

In nauibus educatus.

Ἐν νηυσὶν τετραμμένον. Id est, In nauibus educatus dicebatur, qui rudis esset, & alienus à moribus liberalibus sensuq; cõmuni. Solet enim ferè nauticum genus suo elemẽto respondere, quod à ciuiliu hominum commercio submotum uiuat. Plautus Cistellaria, mores agrestes appellat, maritimos, imò potius inconstantes, quòd mare uicibus æstuariis accedat recedatq;ue.

Vasis instar.

Ἀγγείου ἄνθρωπος. Id est, Vasis instar loqui dicitur qui quã ob imperitiam ex se nihil possit adferre, ab aliis audita profert. Fons ex se liquorem habet, uas nã aliunde infuderis siccum est. Homines autẽ qui uacant eruditione, per aures implentur. Socrates in Phædro Platonis: *Ὅτι ἄνθρωπος παράτι ἴμην τὸ οὐδὲν αὐτῶν ἐννοήσῃ εὐ οἶδ᾽ αὖ, συνυδῶς ἴμην ἄμαθῆναι, λήπειθ ἢ ἢ οἱ μὲν εἰ ἀλλοτρίων ποθεῖν ναυάτων διὰ τῆς ἀνοῆς πεπληρωθῆσθαι με δὲν ἄγγειον.* Id est, Nihil horum ex meipso excogitauit factor, imperitiã mihi cõscius. Superest igitur, opinor, ut alicudẽ ex alienis fluentis per aures fuerim impletus instar uasis.

Mittere sanguinem.

Olim militibus si quid grauius deliquissent ignominie causa incidebatur uena. Id appellabant sanguinem mittere. M. Tul.

Tul. in epistolis : Missus est sanguis inuidiæ sine dolore. Sentit se liberatū aliqua parte inuidiæ, quòd in eo iudicio non ualuis-
set ipsius testimonium, idq; citra dolorem suum, quòd omnes
scirent iudices esse corruptos, &c.

Tredècim cubitorum.

Theocrit.

Homines insigniter procerò corpore & hisce temporibus po-
pulari ioco taxantur, ut ignaui & inutiles. Quod ut alia pleraq;
manasse uideretur ab ipsa antiquitate. Sic enim in Syracusanis
Praxinea de marito loquitur: *Ανὴρ τρισκαίδεκάπυχνος*, id est,
uir tredècim cubitorū, hyperbolicòs significans enormiter pro-
cerum, quum esset tam insulsus, ut è mercatu pro nitro salè
attulerit. Prisci prælongos homines ridiculi gratia Longurio-
nes appellabant.

Salitudo non inest illi.

Lucianus.

Ἀλλοὶ δὲ ἐν ἰουδαίᾳ ἐτῶ. Id est: Salitas non inest illi. In inface-
tos & fatuos ac stupidos. Plinius lib. x x x i. indicat metapho-
ram esse sumptam ab usu salis, quod in omnibus cibis sit condi-
menti uice, & auiditatem inuitet.

Bibe elleborum.

Lucianus.

πῖθ' ἑλλέβορον. Quo dicto significatum est insanire quem-
piam. Qui parum animo constat, elleboro opus habere dicun-
tur. Atq; iidem apud Latinos etiam autores, elleborum edere, &
elleboro sese purgare, prouerbio iubentur, propterea quòd an-
tiquitùs plurimus usus fuerit huius herbæ ad leuanda mentis &
capitis uicia.

Naiget Anticyras.

De infano dicitur apud Horatium quiq; mentis morbo labo-
rat. Huic simile dicit idem alibi: Curatore opus est. Itidem Var-
ro: Ad agnatos & gentiles deducendus.

Strychnum bibit.

Plinius.

Στρυχνοῦ ἐπιπνέει. In insanos item competit, à strychni herbæ
natura, quæ uel gustata, statim insaniam parit.

Porcum immola.

Plautus in Menæchmis porcum syncerum & sacrum immo-
lare iubet eum, quem mente captū significat. Opinor hinc sum-
ptum quòd ueterum usu, qui cuiuspiam irati numinis intempe-
ris ageretur, hoc piaculo se soleat purgare. Horatius: Immolet
æquis Hic porcum Laribus. Loquitur de eo, qui iam ab infania
reliquisse uideretur.

Squillas à sepulchro uellas.

Σκίλλας ἀπὸ σήματ' ἰλάλημ. Id est: Squillas à sepulchro uellere iubebantur, qui parum sanæ mentis esse uiderentur.

Minus habet mentis, quàm dithyramborum poëta.

Διθυραμβοποιῶν ὄντων ἕχης ἑλάττωνα. Id est, Mimis sapientioribus dithyrambicis. In stupidos ac furiosos torquetur. Sumptum à poëtis dithyrambicis, qui Baccho inflati furebant.

*Hicrony.***Pistillo reuertus.**

Pro eo quod est, Minime acutum. Et Chrysipeum acumen, per ironiam usurpatur in stupidum. Et Cornutus syllogistinus, pro ratione ridicula, friuolaq;.

Embarus sum.

Ἐμβάρως ἐμί. Dictum est olim de insano, deliroq;. Natum ab Embaro usque adeo demente, ut filiam à se immolaturum polliceretur, ea lege, ut sacerdotium in posteros suos traduceretur.

*Suidas.***Phryx plagis emendatur.**

In Barbaros, seruilisq; ingenio homines dicitur, qui non pudore neq; monitis, sed uerberibus redduntur meliores.

Messena seruilior.

Δεσποτικῶς Μαιώνικ. Id est: Seruilior Messena. De minime liberis dicebatur, & alieno uiuentibus arbitrio. Lacedæmonii Messenios, quod iterum atq; iterum desciiuissent, in seruitutem redigerunt, eosq; durius etiam, quàm reliquos seruos tractarūt, ne denuo res nouas moliri possent.

*Lucianus.***Stultior Corcebo.**

Ἡλιώτικῶς Κορκεβίς. In stupidos ac necordes. Corcebi stultitia uulgi fabula celebrata est, qui maris undas numerare sit conatus, quum non potuerit ultra quinque prosequi supputationem.

Stultior Morycho.

Μωρετικῶς ἢ Μορύχως. Id est: Stultior es Morycho, Siculum prouerbum, in eos, qui ridiculè stultè uel quippiam facerent. Zenodotus tradit apud Siculos Baccho cognomen esse Morycho, idq; inde natum, quod in uindemiis, huius dei facies, musto, ficisq; uirentibus oblini consueuerit. Bacchus autem ubique ridiculus, ac parum cordatus inducitur à poëtis, utpote deus temulentus.

Stupid

Stupidior Praxillæ Adonide.

ἤλιθιώτερος Πραξιλλῆς Ἀδωνίδος. Id est: Stultior Praxillæ Adonide. In uehementer stupidos.

Veruecea statua.

Plautinus Egio, seruum stupidum appellat statuam uerueceam, quasi dicas, brutum ac mutum hominem.

Corpus sine pectore.

Horatius: Non tu corpus eras sine pectore, Dii tibi formam, Dii tibi diuitias dederant, artemq; fruendi. Nam sapientiam & ingenium in pectore constituunt. Vade cordatos appellamus prudentes.

Antronus asinus.

Ἀντρονίου ἄσινος. Olim dicebatur, qui deformi, prægrandiq; mole corporis esset, cæterum ingenio stupido, tardoq; Antron autem ciuitas erat Thessaliæ, nomen inde sortita, quod cauernis & specubus abundaret. Illic aiunt asinos insigni magnitudine quondam fuisse, unde prouerbum increbuit, autores Stephanus & Suidas.

Naribus trahere.

Ἦς ῥινὸς ἕλκεσθαι. Id est: Nare trahi. Est citra iudicium alieno arbitrato quouis abduci. Metaphora sumpta à bubalis animalibus, qui anulo in summam narem inserto circumducuntur, non aliter, quàm equi freno.

Arcadicum germen.

Ἀρκάδιον βλάστημα. De grandibus & ignauis dici solitum. Arcades olim malè audierunt ob stuporem ingenii.

Arcades imitantes.

Ἀρκάδας μιμηταί. Dicitum in eos, qui aliis, non sibi laborant. Arcades olim inter Græcos bellicosissimi, suis auspiciis, suoq; titulo nunquam hostem ullum superarunt, uerum aliis suppetias ferentes persæpe. Vnde illud illis fatale uidebatur, aliis uincere non sibi.

Asinum in rupes protrudere.

Horatius: Qui male parentem in rupes protrusit asellum. Quadrabit in quosdam peruerso natos ingenio, qui quum ipsi non sapiant, nolint tamen bene consulentium monitis obtemperare. Natum à rustico est, qui quum asinum suum per alpes niuibus obtectas duceret, usq; freno non obediret, iratus in rupes protrusit,

Feles

Lucianus.

Plato.

Feles Tartesia.

Γαλή Ταρτησίας. De magnis & ridiculis dicebatur. Tartesia sunt in Iberia, apud quos feles maximæ nasci dicuntur.

Non inest illi dentale.

Γύης ἐκ ἔνσημ αὐτῶ. Id est: Gyes non inest illi. Dicitur consuevit de quopiam ad rem aliquam parum utili. Sumpta metaphora ab aratro, cuius pars est γύης, eam nonnulli putant esse, quam Latini dentale uocant. Ea quoniā in præcipua uidetur, si absit, nihil confici potest aratro.

Stulto ne permittas digitum.

Nihil permittendum imprudentibus, quantumuis pusillum. Siquidem in maximis lædunt, si uel tantillum commiseris.

*Aristoph.***Septennis quum sit, nondum ædit dentes.**

Ἐπταίτης ὡρ ὀδόντας ἐκ ἔνσημ. Id est: Quum sit septem natus annos, nondum tamen dentes produxit. Mihi quadrare uidentur in eum, qui natu grandis, tamen adhuc quasi puerum agit. Aut, qui diu commoratus alicubi, nihil adhuc autoritatis, aut honoris sit assequutus. Adagium natum à pueris, &c.

*Suidas.***Stultitia est Iouem putare esse.**

Ἦς μωρίας, τὸν Δία νομίζου, ὄντα τηλικούτου. Id est: Inscitia est, natum tot annos credere, esse ullum Iouem. In eum accommodari potest, qui grandis natu dicit, aut sentit absurdum quippiam, quum propter ætatem nihil oporteat ignorare. Non conuenit enim in natu grandes, puerilis superstitio.

*Plutarchus.***Vt Bagas constitisti.**

Βάγας ἔστηκας. Id est, Vt Bagas itabas. In stupidum & elinguent dicebatur. Bagas erat quispiam similis attonito, stupidoque & infulso.

*Aristoph.***Desertum obtueri.**

Ἐρημὸν ἐμβλέπειν. Id est: Desertum intueri, dicebatur, qui fixis & attonitis intueretur oculis. Metaphoram mutuati sunt ab iis, qui pelagus immensum, aut solitudinem taciti intuerentur.

Terebintho stultior.

Τερεβίνθος ἀνοήτερος. Id est: Terebintho dementior. In stupidum, sibi que placentem, quod arbor ea late porrigat ramos, quod est insolenter ostentantium sese, ad hæc nigrore insignis, foliis crassis, succo item pingui & resinoso, tum aliis alia specie.

Cæcus

Cæcus auribus.

Tu simul & aure & mente & oculis cæcus es. *Quadrat in hominem planè stupidum.*

Bis pueri senes.*Varro.*

Δὲς παῖδ' οἱ γέροντες. *Quadrabit in eos, qui prouectiore ætate sint, tamen puerilibus quibusdam studiis intemperstiuiter atq; indecore tenentur.*

Saturniæ lemæ.

Κρονίη λίμνη. In cæcutientes ac stupidos dicitur, præsertim in eos, qui ætatis uitio despiscunt. Est enim lema humor in oculis concretus, unde lippitudo nascitur. Porro Saturniæ dicuntur, quasi seniles ac ueteres, propterea quòd *κρόνος*, id est, Saturnus, podagrosus ac senex à poëtis fingitur, & temporum deus.

Auris Batava.

Martialis Epigrammatii libro v r. Batavam aurem dixit agrestem, inelegantem, tetricamq; Erant Batavi Germaniæ populi, Cathorum pars, qui domestica seditione pulsî, extrema Gallicæ oræ uacua cultoribus occupauère, &c.

Abderitica mens.*Cicero.*

Abderitæ in stuporis insaniamq; fabulam abiêre. Abderitanis autem, natura peculiarem fuisse mentis stuporem indicat M. Tullius, &c.

I N T E M P E R A N T I A , L I B I D O .

Myconius uicinus.*Suidas.*

Μυκόνιος γέφυρα. In eum, qui inuocatus ad conuiuium accedit. Nam Myconii liguriones erant, & alienæ appetentes mensæ. Zenodotus autem ait conuenire in sordidos atque humiles homunciones, propterea quòd ea insula sterilis, habet gentem auidiusculam, & alieni appetitiorem. Idem addit Myconios immodica bibacitate, luxuq; olim infames. Unde & Cratinus Ichomacum quendam gulæ maucipium, Myconium appellarit.

Vnico digitulo scalpit caput.

Molles atq; effœminati, uno digito caput scalpere dicuntur, nimirum, sollicitè, ne comam studiose compositam perturbent. Iuuenalis satyra i x. Qui digito scalpunt uno caput.

Bacelis similis.

Βακέλιος, ἢ Βάκελος εἶ. Id est, Bacelo similis, aut

Bac

Bacelus es. In cinædos, ac parùm uiros dictum, aut in magnòs quidem corpore, sed animo stupidos. Tractum à forma moribusq; Baceli cuiusdam, qui fuit exæctus.

Herniosus usque ad gulam.

Υωλὸς μέχρι τῶ μύρρινυ. Quadrat in uehementer herniosum. Carmen est apud Aristophanem in Equitibus:

Υωλὸν γενιάται δὲ σε μέχρι τῶ μύρρινυ. Id est:

Sis herniosus oportet ipsam usque ad gulam.

Plutarchus.

Batalus.

Βάταλ⊙ι. Id est, Batalus es. Olim in effœminatos per contumeliam dicebatur. Id cognominis Demostheni puero inditum fuit, & ab inimicis probro obiectũ. Plutarchus cognominis huius uarias adfert rationes: uel quòd Batalus quispiam fuerit tibicen, mollis & effœminatus, qui mulieribus sandaliis primus omnium in scenam prodierit, ac musicam cuitarit. uel quòd poëtæ cuidam obscœno nomen fuerit Batalo. uel quòd apud Atticos Batalus appellata sit ea pars corporis quæ uerecundè nominari non potest.

Βαταλιζοδαι.

Dicuntur qui turpiter atque effœminatè uiuunt.

Tibicinis uitam uiuis.

Αὐλήτης βίον ζῆς. In eum dicebatur, qui lautè quidem, sed alieno uiueret sumptu.

Idem.

Samiorum flores.

Σαμίωv ἄνθη. Vbi quis extremã uoluptatem decerperet. Hoc autem nomine dicebatur locus quidam, in quo mulieres cum iuris conuiuium agitabant, omniq; genere uoluptatum affatim explebant sese. Stephanus admonet Samum insulam olim ἀρβίμονσαμ appellatam fuisse, nimirum à floribus.

Sponsi uita.

Νυμφίς βί⊙. Pro molli ac delicata. Confine illi, quod alibi relatum est, Musica uita.

Diogeni.

Melle teipsum perungis.

Εν μέλιτι σαντὸν λαζαπάτης. Id est, In melle teipsum obuoluis, oblimisq; hoc est, molliter, suauiterq; uitam agis, quasi parum sit uesci melle, nisi totus sis melleus.

Plutarchus.

Samiorum laurea.

Σαμίωv λαύρα. Dicitabatur in turpibus addi Stos uoluptati- bus. Laurea apud Samios angiportum quoddã erat, in quo cu-
pediæ,

pediæ, popinariæq; lautitiæ uenditabātur, à mulierculis in hoc paratis.

Samium comatum.

Plutarch.

Τὸν ἐν Σάμῳ κομῆτιον. Dicebant eum, qui ante ignauus habitus, præclaris expectatione sese gessisset in negotio. Aiunt pugilem quempiam apud Samios fuisse, qui quum ab aduersariis haberetur ludibrio, quod comatus esset, commissus cum illis uicit.

Sardanapalus.

Aristoph.

Σαρδανάπαλος. Huius cognomē ob insignem hominis mollicem abiit in prouerbium. Fuit autem Sardanapalus delitiis usque adeo effœminatus, ut inter Eunuchos & puellas, ipse puellari cultu desidere sit solitus.

Lesbijs digna.

Λεσβίων ἄσια. De rebus irritis dicebatur, ob id, ut coniiicio, quod Lesbii ob uanitatem uulgò malè audirent. Fortassis non malè quadrat & in fordidos atque impuros, unde λεσβίων dictum, pro eo quod est, Polluere & conspurcare.

Lesbiari.

Λεσβιάζειν. Antiquitus polluere dicebatur. Aiunt turpitudinē quæ per os peragitur, fellationis opinor, aut irrumationis, primum à Lesbijs autoribus fuisse profectam, & apud illos primū omnium fœminam tale quiddam passam esse.

Corinthiari.

Stephan.

Κορινθιάζειν. Veteres uulgato ioco dicebant eos, qui scortationibus ac lustris indulgerent, qui uel lenocinium exercerent. Sumptum est à meretricibus Corinthiensibus, de quibus suo loco dictum est.

Lydus in meridiè.

Λυδὸς ἐν μεσημβρίᾳ. In hominem infatiatæ aut etiam intempestiæ libidinis dictitabatur. Narrat Lydos adeo libidine perditos fuisse, ut non tantum noctu uacarent uoluptati Veneræ, uerumetiam ipso meridiè lasciuirent, manibus fœdum opus peragentes.

Lydus cauponatur.

Suidas.

Λυδὸς καπηλιώτης. In effœminatos, & uoluptatibus addictos. Ex huiusmodi natum historia tradunt. Cyrus rex deuictis Lydis imperauit, ut cauponiam exercerent, neq; tractarent arma, sed ueste ad terram usque demissa uterentur, quæ olim molliciem indicabat,

indicabat, ut ad eum modum ueluti in foeminas transformati, ad rebellionem fierent inutiles.

Pepones.

πέπωνες. Prouerbiali conuicio dicuntur homines molles, parumq; uiri. Metaphora sumpta à fructu, qui simul atque maturuit, dulcis quidem est, uerùm flaccidus & inutilis. Homerus: Ω πίπον, ὦ Μενέλαε. O Pepon, ὦ Menelae.

Hesychius.

Lydio more.

Λυδίῳ νόμῳ. Id est, Lydia lege, siue Lydia cantione: Conuenit quoties ariolatur aliquis, & auguriis, diuinationibusq; feruit. Hac enim superstitione Lydi laborasse feruntur.

Videre mihi labda.

Δοκῆς ἢ μοι ἡστὶ λάβδα ἡπαρὰ τοῦ Λεσβίου. Id est, Mihi uidere & labda iuxta Lesbios, fellatricem indicat uelut ænigmate primæ literæ, & quæ communis Lesbii, & uitio quod ei tribuitur genti. Ex Aristophanis concionatricibus.

Pausanias.

Adonidis horti.

Ἀδωνίδος λιπτοί. De rebus leuiculis dicebatur, parumq; frugiferis, & ad breuem præsentemq; modo uoluptatem idoneis. Erant Adonidos horti Veneri sacri, propter Adonidem eius Amasium, primo ætatis flore præreptum, atque in florem conuersum.

Plutarchus.

Vt Corinthia uideris.

Ὁ Κορινθία ὥσπερ χοιροπωλήσῃ. Id est: Corinthia uideris corpore quaesum factura. In mulierem intempestiuius libidinantem. De mulieribus Corinthii præstantibus dictum est alibi.

Zenodotus.

Agathonia cantio.

Ἀγαθῶνιαν αἰνήσις. Rectè dicitur de oratione blanda magis quàm frugifera. Agathon tibicen quispiam erat, cantilenarum suauitate maiorem in modum aures deliniens. Nec huius mores dissimiles musicæ fuisse perhibentur. Laborauit enim infamia molliciei.

Chalcidiffare.

Χαλκιδίσειν ἢ καὶ χαλκιδιάνισαι dicebantur, qui rapaciores & plus fatis ad rem attenti uiderentur. Chalcidenses in insula Eubœa populi, comœdiæ ueteris conuiciis notati sunt, quòd auariores essent.

Phicid

Phicidiffare.

Φικιδίσειν. Dicebantur uulgo, puerorum obscœnis amoribus dediti.

Siphniassare.

Stephan.

Σιφνιάσειν. Pro eo quod est, Manum admouere postico: sumptum est à moribus Siphniorum, qui libidinis caussa id facitare consueuerint. Est autem Siphnus insula quæpiam haud procul à Creta.

Ἀυτολήκωνοι.

Vulgato prouerbio dicebantur, qui non ex animo, sed uentris caussa colerent amicos.

Κλητοριάσειν.

Vulgato conuicio dicebantur ii, qui puerorum amoribus oblectarentur, aut (ut Diogenianus ait) mulieres immodicè libidinosæ.

Clisthenem uideo.

Κληθδένω ὄρω. Clisthenes hic malè audiit, & Comicoꝝ conuiciis laceratus est, quòd parum uir haberetur, seseq; cultu indecoro, uelut in mulierem transfiguraret.

Cleocritus.

Κλέριττος. Id nominis cõtumeliæ caussa iaciebatur in cinædos ac molles, & parum uiros. Nam & hunc ueteris comœdiæ maledicta nobilitarunt. Dicitur autem effœminatus, cinædus hospes, obscuro fœdoq; genere, Cybeles filius. &c.

Sinopissas.

Σινωπίσας. Id est: Lasciuus. A Sinope scorto quodam celebratæ lasciuix, cui cognomen hinc inditum uidetur, quòd noxiis esset oculis.

Sus per rosas.

Eudemus.

Ἐγὼ διὰ ῥόδου. Ego legendum arbitror, διὰ ῥοιδου, ἀπὸ τῆς ῥοιδας, ut sit nomen diminutiuum. Rhœæ uerò Græcis dicuntur mala Punica. Et dicitur de agrestibus & intractabilibus. Quem admodum sus per mala commodè duci non potest.

Aries cornibus lasciuens.

Diogeni.

Κριὸς ἀσπυγέκθως. Diogenianus ostendit conuenire in magnos & lasciuos. Pruriunt cornua arietibus benè pastis, quod idem accidit bubus.

Ἰππομανεῖν.

Dicebantur prouerbiali conuicio fœminæ uirosæ, ac libidinosæ

ne præter modum prurientes.

Zenodot.

Caprarius in æstu.

Ἀπόλλ' ἐν παύματι. Confine illi: Lydus in meridie. Nam his horis caprarii, dum seductis gregibus in umbra latitant, lasciuire soliti scribuntur. Potest ad quamuis uoluptatem accommodari non in tempore adhibitam.

Quæ sub alis fiunt.

Αἰ ὑπὸ μάλης πράξις. Id est: Pacta subalaria. Plutarachus: Ad laborem, ad res honestas segnis, in his rebus quæ sub alis fiunt, nihil recusat. De adulatore loquitur, ad honesta officia tum pigro, tum inutili, ad uoluptuaria ministeria prompto. Equidem opinor ob id adulationi sub alis sedem datam esse, quod hæc corporis partes titillationem præcipuè sentiant.

E Massilia uenisti.

Ἐ Μααυαλίας ἦκεις. Id est: E Massilia uenisti. Suidas ait dici solitum de iis, qui cultu parum uiris decoro uterentur. Quod Massilienses luxu perditum, muliebrem fermè in modum ornarentur, comis unguento delibutis.

Complura masculi canis cubilia.

Πολλὰ κυνὸς ἄρσεν' ὕπαι. Id est: Sunt canis infinita cubilia masculi. Rectè dicitur in hominem mulierosum, peculiari-ter in eum, qui non contentus certo thoro, passim per aliena cubilia uolutari gaudeat.

Lentiscum mandere.

Σχίνον διαβώγην. Lentiscum mandere uel arrodere dicuntur ii, qui nimio comandi corporis studio superfluunt. Nam ex lentisco dentifricium fieri consuevit. Is est puluisculus quidam candidandis dentibus comparatus. Martialis:

Lentiscum melius, sed si tibi frondea cuspis

Defuerit, dentes penna leuare potest. Huiusmodi igitur quibus dentiscalpium semper in ore est, lentiscum arrodere dicuntur. & σχινοειδῆς, lentisci arrosores appellantur.

Penicillare.

Πωκιζέω μοι δοκῆς. Perinde ualet, quasi dicas, fucum facere. Nam πικρία Græcis comam non genuinam, sed appositiciam significat, quam quidam galericulum uocant.

Πτερυγίζω.

Dicitur, qui conatur & gestit quippiam efficere. Sumptum à pullis auium, quum adhuc inuolucres sunt, alas mouentibus. Lucianus usurpat pro indecore & scurriliter gesticulari.

Voluptas

Voluptas foeda.

In uoluptatem inhonestam, aut scortum ad perniciem iuuenum omnibus instructum artibus, quadrabit illud ex Odyss.Κ. dictum de Circe. *ἡμῶν ἀπαντας*

ἢ οὖς ἢ λύκας ποιήσεται ἢ λέοντας. Id est: Siquidē omnis
Fecerit illa sues uel lupos uel truces uel leones.

Ἄλλοτριωφάγοι.

Athenaus.

Vocantur, quibus dulce est aliena uiuere quadra.

Huius farinae est quod alibi citauimus, illud Diogeniani, Melle temetipsum perungis.

INTEMPESTIVA ET

INEPTA.

Simulare cupressum.

Horat.

Ortum ab imperito quopiam pictore, qui præter cupressum nihil nouerat pingere. A quo quum naufragus quidam petisset, ut uultum suum exprimeret, ac naufragium suum depingeret, interrogauit ille num ex cupresso uellet aliquid adiaci. Concinne usurpabitur in eos, qui quod didicerunt, id ubiq; intempesti uiter inculcant, quum ad rem nihil attineat.

Intempestiua beneuolentia, nihil à similitudine differt. *Suidas.*

Ἀκαίρη ὡνοὶ οὐδ' ἐν ἰχθῦσιν διαφέρει. Id est: Par odio importuna beneuolentia. Quadrabit in eos, qui dum officiosi student esse, non habita temporis ratione nocent, aut molesti sunt sedulitate. Veluti, qui non apto tempore obiurgat amicum, aut qui immodicis & intempestiuis laudibus conciliat homini inuidiam, aut, qui pecuniam suppeditat adolescenti, qua fit deterior.

In lente unguentum.

Varro.

τὸ ἐπὶ φακῇ μύρον. Id est: In lenticula fabulam, subaudi nar-
ras. Quadrat autem in hominem, aut in rem quampiam, quæ neutiquam in tempore adhibeatur iis, quibus minimè cõgruit. Veluti si philosophum iuuenum lasciuientium conuiuio miscas. Aut inter pocula, de rebus grauib; ac theologicis incipias disputare. Quæmadmodum uidelicet lenticulæ uili legumi ni, ineptè quis admiscuerit unguentum.

In crastinum seria.

Εἰς αὐγῶν τὰ σπονδαῖα. Id est: In crastinum seria. Plutarchus

in uita Pelopidæ narrat hanc uocem apud Græcos abiisse in prouerbium. &c.

Zenodor.

Aestate penulam deteris.

Εὐθίγγε τῷ χλαῖνον καταβίβεις. Rectè dicitur in eum, qui res necessarias temerè nec in tempore profundit, aliquando futuras usui si seruentur.

Mense Maio nubunt malè.

Dici potest in eos, qui alieno tempore quicquam faciunt, aut qui parum auspicato quid aggrediuntur. Nam olim inauspicatum existimabatur, mulieres Maio mense nubere. Ouid. in Fast.

Mense malas Maio nubere uulgus ait.

Aristotel.

Mentham belli tempore neque serito, neque edito.

Μίνθῳ ἐν πολέμῳ μὴτ' ἐσθῆκ, μὴτε φύττω. Id est: Mentham nec comedas, nec plantes tempore belli: Mentha corpori frigus adducit, quia semen genitale minuit: Frigus autem aduersatur fortitudini atque audaciæ. Potest & in eum sensum deflecti parcemia, ut admoncat ne quid alieno tēpore fiat, quod officiat,

Rosam, quæ præterijt, ne quæras iterum.

Ῥόδον παρελθὼν μὴ σίγη ξήτης πάλιν. Id est: Ne quære rursum præteritam semel rosam. Ne te maceres desiderio rerum, quæ reuocari, restituique non queunt, uelut exactæ iuuentæ, formæ. uirium, fortunæ. Nam ut nihil est rosa gratius, ita nihil minus diuturnum.

Foras Cares, non amplius anthisteria.

Θύραζε κάρεις, ὅκ' ἐτ' ἀνθιστήρια. Id est: Cares foras, peracta enim anthisteria. Dici consuevit, ubi quis semper eadē sibi sperat commoda, aut idem semper licitum fore credit, quod aliquando pro temporis ratione fuerit permissum. Atheniensibus mensis quidam Anthisterion appellabatur, quod is plurimos flores progigneret. In hoc festa quæpiam agebantur & conuiuia liberaliora. Exactis autem feriis, quum iam ad solitas operas reuocarentur serui, hoc peracto dicebant heri: Foras Cares, non iam amplius Anthisteria, Cares autem seruos appellabant, quod ea gens mercenariis operis quæstum factitaret.

Anus hircissans.

Aristoph.

Γραῦς καπρῶσα. Id est: Anus hircissans. De annu adhuc intempestiua libidine prurienti. Nota est hircorum libido, odorq̄:

Anus

Anus bacchatur.

Γραῦτε βαυχώναι. Id est, Anus bacchatur. In eos dici solitum, qui præter ætatem indecore lasciuunt. Nam Bacchanalium licentia iuuenulis utcunque permittitur, aniculis certè scædissima est.

Feli crocoton.

Γαλῆ ἱεροκωτόν. Id est, Feli crocoton, subaudiendum das, aut addis. Dici solitum quoties honos datur indignis, & quos haud quaquam decet. Aut quum datur quippiã iis, qui munere non norunt uti. Crocoton uestis genus est rotundæ ac sumbriatæ, qua diuites utebantur.

Quid de pusillis magna procœmia?*Plutarch.*

Τί μικρῶν περὶ μεγαλὰ προημαίσι; Id est, Quid de minutis rebus magna tæxis procœmia? Vbi quis in re non magni momenti, uerbosa utitur præloquutione. Horatius: Quorsum hæc tam putida tendunt? Huic cognatum est: Absq; procœmiis & affectibus.

Ab unguibus incipere.

Εκ τῶν ὀνύχων ἀρχίζουσαι. Dicuntur, qui à leuissimis minimeq; ad rem pertinentibus ordiuntur.

Tragœdias in nugis agere.*Cicero.*

Tragœdias in nugis agit, qui in re leuicula tumultum mouet, ut ait Terentius, magno conatu magnas nugas dicit.

Annosam arborem transplantare.

Γερῆνδρον μεταφυτεύειν. Id est, Vetulam arborem transplantare. In eos dicitur, qui sero atq; exacta iam ætate conātur dediscere, quibus diu iuuenes assueuerint. Aut simpliciter de iis, quæ frustra molimur.

Ne unquam uiri senis.*Zenædot.*

Ανδρὸς γέροντος μήποτε εἰς πονηρῶν ἔρα. Id est, Tu ne uiri unquam inipicito prodicè senis, id est, ne requiras illud à quocquam quod ab eo præstari non possit.

In senem libidinosum.*Homer.*

In eos, qui ad rem gerendam iam inutiles sunt ob ætatem, uerum oratione ualent, appositè dixeris illud Homeri:

Γηραιὸν Αἰηπολίμου πεπαιυμένον, ἀλλ' ἀγορητὰν ἑσθλοῖ.

Iam ob senium bello emeriti, sed dicere tantum Egregii.

Molestum, sapientem apud stultos loqui.*Diogeni.*

Αργαλίῳ φρονίῳ ἢ παρ' ἀφροσι πᾶλλ' ἀγορεύειν. Id est, Di-

cere multa graue est, sapientem apud insipientes. Nihil intrā-
 Etabilius homine stulto, qui quicquid rectē dicitur, in diuersam
 partem rapit.

Malum est bonum.

Καθὸν τὸ καλὸν ἢν τι μὴ κατ' ἄρχην. Id est, Bonum ma-
 lum sit, tempore datum haud scio. Nihil gratum, quod intem-
 pestiuum.

In pace leones.

Aristophanes in Pluto:

Οὐτως οἶνοι μὲν λέοντες, ἐν μάχῃ δ' ἀλώπηκις. Id est,

Quum leones sint domi, iidem in Marte sunt uulpeculæ.

Conueniet in eos qui præposterè se gerunt. Aut in illos, qui
 simulata mansuetudine perueniunt ad tyrannidem.

Mira de lente.

Vide, Aliena de re.

Funditus, & radicitus.

Plautus.

Cicero.

Quod profus & citra spem instaurationis perditur, funditus
 ac radicitus tolli dicitur, quorum alterum sumptum est ab ædi-
 ficio, quum æquatur sole: alterum ab arboribus, quum non so-
 lum amputantur rami, uerum etiam ipsa stirps inciditur, aut
 unā cum radicibus tollitur, &c. Quod nos dicimus radicitus si-
 ue à stirpe, Græci dicunt *ἐκρημιζέειν*, quasi dicas extirpare.
 Multum accedet gratiæ si ad animum desectatur: ueluti si quis
 dicat ambitionem, auaritiā ac libidinem funditus ac radicitus
 ex animo reuellendam.

Eupolis.

Ne bolus quidem relictus.

Οὐδ' ἔγκρατος λέλειπται. Id est, Ne bolus quidem relictus est,
 hoc est, nec uel paucillum. Nam *ἔγκρατος* id apud Græcos si-
 gnificat, quod nos uulgata uoce magis quàm Latina, mortel-
 lum dicimus, à uerbo *νάπτω*, quod est auidè coniedo.

Eustathi.

Ne ignifer quidem reliquus est factus.

Οὐδ' ἐπυρφόρος ἐλείφθη. Id est, Ne ignifer quidem superfuit.
 Vbi significamus omnes ad unum interiisse adeo, ut ne ei qui-
 dem sit parcitum qui ignem præferat exercitui.

Pinus in morem.

Πίνυς ἄπορον. Id est, Piccæ ritu. Vbi quis funditus radicitusq;
 perit, ita ut nullo pacto restitui possit, piccæ ritu perditus dicitur.

tur. Nam piccam succisam negant suppullulascere.

Totum subuertere.

Ὅλον ἀνατρέψκειν. Id est, Totum euertere. Dicitur qui funditus perdit quempiam, & uelut ab ipsis radicibus funditusque. Ductum ab ædificiis, quæ subuertuntur à fundamentis.

Perdere nauulum.

Iuuenalis: Furor est post omnia perdere nauulum.

In eum, qui quum multa amiserit, reliquum etiam uelit perdere. Metaphora sumpta à mercatoribus.

Cum cane simul & lorum.

Σὺν τῷ κυνὶ καὶ τὸν μόνοντα. Id est, Vna cum cane lorum quoque. Eudemus indicat dici, quoties simul omnia pereunt.

Qui iure perierunt.

In eos, qui suo merito pereunt, conueniet illum Homeri

Τούσδε ἢ μῶϊρ ἰδοίμεσθαι δειῶν, καὶ σκέτλια ἔργα.

Hos fatum & malefacta neci & exitioq; dederunt.

Omitte uatem.

Πάρει τὸν μόνοντα. Id est, Omitte uatem. Vti conueniet, quoties alicui parcendum admonebimus, quod is eximius sit & nummus habendus à uulgari sorte. Veluti si quis poetæ, Theologo, sacerdoti diceret oportere parci. Antiquitus mos erat, ut augur coronatus ante aciem incederet: neq; fas erat hunc telis impetere, utpote uirum sacrum. Poterit adagium etiam per ironiam usurpari.

INVIDIA, AEMVLATIO.

Cognatio mouet inuidiam.

Aristoteles Rhetoricorum lib. 2. docens inuidiam oriri erga uicina & cognata: nullus enim inuidet olim defunctis, aut diuersi generis, aut immenso interuallo superioribus inferioribusque: adducit huius uersiculi testimonium:

Τὸ συγγενὲς γὰρ καὶ φθονῶν ἐπίσταται. Id est,

Etenim inuidere non nouit affinitas. Vnde qui eo altitudinis processerit, ut inuidiam gloria superarint, extra omnem aliam, extraq; inuidiæ rela esse dicuntur.

Esurienti ne occurras.

Prouerbii faciē habet illud Theocriti in Siracusanis. Gorgo hortans ad reditum quod maritus esset iracundus, adiicit:

Πενῶν ἴσι γὰρ μὴδ' ἄπορ' ἔσθαι. Id est,

Abfit ut unquam occurreris esurienti.

Fames enim exasperat iracundiam. Vnde apud Plautum aliquis iracundius loquentem rogat, quàm pridem edisset. Apud eundem est: Fames & morabilem in nasum consciunt.

Hesiodus.

Figulus figulo inuidet, Faber fabro.

καὶ λιραμὲνς λιραμῆς λῶσω, καὶ τίκτωνι τίκτων,

καὶ πῶχός πῶχῳ φθονίει, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῶ.

Odit ita fabrumq; faber, figuloq; molestus est

Figulus: mendico protinus inuidet alter

Mendicus, cantor cantorem liuidus odit.

Inimicus & inuidus uicinorum oculus.

Alcippus in epistola quadam ad Eucymonem. *Δυσμενὲς, καὶ βέλσαν* ὅτῳ γείτονων ὀφθαλμὸς φασὶν ἢ παροϊμία. Id est, Inimicus & inuidus uicinorum oculus, ut dictum est prouerbio, uicinus uicino inuidet. Nec inuidemus iis, à quibus longo absumus interuallo, sed quod propemodum speramus assequi.

Zenodot.

Vnicum arbuftum haud alit duos erithacos.

μία λόχη ἢ τρίφυξ δύο ἐριθάκος. Id est, Idem arbuftum non alit duos erithacos. Non intempestiuiter dicitur in eos, quibus parum conuenit, nec in eodem munere concorditer uersari queunt. Est autem erithacus auis quædam solitaria, ut in eodẽ saltu non temerè nisi unam inuenias. Alexander Magnus dixit non dissimile huic: Mundum non capere duos soles.

Vna domus non alit duos canes.

Εἷς οἶκος οὐ δύναται τρίφυξ τοὺς δύο λύκας. Id est, Eadem domus non benè canes alit duos. In eos, inter quos parum conuenit, propter idem lucrum quod cõmuniter expetunt. Sic idem regnum non fert duos ambitiosos tyrannos.

Zoili.

Zoili uocantur alienarum laudum obtrectatores, & alienorum laborum reprehensores. Zoilus sophista quispiam fuit, qui Homerum aufus est, libris in eum scriptis, incessere. Vnde *ὄμαρρο-μάτιγος* cognomen meruit. Sic enim appellantur nobilium autorum castigatores.

Edentulus uescentium dentibus inuidet.

D. Hieronymus: Cut quæso ut suadeas, ne uescentium dentibus edentulus inuideat, & oculos caprearum talpa contemnat, hoc est, ne quod ipsi non contingit, aliis inuideat.

Exp

Expertes inuidentiæ musarum fores.

Ἀφθονοὶ μισῶν δ' ὄψαι. Id est, Candidæ musarum ianuz. De his dictitatum, qui literaturam suam candidè libenterq; imperitiunt aliis, & ad docendum prompti propensiq; sunt.

Iactantiæ comes inuidia.

Qui monebit, ne quis insolentius iactet uel fortunæ munera uel naturæ dotes, nequando Nemesis exaudiat auferatq;, non intempestiuiter usurpabit illud Homeri:

Ἄλλ' ὄγε σιγῇ δῶρα θεῶν ἔχοι ὅττι δίδωμι.

Possideat tacitus, si qua adsunt numina diuina.

Turpe filere.

Ἄισχρόν σιωπᾶν. Hoc licebit uti, quoties quis alterius exemplo extimulatur ad studium aut negocium aliquod suscipiendum.

*Aristotel.***Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.***Horatius.*

Vitium illud significat humanis ingeniis insitum, ut semper alienam sortem magis mirentur, suâ contemnant ac fastidiant; optent in experta, experta damnent.

Fertilior seges est in alieno agro.

Quid. Fertilior seges est alieno semper in aruo,

Vicinumq; pecus grandior uber habet.

Perfius: Securus & angulus ille. Aul. Gell. Aliena nobis, nostra plus aliis placent.

Horat.

Qui sit Meccenas, ut nemo, quam sibi sortem

Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa

Contentus uiuat, laudet diuersa sequentes?

Præstat inuidiosum esse.*Herodot.*

Præstat inuidiosum esse, quàm miserabilem. Nam inuidia ferè comes est felicitatis, miseratio calamitatis.

I R A.

Lucernam accendere possis.

Vehementem iram hac hyperbole exaggerauit Theocritus in Thyonicho:

Κήφατ' ἔτ', ὑμᾶς ἰσὺς κω ἀπ' αὐτῆς ἢ λύχρον ἄψας. Id est:

Incaluirq; ira, facile accendisse lucernam

Ex ipsa ut possis.

In fermento iacere.*Plautus.*

Ἐν τῇ ξύλῃ κῆσθαι. Dicebantur, qui animo essent ægro, quiq;

iracundia turgent. Nota translatio. Fermentum enim & acorem habet & tumorem. Vnde & in diuinis literis fermentum malitiæ rancorisq; significationem habet.

Fluctus mutus.

Κῦμα κωφόν. Fluctum mutum appellabant, qui nondum edebat fragorem, sed iam incipiebat intunescere. Dici potest de bili hominis quæ nondum erupit in conuiuium, sed tacite inardescit.

Iracundior Adria.

Qui moribus parum est commodis, & irritabili ingenio, Adriæ comparatur prouerbio.

Demissis auriculis.

Qui deiecto sunt animo, auriculas super humeros habere dicitur. Plato lib. de Repub. 10. Τὰ ὦτα ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες. Id est: Auriculas super humeros habentes, hoc est, animis deiectis & ægris. Sumptum à iumentis, aurium moribus animi affectum testantibus.

Brentus.

Mordere frenum.

Pro eo quod est, uel leuiter repugnare seruituti. Papinius in diuersum sensum usurpauit, nempe pro eo quod est seruitutem accipere, frenumq; recipere.

Aristoph.

Mordere labrum.

Ἐδῆσαν τὰ χείλη. Id est: Comedere labra. Vel hodiernis temporibus uulgo dicitur, qui stomachatur animoq; ringitur. Sumptum ab indignantium gestu.

Tacite stomachari.

In eum, qui secum indignatur quadrabit illud Homeri:

Ὁ δ' ἐχώσατο κηρόν. μάλλον. Id est:

Illi cor magis, atq; magis succenditur ira.

ITERATIO CIRCA

TAEDIVM.

Bis ac ter quod pulchrum.

Δὶς ἢ τρεῖς τὸ καλόν. Id est: Iterum ac tertio quod pulchrum est, subaudi. dicendum est. Vsurpatur à Platone. Cæterum benè uidetur prouerbio dictum, quod egregium sit, id iterum ac tertio in sermone repeti oportere. Lucianus: Nulla facietas rerum honestarum. Omnino ea uis inest rebus egregiis, ut quo sapius ac prescius inspiciantur, hoc magis ac magis placeant.

ITER

ITERATIVS ERROR.

Eadem oberrare chorda.

Horatius.

A cantoribus ducta translatio est. In eos concinne dicitur, qui uel in simili re crebrius peccant, uel culpam eandem iterum atque iterum committunt. Primus enim lapsus uel casui datur uel imprudentiæ, iteratus stultitiæ tribuitur aut inscitæ.

Iterum eundem ad lapidem offendere.

Zenodot.

Δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχρὸν ἐς κέρει λίθου. Id est: Iterum ad eundem turpe lapidem impingere. Sapientis haud est, bis in eodem labier.

Vulpes non iterum capitur laqueo.

Ἄλλ' ἢν αὐθις ἀλώπηξ πάγαις. Id est, At non iterum uulpes laqueis, subaudiendum, capitur. Stupidi est hominis, in malum gustatum iterum incidere.

Non licet in bello bis peccare.

Ἀμαρτῶν ἢν ἔνισι δὶς ἐν πολέμῳ. Id est: In bello bis errare non licet. In rebus periculosis non est tutum labi. Nam si semel erretur, actum est de capite, nec est secundo errori locus. Deliberandum ergo est diu, quicquid statuendum est semel, puta de sacerdotio, de matrimonio, &c.

Venia primum experienti.

Diogenianus.

Συγγνώμη πρωτοπέρω. Id est: Venia primū experienti. Ignoscendum his, qui rudes nouo quopiam in negotio incipiunt uersari, si quid per imperitiam peccarint.

Sus in uolutabro cœni.

Ἦς λασαμένη ἐς κύλισμα βορβόρου. Id est: Sus lota rediit ad uolutabrum luti. Quum quis iterat iam extirpata flagitia. Extat in epistolis Petri.

Canis reuerfus ad uomitum.

Idem.

Κύων ἐπὶ τὸ ἴδιον βιβραμα. Id est, Canis ad proprium uomitum. Quadrabit in eos, qui relabuntur in eadem flagitia.

Decipienti semel.

Ioannes Campanus: Decipienti me semel, dii malè faxint: faxintq; benè, si bis idem deceperit. Confine illi: Improbè Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.

IUDICANDI RECTÈ, SECVS.

In quinq; iudicum genibus situm est.

Zenodot.

Er

Ἐν πῶντι κριτῶν γυναικῆσι. In quinq; situm genibus iudicium, id est, in alieno arbitrio res est posita. Nam antiquitus quinque iudicibus datum erat negocium, ut de Comicorum fabulis pronuntiarent. Quum significabimus non esse nostræ facultatis præstare rei exitum, uerum hunc superis & fortunæ in manu esse. Pindarus: Nunc spes quidem mihi, at in deo situs exitus.

Panidis suffragium.

πανιδῶ ψῆφῶ. In eos torquebatur, qui stultè atq; ineruditè iudicarent. Aiunt Panidem hunc Chalcidis regem fuisse, qui Hesiodum Homero prætulit, perinde quasi dicas: Midæ suffragium. In genere, conueniet in iudicia uulgi, cui ferè semper pèssima pro optimis placuerunt.

Suidas.

Sus tubam audiuit.

Σάλπιγγῶ ὡς ἤκει. In eos quadrabit, qui res quidem egregias audiunt, uerum eas neq; intelligunt neq; mirantur. Aut in eos, qui iis quæ audiunt, neq; gaudent neq; commouentur.

Quod index auro, id aurum homini.

In saxeis coticulis aurum exploratur, euidens præbens specimen. In auro uerò proborum pariter & improborum ingenium deprehenditur.

πλῆτῶ ἢ βάσανός ἐστιν ἀνθρώπου τρόπῳ.

Opes ut index hominis ingenium arguunt.

Theophr.

Lydius lapis siue Heraclius lapis.

λίθῶ ἠρακλεία ἢ λίθῶ λυδία. Id est: Lapis Heraclius, siue Lydius lapis. In eos dicitur, qui uehementer acri exactoq; iudicio sunt. Adagium accommodari potest uel ad personam, uel ad rem.

Gnomon & regula.

Quod in re quapiam præcipuum, & ad quod unum reliqua omnia conferuntur, regulam & gnomonem prouerbio uocabant. Porro ad regulam exæquant fabri structuram. Iidem utuntur gnomonibus. Constat autem gnomon è duabus lineis rectis, quas utring; dimetiens, dissecto quadrangulo constituit.

Emunctæ naris. Mucosæ naribus.

Emunctæ naris dicitur acri exactoq; iudicio, quasi purgatis naribus, mucosq; emunctis. Horatius:

Emunctæ naris, durus componere uersus.

Contrà,

Contrà, obefæ naris dicuntur stupidiores.

Tenedius homo.

Plutarchus.

Τενιδίος ἄνθρωπος. Dicitur solitum de homine tetrico formidabiliq; aspectu. Suidas ait regem quempiam Tenedi fuisse, cui nomen Tenes, qui leges tulcrit, ut à tergo iudicis astaret quispiam securim tenens, uidelicet in hoc paratus, ut qui perperam quid in iudicio dixisset, opinor mendacium aut falsum testimonium eum protinus securi feriret.

Tenedius patronus.

Stephan.

Τενιδίος σωτήριος. Id est: Tenedius aduocatus. Eodem è fonte profectum est & hoc dici solitum de eo, qui compendio causam expedit, litisq; nodum ocyus diffecat. Duclum à Tenedia securi.

Manum ferulæ subduximus.

Hierony.

Antiquitus literatores discipulorum manus ferula cædebant. Vnde manum ferulæ subduxisse dicuntur, qui desierunt in ludo literario uersari, neq; iam ut pueri docendi, sed utcunq; docti sunt.

Nouit quid album, quid nigrum.

Duplicem in sententiam accipi potest. Aut nouit discrimen re&ti prauiq;, aut nouit id quod nemo uel indoctus ignorat. Nam euidentius est albi nigriq; discrimen, quam ut quisquam non uideat. Videtur tractum esse à pricis illis mortalibus, qui duos tantum naturales colores nouerant, album & nigrum teste Pompeio.

Nouit mala & bona.

In eum, qui per ætatem usumq; rerum, iam delectum habere potest fugiendorum atq; expetendorum. congruet illud Homeri: Δὴ γὰρ νόω καὶ οἴδῃ ἕκαστα.

Εὐθλό τε καὶ τὰ χίρεια. Id est,

Iamdudum siquidem nouiq; & sentio cuncta,

Quæ bona quæq; mala.

Purpura iuxta purpuram dijudicanda.

Ἡ πορφύρα περὶ τῆς πορφύρας διακρίσις. Id est, Purpura ad purpuram dijudicanda est. Certissimum iudicium ex collatione nascitur. Vnde emptores mercaturi purpuram, ne fallantur, alteram adhibent purpuram.

Alba amufsi.

Plato.

Λευκὴ σαθρῆ. Hoc est, nullo delectu ac citra discrimen. Effertur

tur & sic: In albo lapide alba linea. Dicitur uel in eos qui nullo sunt iudicio, uel in stupidos, uel in eos qui incertis probant aut significant incerta. Solet enim funiculus ille de minio oblini, quo discrimen faciat. Vnde & rubricam uocauit Persius: Ac si oculo rubricam dirigat uno.

Nullus defectus.

Aristoteles lib. 11. Politico. refert hunc uersiculum.

Εὐδ' ἢ τὴν τιμὴν μὲν κακός ἢ δ' ἢ καὶ ἰσθλός. Id est:

Par honor ignauoq; uiro, & uirtute ualenti.

Quo licebit uti, si quando significabimus nihil esse discriminis inter eruditum & impostorem, inter benè merentem & malè merentem, &c.

Lesbia regula.

Dicitur, quoties præposterè, non ad rationem factum, sed ratio ad factum accommodatur, & quum lex moribus applicatur, non mores ad legem emendantur: aut quoties princeps se populi moribus accommodat, quum contra conueniat plebem ad principis arbitrium uitam instituire, si modo princeps ipse ad honesti regulam ac scopum respiciat.

Nasus.

Ipse deniq; nasus in prouerbium abiit pro iudicio. Horatius: Non quia nullus illis nasus erat. Faciunt item huc quæ citauimus, partim etiam citabimus alibi;

Auris Bataua.

Coruus albus.

Cæci præscriptio.

Censoria uirgula.

I V V E N T A.

Iuuenta uiribus pollet.

Ad uires plurimum momenti adfert ætas iuuenta. Ad id facit illud Homeri:

Καὶ δ' ἔχῃ ἥβης ἀνθρώπων, ὅτι κρείττον' ἐστὶ μέγιστον.

Flos quoq; adest æui, cuius nunc maxima uis est.

Iuuenari.

Iuuenari dixit Horatius, quod Græci νεανίστην, νεανίστην, νεανύειν, pro eo quod est, iuuenem more iactantius, inconsideratius, inconsultius agere, aut si quid aliud ei ætati peculiare uidetur. Quod quo longius, traducatur, hoc fuerit uenustius, ut si quis orationem floridam phaleratamq; dicat νεανίστην. Eiusdem formæ est γυναικίστην, pro gestu, cultuq; repræsentare mulierem.

IUSTITIA.

Aristotel.

Iusticia in se uirtutem complectitur omnem.

Ἐν ᾗ δικαιοσύνη συλλύβηται πᾶσ' ἀρεταῖς ἰστίη. Id est, Iusticia in se uirtutem complectitur omnem.

Homines frugi omnia rectè faciunt.

M. Tullius lib. Tulcul. 4. Frugalitatis nomen tanquam ad caput referre uolumus, quòd nisi eo nomine uirtutes continerentur, nunquam illud tam permulgatum esset, ut iam proterbiu locum obtineret, Homines frugi omnia rectè facere.

Aristotel.

Exigua res est ipsa iusticia.

Quo prouerbio significabant, non multum adferre momenti, si probus sis, nisi talis etià habearis: & opinionem longè plus ualere, quàm ipsam rem.

Trutina iustius.

Δικαιοτέρον πηχάνης. Id est: Iustius trutina. De iis, qui insigni, incorruptaque sunt æquitate. Est autem id libræ genus, quo uel minutissimum ponderis momentum sentitur dignosciturq;. Latini quoq; exactam qualitatem æquilibrium appellant. Vnde & æqua lance dicitur.

Iusticiæ oculus.

Δίον ὀφθαλμός. Dicitur syncerus & incorruptus iudex, aut ipsum etiam iudicium. Adagi meminit Suidas.

Iusticia iustior.

Δίον δικαιότερον. De uehementer integris & incorruptis.

Maras.

Μάρας. Hoc nomine ferunt fuisse quempiam apud Berceam Syriæ ciuitatem, ditissimum quidem illum, uerum nihilominus humanum & officiosum in omnes, tum ciues, tum hospites. Vnde & uulgò receptum, ut id uocabuli tribueretur uiris, qui ad multorum utilitatem nati uiderentur.

Bocchyrus.

Suidas.

Βόκχυρις siue Βόκχυρις. Rex quidam fuit Aegyptiorum, adeò p̄notæ & incorruptæ in iudicandis litibus iusticiæ, ut uulgò si quem magnopere iustum & integrum significare uellent, Bocchyrum appellarent. Dicit potest & de iis, qui non temerè de re quapiam pronuntiant.

Rhada-

Rhadamantheum iudicium.

Ραδαμάνθυος ἰουρίσις. De incorrupte iudicantibus.

Orphica uita.

Ὀρφικὸν βίον. Id est, Orphicam uitam. Plato dixit uitam innoxiam, & à luxu sanguinolentisq; dapibus puram.

Virtus simplex.

Aristotel. *Ἐσθλοὶ μὴ γὰρ ἀπλῶς παντοδαπῶς ἤμασι.* Id est, Est simplex uirtus, omnigenum uitium. Facile enim est à scopo aberrare, sed scopum attingere difficile.

Eadem pensari trutina.

Id est, Eadem lege. Horatius in sermon. Hac lege in trutina ponetur eadem. Persius: Examenq; improbum in illa Castiges trutina. Huic simillimum est: Aequali trutina, siue æqua lance, quod pari iure sit citra personarum respectum.

*Rhademus.***Rhamnufius.**

Ῥαμνύσιος. Id cognominis olim, ceu prouerbio additum sapientibus ac moderatis uiris. Vel ab eius gentis moribus ductū, uel à dea Rhamnusia, quæ modum in omni negotio docet adhibendum.

*Strabo.***Priensis iusticia.**

Πριών Δίκη. Quum significamus aliquem in iudicando plurimum excellere. A Biante Priensi sumptum, cuius integritas in iudicandis causis in prouerbium abiit.

*Aristotel.***Rectam ingredi uiam.**

Τὴν ἐρθλὴν βαδίξασθαι. Rectam ambulare uiam dicitur, qui nusquam deflectit ab honesto, Huic simillimum est: Rectam iustas uiam, id est, rem acu tetigisti.

Dum clauum rectum teneam.

Id est: Dum meo fungar officio. Significat non imputandum euentum parum prosperum artificio, modò is præstiterit quod artis est. Nam & gubernator, inquiens Quintilianus, uult salua naue in portum peruenire, si tamen tempestate fuerit abreptus, non ideo minus erit gubernator, dicetq; notum illud: Dum clauum rectum teneam.

*Plutarch.***Ad amussim applica lapidem, non ad lapidem amussim.**

Πρὸς σάβμην ὠρίσθαι τὴν ὁδὸν, μὴ τι πρὸς ὠρίσθω σάβμην. Id est: Lapis amussi est applicandus, non amussis ad petram. Admonet uitam ad leges esse corrigendam, &c.

Ne

Ne moueto lineam.

Μη κινή γραμμή. Id est: Ne moue lineam. Id translatum à more ueterum, qui metam ducta linea signabant, in qua præmium propositum erat quod auferret uictor. Significat autem non esse mutandas leges, neque prætereundos fines rerum præscriptos.

Ex æquo partire.

Ἐξ ἴσος διδὸς πᾶσι. Id est: Ex æquo da omnibus. Translatum ab iis, qui conuiuium aut hæreditatem partiuntur. Quadrabit in iudicem aut principem, quem oportet æquabile ius reddere.

Æqualitas haud parit bellum.*Plutarchus.*

Ἴσα πόλεμον οὐ ποιεῖ. Id est: Æqualitas bellum haud parit. Æqualitas continetur concordia: Inæqualitas discordiarum est mater.

Quæ non posuisti, ne tollas.*Plato.*

Α μὴ κατίθου, μὴ ἀνίηου. Id est: Quæ non deposuisti, ne sustollas. Laërtius refert inter Solonis leges, sentiens opinor de terminis agrorum non mouendis, quos maiores fixissent. Conueniet in furaces, & in eos qui repetunt quod non crediderunt. Item qui sibi postulant acceptum ferri quod non præstiterunt.

A facris abstinentæ manus.

Vulgò quoq; creditum est, fatum instare ei, qui facris rebus ac deo dicatis manus iniecerit. Vnde Homerus:

Cum diuo certare uiro simulatq; cupit quis

Cuiq; deus benè uult, malum huic breui imminet ingens.

Nemo quenquam ire prohibet publica uia.*Plautus.*

Quo, significant rerum communium æqualem omnibus usum esse, neq; cuiquam uertendum uitio, quod ius publicum cōcedit.

Zaleuci lex.*Val. Max.*

Ζαλευκὸς νόμος. De edicto mandatoq; plus satis rigido patrumq; humano dicebatur. Zaleucus quidam Locrensis leges tulit acerbiores: Non dissimile illis: Manliana imperia, & Phalaridis imperium. Quum filius Zaleuci secundum ius ab eo constitutum, ob crimen adulterii utroque oculo carere deberet, ac tota ciuitas in honorem pœnam adolescenti remitteret, repugnauit aliquandiu: postremo populi uictus precibus, suo prius, deinde filii oculo eruto, salua lege, supplicii modum temperauit.

*Iuuenal.***Dat ueniam coruís, uexat censura columbas.**

Pœna legum exercetur in humiles quospiam, rapacibus ignoscitur. Plutarchus in uita Solonis: Leges araneorum telis adsimiles dicebat, propterea quòd in illas si quid leuius aut imbecillum incurrerit, hæret: sin maius aliquid, dissecat ac fugit. Terentius in Phorm.

Quia non rete accipitri tenditur, neq; miluio,

Qui malè faciunt nobis: illis qui nihil faciunt tenditur.

Quia quum in his fructus est, in illis opera luditur.

Urbanus nihil æqui cogitat.

Ὀὐδὲν φρονεῖ δίκαιον ἀντὶ ἀστυνός. Id est: Urbanus æqui nihil, boni uel cogitat. Admonet rusticanam uitam innocentiores esse, ut quæ sola cum solis habeat commercia terris. Contrà qui degunt in urbibus, propter contagia negociorum & hominũ, astutiores euadere. Potest huc accommodari parcœmia, quòd eximie morum ciuilitati & urbanæ blandiloquentiæ, ferè comes esse solet astutia. Contrà qui moribus sunt agrestibus, iis plerunq; fides est certior.

Quod alijs uitio uertas, ipse ne feceris.

Quod damnaturus sis in alijs, in te ne admiseris. Ad id facit illud Homeri:

Imò adeò si quisquam alius patrare pararet

Tale aliquid, damnaretis uitioq; daretis.

L A C E S S E N T I S.

Diogen.

Arietem emittit.

Ἀριεὶ παρὰ βάλαντος. Id est: Arietem obiicit. In rixæ pugnaq; cupidum dicebatur: Antiquitus enim bellum suscepturi, fœcialem mittebant, qui arietem adductum in hostium fines immitteret, hoc significans pacto, ciuitatem & agros illorum hostibus compascuos fore.

Cominus atq; eminus.

Ἐγγύθεν καὶ πόρρωθεν. Translatum à bello, in quo nunc conferti pugnant gladijs, nunc machinis procul tela in hostem torquentes. Id si ad animi res transferatur, fiet uenustius. Cuni hominibus habenda pax, cæterum cum uitis cominus atq; eminus pugnandum.

Ad pila ubi uentum.

Quum de propinquo res geritur, ad pila uentum dicitur. Pili autem est genus hastæ Romanæ breuius.

Non

Non ut prior lædam, sed ut iniuriã retaliem. *Terent.*

Sed iam datum malo retaliem malum. Conuenit cum illo Terentiano: Sic existimet, responsum, non dictum esse.

Nunquam enim meos boues abegerunt, nec equos. *Plutarchus.*

Ὁ γὰρ πῶποτε ἰμῶς βούς ἤλασαν, οὐδέ μὴν ἵππους. Id est: Nō enim equos unquam mihi subduxere boues ue. Nunquam me læserunt aut affecerūt iniuria. Quum negamus nobis esse causam, cur illum aut illum odisse debeamus.

Omni conatu inuadere. *Homerus.*

Si quem significabimus totis uiribus tendere in quempiam oppugnandum, conueniet illud Homeri:

Αἰνείας Ἄ' ἰπόμενοι σὺν ἄσπιδι δουρί τε μακρῷ.

Obuius Aeneas, clypeoq; insurgit & hasta.

Pugnis & calcibus. *Tullius.*

πῦξ καὶ λάξ. Pro eo quod est. omni contumeliã genere, totisq; uiribus.

Irritare crabrones.

Id dictum est à Plauto in Amph. in mulierū ingenium, quibus iratis si repugnes, magis prouoces, neq; sine tuo malo discedas.

Refricare cicatricem.

Quum dolor temporum spacio iam mitior renouatur, refricari cicatrix dicitur. Dicimus & refricare dolorem, & refricare memoriam, & suffricare memoriã, pro eo quod est, leuiter renouare, sed in malam ferè partem.

Tangere hulus.

κινῆν ἢ δίγην τὸ ἕλκεθ. Id est: Mouere seu tangere hulus. Est mouere dolorem, eiusq; rei facere mentionem, quæ nos magnopere urat. Terentius: Quid minus necesse fuit, quàm hoc hulus tangere?

Vnguis in hulcere.

Cicero in Clodium, qui populum fame iam exasperatum cōcionibus insuper seditiosis in rabiem agebat. Vt tu, inquit, in hoc hulcere tanquam unguis existeres.

Vt lupus ouem. *Plato.*

Ὡς λύκος ἄρνα φιλᾷ. Id est: Vt lupus ouem iuuat. Qui sui cōmodi gratia simulat amorem.

Ignem gladio ne fodito. *Pythagoras.*

πῦξ σιδῆρω μὴ σκαλιῶν. Hoc est, Ira percitum ne laceffas,

quin magis concedere conuenit, & blandis uerbis tumidum animum placare.

Temulentus dormiens non est excitandus.

Sopitum ebrium non oportere excitari somno. Simillimum est autem illi, Malum bene conditum ne moueas. Non est refricandum odium, cui iam tempus induxit obliuionem. Non est renouandum animi uulnus, cui iam obduci cicatrix coepit.

Diogen.

Thynnissare.

Θυννίσσῃ. Græci transferunt pro stimulare, pungereque, uel quod hic piscis quo sit palato gravior, pungi soleat, uel quod ipse piscis adurat pungatque; contactu.

L A E T I C I A, T R I S T I C I A.

Zenodor.

Irrisibilis lapis.

Αγίλας⊙ πέτρα. Id est, Irrisibile saxum. De re uehementer acerba, tristi que. Quadrabit in seucros ac tetricos, quosque uocant ἀγίλας⊙.

Sinapi uicitare.

Tristes ac supra modum tetrici, sinapi uicitare dicuntur, quod hodieque; uulgo tritum est. Plautus: Si ecastor hic homo sinapi uicitet, Non censeam tam esse tristem posse.

Herodot.

Animus habitat in auribus.

Veteres animo sedem in oculis dedere, plerique in corde. At Herodotus docet animum habitare in auribus, quod qui bene audiunt, uoluptate afficiantur: qui secus, exacerbentur. Opinor hunc esse sensum adagii, quod ex his quæ audimus maxime placatur aut irritatur animus.

In antro Trophonii uaticinatus est.

Εν τροφονίᾳ μυσάντιωσι. Id est: In Trophonii antro uaticinatus est. De homine uehementer tristi tetricoque; propterea quod olim creditum est cum, qui in Trophonii specum descendisset, postea nunquam ridere.

Suidas.

Hermodii cantilena.

Αρμυδία μέλος. Id est: Hermodii cantio. De lugubribus ac tristibus dicebatur. Simillimum illi: Admeti melos.

Idem.

Argiuus uides.

Αργύσος ὄψας. Id est: Stupidis & attonitis oculis. Sumptum opinor ab Oreste furis agitato.

Admeti

Admeti nœnia.

Αδμῆτε μὲν ⊙. De tristi lugubriq; cantione. Accommodari potest ad orationem querulam ac miserabilē. Admetus rex fuit Phææorum, qui defuncta uxore stridulas quasdam ac lugubres nœnias decantabat assidue, donec mora Proserpina remisit Alcestidem eius uxorem.

*Pythago.***Arctum anulum ne gestato.**

Μὴ φορέῃς σινὸν δακτύλιον. Hoc est, ne uixeris anxie. Et ne temet in seruitutem conicias, aut in eiusmodi uitæ institutum, unde te non queas extricare.

Cor ne edito.*Idem.*

Μὴ ἰδίῳ πῖν καρδίαν. Hoc est, Ne curis tuum ipsius animum excrucies, aut ne solitudinibus uitā reddas breuiorem.

Mutare uestem.

Mutare uestem à M. Tullio dicuntur, qui lugent mortuum, aut sunt rei.

Ne si ad Iouis quidem aulam.*Sophocl.*

Qui metuunt malum, ad asylum, ad aram, ad arcem, ad columnas principis, ad diuorum prophana tanquam tutissimum refugium confugiunt.

Sustollere manus.*Cicero.*

Qui uehementer gaudent, quasi res diuinitus geratur ex animi sententia, sustollere manus dicuntur.

Canere de Telamone.

Αδμῆ τὰ Τελαμών ⊙. Id est, Canere cantionem Telamonis. De querulo sermone dictum prouerbium, quod Telamon inpotentius fleuerit, Aiacem filium periisse apud Troiam.

*Theocrit.***Lityersam cantionem canis.**

Λιτύερσαν ὄσσην ἄδεις. Lityerses nothus erat Mydæ regis. Hic instituit ut in honorem Mydæ Thericos, id est, æstiuus aut messorius hymnus caneretur, unde dictum prouerbium, ut qui non ex animo canerent, aut qui coacti canerent, hi Lityersam cantionem canere dicerentur.

Tragicum tueri.

Τραγωδικὸν βλέπειν. Quadrabit uel in fastuosos, uel in tristes ac luctuosos.

Tauricum tueri.*Aristoph.*

Βλέπειν ταυρικόν. Id est, Tueri taurine, pro eo quod est, torue. Plato demonstrat hunc Socrati fuisse morem, taurinis ocu-

lis obtueri.

Atrei oculi.

Ἀτρείων ὀμματα. De toruo, truculentoq; aspectu dicebatur. His enim oculis in Tragœdiis inducebatur Atreus, &c.

Lucian.

Titanicus aspectus.

Τιτανῶνδιδὸς βλέπειν. Id est, Titanicum intueri, hoc est, uultu Titanico obtueri. Titanicum autem toruum uocant, ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur ueteres illi Titanes.

Cepas edere, aut olfacere.

Κρόμωνα ἑοθίζειν. Id est, Cepas edere. Dicebantur ioco prouerbiali, qui lachrymari uiderentur. Ductum est hinc prouerbiū, quod ceparum odor, ut est acris, consueuerit lachrymas oculis excutere.

Eudemus.

Superatus es à gallo quopiam.

Ἡτῆϊόνος τινὸς ἀλενθρόν. Locus prouerbialis in seruos, qui dominos à tergo sequuntur, supplices uidelicet & abiecti, cuiusmodi solent esse galli superati in pugna. Nam hæc auis uicta, silerè solet canere, si uicisset.

Aristoph.

Tristis scytale.

Ἀχθυμῶν σκυτάλη. De re tristis, seriaq; dicebatur, aut de nuncio, qui dolorem adferret.

Areopagita.

Ἀρεοπαγίτη. De tristi, seueroq; dicebatur, aut etiam de iudice uehementer incorrupto. Athenis summa erat Areopagitarum autoritas: hi erant iudices, qui de capitalibus causis pronuntiabant.

Persius.

Ne sis patruus mihi.

Sapere patuos. Patruorum in nepotes ceu peculiaris genuinaq; seueritas, prouerbio locum fecit. Horatius: Metuentis patrux uerbera linguæ. Patruam linguam uocat seueram, & obiurgatricem. Ad hanc formam pertinet illud Persianum: **Quum** sapimus patruos, id est, postquam abiectis puerilibus nugamentis seueros mores induimus. Idem dixit: Ne sis mihi tutor, id est, ne mihi præscribas atque imperes.

Plinius.

Frontem exporrigere. Frontem contrahere.

Frontem explicare, quum hilarescimus: contrahere, quum ringimur: hoc est, ubi quid molestum est, dicimur. Horat. Deme supercilio nubem. Exporrecta fronte, hilariter. Obducta fronte, corrugata fronte, contracta fronte, caperata fronte. Cap

Caperat frons seueritudine. Et nubila frons, serena frons, explicita frons.

Magis gaudet eo, qui senectam exiit.

Aristoph.

Ἐγρηθε, μάλλον ἢ τὸ γῆρας ἰκδύς. Id est, Gaudet magis, quam qui senectam exiit: De uehementer hilari, ac gestienti gaudio. Ductum est à serpentibus & cicadis, stas temporibus exiunt senectutem ac ueluti renascuntur.

Contrahere supercilium.

Suidas.

Inflare buccas.

Οφρὺς ἀνασπῶντες καὶ γνάθος φυσῶντες. Id est: Adductis superciliis, & inflatis buccis. In fastuosos ac turgidos dictum, si quidem in superciliis arrogantiae sedes. Horatius inflatas buccas ad iracundiae retulit argumētum. Quin Iuppiter ambas iratus buccas inflet. Traductum à rants, quæ per iram inflantur.

Sanguine flere.

Αἰμαῖι λελαίγῃ. Prouerbialis hyperbole, significans nihil non fieri, quo in flectatur aliquis. Sic enim antiquitus loquebantur, Haud flectes illum, ne si sanguine quidem fleueris.

Lapides flere.

De re uehementer miseranda, prouerbiali hyperbole dici solet, eam esse tam lamentabilem, ut uel lapides cogantur ad fletum.

Erinnys ex tragœdia.

Ἐριννὺς ἐν τραγῳδίας. De fœdis & aniculis. Sumptum ex Aristophanis Pluto. dictum de Penia.

Sarone magis nauticus.

Σάρωνος ναυικώτερος. Aiunt hunc fuisse deum quempiam nauticum. Vndè & Saronico mari cognomen inditum. Congruet in horrido cultu hominem, & moribus feris, quod genus nautas plerosque uidemus esse. Aut in negotiatorem per omnia maria uolitantem.

Oestro percitus.

Plato.

Οἴστρον παραπληγίς. Id est: Ingenti animi cupiditate commotus, ac uelut attonitus. Oestrum enim insecti genus, horrendo strepitu, unde & nomen inditum apud Græcos. Nam Latini asylum appellant. Hoc addito Iuno uaccam Iô in furorem egit. Vnde poëta diuino correpti furore, œstro conciti dicuntur.

Pyrrhichen oculis præ se ferens.

πυρρίχλω βλέπῃ. Id est, Tumultum ac bellum uultu præ se ferre, Inde dictū quod pyrriche saltationis genus est : quod ab armatis pueris peragebatur. In ea belli imago repræsentabatur, impetus, & ardor adorientium, & celeritas fugientium.

πυρρίχιξίεμ.

Si quis tumultuantem & ira excandescentem dicat πυρρίχιξίεμ, non carebit prouerbii specie.

Aristoph.

Martem tueri.

Simili tropo dicitur apud Aristophanem ἀρῶβλίεμ pro toruē tueri.

Quintil.

Manum habere sub pallio.

Dicuntur, qui languent ocio. Sumptum à gestu rhetorum. Nam qui languent, manum occultant sub pallio, qui commoti sunt, proferunt.

Ammian.

Non contis aut ramulis.

Ammianus lib. x v. de Antonio quodam ad honorem mensæ regalis apud Persas euecto, & ad ius ferendæ sententiæ admissio non contis inquit, aut ramulis, ut aiunt, id est, non flexiloquis ambagibus, uel obscuris, sed uelificatione plena in Republicam ferebatur. Quamquam pro Ramulo legendum arbitror Remulo.

L A V T I T I A E.

Zenodot.

Iouis cerebrum.

Διὸς ἐγκέφαλον. Et regis cerebrum. De cibo uehementèr opiparo ac suauis. Aut de molliter delicateq; uiuentibus. Clearchus apud Zenodotum scribit opiparas epulas, apud Persas, Iouis ac regis cerebrum appellari. Athenæus Iouis cerebrum inter secundæ mensæ delicias annumerat.

Nectaris flos. Veneris lac. Helenæ cibi.

Ephippus apud Athenæum cibum prælautum. νίκταρσος ἄντροσος, id est, nectaris florem. Atq; alibi uinum, τῆς ἀφροδίτης γάλα, id est, Veneris lac, ab Aristophane nominatum docet. Rursum alio in loco suasuē cibos τῆς ἑλένης βρώματα, id est, Helenæ cibos dictos indicat.

Plin.

Iouis lac.

Διὸς γάλα. Quod insigniter esset lautum in cibus, Iouis lac ueteres appellabant. Euripides apud Athenæū, καὶ τῆς ἐπίσε
ἔστ

ἐστὶ καὶ τοῖς γάλοι. Id est: Est succulentus, caseusq; & lac Iouis.
Deorum cibus.

Θεῶν τροφή. De prælatis epulis dicebatur, propterea quòd
 Homerus finxit deos nectare atq; ambrosia uictitare, nec ob id
 unquam senescere.

Attica bellaria.

Plato.

πέμματ' Ἀττικά. De lautitiis & cupediis. Transferri potest ad
 rem quamcunq; maiorem in modum suauem ac iucundam.

Herculana balnea.

Ἡράκλεια λουτρά. De impendio feruentibus balneis dicebatur,
 quales legimus & thermas Neronianas.

Υπερμαζών.

Μάζα Græcis genus est cibi è simila tritici, quod (ut appa-
 ret) in delitiis erat. Vnde vulgari ioco dicebant ὑπερμαζών, pro
 opiparè, splendideq; uiuere, siue ob egregias mazas, siue quòd
 aliquid his etiam lautius sumerent.

Ματῆναίσιον.

Dicebatur in eos, qui suauiter uiuerent. Ματῆναίσιον cibi genus
 est, primum à Thessalis repertum.

De lautitiis.

De cibis prælatis quadrabit illud Odyssææ I I I.

Ὅσπερ οἶα ἴδυσσι δουρῆφίης βασιτῆως.

Qualia purpurei comedunt opsonia reges.

Venustus fiet, si trahatur ad orationem supra modum ele-
 gantem.

Mellis medulla.

Μέλιτος μινός. De re maiorem in modum suauis dicebatur.
 Vnde & illa passim obuia in medullis, & medullitus amara.

Optimum condimentum fames.

Irridebat Socrates hoc dicto luxum Atheniensium, qui uariis
 cupediis & operosis condituris conarentur efficere, ut cibus sa-
 peret palato, quum id optimè præstet fames.

Afra auis.

Aristoph.

Λιβυκὸν ἄρνων. Id est: Libyca auis. Horatius de prælatura
 usurpauit:

Non Afra auis descendat in uentrem meum

Iucundior, quàm lecta de pinguisimis

Oliua ramis arborum.

Nam gallinas prægrandes olim mittebat Africa. Non ineptè

u s iacietur

iacietur in hominem peregrino cultu notabilem.

Anima & uita.

ζωὴ καὶ ψυχὴ. Id est: Anima & uita. De re supra modum suauis. Prouerbiū natum in cubilibus, atque inde deductum in communem sermonem. Nihil autem est uita neque iucundius, neque charius.

Coturnissare.

κιχλίσιον. Prouerbio dicebantur, qui pinguibus coturnicibus aut turdis uescerentur, aut qui riderent laiciuè parumque decore. Quadrabit igitur uel in liguritores & cupediis addictos, uel in laicius ludentes. Sturni nihil non imitantur, & turdus à Plinio recensetur inter aues, quæ sermonem humanum imitantur.

Dubia cœna.

Dubiam cœnam opiparam, uariisque instructam ferculis appellabant. Phormio apud Terentium: Cœna dubia apponitur. Et dubia cœna possit intelligi, quæ non careat suspitione ueni.

Horatius:

Vides ut pallidus omnis

Cœna desurgat dubia.

Cœna popularis.

Plautus cœnam popularem appellat, magnificam, egregieque lautam, atque adeo gratuitam quoque, quales solent exhiberi populo.

In leporinis.

ἐν λαγώσις. Id est: In leporinis carnibus uiuere dicebantur, qui lautè atque in deliciis uitam agebant. Nam leporina olim in deliciis habita.

Lydorum carycæ.

λυδῶν κάρυκας. Id est: Lydorum carycas, antiquitùs appellabant quicquid esset opiparum & uariis conditum cupediis. Nam caryca cibi genus est Lydii, ex multiugis lauticiis apparatus, & sanguine confectum. Efferunt adagium integrè ad hunc modum. Nec Lydorum carycas, nec flagrorum strepitus, subaudiendum uolo. Id est: nec blandimenta uolo, nec conuicia.

Qui possum ab hoc epulo abesse?

Plato in Phædro: πῶς γὰρ εἶς τε εἴη τοιαύτης δόξης ἀπέχων. Id est, Qui possum ab hoc epulo abstinere? de re uehementer

menter suavi, atq; expetenda, quod genus est festiuissimum ali-
quod conuiuium.

Thasium infundis.

Θάσιον ἰνέχεις. Id est: Thasium miscuisti. Dicitur solitum uide-
tur, ubi quis uinum non aqua, sed alio quoquam efficaciore ui-
no dilueret. Nam Thasia uina laudatissima quondam fuerunt.
Plinius inter transmarina uina Thasium, Chiumq; in summa
gloria fuisse scribit.

LIBENTER.

Accipit & glebam erro.

Δέχεται ἢ βῶλον ἀλήτης. Dicitur solitum in eos, qui nihil gra-
uantur aut aspernantur, sed quicquid datur, quantumlibet puil-
lum, id boni consulunt. Originem ad agionis ad huiusmodi ca-
sum referunt. Aletes quidam Corintho pulsus, adhortante ora-
culo, tetrauit, si posset in patriam redire. At interim rustico cui-
piam factus obuius, cibum mendicauit. Ille ludibri opinor
caussa, glebam ex agro sublatam porrexit. Aletes eam, tanquam
felix omen accipiens, effatus est: Accipit & glebam erro.

Obuiis ulnis.

Apud Quintilianum, pro eo quod est auidè, sitienterq;: Trans-
latum ab iis, qui porrectis ulnis properant in complexum eo-
rum, quorum magno desiderio tenebantur, quosq; cupidissimi-
mè conspiciunt. Legimus & Obuiis manibus, Ambabus ma-
nibus.

LIBERALITAS.

Plena manu.

Plena manu, pro eo quod est ampliter, copiosè, prolixè, mi-
nimeq; malignè. Translatum ab iis, qui non minutim ac parcè,
sed plena manu largiuntur. Cicero ad Atti. lib. 2. At hercle alter
familiaris tuus Horatius, quam plenam manu, quam ornate no-
stras laudes in astra sustulit. Fit lepidius quo magis ad animi res
transfertur.

Quod rectè datum est.

Plato in Philebo ostendit prouerbiū à pueris usurpatū, non
oportere reposci, quod semel datum est: ἡμῖς ἢ ἀπὸ λέγουμα,
καθ' ἅπασιν οἱ παῖδες, ὅτι τῶν ὀρθῶς δωθέντων, ἀφαιρέσεις οὐκ ἔστι.
Id est: Nos autem dicimus id quod solent pueri, quæ rectè data
sunt, non licere rursus eripi. Simile quiddam & hodie iacetatur
inter pueros, ubi quis quod dedit reposcit. Ad eò dicta huiusmodi
per

per tot secula, perq̄; tot nationes ad nos usq̄; demanarunt.

Pleno modio.

Ante dictum est nobis plena manu fieri, quod largiter, minimeq̄; malignè dicitur. M. Tull. ad Attic. lib. 6. epistola 1. simillima figura dixit pleno modio: Si illa iam habent pleno modio, uerborum honorem, imitationem crebram, &c. Nam antea dixerat se publicanorum usuram affatim laudasse.

Pingui mensura.

πίονι μέτρῳ, Id est: Pingui mensura, dixit Theocrit. in Thaly. pro eo quod erat affatim & largiter.

Μάλα γὰρ σφῖσι πῖονι μέτρῳ.

Ἀδαιμῶν ἰνυρίθῳ ἀνεπλήρωσιρ ἄλων.

Id est:

Illis fortunante deo bona copia frugum

Arcarum campos mensura implcuit opima.

Bis dat, qui cito dat.

Seneca: Bis dat, qui cito dat. Item lib. de beneficiis 11. Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hæsit. Monet haud cunctanter opitulandum amicis, quum opus est, sed ultro non expectatis precibus deferendum officium. Tardum beneficium ingratum est. Euripides:

Οἶ ἐκιδὲμ ἀμῖσις σερῖος σὺκκῦρρῃ.

Bis est gratum, quod opus est, ultro si offeras.

Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

Ambabus manibus haurire.

Ἀντλᾶρ ἀμφοτέρως. Id est: Haurire ambabus, subaudi, manibus. De iis dici cōsuevit, qui summo conatu quippiam agunt. Huic confine est:

οἶδ' ἐπὶ ἀξίῃα, οἶδ' ἐπ' ἀρσῆρὰ νομῖσαι βῶν.

Noui equidem clypeum dextra, leuaq̄; mouere.

Inuenitur & illud: Ambabus manibus largiens, id est, affatim & prodigè, aut etiam perbenignè.

Ipsò horreo.

Quod prolixè & affatim datur, ipsò horreo dari dicitur, què admodum ipsò canistro, propterea quòd ex horreo plenius depromitur, quàm è chœnice. Simile illi, E dolio hauris.

Promus magis, quàm condus.

Aufonius torquet in quendam profusioem, qui parta prodigè noster, quærere aut quæsitã seruare non noster. Scripta metaphora à rei familiaris dispensatoribus, maximeq̄; p̄nua-
rix,

riæ, quos Græci ταμίαις uocant.

Larus in paludibus.

Λάρος ἐν ἑλισσι. Id est: Larus in paludibus. Suidas scribit ditatatum de iis, qui faciles sunt ad dandum. Ductum à Laro aue. Ea quoniam facilè decipitur, illiciturq; , proinde prouerbio locum fecit.

Bona Porſenæ.

Bona Porſenæ dicebântur , quæ uelut ab hostibus erepta paruo uæneunt. Eam appellationem Liuius scribit ad suam usque ætatem durasse, putatq; inde natam, quòd in bello soleant bona Porſenæ uenire Romæ, eaq; cõsuetudo uuà cum titulo perseuerarit & in pace.

De alieno liberalis.

De alieno facile largimur, de nostris non item. Homerus:

Ἐπὶ οὕτως ἐπίσχοις, ἔδ' ἑλωτῆς.

Ἀλλοθίω γὰρ χάρισαοθαί. Id est:

Nam res largire alienas

Haud res ulla uetat, neq; enim piget.

Lucianus.

Communis Mercurius.

Κοινὸς ὁ ἕρμῆς. Quidam hinc natam parcemiam arbitrantur, quòd Mercurius, ut est furtorum autor ac repertor, primus ostendit, quæ furto parta sunt, ea in medium communiiter oportere deponere. Alii malunt huc referre, quòd Mercurius sit orationis autor, per quam inter homines omnes commercii genus constat, unde & medius inter superos atq; inferos à poëtis fingitur, pariter superis deorum gratus & imis, quòd sermo animi interpret, summos cum infimis, reges cum plebe conciliet.

LIBERTAS, VERITAS.

De plastro loqui.

Lucian.

Veteres comœdiæ in plastris agebantur à iuuenibus, ore fecte collito, ne possint agnosci, qui magna licetia obuiã quenq; non solum ciuium primates, sed & deos ipsos taxabant. Inde natum adagium: ὡς ἐξ ἀμάξης λαλεῖν. Id est, Tanquam è plastro loqui. De his, qui palàm ac liberè conuiciantur.

Iubentis apertè loqui.

Si quem admonebimus ut proferat doloris aut odii causas, neque celet in animo, non illepidè dixerimus illud Homeri Iliad. A.

Ἐξ ἄνω

Ἐξαυδά μὴ κῆθι νόω, ἵνα εἶδομεν ἀμφω. Id est:
Eloquitor, ne cælato, quo poterimus ambo.

**Obsequium amicos, ueritas
odium parit.**

Terent. in And. Vulgaris enim amicitia constat obsequiis. Nam inuicem conuiuere ad familiarium uitia, hæc res & iungit, iunctos & feruat amicos. At inter ueros amicos, nihil est ueritate iucundius, modo absit asperitas agrestis & inconcinna, grauisq;.

Byzeni libertas.

Βυζηνός παρρησία. Id est: Byzeni libertas. Vbi quis audacius, liberiusq; loquitur. A Byzeno quodam Neptuni filio, cui mos fuerit mira in dicendo libertate uti.

Assuerantiùs dicere.

Audacius quippiam & assuerantiùs dicturi, quod nobis tamen ita uideatur, adducemus illum Homeri uersum, quo Helena utitur de Telemacho:

Ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἔρῶ, κέλεται δέ με θυμῶς. Id est:
Mentiar, aut uerum dicam, mens attamen ipsa
Imperat ut dicam.

Non possum non dicere.

Vbi quis negat se reticere posse, quod habet in animo, festi- uiter accommodabit illud Homeri Odyss. 2.

Ἐξάμενός τι ἔπ' ἔρῶ, οἶν' ἄν' ἀνώγει ἕλι'. Id est:
Dicam equidem quiddam iactantius, urget enim me
Vinum amens.

Snidas.

Et fama fuit, & erat.

Ἡ μὲν κλέθ, ἢ ἴ ηὖ ἢ δα. Id est: Et dicebaris erasq;. Quo- ties facta respondent opinioni.

Cicero.

Aperto pectore.

Pro eo quod est, uehementer ex animo citraq; fucum, quasi renudatis animi penetralibus.

Apertè, simpliciterq; loqui.

Quum citra ambages nos loqui significamus, conueniet il- lud Homeri ex Odyss. Δ.

Ὅν ἄρ' ἔγωγι
Ἄλλὰ παρ' ἔξ ἔπομι παρακλιδῶν, ἔδ' ἀπατήσω. Id est,
Non

Non fucis te dissimulans decepero fictis.

Veritatis simplex oratio.

Diogeni.

Simplex illa rusticanaque ueritas, negligit orationis fucos. Conuenit in eos, qui perplexè loquuntur, dum uerum dissimulant. Terentius:

Pergin' scelesti mecum perplexè loqui?

Scio, nescio, abiit, audiui, ego non adfui.

Non tu isthuc mihi dictura apertè es, quicquid est?

Ad cribrum dicta.

Τὰ πὶ λιοσίνω. Quæ uera, compertaque; uideri uellent, ad hunc appellabant modum. Sumptum à diuinationis genere, quod peragebatur suspensio circumactoque; cribro.

Curetum os.

Zenodotus.

Κυρήτων σέμα. Dici solitum, si quando quis numine afflatus loqui uideretur, propterea quòd Curetes Cybeles comites, furore quodam sacro perciti, diuinare uiderentur.

Quod in corde sobrii, id est in lingua ebrii.

Plutarchus.

Τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος, ἐπὶ τῷ γλώττης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος. Nec prætereundum illud Herodoticum: Subsidente uino, supernatant uerba. Nam sobrios aut metus aut pudor cohibet, quo minus effutiant ea, quæ satius putarint superesse. At uinum & pudorem discutit, & timorem abigit.

In uino ueritas.

Ἐν δίνῳ ἀλήθεια. Significat ebrietatem animi fucum tollere, & quicquid pectore conditum est, in apertum proferre. Vndè sacrae literæ prohibent uinum dari regibus quòd nullum ibi sit arcanum ubi regnet ebrietas. Effertur & in hunc modum apud Athenæum libro 11. parcemia, οἶνον ἢ ἀλήθεια, id est: Vinum & ueritas: Quòd largius poti non tantum effutiant sua arcana, uerum etiam audacius in alios loquuntur. Theognis:

Ἐν ποσὶ μὲν χρυσὸν τε, καὶ ἄργυρον ἰδίου ἀνδρὸς

Γινώσκεις ἀνδρὸς δὲ οἶνον ἰδέειξαι νόον.

Id est.

Aurum & argentum fabris dignoscitur igni

Vinum hominis prodens arguit ingenium.

Facit huc etiam quod inferius adscriptimus ad locum alium: Bos in lingua.

Vinum animi speculum.

Euripides.

Καθὼς τῆρον γὰρ ἕλκος χαλκὸς ἐστὶν οἶνον ἢ νόον. Id est, Forma

arc

are lucet, uina produnt peccata.

Lingua lapsa uerum dicit.

Ἡ γλῶσσι' ἀμαρτάνουσα τ' ἀληθῆ λέγει. Id est, Verum solet prolapsa lingua dicere. Nam uerum esse creditur, quod exciderit imprudenti, quandoquidem id demum uacat fictionis suspicione.

Emendus cui imperes.

Cuique in suos seruos imperiosum esse licet, in alienos aut in liberos non item. Plautus: Emere oportet quem tibi obedire uelis.

Libero lecto nihil succundius.

M. Tullius ad Atti. de Quinto loquitur, qui cœlibem uitam iudicabat esse suauissimam. Eam appellabat lectulum liberū.

Theocrit.

Oracula loqui.

Χρησμούς λέγειν. Dicuntur qui certa, uera, & indubitata loquuntur.

Cicero.

Vera fronte.

Quæ ex animo citraq; sicum dicuntur geruntur'ue, uera frōte fieri dicuntur. Contrā, dicemus mendaci fronte fieri, quod geritur per simulationem.

Martial.

Vero uerius.

Certo certius.

Dicimus uero uerius, quod prorsus indubitatum haberi uolumus. Non dissimili forma dicimus: Certo certius, quanquam nihil prohibet, aliud alio certius esse.

Aristopha.

Ficus ficus, lignonem lignonem uocat.

Τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάφην σκάφην λέγουν. Id est, Ficus que ficus, ac lignonem nominans lignonem. Quadrabit in eum qui simplici & rusticana utens ueritate, rem ut est narrat, nullis uerborum ambagibus ac phaleris obuoluens. Nam ego, quem admodum ait Comicus, rusticanus sum, lignonem lignonem appello.

Plutarchus.

Profundum sulcum.

Βαθῆν ἀνθρακῆν. Dicitur de iis, qui cogitationibus profundis ac penitioribus expenderent, Mihi uidetur rectè quadraturum in eos, qui se metiuntur non ex aliorum opinione, sed ex rectè secus'ue factorum conscientia.

Os inest orationi.

Ὅτι ἐν ἔσει τῷ λόγῳ. Id est: Sermoni inest os ac uigor. De ora-

oratione non inani, sed solidas habente sententias. Dicitur hoc Themistocli tribuitur. Quintilianus rerum inuentionem appellat orationis ossa, sumpta similitudine ab animantium corporibus, quæ ossibus sustententur, colligantur nervis, uestiuntur carnibus & pelle, cohærent anima, mouentur actu.

Audi quæ ex animo dicuntur.

Lucian.

Ακχι τ' ἀπὸ καρδίας. Nam seria, quæq; citra dissimulationem dicuntur, ex animo dici dicuntur, eaque ex corde proficisci uulgius ait.

Liberi poëtæ & pictores.

Idem.

In Demosthenis encomio.

Τὸ μὲν δὴ ποικτικὸν φῦλον ἐλευθερον. Id est:

Atqui poëticum genus liberum. Horatius: Pictoribus atque poëtis Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. Senrit autem liberum esse poëtis & pictoribus impunè quicquid uelint fingere. Torqueri potest in eos, qui pertinaci & obstinato sunt ingenio, quosq; necesse sit suis moribus relinquere. Aut in mulieres, quibus nihil non permittitur. Aut in principes, quibus omnia laudi dantur.

Libera Corcyra, caca ubi libet.

Eustath.

Ἐλευθερα Κορκυρα, χεῖρ' ὅπου δέλεαι. Id est: Corcyra libera, proin caces ubi uelis. Cum significamus libertatem quiduis agendi. Sed magis quadrabit ubi significabimus impunitatem esse maleficis.

Ter.

Ternio apud priscos & absolutissimus & sacer habebatur, ut quicquid ter dictum aut factum esset, id ratum & efficax haberetur. Vnde in magorum mysteriis adhiberi solet. Vergil. in Pharmaceutria:

Terna tibi hæc primum triplici diuersa colore

Licia circundo, terq; hæc altaria circum

Effigiem duco, numero deus impare gaudet.

LONGÆVITAS.

Nestorea senecta.

Apud Latinos Nestoris anni in prouerbiū abierunt cui tres ætates attribuit Homerus in Odyss. 111.

Τρεῖς γὰρ αἰῶνες ἀνάξασθαι γινέσθαι ἀνδρῶν.

Illum iam exegisse hominum tria secula, fama est.

Breuiter prouerbii speciem habebit, quicquid ab iis sumetur, qui insigni uiuacitate fuerūt. Ut, Ceruo uiuacior, & Tiresia uiuacior, quem tragœdia finxit sex ætates hominum uixisse. Et Seribus uiuacior, quos Græcis historiis proditum est, trecentos annos uiuere.

Ultra pensum uiuit.

Lepidum est quod ait Lucianus in Philopseude: Ὑπὲρ γὰρ τὸν αἶψαντομ ἦδη βιωῖ. Id est: iam enim ultra fufum uiuit, hoc est, uiuit ultra fatalem diem. Allusum ad Parcarum fusos, quibus æuum mortalium euolui fabulantur poëtæ.

Suidas.

Ultra catalogum.

Ὑπὲρ τὸν καταλόγου ἦν. Id est: Ultra catalogum uiuit. De eo dicebatur, qui multum ætatis uiueret, ut iam præscriptum illum annorum numerum præterisse uideretur.

Ultra fufum, Ultra linum.

Ὑπὲρ τὸν λίνου. Id est: Ultra linum, pro eo quod est, extra decreum fatale. Allusum est autem ad fila trium Parcarum.

Cornicibus uiuacior.

Ὑπὲρ τὰς κορώνας βεβιωκώς. De uehementer annosis. Ab auis eius prodigiosa uiuacitate sumptum.

Hesiodi senectæ.

Ἡσιόδοσος γῆρας. Id est: Hesiodia senectæ: Longæua, uiuaxç; sic appellabatur. notum est Pindari epigramma de longæuitate Hesiodi.

Suidas.

Tithoni senectæ.

Τιθωνῆς γῆρας. Fabulæ tradunt Tithonum adamatum ab Aurora, in cœlum sublatum fuisse, atque illius succo perfusum, ad tantam peruenisse senectutem, ut tandem optarit ut in cicadâ uerteretur. Suidas refert hunc in modum: Senescas Tithono profundius.

Phœnice uiuacior.

Lucianus in Scædis: Ἥρ μὴ φοίνικος ἔτη βιωῖ. Id est: Ni phœnicis annos uixeris, Hunc Hesiodus scribit nouem corui ætates uiuere.

Sibylla uiuacior.

Propertius: At me nō ætas mutabit tota Sibyllæ. Sibyllæ ætatem pro quantumuis longa posuit.

Facies

Facies tua computat annos.

Hoc est, Frontis rugæ numerum annorum tuorum præferunt, quanquam libidō nondum in te consenuit. Διδων à Iuuenale in uetulam.

Alterum pedem in cymba Charontis habere.

Lucianus in Scelis: *καὶ τὸν ἑτερον πόδα φασὶν ἐν τῇ σαρῶ ἔχειν*, id est: Et alterum pedem, ut aiunt, in tumulo habens. Extremæ, decrepitæq; senectæ homines, etiam hodie uulgo dicuntur alterum pedem in sepulchro habere.

Viri senis astaphis caluaria.

Ἀνδρὸς γέροντος ἀσταφίς τὸ κρανίον. Id est: Viri senis uelut uua passa cranium. Admonet adagium, inualidum & flaccidum esse senile corpus, exhausto succo, carnibusq; adesis. Veteres & uuas passas uocabant senes passos, ob rugositatem.

Maturè fias senex.

Cicero.

Maturè fias senex, si diu uelis esse senex. Quo monemur, ut integra adhuc ætate desistamus à laboribus iuuenilibus, ac ualitudinis curam agere incipiamus, si uelimus esse uiuaci ac diuturna senecta. Maximè loqui uidetur de uitis iuuentæ, puta libidine, bibacitate, turbulentia uitæ.

Sexagenarios de ponte deijcere.

Macrobi.

Est natu maiores, perinde quasi deliros, & ad omne uitæ munus inutiles, in ocium reijcere, atq; ab omni functione negotiorum relegare. Inde natum, quòd olim sexagenariis ætate uelut à publicis muniis dimissis suffragium ferendi ius nō erat, quod per pontem ferebatur. Ouid. in Fast.

Pars putat, ut iuuenes ferrent suffragia soli,

Pontibus infirmos præcipitasse senes.

Vnde & Depontani dicuntur senes, iam uelut emeriti.

Vitiat lapidem longum tempus.

Σάψις καὶ πύρρον ὁ πολὺς χρόνος. Id est: Saxa etiam longum faciet putrescere tēpus. Nihil in rerum natura saxo durabilius. At id quoq; temporum diuturnitas absumit.

Mors optima rapit, deterrima relinquit.

Homer.

Videmus quosdam prorsus inutiles Tithoniam ætatem uiuere, paucissimos egregio præditos ingenio, ad senectæ limen peruenire. In hanc sententiam quadrat illud Homeri Iliad. 32.

Τὸν μὲν ἀπ᾽ αἴω' ἄγχι, τὰ δ' ἐλίγχια πάντα λίλειπται.

Ψῦσαι τ' ὄρχασαί τε χοροῖτυκνήσιμ ἄριστοι.

Αρῶν ἢ δ' ἔριφον ἔπιδ' ἡμοὶ ἄεσπακτῆρες. Id est:
Sustollit hos Mauors, reliqua at mala probra relicta,
Mendaces, saltatores, priniq; choreis
Ducendis, agnis atq; hædis diripiendis
Strenui.

In sola Sparra expedit senescere.

Εἰς Σπάρτη μόνῃ λυσίτιλῆ γηράσιμ. Apud Spartanos sum-
mus honos senibus habebatur olim. Torqueri potest ad quos-
libet, penes quos uirtus in precio sit. Dicitum est autem à quo-
dam hospite, quum uideret apud Lacedæmonios iuuenes tan-
tum honoris habere senioribus.

Senex bos non lugetur.

Γέρον βὸς ἀπ' ἄνθητ' ἀίμοισι. Id est: Bos senex uacat luctu
domesticorum. Hoc est, senum mors, quòd tēpestiua uideatur,
non lugetur ab amicis.

Sophocel.

Viuum cadauer, Viuum sepulchrum.

Εἰς ψυχ' ἢ νεκρός. Id est: Viuum cadauer, In eos dicitur, qui sic
uiuunt, ut nihil dignum uita agant. Lucianus senem decrepitū,
uiuum quoddam sepulchrum appellat.

Lucian.

Danace.

Δανάην. Sic appellabatur numulus ille, qui Charonti perfol-
uitur, naulum pro transmissione Stygiæ paludis. Mihi uidetur
rectè usurpandum, si quis iubeat senem parare δανάην, innuēs
propè esse, ut enigret è uita.

Eudemus.

Epimenideum corium.

Επιμενίδεον δέρμα. Id est: Epimenidea pellis. De re reposita
miraculiq; loco seruata. Tractum ab Epimenide Cretensi, qui
legitur perpetuo somno dormisse quadraginta septem, aut si
Laërtio credimus, quinquaginta septem annos, neque paucos
postea superuixisse.

Viro seni maxillæ baculus.

Ανδρὸς γέροντ' ἢ γνάθοι βακτηρία. Maxilla senibus scipio-
nis est uice. Dici solitum de iis, qui ob defectas ætate uires, lau-
tiore pariter & copiosiore uictu coguntur uti, quo quòd fene-
cta deterit, utcumq; farciant cibo. Manet autem in hodiernum
senile uerbum: Ego me dentibus meis sustento.

Homcr.

Effœta senecta.

Quod in Odyss. v. dicitum est de mortuis, id ad hominem ob
lon

longæuitatem iam defectum uiribus accommodare licebit in eum qui consternetur animo.

Ὁὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστά ἐνυς ἔχουσιν.

Nam iam non neruis carnes atq; ossa cohærent.

Limen senectæ.

Idem.

Γῆρας οὐδ' . Antiquitùs appellabant, uelut extremum autumnum ætatis humanæ, quum iam appetit hyems decrepitæ senectæ.

Senescit bos.

Γηρᾷ ὁ βῶς, τὰ δ' ἔργα πῶλλα τοῦ βίος.

Id est,

Bos confenescit, at opera multa sunt bouis.

Quum ob ætatis imbecillitatem aliquis inutilis redditur ad obeundum munus. Nam diuitum uulgus haud aliter ministris utitur, quàm equis & canibus, aut paulò etiam inhumaniùs. Dum usui sunt, alliciunt: ubi fenuerint, reiiciunt. Quis que meminert Diogenis apophthegmatis, qui rogatus, quid nam esset in hac uita calamitosissimum¹, respondit γῆρων ἄπορος, id est, Senex egens.

Fatale uitæ tempus exactum.

In decrepitos quorum ætas iam exacta uidebitur quadrabit illud Homeri:

Νήπιω, οἱ κατὰ βῶς ὑπερίων ἠελίου κείθων.

Dementes, ut qui sacros tibi maximè Phœbe

Absumpserunt boues. Nam per solis boues annos fatales, ut opinor, innuit poëta. Huc facit quod adducetur infra quoque: Idem Accii quod Titii.

L V C R V M E X S C E L E R E .

Vsuræ nauticæ.

Apud iuriconsultos usuræ nauticæ dicuntur centesimæ magnæque. Negociaturi sortem interdum accipiunt mutuo. Quoniam autem, qui nauticam exercent negotiationem, se suaque uentis & undis committunt, fœneratores maiorem usuram exigebant. Interdum accipiebant mutuum in una ciuitate, quod in alia redderent.

Tributis potiora.

Suidas.

Τὰ τῶν φόρων κρείττω. Dicebatur, ubi quis ex malefactis & iniquitate commodum ingens reportaret. Inde natum opinor, quod qui principum nomine tributum exigunt, ferè plus extor-

quent, quàm par est.

LVXVS ET MOLLITIES.

Indulgere genio.

Prouerbiales sunt figuræ. Defraudare genium, Pro eo quod est, negare naturæ quod appetit. Indulgere genio: pro eo quod est, animo obsequi. Terentius in Phormione: Suum defraudans genium. Persius: Indulge genio, carpat dulcia. Vnde & genialem appellant diem latum & uoluptuarium. Et genialiter uiuere, pro molliter & lautè.

Diogenia.

Vita macerata.

Βίος μαλακῶν. Id est, Vita macerata, seu permollita. De molliter uiuentibus, quibus ex facili omnia suppetunt.

Curare cuticulam.

Horatius: Ire domum, atq; Pelliculam curare iube. Nam qui uoluptati student magis quàm famæ, unum hoc curare, ut cutis summè niteat. Persius:

Et assiduo curata cuticula sole.

Pontificalis cœna.

Olim cœnas sumptuosas opiparasq;, pontificales appellabât. Inde natum apparet, quod solennes sacræq; cœnæ exquisitissimis soleant cibis celebrari. Legimus & adipales cœnas, & adiposas, & adiciales. De cœna dubia & populari dictum est in loco Lautitiæ.

Pergræcari.

Pro eo quod est, genialem agere uitam. Plautus:

Dies, inquit, noctesq; bibite, pergræcamini,

Amicas emite, liberate, pascite

Parasitos, obsonate pollucibiliter.

Diogeni.

Semper Leontini iuxta pocula.

Αὐτὸν ἴμι περὶ τοὺς λεοντῆρας. Id est, Semper Leontini iuxta crateres. In uoluptuarios quadrabit, aut in eos qui semper sunt iisdem studiis addicti. Leontini Siciliae populi sunt, quos ubi Phalaris expugnasset, nequando rebellionē pararēt, ademptis armis, ad comotationes & uoluptates reiecit.

Thericlei amicus.

Θερικλῆς φίλος. Dicitur in bibosos. Thericles figulus Corinthius fuit, qui noua arte primus è terebintho tornatile poculum finxit. Ideo quicquid nouo artificio reperisset aliquis,

quis, Thericleum appellabatur. Dictum est autem inuentum inuentoris uocabulo. Siquidem Græci uitreum poculum *θερικλειου* uocant.

Sale perunctus hic adiuuabitur.

Aristoph.

Αλοιὴν διασπικθῆναι ὄναι τ' ἄρ' ὄντοσι. Id est, Acri sale hic perunctus adiuuabitur. Dicebatur in eos, qui uel ætate uel uino delirarent. Quidam ab utribus translatum existimant, qui sale loti redduntur meliores, quòd salis acrimonia coriorum crassitudinem emendet. Itidem temulentia laborantes, mos erat sale & oleo perungere, id aduersus ebrietatem remedium existimabatur.

E clibano boues.

Idem.

Vfus erit, quoties efferemus splendorem conuiuii, aut insignem edacitatem. Consimili figura dicebant: Polyporum hecatomben.

Thessalorum alæ.

Θεσσαλικὰ πτερυγία. Id est, Alæ Thessalicæ. Prouerbiali ioco quondam dicebatur in uestes manicatas, quas Græci *χερσοδοτῆς* uocant, quòd hoc genere per luxum ac delicias uterentur Thessali. Apud Maronem hoc amictus genus, tanquam parum uirile Troianis ab hostibus opprobratur.

Sapientia uino obumbratur.

Plinius

In prouerbiis item duo referuntur, quæ sapientem etiam demittent, uinum & mulieres.

Sine Cerere & Baccho friget Venus.

Teren. in Eunu. Cibum enim & potus irritamenta sunt libidinis. Eleganter autem Cererem pro cibo, Bacchum pro uino, Venere pro libidine dixit, continenter in figura persistens.

Heterognathus es.

In edacem dici consuevit, quòd ob uoracitatem alternatim utraq; mandibula cibum commaderet. Nam hinc dictum *ἑτερογνάθος*, quòd nunc in hanc, nunc in illam mandibulam cibum transferat.

Siculiffare.

Eudæmus.

Σικυλίσσεν. Pro eo quod est, austerum esse tetricumq;. Athenæus indicat adagium natum ab Androne Siculo, qui morem inuexerit ad tibiam saltandi gesticulandiq;.

Ficus auibus grætæ.

Athenæus.

Quadrabit in uoluptuarios, ac fugitantes honesti laboris,

quum tamen appetant emolumentum.

Asini mandibula.

ὄνυ γυάβη. Conueniet in edaces, alioqui stolidos & ignauos.

Rifus Ionicus.

In molles & uoluptarios dicitur.

Choreæ Ionicæ.

Horatius: Motus doceri gaudet Ionicos.

Matura uirgo.

Lasciuas saltationes & parum decoras gestulationes significans.

Ionicé.

ἰωνικός, pro eo quod est, ἀβρῶς, id est, molliter ac delicatè.

Aristoph.

Matrem sequimini porci.

Ἐπειθεὶς ὑπὲρ χοίρων. Id est, Post matrem adeste porci. In stupidos & indoctos dicitur. Quadrabit & in gulæ uentriq; deditos.

Macrob.

Porcus Troianus.

Conueniet in opipara conuiuia, aut in hominem uariis deliciis expletum.

Græco more bibere.

In uoluptatibus & deliciis additos reicitur.

Sibariffare.

Pro eo quod est, opiparè ac genialiter uiuere.

Alcinoi mensa.

Gregorius simili tropo mensam luxu redundantem, Alcinoi dixit.

Decempes umbra.

Δεκάπυς οὐμιά ἑστῖ. Id est, Decempes umbra est. id est, Cœnâi tempus. Veteres umbris notabant horas dici.

Ventres.

Γαστήρ. Dicebantur homines edaces, uentriq; atq; abdomini seruietes.

Lucilius:

Viuite lurcones, comedones, uiuite uentres.

Plutarch.

Venter auribus caret.

Γαστήρ ἐκ ἰχθῆ ὄντα. Id est, Venter non habet aures. Vbi de pastu agitur, non admittuntur honestæ rationes. Contra famem nulla contradictio est.

Ventrem mihi obijcis.

In Græcorum adagiorum collectaneis commemorantur & hi

hi uersus:

Γαστέρα μι προφίρεις κάλλιστον ὄνειδος ἀπάντων.

Ἡπλῆρης μὲν ἑλαφροτέρα κενὴ ἢ βαρῆα. Id est:

Ventrem mi obiectas, quo probum haud pulchrius ullum.

Plenus is est leuior, grauis idem ubi pender inanis.

Eurip. Mihi opprobrafti probum honestum scilicet.

Vtres Thylaci.

Athenaus.

Ἀσὸς ἡγεὶ οὐλάκω. Id est: Vter & Thylacus. Dicebatur, qui cibo potuiq; indulgebat: ἄσκη enim uter est uinarius, οὐλάκω uas farinarium.

Methysocottabi.

Μεθυσσοκότταβοι. Vulgari conuitio dicebantur benè poti, quasi cottabo temulenti. Cottabus enim poculi genus est.

Μύτης.

Impendio tacitus, aut in uenerem solutior dicebatur μύτης, quasi dicas mutitor, à μω mutorum syllaba. Dicitur rectè in libidinosos aut suprâ modum uxorios. Rectius autem in uirosas sceminas.

Pireus non fert uasa inania.

Iul. Poll.

Pireus portus erat Atticæ. Huc appellebant uasa oneribus onusta. Eodem conueniebant adolefcentes conuiuium acturi. Hinc dictum scomma in eos, qui gaudent semper cibo potuiq; distendi.

Bos in stabulo.

Βως ἐν ἀνίλιω. Dicebatur inutilis & in ocio uitam degens.

Herculani lecti.

Ἡράκλειοι στρωμαῖα. Herculani lecti dicebantur molles ac delicati.

Abronis uita.

Zenodot.

Ἀβρωνῶν βίω. De molliter ac delicatè uiuentibus. Sumptum à moribus Abronis cuiuspiam notæ luxuriæ.

Episcythizare.

Ἐπισκυθίζω. Lacedæmonionum adagio dicitur. Pro eo quod est, uinum merum intemperantiùs bibere. Commodè deflectas licebit, ad cuiusuis rei intemperantem & immodicum usum.

Sybaritica mensa.

Συβαρτικὴ τραπέζια. De conuiuio dicebatur nitium apparatus. Natum à gentis moribus, Est enim Sybaris oppidum ui-

cinum Crotoni.

Zenodos. **Syracusana mensa.**

Συρακυσία τράπεζα. Prælaute atq; opipara dicebatur. Syracusani enim ut erant olim opibus florentissimi, ita uoluptatibus ac deliciis addictissimi.

Vixit, dum uixit, benè.

Est in Hecyra Terentiana. Conuenit in eos, qui molliter ac suauiter uiuunt, atq; ita faciunt sumptus, ut non multū iuuent hæredem. Est autem amphibologia in uerbo uiuere, quod interdum simpliciter uiuere est, interdum genialiter nitam agere. Catullus: *Uiuamus mea Lesbia atq; amemus.*

Eudæmus. **Teneri calidis balneis.**

Απαλοί θερμολυσίας. Id est: Teneri calidis lauacris. In molles & luxu defluentes dicebatur.

Amazonum cantilena.

Αμαζόνων ἄσμα. In delicatos ac lasciuos, & parū uiros. Amazones ludibrii caussa in molles uiros cantilenas solere celebrare, opinantur quidam.

Aristoph. **Coronam quidem gestans, cæterum
siti perditus.**

Στεφάνου μὲν ἔχωρ, δίψη δ' ἀπολωλός. Id est, Coronam quidem gestans, cæterum siti perditus. In temulentum & lurconem aptè torquebitur, quiq; obligurata re redactus sit ad inopiam.

Ex amphitheto bibisti.

Αμφίθτω ἔπινε. Dicebatur in eum, qui meraciùs ac largiùs potaret. Amphitetum enim erat poculi genus, ita factum, ut quauis ex parte positū staret, nullumq; certū haberet fundum.

Zenodos. **Maschalam tollere.**

Μασχάλλω αἰγερ. Dicebatur qui auidiùs biberet. Sumptum à gestu bibonum, inter ebibendum cyathos gulam ac mentum intendentium, & altiùs erigentium cubitos, ne quid resideat in cyatho liquoris.

Homerus. **Vinum senem etiam uel nolentem salutare compellit.**

Admonet nihil esse tam ineptum, neq; tam alienum, ad quod non incitet ebrietas:

Οἶνος ἀνωγει γέροντα καὶ ἐκ ἰθίλοντα κοινώει.

Insanire facit sanos quoq; copia uini.

Vinum

Vinum caret clauo.

Athenans.

Τὸν οἶνον οὐκ ἔχει κλάυον. Id est: Vinū non habet clauum. Propterea quòd ebrietas nihil consulte neq; moderatè uel dicit uel facit. Obruitur enim ratio, quæ clauo uice sobrios moderatur ac gubernat. Quidius:

Nox & amor, uinumq; nihil moderabile suadent;

Illa pudore uacat: Liber, amorq; metu.

Amphidromiam agis.

Ἀμφιδρομίαν ἀγῖς. Adagium ad uarios usus poterit accommodari: uel ad eos qui pueros ostentant ac circumferunt, aut munuscula captant ambiuntq;. Sumptum à prisca consuetudine, qua mulieres quæ in partu adfuisse, & in obstetricando iuissent, quinta post die manus ablucere solent, ac puerum cursu laribus circumferre: eòq; die munera misitabatur à cognatis sepis plerumq; & polypi, decimo à partu die nomen indabatur infanti. Hesychius Amphidromiam septimo die scribit celebrari solitam.

MAGNIFICA PROMISSA.

Aureus in Olympia stato.

Lucianus in Pseudologista: Χρυσὸς φασὶν ἐν Ὀλυμπίᾳ σταθῆναι. Id est: Aureus, ut aiunt, in Olympia stato. Quem summo premio dignū Græci significant, ei dicere solent: Aureus in Olympia statuere. Plato: Polliceor me statuam auream tibi æqualē Delphis collocaturum.

Aureos polliceri montes.

Χρυσὰ ὄρη ὑπισχνῆσθαι. De iis, qui immensa promittunt, spesq; amplissimas ostēdunt. Terent. in Phor. Is fenem per epistolam pellexit, modò non montes auri pollicens: Vbi modo non significat tantum non, hoc est, propemodum.

Montes frumentī. Mare aureum.

Plautus.

Ad rerum adfluentem copiam transferuntur. Huc poterit ferri quod supra adductum est: Theagonis hecateum.

Solidos è clibano boues.

Aristoph.

Prouerbialis hyperbole de barbarica, siue de lauticiis affatim subministratis. antiquitus enim in deliciis erant cibi in clibano cocti. Primum enim panis in clibano decoqui cœptus quem κλιβάνιτην, hoc est, clibanarium uocabant. eaq; res usque adeo uisa est noua, ut etiam prouerbio locū fecerit; deinde carnes & pisces

pisces eodem modo coqui cœperūt. Vndè & Thunni & id genus alia in cilibano cocta, Xeniorum uice miscebantur amicis. Accommodabitur non inicitè etiam ad præcedentem locum.

Καπνός.

Καπνός, id est, fumus est cognominatus Theagenes, quod magnificè polliceretur, quum esset pauper.

Charetis pollicitationes.

Αὐτὸ Χαρέτιος ὑποσχίσις. Dicitur solitum, ubi quis facillè ac benignè promittit, iuxta illud Nasonis:

Promittas facito, quid enim promittere lædit?

Pollicitis diues quilibet esse potest.

Natum adagium à Charete quodam Atheniensium duce, qui quiduis cuius pollicebatur.

Album panem tibi pinso.

Ἀσπιὸν μάζαν φρυγῶ σοί. Dicitur solitum, ubi quis magnarum rerum spes amplas ostendit. Est enim maza panis genus. Porro Græcis album panem in deliciis fuisse, locis aliquot testatur Lucianus. Et hoc ad lutum accommodabitur.

Ariolari.

Prouerbio dicebatur, qui nihil adferret certi, nihilq; præsentis emolumentum, uerum in diem modò polliceretur. Terent. Sed ego ariolor. Sumptum à diuinis, qui prædicunt euentura.

Ἐπαύλια δῶρα.

Dicebantur magnifica munera, quæ postero post nuptias die sponsæ pater adducebat sponso, pompæ cuiusdam specie.

Modio demetiar.

Μεδίμνω ἀπομετρίω. Ingens & cumulatam sperantis emolumentum. In magna quidem rerum abundantia, non heminis neq; congiis, sed modio metimur. Suidas: Modio metiar acciptum à patre argentum.

Verba importat Hermodorus.

Ἄδεις γὰρ Ἑρμόδορος ἑμπορεύει. Id est: Sunt Hermodori uerba mercimoniuni. In eum dicebatur, qui præter uerba nihil adferret. Aut in eos, qui uerba uendunt pecunia. Quod in poëtas, aduocatos, sumi uenditores rectè dici poterit. Natum aiunt ab Hermodoro quodam Platonis auditore.

Hesperidum mala.

Μῆλα ἑσπερίδων δωρεῖσθαι. Id est: Mala Hesperidum largiri, qui magna splendidaq; largirentur. Vergil.

Aurea mala decem missi, cras altera mittam.

Alybantii hospitis munera.

Aut, Alybantii amici xenia, quoties fit, ut aliquis falsò iactet se magna largitum esse, seu uerbis duntaxat, non re præstet beneficium.

Ad pileum uocare.

Ad libertatem inuitare, aut promissis ingentibus seditionem commouere. Macrobius: Dicit aliquis nunc me dominos de fastigio suo deiicere, & quodammodo ad pileum seruos uocare. Metaphora ducta à ueterum consuetudine, qua serui quum statum inutarent ac manumitterentur, capite raso pileum accipiebant.

Cillicon bona.

Suidas.

Ἀγαθὰ Κιλλικῶν, Id est: Bona Cillicon, subaudi facit, aut habet. Conuenit ubi quis malè factis ac fœdis artibus sibi parauit opes. Huic adagio locū fecit Cillicon quidā, natione Milesius: qui prodita Prienēsis Mileto patria, ampliter quidē, sed fœdè ditatus est. Is cūm proditionem moliens rogaretur, quid nam esset factururus, respondit, πάντ' ἀγαθὰ, id est, Omnia bona. Vnde prouerbium effertur etiam ad hunc modū: πάντ' ἀγαθὰ ὡς ἐστὶν Κιλλικῶν, id est: Omnia bona, uelut inquit Cillicon,

Ἐσπετε νῦν μοι.

Homerus Iliados B.

Ἐσπετε νῦν μοι μῦσαι ἔπος δὲ πρῶτον ἔπειθε.

Dicite nunc Musæ dixistis quippe priora.

In commemoratione rerum ridicularum habebit locum & gratiam.

Ego faciam omnia more Nicostrati.

Suidas.

Ἐγὼ ποιήσω πάντα ἡχρὰ Νικοστράτου. Id est, Ego cuncta more fecero Nicostrati, pro eo quod est, egregiè. Nam hunc aiunt comœdiarum actorem fuisse talè, qualis apud Romanos prædicatur fuisse Roscius.

Sponde, noxa præsto est.

Plato.

Ἐγγύα παρὰ δ' ἄτη. Id est, Sponde, sed noxa præsto est: Nam qui pro altero fideiubet, id pollicetur, quod non sit in ipso solum, præstare, nempe fidem alienam.

MAGNI MOMENTI.

Vel Megaram usq̃.

Vbi quid significamus magni precii, nobisq̃ uehementer
exp

expetitur, dicimus: Huius rei gratia uel in Indiam usq; proficisceretur. Aut, Digna res est, cuius gratia uel in Hyberniam usq; nauigetur. Socrates apud Platonem: Mihi sanè tanta cupiditas est audiendi, ut si pedibus uel Megaram usq; ambules, non te sim relicturus.

Plautus.

**Dignum propter quod uadimonium
deseratur.**

Vbi rem maximi momenti uolumus significare, quæq; uel quantouis dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cuius gratia uadimonium deseratur. Nam qui uadati sunt, non nisi iummo suo periculo abesse possunt.

M A L E D I C E N T I A.

Suidas.

Ἰαμβίζειν.

Prisci dixerunt pro conuiciari ac maledicere, uoce ducta ab Iambo pede, qui conuicius repertus est, impetum ferientis atq; impotentis exprimens. Vnde & hominem ad conuiciandum propensum *ιαμβίζον* appellant.

Στλωϊῶσαι.

Est alterum asperis conuiciis incessere. Athenis erat festum quoddam, in quo ius erat dicitariis & conuiciis in alios ludere. Vnde *Στλωϊῶσαι* dici cœperunt, qui liberius in quempiam debacchantur. Festo nomen erat *στυία*, *στυῖον* enim proprie dicitur, quod asperum auribusq; molestum est.

Hesychi.

Execrationes ferere.

Ἀγὰς ἐπισπᾶσαι. Dicebantur, qui diris deuouerent aliquem. Indè natum, quòd apud Cyprios esset solenne, quoties fererent hordeum, addito sale, deuouere quibus malè uellent.

Mæsonica dicitaria.

Dicitaria petulantius iacta, prisci Mæsonica uocabant: *σκαίμματα Μαιωνικά*, à Mæsonne quodam histrione comœdiarum Megarensi.

Vltra Hyperbolum.

Υπὲρ τὸν Ὑπέρβολον. Id est, Vincit Hyperbolum. Hyperbolus quispiam erat mirum in modum appetens litium. Vnde conuenit in eos, qui simili laborant morbo.

M A L I R E T A L I A T I O.

Pausanias.

Neoptolemi uindicta.

Νεωπτολεμική & τίσις. Id est, Neoptolemica uindicta. Vbi quis pat

patitur eadem, cuiusmodi patrauit in alios. Siquidem Neoptolemo Achillis filio, qui Priamum in ipsis palatii focis occiderat, nicissim euenit, ut & ipse apud Delphos ad Apollinis aram occideretur.

Termeria mala.

Τερμῆρια λανὰ. Veteri prouerbio dicantur ingentia, maxime quoties mala quæ quis in alios impegerit, aliquando in ipsius caput reraliantur. Suidas ait locum quendam esse in Caria, cui nomen Termerio, quo tyranni quandoque pro carcere soleant uti.

Cædimus, inq; uicem præbemus crura sagittis.

Persius Satyra IIII. Id est, Vicissim carpimus & carpimur, ridemur, & ridemus, mordemus & mordemur, lædimus & lædimur. Horatius.

Cædimus, & totidem plagis consumimus hostem.

Dedi malum, & accepi.

Beticum adagium est, quo licebit uti, quoties eiusmodi permutatio uidebitur facta, ut malum pro malo sit redditum, & par pari relatum, ueluti si quis improbum generum dedisset, ac nulum item improbam recepisset.

Plinius.

Qui quæ uult dicit, quæ non uult audiet.

Terent. Si mihi pergat quæ uult dicere, quæ non uult audire. Rursum in prologo Phorm. Benedictis si certasset, audisset bene. In prologo Andriæ: Desinant maledicere, malefacta ne noscant sua. In prologo Eunuchi: Tum si quis est, qui dictum in se inclementius existimet esse, sic existimet, sciat responsum non dictum esse. Responsum enim uocat conuictum, conuictio redditum. Vulgò dicitur. Ut salutabis, ita & resalutaberis.

Eodem bibere poculo.

Est iisdem affici incommodis, malisq; communibus obnoxium esse. Plautus: Ut senex eodem hoc poculo, quo bibi, biberet.

MALVM CONDVPPLICATVM,

AVT RENOVATVM.

Ignem igni ne addas.

Μὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ. Id est: Ne incendium incendio addas. Plauto lib. de legib. secundo uetat ne pueri ad annum usq; duodecimum uinum bibant, ne si uini calor accesserit ad feruorem ætatis,

ατatis, ignem igni suggerere uideantur.

Ignis non extinguitur igni.

Πυρὶ ἔσβεσθῆναι πῦρ. Id est, Igni non extinguitur ignis. Malum malo non tollitur, ira non sedatur iracundia, sed ferocitas sedatur lenitate, malum patientia tollitur, iniuria beneficio uincitur.

Oleum camino addere.

Malo fomentum, ac uelut alimoniam suppeditare. Hierony. ad Eustoch. Vinum & adolescentia, duplex est incendium uoluptatis. Quod oleum flammæ adiicimus?

Oleo incendium restinguere.

Ελαιῶ πῦρ σβεννύειν. Dicitur solitum, ubi quis ea admouet remedia, quæ malum magis ac magis exacerbent. Veluti si quis offensum iurgiis & conuiciis uelit placare.

Plato. **Hydrum secas.**

Υδραμ τέμνεις. Dicitur est loco, Inanis opera.

Sophocl. **Malum malo medicari.**

Τὸ κακὸν κακῶ τέρραπνύειν. Est malum aliud alio malo tollere.

Morbum morbo addere.

Est conduplicare malum. Euripides: Μὴ νοσῶντί μοι νόσον προσθῆς ἄλλοι γὰρ συμφορᾷ βαρύνουμαι.

Nec tu mihi morbo laboranti, alterum

Appone morbum, nam fat hoc premor malo.

Lutum luto purgare.

Πηλῶ πηλὸν καθαίρειν. Dicitur, ubi res fordida fordibus tollitur, hoc est, quum sordes non tolluntur, sed mutantur.

Aristoph. **Pro cæco exoculatus est.**

Quum uidemur corrigere quod dictum est, sed altero uerbo, quod uel idem polleat uel magis etiam lædat, ueluti si quis dicat. Non furatus est, sed uolauit.

Herodot.

Post Marathonem pugna.

Μετὰ τῆν Μαραθῶνα μάχην. Id est: Post Marathonem præliū. Vbi quis post calamitatem in aliam nouam rursus incidit. Marathon locus est Atticæ, crebris cladibus insignis, ubi acerrima pugna fuit cum Persis. Simile huic: Post bellum tumultus.

Phocylidi.

Lis litem serit.

Ἐγὼ δ' ἔριμ ἐπιτητυώ. Id est: At lis seritur de lite uicissim. Rescanda iniuria est, non retalianda.

De fumo ad flammam tendere.

De eo qui se à rebus dubiis in præsens exitium conicit.

Litem parit lis, noxa item noxam parit.

Δίκη δίκη ἐτικτι, καὶ βλάβη βλάβη. Senarius in rixosos & litem auidos.

Fallacia alia aliam trudit.

Terent.

Sumptum à consuetudine conātium fallere, ac dolis confarcinantium, ne deprehendantur. Vnde confutis dolis dixit Plautus. Et sutelas appellat huiusmodi technas. Et apud Homerum, δόλος ὑφαίνειν, id est, Dolos texere.

Refricare cicatricem.

Quære loco laceffentis.

Ilico hyems erit.

Εἰ δ' ὁ νότος βορέαν προκαλίσειται, αὐτίκα χειμῶν. Id est: Ilico hyems fit, ubi boream accersuerit auster.

Aristotel.

Vbi malum malo successerit, ant ingens periculum imminet.

Præstat uni malo obnoxium esse quàm duobus.

Aristophanes in concionatricibus hunc senarium prouerbialem refert:

Ἐνὶ γὰρ συνίχθαι κρείττον ἢ δυοῖν ἰκανοῖν. Id est:

Vni atq; geminis præstat inuolui malis.

Quoties utrunque malum euitari non potest, danda tamen opera quo declinemus alterum, & in id quod minus habeat incommoditatis incurramus.

Ad hunc locum refertur: Post bellum tumultus.

Est pylus ante pylum. Adducetur infrà.

MALVM VERTENS BENE.**Nunc bene nauigauì, cùm naufragium feci.**

Plutarch.

Νῦν ὡὐ περιλήκκα ὅτι νησανάγκκα. Quoties id quod uidetur incommodum, fortuna præter spem uertit in bonum.

Laqueus auxiliari uidetur.

Ἀμύβει ὡὐ ἴσικου ἢ πάγν. Id est: Laqueus ita ut uidetur, & bono fuit. Dicitarì consuevit, quoties incommodum alicui uertetur in bonum. Veluti si quis Turca bello captus seruiret apud Christianos, isq; hac occasione nostræ religionis sacris initiaretur. Aut si diues ad inopiam redactus, hac occasione fieret ex luxurioso sobrius, ex impio pius.

*J. dicitur,***Bellum haud quaquam lachrymosum.**

Ad αειρος' ωλεμι ⊙. Id est: Bellum lachrymis carens. Vbi uictoria contigit citra cædem & sanguinem. Effertur etiam ad hunc modum: Incruentum statuit trophæum.

MALVM ASSVETVM.

Callum ducere.

Prouerbiales metaphoraë sunt: Callum ducere, & Occallescere, siquidem ad animum torqueantur. Quintilianus libro duodecimo: Et ingenio adhuc alendo callum inducere. Sæpiculè legimus apud Tullium, occalluisse aures, quum assuetudo sensum mali adimit.

Dies adimit ægritudinem.

Terēt. in Heaut. Quod audio uulgò dici, Diem adimere ægritudinem hominibus.

*Ημερα.***Malorum assuetudo.**

Qui malis assueuerit, ac permulta tulerit, commodiùs fert & aliud, si quod incidit infortunium.

Nec enim ignari sumus.

Vbi quis ad tolerantiam præsentium incommodorum animat sese præteritorum malorum recordatione, non infestiuiter usurpabit illud ex Odyss. γ.

Τίθλαθι δὴ ἡραδίη καὶ λύντερον ἄλλο πῶτ' ἴτλας. Id est: Obdures anime, & quondam grauiora tulisti.

Id æmulans Vergilius:

O passi grauiora, dabit deus his quoq; finem.

Durate, & uosmet rebus seruate secundis.

*Plautus.***Nota res mala, optima.**

Dictum est sub persona senis, suadere conantis amico, ne uxorem tametsi malam repudiaret, aliam ducturus, propterea quòd plerunq; fit, ut qui commutat primum, pro malo peius accipiat, tum ignotum pro noto, insuetum pro familiari. Tantum enim ualet assuetudo, ut mala quibus assueuerimus, optima uideantur. Contrà, quæ sunt optima, propter insolentiam pessima uideantur.

Vsus est altera natura.

Nihil hoc dicto celebratius: *Εθ' ἄλλῃ φύσει*, id est: Vsus altera natura. Natura nihil efficacius potentius ue. Vnde Satyricus: Custode & cura natura potentior omni,

Scarabæo

Scarabeo citius persuaseris.

Lucian.

Θάσσοι ὁ κάρβαρος ἂν μίσησθ' ἴδω. Id est: Citius scarabeum in diuersam sententiam pertraxeris. De iis qui malis assueverunt, à quibus reuocari non possunt, eò quòd assuetis uideantur optima.

MALVM ACCERSITVM

AVT RETORTVM.

Nienſis tragœdos conduxit.

Lucian.

Οἰκνὺς φραγῶδους ἐμύθωσε. Vbi quis ultrò prouocat quempiã, undè sua audiat probra.

Suo iumento sibi malum accersere.

Plautus.

Qui ipse sibi malorum est autor, suo iumento sibi malum accersere dicitur. Tanquam suo sumptu suaq; opera, quasi suo pte plauſtro, malorum sarcinam apponet sibi.

Suo sibi hunc iugulo gladio, suo telo.

Terent.

In eum, qui suis ipsius dictis reuincitur, aut qui suo pte inuenito dolo ue capitur. Quid.

Remigiumq; dedi, quo me fugiturus abires.

Heu patior telis uulnera facta meis.

Suo ipsius laqueo captus est.

Metaphora sumpta ab iis, qui instructis pedicis, auibus, aut feris insidias tendunt.

Suo ipsius indicio periit forex.

Terentius. Egomet meo indicio miser quasi forex hodie perit. Donatus admonet esse prouerbium in eos, qui suapte uoce produntur. Atque hinc existimat ductam esse metaphoram, quòd foricum proprium sit, stridere clarius quàm mures. & c.

Incidit in foueam quam fecit.

In Odis Dauidicis: Λάκκων ὄρυξε, καὶ ἀνίσκαψεν αὐτὸν, καὶ ἐμπωῖται εἰς βόθρον, ὃν ἐργάσατο. Lacum fodit, & aperuit eum, & incidet in foueam quam fecit.

Captantes capti sumus.

Ἄρῶντες ἡρήμθα. Quòd res praposterè euenit, ut ipsi circumueniamur ab iis, quibus conabamur imponere.

In uenatu perist.

Lucianus: Αὐτὴτε ἀπώλετο ἰσθὲ τῆς ἄγρας. Id est: Et ipsa uenatu perit, hoc est, dum adolescentem uenatur, studetq; irretire, etiam ipsa sese perdidit.

Hanc te hnam in teipsum struxisti.

Eandem sententiam aliter expressit Lucianus:

Ὡς ἡ σοφίσα κατὰ σου ἔσωτ' ἑσθ' ἡμαρ. Id est: Itaq; commentum in tuum ipsius exitium reperisti. De hæredipeta, qui ueneno quo senem appetiuerat, ipse fortè fortuna captus interiit. Utendum erit quum dolus in alterum excogitatus, in caput auctoris recidit.

Qui inspuerit in cauernam fornicarum.

Ὡς ὁ πηύσας ἐς μωμηνίαν, διδῆ, τὸ χύλιν. Id est: Quod qui inspuerit in agmen fornicarum, huic intumescunt labra. Torqueri poterit in eos, qui multitudinem imbecillium quidem, sed tamen numerosam & concordem prouocant.

Plutarch.

Ex ipso boue lora sumere.

Ἐκ τοῦ βοῦς τοὺς ἱμάντας λαμβάνειν. Qui quo lædunt quempiam, ab ipso quem lædunt accipiunt. Metaphora sumpta ab agricolis, qui lora cædunt è bouum tergoribus, quibus boues uinciunt.

Viro Lydo negocium non erat, at ipse foras profectus parauit.

Ἀνδρὶ Λυδοῦ πράγματ' αὐκ' ἤν, ἀλλ' αὐτὸς ἐβελθὼν ἐπρίατο. Dicitur solitum, ubi quis impatiens ocii, ipse sibi negocium ac turbam accersit.

Cicero.

Talia gignit bellum.

Τοιαῦθ' ὁ πλίμων πόλεμος ἐβόργάξει. Id est: Similia bellum calamitosum parit. Docet hic senarius: E dissidiis eorum qui rempublicam administrant, multa gigni absurda. Id translatum ad priuatam discordiam, plusculum habebit gratiæ.

Cicero.

Securim iniicere.

Dicuntur, qui uehementer lædunt ac uulnerant.

Aristotel.

Sibi parat malum, qui alteri parat.

Ipsæ sibi mala cudit: quisque alii mala cudens. Nemo potest alterum iniuria afficere, nisi prius lædat seipsum. Qui alium fraudat pecunia, seipsum spoliatur bona mente, grauius seipsum lædit quàm alterum.

Athenens.

Chius dominum emit.

Χίος ἀσπότῳ ὠνήσατο. Id est: Chius dominum mercatus est. In eos quadrabit, qui sibiipsis malum accersunt. Natum inde, quod quum Chii primi seruis mercenariis instituisent uti,

nti, postea subacti à Mithridate Cappodoce, propriis seruis uincti sunt traditi.

Mala attrahens ad se, ut cæcias nubes.

Gellius.

Κακ' ἐφ' αὐτὸν ἔλκων ὡς ἐλακίας νέφος. Id est, Sic mala sibi ipsi, ut cæcias nubem attrahens. In eos, qui sibi ipsi litium ac negotiorum materiam pariunt, accersuntq;. Ducta similitudine ab eius uenti natura, cui nomen cæcias.

Omnes attrahens, ut magnes lapis.

Suidas.

Πάντας γ' ἐφ' ἑλκων οἷα μαγνήτις λίθος. Id est, Cuncta attrahens, haud aliter ac magnes lapis. Ducta metaphora à natura lapidis, ferrum ad se trahentis.

Ne quid suo suat capiti.

Terentius in Phormione: Pro eo quod est, ne quid mali sibi conciliet.

In cælum expuis.

Εὐραυνῶν πύργε. Id est, Facis quod in tuum ipsius recidat caput. Aut, Obloqueris his, qui facile possunt lædere. Confine illi: A duersus stimulum calcitrare.

Spontanea molesta.

Celebratur inter Græcos cū primis bellus, & elegās trimeter.

Ἀνθαίρειτος ἢ π' ἡσὶν ἢ τ' ἐκνωμ σπορά. Id est,

Utroneus dolor est parare liberos. Dicitur non potest quātum, & quām molestum negotium sit, educare filios: præsertim cū adeo pauci sint, qui parentum officio respondeant.

In tuum ipsius malum lunam deducis.

Ἐπὶ σαυ τῷ πλὴν σελήνῃ καθιλεῖς. Aglaonice quæriam, quum per Astrologiam defectus præsciret, iactabat se lunam è cælo detracturam in terras. Atq; eius iactantiæ pœnas dedit. Prouerbiū igitur hinc sumptum dicebatur de iis, qui suis ipsorum artibus sibi malum accerterent.

Lunam detrahere.

Τὴν σελήνῃν κατασπᾶ. Id est, Lunam detrahit. Consuevit dici de eo, cui res uehementer adueriæ uiderentur. Sumptum ab Aglaonice, ut suprâ.

Dares Entellum prouocas.

Conueniet uti, quando quitpiani iuuenili temeritate læcessit aliquem, non perinde promptum ad suscipiendum certamen, uerūm intolerandum, si semel inierit. Sumptum ex quinto Æneid. libro.

Atlas cœlum.

Ατλας τὸν ἕρανδρον. Subaudiendum suscepit. Dici solitum de his, qui sese magnis & molestis inuoluunt negociis, ipsiq; sibi malum accersunt. Nam hic cœlum hospitio suscepit. Deprehensus autem, quod illi struxisset insidias, præceps datus est in mare Atlanticum.

Homær. **Accersitum malum.**

Επίσπασεν ἑαυτὸν. Accersitum malum dicitur, cuius ipse tibi causam præbueris.

Coruus serpentem.

Κόραξ τὸν ὄφιον. Vbi quis suo ipsius inuentu perit. Sumptum ex apologo quodam Aesopi, Coruus esuriens serpentem in aprico dormientem cōspicatus rapuit, à quo morsus perit. Cogitatum ei: Coruus scorpionum. Torquere licebit & in hominem ob edacitatem periclitantem.

Bis interimitur qui suis armis perit.

Magis dolent incommoda, quibus ipsi dedimus occasionem;

Colubrum in sinu fouere.

Ὀφίον ἐν τῷ κόλπῳ θάλπειν. Id est, Serpentem in sinu fouere. Dicitur qui complectitur amore, studioq; prosequitur ingratum. Sumptum ab apologo quodam Aesopi.

Plauto. **Hostis domesticus.**

Vbi malum non aliunde proficiscitur, sed ex nobis ipsis nascitur.

Capra gladium.

Αἰξ μάχαιραν. Subaudi, reperit. In eos dicitur, qui ipsi reperiunt, quo pereant.

Pyraustæ gaudes gaudium.

Χάραυν πυραύστῃ χαίρεις. De momentanea fluxaq; uoluptate. Ostendimus alicubi pyraustam ad lucernas aduolentem, ambustis alis perire. Vnde natum prouerbiū: Pyraustæ fatum. In eos, qui sibi ipsis exitium accersunt,

Prudens in flammam mittere manum.

Hieronymus usurpat pro eo quod est, sciens expono me discrimini malisq; obiiicio.

Plautus. **Calidum prandium comedisti.**

Fecisti, quod tibi magno malo sit futurum. Ab his sumptum, qui se noxiis ac letiferis ingurgitant cibis, postea uentris tormina sensuri,

Malum consilium.

Malum consilium consultori pessimum. In eos, in quorū caput recidit, quod aliis perperam consuluerunt. Hesiodus:

Οἱ αὐτῶ ἑαυτὰ τῶν ἄλλῳ ἑαυτὰ τῶν ἄλλῳ.

ἢ ὃ ἑαυτὸν βλάπτει τῶ βλάπτουσι ἑαυτὸν. Id est,

Ipse sibi nocet is, alium qui lædere querit.

Consultum malè, consultori pessima res est.

Camelus desiderans cornua, etiam aures perdidit.

ἢ ἑαυτὸν ἐπιθυμῶσα κεράτων καὶ τὰ ὄτια προσπαθῶσα. Conueniet in eos, qui dum peregrina sectantur, ne sua quidem tuentur. Sumptum ex apologo de camelis, qui per oratorē cornua à Ioue postularunt. Ille offensus stulta postulatione, aures quoq; resecurit.

Sibi malum repperit.

In eum, qui suo læditur inuento, quadrabit illud Homeri ex Odyss. φ.

Οἱ τ' αὐτῶ πρῶτον καλὸν εὗρετο οἰνοκρήνων. Id est,

Qui sibi perniciem uel primum repperit ipse

Vino uictus.

Dictum est de Eurytione, qui primus inuenit usum uini, peremptus à Lapithis.

Cœno puram aquam turbans, nunquam inuenies potum.

Dici solitum, ubi quis ea, quæ sunt per se pulcherrima, contaminat admixtis iis, quæ sunt turpissima.

Bellerophontes literas.

Zenodotus

Βελλεροφόντης τὰ γράμματα. Subaudiendum, adfert, aut aliud aliquod. Locus erit huic prouerbio, quū quis literas uelut commendatitias perfert, quæ contra iptium sint descriptæ. Vulgò literas Vriæ uocant. Plautus:

Tace, nullus homo dicit, hæ tabulæ te arguant,

Quas tu attulisti, hæ te uinciri iubent.

A hæ Bellerophontem iam tuus me fecit filius,

Egomet tabulas detuli, ur uincirer.

Ale luporum catulos.

In eos, qui læduntur ab iis, de quibus benemeriti sint, aut in ingratos. Nam plerumq; solet id usū uenire illis, qui catulos luporum enutriunt,

*Idem,***Phoci conuiuium.**

Φόκος ἔραυθ. Id est, Phoci præmium, siue conuiuium. Distinctari suctum, ubi quis suo malo conuiuas acciperet. Aiunt Phoco cuiusdam filiam fuisse iam nuptiis maturam. Is procos (nam erant complures) conuocare solitus, præmia statuebat, & cōditionibus subinde nouis propositis, nuptias prorogabat. Quam obrem indignati iuuenes, Phocum in conuiuio trucidarunt.

*Zenodot.***Puer glaciem.**

Ο παῖς ἐμύσῳ. Dicebatur in eos, qui quā retinere quippiam non possint, nolunt tamen amittere. Veluti si quis magistratum recusset deponere, cui gerendo sit impar.

*Athenæus.***Turdus ipse sibi malum cacat.**

Κίχλα χίσει ἀυτῆ ἑαυτοῦ. In eos, qui sibiipsis ministrent exitiū causam. Siquidem uiscum, autore Plinio, non prouenit, nisi maturatum in uentre, ac redditum per anium aluum, maximè palumbium ac turdorum.

*Tercet.***Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum.**

Verba sunt Phormionis parasiti, qui quoniam fuerat autor consilii de ducenda puella, æquum esse putat, ut suo periculo rem item expediat. Translatum ab aliato rusticorū mortario. Idem: Colo quod aprasti, ipsi tibi nendum est. Id est, Tu incipiundi autor extitisti, nunc idem explices oportet.

*Ausonius.***Faber compedes, quas fecit, ipse gestet.**

Competit in eos, qui sibiipsis autores sunt malorum. Flagellum ipse parauit, quo uapularet.

*Athenæus.***Ipse sibi mali fontem reperit.**

Sunt enim & perniciosi fontes, quorum aqua gustata mortē aut insaniam adferat.

*Zenodot.***Bos aduersus seipsum puluerem mouet.**

Βῶς ἐφ' ἑαυτῷ λονιᾷ. Id est, Bos aduersus seipsum puluerem mouet, siue festinat. Vbi quis ad suum ipsius malum uolens lubsens que ducitur. Nam boues facile se præbent uinciendos.

*Suidas.***Echinus partum differt.**

Ἐχίνος τὸν πόνον ἀναβάλλει. De iis, qui prorogarent quippiam suo malo. Veluti qui creditam pecuniam comperendināt, tamen aliquando reddendam uel maiore cum scœnore. Aiunt echinum terrestrē stimulata aluo remorari partum, deinde iam asperiore ac duriore facto scœtu mora temporis, maiore cruciatu parere.

Nostris

Nostris ipforum alis capimur.

Athenaus.

Τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἀλισκόμεθα. Id est: Nostris ipforum pen-
nis capimur. Fertur autem apologus huiusmodi: Aquilā ic̄tam
fagitta, quum inspexisset iaculum ad imaginem pennarū effi-
ctum, imitatumq̄; dixisse: Hæc non ab aliis, imò pennis propriis
capimur. Cōueniet in eos, qui ipsi præbēt occasionem sui mali.

Capra contra sese cornua.

Ἡ αἰψ̄ καθ' ἑαυτὴν τὰ κέρατα. Ab apologo nar̄ti. Capra quæ-
piam quum esset iaculo uulnerata, circumspectans unde nam id
mali sibi aduenisset, arcum contemplans caprinis cornibus cō-
pactum dixit ad hunc modum: In meam ipsius perniciem pro-
duxi cornua.

Carpathius leporem.

Aristoteli.

Ὁ Καρπάθῳ τὸν λαγῶν. Dicebatur in eos, qui sibi rem no-
xiam accerserent. Hinc deductū adagium, quod quum in Car-
pathiorum insula lepores non essent, illi curarunt importandos
alicunde. Verum ubi eius animantis magna uis increuisset, ut
est mira fecunditas, fruges insulæ populari cœperunt.

Calidam ueruti partem.

Zenodot.

Τὸ θερμὸν ἔθελῃ. Subaudiendum arripuit, Vbi quis per
imperitiam negocii, ea parte rem aggreditur, qua minimè tutū
fuerat aggredi. Sumpta metaphora ab iis, qui per impruden-
tiam, eam ueruti partem manuprehendunt, quæ caleat; deinde
offensi reiciunt, & alteram partem apprehendunt.

Cornix scorpionum.

Κορώνη τὸν σκορπίον. Subaudiendum, rapuit. Quadrat in hos,
qui parant eos lædere, undè tantundem mali sint uicissim acce-
pturi. Quemadmodum cornix correpto scorpio, arcuata illius
cauda, uulnus accepit letale periitq̄;

Cornutam bestiam petis.

Plautus.

Qui illum laceffit, qui paratus sit retaliare iniuriam.

Cicadam ala corripuisti.

Lucianus.

Τίτηγα πτερῶν σωέλκφας. Cicadæ si presseris alas, ueheme-
ntius etiam pertrepit, ita ne quis hominē poetam sibi faciat ini-
micum. Horatius: Genus irritabile uatum, dixit.

Irritare crabrones.

Plautus.

Τὰς σφικκίας ὀρεδίσειν. Id dictum est à poëta in mulierum in-
genium, quibus iratis si repugnes, magis prouoces. Est autem
crabro insecti genus, affine uestris pertinacissimum, aculeoq̄;

pestilentissimo.

Suidas.

Octipedem excitas.

Οκτώπυρον ἀνγείρεται. Nimirum scorpionum, quem non nisi tuo periculo suscitares.

Aristoph.

Anagyris commoues.

Ἀναγυρίων κινῶς. In eos, qui sibiipsis malorum autores essent. Anagyris genium quendam existimant, qui propter uiolatum facellum suum uicinos omnes funditus euertit.

Diogenes.

Suem irritat.

Ὑπὸ δόξιναι. In audium rixarum dicebatur. Sus enim agrestis prouocatus, rectam petit eum, a quo prouocatus est.

Leonem stimulas.

Τὸν λέοντα νύτῃσι. Id est: Leonem pungis seu uellicas. De his, qui potentem ac ferocem in suum ipsius exitium prouocat.

Caesullus.

Ipsa olera olla legit.

In eos quadrabit, qui suum ipsorum uicium in aliud quippiam reiiciunt: aut, qui sic ad scelus aliquod, quasi facti sunt, ut non possint non peccare. Nam olla coquendis oleribus nata est.

Vergil.

Fontibus apros. Floribus austrum.

Vbi quis optat nocitura.

Eheu, quid uolui misero mihi? floribus austrum.

Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Nam auster uentus floribus inimicissimus est.

Leonem radere.

Λίοντα ξυρῆν. Dicuntur, qui feroces & præpotentes arte trahant & illudunt magno suo periculo. Usurpauit hoc adagium Socrates apud Platonem lib. de Repub. i. negans se usque adeo dementem esse, ut leonem ausit tondere, & Thrasymacho homini præferoci illudere.

Diogen.

Nemo læditur nisi à seipso.

Nemini fit iniuria si eam existimet ad se non pertinere.

Idem.

Arcadiam me postulas.

Ἀρκάδιον μὲ αὐτῆς. Conuenit uel in magna uel inutilia petentem.

Eurycles.

Εὐρύκλεις. Vulgato cognomine dicebatur, qui de se suisque incommodis aliquid diuinaret. Hoc nomine uates fuit quipiam *Ἐτασμίωθ* cognominatus, hinc, ni fallor, quod ex astris uera prædicaret, *παρὰ τὸ ἰατρῆον*.

Ipsc

Ipse sibi perniciem accersiuit.

In eum qui sibi pertinaciter accersit malum, cui ueluti fato destinatus sit, congruet illud ex Homeri Iliad. N.

Τὸν Ἄ' ἀγε ῥίγα κακῆ δανάου τίλθ' ἄι. Id est:

Ilum mortis in exitium mala parca trahebat.

Bœotia uaticinare.

Zenodot.

Βοιωτοῖς μωντώσαω. Abominantis est seruo, perinde ut si dicimus, hostibus ista uaticinare. Aptius dicetur in eum qui tristia uaticinatur, si quando precabimur ut ea in ipsius caput recidant.

Ipsi testudines edite qui cepistis.

Αυτοὶ χελώνας ἰσθίωθ' οἶπιρ ἔλιτε. Id est:

Qui prædidistis, iidem edite testudines.

In eos dicitur, qui posteaquam inconsultè quippiam adortī sunt, aliorū implorant auxiliū, quos suo negotio admisceant. Ex apologo quodam nata parœmia.

Oenoe charadram.

Hesych.

Ὀινόη τίν χαράδραμ. Id est: Oenoe torrentis alueum. Charadra significat Græcis eam terræ fissurā, quam aqua pluuiā, aut torrens, nonnunquam terræ motus efficit. Dicitur solitum in eos qui ipsi malum accerserent. Hinc nata parœmia, quod Oenoe uicus quidam sit Atticæ, quem qui incolebant, alueum quendam torrentis uicinū, suis finibus incluserunt. deinde ingruente immodica ui aquarū, & ob id corruptis agris, agricolationem perdidisse. Effertur adagium ad hunc quoq; modū: Ὀινῶοι τήν χαράδραμ. Id est: Oenæi charadram. Vbi quippiam accersitur ad commoditatem, undè perniciēs adfertur.

Malum benè conditum ne moueris.

Vergil.

Μὴ κινῆν κακόν ἐν κέλευθον. Id est: Ne moueris malum benè conditum, siue quiescens. In eos, qui sua stultitia sibi turbas excitant.

Mouere Camarinam.

Κίνῆν τίν καμαρίνω. Est sibi ipsi malum accersere. Camarina palus est iuxta oppidum eiusdem nominis, quæ siccata pestilentiam creauit, &c.

Pyraustæ interitus.

Zenodot.

Πυραύστῃς μόθ. In eos dicebatur, qui sibi ipsi exitium accersunt. Ait enim Zenodorus pyraustam insectū esse, quod lucernis aduolet, atq; ita exustis alis, concidat, pereatq;.

Ipsō

Ipso cratere.

Ipso cratere contingāt mala. Dicitari solitum de iis, in quos recidit, quod per insidias in alios moliebantur. Crateram enim quasi malorū fontem uocat. Unde κρατήρ κακῶν, id est, Crater malorum.

Docui te urinandi artem, & tu me
uis demergere.

- In eos quadrat, qui benefacta malefactis retoliant.

Fecem bibat, qui uinum bibit.

Qui fructus sit optimis, eundem boni consulere debere dete-
riora. Aristophanes in Pluto:

Ὅμως δ' ἰπιδὴ καὶ τὸν οἶνον ἤξις
Πίνειν, συνκυστόν τ' ἐστὶ καὶ τὴν τρυγά. Id est:
At ubi haud grauatus bibere uinum es: fex item
Tibi nunc eidem est ebibenda scilicet.

MALVM MALE VITATVM.

Lucianus.

Fumum fugiens, in ignem incidi.

Κάπνον γὰ φεύγων, εἰς τὸ πῦρ περιπίπτει. Dum uito fumum,
flammam in ipsam decidi. Horatius:

In uitium ducit culpæ fuga, si caret arte.

Euitata Charybdi in Scyllam incidi.

Τὴν Κάρυβδιμ ἰκρυγῶν τῇ Σκύλλῃ περιπίπτει. Dum uito gra-
uius malum, in alterum diuersum incidi. Sumptum ad agium ab
Homericæ fabula, quæ narrat Vlyssæm dum metu Charybdis
propius ad Scyllam nauem admouet, sex è comitum suorum
numero perdidisse.

Ne cinerem uitans in prunas incidas.

Μὴ τίφραμ φεύγων εἰς ἀνθρακίαν πίπτει. Id est: Ne cinerem
fugiens, in carbonariam incidas.

Apostolus.

Cucurrit quispiam, ne pluuia madesceret,
& in foueam præfocatus est.

Ubi quis leuius malum incautius fugiens, in maximum in-
currit.

MALVM IMMEDICABILE.

Zenodot.

Chironium uulnus.

Χηρώνειον ἔλκεθ. Immedicabile malum appellabant. Chiron
in bello aduersus centauros, ictus ab Hercule, uulnus immedi-
cabile

cabile accepit in pede, undè periit.

Podex lotionem uincit.

Vide, Ingenii malitia.

Acesias medicatus est.

Αισίας ιάσατο. Dicit solitum de re, quæ semper uergeret in deterius, quoq; magis accuraretur, hoc peius haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus.

Non liberat podagra calceus.

Plutarchus: *ὄντι ποδάγρας ἀπαλλάττει καλτίνι, ὄντι δακτύλι πωλυτελής παρωνυχίας, ὄντι διάδημα κεφαλαλγίας.* Id est: Nec podagra liberat calceolus, nec preciosus anulus ungulum uicio, nec diadema capitis dolore. Plutarchus utitur ad hunc modū: Si diuitiæ reliquaq; fortunæ munera, non tollunt morbos corporis, quanto minus mederi possunt animi malis?

MALVS VICINVS.

Salfuginosa uicinia.

Aristoph.

Ἀλωγὲρ γήτερονικα. De sterili, agresti, atq; inhumana uicinia dicebatur. Traductum ab agris mari finitumis, qui plerunq; solent ad culturam inhabiles esse.

Aliquid mali propter uicinum malum.

Plautus.

Admonet uti bonorum conuictum & consuetudinem expetamus, ut malis nos quàm maximè possumus, abducamus.

Si iuxta claudum habites, sub claudis

Plutarchus.

care disces.

Ἀν χωλῶ περιουήσῃς ὑποσκάσειν μαθήσης. Prouerbiū admonet periculosam improborum hominum consuetudinem uitandam.

MANSVETUDO.

Maçtata hostia lenior.

Horatius: Maçtata ueniet lenior hostia. De spontaneis ac mansuetis. Sumptum est à sacrificiis, in quibus explorabatur hostia, ducto per frontem cultro. Idq; maçtare uocabant. Vndè, qui spectata sunt uirtute, eos maçtos uirtute uocant.

Auricula infima mollior.

Tullius usurpat in epittolis. Translata metaphora ab ea auriculæ parte, qua non est aliud in humano corpore mollius aut flexibilius.

Sedens

Sedens columba.

Ἡμεῖς πικρὰς. Suidas indicat dici solitum de supra modum mansuetis ac simplicibus. Nam columbæ quum uolant, fallunt cæteras pernicitate uolatus: quum sedent, nihil mitius ac simplicius.

Spongia mollior.

Ad eandem formam dicebatur, Pepone mollior. Mitior malua. Item: Cinædo mollior. Prisci saltatores & pantomimos cinædos uocabant.

*Theocrit.***Apio mollior, aut mitior.**

Ἀπὶς πιπαιτέρῳ. Id est, Apio mitior. Est autem apius Græcis raphanus, aut piri genus.

*Plautus.***Oleo tranquillior.**

In homines minimè iracundos, leniq; ingenio præditos. A liquoris natura sumpta.

*Diogenia.***Mitior columba.**

Πραότερῳ περισσεῖας. Id est: Mansuetior columba. Columbi-na simplicitas ubiq; laudatur.

Cera tractabilior.

Κηρὸς ὑππλατίστῳ. De uehementer docili dicebatur, aut de ingenio facili tractabiliq;, & in quemuis habitum sequaci. Horatius: Cereus in uitium flecti, monitoribus asper.

M E M O R I A.

*Cicero.***Iucundi acti labores.**

Ex ipsa hominum natura sumptum adagium. Est enim hoc insitum omnibus, ut iucunda cuiq; sit anteaكتورum malorum aut periculorum secura recordatio, commemoratioq; præsertim insignium fatalium.

*Amphis.***Quæ dolent, molestum est contingere.**

Vnusquisq; inuitus audit sua incommoda, maximè ea, quæ sint cum aliqua infamia coniuncta. Velut turpitudinem generis, uitium formæ, &c.

Vbi quis dolet, ibidem & manum habet.

Ὅπου τις ἀλγῆ, ἐκεῖ καὶ τὴν χεῖρ' ἔχει. Id est, Vbi dolet quis, ibi & manum frequens habet. Tempestiuenter utemur, quum significabimus quempiam ea tractare, deq; iis libenter uerba facere, quæ mouent animum. Plutarchus huc torquet, ubi quid siue dolet siue delectat, ibi quisq; linguam habet.

Aurem

METVS EX CONSCIENTIA.

351

Aurem uellere.

Vergil.

Aurem uellere ueteres dicebant admonere, à prisco ritu sumpta figura, quo in ius ducturi quenpiam, aurem uellitabant, attestantes eum, quem quasi testem meminisse uolebant.

Iucunda malorum præteritorum memoria.

Ἄλλ' ἡδὺ τὸν σωβήτα μνησθῆαι πόνον. Id est, Meminisse laborum suauis, qui seruatus est.

Ignarium dare.

Seneca.

Stimulis fodere, Fodere latus, Tangere aliquem cubito. His gestibus admonemus quemadmodum & uellendo aurem. De lapide pyrite tractum, quem alii uiuum, nonnulli ignarium uocant. Plura quære loco, Incitare.

Tanquam meum nomen, tanquam digitos.

Tanquam meum nomen, & tanquam meos digitos teneo, si quando promptam, certamque memoriam significare uoluimus. *Martialis:*

Totis diebus Afer hæc mihi narras.

Et teneo melius ista, quam meum nomen. *Iuuenalis:*

Tanquam unguis, digitosque suos.

METVS EX CONSCIENTIA.

Fures clamorem.

οἱ φῶρε τὸν βοῶν. Subaudiendum, timent aut senserunt. Quadrabit in eos, qui sibi conscii, metuunt ne deprehendantur. Habet hoc autem cum omni malefacti conscientia, tum præcipue furti, ut hominem trepidum reddat ac lucifugam.

Lupus aquilam fugit.

Diogenes.

Λύκος αἰτὸν φεύγει. Vbi periculum imminens cuitari non potest. Aquilam enim alata quum sit, frustra lupus fugit.

Lupus ante clamorem festinat.

Idem.

Λύκος πρὸ τ' βοῆς σπύδρει. Vbi quis admissi conscius, ultro timet, priusquam accusetur.

Conscientia mille testes.

Quintus.

Heu quam difficile est crimen non prodere uultu. Sensus interpretare non eget.

METVS POENAE.

Funiculum fugiunt miniatum.

Aristophanes.

τὸ σχοινίον φεύγει τὸ μινιατόμυρον. Id est: Vitant Sinopi collitam

collitam restim rubra : Aptè dicetur ubi quis properat officio suo fungi, non ex animo, sed ne in multā incidat. Atheniensium magistratus funem parant rubro colore, quem minium uocant Latini, nonnulli cinnabarim appellant, oblitum. Hoc duo ministri publici populum cingentes agebant in concionem. Studebat quisq; funiculū effugere, propterea quòd quisquis colore notatus appareret contagio funis, is multam pendere cogebatur.

Manum de tabula.

Marcus Tullius in epistola quadam : Heus tu manum de tabula. Magister adest citius, quàm putaramus. Peculiariter conueniet in scriptores plus satis acutos, & morosæ cuiusdam diligentiae, qui sine sine premunt suas lucubrationes, semper aliquid addentes, adimenes, immutantes. &c.

Pythago.

Metus infamiæ.

Cùm dicemus nos hominum de nobis opinione rumoribusq; cōmoueri quòd minùs mutemus consiliū, cōueniet illud Home.

Αἰδίομαι Τρῶας ἡγεῖ Τρωάδας ἐλκυσπέπλος.

Troianos ac Troianas ueceorq;, pudetq;.

Horat.

Absq; baculo ne ingreditor.

Ἀνὺ ξύλου μὴ βάδιξι. Id est: Absq; ligno ne ingrediare. Inermis ne sis, uerum semper ad manum sit quo depellas, si quis fortè quærat lædere.

Homer.

Cautus enim metuit.

Qui non ex animo, sed mali metu continent à maleficio, in eos quadrabunt hæ metaphora:

Cautus enim metuit foueam lupus, accipiterq;

Suspectos laqueos, adopertum miluius hamum.

In tempore cauenda pœna mali.

Quoties admonebis, ut multò antè occurratur malo, priusquam opprefferit nos, aut cessandum à peccando, priusquam ingruat diuina uindicta, usui erit illud Homeri:

Ἀλλὰ πολὺν ᾤριον

φρασώμεθ' ὥσπερ καταπαύσωμεν. Id est:

Verum nos multò antè modum finemq; uelimus

Ponere.

Samiorum mala metuis.

Τὰ Σαμ.ιωρ ὑποπήγεις. Diſtitatum de iis, qui metuerent proditionem. Narrant Athenienses olim in Samios, quoscuq; cepissent,

diffent, inclementius sæuisse, atque alios interemisse, alios confixisse fama. Id est supplicii genus. Samii uicissim, si quos cepissent Atheniensium, hos ad eundem modum cruciabant.

Volam pedis ostendere.

Τὸ ποῖλον τοῦ ποδὸς ἀῖψαι. Id est: Cauum siue uolam pedis ostendere. Dicuntur, qui in bello fugiunt. Dicitur & uulgo in fugaces, Calcaneum ostendere. Vertere terga apud historicos.

Hesychi.

Πρότριμμα.

Πρότριμμα probrose dicitur, qui sese per omne rerum genus uoluit. In molles ac meticulosos.

M I N A N T I S.

Et meum telum cuspidem habet acuminatã.

Homerus.

Rectè utemur, quoties fatebimur nos inferiores quidem esse, uerum non deesse tamen quo queamus nocere. Ouid.

Et mihi sunt uires, & mea tela nocent.

Si tibi machæra est, & nobis urbina est domi.

Plautus in Bacchidibus: Quoties malum malo opponitur. Nã machæra & urbina, utrunq; teli genus est. Simillimum illis: Par pari, & Malo nodo malus quærendus cuneus.

Aeacidinæ minæ.

Non sine prouerbii specie dictum est, pro atrocibus ac superbissimis minis.

Υανδύπυρα οἶον τὰ σά.

De minis ac terriculis inauibus, aut quum ostenditur arte periculum, quum re nullum sit periculum. Translatum à militari astutia, qua fit ut ad territandos homines noctu diuersis locis ignes incendant, ut ingens exercitus esse credatur. Eos ignes assumulatos ψανδύπυρα uocant.

Complurium thriorum ego strepitum audiui.

Aristoph.

Πολλῶν ἐγὼ θρίων ψόφους ἀκήκουα. Id est: Thriorum ego strepitum audiui complurium. Senarius est prouerbialis, quo minas & inanem clamorem nos cõtemnere significamus. Porrò thria à Græcis dicuntur ficulnea folia, quæ quum incenduntur, minacem quandam ædunt strepitum.

Ollam alere.

Suidas.

Χύψαμ φέφεμ. Dicebantur, qui metum ostenderent quo deterrerent

terrerent quempiam. Veluti si quis præsidium alicubi collatum habeat, quo minus uicini res nouas moliantur. Sumptum à more ciuitatis Atheniensis, in qua ollas in tectis disponere consueuerunt, ad deterrendas ululas, quarum illic maxima uis. Nam ollarum strepitum omne genus auium reformidat.

Ferrum & flamma.

Quum exitiabile bellum significamus, ferro, flammaque rem geri dicimus, siue ferro, igniq;.

Cicero.

Igni, ferroq; minari.

Qui extremam denunciant inimicitiam, igni, ferroq; minari dicuntur. Venustius erit, quoties ad animi res transfertur, ueluti si quis dicat philosophos cuiquam igni, ferroq; minitari, quod d in eum parent atrociter scribere.

Aristoph.

Tolle calcar.

Αἶρε πλῆθυνσον ἀμυντήρων. Id est: Tolle calcar ultorium. In eum dici solitum, qui iam ultionem parat. A gallis metaphora sumpta pugnam inituris, quibus ferrei stimuli quidam alligari solent, quo se tueantur inter certandum.

Qui paratus ad resistendum.

Qui significare uolet, se nequaquam detrectare certamen, sed abundè suppetere quo partes tueatur suas, usurpabit illud ex Iliad. N.

Τῷ μοι δούρατά ἐσσι καὶ ἀσπίδες διαφαλόσσαι

καὶ κέρυθες καὶ δώρηκας λαμπρὸν γανθόντες.

Id est:

Et mihi sunt hastæ teretes, clypei que rotundi,

Tum galcar, tum thoraces procul igne micantes.

Theocrit.

Ne mihi uacuum abstergas.

Μὴ μοι κενῶν ἀπομάξης. Subaudiendum autem γυαθὸν χερσῶν, aut simile quiddam. Apparet esse comminantis, aut timentis alapan.

M I R A N O V A.

Agamemnonii putei.

Zenodot.

Ἀγαμειμόνεα φρέατα. De nouis & admirandis operibus dicebatur. Aiunt enim Agamemnonem & circa Aulidem, & passim in omni Græcia puteos effodisse, ne per æstum aquarum inopia laborari posset.

Suidas.

Annus clibanum.

Ἀνθὸν κλίβανον. In eos olim dicebatur, qui nouæ quippiam rei

rei reperissent. Nam Annus quidam Aegyptius clybanorum usum, in quibus panes coquerentur, fertur excogitasse. Si quidem prisca pulve, polentaq; uicitabant, cocti panis usum nescientes.

Cyziceni stateres.

Idem.

Κυζικηννοὶ στατήρις. Videtur fore locus prouerbio, quum hominem significamus inæqualem, ac sui dissimilem, aut qui longè aliud agat, quàm præ se ferat. Quemadmodum nuni Cyziceni ex uno latere Cybeleni ostendebant effœminatam, ex altero leonem.

Cornicum oculos configere.

Cicero.

Is uidetur cornicum oculos uelle configere, qui perspicacissimis, oculatissimisq; uisum adimat, offundatq; tenebras, aut quisquis ea, quæ antiquitas magno consensu approbauit, dānare, ac rescindere, conuellereq; conetur, aut nouo inuento ueterem eruditionem obscurare.

Ἀπ' ἀκροφυσίου.

Prouerbialiter dicebatur, pro eo quod est, recens ab officina profectum, perinde quasi modo productum à follibus, ærariæq; fornace.

Glauci ars.

Zenodotus.

Γλαυκὸς τέχνη. Conuenit uel in opus celeriter absolutum, uel in id quod est arte summa, summaq; cura elaboratum. Quidam ortum existimant à Glauco quodam Samio. Alii à Libyco quodam. &c.

Tenui filo.

Pro stylo subtiliori, minusq; grandiloqua oratione, nam rhetores tres faciunt orationis χαρκετήρας, grandem, tenuem, & mediocrem. Sumpta metaphora à nentibus, aut certè à textoribus. Horat. Tenui deducta poemata filo. Cui diuersum erit, crasso filo, crassiore filo.

Agas asellum.

Plautus.

Fortasse legendum, agaso asellum. Atq; ita sensus erit, unumquenq; facere, quæ se digna sint. Deporant nepotes, decoquit lurco, digladiatur miles, peierat leno, mentitur aduocatus.

Magna ciuitas, magna solitudo.

Strabo.

Quadrabit in urbes aut domos, agros aut hortos, aut id genus quippiam, amplū quidem & spaciolum, sed parū excultum. Aut in librum ingentem quidem, uerum impolitum & illimatum.

Ad id quod erat opus.

Ἔς τὸ δῶρον. Id est: In id quod erat opus. Subaudiendum insumpsi, aut simile quiddam. Natum aiunt ex oratione Periclis: Narrant hūc datis pecuniis impetrasse ab Astyanacte Lacedæmoniorum rege, qui iam bellum parabat, ut ex Attica discederet. Deinde cūm esset populo rationē eius pecuniæ redditurus, puderetq; palām titulum insumptæ pecuniæ proloqui, teçtè significauit, eis τὸ δῶρον inquires: *Ανήλωσα τὸσαῦτα τάλαντα εἰς τὸ δῶρον*. Id est in usus necessarios tantum talentorum insumpsi. Eleganter per iocum torquetur in eos qui sic administrarunt pecuniam alienam, ut non possint idoneam rationem reddere.

Plutarchus.

Cercyrea scutica.

Κερκυραία λαρίθ. Id est: Cercyræum flagrum. de re superuacaneo cultu ornata. Quadrabit & in ea quibus ornatus additur neuriqum decorus & congruus. Cercyræis quoniam crebris seditionibus agitabantur, mos erat gestare flagra ingentia, ansis eburneis exornata.

Facit item ad hunc locum alibi adductum:

Carcini poëmata.

M I X T A.

Πινταπλόα.

Athenæus libro x i. commemorat poculi genus, quod olim *πιντάπλοον* dicebatur, quod in publicis ludis adhibebatur. Epheri quidam cursū contendebant Athenas. Currebant autem gestantes uiteum ramū onustū fructu, qui dicebatur ὄσχηθ. Initium cursus erat à templo Bacchi, usq; ad templum Palladis, cui cognomen *σηπράς*. Victor in eo certamine capiebat calicem διὰ τὸ *πιντάπλοον*, atq; ita tripudiabat in chorea. Nomen inditum calici, quod in eo quinq; rerum species essent cōmixtæ, uinum, mel, caseus, farina & paululum olei. Accommodari poterit ad orationem ex uariis argumentis confarcinatam.

Copiæ cornu.

Vide, Bona fortunæ.

Centones.

Vide adagium: Farcire centones.

M O D E S T I A, M O D V S Q V E.

Demittere sese ad aliorum mediocritatem.

Vbi quis moderatur data opera uires suas ad aliorum mediocritatem. Veluti si quis præceptor tradat auditoribus, non quantum

quantum ipse docere posset, sed quantum illi capere, conuenit illud Homeri:

Ἡ ἢ μάλ' ἠνώχων ὅπως ἀμ' ἰποίατο πύλοι,
 Ἀμφίπολοιτ' Ὀδυσσεύς τε, νόω δ' ἐπίβαλλω ἰμῶσθην. Id est,
 Hæc ita lora regens, pedes ut comes iret Vlysses
 Tum comitum quoq; turba, modo, ratione q; certa
 Instigat scutica.

Nosce teipsum.

Plato.

γνώθι σαυτὸν. In quo modestiæ, mediocritatisq; commenda-
 tio est, ne nobis uel maiora, uel etiam indigna sequamur. Iuue-
 nalis: E cælo descendit, γνώθι σαυτὸν.

In se descendere.

Est sua ipsius uitia quempiam inspicere. Persius:
 Ut nemo in sese tentat descendere, nemo:
 Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

Plinius.

In tuum ipsius sinum inspuere.

Iubet hominem aliena uitia taxantem, in suum ipsius sinum
 inspuere.

Ter abstergere.

Refert Athenæus lib. 1. pisco ad depellenda mala solitos ter
 abstergi.

Ἐπί δ' ἀπομαξαμένοισι δῶι Διὸς ἀμνησον. Id est,
 Ter uerò abstergis, melius bona numina donant.

Secum uiuere.

Confine est cum illo: Tecum habita.

Cicero.

Contrahere uela.

Pro eo quod est, reprimere sese, & cautiùs agere. Sumptum
 est à nautis, qui uehementius spirante uento uela contrahunt,
 quo tutius nauigent: Vento languidiore pandunt captantes
 auram.

Intra tuam pelliculam te contine.

Porphyr.

Quo uetamur obliti fortis nostræ, maiora conari, quàm pro
 nostra facultate. Id sumptum ab asino illo Cумano, quem apo-
 logi fabulantur adaptasse sibi leonis exuiuium atq; ita sese ad
 tempus pro leone gessisse. Martial.

Lusisti, inquit, satis est, sed te, mihi crede memento,
 Intra pelliculam credo tenere tuam.

Tecum habita.

Persius: Tecum habita, & noris, quàm sit tibi curta supellex,

2 3 id est,

id est, Domi tuæ uiuio, ut itelligas quàm tenuis sit fortuna tua
Efficimus pro nostris opibus mœnia.

Plautus.

Vulgò dicitur hodie, pusillæ auiculæ pusillos nidulos con-
 struunt.

Plutarch.

Manu ferendum, non thylaco.

Τῆ χειρὶ Λε σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ὄλω τῷ θυλάκῳ. Manu semē-
 tem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re
 seruandus. Ductum ab agricolis.

Ita fugias, ne præter casam.

Terent. in Phor. Donatus ad hunc modum enarrat. Ita fugi-
 to, ne tuam casam prætermittas, quæ sit tibi tutissimum recepta-
 culum. Quidam enim calore fugiendi etiam ea prætercurrunt,
 ubi commodè poterat quiescere. Quod unica uoce Græci *πα-
 ραφίρομαι* uocant.

Menander.

Arabicus tibicen.

Αραβὶς αὐλητής. Aut Arabicus nuncius. In eos dici solitū,
 qui à semel cœptis nunquam desistunt. Quod uicii Flaccus can-
 toribus peculiare esse scribit.

Plutarchus.

Ne uities musicam.

Μὴ ἑακέρη τὴν μουσικὴν. Id est, Ne loquaris discrepantia,
 ne noua moliaris.

Plin.

Nihil minùs expedit, quam agrū optimè colere.

Admonet ad agium, modum rerum omnium utilissimum. Be-
 nè colere necessarium est, optimè, dānosum. Terent. in Phorm.
 Nostrapte culpa facimus, ut malos expediat esse, dum nimium
 dici nos bonos studemus & benignos.

Terent.

Ne quid nimis.

Μηδὲν ἄγαρ. Homerus Odissæ O.

Νηυσὼμαι ἢ καὶ ἄλλω

Ἀνδρὶ ξενόδοκῳ, ὅς κ' ἔξοχα μὲν φιλέειν.

Ἐξοχα δ' ἔχ θάϊρσιμ. ἀμείνω δ' ἄσιμα πάντω.

Mihi nequaquam is placet hospes,

Qui ualdè præterq; modum simul odit amatq;.

Sed puto rectius esse ut sint mediocria cuncta.

Plato.

Dimidium plus toto.

πλὴν ἡμῶν πάντος. Quo commendatur aurea mediocritas.
 Siquidem qui dimidio contentus est, is in medio consistit.

Vbi paueris, impera.

Πασάμην ἐπιτάσαι. Id est, Præcipito postquam satiaueris
 cisa.

est. Ad eum modum respondent mulieres cuiplam obiurganti, quod loquaciores essent, & silentium imperanti. Conueniet ubi quis imperiosior est in eos, de quibus nihil est meritum.

Domus recta.

Seneca domum rectam uulgò uocat, non quidem opulentam & ambitiosam, sed cui nihil desit iustæ supellestilis.

Neq; Lydorum caricas.

Μῆτε Λυδῶν λάρυκας, μήτε μασίγων ψόφος. Id est, Neque Lydonum condimenta, neq; flagrorum crepitus. Dicitur solitum, quoties mediocrem uitæ rationem, aut conditionem significarent, quæ pariter & à summis delitiis, & ab extremis malis abessent. Venustius erit, si ad animi res transferatur, uelut ad orationem, nec omnino rusticam, nec operosius expolitam.

Suidas

Neq; pessimus, neq; primus.

Theocritus

Mediocritate in hoc pacto significare licebit, οὔτε λείπῃ οὔτε πρῶτῃ, id est, Neq; pessimus, at nec primus. Lepidius fiet si ad ingenii laudem transferatur.

Lucianus

Funem abrumpere nimium tendendo.

Απορραγῆσαι τὸ τριόμβιον τὸ καλώδιον. Id est, Abrumpetur tensus funiculus. In eos, qui dum extrema experiuntur, alienant à se eos cum quibus agunt, & uniuersæ rei iacturam faciunt dum plus satis attenti sunt ad lucrum. Furor fit læsa sæpius patientia. Huic simile: Qui nimium emungit fortiter, elicit sanguinem. Seneca: Bonus animus læsus, grauius multò irascitur.

Ne supra pedem calceus.

Lucianus

Μὴ ὑπὲρ τὸν πόδιον τὸ ὑπόδημα. Id est, Ne ultra pedem calceus, id est, ne maiora uiribus suscipias: Aut ne magnificentius te geras, quàm pro tua conditione.

Messe tenus propria uiuere.

Persius

Sumptum facito pro modo facultatum tuarum. Ab agricolis traductum, qui sumptus annuis agrotum prouentibus metiuntur. Ad eandem sententiàm pertinet, Tuo te metire pede. Horatius.

Iucundissima nauigatio iuxta terram, ambulatio iuxta mare.

Plutarchus

Πλὴν μὴ ὁ παρὰ γῆν, περιπατῆς δ' ὁ παρὰ θάλατταν κλισῆς. Id est, Nauigatio iuxta terram, tursus ambulatio, quæ iuxta mare iucundissima est. Rectè torquetur ad eam sententiàm, ut dic-

camus ita demum esse iucundissimum unumquodque si diuersi generis admixtu temperatum adhibeatur, ueluti si in lusibus nonnihil eruditionis aspergas, rursum in studiis aliquid ludicrum admisceas.

Aristotel.

Iucunda rerum uicissitudo.

Μεταβολή πάντων γλυκύ. Id est, Iucunda rerum omnium uicissitudo. Varietas enim tantam in omni re uim habet, ut commendatione nouitatis, interdum & pessima pro optimis placeant.

Quintil.

Iniquum petendum, ut equum feras.

A negociatoribus ductum uideri potest, qui callidè merces longè minoris licentur, & multò pluris indicant, quàm pro dignitate, quo precium saltem æquum accipiant. Iactatur & uulgò uerbum huiusmodi: **Qui annicitur ut auream quadrigam sibi comparet, unam certè rotam assequetur.**

Zenodot.

† Summum cape, & medium habebis.

Ἀκρον λάβει, καὶ μέσον ἔξει. Id est, Summa cape, & medio potieris. Admonet ad res summas & egregias eniti. Sic enim futurum, ut ad mediocritatem perueniamus.

Pastillos Ruffillus olet, Gorgonius hircum.

Horat. in sermon. Dicendum uel in duos aliquos, diuersis laborantes uiciis, uel in eundem sui dissimilem, nempe modò loquaciorem quàm sat sit, modò impendio taciturnum, interdum pueriliter ineptum, interdum Catone seuiorem. Siquidem ut uicio dandum, si quis hircum oleat: ita adæquè uituperandum, si quis oleat unguenta. Nam pastilli sunt pilulæ unguentariæ. Alterum spurci est, alterum mollis.

Plutarch.

Arcus tensus rumpitur.

Τόξον μὲν ὡς φασὶν ἐπιτεχνόμενον ῥήγνυται, ψυχὴ δὲ ἀναμύνει. Arcus quemadmodum aiunt, quum intèditur, rumpi solet: contra animus, quum remittitur.

Oportet agrum imbecilliolem esse.

Columella lib. 1. cap. 111, Oportet agrum imbecilliolem esse quàm agricolam. Hoc ænigma sic explicuit Vergilius, specie non minùs prouerbiali, **Laudato ingentia rura, Exiguum colito.** Nec dubium quin minus reddat latus ager non rectè cultus, quàm angustus eximè. Conueniet in eos, qui suscipiunt munus, cui gerendo sunt impares.

MOLESTI, INTOLERABILES.

Ferire frontem.

Qui supra modum & impotenter indignantur, frontem ferire dicuntur.

Lippo oculo similis.

Video quosdam his moribus, ut eos æquo animo ferre non queas: rursus ita industrios & ad obsequium expositos, ut quoties sese offert occasio, non possis cauere, quin aliquid illis committas.

Plautus.

Ne bestia quidem ferre possent.

Prouerbialis hyperbole est apud M. Tullium, qui idem in Catil. his uerbis exprimit: Ne pecudes quidem mihi passuræ esse uideantur.

Tota hulus est.

Conuenient in hominem molestis moribus.

Improbitas muscæ.

In improbum & subinde redeuntem, etiam si turpiter repellatur, quadrabit illud Homeri ex Iliad. P.

Καὶ οἱ μῆνεις δάροσθ' ἐνὶ στήθεσσι νῦν κεν.

Ἡ τε κὴ ὄργισμένη μάλα πρὸς χροσθ' ἀνδρομελίω

Ἰσχαναία δακίειν. Id est:

Atq; illi muscæ uim intra præcordia misit,

Quæ quamuis de pelle uiri sit sæpe repulsa,

Allulat morsura tamen.

Onus nauis.

Ἀχθῶ νῆως. In inertes & inutiles. Confine illi: Telluris inutile pondus.

Quos non tolerant centum Aegyptiis.

Eudemus.

ὄνς ἐκ ἄραυτ' ἄρ' ἐδ' ἱκανὸν Αἰγυπτίωι. Id est: Quos ferre nec centum queant Aegyptii. De molestis dici solitum, ac moribus intolerandis, seu fastu præurgidis. Inde ductum, quod Aegyptii pleriq; gestandis oneribus, quæstum non satis honestum facillitate consueuerint.

Aegyptius laterifer.

Suidas.

Αἰγυπτίωσθ' ὠλυτοφόροσθ'. Id est: Aegyptius laterum gestator. Quadrare uidetur in sordidū atq; infimæ sortis hominem, aut in eum qui molestis negociis premitur. Argumento est, quod Hebræi, quum apud illos agerent, adacti sunt luto lateribusq; gestand

gestandis, ferulem operam præstare Pharaoni. De multâ Marianis alibi reperies.

Idem.

In culmo arare.

Ἐπὶ καλάμῳ ἀρῶν. Id est: In stipula arare: dicuntur, qui labore nunquam intermisso nim mentis exhauriunt, aut qui nunquam desinunt ab amicis petere, quod dent. Sumpta metaphora à nimium avidis agricolis, qui assidua cultura succum omnem soli exhauriunt, statim à messe nouam ingerentes se mentem.

Qui conturbat omnia.

In eum, qui maximas undiq; ciet turbas, apè torquebitur illud Homeri:

πάσας δ' ὀρέθουντο αἰέλλας

παντοίων ἀνέμων.

Omnes omnigenum ille procellas

Ventorum ciet.

Anno senior fio.

Quoties aliquid nobis magnopere molestum significamus, senescere nos etiâ vulgo dicimus. Homerus indicat tædio molestiaq; conciliari senium.

Αἰψὰ γὰρ ἐν κακότητι βρότοι καταγνώσκουσι.

Illico mortales inter mala multa senescunt.

Suidas.

Vt fici oculis incumbunt.

Ὡσπερ τὰ σὺν' ἐπὶ τὰς ὀφθαλμοὺς ἔφν. Id est: Quemadmodum fici oculis innati. De iis dicebatur, qui pertinaciter urgerent, premerentq; negocium aliquod. Sumpta similitudine à ficis, hoc est, uicio quod oculis adnascitur, nec facile potest auelli. Accommodabitur haud quaquam inepte in principes, & principum optimates, & in mendicantes, &c.

Aristoph.

Ἄγροι καὶ φέρονται.

Pro eo quod est, hostili more populantur, aut uerant. Translatum uidetur à more militari, quod illic homines & iumenta aguntur, sarcinæ feruntur.

Zenodot.

Maniuoro uinculo.

Χερσὸρῶτι δισμῶ. Sic quispiam appellauit manicas uestium Ponticanum, quod manus offendant, atterantq;.

Plutarchus.

Athos celat latera Lemniæ bouis.

Ἄθος καλύπτει πλοῦρὰ Λημνίας βοῦς.

Id est

Athos obumbrat latera Lemniæ bouis.

Vbi quis officit aut molestus est, aut gloriam cuiuspiam obscurat, aut alioquin obsistit. Tradunt in Lemno bouis fuisse simulachrum ingens, candido factum lapide. Id Athos mons tamen si longo disitis interuallo, tamen ob summam celsitudinem, obscurat umbra sua.

Aetna, Athon.

Gellius.

Aetnam & Athonem montes, in molestiae tædiiq; prouerbiū abiisse Lucilius testatur. Aetna mons Siciliae, crebris incendiis grauis ac perniciosus est accolis. Vndè M. Tullius dixit onus Aetna grauius. De Atho uerò, quòd ob ingentem celsitudinem umbra sit molestus, quam in Lemnum uiq; trecentis disitam stadiis mittit.

M V L T I.

Non una uehit nauis.

Theognis.

Ὅν μία ναὺς ἄγῃ. Quo conueniet uti, quoties maiorem hominum multitudinem significamus, quàm ut eos una nauis possit capere. Veluti si dicas: Indoctos non una nauis uehat.

Pueri senesq;.

Plato.

Omnnes fermè huiusmodi figuræ prouerbiales sunt quæ constāt ex cōtrariis: Maximi minimiq;: Iuuenesq; senesq;: Diis atq; hominibus. Horatius:

Parui properemus & ampli.

M V N E R V M C O R R V P T E L A.

Argentanginam patitur.

Plutarchus.

Ἀργυράγγλω πάσχει. Natum à Demosthene pecunia corrupto, ne contra Milesiorum legatos diceret. Quum res foret agenda, Demosthenes multa lana collo circumuoluto in cōcionem prodiit, fingens sese συνάγγημ, id est, anginam pati, neq; per morbum posse dicere. Quod sentiens è populo quispiam, exclamabat, eum non συνάγγημ, sed ἀργυράγγημ, pati.

Bos in lingua.

Plinius.

Βῆς ἐπὶ γλώτῃς. In eos, qui non audent liberè, quod sentiunt dicere. Translatum uel à robore animantis, quasi linguam opprimens, non sinat eam eloqui. Vel hinc, quòd Atheniensium numisma quondam bouis obtinuit figuram.

Bouem in faucibus portat.

Gellius.

Βῆς ἐπὶ γνάθῃς φέρεται. In edacem olim dicebatur. Natum uti conicij

coniicio uel à Theagne athleta Thafio, uel à Crotoniata: quorum alter bouem solidum solus comedit, alter in Olympiis taurum quadrimum humeris sustulit, ac stadii spacio gestauit, εὐμή; eodem die solus comedit. Cuius rei meminit Aulus Gellius.

Lupi illum priores uiderunt.

In raucum dicitur, & cui uox repente sit adempta. Festiuus dicitur in eos, qui metu alicuius obticescunt, alioqui feroces. Vergilius in Aegloga Mœris: Vox quoque Mœrim iam fugit ipsa, lupi Mœrim uidere priores. Seruius refert inesse eam uim lupis, ut si quem hominem priores uiderint, ei uocem adimant.

Malis ferire.

Diogenianus.

Μήλοισ βαλόντων. Id est: Malis petere. Dicuntur, qui muneribus assequi student, quod optant, aut qui donis prouocant ad amorem mutuum. Ducta est allegoria à fabula Atlante, quam Hippomenes cursu superauit, sed arte proiectis inter currendum malis aureis, in quibus sublegendis, dum puella subinde remoratur, præcessit ac uicit iuuenis.

Muneribus uel dii capiuntur.

Ouid. Munera, crede mihi, placant hominesq; deosq;.

Placatur donis Iuppiter ipse datis.

Celebratur & hic uersiculus, quem etiam usurpauit Plato:

Δῶρα δὲ δὲ πείθῃ ἢ αἰδέεσθαι βασιλῆας.

Cum diuis flectunt uenerandos munera reges.

Vnde Seneca: Omnium esse dulcissimum accipere.

Virtutem & sapientiam uincunt testudines.

Τὰν ἀρετὰν, καὶ τὰν σοφίαν νικᾶντι χελῶνας. Id est: Et uirtus testudinibus, & sapientia cedit. Est autem uelut ænigma, inueniens pecuniam longè plus posse, quàm aut uirtutem aut sapientiam. Antiquitus enim Peloponnesiorum nomisma *χελώνης*, id est, testudo dicebatur, propter insculptam in eo testudinis imaginem. Consimili figura dictum est & illud, Multas noctuas sub regulis latere.

Dorica musa.

Δωρικὴ μῦσα. De munerum audis. Aristophanes in Equitibus iocatur in Cleontem, quod nullam aliam musicam discere potuit, quàm Doricam. Videlicet alludens ad notissimas harmoniarum species, Doricam, Lydiam, Phrygiam, & Bæoticam.

Pecuniæ

Pecuniæ obediunt omnia.

Apud Ecclesiasten cap. x. Proinde Horatius pecuniam reginam appellat:

Scilicet uxorem cum dote, fidemq; & amicos,

Et genus, & formam, regina pecunia donat.

Munerum corruptela.

In eum, qui rem auro donisq; aggreditur, non infestius torseris illud Homeri Odyss. E.

Corripuit uirgam, qua mulcet lumina somno

Quorumcumq; uelit, soluit quoq; lumina somno.

Muneribus res agitur.

Qui dicit non esse locum rectè factis & æquis rationibus, sed largitione & assentatione omnem rem peragi, poterit illud Homeri accommodare ex Iliad. I.

Δείροι σίρ τ' ἀγαυοῖσιν, ἕπιασί τε μελιχίοισι. Id est,

Et donis permagnificis, & lenibus dictis.

Argenteis hastis pugnare.

Ἀργυρίαις λόγχαις μάχεσθαι. Dicuntur, qui quum negocium alio pacto confici nequit, muneribus & largitione perficiunt. Nihil autem tam arduum quod pecunia non explicetur. Tullius: Nihil esse tam sanctum, quod non uiolari: nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit.

Qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dederit, saluus erit.

Ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δίδως, ἐκφύξεται. Id est: Qui multa tollit, pauca dat, seruabitur. Admonet adagium, non nisi multum furibus surripendum, ut supersit quo iudicem, si forte sit opus, corruptant atque exoculent. Cæterum qui parua tollūt, deprehensi pendent, utpote quibus nihil sit quod impartiantur præfectis.

Vulpes haud corrumpitur muneribus.

Ἀλώπηξ ἔδωρον κέρτει. De callidis ac uersutis, quos haud facile sit obiecto munusculo, aut assentatiuncula, pollicitis uel salere. Aues quædam esca capiuntur, uulpes non item.

Suidas.

Corrupta iudicia.

In eos, qui corruptè iudicant, aut suffragium ferunt, aut qui per tyrannidem leges opprimunt, competet illud Homeri ex Iliados. π.

Οἱ βίη ἐν ἀρορῇ σκολιὰς κέρνωσι δίμπται

E. H. A.

MVNVS NON MVNVS.

Ευδὲ Δίκην ἐλάβωσιν, θῶρον ὄπιον ἐκ ἀλείγοντα. Id est
 Qui per uim in populi cœtu communia iura
 Deprauant, ac iusticiam depellere tentant,
 Nil ueriti uocem diuûm.

Faba nummus.

Dictum est olim fabis ferri solita suffragia, quod innuisse
 Pythagoram existimant, quum uitaret edere fabas. Corrupta
 itaq; suffragia lepidissimo tropo significauit M. Tullius.

Guttam aspergere.

Quum ex magno lucro paululum quiddam, alicui deceditur,
 guttam aspergi dicimus. Hinc & guttatim fieri dicitur, quod fit
 paulatim. Et guttatim donat, qui sæpe, sed minuta largitur.

Saluete equorum filia.

Apparet ioco uulgari fuisse iactatum in eos qui emolumentum
 gratia blandiuntur.

Pecuniosus damnari non potest.

M. Tullius ait hoc omnium sermone percrebuisse, non apud
 Romanos tantum, uerum etiam apud exterarum nationum, in iudi-
 cii illorum temporum, pecuniosum, quamuis sit nocens, nemi-
 nem posse dånare. Huic affine est: Romæ esse uenalia omnia.

MVNVS NON MVNVS.

Lucianus.

Cyclopis donum.

Κύκλωπος δωρεά. Id est: Cyclopis munus. Pro eo quod est,
 munus inutile. Cuiusmodi sunt ferme tyrannorum & latronum
 beneficia, qui solent hoc ipsum magni beneficii loco imputa-
 re, quod aut minus aut ferius nocent. Natum à Polyphemo,
 cui sæpius uinum dulce dederat Ulysses, spe muneris amplio-
 ris, quod promiserat ille.

Hæmet.

Hostium munera, non munera.

Præcorum superstitione creditur, obseruanda uel maximè mu-
 nera à quibus quo animo mitterentur.

Ὅτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτόντονα πικρὰ δῶρα.

Ἐυχὰρῖος προφάσει μῆραν ἔχοντα μῶρα.

Atq; ita ab hoste hosti ueniunt letalia dona,

Quæ studii specie fata necemq; ferunt.

Καὶ γὰρ ἀνδρὸς δῶρ ὄνομα ἐκ ἔχθ.

Lædit, iuuat nil improbi munus uiri. Adfinia sunt

Mali uiri munera inutilia. Pauper diuiti dans, petit.

L. L.

Mal

Malum munus.

Κακόμ γε δώρον ἴσως ἐστὶ βλάβη. Id est, Munus malum est perinde uti dispendium. Nocet, non iuuat, qui largitur noxia.

Plutarch.

Quum Delphis sacrificauerit, ipse carnes absumit.

Δελφῶντι δώσας αὐτὸς ὁ ψυχῇ λήϊας. Id est, Carne ipsa Delphis immolata uestitur. Dicitur solitum de iis, qui uocatis conuiuio, ipse cibos appositos deuorant, ut illis spectare tantum liceat, non uesci. In Delphicis enim sacris is qui immolarat uictimam, ea uestebatur. Adagium torqueri potest etiam ad illos, qui beneficio quod alii dedisse uidentur, ipsi fruuntur. Vt episcopi nonnulli, nepotibus suis sacerdotia magnifica donant nonnunquam, sed ad pueros solus titulus redit, ad episcopos prouentus.

M V N V S A P T V M, A V T

I N E P T V M.

Ranis uinum præministras.

Zenodot.

Βυτράχοις δινωχοῖς. Ranis uinum infundis. In eum dicebatur, qui id ministraret, quo nihil opus esset ei, cui exhiberetur: ueluti si quis apud indoctos multa de philosophia differat.

Non nostrum onus, bos clitellas?

Quintil.

Prouerbum duplici forma poterit efferri: Boui clitellæ impostæ sunt. Vbi mandatum est negocium parum apro. Et, Bos clitellasur subaudias, ferat: Vbi quis deprecatur prouinciam, cui sit parum idoneus. Neq; enim bouem est clitellis tergo impostis, onera gestare, sed potius asinorum ac mulorum.

Negocium non aptum.

Qui recusat munus aut prouinciam sibi parum accommodā, aut qui negabit accipere uelle sese quempiā ad id muneri, ad quod gerendum idoneus nō uideatur, usurpabit illud Homeri

Ἰππὸς δ' εἰς Ἰθάκην οὐκ ἄξιμαί.

Cæterum equos Ithacam non duxero.

Non è quouis ligno fit Mercurius.

Theoph.

οὐκ ἐν παντὸς ξύλου Ἑρμῆς ἀμ γίνονται. Id est: Non è quouis ligno Mercurius fingi potest, id est, non omnium ingenia sunt accommodata disciplinis.

Officium humilium.

Quum quis recusat munus tanquam humilium, parumq; sese dignum

dignum applicabit illud Homeri ex Odyss. P.

Ὀὐ γὰρ ἐπὶ σταβυλῶν μίνυμι ἐπὶ τελέκῃσι αἰμί. Id est:
Nam ut maneam in stabulis, iam non mea postulat ætas.

Apta prouincia.

In eum, qui prouinciam suscipit suis aptam uiribus, abstinentis à negotio cui sit impar, conueniet illud Homeri ex Iliad. π.

Εἴλιτο ἄλκιμα δῖρα τὰ οἱ παλάμασιν ἀρήρα,
Εγχεῖ δ' ἐχέλιε' οἶον ἀνώμων Αἰωνίδαο. Id est:

Quæ manibus quadrent, ingentes corripit hastas

Quælibet, aut hastam solam non sumit Achillis.

Diogen.

Nauis annosa haud quaquam nauigas bit per mare.

Ναὺς παλαιὰ πόντον ἐχὶ πλώσῃ. In eos qui iam ob ætatis imbecillitatem, ad res arduas obeundas, sustinendaque pericula parum sunt idonei, ac primum percunt oppressi negotiorum magnitudine.

Athenaus.

Putre fomentum amat origanum.

Σαπρὸς τάρηχ' ἔτι δριγανὸν φιλᾷ. Aptè dicitur de re per se parum honesta aut iucunda, atq; ob id exoticis condimentis & honestamentis egente. Veritas per se placet, honesta per se decent. Falsa fucus, turpia phaleris indigent.

Ad pedem.

Πλάτ. πρὸς πόδα. Id est: Iuxta pedem. Quod appositum & uehemèter accommodatum, id πρὸς πόδα dicebatur, sumpta metaphora à calceamentis, probè ad pedis mensuram quadrantibus. Suidas: Vt hoc meo negotium quadrat pedi.

Iuxta nauem.

κατὰ ναῦν. Dicuntur, quæ digesta sunt ordine, quæq; quadrant ac congruunt, propterea quòd instrumenta nauium suo quæq; loco reponi soleant. Item, iuxta nauem carbasa. Neque enim omni nauigio quæuis uela congruunt.

Philost.

Pygmæorum acrothinia colosso aptare.

Ἀκροθίνια τῶν πυγμαίων ἰσοσασῶν ἰχαρμόξην. Dicebantur, qui inanem ac stultam sumerent operam, aut qui præter decorum minima maximis adoptarent. Colossi uastæ ac magnæ statuæ dicuntur. Porro acrothinia Græcis primitiæ dicuntur, quòd hæc soleant è summo aceruo tolli; ἄκρον summum, & δίνος frumentorum accrui.

Veneri

Veneri suem immolauit.

Ἀφροδίτῃ ὕμ τιθυκεν. Dicitur solitum, ubi quis munus offert minime gratum. Inuisus enim Veneri fuit, propter Adonidem illius amantissimum apri dente peremptum. Aut contra, quum quis alium in gratiam alterius lædit.

Bos sub iugum.

Βὸς ὑπὸ ξυγόν. Vbi quis assidue laborat, aut ubi quis se laborioso inuoluit negotio. Ductum à Bubus agricolis.

A Deo ficti.

Qui uehementer ad aliquid natura compositi sunt, hos pro uerbiali sermone ad hoc natos, factos, sculptosque dicimus: insignem autem naturæ dexteritatem Marcus Tullius eleganter expressit libro de Oratore 1. Sunt autem, inquit, quidam ita naturæ muneribus in iisdem rebus habiles, ita ornati, ut non nati, sed ab aliquo deo ficti uideantur.

MVNVS BONI CONSULENDVM.

Munerum animus optimus.

Phurnus.

Ξενίων δὲ τι θυμὸς ἄριστος. Hemistichium heroicum pro uerbiale, quo significatur in amicorum muneribus non esse spectanda rei missæ precium, sed mittentis potius animum. Et quidam monet, exiguum munus à tenui missum amico, perinde ut maximum, boni consulere.

Nihil recusandum, quod donatur.

Si quando dices nullum esse recusandum munus, quodcumque offertur, aut arripiendam esse quoties obtigerit alicuius occasio commoditatis, conueniet illud Homeri ex Odyss. 6.

Ὀν γὰρ λαλῶν ἀνήνασθαι δόσιμ' ἔστιν.

Donum reiicere haudquaquam decet.

Donum quodcumque aliquis dat, proba.

Strabo.

Δῶρον δ' ὅτι δῶ τις ἱπείνη. Id est: Donum quodcumque probato. Boni consulendum esse munus, aut officium, consilium uel, quod offertur ab amico.

Arripienda, quæ offeruntur.

Homerus.

Οἱ δ' ἔπ' ὀνείαθ' ἰτόιμα προκείμενα χεῖρας ἱαλλόν. Quisquis sibi appositis, si quid foret utile, promptas Ad mouere manus.

Equi dentes inspicere donati.

Quum significabimus æqui bonique consulendum, qualecunque est quod non emitur, sed gratis donatur.

MUTANDÆ SENTENTIÆ.

Plato.

Palinodiam canere.

παλινοδῆμι. Est diuersum ab his, quæ prius dixeris, dicere, atq; in contrarium uertere sententiam. Sonat autem Græcè *παλινοδῆμι* quasi dicas recantationem.

Cicero.

Calculum reducere.

Est mutare factum, cuius te pœniteat, aut uertere consilium rei non satis commodè institutæ. Translatum apparet, aut à ratiocinantibus, aut quod est uero propius, à ludo laterunculario. Ad calculos uocare, est rationem inire, & æstimare. Et ad calculos reuerti, est redire ad rationem.

Vertere uela.

Funem reducere.

Est in diuersum mutare sententiam. Persius: Quæ dederam supra, repeto, funemq; reduco. Horatius: Nunc retrorsum Vela dare, atque iterare cursus Cogor relictos. Translatum à nauigantibus, &c.

Consilium in melius commutandum.

Si quando iubebimus mutare consilium, ut potè fœdum ac stultum, aut reprehendemus quippiam, ut inconsultè factum, usui fuerit illud Homeri ex Iliad. P.

Τίς τῶν δῶν νικηδῆαι βελήν

Ἐν σῆθασιμ ἔθηκεν καὶ ἔξελιτο φρενᾶς ἰσθμῶς. Id est.

Quis tibi consilium submisit inutile tandem
Diuorum, sanamq; exemit pectore mentem?

Imitabor Nepam.

Imitari Nepam dicitur, qui retrocedit. Nā Nepa, autore Festi Pomp. Afrorum sidus, appellatur cancer, uel ut quidam putant, scorpius. Plautus in Cass. Retrouersum cedam ad parietem, imitabor Nepam.

Reprehensio cogitationis.

Quum ipsi reprehendimus animi nostri consilium, aut cogitationem parum honestam aut parum utilem, locus fuerit huic Homeri uersiculo ex Iliad. P.

Ἀλλὰ τί μοι ταῦτα φίλον ἀνδρίζετο θυμῶς;

Sed mihi cur animus secum hæc in pectore uersat?

Talum reponere.

Τὸν πεπῶν ἀναθῆσθαι. Dicebantur, qui quod parum ex sententia euenerat, curis, ut aiunt, posterioribus corrigebant.

MUTATI INSTITVTI.

Nuces relinquere.

Est omisissis studiis ac nugis puerilibus, ad grauiora magisque seria conuerti. Persius: Et nucibus facimus quæcunque relictis, **Quum** sapimus patruos. Ad hanc prouerbii formam pertinebunt, & reliquæ illæ figuræ: Nunquam à nucibus recedere, Redire ad nucem, Nucem abiicere, Nucem intermittere, Nucibus indulgere, Nucem repetere, atq; id genus alia.

Longum ualere iussit.

Lucian.

Μακρὰν χαιρεῖν φράσας ἰν ταῦθα τιμαῖς. Id est: Honoribus, qui hic sunt, longum ualere iussit. Ea figura quoties ad rem, non ad hominem refertur, haud dubiè prouerbialis est. Rem igitur, à qua nos abdicamus, ei renunciare dicimur, ac longum ualere iubere.

Rudentes & remos cum armis commutauit.

Νῆια καὶ ἰωπίας ἀντ' ὀπλων ἠλλάξαντο. Id est: Mutarunt armis remos & nautica uinclâ. Cõueniet, ubi quis artem aut quæstum solitum relinquit gloriæ cupiditate cõmotus, uelut si quis è nauta fieret miles, è negociatore sacerdos.

Pro eleganti medico malus poëta.

Plutarchus.

Ἀντὶ χαρίωντος ἰατροῦ, ἰατρὸς ποιητὴς καλεῖσθαι ἐπιθυμῆς. Id est: Pro uenusto medico malus poëta dici cupis. In eũ dici solitum, qui non contentus artis suæ professione in qua locũ mediocrem obtinebat, pergit aliena profiteri, in quibus nõ perinde sit exercitatus, nec parem proinde gloriam reportaturus.

De calcaria in carbonariam.

Tertullia.

Quoties fit, ut à re proposita ad aliud quippiam longè diuersum digrediamur, de calcaria in carbonariam decurrere dicimur: siue quum ex uno malo in aliud diuersum incidimus.

De toga ad pallium.

Idem.

Hæc nimirũ indignitas erat, à toga ad pallium, cuius duplex erit usus: uel quum ad diuersum uitæ genus sese contulerit aliquis, uel quum à fortuna honestiore ad humiliorem: ueluti si quis ex aulico fiat monachus, aut è præfecto pædagogus, è consule rhetor. Confine illi: Ab equis ad asinos.

A Dorio ad Phrygium.

Suidæ.

Ἀπὸ Δωρίου εἰς φρυγῶν. Vbi quis à temperatiore uita ad luxum conuertitur, aut à fortuna mediocri ad maiorem strepitum. Apuleius floridorum lib. primo palàm indicat, Doricam

musicam multò diuerfissimam à Phrygia fuisse. Quandoquidem hæc ad religionem commouebat animum, illa ad bellum inflammabat.

**Maritimus quum sis, ne uelis fieri
terrestris.**

Θαλαττιῶ δ' ὂν μίποτι χερσαῖο γίνε. Id est: Si sis marinus, abstine à terrestribus. Admonet non mutandã conditionẽ, ne in melius quidem. Mutuo sumptum ex Apologo quodam Aesopico: Cancer quidam relicto mari, cœpit in agro quodam pasci, ubi fortè conspectus à uulpe, protinus arreptus ac deuoratus est.

Subitò alius.

In hominem repentẽ mutatum, quiq; subito alius factus esse uideatur, torquetur illud Homeri ex Iliad. π.

Ἀλλοῖός μοι ξείν' ἐφάνη νύμν ἢ παροῖθι. Id est: Hospes nunc alius mihi, quàm dudum esse uideris.

Congruit huic illud Theocriti:

Ἀρατὶς ἐξαπίνας μὲ Διὸς βρότον ἄλλον ἔτῳξιν. Id est: Num quo alius subitò factus sum numine diuûm.

Vlysses pannos exuit.

Plutarchus hunc Homericũ uersum usurpauit ex Odyss. x.

Αὐτὰρ ὁ γυμνώθει ῥακίων ποσειδάωντος Ὀδυσσεύς. Id est.

Vilibus at pannis mox est exutus Vlysses.

Accommodare licebit iis, qui genere uitæ subito commutato è pauperibus diuites, è squalidis nitidi, è tristibus hilares existunt. Plutarchus torquet in adulatorẽ, qui Polypi more omniũ studiis sese accommodat. Nam Vlysses simulatque pannos, in quibus mendicium apud procos egerat, exutus, magnificis uestibus ornatus esset, repentẽ uisus est alius.

Sui dissimilis.

In sui dissimilem quadrabit illud Homeri ex Odyss. N.

Σὶ γὰρ αὐτὴν πάντα εἶσιν. Id est:

Nunc alio, nunc rursum alio sis obuia uultu.

Tullius.

Ad bonam frugem.

Qui cõmutatis ad meliora studia moribus, respiscunt: pro uerbis dicebantur ad meliorem frugẽ sese recipere. Ab agris, qui cultu redduntur frugiferi.

Qui multum obfuit.

Vide: Infortunii.

Circeo poculo.

De homine subito in aliū mutato, sermone prouerbiali usus est Cicero Actione in Verrem 1. Sed repente è uestigio ex homine tanquam aliquo Circeo poculo factus est Verres, redit ad se, atq; ad mores suos.

NECESSITAS.

Necessitas magistra.

Suidas ex Carchedonio citat hoc prouerbium:

Χρεία διδασκός, ἢ ἀρ ἀμυσθῆ ἢ, σόφον.

Catum è rudi reddit magistra necessitas.

Necessitas excitat ingenium ad discendas artes.

Ineuitabile fatum.

Quod homini fatis decretum est, id eueniet. In hanc sententiam Homerus Odyss. H.

*Εὐθαδῆ ἔπειτα
πίσστη, ὅσα αἰεὶ ἀΐσα λιπτακλῶβος τε βαρῆαι*

Γεινομένων νήσων ὀλίγων ὅτιμιρ τῆκε μήτηρ. Id est,

Pòst, illic accidet illi,

Quod fatum, Parcæq; graues in stamine nerunt

Nascenti, tum quum matris promergeret aluo.

Nemo cogendus officij causa.

Hom.

Nullus hospes retinendus aduersum animi sententiam & inuitus. Nemo cogendus, ut cuiusquam utatur beneficio si nolit.

Fatum immutabile.

Diuina decreta non commutantur, humanæ leges pro tempore uariantur, ut mores & uoluntates.

Fatis adactus.

In eū, qui non spontè, sed casu, ueluti fatis impellentibus, in aliquod uitæ genus incidit, congruet illud Homeri ex Odyss. A.

Τὸν δ' ἄρα διὺρ ἀννώως τε φέρων καὶ πείλασε. Id est,

Ast hunc huc, uentusq; ferens, atq; appulit unda.

Fatis imputandum.

Quando hominem quempiam culpa liberamus, eamq; uel in fatum uel in fortunam reiicimus, usurpare licebit illud Homeri ex Iliad. Γ.

οὐ τοι μοι αἰτέν ἴσι, θεῶν μὲν αἰτιόεισιν. Id est,

Nil tibi ego imputo, uerum ipsis magis imputo diuis.

Diomedea necessitas.

Plato.

Δωμήδεσθ' ἀνάγκη. De iis, qui ui adacti, non spontè quid faciunt,

ciunt. Quidam originem adagii referunt ad Thracium illum Diomedem, qui solitus fertur hospites suos compellere, ut cum filiabus suis deformissimis rem haberent, quo facto eosdem interimebat.

Liuius. **Ingens telum necessitas.**

De re incutabili. Vnde & cetera dicuntur tela, consilia, quæ nunquam fallunt.

Gellius. **Feras, non culpes, quod uitari non potest.**

Quibus uerbis admonemur, ut mala fatalia, quæ nulla ratione possint neque declinari neque propelli, saltem animi æquitate leniantur. Huc pertinet & illud scitum Varronis dictum: Vxoris uitium aut tollendum esse, aut ferendum.

Terent. **Quod factum est infectum fieri non potest.**

Agathon: Μὲν γὰρ αὐτῶ καὶ θεὸς σφίσι κενεῖ, ἀγένητα ποιεῖν, ὅσα ἢ πραγματοποιεῖα. Etenim illud unum ipsi negatum est deo, ut infecta reddat facta, quæ fuerint semel.

Macrob. **Transuersum agere.**

Transuersus agi dicitur, qui ui & impetu quodam ab instituto desectitur. Ductum à nauigantibus.

Vocatus atque non uocatus deus aderit.

Oraculum olim Lacedæmoniiis redditum, abiit in prouerbium: Καλὸ μὲν ἐστὶν τι λιῶ κληθῆναι θεὸς παρίστασθαι. Id est, uocatus & inuocatus deus aderit. Vfus erit, ubi quid significabimus etiam non accersitum, neque curatum, tamen euenturum, uelimus, uolumus, puta senectutem, mortem, &c.

Ne dii quidem à morte liberant.

Nemo tam charus superis, ut illorum fauore mortem euitarit. Huic sententiæ suffragabitur Homericum testimonium *Odyss. r.*

Ἀλλ' ἔτοι δ' ἄνασον μὴν ὁμοῖον ἔσθαι θωπίει,
καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δύναντι ἀλακτικῶν, ὅσπότευεν δὲ
μοῖρ' ὀλοὴ λαβήλοισι ταυηλιγίῳ θανάτῳ. Id est,

At uero mortem communiter omnibus æquam
A dilecto homine neque dii depellere possunt,
Quem funesta dies fati iam iam urget acerbi.

Mors omnibus communis.

Qui dicet omnibus ex æquo moriendum, nec ullis uiribus arceri fati necessitatem, dicet illud Home. ex *Iliad. 6.*

Οὐδέ γὰρ οὐδέ βίη Ἡρακλῆῳ φύγιε λήρῃ. Id est,

Nec uis Herculea fatum euitauit acerbum.

Omnia

Omnia esculenta obsessis.

Ἀπαύλα γὰρ τοῖς βρωτὰ πολιορκημένοις. Id est, Cinctis ab hoste uelca sunt & quælibet. Senarius prouerbialis, quum urget necessitas, nihil non facimus. Et uehementer famelicis nullus non suauis est cibus. Natum ab urbium obsidionibus.

Lepori esurienti etiam placentæ fici.

Λάγῳ πρῶνῳτῃ καὶ πλακῦνῃς εἰς σύμα. Id est, Lepori esurienti & placentæ pro ficis. Suidas tradit dictum de iis, qui com pulsi ne celsitate, res etiam preciosissimas absumunt.

Viro esurienti necesse furari.

Πρῶνῳτῃ κλέπειν ἰσ' ἀναγκάως ἔχων. Id est: Famelicus uir esse furax cogitur. Quod congruit in eos, qui extrema adacti necessitate, quid faciunt. Aut si quis audis gloriæ, aliena pro suis ædat, quum ipse de suo nihil possit egregium ædere.

Adactum iusiurandum.

Ἐπακτὸς ὄρκος. Dicebatur, uel quod non uernaculum esset, sed peregrinum, & aliunde ascitum, ut indicat Zenodorus, uel quod non spontaneum, sed adactum ui.

Volentem bouem ducito.

Τὸν δῖλοντα βῶν ἔλαων. Id est, Volentem bouem agito. Vtere illorum opera, qui ex animo faciunt. Stultitia est, uenatum ducere inuitos canes.

Officium ne collocaris in inuitum.*Homer,*

Instar iniuriæ fuerit, si quis officium collocet in inuitum. Conuenit, emittendus ubi discedere quærit.

Nemo cogendus amicus.

Quum innues aliquem non esse ad negocium accersendum, præter animi sententiam, aut non esse collocandum officium in eum, qui nec agnoscat nec accipiat libenter, accommodum fuerit illud Homeri:

ἢν θέλωσι, ἀνάγκη δ' οὐτιμὴ ἄξω. Id est,

Si uolet, inuitum hunc haudquaquã abduxero quoquam.

Necessitas molesta.*Aristotel.*

Πᾶν γὰρ ἀναγκάσιον πρᾶγμα ἀνιστὸν ἴσιν. Quicquid enim est necessarium, natura molestum est. Quod ostendit esse molesta, quæ secundum naturam non sunt.

Vadimonium deserere.

Olim & turpe erat & danosum, uadimonium deserere, nec excusabatur uadimonii promissor, nisi ob causas egregie graues.

Sontica causa.

Nævius sonticam causam appellat admodum grauem.

NOBILITAS, OBSCURITAS.

Generosior Codro.

Εὐγενέστερος ἢ Κόδρου. Per ironiam rectè dicitur in istos, qui maiorum fumosis imaginibus & natalium antiquitate gloriantur. Codrus Melanthis filius, qui singulari in patriâ pietate præcipuè nobilis fuit.

Generosior Sparta.

Ελωθερώτερος ἢ Σπάρτης. Dicebatur excellenti animo, minimeq; timidus, aut humilis. Spartanis enim olim indoles aderat generosa, & ingenium omnis impatiens seruitutis, ac uelut imperio natum, undè nec moenibus urbem cingebant, &c.

Subdititijs es.

Υποβολιμαῖος ἢ ἰ. Id est, Supposititijs es. Subdititijs siue submissitijs uocantur partus adsimulati, inde transfertur in hominem fictum, & per dolum ab alio quopiam allegatum, subornatumq;ue.

Synesius.

Ne patris quidem nomen dicere possit.

Quadrabit in uehementer obscuros & spurios, incertoq; patre natos. Quod genus est illud Iuuenalis:

Quorum nemo queat patriam monstrare parentis.

Vndè Plutarchus existimat spurios dictos nothos, q; duabus his literis prænotari soleant, S. P. hisq; significari, sine patre.

Tertul.

Terræ filius.

Olim homines obscuro, ignotoq; genere prognati, terræ filij dicebântur, propterea quod terra sit omnium cõmunis parens.

Matris, ut capra dicitur.

Τῆς μητρός ἢ ὡς τῆς καπρῆς. In spurios dictû uidetur, quorum pater incertus est, eaq; gratia à matre denominantur. Ductum ab hædis, qui in caprilibus, à matre dinoscuntur, nam à patribus haud quaquam possis. Manet etiam hodie iocus, quo dicunt sapientem esse filium, qui patrem suum norit.

Seneca.

Lychnobij.

Apparet λυχνόβιος prouerbiali ioco dictos, qui lucernariam uitam ducerent, ut torqueri possit uel in nocturnum potorem, uel hominem supra modum studiosum, qui quemadmodum dictum de Demosthene, plus absumat olei, quàm uini. Vel in

in fordidum & parcum, quasi de lucernario oleo uicitantem.

Virtus gloriam parit.

Sentit benefactis potius, quàm opibus parari ueram gloriam.

Quanta uix cœlo capi possint.

Hac hyperbole M. Tullius famæ celebritatē expressit. Idem: In cœlum laudibus ferre. Ita Vergil. Ultra sidera notus. Et Horatius: Sublimi feriam uertice sidera.

Auis ex auibus.

ὄρνις ἐκ τῶν ὀρνίθων. Prouerbii forma dictus est Aristophani per ironiam uir nobilis, quasi bonus ex bonis prognatus.

Cymbalum mundi.

De homine celebrati nominis.

Plinius.

Διακωδοσίτην.

Demosthenes dixit pro explorare atq; examinare.

Domi nobilis.

Qui non opibus tantum aut potentia clarus est, sed ex nobilibus nobilis prognatus est. Hunc Cicero subinde domi nobilem uocat.

Ex domo in domum.

Ὀμοθυροίως. Hac sermonis forma significamus aliquem propriis uirtutibus quippiam egregiæ laudis peperisse suæ domui patriæ uel.

Fumosæ imagines.

In eos dicebatur, qui iactarent peruetustam generis nobilitatem. Iuuenalis ueteres ceras appellat.

Iouis germen.

Ἐκ Διὸς ἔρπον. Id est: Ex Ioue germen: Dicebatur in signi uirtute præditus.

Brasidas quidem uir bonus, sed Lacedæmon multos habet præstantiores. *Plutarchus.*

Βρασιδάς μὴ ἀνὴρ ἀγαθὸς, ἀλλὰ διὰ Λακεδαιμονίων πολλοὺς ἔχοντες κάρρους. Aduersus eos, qui se non modò primos, uerum etiam solos existimant.

Multi Mannii Aricæ.

Mannius apud Festum Pompeium, Dianæ Aricinæ lucum, qui & ipse Aricinus dictus est, cōsecrassē legitur. Ex hoc Manio Aricio uiro laudatissimo, quàm plurimi extiterūt uiri item

clarissimū eodem nomine, & hinc natum prouerbiū.

Multi, bonique.

πολλοὶ καγαθοί. Translatum à ritu sacrorum, in quibus sacrificus rem diuinam facturus, dicebat: *τίς τῆδε*; id est: Quis hic? Deinde, qui aderant, respōdebant: *πολλοὶ καγαθοί*, id est: Multi & boni. Atq; hæc partim ominis causā dicebantur: oportebat enim in sacris *ὠφρηῶν*, hoc est, benè ominata dicere: partim, ut si quis esset sibi conscius admissi piaculi, discederet à mysteriis. Prouerbiū igitur locū habuerit, quoties aut testes, aut iudices, aut conuictores significamus idoneos, ac neutiquam reiiciendos.

NOTVS.

Hoc iam & uates sciunt.

Ap̄tè torquebitur iocus in rem tandem compertam, quæ diu fefellerat.

Cicero.

In ore atq; oculis.

Quæ propalam fiunt, in ore atque oculis omnium fieri dicuntur.

Rumor publicus non omnino frustra est.

Hesiodus:

*Φήμα δ' οὔτοι πάμπαν ἀπόλλυται ἔντινα λαοὶ
πολλοὶ φημιζωσι.* Id est:

Haudquaquam in totum rumor perit ille, per ora

Qui uolitat populis compluribus.

Domesticè notus.

Lucianus: *Ἀνθρὶ ἐλευθέρῳ, καὶ οἴκῳ σε ἀνευθὺς εἰδότες.* Id est: Viro libero, & qui te ex domestico conuictu cognitum habeat. Id erit uenustius, si ad res animi traducatur, ut si quis dicat artem rhetoricam *οἴκῳ* alicui notam.

Intus & in cute.

Intus & in cute notus, est omnibus modis cognitus, perinde quasi dicas, foras atq; intus notus. Persius:

Ad populum phaleras, ego te intus & in cute noui.

Id est: Alius fucum fecisti, mihi planè notus es, neq; potes imposturam facere. Plautus: Hunc ego penitus & domi inspexi.

Principes inter se noti.

Qui dicet mutua principum, aut eruditorū inter ipsos esse noticiam, usurpare poterit illud Homeri:

Non

Non ignoti inter se sunt dii morte carentes,
 Quamquam semoti diuersa in sede morentur.

Torqueri poterit in satrapas istos, qui tamen si belligerari uidentur, tamen ipsi clanculum inter se colludunt.

NOVITAS.

In folle offerre.

Callistrata.

Pro eo, quod est, inexploratè, inexplicatè & confusè, sicut qui syngraphas & pacuniam sacculo inclusas offert.

Aliud genus remi.

Plutarchus.

Ἄλλο γένος κώπης. Id est: Aliud genus remi. Dicebatur olim, ubi quispiam res nouas, & antea non uisas induceret. Aut ubi quis uersis moribus pristinis, nouum & inusitatum uitæ genus institueret.

Grata nouitas.

Quando dices nuperrima quæq; uulgo maximè placere, non intempestiuum erit illud Homeri ex Odyss. A.

Τὴν γὰρ αἰοῖδ' ἡμῶν μᾶλλον ἐπὶ κλέισ' ἀνθρώποι,

ἢ τὴν ἀκοντίας νεωτάτη ἀμφοτέρωται. Id est:

Cantio enim hæc hominum longè est celeberrima uulgo
 Et gratissima, quæ nuperrima uenit in aures.

Qui modus equitum?

Τὴν τρέπον ἵππων; Id est: Qui modus equorum? Vbi quis nouam ac peregrinam induceret consuetudinem, Veluti si quis Italus Gallicis uestibus uteretur. Dictum uidetur de hospitiibus nouo quadrigarum genere inuectis.

NUGALIA.

Κρηνοχυθρολόγειον.

Hominem stultè nugacem Græci uocabant κρηνοχυθρολόγειον, uoce ridiculè composita à κρηνός, qua propriè dicitur aqua impetu scatens, & χύθρα olla, & ληθῆν quod est nugari. Ollas autem stupidos uocamus. Refertur à Suida, & uidetur è comœdia quapiam sumptum.

Nugæ theatri.

Plautus nugas theatri appellat quotidiana conuitia, quæ in meretrices, lenones & parasitos iaciebantur à comœdiarum actoribus. Quin etiam totum hoc quod in comœdiis agitur, nugæ theatri dici poterunt. Veluti iuuenes amare, senes obiurgare, seruis heris imponere, lenas sitire, &c.

N V N Q V A M.

Cum Nibas coccyssauerit.

Οτ' ἀμ Νίβας κοκκυῖον. Simillimum illi, Ad Græcas calendas. Tradunt in Theſſalonica Macedonia ciuitate uicum eſſe, cui nomen Nibas, ubi Galli nunquam uocem ædant.

Auguſti.

Ad Græcas calendas.

Pro nunquam. propterea quòd Græci non habent calendas more Latinorum, ſed νημυνίας, id eſt, nouilunia. Atq; ad lunæ reſuſus Græci ſoluebant uſuras. Quum aliquos nunquam ſoluturos ſignificare uelis, ad Græcas calendas ſoluturos ais.

Herodot.

Quum mula pepererit.

Quoties ſignificamus aliquid nunquã futurum ἐπὶ τῶν ἡμεῶν τῶν κωσίων, id eſt, quum mulæ pepererint, dicimus. De ſterilitate mularum ſcribit Plin. lib. 8. cap. 44.

Anno magno Platonis.

Simile eſt ſuperiori. Huuc enim exiſtimant nunquam futurũ.

Diogen.

Plenilunio fiet.

Τῆν πωροειλήν. Quasi ſerò, aut nunquam futurum. Etenim cum Datis & Artaphernes ductores regis Perſarum, in Marathonem irrupiſſent, plenilunium obſeruant, ut tum in prælium exirent. Ergò priùs quàm illi uenirent, Athenienſes bellum adgreſſi ſunt. Hiſtoriæ meminit Herodotus lib. v i. Indè quaſi prouerbio de cunctantibus & quauis occasione rem proferentibus, apè dicitur: Εἰ τῆν πωροειλήν.

Plutarchus.

Per harnia aliquid facere.

Poterit per iocum accommodari ad ea, quæ nunquam euentura credamus, quemadmodum aiunt ad Græcas calendas. Huc faciunt ſermones iſti Ciceronis prouerbiales: Poſt homines natos: Poſt hominum memoriam.

N V P E R A.

Plato.

Heri & nudius tertius.

Χθὴς ἢ πρότερον. Prouerbialis hyperbole tempus admodum nuper actum ſignificans.

N V S Q V A M.

Ariſtotel.

Vbi cerui cornua abiiciunt.

Οὗτοι αἱ ἐλαφοὶ τὰ κέρατα ἀποβάλλουσιν. Cerui cornua deponunt, ſecedunt in loca aſpera & inaccessa. Quadrabit, ubi locum uehementer abditum, abſtruſumq; ſignificabimus. Poſtremo,

inò, quod innuemus nusquam inueniri, illic esse dicemus, ubi cerui cornua abiiciunt.

Nec apud homines, nec in mari.

Prouerbiali schemate dictū est à Pindaro Olymp. hymno σ. *Ανιδδυνοὶ δὲ ἀγρεταὶ οὔτε παρ' ἀνδράσι μὴ οὔτ' ἐν ναυσὶ νοήσας τίμασι.* Id est, Virtutes autem periculi expertes, neq; apud homines, neq; in cauis manibus habentur in precio, pro eo quod erat, nusquam, quasi dicas, neq; terra neq; mari. Ipsa autem sententia conuenit cum illo Hesiodio decantatissimo:

Virtutem posuere dei sudore parandam.

Nemo magnam laudem parauit absq; periculo, &c.

In Aphannis.

Ἐς ἀφάννας. Stephanus tradit, Aphannas locum quempiam fuisse Siciliæ, uehementer obscurum & ignobilem, unde & nomen adductū apparet. Hinc natū prouerbiū. Aut in Aphannis, de incertis & quæ nusquam sunt.

N V N T I V S L A E T V S.

Haud annuncias bellum.

Ὁν πόλεμον ἀγγέλλεις. Dicit solitum, ubi quis rem oppidò lætam annunciat, quod bellum res sit omnium calamitosissima. Iulianus: O aureorum nuncius uerborum.

Prouoluitur ad miluios.

Προουλινοῦται ἐκτὶν. Id est, Adorat miluium. Initio ueris prodeunt miluii, qua re læti tenues, quod iam hyeme sint leuati, prouoluuntur, eosq; uelut adorant. Accommodari potest in eos, qui noua spe gestiunt.

Suidas.

Quid tibi Apollo cecinit?

Τί σοι Ἀπόλλων λιμιθώρικη; Id est, Quid tibi Apollo cecinit cithara? hoc est, quid tibi respondit? Conueniet, ubi quis à principe redeuntem percōtabitur, quid responsi tulerit. Allusum est autem ad Apollinis citharam, quam illi tribuunt Poëtæ.

Zenodot.

Vulcanus tibi uaticinatus est.

Ἀφβάς σοι λαλάληκω. Suspicio dictum, ubi quis crederet se rem habere certam, uelut ex oraculo auditam.

Suidas.

Siren amicum nunciat, apīs hospitem.

Σφρῶν μὴ φίλον ἀγγέλλεις, ξένον ἢ μίλιαν. Id est, Hospitem apīs, uerūm Siren prædicit amicum: Quoties complures eadem de re bene ominantur, aut ubi suæ quisque spei blandiens, ex quamlibet leuibus argumentis diuinat futurum quod optat.

Idem.

Nam

Nam Siren hoc in loco insecti genus est, apī non dissimile:

O B L I V I O.

Obliuosus campus,

Λήθης πεδίου. Lethes campus, dicitur uel de uehementer obliuiosis, uel de rebus commentitiis ac friuolis, quæ nāquam sunt.

Hierony.

Proprii nominis obliuisci.

In hominem uehementer obliuiosum, Ouidius:
Nominis antè mei uenient obliuia nobis.

Homertus.

Malorum obliuio.

Qui deprecabitur omen aliquod parum faustum, aut qui iubebit obliterari memoriam malorum, usurpabit illud Homeri ex Iliad. Δ.

Τὰ δὲ πάντα δῶι μεταμῶλια δῆϊν. Id est:
Irrita dii superi uentis hæc omnia tradant.

Val. Max.

Ne malorum memineris.

Μὴ μνησικακήσης. Id est: Ne malorū memoriam refrices. Ne præteritarum rerum mentio fiat.

Ex libro gubernatores.

Ἐκ βιβλίου κυβερνήτης. Galenus de compositione pharmacorum I I I. Adsimilis iis, qui prouerbio dicuntur gubernatores è libro. De mutis magistris alibi dictum.

Plutarchus.

Αμνησία.

Obluio est omnium quæ in conuiuio uel fiunt uel dicuntur.

Idem.

Hac non egreditur uerbum.

Ex Lycurgi institutione, qui natu maximus erat, stabat ad hostium, & ad conuiuium ingredientibus dicebat ostensis foribus: Διὰ τῶν τῶν ἔξω λόγῳ ἔκ ἐκχωρήσει. Id est, Per hæc nullus sermo progreditur foras. Horat. Ne fidos inter amicos Sit, qui dicta foras eliminat.

Vino inscribere mulieris iuramentum.

Τὸν γὰρ γυναικὸς ὄρκον εἰς οἶνον γράφω. Id est,
Inscribo uino si qua iurat scæmina. Innuit irrita esse solere quæcunq; in computationibus effutuntur.

Lucian.

Odi memorem comptorem.

Μυσῶ μνάμωνα συμπότῳ. In eos, qui, quæ inter amicos & inter pocula dicuntur liberius, foras eliminant.

Viuorum oportet meminisse.

Cicero

In eos, qui plurimum de uita defunctis loquuntur id quod uulgo putant ominosum, mortuos in ore habere.

Ventis tradere.

Pro eo quod est obliuisci, atq; ex animo eiicere. Horat.

Tristitiam & metus, Tradam proteruis in mare

Creticum: Portare uentis.

Ollæ uestigium in cinere turbato.

Χυτρας ἰχνησιν συχθῆναι ἐν τῇ τέφρᾳ. Plutarchus in Sympo-
siacis interpretatur, nullum euidentis iracundiæ uestigium oportere relinqui, sed simul atque deferbuerit, atq; resederit animi tumor, omnium præteritorum malorum memoriam penitus tollendam esse.

Hieronymus

Imis ceris eradere.

Pro eo quod est, delere penitus, sic ut nullum omnino memorie pristinae uestigium extet. Sumptum ab his, qui in ceratis scriptitant tabulis.

Bibere mandragoram.

Iulianus

Inest uis somnifica mandragoræ, adeo ut enecet etiam largiore potu. Unde qui cessant in officio dormitantq; multam mandragoram bibisse dicuntur. Non dissimile illi: Bibe elleborum.

OBSCURITAS.

Delius natator.

Δελιὸς λολυμηντής. Olim uulgo dicebatur admodum natandi peritus, quiq; nosset in summa natate aqua. Natum à Socrate, qui rogatus de Heracliti libro cuiusmodi uideretur, respondisse fertur hoc pacto: Quæ quidem intellexi, præclara: arbitror autem & ea, quæ non intellexi, quâquam natatore Delio opus, ut ne quis in eo præfocetur.

Per nebulam.

Vide, Indiligentiæ.

Numeris Platoniciis obscurus.

Cicero

Id ideo dictum, quod Plato numeris Pythagoricis obscurat suam philosophiam, ac ueluti nebulas offundit. Nam Pythagoras omnem ferè philosophiæ rationem ad numeros traxit.

Dauus sum, non Oedipus.

Terentius

Oedipi ingenium scite proponendis, simul & dissoluendis ænigmatum scirpis nobilitatum est, propter dissoluta sphingis problemata, adeo ut in prouerbum abierit eius nominis appel

appellatio. Similis est farinæ: Non sum diuinus.

Canis podicem inspicere.

Vide, Cæcutientia.

Ætotaica ænigmata.

Βωώτικα ἀνίγματα. Dicebantur obliquè atq; obscurè dicta, quæq; perdifficile percipi possent. Sumptum à fabula sphingis monstri Thebani. Ea proposuit Oedipo ænigma huiusmodi: Quadrupes, bipes, ac rursus tripes. Id Oedipus interpretatus est, hominem esse, qui puer manibus quoq; pedum nititur iuce, deinde confirmato gradu duobus pedibus se sustinet, donec ætas decrepita baculum, ceu tertium pedem addat.

Ne Apollo quidem intelligat.

Ταυτί δ' ὄτ' ἴσθι, ἃ δ' ἄν Ἀπόλλων μάθοι. Id est, Nec Apollo, quid sibi hæc uelint, intelligat, quod uehemèter esset obscurum & intellectu perdifficile.

Carcini poemata.

Dicebantur ea, quæ uiderentur obscurius & instar ænigmati dicta. Carcinus Poëta quispiam fuit. Is finxit Orestè ab Iliocæctium, ut matricidium confiteretur.

O B S E C V N D A N T I S.

Ad digituli crepitem.

Qui arrogantius, fastuosiusq; iubent quippiam, digituli crepitu significare dicuntur. Diuus Hieronymus in epistola ad Rusticum usurpauit, in superciliosum quendam & fastidiètem, qui dicturus, digituli crepitu silentium imperabat.

Quum uterq; concedit alteri.

Quum omissa contentione, uterq; alteri concedit, usurpabit illud Homeri Iliad. I I I I.

ΑΛΛ' ἢ τοι γὰρ ταυθ' ὑπέξομεν ἀλλήλοισιν,

Σοὶ μὲν ἔγω, σὺ δέ μοι. Id est:

Quin magis alteri in his rebus cedamus uterq;.

Tu mihi, contra ego deinde tibi.

Lex & regio.

Νόμος καὶ χώρα. Id est: Mos siue lex & regio. Seruiendum & obsecundandum esse moribus regionis, in qua uerferis. Zenodotus adscribit unicuiq; genti, suas quasdam leges esse, & instituta uiuendi.

Plutarchus.

Deum sequere.

Ἐπεχθῆναι. Id est: Sequere deum. Putant hunc esse sensum: Obtempera

Obtemperatōni. Quasi cuique debeat oraculum esse, quicquid in pectore dicitauerit ratio. Inest enim suus cuique animus deus.

Non statuar læna in machæra.

Aristoph.

Ὁὐ πῆσομαι λάνα ἐπὶ τυρονήσιδ' . Prouerbiū meretricium, quum negat scortum sui copiam facturum sese. Nam in capulis militarium gladiorum elephantēs ac leones imponi solent. At hi procumbentes in scalpuntur, siue ne lædant manum utentis gladio, siue ne defringantur facili si in pedes erecti figerentur.

Obedientia felicitatis mater.

Vide, Infortunii.

Infanire cum infanientibus.

Τοῖς μαινομένοις συμμαίνομαι. Dicebatur, qui se moribus quorumlibet attemperabat.

O B T R E C T A T I O E T M A -

L E D I C E N T I A .

Mortui non mordent.

Οἱ τεθνήκότες οὐ δάκνουσι. Id etiam hac tempestate uulgo dicitur. Natum arbitror ex apophthegmate Theodori Chii, qui, quum deliberaretur, utrum Pompeius ab Aegypto repellendus esset, au admittendus, censuit receptum occidendum, addens hoc dictum, mortuos non mordere.

Mortuis non conuiciandum.

Victo non insultandum, nec in mortuum ultrà congerenda conuicia, quanquam iure sit occisus. Huic suffragatur Homerus:

Ὀὐχ ὄσιον ἑταίμοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχεταῖάδαι. Id est:

Haud fas est super occisus, iactare teipsum.

Cum laruis luctari.

Aristoph.

Vide, Inanis opera.

Iugulare mortuos.

Vide, Absurda.

Non impetam lingua.

Ὀὐκ ἐπιγλωττῆσομαι. Id est: Non incessam lingua. Vnde semper à maledictis temperandum.

Tuis te pingam coloribus.

Hicrony.

Id est: Talem te scribam, qualis es.

Sphæram inter sese reddere.

Plutarchus.

Meminit de lusus genere Iulius Pollux, libro de rerum uoca-

bulis nono: Non dissimilis est, quem hodie pilæ uocant. Quædrabit in eos, qui sese uicissim dixeris incessunt. Confine illis Cædimus, inq; uicem præbemus crura sagittis.

Infixo aculeo fugere.

βαλὼν φεύγειν οἶεν. Id est: Iaculo omisso fugiturum te putas? Metaphora prouerbialis, ubi quis dicto conuictio, seu maleficio quopiam peracto, statim subducit sese, ne uel tueri cogatur quod dixerit, aut ne mutuum recipiat. Translatum ab apibus, aut uespis, quæ infixo aculeo statim aufugiunt.

Vulgus suspicax.

Suspiciosum uulgus, & pleraq; malam in partem interpretatur. Homerus Odyss. H.

Δύσφηλοι γὰρ τ' ἰμερὴν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων. Id est:

Quippe homines pleriq; sumus male suspiciosi.

Pellem caninam rodere.

Martialis ponit pro eo quod est, hominem maledicum & improbum conuictis insectari. Sic enim scribit in obrectatorem quendam & oblatratorem.

Non deerunt tamen hac in urbe forsân,

Vnus uel duo, tres uel quatuor uel

Pellem rodere qui uelint caninam.

Vitilitigator.

Vitilitigatores Marcus Cato uocabat litiū auidos, & alienorum operum calumniatores, Cato ex uitiiis & litigatoribus eleganter composuit.

Zoili.

Quære, Inuidia.

Archilochum teris.

Ἀρχιλόχου πατρὶς. De maledico dicebatur. De Archilochio testatur Horat.

Archilochum proprio rabies armauit iambo.

De quo plura paulò pòst.

Archilochi patria.

Ἀρχιλόχου πατρὶς. Diogenianus testatur hoc dici solere de mordacibus ac maledicis.

Dente Theonino rodi.

Theonino dente rodi dicuntur, qui conuictis lacerantur. Sumptum à Theone poeta quodam rabiosæ loquacitatis, petulantis simæq; maledicentiæ, Horatius hoc uitium alibi succū loliginis uocat,

Uocat: & salem nigrū, quòd cum morfu addat & famæ maculā.
Carpet citius aliquis, quàm imitabitur.

Μωμίσιταί τις μάλλον ἢ μιμήσιν. Porro res egregias multo proclivius est carpere quàm emulari: Aptè dicetur de re quapiā artis absolūtæ, atque inimitabili.

Genuino mordere.

Qui clanculum obtrectāt, lacerantq̃; quempiam, cum genuino mordere dicuntur. Persius: Et genuinum fregit in illis. Dentes autem genuini sunt omnium reconditissimi: ac propemodū operi gingiua. Sero emergunt homini.

Etiā in deorum cœtu.

Κὰρ θεῶν ἀγορά. Quidam interpretantur de maiore in modum probis & æquis: quidam de uehementer maledicis. Addūt locum quendam esse in Eleusine, uicinum Anaſtoro, uocatum *θεῶν ἀγοράν*, in quem non ingrediebantur, nisi benè ominantes: undè de quopiam præter modum maledico dicebant, *οὐτὸν καὶ θεῶν ἀγορᾶ ἀνηνέμοσ.* Id est: Hic uel in deorum concione, malè ominata loquetur.

Dentata charta.

Dentata dicuntur mordacia. M. Tullius ad fratrem: Calamo & atramento temperato, Dentata enim charta res agetur. Rursus edentula, quæ morfa careant.

Hipponacteum præconium.

Pro infami nota dixit M. Tullius, de Tigellio quodam ita scribens: Eumq̃; additum iam tum puto esse Calui Licinii Hipponacteo præconio. Nam Hipponax Poëta fuit iambographus, amarulentus, ac notæ mordacitatis.

Archilochia edicta.

Contumeliosa uocat ac uirulenta. Archilochi poëtæ mordacitas uulgo celebratissima fuit. Is Lycamben focerum à quo fuerat repudiatus, huiusq̃; filiam adeo uirulentis uersibus insectatus est, ut uterq̃; se laqueo præfocauerit.

Plaustra conuicijs onusta.

Lucianus. *ὃς ὅλας ἀμάξας βλασφημιῶν λιανισίδασον ἀλλήλων.* Id est: & solida plaustra conuicijs onusta, inter sese effundebant. Loquitur de duobus philosophis inter sese contumeliosè altercantibus.

Naues onustæ conuicijs.

Homerus Iliad. Y.

Ἐστὶ γὰρ ἀμφοτέρωσι ὀνείδια μωθκόσθαι,
Πολλὰ μάλ' οὐδ' ἄρ' νῦν ἰκατόνφυγῶ ἀχθῶ ἄραιτο.

Proborum superest ambobus copia summa,
Quorum onus haud portet centum ratis incita remis.

Affine illi: Quos tollere nec centum queant Aegyptii.

Nicander.

Morsus aspidis.

Δῆγμα ἀσπίδῶ. De malo immedicabili, aut de lingua uehementer uirulenta. Nihil autem uetat, quo minus trahatur adagium ad hostem clancularium, & tantò pestilentior, quòd clanculum citraq; dolorem infundat uenenum hæc serpens.

Hystricis seta.

Ἐρίξ ὑστρίχῶ. Id est: Pilus hystricis: dici poterit diſteriu acriter in quempiam tortum. Est autem hystrix de genere Erinaceorum, nisi quòd huius longiores sunt aculei.

O C C A S I O.

Ansam quærere.

Et consimiles metaphoræ. Ansa est, qua quippiam prehenditur ac tenetur. Plautus: An non uides hunc ansam quærere? (id est, captare occasionem) rescindendæ, irritandæq; pactionis? Plat. Vt contentionis ansas multis præbuerint. Eodem pertinet præbere ansam, ansam arripere, ansam præterire, ansam negligere, in easdem ansas incidere, & si qua sunt alia.

Capere crines.

Pro arripere occasionem oblatam, & arreptam retinere.

Eximere è manu manubrium.

Plautus dixit pro eo quod est, iam paranti facere quippiam, extorquere peragendi facultatem. Translatum ab eo, cui iam uibrato gladio percussuro, repente capulus excutitur è manibus.

Fenestram aperire, & similes metaphoræ.

Pro eo quod est, occasionem ac uelut ansam administrare. Terent. in Heaut. Huius quantam fenestram ad nequitiam patefeceris. Verùm hoc non nisi in malam partem, illud etiam in bonam, Aperire ianuam. Item illa: Repagula aperire, ianuam aperire, præstruere uiam, præcludere uiam, iacere fundamenta.

Plautus.

Gladium dedisti, quo se occideret.

Ministrasti materiam & adiumentum ad perniciem. Veluti si quis amanti adolescenti pecuniam det in manum.

Tollenda

Tollenda mali occasio.

Qui suadebit, ut mali submoueatur occasio, citabit illud Homeri ex Odyss. π.

Αὐτὸς γὰρ ἐφίληκτ' ἄνδρα σίδηρον. Id est,

Quippe uiros ferrum illicit ipsum. Ita diuitiæ proliciūt ad luxum, consuetudo puellarum ad amorem.

Premenda occasio.

Qui significabit modis omnibus instandum esse, nec obmittendam ē manibus semel oblatam occasionem, accommodabit illud ex Odyss. Δ.

Υ μᾶς δ' ἀστυφίως ἰχίμαρ μᾶλλον τι πᾶσι γιν.

Vos premite, & uinclis magis arctè stringite captum.

Quod quidem detorquere licebit ad id, quum dicemus impetus animi hoc magis ac magis esse coercendos rationis moderamine, quo magis efferuescunt, & ad malum sollicitant.

Nunc tuum ferrum in igni est.

Eius ferrum in igni esse dicebāt, cuius negociū iam ageretur.

Non semper erit æstas.

Ὀὐκ αὖ διέσθ' ἰσθίτη, ποιεῖσθαι ἡαλιάς. Id est, Aestas non semper fuerit, componite nidos. Non semper uirebit ætas, para, quò se recipiat senectus. Aut non semper erit prospera fortuna, munias animum philosophiæ decretis, quo fortunam aduersam possis contemnere.

Seneca.

Hesiodus.

Conchas legere.

Summi ocii est conchas & umbilicos legere in littoribus, qui lusus esse solet puerorū. Quoniam transferri potest ad eos, qui aliud agentes obiter etiam leuiora quædam animi gratia admiscunt. Crassus orator apud Cicer. lib. de Orat. 2. de Lælio & Scipione loquens: Non audeo, inquit, dicere de talibus uiris, sed tamen ita solet narrare Scæuola, conchas eos & umbilicos ad Caietam & Lucrinum legere consueuisse, & ad omnē animi remissionem ludumq; descendere: Umbilicos opinor appellant uel conchas, uel calculos umbilici formam imitantes, uel herbam quæ Veneris umbilicus dicitur, autore Dioscoride.

Liber non est, qui non aliq. nihil agit.

Qui in summo ocio uertabatur ab omnibus feriati negociis, in nihil agere dicebantur. M. Tullius lib. de orat. 2. sub persona Crassi ad Scæuolam, Quid igitur, inquam, quando ages nego-

cium publicum, quando amicorum, quando tuum? quando denique nihil ages. Tum illud addidi, mihi enim liber esse non uidetur, qui non aliquando nihil agit. hæc ille. Mox interpretatur quid declaret, nihil agere. In qua, inquit, permaneo Cature sententia, meq; quum huc ueni, hoc ipsum nihil agere, & plane cessare, delectat. Nam cessare dicuntur non tantum ii, qui desistunt à negotio, sed qui sunt in ocio. Expedit autem interdum nihil agere, ut cætera rectè agamus.

OCCULTA.

Terra defossam habes.

Plautus.

Ἦ ἡ ἐρὺν φασ ἔχεις. In eum qui non impartit, neq; præfert suas dotes. Sumptum ab auaris, thesaurum humo defodientibus.

Sueton.

Occultæ musices nullus respectus.

Cuius adagii sensus est. Quâuis egregias animi dotes, si non proferas, perinde esse quasi non habeas. Persius: Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Eccl. 20. Sapientiae reconditæ, & thesauri abstrusi, nullam esse utilitatem. Ouid.

Tu licet & Thamiram superes, atq; Orphea cantu,
Non erit ignotæ gratia magna lyræ.

Plutus ἄσκηθ.

Sunt nonnulli mortales qui uel natiuo quodam ingenii uitio, uel data etiam opera, quæ sciunt dissimulant, & aliis grauantur impertire. His illud nonnunquam euenire solet, ut pro indoctis negligantur. His adscribendum quod Græci τυφλὸν πλῆτορ appellat, id est, diuitias cæcas reconditas opes & abstrusas.

Qui sunt apud inferos terniones.

Τὰς ἐν ἄδ' ἑ τριακίδας. Hoc adagio ridebantur ii, qui res abditas & abstrusas curiosa quadam diligentia uestigarent. Aiunt terniones apud inferos honoratos esse, ut Hecate sacros. &c.

Nisi si qua uidit auis.

ἢ λωίτις ἢ ἀνὸρ ὄρνις. De re uehementer occulta. Suidas hūc uersiculum citat ex Aristophane: Nemo me cōtuetur, nisi præteruolans auis.

Attici Eleusinia.

Zenodot.

Ἀττικοὶ Ἐλευσίνια. Subaudiendum ἑαυτῶν, id est, inter sese. Usurpatur si quando conueniunt inter sese aliqui, secreto de re quapiam arcana tractantes. Ducta metaphora à mysteriis sacri

factorum Eleufiniorum, quæ in honorem Cereris agebantur apud Eleufim, fumma religione, myfticisq; cæremoniis à quibus arcebantur prophani.

In tenebris saltare.

Lucian.

Εν τῷ σκοτῷ ὄρχηθῆσαι. Est rem gerere clanculum, nullo teste, nulloq; iudice. Translatum ab iis, qui choros ducunt in tenebris.

Monstrum alere.

Tercen.

Monstrum alitur, ubi quid occulti uitii latere significamus. Inde sumpta metaphora, quòd monstra ob pudorem clanculum aluntur & occultantur.

Muris circumcurrentibus.

Τῶν τοίχων περὶ τριχόντων. Id est, Parietibus circūcurrentibus. Plutarchus indicat muliebri fuisse prouerbiū, quo secretum significabāt, muris uidelicet testes & arbitros arcētibus. Libebit uti, quū aliquid monstri alitur, & ob id captari secretum.

Summis ingredi pedibus.

Dicitur qui clanculū, aut cautim, ac pedetentim, quod aiunt, conatur aliquid: Græci iucundius efferunt aduerbio composito, ἀνεροποδίσσι. Idem ualent illa: Suspenso gradu, & suspensis pedibus. Traductum à gestu eorum, qui sic ingrediūtur, ut strepitum pedum nemo sentiat.

In aurem dicere.

Matth. 10.

Εἰς οὖς λέγειν. Vel hodie uulgò distitāt, pro eo quod est, clanculum ac secreto committere. In Euangelio: Et quæ in aurem audistis, prædicare supra tecta.

Ostium obdite prophani.

Lucian.

Θύρας κλειθῆσαι βίβηλοι. Id est, Fores ocludite quique prophani. Sumpta est allusio ex Orpheo, cuius hoc citatur carmen:

Ἐθιγξομαι οἷς θεῶς ἐστὶ, θύρας κλειθῆσαι βίβηλοι. Id est,

Fas quibus est audire loquat, uos turba prophana

Obturate fores.

Iubet ut prophani, ostium auribus imponant, ne quid arcani sermonis possit ingredi. Conueniet uti, si quando significabimus nos de rebus arduis & arcanis loquuturos esse.

In simpulo.

Cicero.

In simpulo olium fieri dicebant, quod uel clanculum, uel in re minuta, atq; humili fieret. Est enim simpulum uas paruū minu-

tim fundens, unde ueteres res minutas nulliusque precii, simpularias appellabant. Allegoria sumpta à puerorum lusu, quo solent per fistulam angustam in simpulum inflantes quasi fluctus quosdam, & aquæ strepitum excitare.

In angulo.

Εν γωνία. Id est, In angulo fieri dicitur, quod fit in occulto. Dissimile illi: Super tectum prædicare, pro eo quod est palam & in publico prædicare.

Homcr.

Admoto capite.

Αγχι σχῶν κεφαλήν, ἵνα μὴ πωθοιαθῶ οἱ ἄλλοι. Id est,

Admoto capite, reliqui ne audire ualerent.

Admonet eo loco, si quis obiurgandus est amicus, ut id fiat primum in tēpore, deinde comiter & amice magis, quam asperè, postremò clanculum semotis arbitris. Vnde optimum est illud, Admoto propius capite.

Vrit absq; torre.

Versum hūc seu prouerbialem subinde Plutarchus usurpat:

Ενεσ ἄτερ λαλοῦσθαι καὶ ἄμω γήραι Λάκκω.

Exurit sine torre, grauiq; dat illa senectæ.

OCCVPATIO, OCIVM.

Ne ad aures quidem scalpendas ocium est.

Lucianus in bis accusato:

οὐδ' ὄσον λυήσασθαι τὸ οὖς φασί, σχολήν ἄγων.

Id est, Ac ne tantisper ociosus, ut aurem, sicut aiunt, scalpere uacet. Quum ne minimū quidem ocii superesse significabimus.

Aristotel.

Nullum ocium seruis.

οὐ σχολὴ δούλων. Id est, Non est ocium seruis. Sumptū à seruorum conditione, quibus heri nullum concedunt ocium.

Plutarch.

Festum multas habens.

ἑορτὴ πολλὰς ἔχουσα. Subaudiendum molestias aut occupationes. Dicitur in eos, qui magnas componerent sarcinas, aliquo profecturi, Natum ab iis, qui festa solent adire.

Vincula Tyrrhena.

Δωροὶ Τυρρῆνιοι. Dicebantur odiosa negocia quibus distringebatur aliquis. Traductum à uinculis, quibus Tyrrheni captiuos uinciebant grauibus & molestis.

Quum licet fugere ne quære litem.

Αἴδω φυγῆν μὴ ζήτησθαι δίκην. Ab Alcibiade natū. Is quū è Sicilia

lia citaretur ab Atheniensibus ut criminibus responderet, abdidit sese, negans litigandum esse, si quo modo liceret effugere.

O D I V M.

Odium agreste.

Μισθ ἀγρικόν. Atrox odium sic appellabant ueteres, propterea quod rustici plerunq; *μισάνθρωποι* sunt, & acerbius atq; implacabilius oderunt.

Lucianus.

Odium Vatiniæ.

Pro capitali ac uehementer acerbis. Vatinius in quem acerbimè M. Tullius inuectus est, in tantum odium populi Romani peruenerat, iam detectis illius flagitiis, ut in prouerbum cesserit, odium Vatiniæ.

Catullus.

Odium nouercae.

Nouercis omnibus innatum est fatale quoddam & irreconciliabile odium in priuignos.

Oderint, dum metuant.

Licebit adagium per iocum usurpare, ueluti si quis eruditione superior de clanculariis hostibus, qui tamen ob metum hircere non audeant, dicat: Oderint, dum metuant.

Cicero.

Odit cane peius & angue.

Horatius: Alter Miletæ textam cane peius & angue Vitabit chlamydem. Plautus in Mercatore:

Nempe ruri uxor est tua, quam dudum dixeras.

Te odisse æque atq; angues.

Empedoclis similtas.

Εμπεδοκλής ἰχθῆρα. Dicebatur pertinax & irreconciliabilis. Empedoclem enim aiunt iis fuisse moribus, ut assidue similtatem cum aliquibus susciperet.

Diogenes.

Ἀσπονδὸν πόλεμον.

M. Tullius epist. ad Attic. lib. 9. Huius igitur belli ego particeps, & socius, & adiutor esse cogor, quod & *ἄσπονδον* est cum ciuibus. *ἄσπονδον* uocat perpetuum, & atrox, & irreconciliabile. Conueniet in similtatem ac dissidium amarulentum.

Archidamicum bellum.

Ἀρχιδάμου πόλεμος. De bello tæzo crudeliq; dicebatur. Ab Archidamo duce Lacedæmoniorum. Archidami tæziam memorat & Pausanias in Laconicis.

*Aristoph.***Et Scellij filium abominor.**

Hic est affectus humanus, ut si quis uel hominē, uel quācunq; rem uehementer oderit, non solum à commemoratione, uerum etiam à cognatis uocibus abhorreat. Id elegāter expressit Aristophanes in Auibus: Ibi persona quædam sic loquitur.

Αριστοκρατῆσθαι δὴλ' ἢ ἰτην. Id est:

Aristocratiam palam est querere. Altera respondet,
ἡμίθρα, ἢ τὸν Σκελίου βδελύπτομαι. Id est:

Minimè, sed ipsum Scellii natum quoq; Abominor.

Scellii filius dictus est Aristocrates. Hoc nomen iure inuisum est detestanti Aristocratiam, quòd ea uox abominādæ rei memoriam renouet.

*Plautus.***Non magis quàm nauem.**

Odiū & contemptum uulgo declarāt canis uocabulo. Horatius: Odit cane peius. Et Plautus in Amphitr. Valuistin' usq;? Expectatus aduenio? Sost. haud uidi magis. Expectatum cum salutat haud quisquam magis, quàm canem.

*Aristoph.***Cui ista arident, meis ne gaudeant.**

Quum ingens discrimen interesse significabimus inter nostras & aliorum rationes. Contrarium huic:

Qui Bauium non odit, amet tua carmina Mæui.

De iis, quæ eiusdem sunt farinæ, & ex æquo contemnenda.

*Plutarchus.***Ne uia quidem eadem cum illo uult ingredi.**

μηδὲ τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίσσειν. Ne uia quidem eadem ingredi dicuntur, qui extremo disidēt odio, ut ne uia quidem communi uelint ambulare.

Fratrum inter se iræ sunt acerbissimæ.

Si quando similtas inciderit inter fratres, ea solet esse atrocior, quàm uulgarium inimicorum. Euripides in Iphigenia,

Δεινὸν κασιγνήτοισι γίνεσθαι λόγους.

Μάχας θ' ὅταν ποτ' ἐκπίσωσιν εἰς ἑαυτ.

Res dira uerbis inuicem altercarier,

Dictisq; fratres dimicare mutuis,

Si quando lis inciderit aut contentio.

*Sophocl.***Ira omnium tardissimè senescit.**

Ὁ θυμὸς ἴσχατορ γηράσκῃ. Id est: Ira postremùm senescit. Nā uulgo mortales iniuriæ tenacissimè meminisse solent, benefactorum quàm facillimè obliuisci.

Vt lupus ouem.

Ὡς λύκος ἄγνα φιλεῖ. Id est: Vt lupus ouem amat. Qui suis commodi gratia simulat amorem.

Si tu prœreta.

Plautus in Rud. Si tu prœreta isti nauis es, ego gubernator ero. Quo licebit uti, quoties neuter alteri in negotio quopiam uult cedere.

Principum fauor necessarius.

Vbi quis inuitis principibus conatur extricare sese à malo quopiam, aut lite à qua non possit explicari, nisi illorum adiutus fauore, conueniet illud Homeri, in Aiacem Oilcum dictum:

ἦ ῥ' αἰκνυτο δειῶν φυχῆσιν μέγα λῆτμα θαλάσσης. Id est:

Iactabat sese spaciosi ex æquoris altis

Emersurum undis, inuito numine diuûm.

O M I N A N D I.

Benè sit.

Καλῶς ἔστω. Ominis uox, quum quis rem quampiam nouam & arduam auspicaretur. Quod faustum felixq; sit.

Cum musis.

Μετὰ μουσῶν. Hoc est, Musis benè fortunantibus. De doctis, aut iis quæ doctè dicuntur.

Adsint dii beati.

Ἐὼν ἢ θεῶν μέκαρα. Id est: Felices adsint superi. Sermo est benè ominantis in re quapiam aggrediunda.

Zenodot.

Mercurio dextro.

Hesychius indicat, ueteres in iactu quodâ solere ominis gratia præfari Mercurium. Per iocum usurpari licebit, ubi quid aggredimur noui.

In morbo consumat.

Potest ab amico dici, qui nolit deesse amico, quod impendat, si morbus inciderit. Potest & ab inimico, qui malo uiro morbum optet.

Seneca.

In tuum ipsius caput.

Quoties in autorem mali, malû retorquetur aut incidit, Græci dicunt, εἰ τὴν αὐτῆ κεφαλῆν.

Demosthen.

O M N I A.

Ioca seriâq;

Quoties omnia nostra cum aliquo cõmunicamus, cū eo ioca seriâq;

Cicero.

seriaq; conferre dicimur.

Nec animans nec inanime.

Prouerbiali figura dictū est apud Platonem libro de Leg. 8.

πάντων τῶν τε ἑψύχων καὶ τῶν ἀψύχων. Id est:

Omnium & animantium & inanimorum, quum nihil omnino significamus excipiendum.

Pueri senesq;.

Vide, Multi.

Angustum & latum.

Aristophanes: Dexteritate ego mea exilem & amplum ualeo populum reddere. Marcescunt enim pueri malè pasti: rursus bene pasti fiunt obesi. Appositè torquebitur in eos, qui adolentes rectè docent, aut secus: qui uè populo dextrè concionantur, aut secus.

Dulce & amarum.

Plautus in Pseudolo, dixit Dulce & amarum, pro lætis ac tristibus.

Omnium quos sol uidet.

Sunt & illæ figuræ prouerbiales, omniū quos terra sustinet, aut quos sol uidit pessimus optimus uè.

O R I G I N I S.

E tardigradis asinis equus prodiit.

Ἐκ βραδυσκελῶν ὄνων ἵππος ἄριστος. Id est: E tardigradis asinis equus immerfit. Quum clarus euadit quispiam obscuro genere natus, aut quoties ab indocto præceptore proficiscitur discipulus eruditus. En tibi ex asinis equum, id est, Ex infimis parentibus arrogantem & ferocem.

E quercubus ac faxis nati.

E quercu, è faxis prognatus, quod quadrabit uel in hominem obscuro genere, uel in eum qui sit agresti & effero ingenio, moribusq; immanibus. Inde illud: Et duro robore natos. Homerus in Odyss. 7.

Ὅν γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἴασι πάλαιφάτος, ἕδ' ἀπὸ ξίφου.

Nam neq; fatidica quercu fatus es, neq; saxo.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

Φῶν φῶν, παλαιὸς αἰνῶ, ὡς καλῶς ἔχει.

Ὅν ἂν γίνοιτο χερσὸς ἐκ κακῆς πατρὸς.

Id est:

Heus heus, ut illi dicitant rectè, probum

Patre

Patre ab improbo non posse nasci filium.

E squilla non nascitur rosa.

Theognis.

ὄντι γὰρ ἐν σκύλλῃ ρόδον φύεται. Id est: Non etenim ex squillis rosa nascitur. Admonet adagium: è probis parentibus nasci liberos probos, ex improbis improbos. Horatius: Neque imbellem feroces Progenerant aquilæ columbam.

Ex minimis initiis maxima.

Homerus.

Maximæ similitates nonnunquam ex leuissimis iniuriolis nascuntur, non secus atq; ex minutissima scintillula grauisimum incendium.

Exiguum malum, ingens bonum.

Diogenianus.

Μικρὸν κακὸν, μίγ' ἀγαθόν. Id est: Pusillum malum ingens bonum. Admonet adagium, ex paululo incommodi laboreq; exiguo, summa maximaq; cōmoda colligi. Si quid feceris honestum cum labore, labor abit, honestū manet. Si quid feceris turpè cum uoluptate, uoluptas abit, turpitudine manet.

Bonæ leges ex malis moribus procreantur.

Macrobius.

Nam sicuti medicorum pharmacis nihil opus foret, nisi morbis laboraretur, ita legibus ferendis nihil opus esset, nisi peccatam uiueretur.

Initium belli.

Ἀρχὴ πόλεως. Id est, Origo belli. Vbi quis prior laesit iniuria seu conuitio. Vnde ἀπόλιμα lædere dicitur, qui nulla laesit iniuria, similitatem exercet.

Hinc belli initium.

Quum alicunde natam similitatem ac tumultum rerum exortum innuimus. Lucianus in Pseudomante,

καὶ ἡ κατὰ τὸν Θουκυδίδην ἀρχὴ τῆς πόλεως ἐν βῶλιν. Id est, Et iuxta Thucydidem, iam hinc belli initium.

Piscis primum à capite foetet.

Ἰχθὺς ἐν τῷ κεφαλῆς ὄστρον ἀρχεται. Piscis à capite primū incipit putere. Dicitur in malos principes, quorum contagione reliquum uulgus inficitur.

Ab impijs egressa est iniquitas.

1. Reg. 24.

Significat ab improbis, semper mali quippiam exoriri. à bonis nihil malorum proficisci.

Γνώμης γὰρ ἐαδῶν ἔργα χρηστὰ γίνονται.

Probis ab animis facta promanant proba.

Mali

*Gellius.***Mali corui malum ouum.**

Κακὸν κόραν & κακὸν ὄρν. Id est: Mali corui malum ouum.
 Apud usurpabitur, quoties à malo præceptore discipulus malus
 proficiscitur, ex improbo patre filius improbus, ex patria il-
 laudata uir illaudatus, denique facinus sceleratum ab homine
 scelesto.

*Homerus.***Autor omnium & fons.**

Veluti si quis dicat superbiam omnium malorum parentem,
 fidem omnium uirtutum fontem, Homerum omnis poëscos
 patrem.

Ex tua officina.

Ex nostra officina depromi dicuntur, quæ à nobis inuenta,
 nostròq; ingenio profecta sunt. Hoc quo longius traducetur
 ad res animi, hoc fuerit lepidius, ut, Hoc consilii quis non in-
 telligat è tua prodisse officina? Totum hoc negotii tuæ fuit
 officinæ.

*Fabius.***Generosioris arboris statim planta
cum fructu est.**

Egregia beneq; nata ingenia statim maturescere, & ad fru-
 gem peruenire indicat.

*Idem.***Magnorum fluuiorum nauigabiles
fontes.**

Significat præpotentium quantulacunq; plus pollere, quam
 uniuersas tenuium opes.

*Terentius.***Hinc illæ lachrymæ.**

Dicetur de rei caussa aliquandiu dissimulata, quæ uerè tan-
 dem deprehendatur.

P A R A S I T I.

Muscæ.

Μύια. Olim dicebantur, qui delectabantur aliena mēsa, quos
 Plautus muribus comparat, semper alienum edentibus cibum.
 Apud Athenæum libro 6. parasitus quispiam se muscæ cōfert.
 Δειπνῶν ἄκλυτὸν μύια. Id est, Quod inuocatus coenita-
 re amo, musca sum. Aduolat enim hoc insectum ad cibum
 alienum.

Myconorum more.

Μυκονίων δίκλω. Myconiorum more dicebantur ad conui-
 uium accedere, qui ultrò uenirent, non uocati. Myconus una
 Cyc

Cycladum est ipsa gens ob rerum inopiam cogebatur sese conuiuiis ingerere.

Quadra propria.

Nihil æquæ sapit, ut cibus proprius domi sumptus. Catullus: De meo ligurire libido est. id est, gustare cum uoluptate. At dii Homerici malunt inuitari ad nidores hostiarum, quam uiuere *οικίσται*.

Muris in morem.

Plautus in Captiui duo: Quasi mures semper edimus alienum cibum. In paratitos dictum, quibus iucundum est aliena uiuere quadra. Non conueniunt nec in una sede morantur, libertas & cibus alienus, quod eleganter indicat apologus Aesopicus de mure syluestri & domestico. Quin & Græcis prouerbiali uerbo *μισπολῆν* dicuntur, qui muris in morem cibi caussa obambulant oberrantq̄. Indicat hoc Hesychius.

Αὐτολήκνθοι.

Dicebantur, qui non ex animo, sed uentris caussa colerēt amicos, inde conficta uoce, quod sponte ad Lecythum commearent, & inuocati præsto essent in conuiuiis. Eisdem *φραπίστας* quoq; uocatos fuisse testatur Plutarchus, & ab Eupolide *τοὺς περὶ τὰ γυμνασίου καὶ μετ' ἄρσεν φίλους*. Id est: Circum sartaginem & post prandium amicos dictos fuisse.

Ἄλλοτριόφραγοι.

Vocantur quibus dulce est aliena uiuere quadra.

Κατὰ χῆρων ὕδωρ.

Apud Athenæum refertur: Orta disceptatione quænam aquarum esset optima, quæ alii præferrent Lernæam, alii Pirenæam, alii aliam. Carnæus iuxta Philoxeni sententiam dixit: *τὸ κατὰ χερῶν ὕδωρ ὕδισον*, suauissimam aquam quæ manibus infunditur, quod ea declaret cœnam esse paratam.

Feruet olla, uiuunt amicitia.

Ζεῖ χύτρα, ἢ φίλια, In eos dicitur, quos patina, non beneuolentia conciliat.

P A V P E R T A S.

Nec obulum habet, unde restim emat.

In eos qui maxima rei familiaris inopia laborant. Lucianus in Timone:

Χθὲς μὲν οὐδὲ ὀβολὸν, ὥστε πρίασθαι βρόχον ἰσχυρότητας.

Id

Id est, **Qui pridie ne obolũm quidem habeant, quo laqueum emerent.** Pauperrimus sit oportet, qui tenuitatis tædio sese laqueo præfocare uelit.

Nudior leberide.

Γυμνότερον λιβεριδον. De uehementer tenuibus. Leberis enim serpentis exuium significat, quo nihil potest esse inanius.

Iro, Codro pauperior.

Ouidius: Irus erit subito qui modo Cræsus erat. De Codro: Iuuenal. Tota domus Codri rheda componitur una.

Nudior paxillo.

Γυμνότερον παξιλλου. De extremæ paupertatis homine dicebatur hæc hyperbole. Nam paxillis corticem quoque detrahimus.

Telenico pauperior.

Τηλενικου πινέσου. Nam is notæ paupertatis fuit.

Nudus tanquam ex matre.

Γυμνός ως εκ μητρός. Id est: Nudus ex matre. De uehementer paupere.

Suidas.

Ne in pelle quidem.

Οὐδ' ἐν δερματι. De supra modũ tenuibus, uelut usqueadẽ nudis, ut ne pelle quidem propria tegantur.

Araneas eiicere.

Hesiodus: Εκδ' ἀγγύων ἰλάσθας ἀράχνης. Id est: Vasis eiicias, quas necit aranea telas. Sic enim significant inanitatem & inopiam. Lucianus: Carie & araneis diffusa.

Cum exoffis suum rodit pedem,

Ὅτ' ἀνέσθρον ἐν πόδα τέυδεν. Consimili figura significauit egestatem in eodem opere. Exoffem uocat polypum, quod offibus careat. Is creditus est nonnullis sua brachia rodere, quum deest cibus: Est enim edacissimus.

Macilenta manu pinguem pedem.

Manus enim gracilescunt fame, pedes intumescunt frigore. Hesiodus: Ne te deprendant inopem mala tempora brumę, atque pedem premere incipiat manus arida pinguem. Venustius erit, si longius transferatur, ad uiaticum parandum senectuti, aut similia.

Cicero.

Pedem ubi ponat, non habet.

In hominem insignitè tenuem atq; inopem.

Cynclus.

Cinclus.

Κίυνλοι. Id est: Cincli. Rusticano prouerbio dicebantur præter modum pauperes. Cinclus enim auis quædam est imbecillis atque inutilis.

Pistillo nudior.

Υπὲρ γυμνότητος. De uehementer tenui, miseroque.

Paupertas sapientiam sortita est.

πενία ἢ πτω σοφίαν ἔλαχε. Zenodotus citat ex Euripide: Ignaua est opulencia, uerum inopia multarum artium repertrix est. Persius: Magister artis ingeniique largitor Venter. Hominem experiri multa paupertas iubet,

Pauper, sed ingeniosus.

In hominem tenui cultu, sed egregio tamen corpore, quadra bit illud Homeri ex *Odyss.*

οἶνον ἐν ῥαυκῶν ὁ γέρον ἐπιγυνοῖδα φαίνει.

Quos profert senior pannis è uilibus arinos.

Lucianus torquet ad senem ingenio facundiâque præcellentem.

Multa docet fames.

Πολλῶν ὁ λιμὸς γίγνεται διδάσκαλος. Id est: Fames magistra est artium complurium. Ouidius: Ingenium mala sæpe mouent. Persius: Ingeniique largitor Venter negatas artifex sequi uoces.

Hecala pauperior.

Hecale paupertate nobilis est. Ouidius:

Cur nemo est Hecalem, nulla est quæ cœperit Irum?

Nempe quod alter egens, altera pauper erat.

Fames magistra.

Πολλῶν ὁ λιμὸς γίγνεται διδάσκαλος. Magistra multorum improba existit fames.

Ad incitas.

Quos urgeret extrema necessitas, his res dicebatur ad incitas rediisse.

Plautus.

Centro & spacio circumscripta.

Plutarchus: Quod si facultates modicæ fuerint, & centro & spacio circumscriptæ ad usum. Sentit fortunas tam angustas, ut nisi certa dimensione dispensentur, non sint ad necessarios usus suffecturæ.

Nani.

Quadrabit in tenues & humilis fortunæ homunculos, ac

C quem

quemadmodū ait Horatius,moduli bipedalis,qui potētes sumptu conantur æquare.

Tunicati.

Tenuēs & humiles nullo cultu insignes,tunicati dicuntur.Horatius:Vilia uendentem tunicato scruta popello.

Canalicolæ.

Homines exili re tenuiſque fortuna, diſſi olim Canalicolæ, quòd circa canales fori conſiſterent.

Cicero.

Ne tempeſtas quidem nocere poſſit.

In homines inſigniter nudos & inopes. Qui enim poſſident aliquid rerum, aut habent in agris, aut in mari, his tempeſtas nocere poteſt. Cui uerò nulla tempeſtas nocere poteſt, is nec in agris poſſidet quicquam, ut agricolæ: nec in nauibus, ut negociatores.

Non habet cui indormiat.

Dicimus & hodie: Non habet lectum, aut non habet ſtramentum, quibus indormiat.

Omnia præter animam.

Quum nihil non datum ſignificamus præter uitam, dicimus omnia tradita præter animam. Simili figura, Animam debere dicuntur, qui pluſquam omnia debent.

Acron in
Horat.

Zonam perdidit.

Prouerbiū caſtreſe in ἀρχιμαύτους, id eſt, eos qui nihil habeant nummorum. Porphyrio tractum dicit à militum conſuetudine, qui quicquid habent, in zona ſecum portant.

Animam debet.

Τὴν ψυχὴν ὀφείλει. De eo qui immodico ære alieno teneatur ut pluſ quam omnes facultates debeat, ac denique ſeipſum debeat. Teren. Quid ſi animam debet? Luat in corpore, id eſt, opera, qui non habet in ære.

Saguntina fames.

Eſt Saguntum Hispaniarum oppidum iuxta flumen Hiberū, ſocietate ſœdereſque cōiunctum cum Romanis. Id longa Pœnorum obſidione fameſque eò redactum eſt, ut ciues extructo in foco igni, quicquid erat preſioſarum rerum, in eum conicerent, ac poſtremo ſeque ſuosque liberos eodem præcipitarent, ne uenirent in hoſtium manus.

Ariſtoph.

Fames meliæa.

Λιμὸς βαλίας. De fame extrema, deſque rebus difficillimis. Eſt enim

onim Melus oppidum Theſſaliæ, quod Nicias Athenienſium dux obſedit expugnauitq; non tam machinis bellicis, quam fame. Meminit hiftoriæ Thucydides.

Famis campus.

Λιμὸς *ωδιον*. In ciuitates dicitur ingenti fame preſſas. Eſt autem locus quiſpiam hoc nomine.

Λιμοδοριῆς.

Hefychius addit ex autoritate Didymi, eos qui iuxta Oetam accolebant ſic uocatos, quòd ob terræ ſterilitatem frequenter cum fame rem habebant. Quadrabit igitur in eos qui fame adæti aliquò demigrant.

Aquam bibens nihil boni parias.

Demetrius

Υδωρ ἢ *ῥίνωρον, χρυσοῦ οὐδὲν ἄν τινας*. Id eſt: Aquam bibēs, probum & utile paries nihil. Languet poetarum ingenium ni uino concaleſcat. Horat.

Nulla placere diu, neq; uiuere carmina poſſunt,

Quæ ſcribuntur aquæ potoribus. Iuuenalis:

Satur eſt quum dicit Horatius, Ohe. Horatius:

Fœcundi calices, quem non fecere diſertum? Item

Laudibus arguitur uini uinoſus Homerus. Et,

Ennius ipſe pater nunquam niſi potus ad arma

Proſiliit dicenda.

Ariſtoteles pſittacum loquaciorem fieri putat, ſi uinū biberit.

Non eſt Dithyrambus, ſi bibat aquam.

Ὀὐκ ἔστι *Διθύραμβος*, ἂν ὕδωρ *ῥίνωρον*. Id eſt: Haud Dithyrambus eſt, aquam ſi potitet. Non adeſt hilaritas, quum deſt uinū. Excitat enim uini calor inueniendi uim, quæ torpet nonnunquam in ieiunis, mouet phantaſias, addit impetus, ſubminiſtrat ſiduciam. Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi.

Quærendæ facultates, deinde uirtus.

Diogenes

Διζῆσαι *βιοτικῶν, ἀρετικῶν ἢ ὄταν ἢ βίῃ*. Quærendus uictus, uirtus autem, ubi uictus adiuerit. Horatius:

O ciues, ciues, quærenda pecunia primùm eſt,

Virtus poſt nummos.

Paufone mendicior.

παύσων *ἢ πτωχότροπος*. Pauſon pictor quiſpiam fuit igni tenuitate, quemadmodum apud Iuuenalem Codrus.

Sterilior Agrippo.

Zenodorus

ἀκαρπώτερος *Ἄγριππῶν*. Id eſt, Sterilior Agrippo. Laconum

adagium est, de iis qui sunt extremæ paupertatis, neque quicquam facultatum possident. Quadrat & in ignavos, nulliusque industriæ homines.

Aristoph.

Trium dierum commeatum.

Trium dierum commeatus, cum instare paupertas extrema significatur. Translatio ducta à militum commeatu.

Homerus.

Qui eget, in turba uersetur.

Etiam hodiernis temporibus uulgò iactatur fabula, de cæco mendico, qui iubebat ministro, ut eò se duceret, ubi maxima esset hominum procella, addens sententiam populari ioco celebrem, ibi quæstum esse, ubi sit hominum frequentia.

Mendico ne parentes quidem amici sunt.

Πτωχὸς φίλοι ἔσθ' οἱ γονήτορος. Diuitiæ conciliant amicos, Paupertas nec illos habet amicos, quos natura coniunxit.

Omnem facultatem indutus est.

Ἀ πάσαι τῶ ἕσιαι ἡμφίασται. Id est: Vniuersam substantiam indutus est. De paupere, qui præter uestitum nihil præterea rerum possidet. Hodie uulgato ioco dicunt: Cum subsilio, facultates omnes meæ commouentur. Notum illud Biantis Philosophi dictum: Omnia mea mecum porto. Plautus:

Hoc quod induta sum, summæ opes.

Aristoph.

Theagenis pecuniæ.

Θεαγένης χρέμαϊσα, τὰτ' Ἀισχίνου. Id est: Theagenis pecuniæ, quemadmodum Aeschinij. Iocus prouerbialis in eos, qui pauperes quum essent, tamen diuites haberi uolebant. Hoc morbo notatus est uterque & Theagenes & Aeschines. Vnde cognomen his additum, *σέλλοις*, à Sello quopiam ineptè ambitioso. Finitimum ei: Phaniæ ianua.

Cleomenes cubile superat.

Ὁ Κλεομένης ἐπὶ κοιτῆς ἀπὸρρίχθῃ. De eo, qui magis abundaret rebus superuacancis, quàm necessariis. Ductum apparet à quopiam, corpore quàm pro lectuli modo maiore.

Certissima paupertas.

Columella: Nam uctus prouerbum est, paupertatem certissimam esse, quum alicuius indigeas, uti eo non posse, quia ignoretur ubi proiectum iaceat, quod desideratur,

Ostiatim.

Eleganter nec sine prouerbii specie Cicero dixit, ostiatim, pro singularim, siue nominatim. Iucundius erit si transferatur ad res

ad res animi, ut si quis è singulis libris aut capitibus autorũ petat testimonia aut probationes, dicitur ostiatim petere.

PENSATIO BENEFICII,

VEL OFFICII.

Manus manum fricat,

Monet autem neminem fermè mortalium inueniri, qui uelit in quempiam beneficium collocare, à quo non speret aliquid emolumenti uicissim ad se rediturum, sed officium inuitari officio. Idem adagium effertur & hoc pacto: *χὴς χεῖρα νίπτει*. Id est, Manus manum lauat.

Plato.

Botrus oppositus botro, maturescit.

Βότρυς πρὸς βότρυμ πεπαινετή. Id est, Botrus iuxta botrũ maturescit. Quando dicemus talem quenq; euadere, cum qualibus habet consuetudinem. Habet autem hoc assiduitas, ut uicinis uicia faciat communia. Translatum ab uuis, quæ mutuo oppositæ maturitatem inter se uicissim, & dant & accipiunt.

Suidas.

Da mihi mutuuum testimonium.

Δάψειόν μοι μαρτυρίαν. Hoc est, Da mihi tuum testimoniũ, recepturus itidem meum. In eos rectè iaciendum, qui se mutua talione laudant.

Cicero.

Senes mutuuum fricant.

Celebratur & Scipionis Aemiliani apophthegma, Iumenta quòd manibus careant, alieno egere frictu. Quo significatũ est eos, qui res egregias gerere non possunt, egere præcone, quo famam sibi comparent.

Pro Delo Calauriam.

Αὐτὶ Δίλκω πῶν Καλαυρίαμ. Est in fabulis, Neptunũ cum Latona permutationem fecisse, ut illa Calauriam insulam Neptuno concederet, possideret Delum, proque dato Tænarò reciperet Pythonem. Est autem Calauria exigua insula, haud procul à Creta. Ea res in prouerbium abiit, quoties officium officio pensatur.

Fricantem refrica.

Τὸν ξύοντα ἀνίσχυει. Id est, Scalpentem uicissim scalpe. Par est, de merente bene, bene mereri, & officium officio pensare.

Diogenis.

Ferrum ferro acuitur.

Ferrum ferro acuitur, & homo exacuit faciem amici sui.

Prouer. 7.

*Lucian.***Eodem cubito.**

Αὐτῷ ἰσχύει. Hoc est, Eadem regula, eadem mensura. At non inutile fuerit admonere, plerasq; metaphoras à mensuris ductas esse prouerbiales, ut Pensficulare rem, Pensitare factum, Rependere beneficium, Remetiri gratiam, Librare negotium, Expendere causam, Remunerare beneficium, Aequilibrium officii, Retaliare conuitium, atque id genus alias.

*Math. 7.***Eadem mensura.**

Christus in Euangelio utitur, quum ait futurum, ut qua mensura fuerimus aliis emensi, eadem nobis alii remetiantur.

Par pari referre.

Ἰσοῦ ἰσὺ ἐκπέφυγεν. Terentius in Eunuchò parcemiam usurpat, superiori non admodum dissimilem: Par pari referro. Qua monemur, ut tales simus in alios, quales in nos illos experimur. Idem in prologo Phorm. Quod ab ipso allatum est, sibi id esse relatum putet.

Paria facere.

Paria facere, idem est quod pensare ex æquo.

Hostimentum est opera pro pecunia.

Hoc adagium admonet nihil gratuitum esse debere, sed officium beneficio pensandum. Hostimentum autem, autore Festo Pompeio, beneficium pensatio est, à prisco uerbo hostire & redostire, quod est paria referre. Ab eodem hostem dici putat Nonius, quod ex æqua causa pugnam suscipiat. Sic Iena apud Plautum in Asinaria adolefcenti respondet iua exprobranti beneficia: Hostimentum est opera pro pecunia, hoc est, neuter habet quod imputet alteri. Tu mulierem amabas, missa est: Ego pecuniam, dedisti.

*Suidas.***Pro bonis glomi.**

Αὐτ' ἀγαθῶν ἀγαθίδας. Id est, Pro bonis glomi. Dicitur consuevit: ubi quis beneficium quod in alium contulisset, cumulatum, cumq; scenore reciperet. Agathides enim Græcis glomi dicuntur, uerum allusionis decus in uoce Græca est, quod in sermone Latino reddi non potest.

*Cicero.***Vt sementem feceris, ita & metes.**

Reportabis præmium tuis factis dignum. Perquam festiuum est, quod de Diogene refert Laërtius: Super cœnam quidam illi obiciebant ossa uelut cani, quod Cynicus esset, eam contumeliam sic ille pensauit: Accessit propius, & iuxta illos stans

ming

mingebat, uicissim illis canem agens. Sed propius huc pertinet, quod idem refert in Zenone, qui seruum in furto deprehensum cædebat: Seruus interim clamabat, in fatis fuisse ut furaretur. At Zenon, illud etiam, ut cædereris. Seruus quoniam audierat herum disputantem de necessitate fatorum, eam prætexuit suo commissio. Sed scitè retorsit philosophus.

Benefactis pensare delicta.

Idem.

Ἀλλοις ἐν ἰσθλοῖς τὸν δ' ἀπόθεντ' ὕλογον. Aliis bene actis hocce depellunt probum.

P E R F I C I E N D I S I U E A B -
S O L U E N D I .

Nodum soluere.

Cicero.

Κάβαμμα λύειν. Dicebatur, qui negocium alioqui impeditum faciliè conficeret.

Tenedia bipennis.

Τενέδιος ὀπίλους. Id est, Tenedia securis. Conueniet aut in eos, qui nimium seuerè iudicant ac puniunt, aut qui celeritèr expediunt controuersias & litium ambiguitates. Inde translatum, quòd olim rex Tenedi securim gestans lites audire confueuit: causaq; iudicata, protinus eum, qui fecisset iniuriam, securi percutere. Aut quòd Tenedius quidam rex legem tulit in adulteros, ut utriusq; corpus securi concideretur, eiusq; legis exemplum etiam in filium ædedit.

Colophonem addidit.

Diogenes.

Τὸν Κολοφῶνα ἐπίβηνειν. Dicitur consuevit, quum summa manus rei cuiusdam imponitur, aut quum accedit id, sine quo negocium confici non potest. Strabo scribit Colophonios olim cum naualibus copiis abundasse, tum equestribus usque adeo præcelluisse, ut ubicunq; gentium bellum gereretur, quòd confici non posset, Colophoniorum equitum auxilio profigaretur.

Colophonium suffragium.

Plato.

Κολοφονία ψήφου. Quum Colophonii duodecim ciuitatibus imperarent, quarum una Smyrna, in publicis conciliis si quando Smyrnensem æquales fuissent calculi, pars ea uincerebat, cui subscripsissent Colophonii illi, quorum opera uicerant in prælio. Itaque prouerbium quadrabit, quum significabimus iudicium aut suffragium alicuius plurimum in re quam ualere.

Summum fastigium imponere.

Pro eo, quod est, Rem omnibus suis partibus absolueret. Exempla reperies apud Ciceronem. Translatum ab ædificatoribus, qui perfecto demum ædificio, fastigium aliquod solent imponere.

Circulum absolueret.

Τὸν κύκλον ἀποτελεῖν Est rem omnibus numeris, omnibusq; partibus perfectam reddere.

*Seneca.***Summam manum addere.**

Mirum ni metaphora ab artificibus translata, qui primum rude quoddam operis simulachrum effingunt, atque hanc primam appellant manum, deinde formant expressius, postremo summa cura expoliunt, atque hanc supremam seu summam manum uocant. Eadem figura dicimus, Nihil decesse præter extremam manum.

Supremum fabulæ actum addere.

Pro eo, quod est, Extremum finem imponere. M. Tullius ad Quintum fratrem: Illud te ad extremum & oro & hortor, ut tanquam Poëtæ boni & actores industrii solent, sic tu in extrema parte & conclusionem muneris ac negotii tui diligentissimus sis.

*Floratus.***Ad umbilicum ducere.**

Pro eo, quod est, Librum finire atque absolueret. Sunt enim umbilici, ornamenta quædam ossæa aut lignea cornea uel, umbilici nostri formam imitantia, quæ uoluminibus iam absolutis addebantur, atq; hinc prouerbialem figuram esse natam: Ad umbilicum peruenit, id est, ad finem.

Ad coronidem usq;.

Μέχρι τῆς κορωνίδος. Id est, Usque ad coronidem. Quum extremum finem rei cuiuspiam significamus. A nauibus translatum, quibus aliquid rostri speciem gerens solet addi. Iucundus crit, quoties transfertur ad animum, ueluti si quis studiorum coronidem dicat, aut moneat, ut egregiis cœptis auream addat coronidem. Aut uitæ laudabiliter actæ iubeat auream imponi coronidem, hoc est, mortem piam.

Seruatori tertium.

Τὸν τρίτον τῷ σωτηρι. Id est, Tertium seruatori. Pindari interpres ostēdit antiquitus fuisse morem, ut in conuiujs primus calix misceretur Ioui Olympio, secundus heroibus, tertius Ioui ser

feruatori. Addit autem hunc calicem *σωτήρ* appellatū, quod hucusq; potatio citra ebrietatem animiq; noxam confisteret. Iuxta illud apud Apulcium Asclepiadis dictum, existimantis primum craterem pertinere ad sitim, secundum ad uoluptatem, tertium ad ebrietatem, quartum ad insaniam.

**Domum quum facis, ne relinquis
impolitam.**

Hesiodus.

Sensus est: Vnicuiq; negotio, quod semel instituerimus, finem idoneum imponendum, ut nihil omnino desideretur. Veluti si quis adhortetur aliquem ne literarium studiū deserat, sed laudabiliter institutis summam manum imponat, ne uulgò ludibrio sit.

Omnia octo.

Iul. Poll.

Ἀπαντα δὲκτῶ. Cūm nihil deesse significamus, aut cūm multa inter se similia uidentur.

Si meus ille stylus fuisset.

Cicero.

Pro eo, quod est, Si hoc negotii meo arbitrio, meoq; artificio commissum fuisset. Translata metaphora à fabularum autoribus, quorum stylo & calamo fabula tota conficitur. Porro stylus est cuspis illa graphiaria, qua scribimus in tabulis ceratis.

Ad Herculis columnas.

Ἡράκλειαι στήλαι. Sic enim uulgò dici solet *τὰ πέρα Γαδύρων ὑπερὰ τὰ.* Id est: Quæ ultra Gades, inaccessa. Quo significant ultra columnas Herculis non esse quo progrediari. Columnas has Hercules ibi fixisse dicitur, quum boues uestigaret Geryonis, tanquam illic esset suprema orbis meta.

Ad phasim usq; nauigauit.

Strabo.

Ἐἰς φάσιμ ἕθθα ναυσὶν ἰσχυατὸ Ἀρόμῳ. Id est: Ad Phasim, ubi supremus cursus nauibus. Phasis Euxini sinus ex extrema nauigationis meta. Aut usq; ad Britannos, quos auctores extra mundi terminos ponunt.

**Toto deuorato boue, in cauda
defecit.**

πάντα ἐντραγῶν τὸν βόυν, εἰς τὴν ἄρῃ ἀπίκαμην. Hoc est, Reliquo negotio peracto, in extremo sine delassatus est.

Bellicum canere. Receptui canere.

Bellicum canere, pro eo, quod est, animare atque exhortari. Receptui canere, pro finire. Signa canant, apud Martialem, id est, iam congreduamur. Et apud Plautum Collatis signis depu-

gnare, apud eundem Versis gladiis depugnare. **Quin** hoc ipsum Collatis signis, haud dubiè prouerbii speciem habet, quò significamus seriam & exactam de re disceptationem. Iuuenal.

Hæc tuba rixæ, Id est, hoc belli initium.

Iul. Poll. **Hic telam texuit, ille deduxit.**

Hoc est, Alter ortus est, alter perfecit.

Hermipp. **Filum neuisti, & acu opus est.**

Ράμμα ἐπιπλοῶς, προσεῖν ἢ βρυσηθῆ. Id est: Filum ductum est, opus est & acu. **Quum** significamus non satis esse cœpisse, nisi pari industria perficias. Didicisti artem, superest exercitatio. Didicisti grammaticam, restat dialectica. Didicisti sacras literas, restat bona uita.

Summum suere centonem.

Ad hanc formam pertinet, quod apud Nonium ait Lucilius Sarcinatoris esse, summum suere centonem optimè.

Plutarchus. **Lunæ radii, non maturefcit botrus.**

Conueniet in eos, qui conantur quod ob defectum uiriam non queunt perficere.

Nihil potest, nec addi, nec adimi.

De perfectis operibus ita uulgò dici solitum.

Aristotcl. **Quadratus homo.**

Qui caret omni uitio, & quæ sunt uirtutis contemplabitur: ac fortunæ casus optimè feret, ac prorsus omni ex parte modulate, is uerè bonus est & quadrangulus.

Horatius. **Rudem accipere, Rude donare.**

Rudem accipere, pro dimitti à munere. Rude donare, pro dimittere. Inde ducta metaphora, quò antiquitus gladiatores, quibus permissum erat, à gladiatorio munere cessare, rude donati dicebantur. Proinde quicunq; à munere quouis in ocium restituuntur, uel ob ætatem, uel ob imbecillitatem, rudem accepisse dicentur.

Finem uitæ specta.

Solon Cræso respondit, nemini competere nomen beati, nisi qui feliciter uitæ, cursum peregisset. **Quod** referens Iuuenalis: **Quem** uox, inquit, facunda Solonis Respicere extremæ iussit spacia ultima uitæ. Ouidius in transformationibus sic extulit: Sed scilicet ultima semper Expectanda dies homini est, diciq; beatus Ante obitum nemo supreraq; funera debet. **Quin** hominèq; passim omnibus est in ore: Ab exitu rem spectadam esse.

Haud

Haud perficiet.

Qui dicet negocium haud quaquam perfectam iri, uerbis Homericis id dicat licebit.

Τέλει δ' ὁδὸν οὐποτε τε ταύτην. Id est:

Verum hancce uiam haud perfecerit unquam.

Capere prouinciam. Tradere prouinciam.

Tradere prouinciam, figura prouerbiali dicunt, qui negocium aliquod curandum committit. Capiunt suscipiunt ue prouinciam, qui rei curandæ onus in se recipiunt. Metaphora sumpta à consuetudine Romanorum, apud quos qui magistratum gerebant, prouincias alias alii sortiebantur. Terentius: O Geta, prouinciam suscepisti duram. Plautus: Abi rus, Abi directus in tuam prouinciam.

Cursu lampada trado.

Lucetius.

Cursu lampada tradere, est partes tuas quasi successione, in alium atq; alium transferre. Eodem pertinet illud Persianum: Qui prior es, quur me in decursu lampada poscis? Terent. Tradunt operas mutuas, & aliis alii uicissim suppetias ferunt.

Sarta tecta.

Pro consummatis, probeq; curatis, & in quibus nihil sit omisum, ex solennibus uerbis Iurecōsultorum abiit in prouerbium. Plaut. in Trin. Ne tibi ægritudinem pater parerem, parsi sedulo: Sarta tua præcepta usq; habui mea modestia.

P E R F I D I A.

Verbis conceptis peierare.

Plautus.

Olim iurato solennibus uerbis præbatur, quo iusurandum esset firmius. Interdum iurans tenebat aram, quo maior esset iurisurandi religio. Itaq; sanctissimum iusurandū significantes, dicebant, nec si aram tenens iuraueris, credam tibi.

Θεῶν ἰσχυρ.

Θεῶν ἰσχυρ significat decipere, & Thracis dolis tractare. Sunt enim θεῶν ἰσχυρ ancillæ Thraciæ.

Superauit dolum Troianum.

Plautus in Pseud. Superauit dolum Troianum, atque uicit Pseudolus. Sentit autem de equo Troiano è trabibus contexto. Quemadmodum autem Græci per subornatum Sinonem imposuere Troianis, ita Pseudolus per Harpagem imposuit Lenoni.

Græca

P E R P L E X V S.

Ventus neq; manere finit, neq; navigare. *Diogen.*

Ανεμὸς οὔτε μὴδὲν ἰᾶ, οὔτε πλεῖν. Vius erit, ubi quis in eas rerum angustias inciderit, ut nec relinquere negocium sit integrum, nec absoluedi sit facultas. Metaphora sumpta à uentis.

Auribus lupum teneo.

Terentius.

Donatus Græcam parœmiam Græcis adscribit uerbis: *Τῶν ὄτων ἔχω τὸν λύκον, οὐτ' ἔχημι, οὐτ' ἀφ᾽ ἑναι δύναιμαι.* Id est: Auribus lupū teneo: neq; retinere, neq; amittere possum. Aiunt lupū non posse teneri auribus. Dicitur in eos, qui eiusmodi negotio inuoluuntur, quod neque relinquere sit integrum, neque tolerari possit.

Hæret in uado.

Ambrosius in Lucan: In abruptum, inquit, disputationis uenimus, hæremus in uado. Metaphora à nauigio ducta, quod uado illufum frustra circumagitur. Tullius: Venit ad extremū, hæret in salebra. Sunt autem salebræ fluminum aut uiarum obstacula, à saltu dictæ.

Gangamon.

Iulius Pollux lib. 10. citat Aeschylum, qui negocium inuolutum & explicatu difficile *γαγγάμωνα* dixerit, quemadmodum dicimus nassam. Docet item genus esse retis inuolutis flexibus sinuosum ac perplexum, quod à Græcis dicatur *γαγγάμων*, à γῶ quod est capio.

In aqua hæret.

Cicero.

Qui fluctuat, neque in solido consistit. Translatum ab oratorum clesydra, ut cum in aqua hætere dicamus, qui se distillatam aqua, tamen è causa non potest expedire.

Nunc meæ in arctum coguntur copix.

Terentius: In angustum oppido, nunc meæ coguntur copix. Metaphora sumpta ab exercitu, qui undiq; obsidetur ab hostibus, ut difficile sit effugere.

In puteo constrictus.

Plato.

Ἐν φρίδασι συσχομένῳ. Quadrabit in eos, qui in angustias eas redacti sunt, ut extricare sese nullo modo possint. Idem: In puteos cum cane pugnare, & Cantherium in fossa.

Perplexus.

Homer.

Qui in maximis uersatur periculis, nec ullum affulget subfidium,

dium, usurpabit illud Homeri ex Odyss. ̄.

ὄυδ' ἐ τις ἄλλη

φαίντο γαίωυρ, ἀλλ' ἐβανὸς ἠδὲ θάλασσα. Id est,

-Nec ulla apparuit ultra

Tellus, sed nobis cœlum undiq; & undiq; pontus.

Perplexus, animicq; consternati.

In eum, qui periculoso negotio consternatur animo, nec rationem inuenit, qua explicet sese, quadrabit illud Homeri ex Iliad. ̄.

Νέστορα δ' ἐν χερσῶν φύγῳ ἠνία σιγαλόιντα. Id est:

Fugere è manibus mirandæ Nestori habentæ.

Ne Excectides quidem uiam inuenerit.

ὄυδ' ἐξεκτιδὸς ἀμ ἐβροι πῶ ἐβῆαυ ὁδῶρ. Id est: Ne Excectides quidem rectâ uiam inuenerit. De negotio perplexo atq; inexplicabili. Excectides quidâ uulgò malè audiit, quòd immodicus esset in peregrinationibus, ut omnes uias quàm maximè cognitas haberet.

Labyrinthus.

Λαβύρινθ̄. Labyrinthum olim uocabāt orationem, aut rem quampiam uehementer impeditam & inextricabilem. Veluti si quis philosophiæ studium. Labyrinthum uocet. Sumptum à Labyrintho Dædali. Huic non dissimilis erat Mæander. Id erat picturæ genus ortum ab exemplo Labyrinthorum. Prudentius in carmine: Cultor dei, O tortuose serpens, Qui mille per Mæandros.

Plato.

De gradu deijcere.

Pro eo, quod est, animo consternari, ac uelut à statu mentis dimoueri. In gradum reponere, quasi in pristinum locum restituere. Ad eandem formam pertinent, mouere loco, deturbare gradu, restituere in locum.

De possessione deijcere.

Ex sermone Iuriconsultorum in uulgi sermonem abiit, pro eo, quod est, famam cuiuspiam eripere, quam iam omnium consensu obtinuerit, aut adimere quippiâ, quod suo quasi iure tenere uideatur. Nam ius semper fauet possidenti.

Plantius.

Peribis, si non feceris.

Vbi quis in eum redactus est locum, ut nec aggredi rem possit citra magnum incommodum, neque tuto omittere. Si faxo, uapulabo,

Nec

Nec currimus, nec remigamus.

Aptè torquebitur in illos, qui frustra conantes nihil proficiunt, uidelicet aduersante fortuna.

Nec caput, nec pedes.

Cicero.

Negotium ita perturbatū, ut nescias quo pacto uel expeditas uel amittas, ueteres dicebant, nec caput habere, nec pedes.

P E R S P I C A C I T A S.

Lynceo perspicacior.

Plato.

Sunt, qui tradant Lynceum primum reperisse fodinas metallorum, æris, argenti, & auri. Et hinc uulgo natam fabulā, quod ea quoque uideret, quæ sub terra forent. Aristophanes in Pluto: Βλέπειν τ' ἀποδείξω ὃ ἐξυτέρα τῶ Λυγνέως. Id est: Faxo ut uideas, uel Lynceo ipso acutius. Cicero: Quis est tā Lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat?

Serpentis oculus.

Οφθαλμοὶ ὄμμα. De his dici consuevit, qui acibus & intentis intuerentur oculis. Ab animante sumpta metaphora. Horat.

Cur in amicorum uitis tam cernis acutum

Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius?

Εν πλάτῃ.

Εν πλάτῃ dictum, accipiendum interpretantur Græci, quum paululum ultra præscriptum significant esse concedendum, præsertim in his quæ sunt humanitatis. Veluti si quis pollicitus solutionem ad diem Augusti decimū, reddat postridie. Iulianus Pædectarum lib. 46. Titul. de solutio. & lib. cap. Ratum autem do minus habere debet, mox quum primum certior factus est, sed hoc ἐν πλάτῃ & cum quodam spacio temporis accipi debet.

Odorari.

Translationes quæ ducuntur à corporis sensibus, omnes ferè prouerbiales sunt: Velut odorari pro resciscere. Olfacere, pro deprehendere. Subolere, pro suspectum esse. Obolere pro molestum esse, aut esse in suspitione. Huc pertinent & illa, Olet mendacium, Redolent Atticismus, Olet lucernam. Cicero ad Atticum: Hominem degustes. Idem ad eundem: Et Latinus ille tuus Atticismus ex interuallo regustandus. Et palato satisfacere dicitur, quod animo placet. Deuorare tædiū. Absorbere molestiam. Affinia sunt illa: Sapiunt arrogantiam. Respiunt iuuenile quiddam. Concoquere item, pro uincere molestiam.

Nau

Naufcare, eum tædio audire. Euomere, dicere quod dolor non sinebat reticere, Et expuere miseriam ex animo. Cōsputare, pro laceffere maledictis. Despuere, pro contemnere. Stomachari, pro indignari, Oculis ferre, pro uehementer amare, curæq; habere. In oculis esse, Obuerfari oculis, id est, recordari, & in memoria, cogitationeq; esse. Respicere, curam agere, & rationem habere. Profpicere, in posterum consulere. Despicere, fastidire. Suspicere, mirari. Conniuere, pro data opera dissimulare. Cæcutire, hallucinari, pro falli iudicio.

P E R S P I C V I T A S.

Plutarch.

Vel cæco appareat.

De re uehementer perspicua. Eusebius aduersus Hieroclem;

Αλλὰ γὰρ καὶ τυφλῶ φασὶ δῆλον.

Quin etiam uel cæco perspicuum aiunt esse.

Plato.

Et puero perspicuum est.

καὶ παιδὶ δῆλον. De re supra modum perspicua, confessaq;.

Notum lippis ac tonsoribus.

Quæ iam in ora uulgi abierunt, omnibus tonsoribus ac lippis nota dicuntur, propterea quod olim in tonstrinarum confesibus omnes rumores narrari consueuerunt. Horatius: Opinor omnibus & lippis notum & tonsoribus esse. Nam lippi in tonforum officinis desident, expetentes remedium oculorum.

Tanquam in speculo. Tanquam in tabula.

καθάρει ἐν κατοπτρῶ, καὶ ὡσπερ ἐν γραφῇ. De re uehementer euidente, perspicuaq;. Terent. Deniq; inspicere tanquam in speculum uitas omnium iubeo.

Rudius ac planius.

Suidas admonet subesse prouerbiū, quod hunc ad modum feratur, σαφιστέρου μοι καὶ ἀμαβίστερου φράσσει. Id est: Apertius mihi loquere, atque indoctius. Sumptum à quibusdam ænigmatum inuolueris.

Lucian.

Electro lucidior.

ἤλιμπερ Λιαφρυγιστέρου. Id est: Electro pellucetior: De re magno opere dilucida.

Plutarchus.

Veluti è speculo.

Ὡς ἀπὸ σιοπιῶς. Dum quis rem uelut oculis subiectam, tota undiq; contemplatur.

Cicero.

Archimedes non posset melius describere.

Archimedes Syracusanus geometra fuit celeberrimus, nusquam
non

non intentus figuris geometricis, adèd ut pingens sit interfe-
ctus. Ex quo prouerbii specie dixit Cice. pro Aul. Cluentio: Nò
Archimedes potuit melius describere. Solent enim Geometræ
mathematicas figuras in puluere depingere.

Mens uidet, mens audit.

Νοῦς ὁρᾷ καὶ νοῦς ἀκούει. Id est: Mens uidet, mens audit. Lo-
cus erit adagio, ubi iubemus quempiam attentum esse, quemad-
modum dicimus: hic esto & isthic sum.

Candidus sermo.

Διηκὸς λόγος. Græcis dicitur oratio dilucida, perspicuaque, à
colore qui inter cæteros plurimum habet lucis. Vndè *λευκότερον*
ἰπᾶν dicuntur, qui clariùs efferunt quod sentiunt, hoc est,
σαφέστερον. Et *λευκὴ φωνή* uox dicitur quæ faciliè penetrat aures
auditorum.

PERTINACIA.

Ostrei in morem hæret.

Ὠστρεὶς λιπαρὴ προσίσχεται. Id est: Ostrei siue conchylia in mo-
rem adhæret. Aristophanes dixit in anum quæ ægrè à iuuenè
diuellebatur.

ὡς αὐτόνους ὁ Ζεὺ βασιλεὺ τὸ γράϊδωρ

Ὠστρεὶς λιπαρὴ τῷ μεραλίῳ προσίσχεται. Id est:

O Iupiter, quàm fortiter conchæ modo,

Isthæc anicula adhæret adolescentulo.

Est concharum genus quod capillamentis quibusdam inter se
cohæret, quo tutius sit aduersus undarum motus.

Alios tragædos prouocat.

Τοὺς ἑτέρους τραγωδούς ἀγωνιάται. Id est: Aduersus reliquos
tragædos sese parat. Didymus ostendit dici solitum in eos qui
sese componunt instruuntq; aduersus partem aduersam. Trans-
latum uidetur à certaminibus Baccho sacris, in quibus tragæ-
dorum feruebat concertatio. Huc referas licet paulò inferiùs
adductum: Auriculam mordicus.

*Λυκίους
σοφιστάς.*

Mordicus tenere.

Est summa pertinacia tueri, quod Græci uocant *διδάξ*. In eun-
dem sensum dixit Seneca: Vtraque manu.

Cicero.

Toto corpore. Omnibus unguiculis.

A feris sumpta metaphora, quæ dentibus, unguibus, toroq;ue
corpore retinere solent, quod nolint extorqueri.

Idem.

D Glad

Gladiatorio animo.

Terent. in Phorm. Hem gladiatorio animo ad me affectant uiam. Quo significatur ita tendi ad nocendum alteri, ut id cum proprio etiam periculo tentetur, animo pertinaci, paratoque uel perdere uel perire.

Nisi crura fracta fuerint.

Marcus Tullius docet prouerbio fuisse iactatum in C. Plancum, cum perire non posse, nisi crura ei fracta fuissent. Is incenderat curiam, ob quod facinus quum esset eiectus in exilium, tamen post armatus ausus est redire in urbem.

P H I L A V T I A.

*Persius.***Non uidemus mantice, quod in tergo est.**

Id est: Non uidemus nostra ipsorum uitia, quum aliena curiosis oculis perspiciamus. Finxit Aesopus singulos mortales binas habere manticas, hoc est, peras. Alteram, ante pectus: alteram a scapulis, tergoque propendentem. Sed in priorem, inquit, aliena uitia immittimus, in posteriorem nostra.

Quod uolumus sanctum est.

D. Augustinus lib. contra Cresconium Grammaticum IIII. Non iam ut uetus prouerbum fertur, quod uolumus sanctum est, sed etiam quando uolumus, & quandiu uolumus. Genus hoc hominum hodie regnat in mundo, qui pietatem non exigunt ad Christi regulam, sed ad suos affectus, & quicquid uehementer amant, hoc uideri uolunt etiam sanctum.

Papæ Myxus.

βαβαὶ μύξου. In gloriosos & iactabundos dici consuevit. Nam *βαβαὶ* stuporis & admirationis significationem habet. Myxus autem sacerdos quispiam fuit Dianæ, gloriosus & magniloquus.

*Didymus.***Amicos tragædos æmulatur.**

Τὸς ἰταίους φωνοῦσι ἀγωνῆτη. Sumptum ab histrionibus tragædiarum, qui quum sint leuissimi nebulones, tamen ubi Deum aut Regem agunt in fabula, tum cultu, uoce, gestuque maiestatem quandam imitantur. Dicitur solitum de his qui sese accommodarent, & morum seueritatem sumerent ad æmulationem aliorum.

*Plutarchus.***Tragicè loqui.**

Τραγικῶς ὁρῶν λαλεῖν. Est uerbis uti magnificentioribus. Est enim

enim tragicorum character sublimis, amatque tragœdia ampullas & sesquipedalia uerba.

Turpis iactantia.

Non est generosi animi iactare sese de iis, quæ fortiter aut feliciter fecit. Super hoc ita Menelaus apud Homerum Iliad. P.

Ὁὐ μὲν καλὸν κτίζεσθαι ὑπερτάσθαι.

Id est:

Haud sanè pulchrum sese iactare superbè.

Ne magna loquaris.

Μὴ μὲν ἀλλὰ λέγει. Admonet temperandum esse à magniloquentia. Horatius:

Proicit ampullas & sesquipedalia uerba.

Idem:

Et spirat tragicum fatis & feliciter audet.

Argenti fontes.

Ἀργύρεα λέγεται λαλῶσθαι. Id est: Argenti fontes loquuntur. In eos, qui stolidè quidem atque indoctè, sed arroganter tamen & confidenter loquerentur, opibus uidelicet suis freti.

Mimus:

Fortuna quem nimium fouet, stultum facit. Antiphanes:

Opes enim, sicut medicus malus.

Vbi ceperint, reddunt uidentes ilico cæcos. Quadrabit in eos quoque, quosum oratio propter opum fiduciam plus satis libera atque audax uidebitur. Nam quemadmodum paupertas timiditatem adfert, itidem opulentia *παρρησία*, id est, loquendi confidentiam adducere solèt.

Fœnum habet in cornu.

In homines feroces ac maledicos dicitur, Fœnum habet in cornu. Horat. in Sermon. Fœnum habet in cornu, longè fuge. Inde translatum, ut Acroni placet, quòd antiquitus bubus cornuperis fœnum pro signo in cornu appenderetur, quo sibi *cauerent*, qui fortè occurrissent.

Colophonia ferocia.

Κολοφώνια ὄνους. In insolentes, qui ferociter decipiunt & asfigunt humilioris fortunæ homines. Aut in eos, quibus sua ferocitas exitium attulit. Sumptum ab arrogantia, superbiaque eius gentis.

Oleum in auricula ferre.

Est apud Martialem: Poëta taxare uidetur hominem rigida, supinaque aure:

Narratur quidam bellè dixisse Marulle,

Qui referre oleum dixit in auricula. Neque negauerim posse referri ad assentatores, qui uelut oleum in aurem instillant, dum incensa loquuntur magis, quàm salutaria.

Oleum uendere.

Huc pertinet illud Evangelicum, de uenditoribus olei.

Fortuna reddit insolentes.

In eum, qui posteaquam fortuna secundior affluisit, animos item effert, & paulò confidentius gerit sese, quadrabit illud Homeri:

Lætatus uentis pandebat uela secundis.

Ab Eteobutadis ducit genus.

Ἐξ Ετεοβουταδῶν ἔλκει τὸ γένος. Dicitur solitum de iis, qui maioribus illustribus & antiqua nobilitate sunt oriundi, uidelicet à Buto quoriam, qui sacerdotes iustituit Athenis. Et ab huius posteris postea summi magistratus creabantur. Venustius erit, si per ironiam sumatur in hominem obscurum, aut nobilitatis & imaginis ostentatorem.

Ne intra uestibulum quidem.

Ὀὐδ' ἐντὸς ἰωρῶ. In tumidos, feroces & insolentes dici solitum, qui procul omnes à se submouent.

Aut minus animi, aut plus potentiae.

Ἡ φρονῆν ἔλασσον, ἢ δύνανται δὴ μῆσον. Id est: Oportet aut minus animosum esse, aut plus posse. Conuenit in feroces, quorum arrogantiae non suppetant uires. Aut qui non timent irritare, quem uincere non possint. Plutarchus: Aut adde uiribus, aut detrahe animo.

Aristoph.

Mendax atraphaxis.

Ψευδῶν πλῆθι ἀτραφάξις. Id est: Referta mendacii atraphaxis. De tumidis ac uentosis. Atraphaxis holeris genus, quod celeriter in altum surgit. Latinis Atriplex dicitur, betarum generi affinis.

Suum cuique pulchrum.

Vide, Alia aliis placent.

Homcr.

Suo quisque studio gaudet.

Qui dicet aliis studiis alios teneri, & unumquenque suo uisitare quaerit, proferet illud Homeri:

Ὀὐ γὰρ φαίμεναι μίση ἰὸς ἡδ' ἐφαρέσθαι,

Ἄλλ' ἴσοι καὶ ἔρετμὰ νῶν, καὶ νῆς εἶσαι. Id est:

Nam Phæacibus haud cordi iacula atque pharetra,

Sed remi, tabulisq; ratis compactilis æquis.

Horatius: Tractent fabrilia fabri.

**Festucam ex oculo alterius
derjcere.**

Matth. 7.

Matthæus: Quid autem uides festucam in oculo fratris tui, trabem uero quæ in oculo tuo est, non intelligis? Horat. Qui ne tuberibus propriis offendat amicū Postulat, ignoscat uerrucis illius æquum est. Tubera, maiora uitia dixit: uerrucas minora, quæ alibi neuos appellauit. Hinc & illud: Verrucis offendi qui tubera habet.

Suis cuiq; crepitus benè olet.

Nemo est cui sua mala, non uideantur uel optima.

Ipsis placet.

Plato.

Ἀντοῖς ἀριστοῦ. Vbi rem parum nobis probari, aut causam nihil ad nos pertinere significamus. Terent. Mihi non fit uerisimile. Atqui ipsis commentum placet. Suis quisq; consilii, suæque sententiæ blanditur. Homerus: *ἤνδραν θυμῷ*, Id est, Placuit animo. Item: Sic lubitum est animo meo. Vergilius: Diis aliter uisum.

Pedere thus.

Βλίσιν λιβανωτόν. Accommodabitur in hos, quorum & uitia placent, aut ipsis, aut aliis impendio amantibus. Aristophanes: Non enim thus pe do. Quadrabit & in assentatores.

In armis accissat.

Ἐπὶ τοῖς ὅπλοις ἀκκίσσῃ. In eum, qui sibi placet, seseq; quasi contemplatur in armis suis. De Accone muliere, quæ ad speculum ineptè sibi blandiebatur.

Philauti.

φίλαυτοι. Qui sibi uehementer placent. Vitium autem *φιλαυτία* dicitur. Quod appositè circumloquens Horatius, Cæcus (inquit) amor sui.

Quæ quis ipse facit.

Aristotel. Rhetoricorum lib. 2. disputans de affectibus, refert hoc dictum ut uulgo iactatum: *ἃ γὰρ αὐτὸς ποιεῖ, ταῦτα λέγει τοῖς φίλοις μὴ νουθεῖν.* Id est: Nam quæ quis ipse facit, hæc dicitur uicinis non uertere uitio. Conueniet cum illo Terentiano: Homine imperito nil quicquã est iniustius, qui nihil nisi quod ipse facit, rectum putat. Sũt enim qui damitant quicquid ipsi non possunt assequi.

Et me mater, &c.

Theocritus Ecloga cui titulus νομήs:

Κίμ' ἴφραθ' ἂ μάτηρ πολυδιδύκη & ἡμῶν ἀμείνω. Id est,
Me quoq; Pollucem mea mater uincere dixit.

Cum quis anteponitur, aut æquatur ūs, cum quibus nullo modo conferendus est. Matres enim amore cæcutiunt in filios, & formosissimos putant, qui sunt deformes, fortissimos, qui ignauissimi. Pollux pugil optimus fuisse creditur.

Teipsum laudas.

Σαυτὸν ἱπαινεῖς. Vbi quis sese laudat, suiq; tibicinem agit.

Plutarchus.

Teipsum inspice.

Μὴ τοῦμῆρ ἀλλὰ καὶ καὶ τὸ σὲν φῦλ' & σπόγγ. Id est, Age, non meum, uerum & tuum inspice genus. Stultum est in alterum dicere, quod in te possit retorqueri.

Patriæ fumus igni alieno luculentior.

Lucianus: καὶ ὁ τῆς πατρίδος & αὐτῶ λαμπρὸς & ἰφθίμῃ σιντὶ τὸ παρ' ἄλλοις πυρὸς. Id est, Patriæ fumus luculentior homini uidetur, quàm ignis alibi. Homerus Odysseæ λ.

ἱμῶν & τῶν λαμπρῶν ἀποθρῶσκοντα νοῖσαι,
ἥς γαίας. Id est,

Exoptans oculis surgentem cernere fumum
Natalis terræ.

Multi te oderint, si teipsum laudas.

Πολλοὶ σε τοι μισῶσιν ἂν σαυτὸν φιλεῖς. Id est, Multi oderint, si temetipse diligas. Multis enim displiceat oportet, qui nimium sibi placet. Nulli minus sunt appositæ ad mutuam amorem ac beneuolentiam, quàm qui sese uehementer amant.

Ausonius.

Sine riuali diligere.

Qui stultè mirantur, quod nemo alius concupiscat, ueluti finia catulos suos, & miratur, ac amplectitur: & indocti poetræ suas nugas soli diligunt. Tullius: O dii quàm ineptus, quâ sese amans sine riuali. Horatius in arte poëtica:

Nullum ultra uerbum, aut operam sumebat inanem,

Quin sine riuali, teq; & tua solus amares.

P O T E N T E S.

In omnia potentes.

In eos, qui plurimum possunt uel nocere, uel prodesse, quadrabit illud Hesiodi:

Ἐν τοῖς γὰρ τίλλοις ἐστὶν ἰσὺς ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν τε.

Est enim in his pariter sita summa bonique mali que. Accommodare licebit uel in hominem, cuius summa sit autoritas, uel in rem quæ plurimum habeat momenti, uel in principem, aut uehementer gratiosum, siue in pecuniam per iocum, uel in literas ac uirtutes serio.

Nutu atq; renutu.

Cui summam potentiam ascribimus, eius nutu ac renutu cuncta geri dicimus. Multum est uerbo efficere quod uelis, at plus est idem efficere nutu ac renutu.

Preces armatae.

M. Tullius *παρανάγκη* appellat, suasionem cum necessitate uique coniunctam. Quales sunt principum preces. Ouidius: Precibusq; minas regaliter addit.

P R A E L O N G I.

Colossi magnitudine.

Κολοσσοὶ τὸ μέγεθος. Id est, Colossæa magnitudine. In homines prægrandi corporis mole. A statuis ingentibus, quas Colossos appellant.

Caliga Maximini.

In homines intullos, & immodicæ proceritatis. Natum à Maximino imperatore, octo pedes & semis longo.

Iul. Pol.

Clematis Aegyptia.

Κληματὶς Αἰγυπτία. In eos, qui corpore præter modum proceri, atro colore essent, natum haud dubie ab eius herbæ specie. Dicitur autem quod hanc maximè gignat Aegyptus, folio lauri, longo tenuiq; &c.

Demetrius.

Amens longus.

Ἄμης ὁ μακρὸς. Amens qui longus: hoc est quod uulgò dictitant, prælongis mentem deesse, pusillis nimium adesse animorum.

Sophocl.

Nullus malus magnus piscis.

Οὐδὲν κακὸς μέγας ἰχθύς. In homines prægrandi quidem corpore, cæterum ingenio nullo. Idem: Nullus magnus patris piscis.

Athenæus.

Pinguis uenter, non gignit sensum tenuem.

Παχθα γαστήρ κλιτὸν ἐτίκτε νόον. Id est, Subtile peccus uenter obesus non parit. Admonet adagiū, luxu corporis hebetescere mentis aciem.

Hierony.

Pufillus, quantus Molon.

Μικρὸς ἄλιος ὁ Μόλον. Id est, Pufillus ut Molon. De uehementer breui statura corporis homuncionibus. Suidas ostendit duos fuisse Molones, nota sicuti coniciio, corporis breuitate, quorum alter histrio fuerit, alter fur, honesti scilicet quæstus uterque.

P R A E T E R S P E M B O N V M

A V T M A L V M.

*Znedot.***Coturnix Herculem.**

Ὁρβυξ ἴσωσεν Ἡρακλεῖ τὸν λιαρτῆρόν. Id est, Seruauit Herculem coturnix strenuum. Adagionis originem ad huiusmodi fabulam referunt. Coturnicem quandam Herculi in deliciis fuisse, cuius nidore cum uiua incenderetur, ille mortuus sit in uitam restitutus. Dicitur solitum de his, qui in periculo seruati essent ab his, à quibus minimè sperarant.

Faciunt & sphaceli immunitatem.

Καὶ σφάκλιοι ποῦσι μὴ ἀτίλαιον. Id est, Faciunt & sphaceli immunitatem. Athenis celebratum prouerbium de his, qui quouis prætextu quod uolunt assequuntur. Natum ab euctu. Sphacelus autem morbi genus est, quod ex immodica defatigatione solet accidere. Quidam putant esse tormina articularum, quidam osium tabem. Hesychius indicat, quemlibet dolorē grauem sphacelum dici.

Omnia secunda saltat senex.

Iocus prouerbialis, quo conueniet uti, quoties res prius in periculum adducta, præter expectationē feliciter exierit. Quū aliquando Romæ ludi Circenses Apollini celebrarentur, & Hannibal nuntiatu esset, circa portam Collinam ingruere, omnes raptis armis concurrunt. Reuersi postea quum piaculum formidarent, inuenerunt saltantem in circo senem quendam, qui quum interrogatus, dixisset se non interrupisse saltationē, ductum est hoc prouerbium. Salua res, saltante senex. Huic finitimum est. *γλαυξ ἵππητο.* Id est: Noctua uolauit.

Homo homini deus.

Ἀνθρώπος ἄνθρώπῳ δαμόνιον. Quod dici solet de eo, qui subitam atq; insperatam attulit salutē, aut qui in magno quopiam beneficio iuuir. Antiquitas enim nihil aliud existimabat esse deum, quàm prodesse mortalibus.

Deus

Deus ex improviso apparens.*Lucianus.*

Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανείς. In eos dicitur, quibus in rebus perplexis præter spem exoritur aliquis, qui salutem adferat, negotiisq; difficultatem expediat.

Mercuriale.

Ἐρμῶν Græci uocabant lucrum præter expectationem oblatum, à primitiis quas olim in uis ponebant Mercurio, iis uiatores uescebantur. Alii malunt ductum ab aceruis lapidum, quos in itineribus ambiguis Mercurio sacros ponebant.

Deorum manus.

Θεῶν χεῖρες. Olim pea ironiam, ut opinor, dicebantur efficacia illa pharmaca, quæ plurimis ex rebus, & è longinquo petitis conficiuntur.

Negotium ex ocio.*Suidas.*

Πράγματ' ἐξ ἀπραξίας. Ex ocio negotium. Vbi res præter opinionem euenit, & inde tumultus oboritur, unde tranquillitatem & ocium sperabamus.

Euentus præter expectationem.*Homerus.*

Quoties res multo secus euenit, quàm uel fuerat instituta, uel probabilibus coniecturis euentura uidebatur, congruet illud Homeri ex Iliad. P.

Ἄλλ' αἰεὶτι δῖος κρείσσω νόϞ αἰγιόχοιο. Id est:
Verum præpoliet magni Iouis usq; uoluntas.

Mopso Nisa datur.*Vergil.*

Quum præter omnium spem res præ clara contigit cuiuspiam prorsus indigno, ut nihil iam non posse sperari uel à quouis appareat, Mopso Nisa datur, quid non speremus amantes? Nam Mopsum dicens, intelligit infimum abiectissimumq; pastorem, Nisam puellam insigni forma.

Glaucus poto melle surrexit.

ΓλαῦκϞ πινῶν μέλι ἀνίστι. Id est: Glaucus poto melle reuixit. Dici solitum, quoties aliquis uulgari rumore dictus mortuus, denuo prodit in publicum, & quasi rediuius apparet iis, quibus persuasum fuerat, eum uita defunctum esse. Satis constat ab euentu natum, nempe Glaucum quempiam præter omnium expectationem, gustato mellito pharmaco reualuisse.

*Pindarus.***Insperabilem uitam agis.**

Ανίπιστον βίον ζῆς. Id est: Insperatam uitam agis. Sic enim loquuntur Attici, hoc est, uitam mirificam, & quam ne sperare quidem auderet quisquam.

*Plutarchus.***Lauares Peliam.**

Λάουας τὸν Πελίαν. Id est: Laues Peliam. Dictum apparet, ubi quis salutem pollicitus, adfert exitium: aut ubi quis prodesse conatur, ingens addidit malum. Ductum ē notissima Peliae fabula, quem dum filia à Medea persuasæ student ad iuuentam reuocare, lebeti feruenti impositum occiderunt.

Subitum remedium periculi.

Quum indicabimus rem in extremum discrimen adductam, aeternū; fuisse, ni subita salus protinus affulisset, conueniet illud Homeri ex Iliad. Θ.

Ἐὶ μὴ ἄρ' ὄξυ νόσος πατήρ ἀνδρῶν τε δειῶν τε.

Ni ilico sensisset genitor diuinū; hominum;.

P R O B R V M, G L O R I A.*Homerus.***Gloriosum & apud posteros.**

Quum facinus significabimus, cuius famam & posteritas celebratura uideatur, quadrabit illud Homeri ex Iliados X.

Ἀλλὰ μίγα βίβας τὶ ἡγεῖ ἰσομύνοισι ποβέδων.

Imò facinus insigne peregit,

Ipsa etiam quod posteritas exaudiat.

*Plutarchus.***Gloria futuri.**

Τὸ δ' εἰ τοι κλέος ἰσομύνοισι. Admonet, famam laudem; rectè factorum contingere potissimum apud posteros. Ouidius:

Pascitur in uiuis liuor, post fata quiescit.

*Aristotel.***Non omnino temerè est, quod uulgò dictitant.**

Non planè falsum uidetur, quod plurimis est in ore, quodq; populi consensus approbat. Aristides dicit, non usquequaq; irritum esse solere, quicquid rumore populi iactatum fuerit.

Sutorium atramentum.

Tullius lib. Epistol. 9. Iam pater eius accusatus est à M. Antonio, sutorio atramento absolutus putatur. Sentit (opinor) hominem absolutum fuisse iudicium corruptela, non citra infamiam. Est enim huiusmodi sutorium atramentum, ut neque magnopere atram imprimat notam, neque nullam tamen illinat

nat maculam. Plinius simili figura dixit: Vitelliana cicatrice stigmatum.

Scarabeo nigrior.

καυθάρη μιλάντης. In fœdos & ueheméter atros ac fuscios. Nam scarabeus animal insigni, sed fœdo nigrore est.

Dedecus publicum.

Homerus.

Res omnibus modis infamis ac pernicioſa, non ineleganter indicabitur his uerſibus Homeri ex Iliad. Γ.

Πατρίτε σὼ μέγα πῦμα πολίῃτε παυτίτε δήμω.

Δυσμνήσιμ μὲν χάσμα, κατηφέην δὲ σοι αὐτῷ. Id est:

Noxa ingens urbiq; tuæ, populoq;, patriq;,

Hosti gaudia, sed probrumq; dolorq; tibi ipsi.

Cythonymi probrum.

Zenodot.

κυθωνύμω αιχ. Id est, Cythonymi dedecus. In hominem uehementer infamem fœdiq; nominis, cuiusq; nomen iure supprimi debeat uel ob malefacta, uel ob calamitates. Vnde & Græca uox à celando nomine dicta est. Et hodie dictitant uulgò, tegendâ ollam, quoties innuunt fœdius esse facinus, quàm ut autoris faciendâ sit mentio.

Cerite cera dignus.

Olim notari dignos atque improbos & nequam homines, Cerite cera dignos prouerbio uocabant, nimirum Ceritem ceram, insignem ignominiam appellantes. Horatius:

Quid deceat, quid non oblit, Cerite cera

Digni, remigium uitiosum Ithacensis Vlyſis.

Acron & Porphyrius huiusmodi tradunt originem adagii: Romani Ceritibus bello subactis, eam dixere conditionem, ne suffragii ius haberent, ne leges ullas aut æderent aut haberent.

Hic bonorum uirorum morbus est.

Αὐτὴ γὰρ χρηστῶν ἔστιν ἀνδρῶν ἡ νόσος. Id est: At ille sanè morbus est probi uiri. Vti licebit, quum id probro datur, quod magis laudi duci oportebat. Aut in tristitia quædam & seuera uicia, quæ quum atrociora sint, tamen minus obnoxia sunt infamiae, quòd his magnates ac probati laborent.

Quem fortuna pinxerat.

Apostolus.

Ὁμ τύχη μέλαινα γράφη, ἔτεν δὲ πᾶς χρόνος. Διούατη λουκάνω. Quem fortuna nigrum scripserit, hunc non uniuersum æuum candidum reddere potest. Hoc est, Cui fortuna refragatur, huic quicquid

quicquid tentauerit, infeliciter cedit. Allusum est ad nigros & albos calculos suffragiorum.

Zenodot.

Cur non suspendis te?

Τί ἂν ἀπήγγιω, ἵνα θήβησιν ἕως γένῃ; Id est: **Quin** te suspendis, ut apud Thebanos heros fias? Apud illos summus honores habebatur iis, qui sibi mortem consciuissent, præsertim pro salute patriæ. Dici posse uidetur in eos, qui famæ ducti cupiditate, semet periculis grauibus obiiciunt.

Adhortantis ad gloriam.

Quum hortabimur ad immortalem gloriam egregiis parandam factis, non incōcinnè adhibebimus Homericum illud carmen, quo Tullius aliquot locis usus est.

Ἀλκιμῶ ἵα' ἵνατίς σε καί ὀφειγόνων εὔ εἶπῃ.

Strenuus esto, quo te posteritas quoq; laudet.

Fractis auribus.

Galenus contra Thrasylbulum: Ὡς ἔστι τὰ θαυμαστά ταυτὶ συγγράμματα, νῦν ὑπὸ τῶν τὰ ὦτα κατ'αγότην περιφρομένων. Id est: **Quorum** sunt admirandi isti libri, qui circumferuntur ab his qui fractas gerunt aures. De pugilibus ni fallor, sentit, qui postea facti medici scribunt libros, aut potius de libris imperitorum medicorum, qui leguntur à pugilibus, qui solent habere laceras aures more suum, oculos suggillatos, totam faciem tuberibus uotatam, ex arte, quam exercent.

PROCLIVITAS.

Currentem incitare.

Τὸν τρίχοντα ὀτρύνειν. Est adhortari quempiam ad id, ad quod iam suapte sponte tendit. Homerus: **Quid** nie sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas?

Benè plaustrum perculit.

Rusticorum prouerbium est: Benè plaustrum perculit. In eos, qui quempiam impellant, quò sua sponte iam propendebat. Translatum à plaustris onustis. Plautus: **Qui** monet, quasi adiunat.

A uicinis exemplum habent.

Qui faciunt quippiam aliorum exemplo prouocati. Vicinus enim uicino morbum suum affricat, & malorum commercio reddimur deteriores. Terentius: **Quid** isthuc tam mirum est, de
te ἢ

te si exemplum capit?

In planiciem equum.

Ες *παιδίον τὸν ἵππον*. Quoties quis ad id prouocatur, in quo plurimum ualet, quoq; uel maximè gaudet. Equus in cāpo tanquam in sua est harena. Plato: Equites in planiciem prouocas, Socratem ad disputandum.

Mustelæ seuum.

Diogen.

Γαλῆ σίαρ. Id est: Mustelæ pingue, subaudiendum das, aut committis. Quum ea dantur, quorū qui accipiunt, natura sunt appetentissimi, gaudet enim hoc animal præcipue seuo, ueluti si quis laudaret laudis audissimum, aut ad bibendum prouocaret natura bibosum.

Calcar addere currenti.

Plinius.

Quid. Non opus admissio iubdere calcar equo. Sunt autem fennè prouerbiales in totum illæ metaphoræ, Subdere calcar, Subdere stimulos, quemadmodum & illæ: Iniicere frenum, Cōpescere freno, Reuocare freno, &c.

Vna scutica omnes impellit.

Suidas.

Μία μαστίξ πάντας ἰσχυρίζεται. Id est: Vna scutica incitat omnes. De negotio dictum, quod faciliè fieret, uidelicet à promptis omnibus, ac suapte sponte currentibus. Vel in hos, quos eadem caussa impellit, puta eadem spes lucri, studium commune, idem amor aut studium. Sumptum ab aurigis.

Lydum in planiciem prouocas.

Λυδὸν εἰς παιδίον προκαλεῖς. Id est: Lydum in campum prouocas. In eum competit, qui lacepsit iam dudum ad id propensum & promptum. Notati Lydi, quòd ad bellum capessendum æquo propensiores essent.

Sphæra per præcipitum.

Ἡ σφῆρα κατὰ πρηνούς. Id est, Globus per decline, subaudiendum, uoluitur aut mittitur: perinde est quasi dicas, currentem incitare. Nam sphæra faciliè per locum decliuem deuoluitur. Nec malè quadrabit in eos, qui uitæ genus aliquod nacti sunt, ad quod uidentur esse natura propensi.

Vno digitulo.

Vno digitulo, summam negotii facilitatem significabant. Terent. Qui mihi nunc uno digitulo fores aperis fortunatus: Næ tu istas faxo calcibus sæpe insultabis frustra.

Suade

*Theocrit.***Suade lupis ut insani ant.**

Vbi quis animum inducit ad rem stultissimā, quam non aggrederetur nisi insanus. Nam lupi insaniunt uel sua sponte, ueluti si quis tyrannum instiget ad crudelitatem.

In numerato habere.

Qui in caustis agendis est ingenio præsentissimo, & quicquid aliis præstaret diutina cogitatio, id illi prima statim animi intentio daret. Sumptum ab his, qui res suas ad certissimum calculum redegerunt, hoc est, ad pecuniam numeratam.

Titio ad ignem.

Δάλθ ἐπὶ πύρ. Vbi quis applicatur ad eas res, ad quas natura propensus est: ut si mulierosus ad puellarum conuictum, sanguinis audis ad militiam. Non admodum abludit ab illo: In matulam inmeicere.

Maturior moro.

Παιτιγθ μίγυ. Dicitur potest uel in hominem miti ingenio præditum, uel in mollem, uel in uehementer propensum ad aliquid, uelut in uirginem nupturientem.

Olla lenticulam attigit.

Χύβα ἢ φακίας ἕψτο. Id est: Sed olla lenticulam attigit. Conueniet in eos, qui uehementer propensi sunt ad aliquid, &c. Olla futilis uidetur amare lentem.

*Diogenianus.***Ignis ad torrem.**

Πῦρ ἐπὶ δαλὸν ἐλθόν. Id est: Ignis ad torrem ueniens. De negotio quod raptim facileq; conficitur, quasi quum ultrò ignis ad torrem transuolat, ob materiei siccitatem.

Quàm facilè uulpes pyrum comest.

Plautus: Tam facilè uinces, quàm uulpes pyrum comest. De re factu procliui. Quòd nihil negotii sit uulpi dentatissimæ pyrum edere.

Tam in procliui quàm imber.

Plautus: Tam hoc tibi in procliui quàm imber est, quando pluit. Nā procliue propriè dicitur, quod ex alto deorsum propendet: Arduum est autem onera submoliri in altum.

*Cicero.***Tanquam de narthecio.**

Pro eo quod est, Ex parato, & ad manum. Nam narthecium (ορινος) uocat pyxidem, unde pharmacopolè depromunt medicamenta.

Mer

PROFICIENTIVM.

437

Mercator nauiga, & expone.

Srabo.

Quoties significabimus rei cuiuspiam esse tantam auiditatem, ut nulla copia sufficiat: præsertim si quid mali sit, quod expetitur.

Vna pertica.

Plin.

Pro eo quod est, eadē opera. Sumptū uidetur ab his, qui metiuntur agros. Perticam posuit pro decempeda. Seruius dixit perticam esse lineam, qua diuiduntur agri.

Tarichus assus est simul atque simul uiderit ignem.

Athenæus.

Τάριχος ὀπίσθ' ἑνὸς ἄν' ἴδεν τὸ πῦρ. Id est, Tarichus assus mox ut ignem uiderit. Est autem Tarichus piscis falsus. Opinor idem esse cum illo, ἀφ' οὗ ἐς τὸ πῦρ. Referas huc citatum antè: Ignem gladio ne fodito.

PROFICIENTIVM IN

MELIUS.

Ab asinis ad boues.

Plautus.

Ex humiliori conditione ad ditiorum partes transire.

Diues factus, iam desijt gaudere lentè.

Aristoph.

Ἐπίτηρα πλετῶν θυ ἰθ' ἠδυσθ' φανῆ. Id est: Lenticula diuiti placere desijt. Lens legumen pauperum ac tenuium cibus est: Quæ fastidit simulatque lautior fortuna contigit. Vnde prouerbium in eos, quibus ad uberiores conditionem euectis, fastidio sunt ea, quæ prius inopes boni consulebant.

Satis quercus.

Ἄλα δρυός. Id est: Sat quercus. Vetus adagium in eos, qui relicto uictu sordido, ad elegantiores lautioresque digrediuntur. Aut quoties pristinum aliquod studium aut institutum relinquuntur.

Non enim spinæ.

Ὅν γὰρ ἀκανθα. De conditione dicebatur in melius commutata. Sumpta metaphora à noualibus, quæ repurgatis spinis, frugiferæ incipiunt esse.

Effugi malum, inueni bonum.

Zenodot.

Ἐφυγον κακόν, ἔβραυ ἀμεινον. Id est: Euasi mala, nactus sum meliora. Dicitur solitum, si quando fortuna lautior cuiuspiam contigisset.

Iuxta cubitum profecit.

Κατὰ πῆχυον ἐπιδείδω. De eo dicebatur, qui promotus esset ad

ad meliora, siue quum quis ordine progreditur legitimo: *Cubitus enim & modum significat, ut intelligas nihil transiliendū.*

Meliores nancisci aues.

Αμύνοντο δ' ἰωνῶν τυχᾶν. Dicuntur, quibus post res aduersas succedunt prosperiora. Nam ut apud Latinos auis & ales interdum non animal, sed omen ipsum & auguriū significat, itidem apud Græcos *διωνος* & *ὄρνις*, cum *στυθός* non eodē accipiatur modo quemadmodū indicat Eustathius in 1. *Odyssæ* librum. Horatius: Mala ducis aui domum. Laborauit autem hac superstitione antiquitas, ut in magnis rebus aggrediendis, auium occursum obseruaret, neq; defuerunt qui eam uelut artem profiterentur. Atq; hinc apud Romanos augurum collegium.

Melius nobis est quàm heri.

Prouerbialem habere figuram uidetur illud Aristophanis:

Ω Βλεψίδου μ' ἄμυνον ἢ χθίς πρῶτ' ἔοικεν. Id est:

O Blepsideme melius atq; heri mihi est.

Item illud Theocriti: Melius cras forsā habebit. Quum significamus fortunam in melius commutatam.

Suidas.

Ego ex bono in bonum traductus sum.

Εγὼ μὲν ἐκ τοῦ καλοῦ εἰς καλὸν μετέβηνκα. Id est: Ego quidem è bono in bonum transi. De his qui bonum institutum bono commutant.

Fuit & Mandroni ficulna nauis.

Ἐγένετο καὶ Μάνδρωνι σικίνη ναῦς. In eos dici solitū, qui præter meritum ad felicitatem atq; opes euecti, pristinae conditionis non meminere, sed præsentis rerum successu insolentius abutuntur. A Mādrone, quodam sumptu, qui indignus & immerens, ex nauiculario factus est imperator. Nauim autē ficulnam per contemptum dixit.

Aristoph.

Hodie nullus, cras maximus.

Οὐμ μὲν οὐδὲν, αὔριον δ' ὑπερέγας. Id est: Qui nullus hodie, cras erit uel maximus. De eo, cui repente ingens aliquis honos accesserit.

Plantus.

Imodo uenare leporem, nunc Itym tenes.

Id est: Hanc interim cœnam qualemcūq; certam habes, quære alteram si potes potiorē. Itys enim auis, quem à Phaside Scythiæ flumine phasianum uocant. Verum opinor legendū Ictin. Nam id est animal de genere mustelarū, quod in cuniculos immittitur, ut prædam illiciat. Latini Viueram appellant.

P R O F V S I O.

Calliæ defluunt pennæ.

Dictum in Calliam apud Græcos, qui per luxum ac libidinem patrimonium abligurierat. Solet autem hoc interdum auibus accidere, uel morbo, uel certis anni temporibus.

Opus ad opus.

Ἐργον ἰπ' ἔργῳ. Hoc adagio nullum operæ finem significamus.

Gallorum incusare uentrem.

Ἄλλε φρονῶν μίμφομαι λοιπίαν. De edacibus, ac luxu multum abfumentibus facultatum. Huic enim animanti uenter mirificè calidus, ita ut omnia statim concoquat.

Proteruiam fecit.*Macrob.*

Proteruia id sacrificii genus est, in quo si quid reliquum esset, id igni consumeretur. Vnde celebratur illud Catonis festiuiter dictum in Albidium quendam, qui patrimonium uniuersum luxu absumperat, unis exceptis ædibus, quæ incendio conflagrarent. Proteruiam, inquit, fecit, propterea quòd ea quæ comesse non potuerit, quasi combussisset.

Relinque quippiam & Medis.*Plutarchus.*

Ἀφίετι καὶ Μῆδοις. Id est: Reliquum facito aliquid & Medis. Prouerbialis iocus in eos, qui ex conuiuio nihil reliqui faciunt, aut qui facultates uniuersas abliguriunt. Relinque quippiam & Medis, hoc est, comparece tu, quod dissipent ii, qui tibi malè uolunt. Hinc natum quòd Medi & Phocidem ipsam & extremos Bœotix terminos incurfarunt, omnia uexantes, miscentesque populationibus.

E dolio hauris.

Ἐκ πίθου ἀνθλαῖν. E dolio haurire dicebatur olim, qui abundaret rebus optatis. Admonet & Hesiodus, dimidiato dolio parcendum esse, quòd sera sit in fundo parsimonia. Diuitum est habere dolia, pauperes uappam bibunt è lagenis.

Vna cum canistro.*Zenodot.*

Ἀντὴν λαυῶν. Quadrabit in eos, qui rem intemperanter profundunt deuorantque & abliguriunt. Mos enim erat antiquis, ut testatur Didymus, ut cœnæ canistris inferrentur.

Largitio non habet fundum.*Cicero.*

Quo dicto significabant, stulta liberalitate quantalibet opes exhauriri, uel effluere potius. Translatum uidetur à pertuso dolio

lio Danaïdum apud inferos.

Ipsò horreo.

Quod prolixè & affatim datur, ipso horreo dari dicitur, quemadmodum ipso canistro, propterea quòd ex horreo plenius depromitur, quàm è chœnice.

Seneca.

Plena manu.

Pro eo quod est, ampliter, copiosè, prolixè, minimeque malignè. Translatum ab iis, qui non parcè, sed plena manu largiuntur. Fit lepidius, quo magis ad animi res transfertur.

Plutarchus.

**Cupidinum crumena porri folio
uincta est.**

πράσιν φύλλον τὸ τῶν ὀρώτων δίδεται βαλαάνην. Id est: Porri folio amorum uincta est crumena. Porri uis est calefacere, ciere urinam, irritare Venerem. Suidas ostendit dictum de iis, qui per amorem immoderatos faciunt sumptus, luxuique indulgent.

Festo die si quid prodegeris.

Plautus: Festo die si quid prodegeris, profesto egere liceat, nisi peperceris. Admonet autem in sumptibus solennibus ita profusi simus, ut non suppetat quo feramus quotidianos. Accommodabitur non peperam in eos, qui iuuenes rem prodigunt, esuritori senes.

Bello parta.

Ἐκ πολεμίας. Id est: Ex hostium regione. Vbi quis immodicè insumeret. Solemus enim celerius ac temerè profundere, si quid hostibus sit ereptum.

Glaucus alter.

Γλαύκος ἄλλος ἐπιπόδητος. Id est: Glaucus alter ab equis deuoratus. Quadrabit in hominem alendis equis exhaurientem facultates suas. A fabula natum.

Immolare boues.

Βουθήν. Tanquam prouerbialiter dicebantur, qui amplos magnificosque sumptus facerent. Diuitum enim est, uel Regum potius, boues immolare. Et βουθσίαμ pro magnifico apparatu usurpant.

Caricum sepulchrum.

Καρμὸς τάφος. Id est: Caricum monumentum. De re magnifica sumptuosaque. Sumptum à Mausoli sepulchro, quod est apud Garas.

Cui

Cui multum est piperis, etiam holeribus immiscet.

Ὁ πολὺν ἕχων πίπτερον, πρίθειαι λιὰν λαχάνοις. Id est: Qui multum habet piperis, etiam holeribus admiscet. Cui rei cuiuspiam largior est copia, ea profusius utatur licebit. De pusillo parcius infumendum. Ut cui multum suppetit facultatum, huic licet optare uiuere. Martialis:

Ut sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,

O quam sæpè petet uina piperque coquus.

Non nauigamus ad Hippolaitas.

Herodotus.

Ὀὺχ ἱππολαίτας πρὸς ἰσταν πλώμεν. Id est: Non nauigamus ad eximios Hippolaitas, ut sit admonentis parcius utendum esse rebus præsentibus. Neque enim nauigari ad eum locum, unde rerum eiusmodi copia exuberat, ut quod temerè proderis, faciliè possis sarcire.

Drachmæ grando.

Zenodotus.

Δραχμὴ χαλασῶσεν. Id est: Drachma grandinans. De lucro, quod tanquam cœlitus emissum obtigit. Nam olim theatrale præmium erat drachma, quæ ueluti grandinis in morem in populum spargebatur.

PROPRII COMMODI

STVDIVM.

Tunica pallio propior est.

Plautus.

Quo significatum est, ex amicis non aliis atque aliis magis esse deuinctos, neque parem omnium habendam esse rationem. Pallium extrema uestis est apud Græcos, quemadmodum apud Romanos toga. Tunica toga tegebatur.

Intus canere. Apendius citharædus.

Tullius.

Qui priuati commodi impendio studiosi essent, ac ferè quicquid agerent, id omne ad domesticam referrent utilitatem, ii prouerbio intus canere, iidem apud Græcos ἀσπένδωι λιθαρισταί, id est, Apendii citharistæ dicebantur.

Nequicquam sapit, qui sibi non sapit.

Μισῶ σοφιστῶν ὅς τις ἔχῃ ἀντὶ σοφῶς. Sapientem cum odi, qui sibiipsi non sapit.

Ad suum quenque quæstum æquum est esse callidum.

Plautus.

Quisque aduigilat ad id quod expetit.

Decora teipsum.

Γράμμι σαυτόν. Id est: Honestam teipsum. Locus prouerbialis in eum, qui se magnificentius gereret. Nam γράμμι uenerari est, & honorem habere.

Anguillam captare.

Ἐγγέλης διῆγαθαί. Id est: Anguillas uenari. Dicuntur, qui priuati commodi causa cient tumultus. Inde ducta similitudine, quod quum aqua stat immota, nihil capiunt, qui captant anguillas. Quum uero sursum ac deorsum miscent, ita demum capiunt. Quadrabit in eos, quibus tranquillo Reipublicæ statu nihil est emolumenti. Proinde seditiones gaudent exoriri, quo ciuitatis publicum malum in suum priuatum uertant commodum.

*Susidas.***Vna lauabor.**

Παραλῆμαι. Dicitur consuevit, ubi quis insinuat se in societatem alterius, aut ubi quis admittit aliquem in societatem, uti qui pauperior est, sumptum effugiat. Tanquam hoc commoditatis laturi sint tenues, si cum diuitibus balneum ingrediantur, ut spongiis suis parcant.

Manum admouere.

Τὴν χεῖρα ἐπιβάλλειν. Id est: Manum apponere. Dicebantur, qui sese insinuant in rei cuiuspiam egregiæ communionem.

Vndecunq̄ue lucrum capiunt.

In aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant undecunq̄ue, si quis incidit in casses, quem possint explere, congruet illud Homeri ex Iliad. κ.

Αὐτὴ γὰρ περὶ νῆσον ἀλώμενοι ἰχθυάσσομεν
Γναμπῆσις ἀγνίστροισι, ἔτρε ἢ γαστέρα λιμός.

Id est:

Semper enim quaqua patet insula, piscibus hamo
Insidiabantur, uentrem fames enecat atra.

*Aristotel.***Genus sura propius.**

Τὸν ἐνὶ μέσῳ ἔργον. Hoc adagium ex euentu quodam est natum: Quum in prælio quidam conspiceret duos amicos pariter de uita periclitantes, fratrem & consobrinum, neque possit utriusque simul ferre suppetias, omisso consobrino fratrem defendit, atque hanc interim sententiam pronuntiauit.

Omnes sibi melius esse malunt, quàm alteri.

Terentius in Andria. Idem in eadem fabula: Heus proximus sum egomet mihi. Nemo seipso diligit quenquam magis. Adfinc:

ſine: Sibi quiſque amicus eſt.

Simonidis cantilena.

Σιμωνίδης μέλι. De uaftris ac ſubdolis dictum eſt: Hunc tradūt primum aſtutiam & queſtum in artem induxiſſe. Erant illi duo ſcrinia, alterum gratiarum, alterum præmiorum: que quum poſt tempus aliquantum aperuiſſet, gratiarum arculam ſemper of- fendeſt inanem, præmiorum ſemper plenam. Hoc commento ſignificans ſe nolle gratis donare carmina.

Plutarchus.

Mihi ipſi balneum miniſtrabo.

Ἐμαὶ τῷ βαλανεύσω. Id eſt, Ipſe mihi balneator ero. Vbi quis ſuis inferuit commodis, aut ubi quis non expectato alieno of- ficio, ipſe ſuum agit negocium. Ariſtophanis interpres admo- net tranſlatum à balneis, in quibus ceſſante balneatore, ipſi qui lauant aquam hauriunt atq; infundunt.

Sibi canere.

Ἐαυτῷ ψάλλειν. Id eſt, Sibi ipſi canere. Dicitur, qui nō ad alie- num arbitrium facit quippiam, ſed animo obſequens ſuo.

Aſtutior coccyce.

Μηχανικότερον ἴδιον κρυγ. Id eſt, Coccyce aſtutior. Diceba- tur, qui aſtu ſibi conſuleret. Sumptum ab auis ingenio, oua ſubiicientis in nidos alienos. De qua abunde Plinius & Ari- ſtoteles.

Opta uicino ut habeat, magis autem ollæ.

Potiſſimum eſt habere domi, quibus eſt opus. Proximum ui- cinum habere diuitem, à quo poſſis petere.

Veniat hoſpes, quiſquis profuturus eſt.

Zenodot.

Ξὶν ἔλθοι ὅστις ὀνήσει. Id eſt, Veniat qui proderit hoſpes, Admonet adagium, eorum demum aduentum eſſe gratum, qui commodi quippiam adferunt. Ouidius:

Ipſe licet uenias, mutis comitatus Homere,

Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Suam quiſq; homo rem meminit.

Plautus.

Qui in alieno negotio dormitat, in ſuo uigilat.

Mercator eſt.

Ἐμπορὸς ἔστι σκηψόμενον. Id eſt, Mercatorem ſe adſimulat. Dicendum in eum, qui ob timiditatem cauſas cōmentitias præ- textit, ne cogatur ſubire diſcrimen.

Ciuitates ludimus,

Zenodot.

Πόλεις παίζομεν. Lulus genus eſt quoddam, in quo calculis

ludebatur olim, quos antiquitus *πόλεις*, id est, urbes, uocabant. Neoterici *χώρας*, hoc est, regiones, appellare cœperunt. Mihi quadraturum uidetur, quoties suum quisque commodum quacunq; seletatur uia, & æmulo competitoriq; modis omnibus tendit insidias.

PROXIMIS VTENDVM.

Viam qui nescit ad mare.

Plautus in Pœnulo: Viam qui nescit, qua deueniat ad mare, cum oportet amnem quærere comitem sibi. Id est, qui rem commodè conficere nequit, is quauis ratione conficiat, necesse est. Qui rectè uiuendi rationem ignorat, eos sibi proponat, quorum uita laudata est.

Tercient.

Ut possumus, quando ut uolumus non licet.

Ζῶμεν γὰρ ἔχ' ὡς θέλομεν, ἀλλ' ὡς δυνάμεθα. Id est, Non uti libet, sed uti licet, sic uiuimus. Quo monemur tēpori ac necessitati seruiendum esse.

Tercient.

Quando id fieri non potest.

Oportet id quod adest, boni consulere. Et Martialis:
Quod sis, esse uelis.

Bona est offa post panem.

Ἀγαθὴ καὶ μετὰ μᾶζα κατ' ἄριστον. De iis dici solere ait Zenodotus, qui penuria meliorum amplectūtur deteriora. Nam maza quiddam est pane cocto deterius, conflatum ex lacte & farina. Quo licebit uti, quum indicabimus rem usu, non opinione æstimandam.

Diogen.

Si non adsint carnes, taricho contentos esse oportet.

Ἀρ μὴ περιῆ ἑρίας περιτῶν τῷ ταρίχῳ. Id est: Probanda salisamenta egenti carniū. Sunt qui dicant *τάριχον* accipi pro pisce, sed uili, putriq; , qui idem sit *aphya*. Fortassis hic pro iure accipiendum tarichus. Sensus hic est, ubi non est copia meliorum, boni consulere oportet, quæcunq; contingunt.

Cicero.

Aulædus sit, qui citharædus esse non possit.

Rectè dicitur in eos, qui malunt in multo inferiore ordine alicuius haberi momenti, quàm inter excellētes negligi. Quæ admodum Iulius Cæsar maluit in frigido oppidulo primus esse, quàm Romæ secūdus. Nec malè quadrabit in eos, qui desperatione meliorum ad humilia sese conferunt.

Si bouem non possis, asinum agas.*Suidas.*

Εἰ μὴ δύνῃσαι βῆρ, ἴλαων ἄνον. Id est, Si nequeas bouem, asinum agito, id est, si non potes ut uis, utcunque potes, facito. Si fortuna splendidior non contingit, eam sortem, quæ cōtingit, boni consulas. Si quod optas non licet, id quod est proximum amplectere.

Altera nauigatio.*Plato.*

Δῶτις ὁ πλοῦς. Id est, Secundarius cursus uocabatur, cum uento destituti, remis nauem impellerent. Conuenit, ubi quoties quæ potissima fierent, contingunt, ad proxima confugitur auxilia.

Præsentem fortunam boni consule.

Τὸ παρὸν ἢ ποιῶν. Id est, Quod adest boni cōsule. καὶ τὸ παρὸν ἢ τίθειδαι. Id est, Quod adest equi bonique facere oportet. Admonet adagium ne nos maceremus alienarum rerum cupiditate, sed quæcunque contigit fors, eam uelut optimam amplectamur.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?*Theocrit.*

Τὴν παρῆσσαν ἀμειλι, τί τὸν φώγοντα διώκει; Id est, Præsentem mulgeto, quid insequeris fugientem? Præsens lucrum non omittendum ipse commodorum.

Quod adest, boni consule.

Oportet boni consilere, quicquid à fortuna conceditur.

Quæ dantur.*Hæmer.*

Τὰ μὲν διδόμενα. Id est, Quæ dantur. Admonet adagium, quod à fortuna datur, id boni consulendum esse, & ferendum æquo animo, quod mutari non queat.

Quod datur.*Cicero.*

Nonius Marcel. citat hunc uersiculum è Cecilio Plotio, Patiente quod dant, quando optata non danunt. Danunt antiquè dictum est pro dant. conuenit cum præcedente, τὰ μὲν δίδ.

Extrema linea.

Quod in qua; re postremum est, extremam lineam appellabāt. Ita Terentianus Phædræ: Postremo extrema linea amare nonnihil est.

A fronte simul & occipitio oculatus.

Quum indicabimus admirabilem rerum omnium cognitionem,

aut singularem prudentiam, quæ constat non præsentium modo scientia, sed & memoria præteritorum, & futurorum perspicua, rectè uersum hunc usurpabimus. Vergilius:

Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox uentura trabantur.

Alter Ianus.

Ἰάνος ἄλλος. Quadrabit uel in prouidum ac circūspectum, uel in ancipitem & perfidum. Persius: O Iane, à tergo cui nulla ciconia pinsit. Sumptum à Iano bifronte.

Sapiens diuinat.

Donatus in Hecyram indicat prouerbiū esse diuinare sapientem, quod ex coniecturis prudēter collatis colligit uerum, non solum de præteritis, uerum etiam de futuris. Reliqua pete ex prouerbio: Qui benè coniiicit.

Plinius.

Mus non unī fidit antro.

Vulgatum illud est, Eum murem esse miserū, cui non est nisi unum specu. Locus erit adagio, si quem admonemus, ut sibi plures amicos parat, aut una cum opibus studeat philosophiæ, ut si fortuna quod suum est eripiat, in literis sit præsidium.

Non oportet hospitem semper hospitem esse.

Hospites discuntur ignari eius loci, in quo uiuunt: Sed turpe est in eadem ciuitate uiuere, & semper esse peregrinū. Sic turpe est in eadem disciplina diu uersatum esse, & nihil scire.

Aceto perfundere.

Prouerbiū speciem habet pro irridere, sicut & illud Horatii:

Ad idem quod sale multo

Urbem defricuit charta laudatur eadem.

Aristotel.

Sapiens non eget.

Ἐγὼ δὲ ἐκ τῶν ὄντων ἀρτίφωνος τίφουκ' ἀνήρ. Id est, Haud unquam eget, qui mente sana est præditus. Siue quod magnæ sint opes, habere bonam mentem, siue quod sapienti facilè est discere, si uelit.

Tanquam de specula.

Qui futura longè prospiciunt priusquam eueniant, tanquam de specula præuidisse, dicuntur.

Cicero.

Qui bene conijciat, uatem hunc perhis beto optimum.

Admonet adagium futurorum præscientiam, non è sortibus aut auguriis petendam esse, sed à prudentia, siquidem qui prudentia sit præditus, is ex præteritorum, præsentiumque

coniecturis facile prospiciet, quid sit euenturum.

Homo Thales.

Ανθρώπου Θ *Θαλῆς*. Ironia prouerbialis in stultum, qui sapiens haberi studeat. Fuit enim Thales unus è septem Græciæ sapientibus.

Acetum habet in pectore.

Plautus : Ecquid habet acetum in pectore ? Pro eo, quod est. Num sapit ? num quid habet astutiæ ? Nam ut falsa, itidem & acida palatum iuuant, acuantq; & irritant stomachum.

In holmo cubabo.

Εν ὄλμῳ κύνῳσι. Dicebatur ab iis, qui se quippiam diuinationis cognitum ire minitabantur. Nam quidam dicunt tripodes Apollinis holmos appellatos fuisse. Tradit autem Aristophanes Grammaticus, eos, qui holmis indormissent, repente diuinandi spiritum concipere.

Aristoph.

Perendinum uentum prædiscere.

Τὸν τρίτατον ἄνεμον προγινώσκην. Id est : Perendinum uentum prædiscere, dicuntur, qui coniecturis, quod uulgò post euenturum sit, colligunt. Sumptum à nautis aut negociatoribus.

Amyris insanit.

Ἀμυρὸς μαίνεται. Prouerbialis allegoria, qua rectè utemur, ubi quis insanix prætextu rebus suis consulit.

Zenodot.

Non pluit, &c.

Plutarchus refert hunc uersiculum prouerbio iactatum:

Μηκέτι νυκτὸς ὕει, ἤκειν τίμη ἀγροσίερα οὖς. Id est:

Iam non nocte pluit, qua sus fœctum edit agrestis. Si quis significare uelit exacto uere, aut autumnno serenitatem fore.

Lesbius Prylis.

Οἰεσβί Θ *Πρύλις*. Plutarchus tradit hoc prouerbium per similitudinem sumptum. Prylin enim fuisse Mercurii filium, ac diuinandi peritum indicat.

Timidi mater non flet.

In bello, qui contemnunt hostem, nihilq; metuendum ducunt, quoniam parum cauent, serè pereunt, & matribus luctum adferunt cum orbitate.

*Acemilus
Probus.*

Multorum festorum Iouis glandes comedit.

Πολλῶν πανηγύρεων Διὸς βασιλέων ἕφαγν. De senè, longoq; plurima

plurimarum rerum usu docto, quasi dicas, Multas uixit Olympiadas.

Annosa uulpes haud capitur laqueo.

Γέρων ἀλώπηξ ἔχ' ἀλίσκιον πάγῃ. Id est: Vulpes anus laqueis capi haud ullis potest. Dicendum in eum, qui longa ætate, multaq; rerum experientia callidior est, quàm ut arte, dolisq; capi queat.

Zenodot.

Eum ausculta, cui quatuor sunt aures.

Ἀπει πο τὰ τίσσαρα ὄτα ἔχοντι. Natum ab Apolline, qui fingitur quatuor habere aures, & manus totidem. Atq; ita monet prouerbium audiendos esse illos, qui diuturno cōplurium rerum usu, præ cæteris sapiunt, ita ut ferè faciunt senes.

Anus subsultans multum excitat pulueris.

In eos dici solitum, qui ob rerum experientiam, multum neciorum aggredierentur.

Ætate prudentiores reddimur.

Si quando negabimus nobis eadem probari iam natu grandioribus, quæ quondam ob ætatis inscitiam arriserunt, sed usu rerum auctam prudentiam, congruet illud Homeri ex Odyss. B.

Ἐγὼ δ' ἔτι νέωμι. ἢ α
Νῦν δ' ὅτε δι μέγας εἰμί, καὶ ἄλλων μῦθον ἀκῶν
πυνθάνομαι, καὶ δι μοι ἀίξεται ἐνδοθι θυμός. Id est:

Eram adhuc puer, ast ubi iam sum

Grandior, & reddit me aliorum oratio doctum,

Ipseq; grandescit mi animus.

Horatius.

Sine cortice nabis.

Qui iam per ætatem non egent custode morum.

Senum prudentia.

In senem plurimarum rerum usu peritum, quiq; multa meminert superioribus acta seculis, quadrauerit illud Homeri ex Odyss. B.

παλαιάτι πολλὰ εἰδώς. Id est:

Qui antiquaq; multaq; norat.

Solon.

Senesco semper multa addiscens.

Γηράσκω δ' αἰ πολλὰ διδασκόμενος. Id est: Discenti asidue multa, senecta uenit. Significat autem usu uitæ, multaq; rerum experientia parari prudentiam. Terentius: Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad uitam fuit, quin res, ætas, uisus

ufus femper aliquid apportet noui, Aliquid moneat, ut illa, quæ credas fcire, nescias: & quæ tibi putaris prima, in experiendo repudies. Senarius idem, Difcipulus eft prioris posterior dies.

Moderator negotii.

In eum qui fcientia & autoritate fua negotium moderatur, hoc Homeri carmen Odyff. E. conueniet,

Αὐτὰρ ὁ πηδάλιον ἰθύνετο τεχνήντων. Id eft:
Ille ratam clauo fcitè, doctèq; regebat.

PRVDENTIA CONIUNCTA

VIRIBVS.

Confilijs fimul & factò ualens.

In hominem confilio pariter ac paribus excellentem conueniet illud Homeri Odyff. Z.

Ὅ⊙ ἐκέν⊙ ἔην βελονίμην ἠδὲ μάχιοναι. Id eft:
Is cuiufmodi erat, feu pugna confilio ue.

Prudentia cum uiribus coniuncta.

In eum, qui norit idem & alijs imperare quid fit agendum, & ipfe persequi quum eft opus, iuxta Homerum:

Ἀμφότερον βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς κρατὴρ, τ' αἰχμητής. Et iuxta duكتور bonus & certamine pollens.

Sunt enim, qui imperatorem agere norunt, at militem præftare non norunt.

Imperator bonus, & idem robustus miles.

Alexander huic carmini Homericò primam tribuit, quod extat Iliad. Γ.

Ἀμφότερον, βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς κρατὴρ τ' αἰχμητής. Id eft:
Dux bonus, ac miles præpollens uiribus idem.

PVDICITIA.

Hippolytum imitabor.

Ἰππόλυτον μιμήσομαι. Diogenianus in prouerbiorum collectione ait dictitatum de ijs, qui ftatuiffent purè, caftèq; uiuere. Nota eft fabula, quemadmodum is iuuenis odio fcemine generis, Dianæ ftudijs feft totum addixerit, de fpecto Veneris numine.

Melanione caftior.

Μελανίων⊙ σφραγόντι⊙. Dicebatur, qui magnopere à mulierum congressibus abhorreret. Aiunt Melanionem quendam odium

Aristoph.

odio mulierum, in solitudinem demigrasse.

P V D O R.

Pudor in oculis.

Ἐν ὀφθαλμοῖς ἢ αἰδῶς. Horum nos pudet, quæ in propatulo sunt. Aspectus enim uel incutit, uel renouat etiam pudorem. Unde fit, ut pueri quam pudescunt, oculos tegant. Hinc & poetæ Cupidinem, quod sit improbilissimus, cæcum fingunt.

Homerus.

Pudebat recusare, & non audebant suscipere.

Ἄιδιοθεν μὲν ἀνένναδάαι, δέσσαρ ᾗ ὑπόδεχθαι. Id est: Detrectare pudor, formido subire uetabat.

Quo uti licebit, quoties incidit eiusmodi negocium, ut aliud suadeat honestas, aliud utilitas & dedecorosum sit non suscipere prouinciam, rursum periculosum suscipere.

Pudor & metus.

Quum abstinetur à re quapiam, quod ea tum inhonesta factu uidetur, tum uerò minime tuta, locum habebit illud Homericæ Iliad. o.

Ἰσχε γὰρ αἰδῶς, καὶ δέος. Id est: Nam pudor atq; metus uetuit.

Verecundia inutilis uiro egenti.

Αἰδῶς δ' ἐν ἀγαθῇ κερεζμένην ἀνδρὶ παρῆναι. Id est: Verum homini pudor haud quaquam conducit egeno.

Admonet autem abiiciendum pudorem, quoties urget necessitas.

Plautus.

Apud mensam uerecundari neminem decet.

Prouerbium hoc ex tanta antiquitate per manus traditum est, hodieq; uersatur in ore omnium. Verecundari neminem apud mensam decet. Nisi quod uulgus addit, nec in lecto.

Tinctura Sardonica.

Βάμμα Σαρδονικόν. De colore præcellenti dicebatur, præcipue purpuræ. Per iocum autem transfertur ad eum, qui pudescit, aut qui ob plagas sanguine tingitur. Sardon insula ingens opposita insulæ, in qua uariæ purpurarum tincturæ fiebant.

Aristoph.

Tinctura Gyzicena.

Βάμμα Κυζικηνόν. Dedecus non eluendum appellabatur apud Atticos. Dicebaturq; in eos, qui metu quippiam indecore facerent. Nam Gyziceni duobus nominibus notati sunt, timiditatis

tatis & molliciei.

Vbi timor ibi pudor.

Ἰνα δὲ, ἔνθα καὶ αἰδώς. Cui similis illa Terćiana: Omnes deteriores sumus licentia.

Plato.

Aduersus solem ne meito.

Pythago.

Opinatur Erasmus commendare uerecundiam.

Ne pudeat artem.

Ne pudeat artem proloqui quam faciētes. Multos non pudet turpi quæstu uiuere, quum pudeat nomen eius quæstus profiteri.

P V N I R I P R O A L I O.

Tibicen uapulat.

Eubulus apud Athenæum lib. 9. ait fuisse morem, si quid peccasset coquus, tibicinem folere uapulare. Phyllisus apud eundem: *ὅτι ἂν τύχη μάγειρος ἀδυσίσας, τὸν αὐλητὴν λαβῆν πωλύας.* Id est: Quicquid coquus peccauerit, tibicen accipere solet plagas. Nullus homo læto indemnis euasit coquo.

Canis peccatum.

Vide, Vltio malefāci.

R A P A C I T A S, E T

A V A R I T I A.

A mortuo tributum exigere.

Aristotel.

Ἀπὸ νεκρῶ φορολογεῖν. A mortuo tributum exigere dicebātur qui per fas nefasq; diuitias undequaq; congerunt, dici solitum in eos, qui turpiter undecunque lucrum aucuparentur à rebus minutis ac fordidis. Veluti Vespasianus è lotio: aut è turpibus uelut è lenocinio, quæstuq; corporis: aut quum à quibuslibet extorquetur, ab amicis, à tenuibus, à mendicis: postremò, uel ab ipsiis mortuis. Nota hīc in fœneratores Christianos.

Undecunq; lucrum captant.

Homer.

Aptè dicitur in aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant undecunque, si quis incidat in casses, quæ possint expilare.

Fabarum arrosor.

Suidas.

Κναωτήρωξ. Dicebatur, qui in creandis magistratibus uēdebat sua suffragia, eoq; quæstus gratia sedulo uersabatur in comitiis. Vnde fabis uicitare dicebantur, quibus hinc erat quæstus.

Feles

Felus Tartefsia.

Γαλή Ταρτησία. Non ineptè dicitur de rapacibus. Huic confine est illud Luciani: ἀρπακτικώτεροι τῶν γαλῶν, id est: Rapaciores felibus.

Lacunam explere.

Pro sarcire damnum. Cicero: Vide ne qua lacuna sit in auro, hoc est, ne quid desit.

Nullam corporis partem habet ociosam, ne eam quidem qua uocem promit.

De quodam, cui omnia membra fuère uenalia, etiam os & uox. Torquetur in hominem, non manibus tantum, sed toto corpore rapacem.

*Plato.***Quod utile, honestum: quod autem noxium, turpe.**

Nihil est utile, nisi quod honestum est.

Exigit à statuis farinas.

Ἀπᾶγι ἢ τὰς ἀνδρίαντας ἀλφίτα. Id est: Sanè cibum & signis ab ipsis exigit. In eum dicendum qui nullius misertus, undecunque quod potest auellit, uel ab ipsis mortuorum statuis. Competit in principes expilatores plebis, qui nulla non ex re uectigal expriment. Aut in auaros sacerdotes, apud quos ne sepulchrum quidem gratis conceditur.

*V'iprianus.***Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus.**

Nam inhumanum, à nemine accipere: sed passim, uilissimum est, & omnia, auarissimum. Admonet in muneribus accipiendis non solum uerecundiam adhibendam esse, uerum etiam delectum.

Lucri bonus est odor ex re qualibet.

Faceta quidem, sed tamen pestilens illa uox Vespasiani, qui quum ex lotio uectigal faceret, homo turpiter audis, superq; eo factò à filio admoneretur, quod è re tam putida lucrum faceret, paulò post collectam pecuniam filii naribus admouit, rogauitq; ecquid illa puteret. Iuuenalis:

Lucri bonus est odor ex re Qualibet. Ennius:

Vnde habeas, curat nemo, sed oportet habere.

*Zenodot.***Mendici pera non impletur.**

Πτωχῶν πῆρα οὐ πύμπλαται. Id est, Mendici pera non impletur. Sensus per se liquet, nempe inexplibilem esse mendicitatem.

Mend

Mendicorum oculi semper inanes.

Πρωχῶν ἐνάει ἀνὶ λυαί. Id est, Mendicantium sacculi semper inanes. De peracibus dictum & insatiabilibus.

Vna cum ipsis manipulis.*Suidas.*

Αἶτρας ἀμύλας. Id est, Cum ipsis manipulis. Quum omnia funditus pereunt, hoc est, quum ne gluma quidem sit reliqua. Prouerbiū à rusticis natum.

Cum puluisculo.

Quum omnia sic tolluntur, ut ne puluis quidem sit reliquus. Eodem pertinet Euangelicum illud, quo iubentur etiam puluerem excutere apostoli, id est, ne minimū quidem ab eis auferro secum. Plaut. Conuertet hic iam me totum cum puluisculo.

Lucrum pudori præstat.

Κίεθ' ἐσχίους ἀμεινον. Plautus in Pseudulo: Nimio illud, quod pudet, facilius fertur, quàm illud quod piget. Idem: Pol pudere, quàm pigere, præstat totidem literis. Plutarchus: Τῆ μὴ δυνάει τὴν δόνησιν ἀφενεο, τὰ δ' ἔργα τ' πᾶν δεινῶν ἐνθα ἐσθδανῆς. Opinionem spernito iusti, ac uirum quiduis agentem sequere, quum spes est lucri. Sophocles:

Τὸ κίεθ' ἡδὺ, καὶ ἀπὸ ψευδῶν ἴα.

Dulce est lucrum, profectum & à mendaciis. Sententiæ bono uiro indignæ.

Charybdis, Barathrum.*Horatius.*

Hominem maiorem in modum edacem, bibacem aut rapacem, helluonem, Charybdim aut Barathrum uocamus. Horatius de lurcone quodam: Ingluuius & tempestas, Barathrumq; macelli.

Megaricæ sphinges.*Diogen.*

Μεγαρινῶν σφίγγες. Ita scorta quædam uulgus olim appellabat, eo quòd Megarensum mores improbi, fictique, & populari conuitio quondam notati fuerint, siue quòd apud eos nutritrix sphinx appelleretur.

Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.*Sueton.*

Hodie uulgò celebratum durat, ubi quis est exactor durior atque instantior. Quid? Num & pellem uis? Quasi conueniat lana contentum esse. Tondent igitur, qui ita spoliunt, ut sortem relinquant, unde res possit crescere: Deglubunt, qui nihil reliqui faciunt. Nam lana detonsa renascitur. Cute detracta, nihil est

est quod deinde possis auferre.

Canis circum intestina.

Κύων παρά ἐντέρας. Id est, Canis iuxta intestina. Dicebatur, ubi quis eas res quarum esset cupientissimus, præpositas cõspiceret, quibus tamen frui non liceret. Canes enim oberrant circum intestina, deuoraturi, nisi fustem timerent.

Plutarch.

Rapina cotytijs.

Ἀρπαγὴ κοτύτιος. Cotytia festum quoddam erat apud Siculos, in quibus ex more placentulæ quæpiam & arborum foetus ramis alligabantur, eaq; diripienda proponebantur. Dicitur solitum de bonis temerè profusis direptisque.

Hesiodus.

Ne à chytropede cibum nondum sacrificatum rapias.

Indicat Marcus Tullius irreligiosum fuisse, cibum è patella edere. Scribit enim ad hunc modum lib. de Finib. II. Atque reperiemus A sotos primum ita non religiosos, ut edant de patella. In genere poterit accommodari ad quemuis, qui negotium irreuerenter & illotis, ut aiunt, pedibus aggreditur: Huc pertinent & illa: A patella rapere, A ueru rapere, A sartagine.

Lauerniones.

Dicuntur homines furaces, quod furtes sub tutela Lauernæ Deæ essent, in cuius luco obscuro atque abdito, soliti sunt furto sublata, prædamque defodere.

Linus.

Bona Porfenæ.

Bona Porfenæ dicebantur, quæ uelut ab hostibus erepta paruo uæneût: Non ineptè dicitur in res, quæ dono cuiuspiam, aut fortunæ commoditate citra nostram operam contingunt.

Athenens.

Partitio, non præfocatio.

Μερίς ἢ κρίσις. Id est: Sortitio, non præfocatio. Quo licebit uti, si quando significamus non esse locum uolentiæ, sed ex æquitate iuris oportere tractari negotium.

Perfæpè sacra haud sacrificata deuorat.

Ἀθύσα δ' ἰσπὰ πολλάνις καριδίς. Id est: Perfæpè sacra haud immolata deuorat. Senarius est Simonidis, in mulierem quandam malè moratam & auidam in conuiujs. Concinne dicitur in eos, qui uentris impulsu statim ad deuorandas epulas irrumpunt, non expectatis cæremoniis & elegantioribus illis, quibus ciuiles utuntur. Ductum à uictimis, quas fas non erat contingere, nisi mysterijs peractis.

Vulturis

Vulturis umbra.*Diogen.*

Γυπὸς οὐαία. Quadrare uidetur in hæredipetas, aut alioqui rapaces inhiantesque prædæ. Respondet illi, Si uultur es, cadauer expecta.

Voracior purpura.

Τὰ λιχνότῳρα τᾶν πορφυρᾶν. Id est: Edaciora purpuris. Idque dictum existimat Athenæus à tineta purpura, quæ omnia quibus admota fuerit, uelut ad sese rapit, suoque colore res uicinas inficit, uel ab animante ipso quod quicquid nactum fuerit, retinet ac deuorat. Conueniet in edaces, aut in eos, qui omnia in suum compendium uertunt.

Edax currus.*Aristoph.*

Ἄδιδυφάγον ἄγμα. In glutones & uoraces dicebatur, propterea quod currus multum absumit unguinis siue ceromatis, siue quod sumptuosa res sit, equos & currus alere. Venustius reddetur, si deflexeris ad animi uitia, uel cupiditates inexplebiles esse, quum naturæ usûs per pauca postulet.

Laudant ut pueri pauonem.

Iuuenalis scripsit in auaros, qui carmina laudant duntaxat, nihil autem largiuntur poetæ.

-Didicit laudator auarus

Tantum admirari, tantum laudare disertos,

Vt pueri Iunonis auem.

Atticus moriens porrigit manum.*Diogen.*

Ἄττικὸς πῶτε τῶν χεῖρα λαποθνέσκων. Id est: Atticus porrigit manum etiam quum moritur, Huic adagio locum fecit Atheniensium in muneribus captandis & aucupandis lucris infatiata cupiditas.

Pamphili furtum.

Παμφίλου νοσφισμὸς. Id est: Pamphili sublatio. Pamphilus hic ueteris comædiæ conuitiis notatus est, quod ærarium expilasset. Conueniet in peculatores, qui è publico suffurantur.

Non curat numerum lupus.

Verg. Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum

Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas.

Rectè dicetur in hominem imprudenter furacem.

Argiui fures.

Ἀργεῖοι φῶρες. De palàm improbis. Nam Argiui furacitatis infamia laborabant.

Vorare hamum.

Neque minus elegans illud in Curculione: Meus est, hamum uorat. De lenone, cui fraus intendebatur, epistolam, qua decipiendus erat, lecturiente.

*Athenæus.***Pólypi.**

Olim dicebantur, uel stupidi, stolidique, uel rapaces, & uncis unguibus homines. Siquidem ob eam causam polypo stultitiam tribuunt, quòd ad manum captantis ultero mouetur, nec aliter capitur, nisi quòd non cedat.

Ἡμερόνοις ⊙.

Vulgari ioco fures dicti uidentur *Ἡμερόνοις*, quòd interdum dormiant, noctu uigilent. Hesiodus:

Μή ποτέ σ' Ἡμερόνοις ⊙ *ἀνὴρ ἀπὸ χρυσίου ἕλκετ*. Id est:

'Ne solitus dormire die, tua tollere possit.

Aptè torquebitur in tollionem & furacem.

*Diogenian.***Candidum linum lucri causa ducis.**

Λουκώληνον λίνον καρδογαμῆς. Id est: Candidulum linum ob lucrum ducis uxorem. In eum quadrat, qui dotis causa ducit uel deformem, uel anam. Porro linum uocat uxorem, uel quòd apud ueteres solæ mulieres lincis uterentur, uel quòd uiro alligetur matrimonio, & libera esse desinat. Nam Græci linon pro uinculo usurpant,

*Plutarchus.***Nutricum more malè.**

Καθ' ὅσον αἱ τίτθαι γε σιτίσῃς λακῶς. Id est: Pascis profecto more nutricum malè. Conueniet in eos, qui de lucro paululum aliquid impartiant sociis. Aut, qui facultates alienas administrant, ut maximam partem in suos conuertant usus. Id quod hodie tutorum uulgus facitrat.

*Idem.***Pecuniarum cupiditas Spartam capiet, præterea nihil.***Ἀφιλοχρηματία Σπάρτην ἔρει, ἄλλο ἢ ἕδωμ.*

Vna fames auri Spartam capiet, subigetque,

Præterea nihil. De iis, qui sola pecunia possunt expugnari, alioqui inuicti. Natum adagium ab oraculo, quo responsum est, tum demum uincendos esse Lacedæmonios, quum aurum & argentum in pretio cœperint habere.

Inexplebile dolium.

Ἄπληστον ὠιβ ⊙. Plautus: In pertusum ingerimus dolium, operam ludimus. Competet in homines præter modum profusos.

fufos. Congruit etiam in auaros, quorum cupiditatibus nihil est fatis. Zenodotus etiam tartarum ipsum inexplibile dolium putat.

Larus hians.

Λάρξ *λικήλωος*. Dicebatur, ubi quis auidius inhiaret prædæ. Est enim larus auida, uorax que.

Labrax Milefius.

Λάβραξ *Μιλήσιος*. In stolidum & auidum dicebatur. Labrax enim piscis genus lato oris rictu, unde escam totam unâ cum aëre faucibus corripit, atque ob id facile capitur, Lupus Latine dicitur: Vnde apud Plautum lenoni Labracis nomen.

Buthus obambulat.

Βούθξ *πρωφοίτξ*. Id est: Buthus oberrat. De leuibus ac stolidis dicebatur. A moribus Buzhi cuiusdam athletæ. Etiam uideatur dici posse in edaces, hoc est, βεφαγύς.

Cratinus.

Serpens nisi edat serpentem draco non fiet.

ὄφεις ἢ μὴ φάγη ὄφιμ, δράκων ἢ γουήσιντι. Potentes aliorum damnis crescunt, & optimatum fortunæ in tantum non auferentur, nisi essent quos exugerent. Quemadmodum inter pisces & beluas, maiores uiuant laniatu minorum.

Priusquam fortiaris, communia deuoras.

Vide, Vis iniusta.

Nouit hæc Pylæa & Tyttygias.

Zenodotus.

Οἱ δὲ τὴν Πυλαῖαν ταῦτα καὶ Τυττυγίας. Hoc uelut ænigmate ueteres innuebant, opes malis artibus quæsitæ. Tyttygias plagiarus quispiam fuit, qui seruos & res alienas, quas furto sustulerat, in Pylæa, is est Arcadiæ locus, uenditare consueuit, atque hoc quæstu diues euasit. Faciunt item huc locutiones istæ prouerbiales:

Olitorem odî, qui radicitus herbas excidat.

Malum lucro coniunctum, non est malum.

Non sacrificata rapere.

Communis tanquam Sisapo.

R A R I T A S.

Phœnice rarior.

Φοίνικξ *σπανιώτξ*. De rebus, aut etiam hominibus, inuentu perquam raris. Natum adagium à fabula phœnicis auis: de qua Plinius libro 10. cap. 2.

Vbi per harma fulgurarit.

ὅπου δι' ἀζυμαῖο ἀεράπη. De iis, qui nimis cunctanter ac fero, aut admodum raro fiunt, aut cum nimis anxie ac superstitione captatur rei gerendæ oportunitas. Strabo unde natum sit adagium indicat, scribens uicum quendam esse desertum atque infrequentem apud Mycaletum Bœotix, quem harma, id est, curtum nominant. Vel hinc nata paroemia, Vbi per harma fulgurat, uidelicet Pythicis uatibus fulgor aliquod certum quod ex eo loco ueniret, obseruantibus, eoque uisu sacra Delphos mittentibus.

*Aristoph.***Lac gallinaceum.**

ὄρνιθων γάλα. Gallinarum lac. Dicitur in opulentos, & quibus quiduis rerum suppeditat. Aut de raris inuentu, atque ob id pretiosis.

Rara auis.

Dicebatur res quæuis noua & inuentu perrara. Persius: Si forte quid aptius exit, Quando hæc rara auis est. Iuuenalis: Rara auis in terris, nigroque simillima cygno. Vnde illud Aristophæ. Quæ est hæc auis? De hospite & ignoto.

*Iuuenal.***Alba auis.**

Ἀλβὸς ὄρνις. Pro re noua atque inauspicata. De albæ gallinæ filio dictum est alibi.

Coruus albus.

De raris inuentu dixit Iuuenalis: Coruoque rarior albo.

*Pecrotus.***Noctuinum ouum.**

Γλαυκῆον ὄρνις. Sunt qui negent noctuinum ouum inueniri. Prouerbiū itaque quadrabit, uel in hominem nihili nulliusque frugis, uel in rem raram inuentu.

R E F V G I V M.

Abdera pulchra Teiorum colonia.

Strabo libro Geographiæ 14. tradit Teios, quum Persarum contumelias ferre non possent, urbe relicta Abdera Thracum urbem demigrasse. Atque hinc illud uulgatum fuisse Ἀβδερὰ καλὴ Τειῶν ἀποικία, id est, Abdera pulchra Teiūm colonia. Hoc ænigmatē significamus, non deesse quod confugiamus, si quis præter modum pergat esse molestus.

R E P E L L E N T I S.

Aliam quercum excute.*Ἄλλω*

Ἄλλω δὲ τῷ βαλάντι. Id est, Aliam quercum excute. Hoc adagio ablegamus eos, qui sine fine petunt aliquid, ad alium, ut nos illi omittant. Parcemiam hinc natam putant, quod olim mortales glandibus uictitabant, Cereris usu nondum reperto.

Tollat te qui non nouit.

Si cuius dolos iam non ignotos esse nobis significabimus, neq; posthac posse ab illo falli, concinne dicemus. Ad finis locutio prouerbialis: *Quære hospitem.*

Quintil.

R I G O R.

Summum ius summa iniuria.

Hoc est, Tum maximè disceditur ab æquitate, quum maximè superstitiosè hæretur legum literis. Id enim summum ius appellant, quum de uerbis iuris contèditur, neq; spectatur quid senserit is, qui scripsit.

Cicero.

Ad uiuum refecare.

M. Tullius lib. de amicitia, ad uiuum refecare dixit, pro eo quod est, rem exactius quàm sat est, ac morosius excutere. Mutuo sumpta metaphora à tonsoribus capillos aut ungues refecantibus.

Radit usq; ad cutem.

Θυρή ἐν χροῖ. Id est, Ad cutem usq; radit. De eo dicebatur, qui nimium exactè uideretur agere cum aliquo.

Sophocl.

Ex syngrapha agere.

Ex syngrapha agere, ob signatis tabulis agere, pro eo quod est, rigidè parumq; ciuilitè, sed uelut ex obligatione.

Ad libellam debere.

Qui pecuniam præsentem ac iusti ponderis debet, ad libellam debere dicitur.

Cicero.

Censoria uirgula.

Tritissimum est apud cruditos, Censoriam uirgam appellare iudicandi auctoritatem, præsertim cum supercilio à magistratu Romano sumptum.

Obtorto collo trahi.

Dicuntur, qui uolentes nolentes ad aliquid adiguntur. Pro eodem dicitur, Mento trahere.

Cicero.

R I S V S.

Intra labia risit.

Theocritus: Rîsus uerò labium intra hæsit. Simile est quod de risu Sardonio dicitur.

Rîsus Ionicus.

ῥίλωⓄ ἰωνίος. In molles & uoluptuarios dicitur. Nam Ionū mollities perinde ut Sybaritarū fastus, in prouerbiū abiit, quod alteri Græcorum, alteri Barbarorum essent luxuriosissimi.

Rîsus Megaricus.

ῥίλωⓄ Μεγαρικός. In eos dicendū, qui parum intempestiuè iocantur, quiq; malunt aliquoties amicum quàm dictum perdere.

Diogenia.

Rîsus Chiùs.

ῥίλωⓄ ΧιῶⓄ. De molli lasciuoq; risu. Quādoquidē & Chiorum mores taxauit uetus comædia.

Sardonius rîsus.

ΣαρδώνιⓄ ῥίλωⓄ. De risu ficto atque amarulento, aut infano deniq; Tractum à Sardo herba, quæ ora hominum & rîctus dolore contrahit, & quasi ridentes interimit.

Aiacis rîsus.

ΑἰάνηⓄ ῥίλωⓄ. Id est, Aiacinus rîsus. In eos, qui temerè ac uecorditer rident. Adagium natum est ex historia Aiacis. Is adeo grauiter tulisse legitur, Vlysem sibi prælatum in capescenda successione armorum Achillis, ut præ dolore in insaniam uersus sit. Deinde posteaquā resipuisset, partim pudore, partim metu sibi mortem consciuit. Nec intempestiuiter torquebitur in eos, quibus rîsus oboritur nulla de causa.

ἈχρεῖθῆλωⓄ.

Prouerbiali, nouèq; composito uerbo dicebatur nugator, quiq; rebus ineptis oblectaretur.

Rîsus syncretus.

ῥίλωⓄ συγκρησιⓄ. Rîsum effusiozem Græci συγκρησιωⓄ uocant, quod hominem quatit, quem eundem quidam existimant Sardonium esse.

Zenedot.

Stultior Melitide.

ΜωρότεⓄⓄ ΜελιτιδῶⓄ. Melitides unus è felicissimis illis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitauit.

Terent.

Emori rîsu.

Emori rîsu, Defluere rîsu, pro uehementer ridere.

R I X O S V S.

Rhodij sacrificium.

Ῥόδοι τῆς θυοίας. Id est, Rhodientes sacrificium. Vbi res iurgis & uerbis malè ominatis peragitur. Refertur à Digeniano.

Spirat Cæcias.

Aristophanes ad cæciæ uenti naturam alludens, dixit: Vt iste spirat cæcias & sycophantias iam. Cæcias autem posuit pro turbis ac litibus. Notatur enim ibi Cleon ut delator & criminator.

Insana laurus adest.

Plinius lib. 10. cap. 45. In eodem (inquit) tractu portus Amyci est, Bebryce rege interfecto clarus. Eius tumulus a supremo die lauro tegitur, quam insanam uocât, quoniam si quid ex ea decerptum inferatur nauibus, iurgia fiant donec abiiciatur. Itaq; quadrabit in hominem rixarum autorem.

Lindij sacrum.

Λίνδιος τῆς θυοίας. Id est, Lindii sacrum, subaudi faciunt. Dicebatur in eos, qui inauspicato rem diuinam faciebant: Hercules olim agricolæ cuidam Lindio duos boues per uim eripuit, & macratis illis conuiuium sibi parauit. Senex autem Herculi comedenti, quum multa in eum maledicta congereret, uoluptati pariter & risui fuit, ita ut Herculem dixisse serant, nullum unquam conuiuium sibi iucundius accidisse. Adagium ad multos usus accommodari poterit, uel ad rixosum conuiuium, uel ad rem quampiam malis ominibus institutam.

Lactantius.

Litem mouebit, si uel asinus canem momorderit.

Quadrabit in eos, qui de re quantumuis exigua litem suscitant. Natum uidetur ab euentu quopiam.

Canina facundia.

Quod in adagionem cecidit in quosdam, qui tantum ad malè dicendum eloquentiæ studium exercent. A rixa canum & oblatu sumpto epitheto.

Hieronym.

Litem incipere.

In eum, qui iam prouocatus aggreditur conuitiis agere, congruet illud Homeri ex Iliad. κ.

Εἰλήτο δ' ἄλκιμον ἔρχομαι ἀνάχμενον ἔξει χαλκῷ.

Hastam corripuit robustam cuspide acuta.

Cui diuersum est illud, Hastam abiecit.

Ne allia comedas & fabas.

Ἴνα μὴ φάγῃς σκόροδα, μὴδὲ κνάμυς. Id est, Ne edas allia & fabas, pro eo quod est, ne bellis, ne uo in iudiciis adsis. Nam in bellum inferebantur allia commeatus militaris. In iudiciis fabas esitabant, ne obdormiscerent.

Ptolemaica lis.

Πτολεμαῖος ἢ Δίον. Diogenianus indicat dici solitum in litium auidos. Anus quæpiam fuit Ptolemais, quæ quoad uixit, lites agitabat.

Plutarch.

Ultra Hyperbolum.

Ἰππερ τὸν Ἰπέρβολον. Vincit Hyperbolum. Hyperbolus quispam erat mirum in modum appetens litium. Vnde conueniet in eos, qui simili laborant morbo.

Tetigit lapidem à cane morsum.

Plinius lib. 29. cap. 5. de ueneno rabidi canis agés: Minus hoc miretur (inquit) qui cogitet lapidem à cane morsum usque in prouerbiu discordiæ uenisse. Cuius uerbis coniciere licet, uulgò creditum fuisse, si quis lapidem à cane morsum contigisset aut calcasset, cum iracundiorem euadere, & ad disidia propensum.

Syrbenæ chorus.

Συρβῶν χορὸς. De choreis incompositis ac tumultuosis olim dicebatur. Nam σὺρβη quidam uocem existimant, qua subulci erga suos utantur, undè & σὺρβα pro tumultu abutuntur. Σὺρβη item fistularis dicitur theca, undè συρβηνὸς dicitur tibicen, aut tumultuosus. Ducta uidetur metaphora à dissono porcorum grunnitu. Tempestiuiter dicitur in homines inter se discordes & querulos, aut ubi offendet aures imperitorum cantorū symphonia discors.

Diogenia.

Eretriensium Rho.

Ἐρετρίων ῥῶ. Vbi quis crebrius & asperius eam literam sonaret, quo nomine nunc malè audiunt apud Gallos Picardi. Eretrienfes adamarunt hanc literam ρ, quam loco σ, supponebāt: cum contrà Athenienses eam uerterint in σ: ut δαρσῶν pro δαρῶν. Quoniam ea litera dicitur impetus ac uehementiæ significationem habere. Videtur & in homines præcipientes ac uiolentos congruere prouerbiu.

SALVBRI TAS.

Crotone salubrius.

Κρότωνος ὑγιέστατον. De re nequaquam noxia, sed undequaq; salu

salutifera. Zenodotus ab animante sumptam parcemiam existimat. Est enim Croton muscæ genus.

Cucurbita sanior.

Κολοκύνθος ὑγιέστερη. Id est: Cucurbita salubrior. Inde natū, uel quod cucurbita non facillè læditur aëris uitio propter crustum, quo tegitur, uel quod ea uariis remediis efficax esse perhibeatur.

Suidas.

Valere Pancraticè.

Plautus dixit pro eo quod est, firma esse ualitudine. Nam in Pancratiastis robur corporis potissimum spectabatur. Pro eo dixit, Valere Athleticè, ualere pugilicè, ualere basilicè.

Sanior est pisce.

Nam ad eundem modum hodieq; uulgò loquuntur: Tam sanus es quàm piscis. Id inde sumptum est, quod creditum est, pisces non sentire morbos.

Iuuenalis.

Tria saluberrima.

Apud Plutarchum uidetur & hoc prouerbio fuisse iactatum. Sed præstat ipsius uerba transcribere. Ὁβρη ἄριστα λίλιαι? τρυφῆς ἀκρίνη, καὶ πόνων ἀκρίνη, καὶ σπέρματ' ἄσπερος συντήρησιμ, ὑγιεινότερα εἶναι. Vnde optimè dictum est, uesci citra futuritatem, non refugere laborem, naturæ semen conseruare, esse saluberrima.

S C V R R I L I T A S.

A sexaginta uiris uenio.

Ἀπὸ τῶν ἑξήκοντα ἔρχομαι. Athenienses mirè delectabantur iis, qui risum dictis aut factis mouere norunt, adeo ut ad hoc in Diomedeo aut Heracleo sexaginta conuenirent, qui in ciuitate uominabantur sexaginta uiri, quemadmodū nos dicimus triūuiros & decemuiros, magistratum significantes, ut si quid ridiculè dictum esset, uulgò ita loquerentur. Sexaginta uiri hoc dixerunt. Poterit per ironiam dici in dictum illepidum & agreste, dictum sexaginta uiris dignum. Aut in stultè dicacem, hic nobis uenit à sexaginta uiris.

Athenas.

Equitandi peritus ne cantet.

Ἰπποπόλιον Ἀδῶτος μὴ ἄδῃ. Sumptum à poëta quopiam, in eum, qui professus res serias uertatur in nugis.

Gregor.
Theolog.

SECUNDAE EXPERIENTIAE.

Posterioribus melioribus.

F 5

Inter.

Inter Græcicas parœmiâs refertur *Ἀλλ' ἢ γὰρ πὸς ἕτερον ἀνὴρ ἔμνηται αἶψα*, id est: Alteris melioribus. Quo significabant ea, quæ prima experientia parum benè successerant, secunda nonnunquam commodius enenire, & prioris consilii erratum posteriore consilio corrigi.

Danda uenia lapsò.

Qui dicit aliquando dandam ueniam, si quid erratum sit per incuriam, neq; enim hominis esse, ut semper exactam præstet diligentiam, usurpabit illud Homeri ex Odyss. T.

Ἀλλ' ἢ γὰρ πὸς ἕτερον ἀνὴρ ἔμνηται αἶψα

Ἀυθρόως. Id est:

Haud quaquam fieri potis est, ut peruigil usq;

Mortalis duret.

Destitutus uentis, remos adhibe.

*Hermolaus
Barbarus.*

Quum res nō succedit ut uolumus, ad alia præsidia cōfugiendum est. Aut cum fortuna est aduersa, tum magis ad laborandū.

S E C V R I T A T I S E T T V T A E R E I.

In tranquillo est.

Terentius: Qui te in scopulum è tranquillo auferat. Et quod alibi diximus, Ego in portu nauigo.

In uado.

Terent. Omnis res in uado est. Vadū autem est aquæ fundus, in quo quisquis cōstiterit, is iam effugit periculū, ne mergatur.

Aristides.

Duabus anchoris fultus.

Ἐπὶ δύοισιν ὀγκυῖ. Id est: Duabus nixus in portu sedet, subaudiendum anchoris. De firmis & immotis, & qui rem suam probè constabilierunt. Ductum à nauibus intra portum tutò manentibus.

Tanquam ad aram.

Quum extremum refugium intelligi uolumus. Inde sumptū, quod olim in extrema necessitate, ad aras deorum soleant cōfugere, unde nefas erat quenquam detrahere.

Cicero.

Ad asylum confugere.

Cognatum est superiori. Hæc sient uenustiora, si ad animi res transferantur.

Arx.

Hæc metaphora tutissimum ac ualidissimum præsidium significamus.

Bonum

Bonum est duabus niti anchoris.*Pindarus.*

Id est: Bonum est duplici præsidio niti, ut si alterum destituat, altero iuuemur.

Extra fumum & undam.

Verba sunt Calypsus adhortantis Vlysssem, ut neq; nimium littori uicinus nauiget, fumum se quitus, neq; se profundo credat pelago, sed in medio secet uiam, quòd ibi periculum sit à saxis & uadis, hic ab undis.

E terra spectare naufragium.*Cicero.*

Pro eo quod est, In tuto spectare aliorum pericula. Simile illi: De mutis iudicare Achiuos.

Mortuo leoni & lepores insultant.

Sumptum ex Homero, ubi Hectorem ab Achille iam interfectum circumsistunt Græci mortuo insultantes, nec quisquã erat, qui extincto non aliquod uulnus infligeret.

Ne si ad Iouis quidem aulam.

Qui metuunt malum, ad asylum confugiunt, uerum à morte nullum est effugium. Sophocles: Vbi mortis urget tempus, ad Iouis atria si fugeris, effugere non possis tamen. Prouerbi species est in illis uerbis, Ne ad Iouis quidem atrium, quod pro tutissimo posuit refugium.

Primum apes abigendæ.*Agathius.*

Dicitur est cuiusdam, qui sensit primum hostium copias aduentantes esse submouendas, quo possint Asia potiri.

Pugno tenere.*Plato.*

Ἀπρίξ τῶν χερῶν λαβίῃσαι. Pugno stringere dicitur, quod ipso contactu sentitur.

Testudo intra tegumen tuta est.

Docet hic Liuius, tutius esse domi manere, quàm sua fortunæ committere, & ad omnes ictus exponere.

Sarta tecta.

Pro consummatis probeq; curatis, & in quibus sit nihil omisum.

In portu nauigare.*Tertius.*

Ἐν λιμένι πλῆν. Id est: In portu nauigare. Qua significamus nos iam à periculo abesse. Vergilius:

Nunc mihi parta quietes, omnisq; in limine portus.

His Medus non insidiabitur.

Ἐὰν Μῆδ' ἢ φυλάξῃ. Id est: Hæc Medus non obseruabit.

Quum.

Quum Xerxes exercitum ad Græciam traducere pararet, ut auctor est apud Zenodotum Dicæarchus, Græci desperatis rebus facultates suas absumpserunt, ne multum reliquum fieret quod hostis tolleret, ita dicentes: Hæc Medus non obseruabit, eaq; uox in adagium abiit, ubi quis largius impenderet sua, ne uenirent in aliorum manus.

Ociosus esto.

Si quem iubemus curare cuticulam, negocium aliis curæ futurum, accommodabimus illud Homeri ex Odyss. B.

Ερ γίθρασι κενὸν μιλίτω ἔργον τι ἴπῳ τι.

Ἄλλα μὲλ' ἰσθίμην κῆ πινίμην ὡς τὸ πάροσσινε. Id est: Tute caueto.

Aut dicti aut facti cruciet tua pectora cura,

Quin tranquillus edasq; bibasq; ita ut antè solebas.

Pythagor.

Chœnici ne infideas.

Χοίνικι μὴ ἱπινάθωσαι. Interpretatur D. Hieronymus, de uictu ne fueris sollicitus in diem crastinum. Est enim chœnix dimensum & cibus diurnus. Plutarchus autem longè diuersius, puta, non indulgendum ocio, sed industria prospiciendum uictum, ne desit in posterum.

Thymbra uictitans.

Θυμβροφάγοι. Id est: Thymbra uictitantes. Adagio dicebantur, uel qui tutius ac liberius uitā agerent, uel qui moribus essent parum blandis, uel qui hilariter citraq; solitudinē paruo contenti uiuerent, quod thymbra herbæ genus sit.

Rem factam habere.

Apud Martialem legitur, Rem factam habere, pro eo quod est, certam atque indubitatam. Siquidem promissa parum certa sunt.

Aristoph.

Hermionis uice.

Ἀνθ' Ἑρμίονος. Id est: Hermionis uice, puta fuero tibi, aut mea domus, aut simile quippiam. Valet autem perinde quasi dicas, Loco asyli tibi fuero, uel instar aræ. Est Hermione templum in Peloponneso, factum Cereri ac Proserpinæ, ad quod qui confugerint, tuti sunt propter loci religionem.

In terra pauperem.

Ερ γῆ πίνισσαι μάλλον ἢ πλετοῦντα πλῆν. Id est: Egere præstat in solo, quàm diuitem fulcare fluctus. Satius est paululum habere tuto, quàm multum cum periculo.

Moenia

Mœnia Semyramidis.

Τέχνη Σεμυράμιδος. Id est: Muri Semyramidis. De muris inexpugnabilibus dicebatur, egregieq; munitis. Ouid. Vbi dicitur altam Coëtilibus muris cinxisse Semyramis urbem.

In tuo regno.

Quod cuiusq; priuatum est, regnum eius dicitur.

In tuo luco & fano est situm.

Apud Plautum, pro eo quod est, in tua potestate, tuo arbitrio, tua tutela, tua manu. Cicero: In meis castris præsidisq; uersaris, id est, mecum facis, & pro me pugnant quæ dicis.

Intra tuas præsepes.

Plautus in Casina: Scit, si id impetret, futurum quod amat, intra præsepes suas, pro eo quod est, certum ac paratum. Nam quod intra septa nostra clausum sit, id tuto certoq; possidemus.

Aliud cura.

Quum negabis esse causam, cur aliquis aut dubitet, aut sollicitus sit exempto scrupulo. Terentius: Atqui iam repperi, aliud cura.

In diem uiuere.

Persius.

Ex tempore uiuere.

Est præsentibus rebus contentum uiuere, atq; ex parato, minime sollicitum de futuris. Quæ uita Græcis dicitur καθυμίουσι, & καθυμιοῦσιν, qui ad eum uiuunt modum. Vndè & ex tempore dicere, id est, citra præmeditationem.

Canis, tanquam Delum nauigans.

Plato.

Αἴψη ὡσπερ εἰς Δῆλον πηλῶν. In supinum, ociosum, securum, ac uoluptuariam agentem uitam dicebatur. Nam Athenis facilis ac tuta in Delum nauigatio. Vndè fiebat, ut qui illuc soluerent, inter nauigandum securi, nihilque periculi metuentes canerent.

Porrectis pedibus dormire.

Lucian.

Απολύαντα τὸ ποδὶ λαβῶδες. Vel sublatis pedibus requiesco, & supinus per ocium. Et supinitatem, negligentiam, incogitantiamq; significamus. Et conserere manus, in Hebræorum prouerbis in ignauum, &c.

In dextram aurem.

Plin.

Sic enim admonent medici, ut in primo somno, qui profundissimus esse consuevit, in aurem dextram incumbamus. Quum expectecti redormire cupimus, in sinistram.

In

*Terentius.***In utramuis aurem dormire.**

Est animo ocioso, securo uacuoq; esse.

*Plutarchus.***Leporis uita.**

Λαγώς βίον ζῶ. Id est: Leporis uitam uiuere dicuntur, qui semper anxii trepidiq; uiuunt.

In utrumuis dormire oculum.

Plautus in Pseud. De isthac re in oculū utrumuis conquiesco. Est animo ocioso esse, &c.

Halcedonia sunt apud forum.

Extat in Græcorum commentariis huiusmodi prouerbium: Αλκυονίτιδας ἡμέρας ἄγεις. Id est: Halcyonis agis dies. De tranquillam & ociosam agentibus uitam. Ab aue quadam marina ductum adagium.

Vita molita.

Αλλωμολῶ βίῳ. Siue uictus, ut ita loquamur, farinatus, Suidas indicat adagium uariè accipi. Quosdam usurpare de uita prischorū, qui glandibus uescebantur. Nonnullos de iis, qui in magna rerum quas desiderarent, affluentia uitam agerent.

*Horatius.***Equus me portat, alit rex.**

Ἴππῳ μὲ φέρε, βασιλῆὺς μὲ τρέφει. Hinc natū: Iuuenis quidam sub rege Philippo stipendia faciebat. Is quum admoneretur ut missionem peteret, seseq; à militia abdicaret, negauit se facturum isto adagio.

Horatius: Rectius hoc, &

Splendidius multo est, equus ut me portet, alat rex.

*Homerus.***Extra lutum pedem habes.**

Ἐκ τοῦ πηλοῦ πόδας ἔχεις. In eos, qui molestis nō inuoluuntur negociis, unde se nequeant explicare, sed extra periculum constituti sunt.

*Idem.***Extra periculum ferox.**In obtrectatorem clancularium, qui coram non aufit congre-
di. Homerus Iliad. n.

Ἀνδρῶν δυσμνήτων ἐκὼς ἰσάμενῳ πολυμίσην.

Pugnare gnarus, uerūm eminus & procul hoste.

*Diogenes.***Procul à pedibus equinis.**

Ἐκ τῶν ποδῶν ἱππέων. Vulgò dicitur, quum significant fugiendum esse periculum.

*Terent.***Extra telorum iactum.**

Ἐξω βέλων. Id est, Extra telorum iactum. Pro eo quod est, In tuto,

tuto, citraq; periculum.

Porro à Ioue atq; à fulmine.

Πόρρω Διὸς τε καὶ λευκῶν. Id est, Procul à Ioue pariter atq; à fulmine. Admonet non esse agendum cum præpotentibus, qui nutu possint perdere, si quando libeat, maximè cum regibus ac tyrannis.

Post principia.

Sumptum à bellis, in quibus summum periculum est iis: qui in prima stant acie. Terentius in Eunucho: Tu hosce instrue, hinc ego ero post principia.

Non uulgari anchora nititur.

Significans aliquem nouis, minimeq; uulgaribus præstidiis niti.

Quid Achiuos à turre iudicatis?

Aristotel.

Concinnè torquebitur ad eos, qui in tuto constituti, de iis iudicant, qui in periculo uersantur. Quemadmodum faciunt ii, qui in turri aut uallo sedentes, ociosi spectant præliantes, iudicantq; ac in uultu animi robur, aut consilium desiderant, quod ipsi nequaquam præstituri forent, si in eodem discrimine uersarentur.

Quasi millus canis.

Sisimius.

Nam millus est collare canum uenaticorum coriaceum, confixum clauis ferreis eminentibus aduersus impetum luporum. Ad hunc igitur modum, certum firmumq; præsidium significabimus.

Timidi mater non flet.

*Acimilius
Probus.*

Animosi in bello contemnunt hostem, nihilq; metuendum ducunt, itaque quoniam sibi parim cauent, ferè pereunt, & matribus luctum adferunt cum orbitate. Contrà, qui nihil non metuit, neque quicquam omnino contemnit, is tutioribus utens consiliis, rarò uenit in periculum.

Legatus non cæditur, neque uiolatur.

*Scholiasætes
Homær.*

Deflecti poterit ad benè monentem, siue recta consulentem, siue concionantem liberè. Legatus est, qui refert mandata sui principis, aut agit negotium publicum, non est fas illi uim admouere.

S E M P E R.

Quoad uixero.

Vergil.

Quod in uita perpetuum nobis futurum intelligi uolumus
indi

indicare licebit Vergiliū carmine:

Dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus.

SENIUM PRÆMATVRVM,

AVT MORS.

Ergini canī.

Εργίνος ωολιαί. Id est, Ergini canities. De canitiæ præpropere, id est, quæ ante diem legitimam accidit. Erginus filius fuit Clymenis, adolescens præter ætatis rationem iam canus. Festiuus fiet, si per ironiam dicetur in senes iam canos, qui tamen iuvenes etiamdum haberi uelint.

Mala senium accelerant.

Qui dicet senectam non esse annis metiendam, propterea quod ii, qui se multis laboribus discrutiant ante diem consenscunt, usurpabit illud Homeri ex *Odyss.* τ.

Αἰψα γὰρ ἐν ἡκανότητι βροτοὶ ἡάσκηράσκουσι. Id est:

Quippe repente homines curis quæ malis quæ senescunt.

Præstat canem irritare, quam anum.

Nulla ira atrocior muliebri, maximè quum ad sexus uitium accedit senectus. Canis irritatus tantum oblatrat. At anicula præter linguæ uenenum, interdum instructæ sunt malis artibus, ueneficiis & incantamentis. Vnde & Menander: Plus est periculi anum laceffere, quàm canem.

Vno die consenscere.

Theocritus: Verum quos amor angit, in una luce consenscunt. Nulla uerò res citius accelerat senium, quàm animi curæ, amor, odium, inuidia, metus ac mœror.

Præmatura mors.

In hunc qui præmatura morte discesserit, superstitionibus parentibus accommodabis illud *Iliad. P.* *Οὐδὲ τρωῖοι*

Ἐρίστῃ φιλίῳ ἀπὶ Λυκίῃ, μίμνωθ' ἀδιδίῳ ἢ οἱ αἰών.

Ast neque nutriendi grata parentibus ille

Reddidit officia, sed ei breue contigit æuum.

SERA POENITENTIA.

Serò sapiunt Phryges.

Conueniet in eos, quos stulte factorum serò pœnitet.

Cumani serò sapiunt.

Ὅψι αἰδ' ἄνοντ' οἱ Κυμαῖοι. Id est: Serò sentiunt Cumani. Id adagium refertur à Strabone *Geograph. lib. 13.* putar quæ eos uulgò

Cicero.

uulgò malè audisse, tanquàm stupidos atque insulfos, ob hanc caussam, quòd ducentis annis portus uectigalia exegerint, hoc nomine ut urbem ædificarent, quæ dare tamen non desierint, quum iam urbs esset extructa: nihil etiam uetat, quo minus dicatur & in illos, qui non nisi malo suo docti, parent rectè mo-
nentibus.

Malo accepto stultus sapit.

Paulò diuersiùs extulit Hesiodus: Δίκη ὑπεύθετον ἴσχει
Eis τίληθ' ἀβελθόσα. παθὼν δὲ τε νήπιθ' ἴγνώ.

Tandem sua pœna nocentem

Consequitur, passusq; sapit tum denique stultus.

Huc referendum & Plautinum illud in Mercatore:

Feliciter is sapit, qui alieno periculo sapit.

Piscator ictus sapiet.

Sophoc.

Ἀλλὸς πλεῖστὸν νόον ὀϊσει. Id est: Piscator percussus sapiet. Idq; ferunt ab huiusmodi quodam euentu natum: Quum piscator quispiam piscibus quos intra rete tenebat, manum admonisset, atque à scorpione pisce feriretur, ictus (inquit) sapiam. Itaque suo malo doctus cauit in posterum.

Factum stultus agnoscit.

Homerus.

Ῥιχθὲν δὲ τε νήπιθ' ἴγνώ. Id est: Rem peractam stultus intellexit. Item illud Demosthenicum: Non emo tanti pœnitere. Vnde perquam eleganter Fabius apud Titum Liuium, euentum stultorum magistrum appellat. Nec euentus doceat hoc, in-
quiens, qui stultorum magister est, sed ratio.

Mus picem gustans.

Theocrit.

Μῦς ἄξι' ἰώσαντος γουόμηνθ'. Siquidem mus imperitus, si quando in picem inciderit, aut perit, aut uix eluctatur, ac deinde periculi memor timet contingere. Non inrempestiue dicitur in eum, quem pœnitet experimenti.

Post acerba prudentior.

Παρὰ τὰ δάνα φρωσιμώτορθ'. Id est, Post mala prudentior.

Sera in fundo parsimonia.

Seneca.

Admonet in tempore parcendum rebus necessariis. Perñus Satyra 2. -Donec deceptus & expes

Nequicquam fundo suspiret nummus in imo.

Post rem deuoratam ratio.

Quemadmodum de sera ope dicitur, post bellum auxilia: ita de sera parsimonia dicitur, post absumptam rem supputatio.

Quod dedi, datum nollem.

Plautus: Inter nouam rem, inquit, uerbum usurpabo uetus. Quod dedi, non datum uellem. Significat se pœnitere, quòd puellæ fecerit copiam.

Satiùs est recurrere, quàm malè currere.

Præstat mutare consilium in melius, quàm in malè institutis pergere. Lucianus: Visum est tandem iuxta uulgi sermonem potius recurrere, atque currere perperam.

*Plinius.***Optimum aliena infania frui.**

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum. Admonet adagium, ut ex aliorum erratis ipsi cautiores efficiamur, & alienis periculis reddamur prudentiores.

Hedera post Anthisteria.

Ἄνωθ' ἢ μὲν Ἀνθιστήρια. Quum serò quippiam adhibetur. Apparet in his ludis morem fuisse, coronari hedera. De Antisthenis, id est, floralibus festis diximus in prouerbio. Cares foras.

Atqui non est apud aram consultandum.

Consultandum antequàm incipias: in ipso negotio sera consultatio. Sumptum à sacrificiis, qui pro ritu sacrorum omnia præparant, priusquàm accedant ad aram.

SERVM REMEDIUM,

AUT TEMPESTIUM.

*Suidas.***Satiùs est inirijs mederi, quàm fini.**

Perseus: Elleborum frustra, quum iam cutis ægra tumebat. Potentes uideas, uenienti occurrite morbo.

Ouidius: -Serò medicina paratur,

Quum mala per longas inualuère moras.

Pueros admonet à uitiiis arcendos, dum adhuc tenera ac tractabilis ætas, sarcindas protinus offensas, ne in similitatem exolefcent: Mimina uitanda mala, ex quibus maiora solent pululascere: Occasiones uitandas, quæ mali quippiam paritura uideantur.

*Idem.***Serò uenisti, sed in colonum ito.**

In eos, qui post tempus aduenirent, aut qui mercede quippiam facerent. Porrò Colonus est terra aditior, in speciem tumuli seu collis.

*Idem.***Post bellum auxilium.**

Μετὰ τὸν πόλεμον ἢ συμμαχία. Id est: Post bellum suppetiæ. Quot

Quoties seriùs adhibetur remedium. Siquidem ægroto mortuo serò uenit medicus. Et ædibus in cinerem redactis serò infunditur aqua.

Senem erigere.

Ἐρίσσεια δ' ὀρεῖται φλαύρον ὅς τις ἴσσει. Erigere durum est, qui cadat iuuenis, senem. Haud facillè dediscuntur à senibus uitia, quæ pueri didicerint, & in omnem inhæserint uitam.

Serò uenisti.

Ὁψ' ἤλθες. Competit in eos qui post tempus rem aliquam adgrediuntur, ueluti si iam ætatis uitio frigidus uxorem parere ducere, aut grandior literas addiscere. Huc faciunt etiam locutiones istæ prouerbiales: Mortuis mederi, Aquam infundere cineri.

Plutarchus.

SERVIRE TEMPORI.

Seruire scenæ.

Est rebus præsentibus sese accommodare. Translata ab histrionibus fabularum, qui hoc unum spectant, ut quouis modo populi oculis placeant.

Cicero.

Vti foro.

Est præsentem rerum statum boni consulere, & utcumque sese obtulerit fortuna, ita animum applicare. Seneca: Utamur foro, & quod fors feret, æquo feramus animo.

Tercius.

Aut bibat aut abeat.

Aut tempori, locoque nos accommodemus, aut ab hominum consuetudine nos subducamus. Quidam sic efferunt: ἢ πίβι, ἢ ἀπίθι, id est, Aut bibe, aut abi. Natum est à prisca illis Græcorum sympotisiis, hoc est, comotationibus.

Gladiator in harena consilium capit.

Admonet à re nata mutandum aliquando consilium, & tempori, quod aiunt, seruiendum. Refertur à Seneca. Vetus prouerbum est, Gladiatorem in harena capere consilium. Aliquid aduersarii uultus, aliquid manus mota, aliquid ipsa inclinatio corporis intuentem monet.

Polypi mentem obtine.

Plutarchus.

πολύποδος ἴσσει. Quo iubemur pro tempore, alios atque alios mores, alium atq; alium uultum sumere. Adagium natum est à piscis huius ingenio. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese, & cuicumque petrae adhæserit, eius colorem corpore imitatur, uidelicet ne queat apprehendi.

*Cicero.***Spartam nactus es, hanc orna.**

ἢ ἰναχὲς Σπάρταν, ἰόσμε. Id est: Spartam quam nactus es, orna, siue administra. Admonet adagium, ut quamcunque provinciam erimus fortè nacti, ei nos accommodemus, præque huius dignitate nos geramus.

*Quintil.***Omnium horarum homo.**

Qui seriis pariter ac iocis esset accommodatus. Et apud Terentium: Paucorum hominum homo dicitur.

Sub manu nasci.

Pro, ex tempore. Seneca: Consilium ergo sub manu nascatur.

*Plato.***Aut abi, aut exuere.**

Apud Lacedæmonios hic fuit mos, ut in publicis certaminibus neminem cogrent ad congressum, sed legem edicebant, ἢ ἀπίνααι, ἢ ἀποδύνασθαι, id est, Aut abire, aut exui. Si transferatur ad rem animi, uelut ad disputandum aut repugnandum carni, prouerbii uim habet.

S E R V I T V S.

*Plautus.***Argentum accepi, imperium uendidi.**

Qui accipit beneficium, perdit libertatem. Demenetus pauper uxorem duxerat pulchrè dotatam, sed in quam nihil haberet imperii, quare, inquit: Argentum accepi, dote imperium uendidi.

Spartæ serui maximè serui.

Apud Lacedæmonios ingenuis non erat fas discere aut exercere ullum opificium, sed hæc omnia per Helotas (id erat seruorum genus, quibus nefas erat ullam artem liberalem uel discere uel exercere) agebant.

Subiugus homo.

Ἐποσυγιάδης ἀυθρωπῶ. Qui non arbitrato suo, sed alieno iussu facit quippiam. Traductum à iumentis iugalibus. Huc pertinent illæ metaphoræ: Mittere sub iugum, Deicere iugum, Executere iugum, Subducere collum iugo. Ouidius:

Et tua læturo subtrahe colla iugo.

Leo cordula uinctus.

Lucianus: Leo filo uinctus, sursum ac deorsum circumferor, quum quis exiguo commodo captus, apud aulicos ostentatur passim, quòd princeps tantum alat uirum.

Samij literati.

Apud Samios inuentæ sunt uiginti quatuor literæ, à Callistrato.

strato. Sic Andron in tripode: Idem Ionũ literas tradidit Atheniensibus. Probabile est igitur à repertis, traditisq; literis iocum fuisse uersum ad stigmata. Nam Samii simul & accipiebant & tradebant infames notas.

Cum sarcinis enatare.

Seneca: Nemo cum sarcinis enatat, id est, nemo sese recipit in libertatem, nisi contemptis præmiis seruitutis. Non enim potest euadere occupationes, qui curarum autoramentum non potest negligere.

SIMILITVDINIS ET CON-

GRVNTIAE.

Degrege illo est.

Id est, Eiusdem factionis, aut contubernii. Tullius: At uellem te in tuum ueterem gregem retulisses.

Terent.

Nostræ farinæ.

Eiusdem farinæ dicuntur, inter quos est indiscreta similitudo. Persius in 5. Saryra: Nostræ paulò antè farinæ Pelliculam ueterem retines. Perindè quasi dicat, nostri gregis, nostræ conditionis. Pertinet ad illam classẽ: Eadem cera & idem puluis, Eiusdem notæ, &c.

Non eras in hoc albo.

Plinius.

Hoc est: Non eras in hoc numero. Translatum ab albata tabula in qua quondam scribebantur nomina iudicum.

Non sum ex istis heroibus.

Zenodot.

Ὀὐκ εἰμὶ τῶν τῶν ἡρώων. Id est, Non sum de numero istorum heroum. Id est, non sum ex eorum numero, qui propensiores sunt ad lædendum, quàm benè merendum.

Patris est filius.

Τὸ πατρὸς ἐστὶ τὸ πατρίον. Ita loquuntur, ubi quis mores imitatur patrios. Et in genere eius filium uocamus quemlibet, quem moribus expresserit.

Aphyarum honos.

Ἀφῶν τιμῆ. Quoties humilibus exiguus quispiam honos contingit. Nam Aphyra pisciculus est uilis, cui coquendo nihil adhibetur, præter oleum quo frigitur.

Terra amat imbrem.

Aristotel.

Ἐρᾶ μὲν ὀρέσσεται γαῖα. Id est, Imbrem quidem tellus amat. Vbi quis desiderat ea, quæ sibi nouit esse accomoda, cõducibiliaq;.

Scopæ dissolutæ. Scopas dissoluere.

Homines nihili, nulliusq; prorsum cōsili, Cicero scopas dissoluere dixit, pro eo, quod est rem prorsus inutilem efficere. Nam scopæ colligatæ & speciem uidentur habere qualēcunq;, & ad uerendum paumentum sunt accommodatæ. Porro si dissolueris, nihil inutilius, nihil inelegantius.

Vno tenore.

Tenorem rei progressum uocant. Vndè, quæ sui similia sunt, sibiq; ueluti perpetua quadam succedunt serie, horum eundem esse tenorem dicimus. Cicero: Vnus enim tenor est orationis, & idem stylus.

*Plato.***Boni ad bonorum conuiuia ultrò accedunt.**

Αὐτόμασι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαΐτας ἵενται. Id est, Sponte bonis mos est conuiuia adire bonorum. Vbi uir bonus, fiducia uirtutis & amicitia, quæ generalis inter omnes probos intercedit, ad sui similem accedit, non expectatis uulgaribus istis inuitatiunculis. Idè: Conuiuia amico amicus ultrò etiam uenit.

*Aristotel.***Simile gaudet simili.**

Ὁμοιω ὁμοίω φίλον. Martialis:

Vxor pessima, pessimus maritus,

Mirror non benè conuenire uobis.

Iuuenalis:

Magna inter molles concordia.

*Idem.***Malus cum malo colliquescit uoluptate.**

Κακὸς λιανῶ γὰρ σωτήριον ἕδονῆ. Id est, Etenim improbus uir est uoluptati improbus. Malus malo iucundus ob uitiorum commercium & societatem.

*Cicero.***Æqualis æqualem delectat.**

Similitudo mater est beneuolentiæ, consuetudinis & familiaritatis conciliatrix. Nam prima familiaritatis cōciliatio proficiscitur ab ætatis æqualitate. In hanc sententiam extant aliquot ueterum proueria, quorum est illud: Ἕλιξ ἕλιμα τέρπει. Id est, Æqualis æqualem delectat.

*Piutarchus.***Æqualem tibi uxorem quaere.**

Τὴν ἰσὶά σουτὸν ἴλα. Id est, Æqualem tibi uxorem ducito. Adagium admonet, ne quis cupiditate aut ambitione allectus, se potentiolem ducat uxorem. Tuæ sortis uxorem ducito. Potest & longiùs trahi, nimirum ad negotium suscipiendum cui sis conficiendo par & idoneus.

Iugum

Iugum idem trahere.

Non dissimile est illi: In eadē esse nani, pro eo quod est, negotii uices pariter sustinere. Translatum à bubus arantibus.

Cicada cicadæ chara, formica formicæ.

Theocrit.

Nota est formicarum politia, & cicadarum concentus.

Ouum ouo simile.

Cicero.

De rebus indiscretæ similitudinis.

Quam apes apum similes.

Cicero: Vt similia sunt & oua ouorum, & apes apum.

Non tam aqua similis aquæ.

Non tam lac lacti simile.

Plautus usurpat in Menæchmis: Nec aqua aquæ, nec lac lacti, crede mihi, usquam similius, quam hic tui est, tuq; huius.

Furem fur cognoscit, & lupum lupus.

Aristotcl.

Εγνώ η φως τι φώρα, ηχι λυνο & λυνο. Id est: Fur furem cognouit, & lupus lupum. Amant enim uulgò se mutuo, qui similibus utiis laborant.

Semper similem ducit Deus ad similem.

Idem.

Duo inter se similes plerunq; bene conueniunt.

Semper graculus asidet graculo.

Diogen.

Ασι λολοίος προς λολοιν ησανει. Id est, Asidet usque graculus apud graculum. Porro graculorum conuentus olim notos fuisse testatur M. Varro libro de re rustica.

Simillor ficu.

Ομοίη & συνς. Per iocum dicebatur de uehementer inter se similibus.

Aut ipse fuisti, aut tui simillimus.

Siquando per iocum indicabimus eundem aliquem fuisse, qui tamen se fuisse eat inficias.

Omnia similia.

Eadem est conditio mortalium.

Crobili iugum.

Κροβίλο ζυγος. De societate duorum pari improbitate dici consuevit. Ductum à Crobilo lenone scelestissimo. Is duo scorta domi alebat.

Eadem cera.

Εν λυρίω. Id est, Idem fauus. Dicebantur, qui uno ore idem affirmarent. Ductum à fauorum cellulis inter se connexis.

Ficus post pisces.

Horatius. Quadrabit, ubi dicemus aliis alia congruere. Quemadmodū post carnes caseum, post pisces nuces iubent uulgo apponi.

Ouo prognatus eodem.

Vultus, ingenium, mores, facta, ac profus omnia sic huic cum hoc conueniunt, ut iures eodem prognatos ouo. Aristoteles ostendit iuxta naturam fieri, ut ex eodem ouo duo pulli nascantur.

Catulae dominas imitantes.

Tās δροσίννας αἰ λύγες μιμνήσκει. Id est, Dominas imitantes catellae. Vbi serui dominorum ferociam repraesentat. Quoties ii, qui subsunt, eorum exprimunt mores, sub quorum imperio degunt. Iuuenalis:

Maxima quaeque domus seruis est plena superbis.

Hierony.

Similes habent labra lactucas.

Vbi similia similibus contingunt, ueluti praecceptori parum docto discipulus indocilis, improbo populo magistratus improbus, uxori morosae maritus morosus. Breuiter, quoties mala malis, digna dignis eueniunt. Natum adagium ab asino carduos pascente.

Qualis hera, talis pedissequa.

Qualis pater, talis filius.

Tertullia.

Aspis à uisera.

Quum pessimus à pessimo sumit mali quippiam.

Ambro.

Aut piscem olet aut florem.

Dictum in eum, qui bene oleret, quod rimallus piscis sit odore gratissimus, & aequè fragrans eiusdem nominis flos. Ita idem pronūciatus est piscis odor esse, qui floris. Quid specie tua gratius? quid suauitate iucundius? quid odore fragrantius? Quod mella fragrant, hoc tu corpore tuo spiras.

Sequitur perca sepiam.

Comitem ducit sepiam percam. Dictū de improborū societate.

Dignum patella operculum.

Hieronymus ad Chromatium: Dignum patella operculum. In mea enim, inquit, patria rusticitas uernacula, Deus uenter est, & in diem uiuitur, & sanctior est ille, qui ditior est. Accessit huic puellae, iuxta tritum populi sermone prouerbum, dignum operculum. Significat autem Episcopum ad improbos populū mores accommodatum.

In matellam immeiere.

Εἰς τὴν ἀμίδα ἐνδραῖμ. Quum sordidè tractantur, aut ad minus aliquod parùm honestum adhibentur ii, qui non indigni uideantur, ut potè ipsi sordidi atque inhonesti, quasiq; ad contumelias ferendas facti.

Conto nauiga.

Κοντῶ πλεῖμ. Conto nauigare dicebatur, qui sic rebus uterentur, quemadmodum uti cōueniebat, aut qui uitæ genus suo accommodatum ingenio sequerentur. Itidem non ad quamuis uitam quiuis idoneus est.

Suidas.

Ipsa holera olla legit.

Quære, Malum accersitum.

Catullus.

Surdaster cum surdastro litigabat.

Iudex autem erat utroq; surdior, quum res agitur inter undequaq; ridiculos ac stultos. Extat in hanc sententiam epigramma Græcum Nicarchi, quod Thomas Morus olim adolescens, scitè uertit.

Cascus cascum ducit.

Quoties similis similem delectat, uetulus uetulam, deformis deformem. Nam antiquitùs cascum dicebatur, quod nos uetus appellamus. Videtur esse iocus in anum uetulo nuptam. Huc pertinet: Vbi tu Caius, ego Caia.

Varro.

Omnia idem puluis.

πάντα μία κόνη. De indiscreta similitudine utitur Lucianus. Alludens ad defunctorum cineres, inter quos nihil apparet discriminis.

Omnia sub unam Myconum.

Strabo.

πάντ' ὑπὸ μίᾳμ Μύκωνομ. Est autem Myconus ex Cycladibus una, in qua fabulis proditū est positos esse gigantes postremos ab Hercule confectos. Vnde ductum illud prouerbum in eos, qui res natura diuersas eodem titulo complectuntur. Itaq; qui eodem libro Grammaticæ pariter & Theologica, item Dialectica & Iurisconsultorum literas tradat.

Conuenerunt Attabas & Numenius.

Συνῆλθον Ἀττάβας τε καὶ Νυμνίου. Id est: Coniunctus est suo Attabas Numenio. Dicitur solitum, quoties improbus aggregatur cum improbo; Diogenianus tradit hos insigne par furum fuisse.

Eundem calceum omni pedī inducere.

Galenus loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui non habita ratione morborū, eadem remedia admouent omnibus. Non dissimile illi: Scis simulare cupressum. Hieronymus: Nec ad instar imperiti medici, uno collyrio omnium oculos uelle curare.

Nauson Naucrati.

Ναύσον Ναυκράται. Quoties aliqui similia inuicem respondent. Veluti si quis herus salutatus, herum refaluter. Et nebulo compellatus, nebulonem uicissim compellet. Nauson enim & Naucrates, utrunque à naue dicitur, periudè quasi dicas, nauta nauta.

*Zenodot.***Noui Simonem, & Simon me.**

De iis dicebatur, qui pares essent. Zenodotus scribit duos fuisse ductores, notæ utrunq; improbitatis.

Cretensis Cretensem.

Ο Κρη̄ς τὸν Κρη̄ται. Subaudi quod erit commodum sententiæ, prouocat, conatur circumuenire, aut tale quippiam. Sumptum a Cretensium moribus, quos plurimis conuitiis incessiuit antiquitas.

Cretensis cum Aegineta.

Κρη̄ς πρὸς Αἰγινήτην. Subaudiendum, agit. Quadrabit in pariter improbos, qui mutuis inter se fallaciis agunt. Nam Aeginetæ olim malè audierunt, in quos etiam oraculum illud quidã æditum putant: Neque tertii, neque quarti.

Ver hyemem sequitur.

Rerum uices significat. Et tristibus succedunt lætiora.

*Plutarchus.***Cretiza cum Cretensi.**

Πρὸς Κρη̄ται Κρη̄τιζην. Id est: Aduersum Cretensem Cretiza, id est, Aduersus mendacem mēdaciis utere. Græci κρη̄τιζην pro mentiri dicunt.

Chius ad Coum.

Χῆος πρὸς Κῶον. De comparatione uehementer inæquali dicebatur. Nam in ludo talorum, iactus qui Chius dicebatur, unioni respondebat, Coum senioni. Fit autem interim allusio ad gentes, quarum utriusque mores non caruerunt nota.

Vulpinari cum uulpe.

Αλώπιξιον πρὸς ἑτέραν ἀλώπιαν. Id est, Cum uulpe uulpinare tu quoq; inuicem. Cum astutis astutiis agito. Horatius: Nāquam

Nunquam te fallant animi sub uulpe latentes.

Clauum clauo pellere.

ἢλω τὸν ἢλω ἰκκρῶσεμ. Et paxillum paxillo pepulisti, id est, Malum alio malo depulisti.

Cum Care Carizas.

Diogenian.

πρὸς κάρρα καρίζεσ. Id est: Cum Care Cariffas. Rusticè agis cum rustico, barbarè loqueris cum barbaro, crassè cum crasso. Cares populi sunt Phrygiæ, quorum mores prouerbiis aliquot locum fecère.

Mali thripes, mali ipes.

Idem.

κακὰ μὴ θριπῆς, κακὰ ἢ ἰπῆς. Id est: Mala quidem thripes, mala rursus ipes. De duplici malo dici solitum, ut non magni referat, utrum elegeris. Thrips enim Græcis uermiculus est, qui lignis innascitur, uateriasq; uitiat. Ips item cornibus & uittibus infestus.

Balbus balbum rectiùs intelligit.

Hierony.

Barbarus babari orationem. Est quippè prouerbiùm, Balbum meliùs balbi uerba cognoscere.

Bithus contra Bacchium.

Bithus & Bacchius, nobile par gladiatorum fuit, pares arte & pares audacia. Horatius: -Vti non

Compositus melius cum Bitho Bacchius.

Efernus cum Pacidiano.

Lucullus.

Erant & hi gladiatores per omnia pares, longeq; omnium nobilissimi: Nota hic diuorum Theologorum disputationem, Londini apud Britannos habitam.

Non filius Achillis.

Plutarchus.

ὄυ παῖς Ἀχιλλῆος, ἀλλ' Ἀχιλλεύς αὐτός εἶ. Id est: Haud factus Achille, uerū Achilles ipse es. E tragœdia quapiam aut comœdia sumptum uidetur. Terentius: Hem alterum hunc ad hoc natum dicas.

Ab uno digrammate.

Idem.

Est autem digramma, pictura descriptioq; Philosophorum, qua rem exponunt oculis, ut perindè ualeat, quasi dicas, de eadem formula.

Eodem in ludo docti.

Dicebantur similibus uitiis laborantes, & improbitate pares. Terentius in Hecyra: In eodem omnes mihi uidentur ludo doctæ ad malitiam.

Eiusdem

*Gellius.***Eiusdem musæ æmulus.**

Eiusdem artis aut disciplinæ studiosus. Græci ὁμοτίχους ἀpellant eiusdem artis opifices.

*Aristoph.***Eisdem uescentes cepis.**

Τάυτου θύμω φαγόντες. Id est: Qui idem ederent thymum. Congruit in pauperes ac bonos uiros inter sese amicos. Thymon enim uilissimū herbæ genus, quo tenues & agrestes utcūq; uitam sustinent. Quidam cepam agrestem esse putant.

*Archide.***Bonus cantor, bonus cupediarius.**

Ἀγαθὸς ψάλτης, ἀγαθὸς ζαμπουῖός. In uituperium Musicæ artis dictum, quasi eiusdem hominis sit aures delectare cantu, & palatum cupediis.

Mars haud concutit sua ipsius arma.

Ἄρης τὰ αὐτοῦ ὄπλα ἔ σαλῶει. Id est: Mars sua ipsius arma non iactat. Commodè feruntur, quibus assueuimus, quæq; nobis quadrant, etiam si sint grauissima. Iactamus enim, quod incommodè ferimus, Iuuenalis:

Nec iactare iugum uita didicere magistra.

*Empirides.***Stultus stulta loquitur.**

Μωρὰ γὰρ μωρὸς λέγει. Id est: Nam stulta stulti oratio est. Talis hominibus fuit oratio, qualis & uita. Extat carmen Græcis celebratum,

Ἀνδρὸς χαρακτήρ ἐν λόγῳ γυροῖσσι.

Hominis figura oratione agnoscitur. Democritus orationem uitæ simulachrum, quādamq; uelut umbram esse dicebat. Nam nullo in speculo melius, expressiusq; relucet figura corporis, quā in oratione pectoris imago repræsentatur. Neq; seciùs homines ex sermone, quā ærea uasa tinnitu dignoscuntur.

Inanium inania consilia.

Κενὸι κενὰ βυλιῶντι. Quum quis sua spe frustratur.

*Hicrony.***Malo nodo malus quærendus est cuneus.**

Eo licebit uti, quoties malum simili malitia retundimus.

Sophocles: Πικρὰν χολήν κλύσσει φαρμάκῳ πικρῷ.

Remedio amaro bilem amarā diluunt.

Mons cum monte non miscetur.

Οἱ ὄρει ἔ μίγνυτι. Non conuenit inter pariter elatos.

Mores hominum regioni respondent.

Et plantarum semina, & hominum mores ad regionis habitum respondent. Ex mollibus enim regionibus molles homines

nes nasci solere.

Bestia bestiam nouit.

In similitudinis & affinitatis proueria refert Aristoteles.
Congruet ubi conuenit inter duos pariter improbos.

Idem Accij quod Titij.

Significat eodem iure futurum, filium decimo mense natum, quo eum, qui natus sit undecimo.

Asinus asino pulcherrimus.

Epicharmus: Cani pulcherrimus canis uidetur, bos boui. Asinus asello pulcher est, & sus sui. Hoc est: Simile simili placet, Miles militi, Aleator aleatori, Potator potatori, Sophista sophistæ.

Doribus Doricè loqui fas est.

Conueniet in homines natura loquaces, aut quum oratio respondet moribus & ingenio, uelut quum Pœnus fraudulenter loquitur, aut leno lenone digna.

Nouum cribrum nouo paxillo pendeat.

Quadrabit in eos, qui noui quippiam comminiscuntur.

Purus putus.

Plautus purum putum dixit, pro prorsus ac uerè purus.

Vestigiis inhærere.

Qui imitatur exempla progenitorum, maiorum uestigiis inhærere dicitur. Similiter qui degenerant à progenitorum aut præceptorum exemplis, ab illorum uestigiis dicebantur recedere.

Non. Marcellus.

S I M V L A T I O, D I S S I M V L A T I O.

Salem & fabam.

Αλα καὶ λέγασθαι. Subaudiendum, proposuerunt. Diogenianus admonet dici solitum de his, qui fingerent se scire quippiam, quod nescirent. Atq; hinc natum esse prouerbiū, quod olim mos fuerit ut diuini salem & fabam proponerent.

Plures thriobolos, paucos est cernere uates.

Zenodot.

πολλοὶ θριόβολοι, παύροι δὲ τε μάντιες ἄνδρες. Id est, Plures thriobolos, paucos est cernere uates. Philochorus auctor est, olim tres nymphas Apollinis nutrices, Parnassum incoluisse, quæ Thriæ dicerentur, undè postea receptum sit, ut calculi, sortesq; diuinorum, Thriæ uocarentur. Undè thrioboli, qui thrias in uenam diuinam iaciunt.

Mul

Multi thyrsiferi, pauci Bacchi.

Πολλοὶ τοὶ θυρσηφόροι, παῦροι δὲ τὶ Βάκχοι. Id est: Plures thyrsiferos, paucos est cernere Bacchos. **Quo** significatum est, compluribus mortalium adesse uirtutis insignia, aut etiam famam, qui tamen uera uirtute uacent. Non omnes ueri Theologi, qui pileum theologicum gerunt. Non omnes monachi, qui cucullo onerantur. Translatum à cæremoniis Bacchanalium in quibus thyrsos, id est, hastas quasdam uiteas quatiebant afflati furore.

Multi, qui boues stimulent, pauci aratores.

Πολλοὶ βένκνῃ παῦροι δὲ τὶ γῆς ἀροτῆς. Id est: **Qui** tauros stimulent multi, sed rarus arator. Multi præ se ferunt, quod non sunt.

Vano.

Non omnes, qui habent citharam sunt citharædi.

Huc adscribendum uidetur, quod lepidè scripsit Seneca, quædam personam malle, quàm faciem. Faciem uocat, ubi quis talis uidetur qualis est: personam, quum præ se fert aliquis quod non est: Non is rex, cui contingit amplum imperium, sed qui sciat administrare.

Asinus apud Cumanos.

Ὅν ὁ παρὰ Κουμάς. Competit in eos, qui quum sint inepti, ridiculique, tamen apud ignotos ipsa nouitate habentur in pretio. Aut in eos quibus honos aliquis præter meritum additus à fortuna, timorem & insolentiam, ita ut ferè sit, conciliat. Demosthenes: Τὸ γὰρ ἰὺ πρᾶττεν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ το κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνετῃ. Felicitas enim & rerū successus, qui contingerit immerèti, stultis uesaniæ causam præbere solet. Narrauimus alibi fabulam de asino fugitiuo, qui apud Cumanos se gefsit pro leone.

Flere ad nouercæ tumulum.

Πρὸς τὴν μῆρυϊν τάφον δακρύνειν. Ad nouercæ tumulum lachrymari, est simulare gestu dolorem, quum re gaudeas. **Quod** idem de diuitis hæredibus non inconcinne dicitur, in quos extat Publilianus ille Mimus, cum primis elegans: Hæredis fletus sub persona risus est.

Megarensium lachrymæ.

Μεγαρέων δάκρυα. Dicebantur uel fictæ, nec ex uero dolore profectæ, uel ui adactæ. Diogenianus ad huiusmodi refert historiam.

storiam. Bacchius quidam Corinthius, Clytii Megarenfium regis filiam uxorem duxerat. Ea defuncta. Clytius cōplureis uirgines & adolefcentes Corinthū mifit, qui in funeralibus pompis puellam deplorarent, lachrymis utique fictis.

Acciffare.

Ακκίζεω. Scribunt Acco mulierem fuiſſe quempiam, notæ ſtultitiæ quæ ſolita ſit ad ſpeculum cum imagine ſua, perinde atque cum alia muliere confabulari, ut hinc uulgo quæ ſtultius aut ineptius aliquid agerent, acciffare dicerentur, & Accus nomine compellarentur. Apparet illud etiam moribus huius mulieris adfuiſſe, ut recuſaret, quæ tamen cupiebat, unde & Acciffimus, ficta huiusmodi recuſatio dicatur.

Hæſitantia cantoris tuſis.

Ἀπορία ψάλτου ἐκξ. Dicitum uidetur quoties non ſuppedit quod dicamus, idque uelut aliud agentes diſſimulamus, uelut apud Platonem Ariſtophanes, ne diceret in conuiuio, ſingulum fingit. Sumptum apparet à cantoribus.

Tuſis pro crepitu.

Ἐκξ ἀντὶ ποροῦς. Dici ſolitum, quoties aliquis perplexus, aliud pro alio ſimular. Veluti ſi quis in adulteræ domo deprehenuſus, fingeret ſe quippiam mercatum ueniſſe. Tranſlatum ab iis, qui crepitem clara tuſi diſſimulant.

Cretenſis mare.

Ὁ κρηῖς πῶς θάλασσαν. Subaudiendum nescit aut metuit. In eos, qui nescire fingerent, quod egregie callerent. Etenim qui contentancum eſt, Cretenſes quum ſint inſulares, ignorare mare quo cinguntur undequaque?

Strabo.

Conniuere.

Prouerbiali metaphora conniuere dicuntur, qui prudentes, culpam quam intelligunt, indulgentia tamen ac ſtudio diſſimulant. Eſt autem conniuere ſubindè claudere oculos, quemadmodum ii, qui non ferunt lumen Solis.

Cicero.

Simia fucata.

πίθηκος ἀνὰ πλοῦς ψευθία. Id eſt: Simia plena fuci. De deformi anu, fucata tamen, & meretriciis culta lenociniis. Poſſet & ad rem accommodari, ueluti ſi quis turpem cauſſam orationis phaleris adornet, ut honeſta uideatur.

Simia barbata ſeu caudata.

Dici ſolitum de ridiculis.

Sileni

Sileni Alcibiadis.

Σιληνοὶ Ἀλκιβιάδης. Quo licet uti, uel de re, quæ quæ in speciem, & prima (quod aiunt) fronte uilis ac ridicula uideatur, tamen interius ac propius contemplanti fit admirabilis: uel de homine, qui habitu, uultuq; longè minus præ se ferat, quàm in animo claudat. Aiunt enim Silenos imagunculas quaspiam fuisse fictiles, & ita factas, ut diduci & explicari possent, quæ clausæ ridiculam ac monstruosam tibicinis speciem habebant.

*Diogeni.***Esurienti uulpi somnus obrepet.**

πανῶσαν ἀλώπηκα ὕπνῳ ἐπίρχει. Vbi quis inopia cibi dormit. Pauperem autem uulpem appellat, quod callida sit inopia, & multarum reperitrix artium. Neque perperam dicitur & in illos, qui dissimulant, conuiuentque ad quædam, ut per occasionem aliquid commodi ferant. Siquidem uulpes urgente fame somnum adsimulat, ut allectas aues capiat, deuoretque.

Audiens non audit.

Sunt quidam, qui si quid parùm placet, id scire dissimulant. Idem, Dissimulans audisse.

*Aristoph.***Illò respiciens, sed hic remitte bona.**

Ἐκῆ βλέπῃσα Αὐτῷ ἀνίει τ' ἀγαθὰ. Id est: Illuc tuens, at huc remitte commoda. Conueniet, quum aliud præ nobis ferimus, aliud facimus: aut quum aliis adblandimur, in alios re beneficium conferimus.

Patrocli occasio.

πατροκλῆος πρόσφασις. Diogenianus ostendit dici solere de iis, qui quum ob metum non ausint proprias deplorare calamitates, desunt eas sub prætextu luctus alieni. Vel qui laudandis aliis, suas ipsorum laudes insinuant.

Melle litus gladius.

In perniciosam adulationem dici solitum. Hieronymus Augustini epistolam mellitum gladium appellat, propterea quod pariter & reprehensionem haberet, quasi gladium quo iugularet, & blandimenta, quibus reprehensionis asperitatem dissimularet.

*Plautus.***Altera manu fert lapidem, altera pacem ostentat.**

Torquebitur in eos qui coràm blandiuntur, clam obtrectantes, palàm amicos agunt, clanculùm nocēt: aut qui hic profunt,
illic

illuc lædunt: Simile huic est, Altera manu scabit caput, altera malam ferit.

Charadryon imitans.

Dici solitum de dissimulante ac rem utilem occultante.

Gregorius
Theologus.

De reuuiâ queritur maiori obnoxius malo.

Vbi quis prauo pudore, leuissimis malis quærit remedium, dissimulans maiora.

Simia in purpura.

πίθηκος ἐν πορφύρα. Id est: Simia purpurata. Lepidè transferitur in eos qui barba pallioque simulant sanctimoniam.

Postico discedere.

Galenus.

Dicitur qui furtim abit, aliis insciis sese subducens. In hoc congruet quos pudet παλιωθεῖν, sed dissimulanter transiunt in alienam sententiam.

Barbæ tenus sapientes.

Sic appellantur Philosophi & Sophistæ, ἐκ πάγωνος σοφοί, id est, Barbæ tenus sapientes. Quia præter barbam & pallium nihil haberent Philosophi. Huc spectat illud Herodis Attici: Video barbam & pallium: Philosophum non uideo. Rectè torquetur in hos qui uniuersam uitæ sanctimoniam non in animo, neque in moribus, sed in cultu constituunt.

Alia Lacon, alia asinus illius portat.

Effertur apud quosdam ad hunc modum: ἄλλα μὲν Λέωνων, ἄλλα ἢ Λέωνωνος ὄντος φέρεται. Id est: Alia Leucon, alia Leuconis asinus portat. In eos dicebatur, quorum oratio dissentiret à factis. Superum à Leucone agricola qui quo minus pecuniæ solueret, dixit uectigalium exactoribus, se ordeum portare, quum utres melle plenos ferret, Asinus in terram lapsus aliquando effudit onus, Tum demum cognouerunt illi, mel in utribus esse non ordeum, dicentes, Alia Leucon, alia portat asinus.

Paries dealbatus.

Τοῖχος λευκισμένον. Aut incrustatus. Paulus Apostolus in Actis, Ananiam sacerdotem fictum & fucatum, parietem dealbatum appellat. Christus sanctimoniam simulatores sepulchra dealbata uocat.

Non omnibus dormio.

Non omnibus dormire dicuntur, qui non omnibus inferunt, neque per omnia gerunt morem. Plutarchus fabulam super hac re non illepidam narrat. Quum Galba quispiam conuuiuo

H Mece

Mecœnatem accepisset, sentiretq; iam è nutibus hominem inflammatum in uxorem suam, sensim demisit caput, perinde quasi dormiret. At quum interea famulus quispiam ad mensam accedens, uinum clam tolleret, ibi iam uigil & oculatus: Infelix, inquit, an nesciebas me soli Mecœnati dormire?

Lepus dormiens.

Λαγώς ὑαβήσων. Quadrabit in eum qui quod non facit, id facere sese adsimulat, aut quod facit, se facere dissimulat: nam leporem patentibus genis dormire tradunt autores.

Mortuus iacet pedens.

Νεκρός ὑστὴ βδίων. Dicitur solitum, si quando pauper simularet opulentiam. Apud unum Apostolium Byzantium reperi, & haud scio an ipsi uulgoque relinquendum.

Crocodili lachrymæ.

Κροκοδείλις δάκρυα. De iis, qui sese simulant grauius angere incommode cuiuspiam, cui perniciem attulerint ipsi. Sunt qui scribant crocodilum conspecto procul homine, lachrymas emittere, atque eum mox deuorare.

Beneuolus trucidator.

Ἐυως ὁ σφάκηνς. Id est: Beneuolus occisor. Conuenit in hos, qui quum summam adferunt perniciem, tamen beneuolentiæ speciem admiscunt. Confine est illud quod alibi recensuimus: Intempestiua beneuolentia nihil à similitate differt.

Extra quærere sese.

Persius Satyra prima: Examenque improbum in illa

Castiges trutina, nec te quæsiueris extra.

Tuis te facultatibus metiaris, non populari opinione.

Tecum habita.

Aesopicus graculus.

Lucian.

Αἰσώπη ἢ ἰσοπίος. Dicitur, qui aliena sibi usurpat, aliorumq; bonis sese uenditat. Horatius: Moueat cornicula risum, Furtiuus nudata coloribus.

Aurum subæratum.

Ἰπρόχαλκου χρυσίου. Dicitur homo nequaquam syncerus, sed aliud præ se ferens, aliud intus occulens. Sumptum à nomisma-tis adulteratis.

Diu dissimulatum aperientis.

In eum, qui quod diu dissimulauit tandem irritatus eloquitur, non inconcinnè detorquebitur illud Homeri:

Ἄλλ' ὅτι Αἰὲρ ὕπαρτι μεγάλῃ ἐκ γήθει ἴει.

Alit ubi iam promit prægrandem è pectore uocem.

Scytha acciffans asinum.

Ἀκκινόμενον Σκυθῆς τὸν ὄνον. Id est : Acciffans Scytha asinum. Aduersum eos qui uerbis auersantur, quod re cupiunt. Id ad huiusmodi fabulam referunt : Quidam conspecto asini cadauere, Scythæ cuidam qui fortè aderat, dixit : En quod cœnes. Ille primùm aspernatus atque abominatus, postea tamen apparauit, cœnauitque.

SOLLITUDO.

Ne musca quidem.

Plautus in Truculen. Quas tu mulieres mihi narras? Vbi musca nulla fœmina est in ædibus. Hac prouerbiali hyperbole maximam hominum solitudinem significamus.

Nullum animal, quod animal.

M. Tullius ad Atticum: Terentii uestigiū nullum agnouit. Metagenes certè perierit. Fecit iter per possessionem, in qua animal reliquum nullum est.

Scytharum solitudo.

Σκυθῶν ὄρημια. Pro summis calamitatibus, exitioque dictum est. Ductum autem indè, quòd Scythæ nullis certis sedibus utantur, sed uagi ferantur in plaustris. Eam ob causam regio feris abundat.

SOLLICITUDO.

Tantali lapis.

Ταντάληνον λίθον. Tantali lapidem uocant, imminens capiti periculum. Sumptum à fabula Tantali, quem quidem fingunt apud inferos etiam hoc supplicii genus pati, ut ingens saxum sic immineat capiti, ut iamiam casurum uideatur.

Mens est in tergoribus.

Ὁ νῦν ὄσσην ἐν τοῖς σὺντοσιμ. Id est : Animus est in tergoribus. De sollicitis dicitari solitum quiq̃ue malum aliquod imminens timere uidentur.

Ναικιασθησῶμεν.

Dicebantur, qui studio quippiam elcuarent. Alii putant ναικιασθησῶμεν dici solitum ei, qui quum uideretur confiteri, non confitebatur, perplexis uerbis occultans mendacium, quod ferè solent hæretici in discrimen adducti, uox composita uidetur à

ναί, quod est affirmantis, & κίαν pica, ρίω fluo. quod inuoluta loquacitate urgent, quod affirmare uidentur, rursus affirmant quod negant. Meminit Hesychius.

Σκύτη βλέπει.

Id est: Ut uerbum uerbo reddam, tergora tuetur. Confine proximo, quo significabant quempiam præ se ferentem uultu, quod mali quippiam instare suspicaretur, idque coniecturis aliquibus colligeret, ueluti si quis conspectis boum tergoribus, bellum futurum colligeret, quod his integantur clypei.

Aristoph.

Animus est in corijs.

Simillimum illi Terentiano: Animus est in patinis. Interp res admonet huius prouerbii, ἐπὶ σκύτη βλέπει, de his qui iam ad bellum spectant. Licebit uti, quum ob sollicitudinem erit aliquis ad id, quod agitur, in præsentia parum attentus.

Idem.

Similes uidentur captiuis ex Pylo.

Εἰκασί τοῖς ἐκ Πύλου λυθηῖσι τοῖς Λακωνικοῖς. Captiuis mihi similes uidentur è Pylo Laconicis. Dici solitum de iis, qui uultu sunt miserando, nempe pallidi, squalidi, macilenti: Pylus ciuitas quæpiam Laconicæ, quam obsessam, Cleon expugnauit.

Pythagoras.

Arctum anulum ne gestato.

Μὴ φορέῃς φορὸν λακτύλου. Hoc est: (interprete diuo Hieronymo) Ne uixeris anxie. Siquidem quisquis anulum angustum gestat, is sibi quodam modo uincula iniicit.

Idem.

Cor ne edito.

Μὴ ἐδίειν τὸν καρδίαν. Hoc est, Ne curis tuum ipsius animum exerceas.

Idem.

In uia ne feces ligna.

Non esse discruciantam uitam curis, & anxii cogitationibus quidam exponunt.

Sale & aceto.

Parcum tenuèque prandium significatur. Plau. in Ruden. Sed hic Rex cum aceto pransurus sine bono pulmento Miseris, opsoniorum loco sal est cum aceto.

S O M N O L E N T I A.

Aristotel.

Endymionis somnum dormis.

Ἐνδυμίωνος ὕπνον καθύδης. In eos quadrabit, qui se immodico somno saginant, aut qui diuturno in ocio uersantur: nec ullis

ullis se negociis exercent, sed mollem feriatamq; agunt uitam. Natum à puero Endymione adprimè formoso.

Ultra Epimenidem dormis.

Gellius.

Υπὲρ τὸν Ἐπιμηνίδην κοιμήσασαι. Id est, Ultra Epimenidis somnum dormisti. In eos dicitur, qui perpetuum agunt ocium. Epimenides Cretensis ambulando fessus in specum quendam subierat, illic obdormiuit, nec experrectus est à somno, ante exactos annos quadraginta septem.

Salem uehens dormis.

Ἀλας ἄγων λαθῦδος. Id est, Salem portans dormis. Quadrabit in eum, qui in re periculosa socorditer atque indiligenter agit, propterea, quòd sal in fluxu sentinæ facillè corrumpitur.

Non decet principem solidam dormire noctem.

Homer.

Ὀὐ χρὴ πρῶνυχων ἕδειν βελτιόροισιν ἄνδρα. Haud dignum, duce id est, noctem dormire per omnem. Admonet parcemia, uigilantiam ac sollicitudinem maximè conuenire cum principibus.

Vergilius:

At pius Aeneas per noctem plurima uoluens.

S O R D E S E T P A R S I M O N I A.

Tribus minis insumptis, duodecim imputat.

Quadrabit in eos, qui non nisi compendii sui gratia colunt amicos, & pro quamuis exiguo officio multum beneficiorum expectant. Vulgo item aiunt: Pileum donat, ut palliū recipiat.

Cumini sector.

Aristotel.

Impendio parcus ac sordidus, olim prouerbio κνυνοπρίστis, id est, Cumini sector dicebatur. Est autem cuminum per se exilis herba.

Ficos diuidere.

Σύνκα μρίζειν. Vndè licebit & cognomen fingere σνκοπρίστis. Martial. Quadringenta secat, qui dicit σύνκα μρίζε. Sordidum ac parcum significans, etiam si ditissimum.

Nullus emptor difficilis bonum emit opsonium.

Iul. Pol.

Ὀὐδὲ τις ἀυσιώνως χρῆσθαι ὀψοναί λείας. Difficilis emptor haud bona emit opsonia. Qui nimium uili studet emere, semper merces uitiosas emit. Conueniet in hos, qui paululo labore

conantur egregias affequi literas.

E Patrocli domo uenit.

Εκ Πατροκλίου. Id est, E Patroclis domo. In sordidos. Sumpti à moribus Patroclis cuiusdam Atheniensis, prædiuitis quidem, uerum impendio parci sordidiq̄; quem uetus Comœdia talem fermè depingit, qualem Plautus Euclyonem.

Plutarch.

Cochleæ uita.

Κοχλίας βίη. De iis qui parçè paruοq̄; uiuunt, aut con tracti à negociis, luccq̄; forensi semoti.

Pythagor.

Ex phelleo uenire.

Dicebantur, qui ex humili fortuna asperaq̄; uita ad dignitatem emerfissent. Nam Græcis φαλλῶς dicitur locus aptus patendis capris, asper, pumicosus ac sterilis.

In uentrem insilire.

Ες τὴν γαστέρα ἐνάλλειν. Id est, In uentrem irrumperè dicitur, qui curam omnem ad cibum ac potum confert.

Cradophagus.

Rusticum ac sordidum ueteres κρηδοφάγον per iocum appellabant, quasi κρηδοφάγον. Nam κρηδαία uocant arboris fici folia. Idem dicebantur βαλαυοφάγοι, quasi prisco more glandibus uiuentes.

Τρυγῶσι.

Homines sordidos ac parcos, olim popularis iocus τρυγῶσις appellabat, quasi fece uicitantes. Qui splendidiore sunt, ubi uentum est ad fecem, aperiunt aliud uas.

Luto lutulentior.

Auaros, quæstusq̄; supra modum auidos, impios ac sordidos dicimus. Id Plautus ὑπερβολικῶς exaggerat in Pœnulo: Sed lenone isthoc Lyco illius domi non lutum est lutulentius.

Pediculi Platonis.

Οἱ Πλάτωνος φθῆρις. In prouerbium abierunt, ut, referente Laërtio, Myronianus testatur, hinc cōiectans hoc morbo perisse Platōnē, quòd uulgo pediculi Platonis appellarentur, Græci φθειρίασι appellat. Myronianus nullum indicat usum prouerbii. Suspiciari tamen licet, dictum in sordidos, quòd Philosophi minimum indulgeant nitoribus externis, dum circa mentis cultum toti sunt occupati.

Macilentior Leotrephide.

Δυσίτητον Λιωτρεφίδης ἢ Ταιμασίδη. Id est, Gracilius
Ico

Leotrophide, ac Taumantide. Leotrophides insigni macilentia corporis Comicoꝝ salibus locum dedit, Congruet in homines exiles, ac prætenues. Iucundius erit si transferatur ad inopiã ingenii, aut dictionem aridam, ieiunam, & exanguem.

Immunem uenire.

Gellius.

Immunem Latini uocant, quem ἀσύμφορον Græci, nempe eū, qui nihil confert ad conuiuium. Terentius:

Tene a symbolo uenire inunctum atq; lautum è balneis?

Lapsana uiuere.

Plinius.

Lepidè dixeris eos, qui perparcè nimumq; tenuiter uiuunt. Est autem lapsana olus syluestre.

Nihil de uitello.

Νῶτ' ἰς οὐδ' ἐν μοί' Αἰδῶς. Id est, Nihil mihi de uitello dedisti. Quadrat in eos, qui impartiant deteriora, meliora sibi seruantes.

Rore pascitur.

Μὴ πρῶκας σιτί' ἐστ' ὥσπερ δ' τέττιξ. Rore ne uiuit more cicadæ. Cicadas rore ali, testis est Plinius. Venustius erit, si transferatur ad ingenium siue stylum ieiunum & aridū, aut per ironiam, in hominem uehementer obeso corpore.

Victitant succo suo.

Plaut.

In parasitos, qui si quando cœna contingit lautior, ingurgitant sese: rursus ubi nulla aridet spes cœnatica, cogunturque διψῶντες uiuere, fortiter ferunt inediam, & in conuiuio spem durāt. Sumpta metaphora à cochleis, quæ per æstatem intra testā contractæ, utcumq; succo suo alūtur, donec acciderit pluuia.

Philippide tenuius.

Athenæus ostendit Philippidem comœdiarum scriptorē sic tenui fuisse corpore, ut etiam φιλιππίῳ θαι dixerint pro macuisse. Accommodabitur non inuenustè ad orationem ieiunā, aut disputationem ociosæ subtilitatis.

Monophagi.

Eudæmus.

Μονοφάγοι dici poterunt sordidi & inhospitales, qui neminem inuitant ad conuiuium.

Patroclo sordidior.

Πατροκλῆς φειδωλότις. Id est, Patroclo parcior. In diuitem quidem, sed oppidè quàm sordidum ac parcum. Hic enim nūquam usus est balneo parsimonix causa.

Nephalium sacrum.

Νηφάλι. Δυσία. Id est, Nephalium sacrificium. De conuiuio abstemio non ineptè dicitur, aut de conuiuio uehementer

frugali sobriōq;.

Gellius. **Caninum prandium.**

Dicebatur abstemium, & in quo nullum uinū biberetur, propterea quòd canes à uino abhorrent.

Cereri sacrificant.

Quemadmodum Græci dicunt *ἑστία δύνουσι*, Id est, Lari sacrificant, ita Plautus propemodum indicat apud Latinos dici solere, Cereri sacrificant, si quando in conuiuio uinum deesset, propterea quòd in huius sacris nefas esset inferre uinum.

Bos Cypritis.

Κύπριος βῆς. In brutum ac stolidum iaci solitum, propterea quòd Cyprii boues magis bruti ferantur, quippè qui stercore humano pascantur.

Cyprio boui merendam.

Festus Pompeius uersum hunc Soradicum citat ex Ennio. Cyprio boui merendam. Ostenditq; conuenire, quoties conuiuia sordidus & insipidus, sordido asque insipido accipitur conuiuio. Festiuus erit, si ad res animi deflectatur, ut si quis apud spurcos spurcè loquatur, apud indoctos indoctè.

Aristoph.

Tolle tolle mazā quàm ocysimé scarabeo.

Αἶψ' αἶψι μάζαν ὡς τάχιστα λαυθάρω. Id est, Mazam sine mora pone pone cantharo. Id usurpare licebit, quoties sordidus cibus immundo conuiuæ apponitur. Hinc enim ut nascuntur, ita & aluntur canthari, quos Latini scarabeos uocant.

Pfyrice facta.

Pfyra insula quæpiam est haud procul à Chio. Strabo Pfyra pronuntiat pluralitiuè, & neutrali genere. Ea insula quoniam esset & perpusilla & ignobilis, in contemptus ac uilitatis prouerbium abiit, ut quæ sordidè parumq; magnificè fierent, Pfyrice facta dicerentur. Stephanus: In Pfyra Bacchum ducentes. Idem: In Pfyra Spartam ducis.

Paruo emptas carnes.

Τὸ ἄνωγον λεπίας οἱ λύντες ἑδίσουσιν. Id est, Paruo emptas carnes canes edunt. Quidam putria emunt opsonia, ne plusculum insumant nummorum. Ea quum nullus attingit, canibus edenda seruantur.

Pfyra Bacchum.

Υπὲρ τὸν Διόνυσον. Id est, Pfyra Bacchum ducentes. Distatū adagium, ubi uinum appositū in conuiuio nemo gustat, aut de
ford

sordido apparatu.

Tenuiter diducis.

Λιπὰ ξαίνας. De iis, qui pauperum more tenuiter uiuunt.

Sacrum sine fumo.

Ακαπνὸν θυσιά. Id est: Sacrificium absq; fumo. De nimium tenui conuiuio, & in quibus nihil cocti opsonii apponitur. Translatum à pauperum sacris, molas, thusculum, lac aut corollas offerentium, quum dii nidorem illum expetant, unà cum fumo subuolantem.

Nephalia ligna.

Νηφάλια ξύλα. Dici posse uidetur in abstemios, & ab omni uoluptate procul alienos. Apud Athenienses Nephalia ligna uocabantur, quæ neq; uitea essent, neq; ficulnea, neq; myrtea. Nephalia sonat, quasi dicas sobria.

Carica uictima.

Καρικὸν θυμία. Id est: Caricum sacrum. De macilenta hostia, minimeq; esculenta dicebatur. Hinc ductum, quòd Caribus populis mos fuerit canem immolare. Non incòcinnè torquebitur ad cibum appositum, insipidum, & quem nemo uelit attingere.

Phaselitarum sacrificium.

Φασηλιτῶν θυμία. Phaselitarum sacrificium, tanquam uile citraq; sanguinem. Sordidum ac tenuem sumptum hoc adagio significant. Tradunt enim apud Phaselitas Pamphiliæ gentem moris esse ut pisciculi falsi diis sacrificarentur.

In sinu manum habere.

In sinu manum habere dixit Theocritus, tenaces & ad largiendum pigros. Porro quòd ait Scauola, In sinu meo habui, pro eo quod est, in potestate mea clàm habui diuersum longè ab hoc est.

Lari sacrificant.

Ἐστία θυσιά. In tenaces dicitur, qui de suis nemini quicquam impartiant, aut in conuiuas edaces, qui nihil appositis epulis mittunt amicis, neque quicquam faciunt reliquum. Nam antiquitus religiosum erat, ex his quæ laribus immolabantur, aliquid foras efferre.

Ῥυπακόνδυλ.

Græci prouerbiali cōuitio sordidos & impèdio parcos *Ῥυπακόνδυλος* appellabant, ducto cognomine ab iis, quibus sordes in unguibus insident. Nam *ῤύπη* propriè eas sordes significat,

H 5 quæ

Suidas.

Lucianus.

Zenodot.

Aristoph.

quæ in summis unguibus manuum ac digitorum colliguntur.
Canens uitæ palmum.

Αδων πίνω σπιθαμὴν τοῦ βίῳ πρὸς ἀνθόν. Id est: Canens uitæ palmum a *l* anethum. De parco dictum, qui tenui re leuiculaq; transfigit uitam, atq; interim existimat se lautè uiuere. Morem hunc quibusdam esse uidemus, ut quum nihil apponant in mensa quod edi possit, ne ieiunium omnino conuiuium appareat, uarias narrent fabulas, aut cantillent, ut his modis ciborum obliuionem inducant conuiuis.

Tantali pœnæ.

Ταντάλειοι τιμωρία. Tantali supplicia. De iis dicendum, quibus adsunt quidem bona, uerum his frui negatum est. A fabula Tantali sumptum. Horatius: Tantalus à labris sitiens fugientia captat pocula. Idem: Magnas inter opes inops.

Conuiuia non conuiuia.

In eum, qui accumbit quidem in conuiuio, uerum spectator duntaxat eorum quæ apponuntur, quadrabit illud Homeri:

Κἄτ' ἄρ' ἄσιτ' ἄπασθ', ἰδκτύθ', ἰδ' ἔ ποτήτθ'.

Inconatus & inpastus, potuq; ciboq; Accubuit.

Suidas.

Sacra nihil sunt.

Τὰ δύματα ἕδην ἔσθην, πλὴν γίνεα καὶ κέρατα. Id est: Sacra nihil sunt præter malas & cornua. De macilentis. Trahetur non inconcinniter ad cibum minimè esculentum.

S P E S P E R T I N A X.

Cicero.

Ægroto dum anima est, spes est.

Admonet, ne in afflictionibus quidem abiiciendâ esse spem. Philadelphus hos uersus ex Theocri. Batto uertit,

Θαρσᾶν χρὴ φίλε Βάττι, τάχ' ἀνελον ἴσεται ἄμανον.

Ελπίδω ἐν βίωσι, ἀνέλπστοι δὲ θανόντις.

Χ' ὡ Ζῆνι ἄλλοκα μὲν πείθει ἄδριθ' ἄλλοκα ἢ ὕει.

Fidere Batte decet, melius cras forsan habebis,

Sperandum est uiuis, non est spes ulla sepultis.

Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter æthere fulget.

Euripides.

Spes alunt exules.

Ἄι ἐλπίδω βόσκουσι φυγάδας. Id est: Spes pascunt exules. Vbi quis excussus à pristina fortuna, semper id agit ut restituatur.

Adhuc cœlum uoluitur.

Quoties significabimus adhuc superesse spem, & nondum
 tempus,

tempus, quod melioris fortunæ solet occasionem adducere, exactum esse, conueniet illud Theocriti:

Non est lassatum uoluendis mensibus anni Cœlum.

Adhuc aliquis deus nos respicit.

Quum in rebus uehementer afflictis negabimus nos prorsus abiicisse animum, uerùm esse spei nonnihil, conueniet illud Homeri:

Αλλ' ἔτι τις ἢ ἰμῶιο δῖωμ' ἐπέσχει χεῖρα.

Numen adhuc aliquod dextram mi obtendit amicum.

Spes seruat afflictos.

Ouidius.

Spes bona dat uires. animum quoq; spes bona firmat.

Viure spe uidi, qui moriturus erat. Pindarus:

Ἐλπίς γρηγοροφῶ.

Spes altrix senectæ.

In herbis.

Cicero.

In herbis esse dicuntur, quæ nondum maturuerunt, sed spem modò bonam de se præbent.

Spes tenuis.

Spem inhiemâ incertamq; Poëtæ tenuem uocant. Aristophæ. Spes ista tenuis quæpiam est qua nitimur. Euripides: Spes frigida quidem. Vnde M. Tullius dixit; Sperat hinc afflare aurem aliquam, id est, ostendi spem.

Ab ipsa messe.

Seneca: Ab ipsa messe discedam? Agit de his, qui uel commodis, uel spe commodorum detinentur, quo minus semet explicent à negociis, quasi deserturi agrum quum instat messis.

S V B I T V M E X I T I V M.

Occisionis ala.

Φόβος πτερόν. Id est: Interfectionis ala. De subito interitu dici solitum. Sumpta metaphora ab alatis iaculis, quæ repente mortem adferunt.

Eadem tibi & Pythia & Delia.

Menander.

Quoties supremum aliquod opus significamus. Perinde quasi dicas, hæc summa omnium, quæ gesturus es in uita. Natū aiunt ab oraculo quodam reddito Polycrati Samyorum tyranno. Nam is posteaquàm Rheneam insulam cepisset: eamq; consecrasset Apollini, constitutis apud Delum ludis pulcherrimis, Delphos misit, cōsulturos, utrum oporteret eos ludos Delios an Pythios

Pythios appellare. Respondit oraculum ταῦτα σοι καὶ πύθιος καὶ Δίλια. Futurum innuens, ut is propediem excederet è uita.

Muris interitus.

κατὰ μῶς ὄληθρον. Id est: Iuxta muris interitū. Aelianus tradit murem minimè uiuacem esse, sed sua sponte defluentibus intestinis ocys emori, atq; hinc natum prouerbiū. Quadrare uidetur in homines imbecilla ualitudine, aut in μικροβίαις, id est, breuis æui, quos μυνυθαδίας appellat Homerus.

SVBITI INTERVENTVS.

Mercurius superuenit.

Ὁ ἕρμης ἰπαισι κήλυθον. Ita loqui consueuerunt, si quando silentium oriretur in conciliabulo multorum, significantes non esse fas loqui, Mercurio præsentē, ut qui sit autor sermonis.

Terentius.

Lupus est in fabula.

Solitum est dici, quoties is de quo cōfabulatio est, de improviso interuenit. Festiuius usus est Plaur. in Stich, Atque eccum, inquit, tibi lupus in sermone præsens esuriens adest. Loquitur enim de parasito Celasiano, qui fratribus de ipso confabulantibus de repente interuenit.

Etiā si lupi meminisses.

Ἐὶ καὶ λύκον ἐμνήθης. Id est: Etiā si lupi mentionem fecisses, subaudiendum, interuenisset. Quoties præter expectationem interuenit is, de quo fuerat mentio.

S V M P T V O S A.

Hipparchi murus.

Ἰππάρχου τοίχον. Dicebatur res quæpiam, quæ magnis constaret impensis. Hinc natum, quod Hipparchus Pisistrati filius, Academiam muro sep sit, atq; huius rei nomine magnam pecuniæ uim ab Atheniensibus exegit, Autor Suidas.

Lucius.

Edax triremis.

Ἀδυστὰροι τρίηρης. Id est: Edaces triremes. Dicuntur quod magnis consist impendiis. Lepidius transferetur ad hominem prodigum immodiciq; impendii.

In beato omnia beata.

A diuitibus omnia magnificè fiunt, à tenuibus frugaliter. Usus erit, si dicas ab homine docto omnia doctè fieri, à pio pie, à rege regaliter.

Saliare

Saliæres dapes.

Pro pontificales dixit Horatius, ponens speciem pro genere. Opiparum autem conuiuium ac magnificum Saliære dicitur.

S V R D I T A S.

Surdior Toronæo portu.

Κωφότις⊙ Τορωναίς λιμὴ⊙. Aiunt portum esse quendam Toronæ Thraciæ ciuitatis, qui longis & angustis duobus excursibus porrigitur in mare, ita ut in ipso portus secessu nullus fluctuum fragor audiat. Vndè prouerbium in eos, qui non audiunt.

Surdior turdo.*Zenodot.*

Κωφότις⊙ κίχλης. Adscribitur surditas huic aui peculiaris, quum sit loquacissima. Vndè concinnè dicitur in eos, qui perpetuo blaterantes ipsi, non auscultant, quid uicissim aliis dicatur.

T A C I T V R N I T A S L A V D A T A.

Silentij tutum præmium.*Aristotel.*

Σιγῆς ἀνίνδωρον γέρας. Tutum silentij præmium. Horatius: Est & fideli tuta silentio merces. Silendo nemo peccat, loquendo per sepe. Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse loquentem. Valerius Maximus hanc sententiam tribuit Xenocrati: Quia dixisse me (inquit) aliquando pœnituit, tacuisse nunquam.

Mulierem ornat silentium.*Sophocl.*

Γυναιξὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρει. Id est; Decus addit usque; fœminis silentium. Mulier animal natura loquax, nulla de re magis cohonestatur, quàm silentio, maximè apud uiros, quum de rebus seriis agitur.

Alia cōmittenda, alia celanda.

Nec temerè quiduis apud quemuis effutendum, at nec familiaribus arcana omnia proferenda sunt. Ad hanc sententiam quadrat illud Homeri ex Odyss. A.

Ἀλλὰ τὸ μὲν φᾶσαι, τὸ δὲ γὰρ αὐτὸ λεκρυμμένον εἶναι. Id est, Dicendum est aliud, contrà est aliud reticendum.

Quod scis, nescis.

Terent. in Eunuchò: Tu pol si sapis, quod scis, nescis. Idem in seipsum excruciante: Nescias quod scis, si sapis. Sumptum à Dialecticorum ludis, in quibus huiusmodi quidam scrypi proponi solent. Facio, & non facio. Sum amicus, & non sum amicus. Itaque prouerbio certam in tacendo fidem significamus,
dum

dum quis quod scit, perinde cōtinet ac dissimulat, quasi nesciat.

Qui obticescit.

In eum, qui metu attonitus, aut stupefactus admiratione taect, quadrabit illud Homeri: Δὴρ δὲ μὴ ἀμφασίῃ ἐπίωρ λάβει.

Illum corripuit stupor, atq; infantia linguæ.

In sinu gaudere.

Est tacitam apud se uoluptatem sentire. Tibullus:

Qui sapit in tacito gaudeat ille sinu. Homerus:

Ἐν θυμῷ γρηῦ χαίρει καὶ ἰσχυ.

In tacito longæua sinu preme gaudia nutrix.

Qui cōtinet arcanum.

In eum, qui celat arcanum, neq; cuiquam effutit, quadrabit illud Homeri ex Odyss. φ.

Τῆ δ' ἄτις ἐπλετο μῦτ. Id est:

Huic pennis dicta carebāt. Hoc est, haud longius auolabant.

Muti citius loquentur.

Plautus in Persa: Muti prius loquentur quàm ego. Ne hoc, inquit, cuiquam homini dicerem, edictum est mihi Magnopere, nec cuiquam homini crederem, Omnes muti ut prius loquerentur hoc, quàm ego.

Areopagita taciturnior.

Dicebatur, qui commissum arcanum optimè contineret.

Manum ad os apponere.

Hoc gestu significamus nos scire quippiam quod tamen nolimus effari. Celius Cicroni lib. 8. At Domitius cùm manum ad os apposuit, te ad 1 x. Calend. Iunii, subrostrarij, quod illorum capiti sit dissiparant perisse.

TACITVRNITAS ILLAVDATA.

Diogenia.

Bacchæ more.

Βάκχης τρόπος. De tetricis ac taciturnis dictitari solitū, quod essent huiusmodi Mænades illæ, Bacchico afflatæ furore. At Iuuenalis retulit ad uitam intemperantem.

Qui Curios simulant, & Bacchanalia uiuunt.

Magis mutus quàm piscis.

Ἀφρονέψ τῶν ἰχθύων. Id est, Magis mutus ipsis piscibus. De uehementer infantibus, atque infacundis. Conueniet in hominem immodicæ taciturnitatis. Pisces enim nullam ædunt nocem.

Rana

Rana Seriphia.*Plin.*

Βάτραχ⊙ *ἐν Σερίφῳ*. In homines mutos, & canendi dicendiq; prorsus imperitos dicebatur. Inde natum, quod Seriphiaz ranæ in Scyrum deportatæ non ædebant uocem.

*Gellius***Caput sine lingua.**

Competit in eos, qui in consultationibus aut disceptationibus ipsi quidem nihil habent quod dicant, uerum aliorum sententiis annuunt. Nam pedarii senatores dicebantur ii, qui in senatu quidem sedebant, uerum sententiam non rogabantur, sed in aliorum sententias pedibus discedebant. A Lucilio dicti sunt Agipedes.

*Martialis***Muta persona.**

Κωφὸν πρόσωπον. Quadrabit in eos, qui in confesso deliberrantium, aut disputantium, aut etiam in conuiuio cæteris loquentibus soli tacent. Traductum apparet à lege comædiarum, in quibus non temerè plures tribus personis solent induci in eadem scena. Quod si quando quarta accesserit, aut muta prorsus est, aut perpauca loquitur. Mutas nuptias dixit Pindarus, pro clanculariis.

Muti magistri.

Mutos magistris Gellius libros uocat, qui loquuntur quidem nobis. Nec illepidè profectò literæ, muti uocantur præceptores. Deniq; Tullius legem appellat mutum magistratum, magistratum legem loquentem, & Plutarchus poësim appellat picturam loquentem, & picturam mutam poësim.

Mutus magis quàm scapha.*Suidas.*

Συστοιχώτερον σκάφης. Id est: Magis elinguis, quàm scapha. De iis dici consuevit, qui propter humilitatè conditionis apud præstantiores non audent hiscere. Natum hinc aiunt, quod olim inquilini & hospites alienæ Reipublicæ ludis popularibus incedebant nauim gestantes. Nam uti non conuenit in aliena ciuitate curiosam esse, ita nec tutum est liberioris esse linguæ.

Mutus Hipparchion.*Zenodot.*

Ἀφών⊙ *Ἰππάρχιον*. Vbi quis repente obmutescit: quum maximè uox illius expectatur, id quod non rarò consuevit quibusdam in cætu dicturis enenire, ut subito uelut attonitis uox faucibus hæreat. Narrant olim apud Græcos duos præcipuos fuisse citharædos, Hipparchionem & Rufinum, qui

cum

cùm in solennibus ludis, qui decimo quoque anno apud Iulio-
politas agebantur, essent inter se decertaturi, contigit ut Hip-
parchion theatri strepitu turbatus obticuerit, eaq; res in vulgi
iocum abiit.

Aristoph.

Ne gry quidem.

Μὴδὲ γρὺν φθίγγειν. Id est, Ne gry quidem loquitur. Pro eo,
quod est, Ne tantulum quidem. Nam gry, minimum quiddam
significat, aut fordes unguium, aut uocem suillam, quam æde-
re solent ii, qui grauantur sermone respondere.

Simoni.

Acanthia cicada.

Ἀκάνθια τῆτος. In indoctos atq; infantes, aut Musices igna-
ros torqueri prouerbio solitum. Autor est Stephanus Byzan-
tius, iuxta oppidum Aetoliæ Acanthum, cicadas alibi uocales,
mutas esse.

Reddidit Harpocratem.

Catullus dixit pro eo, quod est, Imposuit silentium. Harpocra-
tes Deus ita apud ueteres fingebatur, ut digito admoto ori, si-
lentium indiceret, qualis & apud Romanos Dea Angerona.

Statua taciturnior.

In hominem uehementer infantem ac tacitum. Horatius: Sta-
tua taciturnius exit. Itidem Iuuenalis diuitem quempiam, sed
infantem & indoctum, Mercuriæ statuæ similem facit: Trun-
coque simillimus Hermæ.

Taciturnior Pythagoreis.

De uehementer taciturnis. Sumptum à Pythagoræ schola, in
qua quinquenne silentium indicebatur auditoribus.

Amyclas perdidit silentium.

Τὰς Ἀμύκλας ἀπόλωσεν ἡ σιγή. Seruius interpres enarrat hunc
in modum Aeneidos 10. Quum apud Amycleos subinde nun-
tiaretur hostium aduentus, idque falsò, lata lege cautum est, ne
quis unquam hostis nuntiaret aduentum. Atqui post euenit, ut
uerè iam aduenirent hostes. Quod quum nemo nuntiaret, pro-
pter legis interdictum, ciuitas de improviso capta est: Qui ca-
sus populari ioco dedit occasionem, ut dicerent Amyclas silen-
tio periuisse, si cui sua taciturnitas fuisset incommodo.

Doryphorematis ritu.

Græci Δορυφόρημα uocant satellitium illud ex barbarorum
fæce conductum, quod olim tyranni ad custodiam corporis ad-
hibebant. In tragædiis sic addebatur Regum personis Δορυφό-
ρημα

ῥημι ut astarent modo, nihil etiam loquerentur.

T A E D I V M E X I T E R A T I O N E.

Longum proœmium audiendi cupido.

Prouerbii speciem habet, quod est apud Platonem lib. de Repub. 4. *Μακρὸν τὸ προσίμων τῷ ἐπιθυμῶντι ἀκούσαι*. Id est: Longum proœmium audiendi cupido. Qui rem ipsam cupit cognoscere, huic longū est omne proœmium. Vnde illud Terentii: Val, etiam proœmium mihi occeptat. Et Athenis præco, qui dicendi potestatem faciebat, rhetoribus præfabatur, *ἄνοι προσίμων ἢ παθῶν*, id est, Sine proœmiis & affectibus: quòd hæc extra causam sint.

Terram uideo.

Qui molesti, prolixique sermonis finē adesse significabat, dicere solet *γῆν ὄρω*, Id est, terram uideo. Sumptū à nauigantibus. Q. Curtius lib. 4. Haud secus quàm profundum æquor ingressi terram oculis requirūt. Cicero in Catone seniore: Quasi terram uideam: sentiens instare finem uitæ, Diogenes quum prolixum uolumen recitans tandem eò peruenisset, ut libri finem uideret, Benè habet, inquit, amici *γῆν ὄρω*, Id est, terram uideo.

Iterum atq; iterum apud Pythum uia.

Diogen.

Ἄθως αὐτὸν Πύθω δ' ὁδός. Id est: Iterum atq; iterū Pythum uersus uia. Dicitum de iis, qui molesti sunt, eadem de re iterum atq; iterum percunctando. Quemadmodū solent ignari uia, quemcunq; obuium habuerint, de uia rogare. Porro Pythus ciuitas Apollini sacra, quæ uisebatur à plerisque.

Iterum tranquillitatem uideo.

Ἄθως αὐτὸν γὰρ ὄρω. Id est: Rursum denuò tranquillitatem aspicio. Quo significamus nos è malis emergere, fortuna in melius commutata.

Lens deus.

Apud Athenæum lib. 4. refertur hic trimeter, ut apparet pro-uerbialis: *φανὸς σε δαίμων, καὶ φανὴ τύχη λάβοι*. Te Lens deus corripit, & fortuna. Lens *φανὸς* dicitur lens cruda, *φανὴ* cocta, ut indicat etymologus. Conueniet, quoties eadē ad fastidium iterantur. Dæmon autem Græcis fortunam sonat, & idem sonat *τύχη*, nec interest, nisi quòd dæmon est mas, *τύχη* fœmina.

Iouis Corinthus.

Ὁ Διὸς Κόρινθος. Id est: Iouis filius Corinthus. In eos dici solitum, qui semper eadem aut dicunt aut faciunt. Olim ad Me-

garenfes missus est legatus Corinthiorum nomine, qui apud plebem Megarensem, quum alia multa ferociter dixit, tum illud indignabundus ac uociferans intonuit: Non feret Iouis filius Corinthus. Id ubi sæpius iteraret, concitatus populus succlamare cœpit, Feri feri Iouis Corinthum, simulque legatum expulerunt. Erat autem Corinthus hic Corinthiorum rex, Ioue prognatus. &c.

Crambe bis posita mors.

Δὲς κράμβη θάνατος. Id est: Crambe bis mors est. Suidas scribit Cramben antiquitus in conuiujs adhiberi solere, uerum recoctam aded nauseam adferre, ut Græcis in fastigii prouerbum abierit. Quoties enim rem iterum atque iterum repetitam non sine molestia significabant, dicebant: Bis crambe mors, hoc est, crambe recocta.

Cicero. Eandem tundere incudem.

Est indefatigabili assiduitate in operis alicuius studio perseverare. Metaphora ducta à fabris.

Cantilenam eandem canis.

Τὸ αὐτὸ ἄλλες ἄσκη. De eo, qui molestus est, sæpius eadem inculcans. Nihil enim odiosius, quam quod semper idem est.

Diogeni. Eadem per eadem.

Αὐτὰ δι' αὐτῶν. De his qui semper eadem inculcant, aut eadem assidue faciunt.

Zenodet. Hyperuerrigo.

Πέρα περιτροπή. Id est: Pistilli circumuolutio. Vbi quis semper idem agitat, neque quicquam tamen explicat.

Suidas. Date mihi peluim.

Δότε μοι πελῆνην. Id est: Porrigi mihi peluim. Vbi quid uehementer molestum esset, ita ut ferri iam diutius non posset, peluim sibi porrigi iubebant, quasi præ bile, nauseaque & fastidio rerum uomituri. Veluti si quis orationem supra modum indotam non ferens, aut sophisticis naniis offensus, dicat, Date mihi peluim.

Diogeni. Parni scaphula.

Τὸ πᾶρνα σκαφίδιον. Conuenit in eos, qui ob res minutulas multum litium & querelarum mouent. Sumptum à Parno quopiam, qui ob nauiculam creptam, populo molestissimus fuisse legitur.

Sardi uenales.

Σαρδιανοὶ ὄνοι. De negotio infinitæ prolixitatis, atque inexplicabili.

picabili. Idque hinc ortum esse tradunt, quod Tiberius Sempronius Gracchus cum altero consulatu Sardiniam domuisset, tantum ex ea captiuorum adduxit, ut longa uenditione res in prouerbium abierit.

Callicyriis Plures.

Καλλικυρίων πλείους. De maxima quidem illa, sed sordida hominum turba dicebatur. Callicyrii dicebantur exulum serui, qui Syracusis agricolationem exercebant. Erant autem eodem loco Callicyrii apud Syracusanos, quo apud Lacedæmonios captiui, apud Thessalos Penestæ, qui uocantur apud Creten- ses Elarotæ, apud Aegyptios Hebræi. Nam & hi serui plures erant dominis, quamobrem etiam expulerunt illos.

Timæus.

Non missura cutem, nisi plena cruoris hîrudo.

Horatius.

In homines nimium sedulos, & quibusuis in rebus immodicos.

Linum lino nectis.

Aristotel.

Λίνου λίνω σωάπις. Id est: Linum lino nectis. Huius adagii duplicem apud Græcos interpretes sensum inuenio. Quorum alter est, Infirmis infirma copulas, friuola friuolis. Alter, Eadem non iisdem rationibus facis, aut dicis.

Ad restim funiculum.

Ἐπὶ σωίρα σχοινίω. Subaudiendum, addis aut reddis. Vbi quis iisdem rebus abundat, aut similia similibus pensat.

Rhodiurum oraculum.

Diogenes

Ῥοδίω χρῆσμός. Id est: Rhodiensium oraculum. Vbi quis de re minuta nimium crebro, nimiumque diligenter sciscitatur. Etenim Rhodienses Lydiæ Mineræ sacrificantes, dies aliquot apud aram deæ conuiuia prorogabant, atque inibi perpetuo manebant. Quumque illis mos non esset, matulam in sacrificium inferre, ac super hac re deum consulissent, atque ut inferrent, respondiisset, illi rursus ambigere coeperunt, utrum æream an testaceam inferre deberent: ac denuo super hoc adeuntibus oraculum, indignatus deus, neutram respondit.

TARDITATIS ET

CVNCTATIONIS.

Nemo non insequitur.

Hoc parœmiæ etiam hodie tritum manet, quum significant liberum

liberum esse, diutius in re quapiam morari. Nemo nos, inquit, unquam impellit.

Cicero.

Romanus sedendo uincit.

In eos, qui tranquilli atque ociosi, tamen quæ uolunt efficiunt: aut, qui non uiribus, sed arte rem gerunt. Ex historia Fabii cunctatoris natum arbitror, qui Hannibalem iuueniliter exultantem sua patientia fregit. De quo extat uersus ille Ennii

Vnus, qui nobis cunctando restituit rem.

Festina lentè.

Σπιῦλι βραδείως. Sophocles: Φρονῆμ γὰρ οἱ ταχῆς, ἐν ἀσφαλῆς. Periculosa est præpropere prudentia. Addendum est illud Platonis: Qui plus satis festinat initio, serius ad finem peruenit. Quintilia. Præcox illud ingeniorum genus, non temere peruenit ad frugem. His occinendum illud Catonis: Sat citò, si sat benè. Quadrabit & in illos, qui præpropere famam affectant, maluntque paratam ac magnam, quàm solidam ac perpetuam. Solent enim præcocia subito flaccescere.

Terent.

Pedetentim.

Κατὰ πόδος βᾶσιμ, Græcis prouerbio dicitur, quod Latini reddiderunt, pedetentim. Vbi quis non præcipitanter atque inconsideratè, sed sensim atque cunctanter aggreditur negotium, atque arte rem gerit magis, quàm impetu.

Manu ferendum non thylaco.

Τῆ χειρὶ δὲ σπείρειμ, ἀλλὰ μὴ ὄλω τῷ θυλάκω. Manu sementem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re seruandus. Ductum ab agricolis.

Placidè bos.

Ἀργίμως βᾶς. Id est: Lentè bos, subaudiendum, incedit, aut simile quippiam. Congruet in illos, qui placidè & paulatim rem conficiunt. Equorum laus est uelocitas. Boues non ualent celeritate, sed uiribus & assiduitate pollent, non impetu: &, Bos lassus fortius figit pedem.

Horatius.

Caudæ equinæ pilos paulatim uellere.

Dicitur, qui quod uiribus atque impetu fieri nequit, id tempore atque assiduitate confici. Horatius in epistolis: Vtor permissio, caudæque pilos ut equinæ Paulatim uello.

Quintus.

Tacito pede.

Ἠσυχῶ ποδῶ. Seu lento pede. Quum cautim ac pedetentim ad rem accedimus. Apud Latinos aliquantò secius usurpatur tacit

tacito pede, pro furtim ac clanculum, ut apud Ouidium:

- Tacitisq; senescimus annis.

Non statim decernendum.

Homer.

Qui significabit interponendam moram, priusquam decernatur, & rem in posterum diem reiiciendam, accommodabit illud Homeri:

- Ἄμ' ἢ τοῖ φαινομένηφι φρασόμενα.

- Aurora ubi crastina surget Consultabimus.

Celerius elephanti pariunt.

Cunctationem immodicam, & quorundam nimis lenta molimina, his uerbis licebit significare. Porro de elephantorū partu Plautus in Stich. Audiui sæpe hoc uulgo dici, solere elephantem gravidam perpetuò decem esse annos.

Bunas iudex est.

Zenodot.

Βῦνας Δικάζει. Id est, Bunas iudicat. Vbi lis in longum profertur, nec unquam explicatur. Parœmia nata à Buna quodam Atheniensi: Quū esset controuersia inter Calydonios & Eleos, utrique rem ad arbitrium Bunæ detulerunt. Conuenerāt enim, ut à manibus temperaretur, donec ille de negotio pronuntiaffet. Quod ubi sensisset Bunas, nunquam de lite uoluit pronuntiare.

Acessæi luna.

Diogenia.

Ακασαίς σελήνη. Dicitur in comperendinatos, qui nouam subindè causam communiſcuntur, quo negotium proferant. A nauæ cuiusdam moribus ortum, cui Accessæo fuerit nomen. Is quum esset ignauus, ita prorogare contueuit nauigationem, ut diceret se lunam magis opportunam expectare.

Laconicæ lunæ.

Λακωνικαί σελήνας. Id est, Laconicas lunas, subaudiendum, causaris. De promissis aut pactis incertis atque infirmis dicebatur. Nam, ut aiunt, Lacones, si quando pactum auxilium poscerentur, lunas causabantur, atq; hoc prætextu suffugiebant, quòd (ut testatur Lucianus) legem tulisset Lycurgus, ne prælium inirent, nisi plenilunio.

Machinas post bellum adferre.

Brutus.

Τὰς μηχανὰς μὴ τὸν πόλεμον ἱσιμίζειν. Dicebantur, qui peracto negotio, serò adhiberent apparatus.

Serò uenisti, sed in colunum ito.

Aduersus eos, qui post tempus aduenirent, aut qui mercede aliquid facerent. Porro Colonus est terra æditior, in speciem

tumuli seu collis.

Quisquis tardè uenit ad cœnam.

Theocritus: Quisquis uocatus tardus ad cœnam uenit.

Aut claudus est, aut non dat ille symbolas. Idem:

An quoquam ad cœnam properas conuiuia uocatus? Et addit, eos qui uocati sunt, celerius ire: qui non uocati, tardiùs.

Coruus aquat.

Κόραξ ὑδρῖνει. Dicitur solitum, ubi quis non citra negotium, citraque ingenium consequeretur ea, quæ cuperet. Aut ubi quis rem nouis artibus tentaret efficere. Ductum ab Apologo, de coruo congeffis lapillis aquam ex imo fundo in summam uasis oram euocante.

Profectus ad Apaturia, redijt Maïo.

Dicitur solitum in eos, qui licentiùs immorarentur negotio cui-piam. Athenis festum erat quod Apaturia uocabant, id triduo peragebatur. Meminit Suidas copiosius de hoc festo.

Post festum uenisti.

Diogeni. *Κατόπιρ τῆς ἑρτῆς ἡμερ.* Dicitur in eos, qui negotio cui-piã egregio non interfuerunt. Legitur & hoc pacto: Post Panathe-na. Item: Post Pythia uenisti.

Callippides.

Καλλιπίδης. Olim prouerbio dicebatur, qui in moliendis negotiis, quum multa se facturum minaretur, nihil tamen conficeret, aut quemadmodum ait Terentius, qui sedulo mouens sese, nihil promoueret. Callippides histrio fuit.

Diu delibera.

Διὸν βελίω. Non statim aggrediendum negotium. Lentè consultandum, at ubi statueris, maturè quod opus facto faciendum est.

Annus est.

Seculum est, atque id genus alia. Terentius: Et nosti mores mulierum, Dum comuntur, dum moliuntur, annus est. Et, Seculum est, quod nihil abs te redditur literarum. Item, Iam dudum ætate, pro admodum dudum. Et tempus perlongum huiusmodi figuris significamus.

Sic est ad pugnae partes, re peracta ueniendum.

Locus erat prouerbialis, ubi quis negotio peracto, tum demum adueniret.

Ad aras.

ἐπὶ βωμῶν. Equidem opinor perindè ualere, quasi dicas: In ipso negotio iuxta prouerbium, quo uetamur ad aras consultare.

Amæa Azesiam reperit.

Ἀμῶα πτω Ἀζήσιαν μετῆλθεν. Id est, Amæa ad Azesiam accessit. Dici consuevit de re diu multumq; quæsitæ, desideratæq; Cererem appellari Amæam, Proserpinam Azesiam Didymus autor est. Nota fabula de Proserpina à Plutone abducta ad cæpos Elysiis, & Cerere toto orbe quærente filiam.

Ζοφοροδέρπις, & similia.

Plutarchus in Symposiacis ostendit, olim cognomina quædam prouerbiali ioco iactata fuisse in eos, qui seriùs ad conuiuium accederent. Dicitos enim tum *λολονοιδείπνυς*, tum *σοφοροδέρπιδας*, tum *τρεχοδείπνυς*, &c. Battus quidam scurra cõsueuit eos, qui tardius uenirent ad conuiuium *ἐπιθυμοδείπνυς* appellare, quasi dicas, conuiuiorum appetentes, propterea quòd cum essent occupati negotiis, ob ceruarum tamen cupiditatem non excusarent iis, à quibus rogarentur, &c.

Μιλλονικιᾶν.

More Nicæ cunctari. Nicias traducebatur quòd cunctator esset in re militari. Hinc *μιλλονικιᾶν* ex *μίλλειν*, quod est cunctari, & *Νικίας*, qui fuit dux Atheniensibus.

Hercules hospitatur.

Athenens.

Ἡρακλῆς ἐνίξεται. Id est, Hercules accipitur. Dicitatq; ubi quis diutiùs in conuiuio commorari uideretur: propterea quòd qui recepissent Herculem hospitio, conuiuiòq; his multum temporis erat operiendum, donec ille satur esset.

Expecta bos aliquando herbam.

Μὲν βῶς ὡς τὴν βιβάνην. Id est, Expecta bos olim herbam. Dicendum, ubi quid serò contigit. Laborat enim bos in agricolando, sed aliquando gustaturus herbam enatam. Finitimum illi, Et adhuc tua menses in herba est.

Expecta anus.

Μὲν γρᾶν, μίονον αἰῶδα φιλήσοντα. Expecta anus meum filium, te suaui laturum. Nam priusquam adolescat puer, illa decesserit. Confine superiori, quum sera spes ostenditur.

Inter cæsa & porrecta.

Videtur significare cunctationem & ancipitem hæsitantiam Cicero.

ac uelut interuallum illud, inter omittendum quod cœptum est, & incipiendum quod nouari oportet: Sumptum est autem à prisco auspiciorum ritu.

Hyperberetæa.

Ἵπερβηριταῖα. Dicebantur olim admodum serotina, quæque tunc tandē aduenirent. Apud Macedones extremus anni mensis Ἵπερβηριταῖα appellabatur.

Quæ serò contingunt, sed magnífica.

Quoties intelligi uolemus famam aut præmium aliquod ferius quidem contingere, uerùm hoc præstantius ac durabilius, quo diutius dilatum, aut tarditatem stabilitate, perpetuitateque compenset. Homerus:

ὄψιμον ὄψιτέλιον ὄσσηκλῆ & ἀπολαῖη.

Tarda & sera numis, sed fama & laude perenni.

Myforum ultimus nauigat.

Ἐσχάτῳ Μύσῳ πλεῖν. Id est, Myforum postremus nauigare. Prouerbiali ioco dicebatur, qui frustra laboraret. Vel ubi dura quæpiam importarentur, factuq; difficilia.

Interuallo perit fames, & optimè perditur.

Διὰ μέσῳ καὶ λίμῳ ἔρηξ καὶ κάλλιπ' ἀπὸ λλητῆ. Id est, Interpedine optimè perit fames. Mora multis rebus adfert remedium.

Summis ingredi pedibus.

Qui clanculum, aut cautim, aut pedetentim, ut aiunt, conantur aliquid, summis pedibus ingredi dicuntur.

Pulmo prius uenisset.

Plautus in Epidico: Pulnio enim, quod perhibent, prius uenisset, quàm tu aduenisti mihi. Diu est olim in lentos ac cesatores. Opinor quod pulmo quum perpetuò moueat, nunquã tamen se promouet.

T E M E R I T A S.

Plutarchus.

Oportet remum ducere, qui didicit.

Δὲ ἰώπημ ἰλαύνειν μαθόντα. Id est, Oportet remum impellere eum, qui didicerit. Vnumquenq; decet eam artem exercere, quam antea doctus sit. Horatius in arte poetica:

Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis.

Indoctusq; pilæ, disciue, trochiue quiescit. Item:

Qui lusus non nouit legem, abstineat.

Exitii

Exitij nulla ratio.*Idem.*

Ολίγη ἰδὲν λόγῳ. Hoc sentimus, quum imminet nobis fatale exitium, deum adimere consilium ac rationem. Huic affine est illud Quintiliani: Scelera non habere consilium.

Ne præceps fueris ad iurandum.

Habebit prouerbii speciem, si quis hominem post acceptum malum admoneat.

Quam quisq; nouit artem in hac se exerceat.*Cicero.*

Horatius:

Naue[m] agere ignarus nauis timet, abrotanum ægro
Non audet nisi qui didicit dare, quod medicorum est,
Promittunt medici, doctiq; poemata passim.

Cœnare me doce.*Aristoph.*

Δειπνῶν μὲ διδάσκει. Tempestiuiter usurpabitur, si quando docere, præire, aut etiam refellere conatur aliquem imperitus negotii, de quo disceratur.

Non suscipiendum negotium te merè.

In præpotentem, & cum quo non sit suscipienda simulas, aut lis, nisi magno aliquo præsidio fulciar, quadrabit illud Homeri:

Ὀνκ' ἄν τις μὲν ἱερῶν ἀντιβολήσας Νόσφι θεῶν.

Huic certaturus non iuerit obuius ullus Absq; deis.

Illotis manibus.*Diogenia.*

Ανίστοις χερσίν. Pro eo, quod est, Irreuerenter atq; imparatè.

Illotis pedibus ingredi.*Lucianus.*

Ανίστοις ποσίν ἀναβαίνειν. Id est: Illotis pedibus ingredi, est cōfidenter atq; imperitè rem egregiam aggredi, tanquam prophanè & irreuerenter.

Andabata.*Non. Marcellus.*

Vox ipsa ἀνδαβάτης indicat fuisse quosdã, qui sic hostem aduersum inuaserint, quemadmodũ leo pro catulis dimicans, clausis oculis insiliit in uenantium agmen. Conueniet in eos, qui temerè nulloq; iudicio insectãtur quippiam, aut repugnãt alicui.

Aedilitatem gerit sine populi suffragio.*Plautus.*

Ubi quis imperiosior est in alieno negotio, aut in ædibus alienis.

Insctia confidentiam parit.*Thucyd.*

Prudentia uerò cunctationem. Hierony. ad Euagrium ita refert: Impericia confidentiam, cruditio timorem creat. Plinius:

Recta ingenia debilitat uerecundia, peruersa cōfirmat audacia. Quintil. Fortius dicunt, qui minus habent artis, quum in-
terim cordatus orator ac periculum intelligens, initio trepider.
Et qui minùs sapiunt, minus habent pudoris. Et qui nondum
didicere quid sit scire, nullius rei sibi non arrogant scientiam.

Tertullia.

De cœlo ad synagoram.

Suspisor dici solitum, ubi quis demittit sese à summa tran-
quillitate in summos tumultus, aut ubi quis statim aggreditur
negotium.

Ne incalceatus in montes.

Theocritus ἐν νομῶσι.

Εἰς ὄρος ὄνχ' ἔρπεις μὴ ἀνάλιτος ἔρχεο Βάπτει

Ἐν γὰρ ὄρει ράμνοσσι καὶ ἀσπίλασσι κομῶνσσι. Id est:

Batte, caue pedibus nudibus perrepere montem,

Quippe rubis, tribulisq; uiret mons undiq; densus.

Qui suscipit aliquod uitæ genus, amet sese aduersus occur-
sura incommoda, ne pœniteat suscepti.

TENACITAS.

Auarus nisi quum moritur, nihil rectè facit.

Etenim, qui sese pecuniæ studio addixit, nulli commodus est
dum uiuit. Sola mors uoluptatem & emolumentum adfert hæ-
redi.

Itidem & Acheronti.

Apud Plautum in Trinummio: Amanti reposcenti, quæ dede-
rat, respondet scortum: Nam itidem ut Acheronti hic ratio ac-
cepti scribitur. Intra receptum, quando acceptum est, non po-
test ferri foras. Sentit nihilò magis ad amantem redire, quod in
meretricis domum est datum, quàm redeunt ab inferis mortui.

TEMPERENTIA.

Zenone moderatior.

Laërtius.

Ζήνωνος ἰσχυρατέρως. Id est: Zenone temperantior. Testatur
& Laërtius in Zenonis uita, philosophum hunc tum in uictu,
tum in uoluptatibus Venereis usqueadè patientem ac par-
cum fuisse, ut crudis duntaxat uesceretur, ac pallio prætenui
tegeretur.

Isocrates.

Philosophari.

Qui sententias serias dicunt, Græcis dicuntur φιλοσοφεῖν. Hinc
translatum est ad cuiuscunq; rei uehemens ac serium studium;
Philo

Philosophari pro temperare affectibus, & aduersus res acerbis
infracto esse animo.

T E M P E S T I V A .

Nunc leguminum mēsis.

Diogenianus.

Νῦν ἀσπρίων ἄμνησθαι. Nunc leguminum mēsis, id est, nunc
tempestiuum, aut illud agere: uelut si quis admoneat iuuenem,
nunc adesse tempus parandæ gloriæ, parandæ eruditioni, pa-
randis opibus idoneum. Sumptum à rusticis.

Herniosi in campum.

Aristoph.

κόκκῳ, ψῶλοι πιδίονδε. Id est: Coccy, herniosi in campum,
Aristophanes in aibus refert prouerbii loco: Τῆτ' ἀρ' ἐκείν'
ἢ τ' οὐπ' ἀλθῶς, κόκκῳ, ψῶλοι πιδίονδε. Quotū uerborum
sensus est: Hoc est uerè quod prouerbio dicitur, Coccy, herniosi
in campum, subaudi, uenite, quòd hæc auis canit paulò ante
messē, uelut agricolas prouocans ad laborem metendi. Vnde
Hesiodus ἤμ' ἀρ' κόκκῳ κοκκῶσαι. Quod autem ψῶλοι dixit pro
agricolis, obiter taxauit Aegyptios, apud quos pleriq; sunt ex-
cæci, qui omnes ad uocem incudi coguntur esse in agris, &c. Ari-
stophanis interpretes admonet esse prouerbium κόκκῳ, &c. quò
fegnes ipsum tempus prouocat ad industriam.

Beta tum hyeme, tum æstate bona.

Suidas.

Βαίτη καὶ μὲν θίγει, καὶ ἐν χειμῶνι ἀγαθόν. Id est: Beta tum in
æstate, tum hyeme bona. Suidas adscribit betam uestis pelliceæ
genus, quod ad utrunq; tempus uideatur appositū. Nam hyeme
depellit uentos, æstate solem. Conuenit igitur de re ad multa
uisi futura, ueluti de literis, quæ iuuenes iuxta ac senes ornant.
Aut philosophia, quæ rebus in prosperis arceat ab insolentia, in
aduersis præstat ne frangamur animo.

Quum cessat Boreas.

Quo significabant tempus opportunum prosperæ nauigatio-
ni, propterea quòd auster minus uehemens oritur, definit au-
tem perquam uehemens. Congruit cum illo, Quum pluit, mo-
lendum.

Nosce tempus.

Γνώθι καιρὸν. Id est: Noueris tempus. Hesiodus;

Μέτρα φυλάττειν, κατὰ δ' ἐπὶ πάντων ἄριστον.

Obsuato modum, nam rebus in omnibus illud

Optimum erit, si quis tempus spectauerit aptum.

Quia

Quia Isocrates ad Dæmonicum scribit, iniucundum in omnī re esse, quicquid intempestiuum sit. Adeo cunctis in negotiis, plurimū habet momenti tēporis & opportunitatis obseruatio.

Aliam ætatem alia decent.

Qui iam aliam ætatem significabit, nec idem decere canum quod iuuenem aliquando decuit, uturpabit illud Homeri:

Αλλ' ὅτι Ἀη πολιόντι κάρη πολιόντι γένεον.

Verūm ubi iam, canumq; caput, incanaq; menta.

Capra ad festum.

Αἰξ εἰς πῶ ἱερτίω. Dicitur solitum, ubi quis in tempore ad negotium aliquod accederet.

Munus exiguum, sed opportunum.

Quum munus indicabimus pretio quidem perpusillū, sed tamen accipienti pro tēpore gratissimū, citabimus illud Homeri:

Δόσις δ' ὀλίγη, φίληται. Id est:

Exiguum munus, gratum tamen.

Audi Chelidonem.

Ἦθες Χελιδόνος. Id est: Audi Chelidonem, id est, in tempore curato tua negotia. Quidam à theologo quodam ortum autumant, cui nomen Chelidoni. Nonnulli malunt ad auem hirundinem referri, quod stridula sit auis ac lugubris, siue quod ueris prænuntiat aduentum.

Aristotel.

Oleum & salem oportet emere.

Τὸν ἔλαιον ἢ τὸν ἄλα δὲ ὠνεῖσθαι. Significat opus esse nunquam remediis contrariis, nunc acrimonia, nunc lenitudine.

Iouis tergus.

Διὸς κώδων. De re fordida quidem, sed tamen in usum aliquem seruata. Nam olim uictimæ pellem seruabant in pompis Eleusinis circumferendam, uel substernendam pedibus eorum, qui piaculo quopiam tenebantur ad expiationem.

Plautus.

Nihil homini amico est opportuno amicus.

Gratissimum est officium, quod præstatur in tēpore. Ediuerso, Nihil differt ab inimicitia intempestiua beneuolentia.

Politian.

Domi Milesia.

Οἶκοι τὰ Μιλήσια. In eos dici solitum, qui ibi domesticum luxum celebrant, ubi minimè probatur. Nam domi liberum est unicuiq; suo more uiuere. Suidas hanc refert fabulam: Aristagoras quidam Milesius Lacedæmonem profectus, postulabat ut Ionibus à Persis bello uexatis suppetias ferrent; Is autem quum

in con

in concionem prodisset, insolita apud Lacedæmonios uestitus mundicie, aliisq; delictis Ionicis affluens, quidam ex Ephoris cum hoc dicto submonuit, Domi Milesia.

Phallus Deo.

Plutarchus.

Ο φαλλὸς τῷ θεῷ. Dicitur solitum, ubi parum quidem honesta, sed tamen apta tribuuntur, quasi dicas: In matellam immicere. Phallus erat effigies obscæni membri uirilil. Cur autem id in mysteriis ferabatur, causam reddit Plutarchus.

Sacra hæc non aliter constant.

Ausonius.

Hoc adagio licebit uti, si quando fatebimur culpam, sed quæ rei locum conuenit: ueluti si quis in balneis agat impudentius, aut rusticius in nauis, aut in comotationibus ebriorum intemperantiùs, aut inter mulierculas ineptiùs.

T I M I D I T A S.

Umbra suam metuere.

Plato.

Τὴν αὐτὴ σκιάμ φοβῆσθαι. Id est: Suam ipsius umbram metuere. Dicuntur, qui pueriliter trepidant, ubi nihil omnino sit periculi.

Timidior es prospiciente.

Suidas.

Δειλότις ἐν τῷ παρακινήσει. Id est: Formidolosior es eo, qui prospicit: Dicitur in hominem supra modum pauidum.

Timidior Pisandro.

Zenodorus.

Δειλότις Πεισάνδρου. Dicebatur olim & hoc in immodicè formidolosos. Aiunt autem Pisandrum fuisse quempiam prodigiosa timiditate.

Epeo timidior.

Ἐπειὸς Δειλότις. De magnopere pauido dicebatur. Ab Epeo quoriam ductum, notæ timiditatis homine.

Timidus Plutus.

Δειλὸς ὁ πλούτος. Aristophanes uulgò iactatam inducit opulentiam timiditatem, quum ait:

Ἀλλὰ λίγισσι πάντις ὡς
Δειλότατον ἴσθ' ὁ πλούτος.

Quin id omnes diuitiant.

Timidissimum quiddam esse diuitias. Iuuenalis;

Pauca licet, portes argenti uascula puri,

Nocte iter ingressus gladium, contumq; timebis,

Et motæ ad lunam trepidabis arundinis umbram.

Cantabit uacuus coram latrone uiator. In summa:
In omni negotio formidolosior est diues, quàm pauper.

Euripides.

Timidí nunquam statuerunt trophæum.

ΑΛΛ' οἱ γὰρ ἀβυμῶντες ἄνδρες, οὐποτι
Τρόφαιον ἐθήσαντο. Id est:

At enim trophæum nobile haud unquam uiri
Statuere pauidi.

Apud dicitur in eos, qui per animi socordiã, inertiamq; nihil
egregium, nihil arduum audent adgredi: aut qui periculi metu,
à magnis abstinere negotiis, quum insignis gloria nõ nisi ma-
gnis periculis contingat.

Abiecit hastam Rhipsaspis.

Qui caussæ suæ diffusus, abiicit animũ, ac desinit cõtrã cona-
ri. Aristophanes in Vespiis: ἀπίδαλι τὴν ἀσπίδα. Id est: Abiecit
clypeũ. Declarat & Isocrates in oratione de pace, infames olim
habitos, qui uel ordinem deseruissent, & clypeum abiicissent.

Vel muscas metuit præteruolitantes.

Aristoteles 7. de repub. libro: Αλλὰ Ἀδίστα μὴ τὰς παρὰ
πειτομῆρας μίαιας, id est: Qui muscas, inquiens, etiam præteruo-
lantes metuat, id est: quãuis friuola de causa. Idem similem quã-
dam cõmemorat in moralium 7. loquens de iis qui usq; ad eũ
sunt timidi, ut etiam si forex obstrepat, protinus expauescant.

Zenodotus.

Rheginis timidior.

Ῥηγίνων δειλοτέρως. Id est: Rheginis formidolosior. Xenar-
chus apud Zenodotum, Sophronis, qui de mensibus scripsit, fi-
lius in gratiam Dionysii tyrãni, taxauit Rheginenses, ut igna-
uos in rebus bellicis, animiq; pauidi.

Ante tubam trepidas.

Id est, Animo consternaris, priusquam appareat periculum.

Plutarch.

Ignauu uertitur color.

Τὸ λεκὸς τρίπτει χρῶς. Nam id accidit in metu, ut uultus
exalbescat, maximè timidis, uidelicet sanguine ad uitalia re-
fugiente.

In pulicis morsu Deum inuocat.

Ἐν ψύλλας δάξει θεὸν ἐπιμαλῆτη. Id est, In pulicis morsu
Deum inuocat. In eos dictum, qui quantumlibet leui de re gra-
uiter perturbantur, perinde ut in maxima.

Mulier imperator, & mulier miles.

Γυνὴ στρατηγῆ, καὶ γυνὴ στρατιώτη. Id est, Mulier & agmen
ducit,

ducit, atque ducitur. Quories totum negotium ignauis cōmissum est. Natura non dedit imperare fœminis.

Ceruinus uir.

Ελάφου ἀνδρ. Olim dicebatur formidolosus, & fugæ fidens magis quam uiribus. Ceruus in uenatu pedibus sibi quaerit salutem.

Gallus insilit.

Αλλυτρουδου ἐπιπιδῶ. Vbi quis semel uictus, redintegrat certamen. A Gallorum certaminibus sumptum.

Vir fugiens & denuò pugnabit.

Ανδρ ὁ φεύγων, ἢ παλιν μαχήσεται. Id est, Qui fugerit, rursus ille præliabitur. Senarius prouerbialis, quo monemur non protinus abiicere animum si quid parùm feliciter successerit.

Leonis uestigia quaeris.

Τὸ λῶνι ἔχνη ζητᾷς. Dicterium in eum, qui uerbis ferocesset, re timidus.

Initio confidens, in facto timidus.

Enstathium

Audax ante negotium plerunque ignauus. Videmus hoc usu uenire uulgò, ut qui sunt audacissimi & magniloquentissimi, priusquam appareat periculum, ubi res uirum postulat, ibi sint animi nullius.

Lingua bellare.

Aristoph.

Γλώττη πολλοῖσιν. Dicuntur, qui magnificè conuittantur ac uinantur hosti, sed quum tutum est.

Quum adsit ursus, uestigia quaeris.

Αρῆς παρησους τὰ ἔχνη ζητᾷς. Id est: Vrsi praesentis uestigia quaeris. De iis dicitur, qui timiditate praesens negotium declinant, atque ad alias nugas dilabuntur. Translatum à formidolosis uenatoribus, qui se dissimulant sensisse ursum, & uestigia persequi fingunt, quo absint à periculo.

Quum adsit uia, semitam quaeris.

Conueniet in tergiuersatores, qui quo praesens negotium suscipiant, diuerticula captant.

In formidolosum.

In hominem uehementer pauidum, animoq; consternatum, quadrabunt hi uersus Homeri: Οὐδέ μοι ἦτορ

Εμπέσορ, ἀλλ' ἀλαλύνεσθαι, κραδίη δέ μοι ἔξω

Στηθεῖωρ ἰσθρῶσινε φροσύη δ' ἰσσοφαιδιμαγνῖα.

Nec mihi mens constat, sed mota uacillat, & extra

Pectus

Pectus cor salit, & trepidant quoq; corporis artus.

In fugitium.

Vbi quis impotenti animi cupiditate ad rem quampiam insti-
gatur, præcipuè, parùm honestam: uel magis si quis turpiter fu-
giat, in hunc quadrabit, si dixeris:

Τῆτον ἢ κυνάμωα ἄγει. Id est, Hunc cynamya rapit, Cyna-
mya est musca canina.

Ne my quidem facere audet.

Qui metu non auderent hiscere, ii quondam negabantur my
facere audere. Varro putat mussare uerbum deductum à my li-
teræ uocabulo, quasi *μύσειν*, propterea quòd muti non amplius
sonare queant, quàm my. Est enim ea litera maximè omnium
muta, præsertim in fine os contrahens.

γρύσειν.

Prouerbio dicunt hiscere, seu mutire. Sunt qui putant *γρύσειν*
esse uocem suillam edere.

Simonid.

Corinthijs non indignatur Ilium.

Κορινθίους δ' ἔμειψεν τὸ Ἴλιον. Incusat haud quaquam Ilium
Corinthios. Hoc carmine exprobramus ignauiam alicui, qui
ira se gesserit, ut hostes nihil habeant, quod illi magnopere in-
dignantur.

Verbis pugnans, non re.

Facile est conuitiis altercari, uerum te uincere difficile.
Ad eam sententiam quadrabit illud Homeri:

Siquidem noui probè & ipse

Et petere probris, inimicaque dicere dicta.

Λουκισπείας.

Olim appellabatur formidolosus, uidetur autem composita
uox ἀπὸ τοῦ λουκῆ καὶ ἥπαρ, quòd palleant plerumq; quibus
epar est uitiatum, id quod apparet in animantibus. Pallor au-
tem formidolosus conuenit.

In pedes retrocedit.

Ἐπὶ πόδα ἀναχρῆσθαι. Id est: In pedem retrocedit. De eo, qui
metu dat locum potentiori, & reuocat se in tutum. Ab athleticis
sumptum uidetur.

Aristotel.

Myforum præda.

Μυσῶν λεία. In eos olim dicebatur, qui impunè à quibuslibet
læduntur ac diripiuntur. Ortum à Mysis, quos aiunt quondam
finitimorum incursionibus malè uexatos fuisse, quo tempore
Telephus

Telephus rex peregrè agebat.

Animus in pedes decidit.

Qui uehementer consternantur, atque expauescant, iis animus in pedes decidere dicitur, Quin hodie uulgo, Totus animus mihi erat in genibus.

Homer.

Τάρβησαν, πᾶσι ἢ παρὰ ποσὶ κάππιε θυμὸς.

Pauor ingruit ingens

Omnibus inque pedes animus mox decidit imos.

Trepidat in morem galli cuiuspiam.

Aristoph.

Πτάσει ὡς τις ἀλέκτωρ. Id est: Trepidat tanquam gallus gallinaccus. In male affectum & commotum.

Quem mater amictum dedit obseruare.

Quintil.

Pro eo quod est, pueriliter ex alieno præscripto uiuere.

Nulla candidorum uirorum utilitas.

In molles & effœminatos dictum, ac ueluti uoluptatibus natos. Contrà, qui nigra sunt cute & hispidi, hi magis ad magistratum allegendi.

Teuthidum more.

Plutarchus.

Quidam Theutidas putant esse, quas nos uocamus sepias. Sepia autem de genere mollium est, & arbitror huic generi cor non inesse.

Scrupulum iniicere.

Terent.

Solicitudinem iniicere animo cuiuspiam. Et, Scrupulum eximere, est solitudinem tollere.

Non incedit per ignem.

Theocrit.

Quo significabant aliquem plus satis festinare. Qui uersatur in re periculosa, dicitur & ipse per ignem incedere.

Domileones.

De iis dicitur qui in suos sæui, non iridem audent aduersus munitos.

T O L E R A N T I A.

Chalcenterus.

Χαλκέντιος. Olim dicebatur insigniter patiens laborum, atque indefatigabilis, uelut habens ærea intestina, qualem fabulæ narrant fuisse Talo custodem insulæ Cretæ. Hoc cognomen inditum est Dydimio Grammatico, ob incredibile numerum librorum quos scripsit. Eadem de causa Origenes dictus est Adamantinus, id est, infatigabilis.

K

Socratis

Socratis callus.

Socrates corporis erat patientissimi, quod ad omnem laborem occalluerat, ambulabat nudis pedibus, dormiebat humi.

T O R V I T A S.

*Aristoph.***Origanum tueri.**

Ορίγανον βλέπειν. Dicebantur, qui robur & masculum animum præferbant. Suidas refert hoc carmen ex Aristophane: Præbebo me ipsum animo uirilem, ac tuentem origanū. Sumptum ab acrimonia herbæ, ut respondeat illis alibi dictis, Tueri sinapi aut nasturtium.

Titanicus aspectus.

Τιτανῶδης βλέπειν. Id est: Titanicum tueri, Hoc est, uultu titanico obtueri. Titanicum autem toruum uocant ac tetricum.

Arcopagita.

De tristi seneroque dicebatur, aut etiam de iudice uehementer incorrupto.

Mortem tueri.

De toruo aspectu.

Τορῶν βλέπειν.

Est aliquoties apud Lucianum, pro acribus oculis intueri.

T O T U M V T N I H I L R E L I Q U I.

*Zenodot.***Omnia chnaumata.**

πάντα χνάυματα. Dicebant olim, quoties omne negotium significabant: *χνάυματα* enim Græci placentarum, atque id genus ciborum fragmina uocant. Latini quoque reliquias belli, & reliquias Danaum dicunt simili figura.

Cum puluisculo.

Quoties omnia sic tolluntur, ut nihil fiat reliqui, ne puluis quidem. Metaphora mutuò sumpta ab iis qui frumentum ab arca conuerrunt, non sine puluere. Plautus in Ruden. Conuerret hic iam me totū cum puluisculo. Eodem pertinet Evangelicum illud, quod iubentur etiam puluerem excutere Apostoli, id est, ne minimum quidem ab eis auferre secum.

Vnà cum ipsis manipulis.*Suidas.*

Αντὶ αἰς ἀμάλαις. Cum ipsis manipulis. Quum omnia funditus pereunt, hoc est, quum ne gluma quidem sit reliquum.

*Plutarchus.***Vna cum templis & aris.**

Inuocantes deos, addebant hæc uerba ceu solennia, *ἀμα σὺν ναοῖς*

ἄριστος ἄριος βασιλεύς, Id est, Vnà cum phanis & aris. Prouerbio dici solitum, quum nihil omnino prætermisissum uolebât significare.

Ruta cæsa.

Vlpianus.

Verba sunt peculiaria Iureconsultis. Abundè patet ex Pandectarum lib. 19. Lege 18. Si ruta, inquit Vlpianus, cæsa excipiuntur in uenditione, ea placuit esse ruta, quæ eruta sunt ut harena & similia: cæsa ea esse, ut arbores cæsas, & carbones, & his similia. Ergo quum significabimus inclementiùs tolli omnia, neq; quicquam fieri reliqui, uenustè dicemus. Ne rutis quidem ac cæsis receptis, ut Iure consultorum more loquar.

Cum ramento.

Cum ramento reddidisse dicitur, qui totum reddidit nulla ex parte decurtatum. Sumptum apparet à fabris ærariis qui sibi seruant, quod lima deraferint.

Et prædam & præmium.

Quoties significamus omninò quippiam auferendum, siue iure siue iniuria, dicemus & præmium & prædam auferendam. Præmium datur promeritis, Præda per uim aut arte abducitur.

Principium, medium & finis.

Plato refert hoc quasi uulgo decantatum, Deum uniuersitatem rerum omnium completi, hoc est, principium, medium & finem. Ab illo enim omnium quæ sunt, initium, incrementum & summa.

Tyria maria.

Fest. Pomp.

Tyria maria prouerbio dicebatur, de re magnopere tumultuosa, periculique plena. Festus Pompeius inde natum adagium indicat: Pœni Tyro oriundi, adeò potentes maris fuerunt, ut per hos omnibus mortalibus nauigatio esset periculosa. Citatque Afranium, qui scripsit de quopiam, quòd Tyria maria concitet, hoc est, ingentes turbas.

Quæ apud inferos.

Aristarch.

Τὰ ἐν ᾅδης. Id est: Ea quæ apud inferos. Citat Suidæ interpres Aristarchum autorem, idque inde natum putat, quòd Cratinus finxerit quendam apud inferos funem torquentem, asinum autem arrodentem ea quæ ille iam torsisset, atque ita inaniter laborare, qui torquebat. Vndè quum inania somniisq;

similia significamus aptè dicemus adagium, & cætera.

Aristoph.

Deinde expergiscebar.

Εἶτα ἐξηγούμην. Id est: Deinde expergiscebar. Hoc dicto significabant uana fuisse quæ dicerentur. Hic iocus prouerbialis etiam hodiernis temporibus familiaris est uulgo, quoties quæ memorantur, uana somniisque simillima uidentur.

Cilix haud faciliè uerum dicit.

Κίλιξ ἢ βελίος ἀνιδύει. Cilix haud faciliè uerum dicit. Dionysius in epistola ad Rufum scholasticum, Verus uerbum est, Cilices haud faciliè uerum dicere. Quadrabit in hominem audum lucri, & ob id sæpenumerò dicentem non quæ uera sint, sed quæ utilia. Natum adagium à moribus eius gentis, quo nomine nunc uulgò notant Ultratraiectinos.

Cretiza cum Cretensi.

Aduersus mendacem mendaciis utere. Paulus:

Κρητὶς ἀνὴ ψεύσται, καὶ τὰ θυρία, γαστρίσ ἀργυρί.

Cretenses semper mendaces, malæ bestię, uentres pigri.

Aristotel.

Mentiuntur multa cantores.

Πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί. In eos quadrabit, qui ad gratiam loquuntur, & auribus blandiuntur. Indè ductum, quòd cantores hoc modo spectantes ut delectent ac placeant, pleraq; canunt in laudem auditorum falsa. Nihil enim ueritate grauius, nihil assentatione suauius.

Martial.

Fumos uendere.

Pro eo quod est, principum beneuolentiam, simulato commendationis officio, per occasionem familiaritatis pretio uendere. Nam fumus initio quidem magnum quiddam esse uidetur, uerum euanescit ilicò. Martialis carmen hoc est:

Vendere nec uanos circum palatia fumos,
Plaudere nec Cano, plaudere nec Claphyro.

Terent.

Somnium.

Rem futilem, inanem & nihili, somnium prouerbio dicimus. Terentius in Adelph. De argento somnium. Lucianus: Omnia illa subuentanea somnia, sicut aiunt, & uerborum umbræ. Plautus: Hic uigilans somniat.

Ne si bos quidem uocem ædat.

Hinc dictum est, quòd in annalibus frequenter commemoratur bos humanã uocem reddidisse. Memini legere, ni fallor, apud Platonẽ non dissimili figura dictũ, etiam si quercus cloquretur.

queretur. Nā olim è quercibus Dodonæis reddebātur oracula.
Hiberæ næniæ.

Hiberas nænias D. Hieronymus nugas appellat, in præfatione, quam præposuit Mosi pentateucho: Quod multi ignorantes, inquit, apocryphorum deliramenta sectantur, & Hiberas nænias libris autenticis præferunt.

Epiphyllides.

Επιφύλλιδες τῶν ὄσπ' καὶ σωμαλίματα. Id est: Epiphyllides sunt hæc & ampullæ meræ. Eum senarium Aristophanicū aiūt conuenire in blandiloquos, & phaleris uerborū instructos magis, quàm egregiis factis. Callistratus omnes minutulos racemulos epiphyllidas appellari scribit, quòd sub pampinis lateant. Nam hinc nomen, quòd foliis adhæreant. Est autem id luxuriantis arboris argumentum.

Tantali horti.

Ταντάλη κήποι. Id est: Tantali horti. De bonis, quibus tamen frui non liceat aut de iis quæ uideantur aliquid esse, quum nihil sint. Nota est fabula de Tantalo, apud inferos ad aquā stante, deq; pomis in caput imminentibus, quum sitiens interim atque eluriens, neutra possit contingere.

Apologus Alcinoi.

Ἀπόλογο Ἀλκινόου. Id est: Apologus Alcinoi. De longis & anilibus fabulamentis. Refertur à Diogeniano.

Anicularum deliramenta.

Γραῶν ὑβλή. Id est: Anicularum deliramenta. De nugis inanibus, cuiusmodi solent effutire uetulæ.

Plato.

Afini mortes.

ὄνθ θανάτους. Subaudiendum narrat. Dicebatur in eos, qui narrarent absurda, ridiculaque dictu, cuiusmodi fuerit, si quis longa narratione, persequatur afini pericula.

Suidas.

Subuentanea parit.

Υπὸνύματα τίπτει. De uanis ac friuolis inuentis. Translatum ab auibus, quæ Veneris imaginatione concipiunt oua, sed inania, hoc est, undè non gignantur fœtus. Hos conceptus potissimum accidere in his auibus, cuiusmodi sunt perdix, gallina, demonstrat Aristoteles.

Cyparitti fructus.

Κυπαρίττι καρπός. De uerbis dictu magnificis, cæterum inutilibus. Prouerbiū fluxit à natura arboris, quam Plinius lib. 10.

scribit natu morosam esse, fructu superuacaneam, baccis toruam, foliis amaram, odore uiolentam, ac ne umbra quidem gratiosam.

Cæcum insomnium.

Τυφλὸν ὄνειρον. De re friuola uanaq̄; Quædam enim insomnia portendunt aliquid, quædam inania sunt.

Calidum mendacium.

Calidum facinus, θερμὸν ἔργον, pro audaci dicitur: Simili figura calidum mendacium, pro audaci & impudenti. Plautus in Mustellaria: Calidum herclè audiui esse optimum mendacium.

Psydracia.

Scholiasies Theocriti narrat, apud Siculos, qui supra nares haberet pustulas, quas illi uocant ψυδράκια, siue ἰονθῆς pro mendacibus haberi solitos uulgo. Quin & hodie uulgo dicunt, Nasus tuus arguit mihi te mentiri.

Dofones.

Plutarchus in uita Pauli Aemilii, tradit Antigonum regem, Demetrii nepotem, eò quòd benignè promitteret omnibus, nec præstaret promissa, populari ioco dictum fuisse Dofonè, quasi Latinè dicas dabonem, quòd ille quiduis petentibus respondere soleat, Δώσω, id est, dabo. Ouidius: Promittas facito, quid enim promittere lædit? Promissis diues quilibet esse potest.

V E N E F I C I A.

Manci pera.

Narrant locum fuisse uicinum Hymetto, cui nomen fuerit Μαντῆ πῆρα, id est, Claudi, mantica, in eo fuisse templum simulq̄; fontem, undè fœminæ steriles bibebant, & fiebant fœcundæ. Conueniet in eos, qui bulbis aliis uel medicamentis irritant libidinem. Quidam elleboro succurrunt ingenio, & quibusdam medicaminibus memoriæ.

V I C E S O F F I C I I.

Εγκλιῶτις ἡμέρα.

Plutarchus tradit hoc dici solitum de his, qui conuiuium agunt aut exhibent: idq̄; inde manasse, quòd olim apud Ceos mos fuerit, ut qui magistratum inirent, epulum exhiberent populo. Quòd si quando plures fuissent magistratus, dies inter se distribuiebant. Itaque quum sibi occurrerent, rogabant: τίς ἡμέρα, id est, Quis dies? Ea uox in uulgi iocum celsit.

VICTORIA VTRIVSQUE.

519

Ordinem deserere.

Ἀπῆν τῷ τάξει. Ordinem deserere dicitur, qui deest officio suo in re quapiam peragenda. Ducta allegoria ab his, qui stant in acie.

Pensum persolvere.

Plaurus.

Est tuas implere partes, debitoq; perfungi officio. Translati à lanificio muliebris, in quo singulis certum lanæ pondus, in opus distribuebatur. Varro: Nos nostrum pensum absolvimus.

Contribulis factus serua ordinem.

Posteaquam ascitus es in ordinem aliquem, fungere tuo officio, quemadmodum & cæteri faciunt.

VICTORIA VTRIVSQUE

TRISTIS.

Flet uictor, uictus interijt.

Quoties utraque pars magno suo malo discedit, ita ut plerumque solet in bellis accidere. item in litibus forensibus, in contentionibus.

Testa collisa testæ.

Quum duo conficiantur utriusq; malo. Aristophanes:

Καὶ πῖθ' ὠληγὺς ὑπ' ἔργῆς ἀνελάντισσιν πῖθω.

Id est, Ac recalcitrans per iram testa testam uulnerat. Talis est ferè conficiatio regum inter se belligerantium, qualis ollæ cum olla collisio. Nonnunquam perit uterq;.

Victoria non incruenta.

Facit hoc tum corruptela iudicum, tum patronorum rapacitas, ut ferè litigantium utræque partes plectantur, adeò ut non rarò pœniteat etiam eum, qui uicit litem. In hos igitur conueniet illud Homeri ex Iliad. P.

Ὀὐδ' οἱ γὰρ ἀναμῖντι γ' ἐμάχοντο.

Nec hi sine sanguine pugnam Miscbant.

VINCERE ET VINCI.

Palmam ferre.

Palmam ferre, & palmam tribuere, & palmā prætipere, pro- uerbiali schemate dictæ sunt. Neque enim palma per se uictoriam significat, sed arborem *ἐμπιδόφυλλον*, id est, perpetuo uirentem frondibus, quam Græci *φοίνικα* uocant. Sunt qui putent hanc arborem initio Phœbo sacram fuisse ante laurum, & antiquissimum uictoris insigne fuisse palmam, non aliam quam- piam arborem.

Solus currens uicit.

Μόνος δειν ἰκράται. De iis qui uincunt, nemine contra ter-
tante. Translatum à stadiis. Nihil autem est negotii uincere, si
nemo tecum certet.

Extremum occupet scabies.

Olim pueri certantes clamare solebant, Occupet extremum
scabies: adhortantes hac uoce singulos ad cursum, ac malè præ-
cantes ei, qui fuerit omnium postremus. Horatius:

Occupet extremum scabies, mihi turpe relinqui est,

Inuulnerabilis es, ut Cæneus.

Ατρωπὸς ὑπάρχεις ὡς Καννὸς. De his qui lædi non possunt.
Est in poetarum fabulis: Cæneum munere Neptuni nullo telo
uiolari potuisse.

Αυτὸθεν λιατάβαλλε.

Id est: Hoc ipso depono loco. Aristides in Pericle: Iam de lo-
quacibus ð Plato, ignauis, ac timidis protinus depono, ne fortè
aliquis deus alius Troianos crigat. Vñus erit, quoties statim &
absq; mora iubemus aliquid exhiberi, ueluti probationem eius
quod dixerit aliquid, uel promissum, uel specimen artis, in qua
glorietur sese pollere. Vsurpatur & apud Platonem.

Dare manus.

Est se uictum agnoscere. Marcus Tullius: Ad extremum det
manus, uincique se patiat.

Herbam dare.

Est uictorem agnoscere, ac se uictum fateri. Inde sumptum q;
(ut author est Festus Pompeius) id erat pastoralis uitæ indicium,
propterea quòd antiquitus cursu, aut alio quopiam certamine
superati, herbam ex eodem statim loco decerptam aduersario
porrigebant uictoriæ agnitæ symbolum.

Harena cedere.

Pro desistere à certamine, & uictoriã ultrò concedere. Trãf-
latum à pugna gladiatoria. Sic & Horatius:

Iam Scythæ lassò meditantur arcu Cedere campis.

Hastam abijcere.

Cicero.

Est causæ diffidere, & contentionem relinquere. Translatum
à militia.

Mea est pila.

Id est: Vici, & uoti sum compos, aut res mihi in manu est. Cõ
simili figura dixit Plautus in Cassina; Sed si hera nunc uule
facere

facere officium suum, nostra omnis lis est, id est, uicimus.

Quid nisi uictis dolor?

Vsurpandum, ubi palàm fit in contumeliam quippiam. Huc alluisse uidetur Plautinus Bullio: Væ uictis, quum uictus uel iniquis conditionibus parere cogitur.

Victi non audent hircere.

Plutarchus.

Νικώμενοι ἄνδρες τῆ ἀγρυψία δίδονται. Id est: Qui uincuntur, silentio uicti sunt. Conuenit cum superiori.

Tolle digitum.

Αἶρε δάκτυλον. Vinctum te facere. Nam hoc signo qui in cō-
fictu succubisset, τὴν ἑτέραν agnoscebat. Perſius:

Nil tibi concessit ratio? digitum exere, peccas.

Hieronimus: En tollo manum, cedo, uicisti.

VINCVLVM INSOLVBILE.

Vulcanium uinculum.

Suidas.

Ἡφαίστου δισμός. Vbi quis nodis inextricabilibus esset illigatus, Vulcaniis uinculis teneri dicebatur, sumpta denominatione ab adamantinis illis uinculis, quibus apud Homerum Vulcanus Venerem & Martem irretiuit, ut quo magis se conarentur explicare, hoc magis inuoluerentur. Herculanus nodus, pro uinculo arctissimo atq; indissolubili.

Herculanus nodus.

Ἡράκλεον ἄμμα. Id est: Hercules nodus. pro uinculo arctissimo atq; indissolubili legitur apud eruditos. Seneca ad Lucilium: Vnus tibi nodus, sed Hercules, restat. Sic enim uocat syllogisium, qui uix dissolui posset. Quod in eos quadrabit, qui sunt arctissima consuetudine copulati, &c.

VIS INIVSTA.

Leonis catulum ne alas.

Λύοντι σκύμονον μὴ τρίφει. Admonet adagium non esse fouendam potentiam, quæ leges possit opprimere, quòd si fortè talis quispiam extiterit, nō esse è Republica decertare cum illo, quem nequeas nisi magno Reipublicæ malo deuincere. Tyrānus aut ferendus est, aut non recipiendus.

Lex in manibus.

Ἐν χερσῶν νόμος. Id est, Lege manuum. Dicitur, quum res uigetur, non ex præscripto legum.

Leonina societas.

Est, quum omne commodum ad unum aliquem redit, reliquis

ui fraudatis. Natum apparet ex Aefopi Græci Apologo, de leone, asino & uulpe.

Aristotel. **Atticus aduena.**

Ἀττικός πάγον. In uiolentos & feroces uicinos dicebatur. Durys apud Zenodotum ait, ex Atticorum moribus natum, quod olim finitimos è sedibus suis exigere consueuerint. Perinde propriè quadrabit in eos, qui ita nuper in munus aliquod asciti sunt, ut superiores eiiciant.

Ferro diuidere.

In hos qui ui rem gerūt, & quibus ferro geritur res, & quibus leges inter arma silent. Huic simile est: Ius in manu reponere.

Ad saga ire.

Pro eo quod est, apparare bellum, & ad arma procurrere. Sagram tunica erat militaris.

Aeschines. **Capillis trahere.**

τῶν τριχῶν ἔλκω. Dicuntur, qui ui perpellunt. Quod & hodie dicitur, Auribus trahere.

Cyclopum more.

Aristoteles Cyclopicam uitam appellat, ubi nullis publicis legibus uiuitur.

Plantus. **Oculum excludere.**

Hac figura uulgi adimit omnem spem petenti, ut dicat: Si hoc impetraris, oculum mihi excludito, aut dentem extundito.

Aristoph. **Centauricè.**

Κενταυρικῶς. Centauricè fieri dicebatur, quod immaniter, ferociter, inciuiliter ue fieret, sumpta uoce à Centaurorum moribus. Aristophanes:

Τὶς τὴν δύραμ ἰπάταξεν ὡς Κενταυρικῶς;

Quis ostium pulsauit ita Centauricè?

Suidas. **Mars rex.**

Ἄγρς τύραννος. In principem, qui ui, non legibus Rempub. tractat.

Diogenia. **Rus ciuitas.**

Ἄγρς ἢ πόλις. Vbi quis in urbe neglectis legibus, ui, proq; sua libidine rem gerit. In ciuitatibus enim legibus ex æquo uiuitur, in agris licentiùs agitur.

Hospes indigenam.

Ἐπιπλὺς τὸν ἰνοικον. Id est: Aduena inquilinum, subaudiendū ἰθαλίον, id est, eiicit. Vfus fuerit, quum alienæ professionis quispiam

quispiam alium in propria ulncit arte.

Αγώνισμα τὸ ἐδύς ἐσίτω.

Admonet iniquum nō admittendū. Vndē Lyeurgus arithmetica seu popularem ac turbulētam eiecit ē Lacedæmone, geometriam induxit, tanquam modestæ oligarchiæ & legitimo regno conuenientem.

Priusquàm fortiaris, communia deuoras.

Aristoph.

πρὶν λαχῆν τὰ κοινὰ πατιοδίεις. Id est, Priusquàm fortitio facta sit, communia deuoras. In eum competit, qui non expectata partitione rem inuadit.

Non mouenda moues.

Ακίματα κινῆς. Quadrabit aut in eos, qui moliantur ἀδύνατον aliquid, aut qui res sacras uiolant, aut qui pacta mutant, siue qui conuiciis incessunt eos, quibus ob autoritatem debetur reuerentia.

**In antrum haud legitimum stimulum
impingis.**

Plutarchus.

Ἐἰς τρυμαλιῆν δὲχ' ὄσιν τὸ κινῆρον ἄδῆς. Id est: In foramen haud licitum stimulum rudis. Dieterium Sotadis in Philadelphum, qui sororem Arsinoën exemplo Iouis uxorem duxerat, quo quidem dicto offensus ille, capitis supplicium sumpsit.

Abstinenta uis à regibus.

Qui dicit haud temerè manū immittendam in reges potentes, aut uiros deo dicatos, adducet illud Homeri:

Δεινὸν ἢ γίνῃ βασιλῶν στήν κτένειν. Id est:

Res dura ac plena pericli est, Regale occidisse genus.

Cescos habitas.

Zenodot.

Κέσπον δικάς. In stupidum & bardum dicebatur. Cescos Pamphylia ciuitas, cuius ciues ob uecordiā stultitiāq; uulgo malè audiebant. Iuxta Cescum urbem fluuius erat, cui nomen Ἄνυς, id est, amens.

Cyclopica uita.

Strabo.

Βίῃ Κυκλόπι. Pro uita uehementer effera ac barbara, quæ neque legibus, neque disciplina ciuili constat, neque religione deorum gubernetur.

Cyrnia terra.

Κυρνία γῆ. Id est: Cyrnia tellus. Dicebatur regio latrociniis infamis, cuiusmodi ferunt olim fuisse Cynum. Est autem Cynus insula quædam ob latrocinia nauigantibus inaccessa.

Prouerb

Prouerbiū non ineptè detorquebitur in hominem alieni rāpacem ac uiolentum.

Suidas. **Martis campus.**

Ἀριῶ πιδίον. In eos torquebatur, qui militari confidentia præditi uiderentur, quiq; rem ui, non iudicio gererent.

Lucianus. **In caput præcipitari.**

Ἐπὶ κεφαλὴν ὠθείσθαι. Id est: In caput impelli. Hoc est, præcipitem dari. Dicebant eum, qui per summam contumeliam expelleretur, uel qui funditis perderetur.

VITA HOMINIS MISERA

ET BREVIS.

Homo bulla.

Cicero.

Πομφόλυξ ὁ ἀνθρώπος. Prouerbiū hoc admonet, humana uita nihil esse fragilius, nihil fugacius, nihil inanius. Est enim bulla tumor ille inanis qui uisitur in aquis, momento temporis enascens simul & euanescens.

Spithama uitæ.

Diogenianus.

Σπιθαμὴ το βίου. Hoc est, Modus uitæ perpusillus. Prouerbiālis est figura, mutuò sumpta à rerū mensuris, apud quos spithama seu palmus, digitos duodecim continet, quantum fermè longissimo digitorum porrectu complecti licet. Quin hodie quoq; pusillum homunculum, palmū hominis appellant idiotæ nostrates.

Punctum temporis.

Στιγμὴ χρόνου. Simili figura dixit Terentius: Tum temporis ad hoc punctum mihi est, id est, spatium breuissimum. Apud Mathematicos enim punctum, indiuisibilis quædam pars est lineæ. Plutarchus de puerorum institutione, στιγμὴ χρόνου πᾶς ὄψιμ ὁ βίος: Temporis punctum est omnis uita.

Salillum animæ.

Philito Plautinus hominem uocat Salillum animæ sentiens hominis breuissimam esse uiam, uidelicet quātulum salis cuiq; in conuiuio apponitur.

Vt herba solstitialis.

Plautus in Pseud. Quasi solstitialis herba paulisper fui, repente exortus sum, repentino occidi. De herba ephemero intellige, sic dicta, quod ultra diem non uiuat. Id quod Aristoteles de animante eiusdem nominis prædicat.

Optim

Optimum non nasci.

Cicero.

Plinius Secundus in præfatione 7. lib. Itaque multi extiterè, qui non nasci optimum censerent, aut quàm ocyssimè aboleri. Senserunt ueteres uitam humanam per se miseram & calamitosam esse. Proinde Homerus *δειλὸς βεβόητος*, id est, miseros mortales appellat.

Dimidio uitæ nihil differunt felices
ab infelicibus.

Plutarchus: Quum exiguum tempus uitæ datum sit hominibus, somnus uelut scenerator dimidium eius aufert. Præterea felicitas, iuxta philosophos, sita est in actu rationis per habitum uirtutis: somnus autem est quies animi, bonis pariter ac malis communis.

Fictilis homo.

Κεράμιος ἄνθρωπος. Id est: Mollis, imbecillis, fragilis. Ductum à uasis testaceis, quæ faciliè comminuuntur.

Stupa feniculus.

Στυπῆον γρόντιον. De uiribus effæto sene. Sumptum à ligno quod iam exaruit, exuccumq; redditum est, & marcidum in stipulæ morem.

Vita mortalium breuis.

Homerus.

Qui monebit dandam operam, ut apud posteros honestæ uitæ memoriam relinquamus, quæ perpetuò uiuat, nam hanc uitã angustis circumscriptam esse terminis, accommodabit illud:

Ἀνθρώποι ἢ μινυθάδιοι τελέδουσι.

Ast hominis breuibus spatiis constringitur æuum.

Vita hominis peregrinatio.

Παραπεδημία τις ὅστιν ὁ βίος. Id est, Peregrinatio quædam est uita. Socrates in Axiachø Platonis adfert hanc sententiam ut uulgo apud omnes decantatam. Hæc sententia frequenter occurrit in sacris uoluminibus, uitam hanc esse exilium, esse incolatum & peregrinationem, &c.

Ephemeris uita.

Ἐφημέρη ζωὴ. De iis, qui statim emoriuntur aut pereunt. Ab animantibus quæ sic appellantur, quod ultra diem nõ uiuant.

VLTIO MALEFACTI.

Canis uindictam.

Κυνὸς δίκην. In eos, qui præter expectationé pœnas dant, iis quos

quos aliquando læserunt. Natum ab Euripide canibus discepto, quos ab æmulo quopiam immisos fuisse, confirmat Ausus Gellius, Canis uindictam, subaudiendum, passus est, aut aliud commodius.

Ornatus ex tuis uirtutibus.

Terentius in Adelphis ironice loquitur: Si regnum possiderem, ornatus esses ex tuis uirtutibus. Id est, haberes præmia tuis factis digna.

Repperit deus nocentem.

Ἐπεὶ δὲ τὸν ἀπιθόν. Quum ultio contingit improbis, quasi diuinitus inmissa.

Serò Iupiter diphthæram inspexit.

Ὁ Ζεὺς κατὰ δὲ χρόνῳ εἰς τὰς Διφθέρους. Id est: Inspexit, & si serò, pellem Iupiter. Senarius prouerbialis in eos, qui serò quidem, sed aliquando tamen pro malefactis dant pœnas. Antiquitas enim credidit Iouem omnia in sua diphthera, hoc est, pelle caprina scribere, ac multa quidem pro tempore dissimulare, uerùm aliquando de improbis pœnas sumere.

Sophocl.

Semper uirgines furix.

Αἱ παρθέναι ἱερῶν. Prouerbiū obscurius deterret à peccando. Erynnes enim malefactorū ultrices corrumpi non queunt, quominus pœnas sumant de iis, qui commeruerunt, atque hac gratia dictæ uirgines.

Mali bibunt improbitatis fecem.

Dici solitum, ubi pœna maleficis digna meritis contigisset. Quemadmodum uoluptatem ex malefactis perceptam, dolor supplicii consequitur.

Sus acina dependens.

Ἀποτίσεις χοίρει γίγαρτα. Id est, Acinos sus improba pendes. Lues quod admifisti, reddes quod abstulisti, non sine fœnore. Quadrabit ubi pusillum commodi, magno deprenditur malo. Natum apparet à rustico quopiam, qui uerbis hisce comminatus sit sui pascenti racemos.

Placiadæ.

Πλακιάδαι καὶ Στελαῶν. Id est, Placiadæ, etiam Stelæum. Plutarchus ostendit dici consueuisse de deprehensis adulteris, & contumeliosis, sicut merentur, tractatis. Vicus est quidam Atticæ regionis, cuius incolæ Placiadæ uocantur. Apud hos moris erat, ut qui fuisset in adultorio deprehensus, ignominiosas pœnas

nas daret, impaētis in pudendam corporis partem raphanis, qui apud illos miræ magnitudinis esse dicuntur. Quod si raphani fortè non fuissent ad manum, Stelæo utebantur, id est, ligno nis ligno.

Hipparchorum tabula.

Ἱππάρχων πίναξ. Dicitur conueniet, quoties haud impunè significabimus, si quid peccetur. A Syracusanis natum adagium. Apud hos enim mos erat, ut Hipparchi, hoc est, equitum præfecti in tabulis describerent militum nomina, qui ordinem deseruissent.

Habet.

Trem.

Quum obtigit alicui quod expetiuit, aut quo dignus est. Habet quod amet, similes habent labra lactucas. Sumptum autumant ab aucupantibus, piscantibus, &c.

Longæ regum manus.

Quod ab Ouidio scriptum est: An nescis longas regibus esse manus? Nimirum quod per suos, quibus brachiorum uice utuntur, possint etiam procul disertos affligere. Potest & ad tempus referri, quod reges etiam si diutiùs dissimulent, soleant tamen aliquando pœnam sumere de iis, quibus infensi fuerint.

Scarabæus aquilam quærit.

Κάραβος ἀψίος μαινῆς. Quum imbecillior atq; impotentior mali quippiam molitur, struitq; insidias inimico longè potentiori. Est & altera lectio: Scarabæus aquilæ obstetricatur. Sensus fermè idem est. Super hac re fertur apologus apud Græcos non inelegans, quem Lucianus indicat Aesopicum esse, &c.

Promeri canes.

Diogenia.

Προμῆρα κύνες. Dicitur solitum, ubi quis nouo casu pœnas daret iis, quos aliquandò læsisset. Promerus regius quidam minister fuit. Is Euripidem tragicum poëtam supra modum exosum habebat, delatus ab eodem aliquando, nescio quo nomine, apud regem. Quare postea canes quosdam feros in poëtam soluit, à quibus ille deuoratus, interiit.

Cissamis Cous.

Zenodot.

Κίσαμος Κῶς. Hunc aiunt pecuariis gregibus supra modum diuitem fuisse. Verùm anguillam quotannis apparere solitam, quæ pulcherrimam omnium pecudem raperet. Ea quum in somnis apparens hominem commonuisset ut sepeliret sese, & ille negligeret, euenit ut tum ipse, tum uniuersum illius genus

nus radicitus interiret . Et hoc prouerbium . Delium aliquem natatorem requirit.

Improbi consilium in extremum incidit malum.

Απύνητοι βασιλεῖς βελὴ πρὸς ὑπέρτατον ἄτην. In eū, qui postquam diu peccauit impunè, tandem in calamitatem incidit, ut pœnas omnium scelerum dependat.

Plato.

Ibyci grues.

Αἱ ἰβύνες γίγρανοι. Id est: Ibyci grues. Quod dici consuevit, quoties sceleribus nouo quodam & improviso casu proditis, scelesti pœnas dant iis, quos læserunt: Sumptum à gruibus indi cantibus latrones, qui Ibycum poëtam occiderant.

Dij laneos habent pedes.

Plutarchus in problematis scribit Tyriis fuisse morem, ut deorum statuis uincula iniicerent . Aenigma prouerbii indicat, Deos ad scelerum ultionem lentè quidem procedere, sed tamen aliquando de malefactis pœnam sumere uel inopinato.

Oetæus genius.

Ὀηταῖος Αἰμίμων. Id est: Oetæus genius. Diogenianus ait hunc ferociam & arrogantiam non sinere inultam . Est autem Oeta mons finitimus Thrachini, atque eodem nomine ciuitas Meliensium,

Aderit Temesseus genius.

Strabo libro 6. refert Temessam ab Lao primam urbem esse Brutæ, quam ab Ausoniis conditam Thoantis comites Aetoli deindè tenuerint: atque his expulsis Brutii, demum Hannibal & Romani funditus euerterint. Iuxta hanc sacellum fuisse oleastris circumseptum, Polytæ cuidam ex Vlysis comitibus sacrum, Hunc, quod esset à Barbaris uiolatus, graues iras in eos exercuisse, adè ut in prouerbium abierit, dicerentque cauendum ne Temesseus genius immineret.

Zenodotus.

Adraestia Nemesis, Rhamnusia Nemesis.

Αδράστια νήμισις. Subaudiendum, adest, aut adest, aut eiusmodi quippiam. Licebit uti uel in eos, quibus ob insolentiam, arrogantiamq̄, fortunæ commutationem minamur, uel qui à rebus florentissimis, ad calamitosam fortunam redacti sunt. Hanc quidam Nemesis Deam esse putant, insolentiæ & arrogantiae uindicem, quæque spes immoderatas & uetet, & puniat. Strabo tradit Adraestiam dictam ab Adrasto rege, qui primus

mus huic templum constituerit.

Ad deorum aures peruenit.

Ἐς θεῶν ὤτα ἦλθεν. Vbi facinus aliquod clanculum patratum, resciscitur ab iis qui possunt uel remunerari rectè factum, uel punire secus admissum. Idem: Ad nostras aures peruenit.

Bos lassus fortius figit pedem.

Hicrony.

A ueteri triturae more ductum apparet, quum circumactis à bubus super manipulos plaustris grana excutiebantur, partim à rotis in hoc armatis, partim à taurorum unguis. Potest allusum uideri ad hoc, quòd iuuenes corporis agilitate præpollent. Senes in Stataria pugna ac uiribus superiores sunt.

Euenit malo malè.

Quum scelerato cuiquam euenit, quod omnes imprecabantur & optabant, usurpabitur illud Homeri:

Θωὶ δ' ἐτίθειμ ἑσπάρης.

Expulerunt inimica precamina diui.

Mala malis eueniunt.

Euripides.

Scitum est illud Socratis, ut se quisque præstaret re, qualis haberi cuperet.

Salis onus undè uenerat, illuc abiit.

In eos, qui parta tueri nequeant. Aut in eos, quibus malè parata, malè disperunt. Natum adagium ab euentu. Negotiator quidam nauem onustam sale uehebat, nautis dormitantibus in fluxu aquæ marinæ sentina uehementer adaucta & salem uniuersum soluit ac corruptit, & nauem ipsam demersit: itaque quod ex aqua marina natum fuerat, nam hinc concreuit sal, in eandem denuò liquefactum est.

Habet & musca splenem.

Ἐχει λαὶ ἡ μύια σπλήνα. Simillimum illi: Et pueri nasum rhinocerotis habent. Item illi: Inest & formicæ bilis.

Ductus per phratores canis.

Ἀχρόνῳ ἀπὸ φρατῶρων ὁ λύων. Vbi quis inciderit in eos, quibus pœnas det. Canis enim apud hos protinus occiditur. Apud Athenienses populus in tribus erat distributus, uniuscuiusque tribus tertia pars φρατρία dicebatur, & huic præfectus φρατρίαρχος. In comitiis igitur si quis canis intercurrisset, continuo petebatur à populo.

Inuitus Iupiter nouit.

Ἀκων μὲν ὁ Ζεὺς οἶδεν. Id est: Inuitus quidem Iupiter nouit. Vbi quis pollicetur quippiam, sed inuitus. Mihi uidetur rectè

quadraturum, ubi ferius pœnas dant nocentes. Et enim qui serò dat aut punit, grauatim id facere uidetur.

Lucian.

In tergo bouis defedit.

Ἐπὶ βύβρου ἰκαδίζετο. Id est: In tergo bouis defedit. Id est, supplex implorat auxilia. Natum ad agium à cōsuetudine uernacula Scythis. Nam apud hos, si quis fortè læsus esset, neque suppeteret ulciscendi facultas, immolato boue carnes minutim sectas coquebat, ipse in tergo humi strato sedebat, manibus in tergum redactis. Idq; maximum supplicandi genus apud illos habebatur. Accedebat quicumque uellet opitulari, & carnum portione gustata, dextroq; pede tergori imposito, pollicebatur pro uiribus auxilio futurum. Atque hoc fœdus apud Scythas sanctissimum habebatur.

Inest & formicæ & serpho bilis.

Ἐνέστι καὶ μύρμηκι καὶ σέρφῳ χολή. Id est: Formicæ inest sua bilis, & serpho sua. Nullum est animal tam pusillum, neque tam inualidum, quod lacepsitum non cupiat ulcisci sese. Serphius minutulum animal est, non dissimile formicæ.

Stultus, qui patre cæso, liberis pepercit.

Νήπιος, ὃς πατέρα λιτύνας, παῖδας καὶ ἀλιπίποι. Erit usus adagio, quoties admonebimus aut non prouocandos homines, aut ita conficiendos, ne in posterum reliquiæ nos exerceant.

Nunc dii beati.

Νῦν θεοὶ μάκαρες. Vox erat uelut adaugentis & adgratulantis, quoties nocentibus suppliciū meritis dignū cōtigisset, perinde quasi diis & iucundum & honestum sit, ut scelerati dent pœnas. Contrà probrosum, si uiris improbis res secundæ sint.

Super te hæc omnia Leparge.

Ἀνάσσει τὰδε πάντα Λεπάργου. Hemistichium heroicū dici solitum in eum, cui ne post laborem quidem exhaustum datur respirare. Transumptū à bubus quibus perfunctis iam agricolandi labore, laboris etiam reliquus est, ut aratrū, reliquaq; instrumenta domum referant. Ea solent imponi, qui sit è duobus robustior. Taurum autem *λεπάργου* appellat, ob candorem pili.

Anus simia serò quidem.

Anus simia serò quidem capitur, sed tamen aliquando capitur. Vbi nescitus aliquis, qui diu eluserit, tandem dat pœnas.

Boliti pœnam.

Βολίτη Λίμνη. Dicunt, ubi quis de re friuola, nihilique plectitur.

tur. Bolitus autem Græcis significat stercus bubulum. Porro Solon legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam iis, qui bubulum stercus furto sustulissent.

Vel capra mordeat nocentem.

Diogenid.

Κὰν αἰξ δάκνη ἀνδρα πονηρόν. Id est: Mordebit uel capra nocentem. Nam capra minimè alioqui mordax est, nisi quòd improbis omnia sunt infesta.

Virum improbum uel mus mordeat.

Κὰν μὺς δάκνει ἀνδρα πονηρόν. Id est: Vel mus mordeat uirum improbum. Quo significatum est, quacumq; ratione uindictam non deesse malis, sed eos aliquo pacto meritis dare pœnas. Competit & in eos, qui de re quantumuis friuola rixam mouent, sequè læsos queruntur.

In me hæc cudetur faba.

Terentius in Eunuchis: At enim isthæc in me cudetur faba. Hoc est, in me malum hoc recidet, in me hæc uindicabitur culpa. Translatum à faba quæ cum filiquis exuitur ac batuitur, ac fustibus intertunditur, ita ut fit in areis more rusticorum.

Ob textoris erratum.

Ob textoris erratum Hypetes uapulauit, quum quod hic peccauit, alius dependit.

Aesopicus sanguis.

Ἀισώπειον αἷμα. Id est: Aesopicus sanguis. Delphi Aesopum quendam nihil commeritum interemerunt.

Auriculam mordicus.

Cicero.

Quum impotentem inimicitiam significamus, impatientemq; uindictæ cupiditatem, dicimus: Vel auriculam illi lubens mordicus amputassem.

Qui prior læsit.

Homerus ei qui prior lacerasset, minitatur uindictâ hoc uersu.

Επαγγύλλομαι.

Ἀνδρᾶ παμύνηδα ὅς τις πρότερόν τι χαλιπύνη. Id est,

Denuncio

Uitrum me hominem quisquis prior irritarit.

Sortem & usuram persoluere.

Dion.

Dicuntur, qui serius quidem, sed grauius puniuntur, aut qui differunt uindictam, ut per occasionem lædant grauius. Nam prorogatione crescit usura.

Deus ulciscetur.

Quum significabimus nobis in præsentia deesse facultatem depellendi, uerum optare ut superi puniant aliquando, usus fuerit illud Homeri:

Εγὼ δὲ θεὸς ἐπιβόσσομαι αἶψα ἰόντας,
Αἰεὶ παρὰ Ζεὺς δῶσι παρήϊστα ἔργα γινώσται.

Ast equidem immortales implorauero diuos,
Si fors Iuppiter ipse uices aliquando reponat.

Flagitiorum turpis exitus.

Quum res perperam instituta, malè cedit, conueniet illud Homeri:

Οὐκ ἀρεστὰ λικὰνὰ ἔργα.

Haud benè succedunt facta improba.

Malè parata, malè dilabuntur.

Plautus in Pœnulo: Malè partum, malè disperit. Festus Pompeius ex Nænio citat.

Diogen.

Mala perditio.

Κανὴν προδοσις. Vbi quis pactam mercedem non accipit, quum turpem præstiterit conditionem.

Malis ter mala.

Τοῖς λιανοῖς τοῖς λιανὰ. Hoc est, Dignis digna eueniunt.

Stobæus.

Miseram messem metere.

Est pro malefactis luere pœnas. Vt sementem feceris, ita & metes.

Canis sæuiens in lapidem.

In eos, qui mali sui causam imputant non ipsi autori, sed alteri cuiquam.

Canis peccatum sus dependit.

Τὸ κυνὸς λιανὸν ὅς ἀπίστῳ. Canis malum sus dependit. Quoties pro iis, quæ peccauit alius, alius dat pœnas.

Fortis in alium fortiorem incidit.

Zenodot.

Εθλὸς ἐὼν ἄλλῃ κρείττονος ἀνίστηνχῳ. Dicit solitū, ubi quis nimium fretus suis uiribus, aliquando nanciscitur, à quo uincatur.

Ne spina quidem uulnerabit homos.

Μὴ δ' ἀνοῦθα αἰ μάλῃ τὸς ἀγαθοῖς. Nemo molestus fuerit innocenti. Nam spina natura pungit quemlibet. Sed ubique tuta est innocentia, uitaque integritas.

Cornel.

Sui cuique mores fingunt fortunam.

Nepos

E medio vulgo uidetur sumpta sententia. Nam plerumque uidemus mala malis euenire, digna dignis, idque uulgo dicuntur. Malus malum reperit. Attestatur & uersiculus prouerbialis:

Εὐδὴλῳ

Ἐσθλῷ γὰρ ἀνδρὶ τ' ἰσθλὰ καὶ δουρὶ θύς.

Viro bono fortuna suppeditat bona.

Fumantem nasum urfi ne tentaueris.

Admonet non esse tentandos, qui possint nocere.

Martialis: Rabido nec perditus ore

Fumantem nasum uiui tentaueris urfi.

Vindicta tarda, sed grauis.

Vbi quis diu multa patrauit impunè, tandem in extremū malum adducitur, semelq; dependet superiora flagita, congruet illud Homeri: *Νῦν δ' ἀθρόα πάντ' ἀποτίσει.*

Nunc cuncta luet semel adglomerata.

Vitandæ potentum offensæ.

Qui dicit formidandas diuitum & principum offensas.

Χαλεπαὶ δὲ τ' ἀνάκτων ἔισιν ὀμολαί.

Sunt formidandæ regum offensæq; minæq;.

Aratro iacularis.

Diogen.

Ἀράτρω ἀκοντίζειν. Aratro iaculari dicuntur, qui quippiam incircumspectè faciunt, haud prospicientes, quid sit in posterum euenturum. Aut qui suo magno incommodo conantur alterū lædere. Quisquis enim iacto aratro petit alium, is quo morem gerat iræ, semet re necessaria priuat, cuius usus paulò pòst sit desideraturus. Trāslatum uideri potest à belli temporibus, quibus uomeres, marræ & sarcula, reliquaque agricolationis arma in Martia diffinguntur arma.

Dulce pomum, quum abest custos.

Plutarchus.

Γλυκῆ ὄπωρα χύλακῶ ἰκλιλοπότῶ. Id est, Custos ubi deest, dulce pomum est scilicet. Quum significamus impunitate malos ad peccandum prouocari. Aquæ furtiue dulciores sunt.

Serò molunt deorum molæ.

Idem.

Dici solitum de his, qui licet serius, tamen aliquando pœnas dant malefactorum uindicti Deo.

Vtinam mihi contingant ea, quæ sunt inter Corinthum & Sicyonem.

Poterit per iocum torqueri in eum, qui quod assequi non potest, id uotis tamen quasi somniat. Id inde uenit in adagium;

quòd urbs utraque esset opulentissima, agrique feracissimi interiacerent.

**Omne æs alienum cæpe, & multa
allium.**

Quum quis obstrictus multo ære alieno, optat ut paruo de-
pendere possit quicquid debet.

Lucian.

Votum munificum.

Εὐχὴ μεγάλη δ' ὄρω. Vbi quis animo spes regias cōcipit, iam-
que uoto diues est.

Alia dantur, alia negantur.

Quoties è duabus naturæ dotibus altera contingit, altera ne-
gata est. Veluti si cui formæ decus adsit, desit ingenii laus. Siue
quum è duobus postulatis, alterum duntaxat impetratur, qua-
drauerit illud Homeri:

Τὸ δ' ἕτερον μὲν ἴδωνε πατὴρ ἕτερον δ' ἀνέκυσσε.

Annuit hoc illi diuim pater, abnuuit illud.

Theocrit.

Canis panes somnians.

Καὶ γὰρ ἐν ὕπνῳ Πᾶσα λύων ἄϊτος μαντιῶν, ἰχθὺν ἂν λη-
γῶν. Somnia cuncta canum panes, ego somnio piscē. Sensus est
unicuique; ea per somnium occurrere, quæ impensè desiderat.

Etiam dormiens somniat.

Ὀψροπολῆ καὶ καθύπνου. Somniat etiam dormiens. Quoties
significant aliquem toto pectore rei cuiuspiam addictum, dedi-
tumque; Terentius:

Num ille somniat ea, quæ uigilans uoluit?

Diogeni.

Ne contra bouem opta. :

Μὴ κατὰ βοῦς ἕχη. Admonet adagium, non esse uitam in-
stituendam iuxta uotum animi, neque quiduis sperandum à su-
peris, sed ut ea duntaxat sibi quisque promittat, quæ possit in-
dustria consequi. Ductum ab agricola, qui negligens adhibere
bouis operam in colendis agris, optat ut citra suum laborem
proueniat seges.

Pythag.

Adoraturi sedeant.

Καθῆσθαι προσκυνήσοντας. Significat uota certa concipere
oportere, & in his quæ sunt optima perseuerare. Quidam ar-
bitrantur alium subesse sensum, quod oporteat eos, qui sacris
operantur non obiter ac uelut aliud agentes, hoc facere, sed ua-
cuos ac totos rei diuinæ intentos.

Non

Non quiduis continget, quod optaris.

Qui negabit omnia cōtingere homini quæ sperarit, animoq;
conceperit, accommodabit illud Homeri:

Ἥτοι μὲν ὄνειροι ἀμύχανοι ἀκηρτόμαθοι
Γίγνονται, ἔδδ' ἑ τι πύριστα τελέεντες ἀνδράποισι.
Friuola scilicet existunt, & inania quædam
Somnia, nec quodcumq; uides, sic euenit omne.

Quæcumq; in somnio uidentur.

Ὅσα ἐν ὄνειρῳ βλέπεις. Quæcumque per somnium uides. De
uotis immodicis dicitur. Nam quicquid optaris, id somniare
contingit quibuslibet.

Theocritus: Ἐχω ἧ τοι ὄσ' ἐν ὄνειρῳ
φαίνονται, πολλὰς μὲν οἷς πολλὰς ἧ χιμαίρας.

Possideo quæcumq; solent sub nocte uideri
In somnis, uim magnam ouium, multasq; capellas.

Qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.

Vergilius:

Credimus, an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.

Nam quod quisq; sperat, facillè credit.

Quid non fies, profectus Arbelas?

Τὶ ἐ γυνήσῃ, ἰὼν Ἀρβήλας; Quid non fies, Arbelas profectus?
De eo dici solitum, qui peregrè proficiscens, ingentia sibi polli-
cetur, fretus gentis, ad quam demigrat, inscitia, barbaricq;. Si-
quidem Arbelæ Siciliæ ciuitas, cuius ciues malè audiebāt olim,
ut stupidi, & quibus facillè imponeretur.

Semper superioris anni meliora.

Αἰτ' τὰ ὑπεροβητικώ. Semper superioris anni res meliores.
Cum præsentia displicent, & anteferuntur anteacta. Horatius:

-Laudator temporis acti Se puero.

Diogeni.

V S V R A.

Citiùs usura currit, quàm Heraclitus.

Ἐπιτόμον ὁ τὸν Ἡρακλέω ὑπερὶνὴν τρέχει. Id est, Citiùs usu-
ra, quàm Heraclitus celerrimus currit. Admonet ad agium, ab-
stinendum à mutua pecunia, quæ credatur ad usuram. Nam
opinionem celerius recurrere diem usurarium. Sumptum ab He-
raclito quodam celeritate currendi præter cæteros eximio atq;
excellenti.

Plutarchus.

Est Pylus ante Pylum.

In eos accommodabitur; quibus alia usura ex alia nascitur, uel ubi quid alteri præfertur uelut antiquius & præstantius, uel ubi aliquis iacet se quasi uel solus uel summus sit, cum reperiatur & alii qui possint cum eo decertare. Fuerunt enim multæ huius nominis urbes.

Felix, qui nihil debet.

Ευδαίμων ὁ μηδὲν ὀφείλων. Id est, Felix, qui nihil debet. Quid enim calamitosius, quàm toties erubescere, toties perfricare faciem, fugitare, latitare, mentiri, dissimulare: nunc supplicè agere, nunc flagitare: palàm appellari, uitari, notari digito: breuiter, nūquam tui iuris esse? Nam hæc, cumque his multa alia incommoda secum adfert æs alienum. Plutarchus scribit Persis duofuisse peccata: Primum, debere: Proximum mentiri. Nam ea iudicabant cohærere, quòd qui sunt obærari, sæpius cogantur mentiri.

Terent.

Animam debet.

Τὴν ψυχὴν ὀφείλει. Dictum, titulo de Paupertate.

Semel rubidus, ac decies pallidus.

Ἀπαξ πυρρός, καὶ δέκασι χλωρός. Id est, Semel rubidus, & decies pallidus. Suidas admonet dictum de iis, qui mutuum accipiunt, quos necesse est crebro tum rubescere pudore, tum metu pallefcere. Rubescere dum petunt mutuum: Pallefcere dum soluendo non sunt, & metunt ne trahantur in ius, aut in neruum.

A V T O R V M P R A E -

C I P V O R V M C A T A L O -

gus è quorum monumentis colle-

ctæ sunt Chiliades

Adagiorum.

*

GRAECI POETAE.

Homerus.
Eustathius huius interpres.
Pindarus.
Pindari interpres.
Aeschilus tragicus.
Sophocles.
Euripides.
Aristophanes & in hunc com-
mentarii.
Epigrammata Græca diuerfo-
rum.
Callimachus.
Aratus.
Apollonius Argonauticorum
autor, & huius interpres.
Nicander.
Oppianus.
Lycophron, & huius inter-
pres.
Phocylides.
Theognis.
Theocritus.
Theocriti interpres.
Hesiodus.
Menander.

HISTORICI.

Herodotus.
Thucydides.
Plutarchus de Vitis.
Dionysius Halicarnassæus.

Xenophon.

Pausanias.

Iosephus.

Herodianus.

Diogenes Laërtius.

COSMOGRAPHI.

Strabo.

Stephanus.

Ptolomæus.

Mela.

ORATORES.

Demosthenes, & interpres.

Aeschines.

Isocrates.

Aristides.

Lysias.

Synefius.

Alciphron.

Aphthonius.

Lucianus.

Philostratus.

Hermogenes.

Syrianus.

PHILOSOPHI.

Plato.

Aristoteles.

Themistius.

Proculus.

Ioannes Grammaticus.

Alexander Aphrodisæus.

Theophrastus.

A V T O R V M C A T A L O .

<p>Plutarchus de moralibus. Dioscorides. Hippocrates. Aescopus.</p> <p style="text-align: center;">T H E O L O G I .</p> <p>Origenes. Lactantius. Tertullianus. Hieronymus. Ambrosius. Basilus. Nazianzenus. Chrysofomus. Gregorius Theologus.</p> <p style="text-align: center;">G R A M M A T I C I M I X T I .</p> <p>Suidas. Eudemus. Erymologicon. Stephanus. Iulius Pollux. Athenæus. Nicolaus Stobæus. Zenodotus. Apostolius Bixantius. Diogenianus. Phurnutus. Hefychius.</p> <p style="text-align: center;">L A T I N I P O E T A E .</p> <p>Plautus. Terentius. Vergilius. Horatius. Ovidus. Lucanus. Lucretius. Martialis. Iuuenalis. Propertius. Claudianus.</p>	<p>Publius Mimographus. Statius. Galenus. Silius Italicus, Orus.</p> <p style="text-align: center;">H I S T O R I E I .</p> <p>Sallustius. Aelius Lampridius. Iustinus. Iulius Capitolinus. Valerius Maximus. Ammianus Marcellinus.</p> <p style="text-align: center;">G R A M M A T I C I .</p> <p>Nonius Marcellus. Festus Pompeius. Marcus Varro. Diomedes. Donatus. Porphyrio.</p> <p style="text-align: center;">O R A T O R E S .</p> <p>M. Cato. M. Tullius Cicero. Quintilianus. Seneca. Plinius Cæcilius. Asconius Pædianus.</p> <p style="text-align: center;">M I X T I .</p> <p>Plinius auunculus. Aulus Gellius. Macrobius. Petronius Arbitr. Angelus Politianus. Hermolaus Barbarus.</p> <p style="text-align: center;">P H I L O S O P H I .</p> <p>Pandectæ Iuris. M. Varro. M. Cato. Columella. Vitruuius. Vegetius.</p> <p style="text-align: center;">L I V I U S .</p> <p style="text-align: center;">S E R V I U S . A C R O N .</p> <p style="text-align: center;">P E R S I U S . T I B U L L U S . A U T O N I U S .</p>
--	---

F I N I S

INDEX LOCORVM

HVIVS OPERIS SECVN-
dum seriem literarum, quò faciliùs
lector id quod quærit,
inueniat.

*

A Berrandi	8	Breuiloquentia	77
Ab initio ad finem	9	C Aecutientia	78
Abiurda, Indecora, Præposte- ra	12	Calumnia	80
Accessio pusilla, aut nimia	25	Carpentis seipsum	82
Ad rem pertinentia	26	Causa indefensa	ibid.
Adulatio	27	Cedendum multitudini	83
Aequanimitas	30	Citra laborem	87
Aequalitas	30	Clamorus	88
Alia aliis placent	31	Commodo magno emptū	90
Alibi diminutum, alibi red- ditum	32	Commodum interuer.	ibid.
Aliena à re	33	Conatus	90
Aliena curantis	36	Concordia	93
Aliis sapere	37	Coniecturæ	94
Alieno periculo	37	Consilium	98
Amicitia	38	Contemptus & utilita.	ibid.
Amor	45	Contagio morum	112
Anceps & dubius	47	Contra	113
Apertè & crasse	51	Contrarium philautiæ	114
Approbandi	51	Correctio dicti	ibid.
Arrogantia, iactantiaq;	53	Crudelitas	114.
Asperitas, morositas	59	Cum auxilio, citra auxilium	84
Afsiduitas	62	Curiositas	116
Attentio, & econtra	63	D Amnandi	117
Audacia	64	Decretum	118
Auxilium infirmum	67	Degenerantium in peius	119
B eneficium corruptū	67	Deprecantis & abominantis	120
Bibacitas	68	Derisio	121
Bonæ fortunæ, copiæ, felicita- tis aut omnis	69	Desperatio	122
		Difficultatis	123
			Diffid

L O C O R V M

Diffidentia	125	H Acredipetæ	204
Differentia	127	H Honos indigno habitus	
Dignitatis	129	205	
Diligentia	133	Hospitalitas & contra	206
Discordia	137	I Gnauia & inscitia	206
Discriminis	138	I Ignoratio	209
Disimilitudinis & incögruentia	145	Impofibilia	211
Diuitia	149	Illecebra mali	214
Diuitum prærogatiua	153	Imperitia	214
Diuturnum	155	Imposturæ	215
Docilitas	ibid.	Improbi	216
Domi uiuere	ibid.	Impudentia	221
E Labendi	156	Impudicitia	222
E Excellentia, inæqualitas		Inanis metus	222
156		Inanis opera	223
Execrandi	165	Inæqualis pensatio	233
Ex euentu indicium	166	Incertus euentus	239
Exitium honestum	167	Incitare	239
Exilium	167	Inconstantia, Perfidia, Ver-	
Experientia seu pericli	168	sutia	240
Ex sese	170	Inculpatus	250
F Acundia	171	In delitiis	251
F Fames	172	In deprehensos	251
Festinationis	173	Indiligentia	253
Festinatio præproperea	177	Industria	255
Fides & grauitas	179	Infacundia	258
Fœminæ	182	Infortunii siue exitii	258
Focus	184	Ingenii malitia & institutio	
Forma, deformitas	184	268	
Fortitudo	186	Ingratitudo	269
Fortunæ commutatio	188	Ingrara ob uetustatem	271
Fortunata stultitia	191	Initium laudatum	272
Fraus ab amico	192	Iniustitia	273
Frugalitas	192	Insalubritas	274
Frustrata spes	194	Insidia	274
Fuerunt, non sunt	198	Instans	275
Fucus	199	In stupidos	276
G Arrulitas	199	Intemperantia, Libido	285
G Gratitudo	203	Intempestiua & inepta	291
		Internitio	294
		Inuid	

I N D E X.

Inuidia, Aemulatio	295	Munus aptum & ineptum	367
Ira	298	Munus boni consulendum	
Iteratio citra tædium	299	369	
Iteratus error	299	Mutandæ sententiæ	370
Iudicandi rectè, secus	299	Mutati instituti	371
Iumenta	302	N ecessitas	373
Iustitia	303	N obilitas, obscuritas	
L Accessentis	306	376	
L ætitia, Tristitia	308	Non solus ille	377
Languor, Vehementia	311	Notus	378
Lautitiæ	312	Nouitas	379
Libenter	315	Nugalia	379
Liberalitas	315	Nunquam	379
Libertas, Veritas	317	Nûpera	380
Longæuitas	321	Nusquam	ibidem
Lucrum ex scelere	325	Nuntius lætus	381
Luxus & mollities	326	O bliuio	382
M agnifica promissa	331	O bscuritas	383
M agni momenti	333	Nbsequundantis	384
Maledicentia	334	Nbtrectatio, Maledic.	385
Mali retaliatio	334	Occasio	388
Malum conduplicatum	335	Ocium	389
Malum uertens benè	337	Occulta	390
Malum assuetum	338	Occupatio, ocium	392
Malum accersitum	339	Odium	392
Malum malè uitatum	348	Ominandi	395
Malum immedicabile	348	Omnia	ibid.
Malus uicinus	349	Originis	396
Mansuetudo	349	P arasiti	398
Memoria	350	P aupertas	399
Metus ex conscientia	351	Penfatio beneficii	405
Metus pœnæ	351	Perficiendi siue absoluendi	
Minantis	353	407	
Mira noua	354	Perfidia	411
Mixta	356	Perplexus	413
Modestia, modusq;	356	Perfpicacitas	415
Molesti, intolerabiles	361	Perfpicuitas	416
Multi	363	Pertinacia	417
Munerum corruptela	363	Philautia	418
Munus non munus	366	Potentos	422
			Fræ

L O C O R V M I N D E X.

Prælongi	423	Solicitudo	483
Præter spem bonum aut malum	424	Somnolentia	484
Probrum, Gloria	426	Sordes & parsimonia	485
Procliuitas	428	Spes pertinax	490
Proficientium in melius	431	Subitum exitium	421
Profusio	433	Subiti interuentus	452
Proprii commodi studium	435	Sumptuosa	492
Proximis utendum	438	Surditas	493
Prudentia	439	T Aciturnitas laudata	493
Prudentia senilis	441	Taciturnitas illaudata	494
Prudentia coniuncta uiribus	443	Tædium ex iteratione	497
Pudicitia	ibid.	Tarditatis & cunctationis	499
Pudor	444	Temeritas	504
Puniri pro alio	445	Tenacitas	506
R apacitas, Auaritia	445	Temperantia	506
Raritas	451	Tempestiua	507
Refugium	452	Timiditas	509
Repellentis	ibid.	Tolerantia	513
Rigor	453	Toruitas	514
Ritus	ibid.	Torum ut nihil reliqui	514
Rixosus	455	Tumultus	515
S alubritas	456	V Anitas	ibid.
Scurrilitas	457	Veneficia	518
Secundæ experientiæ	ibid.	Vices officii	ibid.
Securitatis & tutæ rei	458	Victoria utrisque tristis	519
Semper	463	Vincere & uinci	519
Senium præmaturū, aut mors	464	Vinculum insolubile	521
Sera pœnitentia	464	Vis iniusta	ibid.
Serum remedium, aut tempestiuum	466	Vita hominis misera & breuis	524
Seruire tempori	467	Vltio malefacti	525
Seruitus	468	Votum	533
Similitudinis & congruentiæ	469	Vsura	535
Simulatio, dissimulatio	477		
Solitudo	483		

INDICIS LOCORVM
FINIS.

INDEX PROVER

BIORVM SECVNDVM

seriem literarum.

A B afinis ad boues	431	Acanthida uincit cornix	157
Ab asino delapsus	208	Acarnici equi	163
Ab asino lanam	212. 223	A capite arcessere	10
Abdera pulchra Teiorum colonia	452	A capite usq; ad calcem	9
Abderitica mens	285	A carcere	10
Ab equis ad asinos	119	A carceribus	10
Ab Eteobutadis ducit genus.	420	Accepta candela	19
Abhorrentis ac detestantis	121	Accersitum malum	342
Abiiciendum procul	118	Accipit & glebam erro	315
Abiicit hastā Rhipsaspis	510	Accissare	479
Abiit & taurus in syluam	42	Acci & Heliconis opera	163
Ab impiis egressa est iniquitas	397	Acessas medicatus est	120. 349
Ab incunabulis	11	Accessari luna	501
Ab ipsa messe	491	Aceto perfundere	440
Ab ipso lare	9	Acetum habet in pectore	441
A bis septem undis	143	Achantia cicada	496
Abominandus scarabeus	108	Achilles	66
A bonis bona disce	113	Achilleum argumentum	66
Ab ouo usq; ad mala	10	ἀχιλλεύειος	454
Abronis uita	329	Acolo non fico	192
Abſque baculo ne ingreditor	352	Actum agere	233
Ab uno digrammate	475	Actum est	122
Abſit clamor in colloquio aut lusu	89	Adactum iusiurandum	375
Abſtinenda uis à regibus	523	Adamantinus	187
Ab trāſenna cibum petere	275	Adamantis tenere	46
Ab unguib ⁹ incipere	26. & 293	Ad ambas usq; aures	150
Abydena illatio	89	Ad amuſſim	133
Abydus, Abydenus	82	Ad amuſſim applica lapidem;	
A cœlo usq; ad terram	12	non ad lapidē amuſſim	304
		Ad aquam malus	260
		Ad aras	503
		Ad aſylū confugere	169. 458
		Ad calcem peruenire	10
		Ad conſilium ne acceſſeris	
		ante	

INDEX

antequam uoceris	18	Ad pedes ad caput	153
Ad coruos	269	Ad phasim usq; nauigauit	409
Ad cribrum dicta	319	Ad pila ubi uentum	306
Ad Cynofarges	260	Ad pileum uocare	333
Ad bonam frugem	372	Ad porcellum da mihi mutuo	
Ad eoronidem usq;	408	tres drachmas	123
A Deo ficti	369	Ad pristina præsепia	190
Ad Deorū aures peruenit	529	Adraстia Nemesis, Rhamnusia	
Addere manum	215	Nemesis	528
Ad digitulū crepitum	384	Ad restim funiculum	499
Ἀδελφισμῶ	28	Ad restim res rediit	123
Ad ephebū properare	169	Ad saga ire	522
Aderit Temesseus genius	528	Ad Scolon ne p̄ficisceris ipse,	
Ad felicē insectare parietē	45	nec alterū comitaberis	142
Ad fractam canis	225	Adsint dii beati	395
Ad finem ubi perueneris, ne		Ad suum quenque quæstum,	
uelis reuerti	30	æquum est esse callidū	435
Ad Græcas kalendas	280	Aduersus solē ne loquitor	18
Ad Herculis columnas	409	Aduersus solē ne meūto	445
Adhortantis ad gloriam	428	Ad uinum disertī	203
Adhuc aliquis Deus nos re-		Ad uiuum refecare	453
spicit	491	Adulterinus	217
Adhuc cœlū uoluitur	490	Ad umbilicum ducere	408
Ad incitas	401	Ad unguem	133
Ad id quod erat opus	356	Acacidinæ minæ	353
Adiurantis se facturum ali-		Aedibus in nostris quæ praua	
quid	166	aut recta geruntur	26
Ad libellam debere'	453	Aedilitatem gerit sine populī	
Ad mensuram aquam bibunt,		suffragio	505
citra mensuram offam co-		Aegæum nauigat	143
medentes	23	Aegis uenit	222
Admeti nænia	309	Aegrè quidem, sed facimus ta-	
Adminicula uitæ	152	men	124
Admirabiles in nectendis ma-		Aegrè, sed tamē contingit	124
chinis Aegyptii	246	Aegroto dum anima est, spes	
Admoto capite	392	est	490
Adonidis horti	288	Aegypti nuptiæ	267
Adoraturi sedeant	534	Aegyptius laterifer	361
A Dorio ad Phrygium	371	Aesopicus graculus	482
Ad pedem	368	Aesopicus sanguis	531

Acstate

PROVERBIORVM.

Aestate penulam deteris	178	Albo reti aliena captant bo-	
292		na	80
Aetate prudentiores reddimur		Album calculum addere	52
442		Album panem tibi pinso	332
Aethiopem dealbas	223	Albus an ater sis, nescio	210
Aethiopē ex uultu iudico	94	Alcinoi mensa	328
Aethiopem lauas	223	Ale luporum catulos	269.343
Aethiops non albescit	267	Alga uilior	110
Aethna, arhon	363	Alia committenda, alia cælan-	
Aetneus scarabeus	108	da	493
Aequa concertatio	30	Alia dantur, alia negantur	534
Aequalē tibi uxore querere	470	Alia Lacon, alia asinus illius	
Aequales calculi	117	portat	481
Aequalis æqualē delectat	470	Aliam ætatem alia decent	508
Aequalitas haud parit bellum		Alia Meneles, alia Porcellus	
305		loquitur	34
A fonte ducere	10	Aliam quercum excute	452
Afra auis	313	Alia res sceptrum alia plectrum	
A fronte atque à tergo	12	147	
A fronte præcipitium, à tergo		Alia uita alia diætā	188
lupi	140	Alia uoce psittacus alia cotur-	
A fronte simul & occipitio o-		nix loquitur	146
culatus	439	Aliena iacis	195
A furis oriundus	184	Alienam metis messem	37
Agamemnonii putei	354	Alienis uti soleis	177
Agamemnonis hostia	60	Alieno auxilio potentes	84
Agas asellum	355	Alieno ferox præsidio	85
Agathonia cantio	288	Alienum arare fundum	231
Ἀγαμέμνωνος ἑσθλὸς εἰσῆλω	523	Alii semetem faciunt, alii me-	
Agnis lactibus alligare ca-		rent	50
nem	15	Aliis lingua, aliis dentes	154
Ἄγασαι καὶ φίρσαι	362	Aliis prospiciens non sibi	37
Aiacis risus	454	A linea incipere	11
Ἄϊων πλάσσω	248	Alio relinquente fluctu, alius	
Alabanda fortunatissima	163	exceptit	264
Alas addere	240	Aliorum medicus, ipse hulce-	
A lasso rixa queritur	61	ribus scates	23
Alba amufsi	301	Alios tragædos prouocat	417
Alba auis	452	Aliquid mali propter uicinum	
Albæ gallinæ filius	69	malum	349

I N D E X

Aliter catuli longè olent, aliter sues	146	Amicitia stabilium, felicitas temperantium	38
Aliud cura	461	Amicos tragædos æmulatus	418
Aliud genus remi	379	Amicorum est admonere, mutuum	43
Aliud noctua sonat aliud cornix	146	Amicorū omnia cōmunia	39
Aliud stans aliud sedens	243	Amicus amico	41
Alius aliis in rebus præstantior	164	Amicus certus in re incerta cernitur	44
Allium in retibus	152	Amicus magis necessarius quàm ignis & aqua	41
Ἄλλοβρίφαγοι	291.399	Ἀμυσία	382
Alpha penulatorum	163	A mortuo tributū exigere	445
Altera manu fert aquam, altera ignem	412	Ἄμωσι	208
Altera manu fert lapidem, altera panem ostentat	245. 412. 430	Amphictyonum confessus	181
Altera navigatio	439	Amphidromiam agis	331
Alterea scabit, alterea ferit	412	Ἀμφιβαλῆς ἕρωε	43
Alter Hercules	65	Amyclas perdidit silentiū	496
Alter Ianus	440	Amyris insanit	441
Alterum pedem in cymba Charontis habere	323	Ἀμυσι πίνυρ	297
A limine salutare	253	Anagyris commoues	346
A lupi uenatu	230	ANannico	271
Alibantis hospitis munera	333	Anchoræ tollere	91
Amantium iræ	38	Ancipitis animi	50
Ama tanquam osurus, oderis tanquam amaturus	38	Ancipitis consilii	50
Amazonum cantilena	330	Anchora domus	85
Amæa Azesiam repperit	503	Andabate	505
Ambabus manib ⁹ haurire	308	Anguillam captare	436
Ambrones	217	Angustum & latum	396
Ambrosia alendus	164	Anicularum deliramenta	517
Ameles angulus	208	Anima & uita	314
Amens longus	423	Animam debet	402. 536
Amicitia æqualitas, amicus alter ipse	41	Animo ægrotanti medicus est oratio	43
Amicitias immortales esse oportet	45	Animus est in coriis	484
		Animus habitat in auribus	308
		Animus heptabæus	65
		Animus in pedes decidit	513
		Animus præsens	65

PROVERBIORVM.

Anno magno Platonis	380	habebis fossam	207
Annosam arborem transplan- tare	293	Apertæ musarum iannæ	155
Annosa uulpes haud capitur	318	Apertè simpliciterque loqui	
laqueo	442	Apertis tibiis	88
Anno senior fio	362	Aperto pectore	318
Annus clibanum	354	Aphya ad ignem	175
Annus est	502	Aphyarum honos	469
Annus producit non ager	154	Apio mollior, aut mitior	350
Ansam quærere	388	Apio opus est	138
Antehæc putabam te habere		Απ' ἀκροφυσίου	355
cornua	104	Apologus Alcinoi	517
Ante pedes	275	Αποφράς	166
Ante tubani trepidas	510	Aptra prouincia	368
Anthericum metere	230	A puro pura defluit aqua	250
Antiopæ luctus	266	Apud finum odorum uapo- rem spargis	234
Antiquiora diphtera loqueris	271	Apud mēsam uerecundari ne- minem decet	444
Αντισταφύλων	204	Apud nouercam queri	229
Antiquior Codro	132	Aqua & terra reddamini	259
Antiquior quàm chaos & Sa- turnia tempora	272	Aquam bibens, nihil boni pa- ries	403
Antiquis debetur ueneratio	163	Aquam è punice postulas	224
Antronius asinus	283	Aquam igni mittere	21
Anulus aureus in naribus suis	20	Aquam in mortario tundere	233
Antus bacchatur	292	Aqua præterfluit	65
Ante barbam doces senes	24	Aquilæ senecta corydi iuuen- ta	158
Ante lentè augere ollam	178	Aquilam noctuæ cōparas	156
Ante uictoriã encomium ca- nis	177	Aquilam cornix prouocat	99
Anus cothonissat	23	Aquila in nubibus	161
Anus Eriphus	21	Aquilam testudo uincit	212
Anus hircissans	292	Aquilam uolare doces	212. & 224
Anus saltat	25	Aquila non capit muscas	99
Anus simia serò quidem	530	Aquila thripas aspiciens	99
Anus subsaltans multum exci- tat pulueris	442	A quinque scopulis desilire in fluctus	123
Anus uelut equus profundam			

I N D E X

Arabicus tibicen	199.358	Arietem emittit	306
Arancorum telas texere	227	Arietis ministerium	271
Araneas eicere	400	Ariolari	332
Arare litus	227	Arrepta candela, candelabrum	
Arator nisi incuruus, præuaricatur	135	quærere	210
Aratro iacularis	533	Arripere negotii curam	136
Arbore deiecta, quibus ligna colligit	154	Arripienda quæ offeruntur	369
Archidamicum bellum	266.393	Arrogantia non ferenda	54
Arcades imitantes	283	Aristophanis & Cleantis lucterna	135
Arcadium me postulas	346	Artem quæuis alit terra	157
Arcadicum germen	283	Arx	458
Arcem ex cloaca facere	53	A facris abstinendæ manus	305
Archilochia edicta	387	Asciscæ ad extremum scientiam	140
Archilochi melos	15	A sexaginta uiris uenio	457
Archilochi patria	386	Asini cauda	213
Archilochi teris	386	Asini caput ne laues nitro	
Archimedes non possit melius describere	416	224	
Archytæ crepitaculum	199	Asini mandibula	328
Arcustensus rumpitur	360	Asini mortes	517
Arctum anulum ne gestato	309.484	Asinus ad tibiam	146
A remo ad tribunal	190	Asinus apud Cumanos	478
Arcopagita	310.514	Asinus asino & sus sui pulcher	
Arcopagita taciturnior	494	31	
Argentanginam patitur	363	Asinus asino pulcherimus	477
Argenteis hastis pugnare	365	Asinus auis	13
Argenteus puteus	69	Asinus balneatoris	235
Argenti fontes	419	Asinus compluitur	99
Argentum accipi, imperium uendidi	468	Asinus esuriens fustem negligit	100
Argi collis	266	Asinus in paleas	69
Argiua calumnia	81	Asinus in pelle leonis	205
Argiui fures	449	Asinus inter apes	259
Arginos uides	308	Asinus inter simias	258
Aries cornibus lasciuens	289	Asinus in unguento	147
Aries nutritionis mercedem persoluit	270	Asinus portans mysteria	147
		Asinus strameta mauult quam aurum	279
		Asinus ad lyram	146

PROVERBIORVM.

Afinos non curo	106	Audi Chelidonem	508
Afinū in rupes protrudere	283	Audi quæ ex animo dicuntur	
Afinum sub freno currere doctores	229		321
Afinum tondes	223	Audiens non audit	480
Aspera uita sed salubris	194	Aues quæris	235
Aspersisti aquam	223	Auis ex auibus	377
Aspis à uipera	472	Aufer Mothonē à remo	148
Ἀσπὸν & ὑπέρα	393	A uicinis exemplū habēt	428
Affeuerantius dicere	318	Augiæ stabulū requirere	213
Afsidua stilla saxum excauit		Angustum & latum	396
62		Aulædus sit qui citharædus esse non possit	438
Astutior coccyce	417	Aurææ compedes	45
A subeunte portum nauis	176	Aurem uellere	351
A teneris unguiculis	11	Aureos polliceri montes	331
Atheniensium inconiulta te-meritas	191	Aureus in Olympia stato	331
Ἀθηναίων	103	Auribus lupum teneo	413
Ἀθρογλωττῶ	203	Auribus arrectis	64
Athos celat latera Lemniæ bouis	362	Aurificem te futurum credebas	196
Atlas cœlum	342	Auricula infima mollior	349
Atqui non est apud aram consultandum	466	Auriculam mordicus	531
Atrei oculi	310	Auris Bataua	285, 302
Attagen	105	Auro loquente, nihil pollet quæuis oratio	57
Attagenæ nouilunium	152	Aurum Colophonium	251
Attica bellaria	313	Aurum habet Tolosanum	261
Attica fides	180	Aurum igni probatum	250
Attici Eleusinia	390	Aurum subæratum	482
Atticus aduena	522	Ausculata & perpende	64
Atticus aspectus	221	Austrum perculi	229
Atticus in portum	58	Aut abi aut exuere	468
Attica musa	171	Aut bibat aut abeat	467
Atticus moriens porrigit manus	449	Aut cucurbitæ florem aut cucurbitam	48
Atticus testis	130	Aut ipse fuisti, aut tui simillimus	471
Attollere supercilium	53	Aut manenti uincendum aut moriendum	187
Auarus nisi cū moritur, nihil rectè facit	506	Aut minus animi, aut plus potentia	

I N D E X

tentiæ	420	Βαταλιζισθας	286
Aut mortuus est aut docet li- teras	49	Βαταρισειν	258
Aut oportet tragœdias agere omnes, aut insanire	49	Battologia	202
Aut piscem olet, aut florem		Batti silphium	130
70.472		Becceselenus	277
Aut Plato philonissat, aut Phi- lo platonissat	49	Bellerophontes litteras	343
Aut quinque bibe, aut tres, aut ne quatuor	49	Bellè narras	29
Aut regem aut fatuum nasci oportet	278	Bello parta	414
Aut terra aut mari	92	Bellum Cononi curæ fuerit.	
Aut ter sex aut tres tessaræ	169	36	
Αὐτόθεν κατ'ἀθροισμα	520	Bellum canere	409
Αὐτολήκυβοι	289.399	Bellum haud quaquã lachry- mosum	338
Autoritas diuinitus	75	Bellum omnium pater	137
Author omniũ & fons	398	Benefactis pensare delicta	
Azanza mala	125	407	
ἀξια	390	Bene loculis, bene scrinio	151
ἀξια ἢ πλεονεξια	114	Bene natis turpe est male uiue- re	119
B		Benè plaustrum perculit	428
Bacchæ more	494	Benè sit	395
Baceli similis	285	Beneuolus trucidator	482
Balba non credit	18	Benignior pellace uulpe	28
Balbinũ polypus agnæ dele- ctat	32	Βεργαρισειν	218
Balbus balbum rectè intelli- git	475	Bestia bestiã nouit	217.477
Ballio	218	Beta tum hyeme, tum æstate bona	507
Bæon malus piscis	121	Bibe elleborum	281
Balneator	202	Bipedum nequissimus	217
Barbam uellere	112	Bibere mandragoram	383
Barbarus ex triuiu	207	Bis ac ter quod pulchrum est	
Barbæ tenus sapientes	481	298	
Basilica facinora	54	Bis dat qui citò dat	316
Βατακάρας	111	Bis interimitur, qui suis armis perit	342
Batalus	286	Bis pueri senes	285
		Bis septem plagis polypus cõ- tusus	62
		Bitrus contra Bacchium	475
		Bocchyris	303
		Bæon	

P R O V E R B I O R V M.

Bœon malus piscis	124	Bos apud acerum	76
Bœotica ænigmata	384	Bos Cyprius	488
Bœotica auris	279	Bos Homolottorum	105
Bœotica cantilena	279	Bos in lingua	363
Bœotica sus	279	Bos in ciuitate	131
Bœoticum ingenium	279	Bos in quadra argentea	205
Bœotis uaticinare	347	Bos in stabulo	329
Boliti pœnam	81.530	Bos lassus fortius figit pedem	
Bolus ereptus è faucibus	194		529
<i>Βουμόνος</i>	218	Bos marinus	276
Bona est offa post panem	438	Bos porrecto ultra Taygetum	
Bona nemini hora est	191	capite	2.4
Bona Portenæ	317.448	Bos sub iugum	569
Bona spes ostensa	74	Botrus oppositus botro, matur-	
Bona terræ	73	rescit	405
Bona fortunæ	74	Bouem in faucibus portat	63
Bonæ leges ex malis moribus		Boues niellis tempus expectâ-	
procreantur	397	tes	75
Boni ad bonorum cõiuuia ul-		Boue uenari leporem	21
trò accedunt	470	Brassidas quidem uir bonus,	
Boni pastoris est, tondere pec-		sed Lacedæmon multos ha-	
cus non deglubere	447	bet præstantiores	377
Bonis auibus	70	Bubo canit lusciniæ	159
Boni uiri lachrymabiles	116	Budoro more	115
Bonorum aceruus	72	Bulbos quærit	236
Bonorum glomi	73	Bullatæ nugæ	58
Bonorum inare	72	Bunas iudex est	501
Bonorum myrmecia	72	Buthus obambulat	451
Bonum est duobus niti ancho-		Byzeni libertas	318
ris	459	<i>Βυαρόδωμνεις</i>	274
Bonus cantor, bonus cupedia-			
rius	476		
Bonus dux bonum reddit co-			
mitem	154		
Bos ad ceroma	228		
Bos ad præsepe	75		
Bos aduersus seipsum puluere			
monet	344		
Bos alienus subinde foras pro-			
spectat	155		

C

Adere in cursu	196
Cadmea uictoria	261
Cæcior Leberide	79
Cæca speculatio	79
Cæcus cæco dux	79
Cæci præscriptio	80
Cæca dies, & oculata dies	126
Cæcus & claudus non intra-	
bunt templum	332

I N D E X

Cæcus auribus	285	Canens uitæ palmum	496
Cæcum infomnium	518	Canere ad myrtum	258
Cænci hasta	58	Canere de Talamone	309
Cædimus, inq; uicem præbe-		Canes uenatici	116
mus crura sagittis	335	Canes timidi uehementius la-	
Calcar addere currenti	429	trant	222
Calabri hospitis xenia	109	Cane Tollenis cantilenā	203
Calamobos	89	Canina facundia	455
Calicum semiges	69	Caninum prandium	488
Calidam ueruti partem	345	Cani das paleas, asino ossa	24
Calidum mendacium	518	Canis	237
Calidum prandium comedi-		Canis ad cibum	274
sti	342	Canis circum intestina	448
Caliga Maximini	423	Canis digna sede	129
Caligare in sole	22	Canis in præsepi	148
Calculo mordere	117	Canis in uincula	260
Calculus reducere	370	Canis festinans, cæcos parit ca-	
Caluus comatus	147	tulos	77
Caluus cū sis, ne obuersa fron-		Canis mendico auxilians	192
te obuas ariet	142	Canis paues somnians	534
Calliæ defluunt pennæ	433	Canis peccatum	445
Callipedes	502	Canis podicem inspicere	384
Calliphanes	58	Canis reuersus ad uomitū	299
Καλλιπυγῶ	185	Canis sæuiens in lapidem	532
Callum ducere	338	Canis tanquam Delum nau-	
Caluum uellis	223	gans	461
Camelus desiderans cornua,		Canis uindictam	525
etiam aures perdidit	343	Canis uiuens è magdalia	110
Camelus saltat	24	Cantilenam eandē canis	498
Camelus uel scabiosa, complu-		Cantharo astutior	249
riū asinorū gestat onera	158	Cant herius in porta	156
Campana superbia	55	Cantherium in fossa	22. & 113
Canalicolæ	402	Capere ciuitatem	125
Cancer leporem capit	14	Capere crines	388
Cancros lepori comparas.	157	Capere prouinciam	125. 411
Cancrum ingredi doces	234	Capillis trahere	522
Candidus fenno	417	Capite gestare	47
Candidum linum lucri causa		Καπνὸς	332
ducis	450	Capra contra sese cornua	345
Canē excoriatā excoriare	24	Capra ad festum	508
		Capra	

PROVERBIORVM.

Capra gladium	342	Cautus enim metuit	352
Capra nondū peperit, hœdus autem ludit in tœtis	19	Cedendum multitudini	83
Capram cœlestē orientem cō- spexerunt	73	Cecidis & Buphonorum	107
Capram portare non possum, & imponitis bouem	212	Celerius elephanti pariunt	501
Caprarius in æstu	290	Celerius quam Butes	174
Capra Scyria	67	Celmis in ferro	161
Caprantes capti sumus	339	Censoria uirgula	302.453
Caput	11	Centauricè	522
Caput artis est, decere quod fa- cias	20	Centones	356
Caput scabere	135	Centro & spatio circumscri- pta	401
Caput sine lingua	495	Centrum plaustrī trabes	125
Caput uacuum cerebro	277	Cepas edere aut olfacere	310
Carbone notare	52	Cera tractabilior	350
Carcini poëmata	384	Ceram auribus obdis	64
Carica mufa	106	Cercopissare	219
Carica uictima	489	Cercopum cœtus	219
Caricum sepulchrum	434	Cercyræa scutica	356
Caricus hircus	109	Κεραβόη	61
Καρθαριῶντις	68	Cereri sacrificant	488
Carpathius leporem	345	Cerite cera dignus	427
Carpet citius aliquis quā imi- tabitur	387	Certamen non accipit excusa- tiones	144
Cassa glande	104	Certissima paupertas	404
Cascus cascā ducit	473	Cerrum prospicio	97
Cassioticus nodus	249	Ceruus canes trahit	21
Κατὰ χεῖρας ὕδωρ	399	Ceruinus uir	511
Catastrophe fabulæ	190	Cescon habitas	523
Catulæ dominas imitâtes	472	Cestreuſ ieiunat	172
Gauda blandiri	28	Cestum habent Venereſ	46
Gaudæ equinæ pilos paulatim uellere	500	Chalcenterus	513
Gauda tenes anguillam	229	Chalcidiffare	288
Gauda de uulpe testatur	95	Chamæleonte mutabilior	242
Gaue thoracem	143	Charadryon imitans	481
Gaunius amor	45	Charetis pollicitationes	332
Gaute loquacior	201	Charontis ianua	261
		Charybdis, barathrum	447
		Chœnici ne insideas	460
		Chimæra	240
		Chius ad Coum	474

I N D E X

Chius dominum emit	340	Citiùs usura currit, quàm He-	
Chius	81	raclitus	535
Chironium unlnus	348	Citra arationem citraq; semé-	
Chordæ uice	86	tem	87
Choræ Ionicæ	328	Citra puluerem	87
Χρήσαι καὶ κτήσεις	40	Citra uinum temulentia	202
Χρυσόχυτρολόγιον	379	Ciuitates ludimus	437
Χρησιολόγιον	29	Clauam extorquere Herculi-	
Cibum in metellam ne immit-		124	
tas	147	Claudiana tonitrua	88
Cicada cicadæ chara, formica		Claudi more tenere pilā	207
formicæ	471	Claudus optimè uiram agit	32
Cicada uocalior	201	Clamoflor lauro ardente	88
Cicadæ apem comparas	156	Claue findere ligna, & securi	
Cicadam ala corripuisti	345	fores aperire	24
Cicadis pleni	56	Clauum clauo pellere	475
Cicernus Bacchus	107	Clematis Aegyptia	423
Ciceris emptor	110	Cleocritus	289
Cilicij imperatores	193	Cleomenes cubile superat	404
Cilix haud faciliè uerum dicit		Κλετοράζην	289
516		Climacides	29
Cillicon bona	333	Clifthenem uideo	289
Cimmeriæ tenebræ	79	Κλιτήριον	119
Cinyræ opes	150	Cnips in loco	243
Cinelus	401	Cochleæ uita	486
Circeo poculo	373	Cochleare crescit	108
Circulum absoluerè	408	Cocta numerabimus exta	167
Circumtondere comam	216	Cœlum digito attingere	56
Cissamis Cous	527	Cœlum territat	56
Cithara incitat ad bellum	239	Cœna popularis	314
Citis quadrigis, Iouis quadri-		Cœnare me doce	505
gis	173	Cœno puram aquam turbans,	
Citiùs elephantem sub ala ce-		nunquam inuenies potù	343
les	212	Cœnum barbaricum	101
Citiùs in nauì cadens à ligno		Cognatio mouet inuidiā	295
exciderit	211	Colophonem addidit	407
Citiùs Telegoræ donarim	153	Colophonia ferocia	419
Citiùs quàm asparagi coquū-		Colophonium calciamentum	
tur	174	280	
Citiùs quàm formæ papauer	191	Colophoniù suffragium	407
		Colof	

PROVERBIA.

Colossi magnitudine	423	Contrahere supercilium	311.
Colubrum in sinu fouere	342	Contribulis factus, serua ordi-	
Columna familiae	85.131	nem	519
Columnas rumpere	90	Contra duo contraria pugna-	
Cominus atq; eminus	306	re difficile	83
Commune naufragium	267	Contra retiarum ferula	117
Communis Mercurius	317	Contra stimulum calcas	234
Commouere sacra	92	Contra torrentem niti	234
Copēdiaria res improbitas	221	Conuenerunt Attabas & Nu-	
Complura masculi canis cubi-		menius	473
lia	290	Contrahere uela	357
Complurium thriorum ego stre-		Conuiuia non conuiuia	499
pitum audiui	353	Copiae cornu	73.356
Compressis manibus	255	Cornea fibra	59
Concha dignus	98	Cor ne edito	309.484
Conchas legere	235.389	Cornicari	200
Conciliant homines mala	143	Cornicibus uiuacior	322
Concordia	93	Cornicum oculos confingere	
Concordia fulciuntur opes etiā		355	
exiguae	93	Cornix scorpionum	345
Concupiuit assam farinā	195	Cornutam bestiam peris	345
Congregare cū leonibus uul-		Coriaceum auxilium	67
pes	168	Corinthiari	288
Confringere tessaram	125	Corinthiis nō indignatur Iliū	
Connæ calculus	108	512	
Connuere	479	Corinthus & collibus surgit, &	
Conscientia mille testes	351	uallibus deprimitur	60
Confessus in ludo talario	30	Corpore effugere	144
Consiliis simul & facto ualens		Corpus sine pectore	283
443		Coronam quidē gestans, cæ-	
Consilium in melius commu-		terum siti perditus	310
tandum	370	Correctio dicti	114
Consultandum & consiliis pa-		Corrigentis quod dictum est	
rendum	64	ab alio	114
Contingit & malis uenatio	71	Corrumpit bonos mores col-	
Contemnentis diciturum	111	loquia praua	113
Contemnentis inimicum	110	Corrupta iudicia	365
Conto nauiga	473	Corui lusciniis honoratioris	
Contorquet piger funiculum		162	
232		Coruum delusit hiantem	194
		Coruus	

I N D E X

Coruus albus	302. 452	Cucurbita sanior	457
Coruus aquat	502	Cucurbitas lippis	78
Coruus serpentem	342	Cucurrit quispiam ne pluuia	
<i>Κορυβαυτιῶν</i>	279	madesceret, & in foucā præ-	
Coryceus auscultauit	117	focatus est	348
Corytheo deformior	186	Cui ista arrident meis ne gau-	
Cotem alis	231	deat	394
Cothonissare	314	Cui multum est piperis, etiam	
Cothurno uersatiliior	243	holeribus immiscet	435
Coturnissare	69	Cuiusmodi portento me inuol-	
Coturnix Herculem	424	uit fortuna	265
Crambe bis posita mors	498	Culicem colant	25
Crassa Minerua	51	Culicem elephanti cōferre	158
Crafsiore musa	51	Culleo dignus	252
Crater litium	81	Cum amico nō certandū æmu-	
Cræsi pecuniæ teruncium ad-		lacione	44
dere	25. & 157	Cum Care Carizas	475
Cræso, Crasso ditior	149	Cum cane simul & morā	295
Creta notare	52	Cum Coryco luctari	231
Cretiza cū Cretense	174. 516	Cum deo quisq; & gaudet, &	
Cretenses sacrum	197	flet	188
Cretensis mare	479	Cum diis non pugnandū	228
Cretensis cum Aegineta	474	Cum diis pugnare	231
Cretensis Cretensem	474	Cum exossis suum rodit pe-	
Crepitu probabis	97	dem	400
Cribrum aquam haurire	226	Cumani serò sapiunt	464
Cribrum diuinare	96	Cum hasta cum scuto	51
Crisonem Himeræum præcur-		Cumini sector	485
rere	177	Cum laruis luctari	232. 385
Crobili iugum	471	Cum Minerua manum quoq;	
Crocodili lachrymæ	482	moue	255
Crodophagus	486	Cum musis	395
Crotone salubrius	456	Cum Nibas coccyssauerit	380
Crotoniatarum postremus, re-		Cum paruula est, bona uideatur	
liquorum Græcorū primus		spina	273
est	158	Cum plurimū laborauerimus,	
Crudelis Bacchus	115	eodem in statu sumus	232
<i>Κρηνοχρησολήγαιον</i>	379	Cum principe non pugnan-	
Cubito emungere	110	dum	124
Cuculus	253	Cum puluisculo	447. 514
		Cum	

PROVERBIORUM.

Cum sacco adire	219	Dare uerba	215
Cum sarcinis enatare	465	Dares Entellum prouocas	341
Cum ramento	515	Date mihi peluim	498
Cuniculis oppugnare	275	Dat ueniam coruis, uexat cen-	
Cupidinum crumena porri fo-		sura columbas	306
lio uicta est	434	Dathus bonorum	72
Curare cuticulam	326	Daryli dies	71
Cura esse quod audis	27	Daulia cornix	200
Curetum os	319	Dautus sum non Oedipus	383
Cur non suspendis te?	428	Dea excogitauit	55
Currentem incitare	428	Dea impudentia	221
Currus bouem trahit	14	De alieno liberalis	317
Cursu lampada trado	411	De alieno ludis corio	37
Κυαλισημ	69	De asini prospectu	230
Κυαλισημ	273	De asini umbra	230
Κύκλω περιδνεμ	192	De caelo ad synagogam	506
Cyclobori uox	88	De calcaria in carboniam	371
Cyclopica uita	523	Decempes umbra	328
Cyclopi donum	366	Decernetur equa Thessalica	
Cyclopum more	522	131	
Cydi poenam debet	81	Decipienti semel	299
Cygnæ cantio	71	Decipula murem cepit	252
Cymbalum mundi	377	Decora teipsum	436
Cypariti fructus	517	De curru delapsus	35
Cyprio boui merendam	488	Dedecus publicum	427
Cyrbes malorum	264	Dedi malum & accepi	335
Cyrnia iactura	266	Deinde expergiscebar	516
Cyrnia terra	523	De facie nosse	95
Cythonymi dedecus	427	De fece haurire	106
Cythnicæ calamitates	266	De fera comedisti	28
Cyziceni stateres	355	De fructu arbore cognosco	95
D		De fumo ad flammam tende-	
DA lapidi uolam	222	re	337
Dædali opera	246	De fumo disceptare	225
Dædalium remigium	173	De grege illo est	469
Da mihi mutuū testimonium		De gustu cognosco	94
405		De gradu deicere	414
Danace	324	De possessione deicere	414
Danda uenia lapsō	458	De lana caprina	223
Dare manus	520	De lapide emptus	106
		De	

I N D E X

De possessione deiicere	414	Deus undecunq̄ iuuat, si mō	
De lautiis	313	dō propitiis	74
Delphicus gladius	50	Dextro Hercule, aut amico	
Delphinum cauda ligas	224	Hercule	151
Delphinum natare doces	224	Dextrum pedem in calceo, si-	
Delius natator	383	nistrum in pelui	249
De manu in manū 39.182.191		Diabolaes	101
Demissis auriculis	298	Διαβολαίσην	377
Demittere sese ad aliorū me-		Diagoras Melius	219
diocritatem	356	Dicas tria ex curia	259
Demulcere caput	28	Dicendo dicere discunt	62
De pulmone reuellere	57	Dictum ac factum	181
Dentata charta	387	Dies adimit ægritudinem	338
Dentem dente rodere	235	Dii laneos habent pedes	528
Dente Theonino rodi	386	Dii facientes adiuant	255
Deo fortunæq̄; cōmitto	169	Dii omnia possunt	165
Deorum cibus	313	Diis hominibusq̄; plaudenti-	
Deorum manus	425	bus	71
De pilo pendet	140	Dii tibi dent tuam mentē	220
De plauftro loqui	317	Difficilia quæ pulchra	124
De pulchro ligno uel stran-		Difficilis uir	61
gulare	167	Digna canis pabulo	129
De re dubia quæritur maiori		Digna cedro	130
obnoxius malo	481	Dignus Argiuo clypeo	130
Deserta causa	82	Dignus obelisco	129
Desertum obtueri	284	Dignus qui cum in tenebris	
Despuere malum	120	mices	130.182
De statu demigrare	241	Dignum patella operculū	472
Destitutus uentis, remos ad-		Dignum propter quod uadi-	
hibe	458	monium deseratur	130
De toga ad pallium	243.371	Dimidio uitæ nihil differunt	
De tuo capite aguntur comi-		felices ab infelicibus	585
ria	139	Dimidium plus toto	358
Deuotionis templum	165	Diomedea necessitas	273
Deus ex improviso apparens		Diomedis & Glauci permuta-	
425		tio	238
Deus ulciscetur	531	Diolygium malum	262
Deum esse	76	Dionis gry	112
Deum facere	76	Dionysius Corinthi	190
Deum sequere	584	Δις δ'ια κωσῶμ	128
			Dic

PROVERBIORUM.

Dilectum quàm philosophū au- dire maluit	120	proba	369
Dilectè saltare	15	Dorica iussa	364
Diu delibera	502	Dormientis rete trahit	88.191
Diu dissimulatum aperientis	482	Doryphorematis ritu	496
Dives aut iniquus est, aut ini- qui hæres	150	Dosones	518
Dives factus, iam desit gaude- re lentè	431	Drachmæ grando	435
Dives promissis	179	Doribus Dorice loqui fas est	477
Divitiæ non semper optimis contingunt	152	Duabus anchoris fultus	458
Divinum excipio sermonem	59 164	Duabus sedere sellis	243
Dodonæum æs	200	Dubia cœna	314
Docui te urinandi artem, & tu me vis demergere	348	Ductus per phratores canis	529
Domesticè notus	378	Dulce bellum inexpertis	214
Domesticus testis	182	Dulce & amarum	396
Domesticum malum	170	Dulce pomum quum abest cu- stos	533
Domesticum dissidium	138	Dulcis cubitus	125
Domesticum rhetæurum calū- niari	82	Dum clauum rectū teneā	304
Domi coniecturam facere	96	Dum genua uirent	121
Domi habet, domi nascitur	170	Duobus pariter euntibus	84
Domi leones	513	Duobus pedibus fugere	174
Domi manendum	155	Duodecim artium	244
Domi manere oportet belle fortunatum	155	Duos insequens lepores, neu- trum capit	196
Domi Milesia	508	Duos parietes de eadem fide- lia dealbare	243
Domi nobilis	377	Duplex cappa	218
Domum quum facis, ne relin- quas impolitam	409	Duplices uiros	243
Domus amica domus optima	155	Δύοις ἰππῶς	274
Domus optima	155	Durus alloquitur	60
Domus recta	359	Durus & implacabilis	61
Donū quodcumq; aliquis dat,		E	
		Eadem cera	471
		Eadem mensura	406
		Eadem oberrare chorda	299
		Eadem pensari trutina	304
		Eadem per eadem	458
		Eadem tibi & Pithia & De- lia	491

I N D E X

Eamus Athenas	120	Electro lucidior	416
Eandem tundere incudē	498	Elephantum ex musca facis	21
Ea tela textitur	12	Elephātus non capit murē	99
Ebur atramento candescere.	21	Elucet egregia uirtus	162
E canis podice	139	Embarus fum	282
E cantu dinoscitur auis	95	E Masilia uenisti	290
E circulo	103	Emendus cui imperes	320
Echino asperior	60	Emerere malo quā rogare	171
Echinus partum differt	344	Emori risu	454
ἐκκινίσααι	156	Empedoclis simulas	393
E clibano boues	327	Emunctæ naris	300
ἐκπυρδούσααι	156	E multis paleis parum fructus	
E Creta raptus	46	collegi	227
E culmo spicam conuicere	95	E nassa escam petere	141
Edax currus	449	Ἐπιπλοῦν	77
Edax triremis	492	Endymionis somnum dormis	
Ede nasturcium	276		484
Edentulus uescentium denti-		E næuo cognoscere	94
bus inuidet	296	Ἐπιπλάται	415
E dolio hauris	433	Eodem bibere poculo	335
E domo in domum	377	Eodem cubito	406
E duobus tria uidet	79	Eodē collirio mederi oībus	16
Effeminatorum etiam oratio		Eodem in ludo docti	475
effeminata	95	E Patroclis domo uenit	486
Effata senecta	324	Ἐπαύλια δῶρα	332
E fimbria de texto iudico.	94	Epeo timidior	509
Efficimus pro nostris opibus		E perforato poculo bibere	
mcenia	358		248
E flamma cibum petere	109	Ephemeris uita	525
Effugi malum, inueni bonum		Ἐπηςία literæ	216
71. 431		Epimenedeum corium	324
Ego de aliis loquor, tu respon-		Epiphyllides	517
des de cæpis	34	Epopa cum cygnis	14
Ego ex bono in bonum tra-		Epycithizare	319
ductus sum	432	Equi dentes inspicere donati	
Ego faciam omnia more Ni-			369
costrati	333	Equis albis præcedere	173
ἐγνώστis ἡμίγα	518	Equitadi peritus ne cætet	457
Eidem inhiātes testamēto	205	E quercubus ac faxis nati	396
Eiusdem musæ æmulus	476	Equi senecta	207
			Equum

PROVERBIORUM.

Equum habet Scianum	261	Et puero perspicuum est	416
Equus me portat, alit rex	462	E tardigradis asinis equus pro-	
Equis albis præcedere	158	diit	396
Erecti	64	E tribus malis unum	262
Erethrientium rho	456	E triuio	103
Ergini cani	464	Ετλωϊσας	334
Erynnis ex tragœdia	311	Et Scellii filiū abominor	394
Ερμαιονίχθας	122	Euenit malo malè	529
Ερωϊς νυμμοι	333	Euentus præter expectatio-	
Eternus cum Pacidiano	475	nem	425
E squilla nō nascitur rosa	397	E uestigio	174
Esto promus	131	Euitata charybdi, in scyllā in-	
Est Pylus ante Pylum	536	cidi	348
E sublimi me derideo	137	Eum ausulta cui quatuor sunt	
Esurienti ne occurras	295	aures	442
Esurienti uulpi somnus obre-		Eundem calcem omni pedi	
pet	480	inducere	474
E Tantalii horto fructus collig-		Euparyphus ex comœdia	53
gis	236	Euripus homo	242
Et fama fuit & erat	318	Eurybatizare	218
E terra spectare naufragium		Eurycles	346
459		Excretiones serere	314
Et operam & retiam perdere		Ex eodem ore calidum & fri-	
226		gidum efflare	249
Etiam Betylum deuorares	173	Exercitatio potest omnia	63
Etiam si Cato dicat	127	Ex fronte perspicere	95
Eriam capillus unus	48	Ex harena funiculum nectis	
Etiam corchorus inter hole-		213	
ra	104	Ex inanibus paleis	233
Etiam dormiens somniat	534	Ex Iouis tabulis testis	179
Etiam in deorum cœtu	387	Exiguum oboli pretium	103
Etiam quercus bacchatur	69	Ex ouo prodiit	185
Etiam si lupi meminisses	452	Exordiri telam	12
Et me mater	422	Expedit plura habere cogno-	
Et meum telum cuspidem ha-		mina	247
bet acuminatam	353	Ex se fixit uelut araneus	
Et nati natorum	355	249	
Et post malam segetem seren-		Ex stipula cognoscere	95
dum est	170	Ex syngrapha agere	453
Et prædam & præmium	515	Extis pluit	73

N

Extra

I N D E X

Extra calcem	9	re	22
Extra fumum & undam	459	Ex ore lupi	144
Extrema extremorum mala	252	Ἐξ ὀρχύθου	36
Extrema linea	439	Ex phelleo uenire	486
Extremis digitis attingere	255	Expecta anus	503
Ex tripode	179	Expecta bos aliquando her-	
Extritum ingenium	112	bam	503
Ex umbra in solem	257	Expertes inuidentiæ musarum	
Ex uno omnia spectata	96	fores	297
Exurere mare	235	Ex sinu illius	40
Ex academia uenis	56	Ex tua officina	398
Exacta uia, uiaticum quære-		Extra publicam uiam ne de-	
re	22	flectas	83
Ex amphiteto bibisti	330	Extra cantionem	149
Ex cohorte prætoris	29	Extra chorum saltare	34
Ex habitu bonum uirum præ-		Extra lutū pedem habes	462
se fert	95	Extra oleas fertur	34. & 148
Ex libro gubernatores	382	Extra organum	149
Exigit à statuis farinam	446	Extra periculum ferox	462
Ex conspectu nascitur amor	46	Extra quærere sese	482
Excubias agere in Naupacto	49.267	Extra telorum iactum	462
Ex diametro opposita, diame-		Extremum occupet scabies	520
tro distant	147	Ex uno multa facere	56
Ex æquo partire	305	F	
Exigua res est ipsa iusticia	303	Faba nummus	366
Exiguum malum, ingens bo-		Fabarum arrosor	445
num	397	Faber compedes quas fecit,	
Exiguum oboli pretium	103	ipse gestet	344
Exiunere è manu manubrium	388	Faber cum sis	21
Ex ipso boue lora sumere	340	Facere fucum	216
Exitii nulla ratio	505	Faciem, os perfricare	221
Ex minimis initiis maxima	397	Facies tua computat annos	323
Ex natali emortualem, face-		Facile cum ualemus, recta con-	
		silia ægrotis damus	37
		Faciunt & sphaceli immuni-	
		tatem	424
		Facta iuuenum, consilia medi-	
		ocrium, uota senum	32
		Factum stultus agnoscit	465
		Factum transactum	137
		F alla	

PROVERBIORVM.

Fallacia alia aliam tendit	337	Feruet olla, uiuit amicitia	399
Falces postulabam	34	Festina lentè	179.500
Falsum probum	30	Festo die si quid prodegeris	
Fames & mora bilem in nasum conciunt	172	Festucã ex oculo alterius deii- cere	421
Fames magistra	401	Festum multas habens	392
Fames meliã	402	Ficulnus	107
Famis campus	403	Ficulnus gladius	107
Farcire centones	203	Ficulnum auxilium	67
Fastuosus Maximus	57	Ficum cupit	28
Fatale uitæ tempus exactũ	325	Ficum Mercurio	107
Fatum immutabile	373	Ficus auibus gratæ	327
Fatis adactus	373	Ficus ficus, lignonem lignonem uocat	325
Fatis imputandum	373	Ficus post pisces	473
Faro Metelli	205	Ficus diuidere	485
Fecè bibit qui uinũ bibit	348	Fictilis homo	525
Feles Tartesia	284.446	Fiducia pecunias amisi	126
Felicitibus sunt & trimestres li- beri	153	Fidus amicus	43
Felicitas à Deo	76	Figulus figulo inuidet	296
Felicitas multos habet amicos	44	Filius degenerans	119
Felicitium multi cognati	44	Filũ cõtionis tunc erat	142
Feli crocoton	147.293	Filum neuisti & acu opus est	410
Felix Corinthus, at ego sum		Finem uitæ specta	410
Teneates	31	Fixis oculis intueri	134
Felix qui nihil debet	536	Flagitorum turpis exitus	532
Fenestram aperire	388	Flãma fumo est proxima	140
Feras non culpes quod uitari non potest	374	Flere ad nouercã tumulũ	478
Feri puer	240	Flet uictor, uictus interit	519
Ferire frontem	361	Flocci non facio	100
Ferre iugum	220	Flos cinis	190
Ferro diuidere	522	Floribus austrum	346
Ferreus, aheneus	59	Fluctus mutus	298
Ferrum acuitur ferro	405	Fluuius non semper fert secu- res	196
Ferrum & flamma	354	Fluuius quæ procul absunt, ir- rigat	13
Ferrum natare doces	229	Focus luculetus in ædibus	134
Fertior seges est in alieno agro	297		

I N D E X

Fœdum est & mansisse diu,	197	lesii	198
uacuumque redisse	197	Fuga tutior	139
Fœmina nihil pestilentius	182	Fuge procul à uiro maiore	139
Fœnum esse	278	Fungus	278
Fœnum habet in cornu	419	Fulgur ex pelui	112
Folio ficulno tenes anguillam		Fuinus Troës	199
251		Fuit & Mandroni ficulna na-	
Folium Sibyllæ	179	uis	432
Fontes ipsi sitient	211	Fumantem nasum urfi ne ten-	
Fontibus apros	346	taucris	533
Foras Cares, non amplius an-		Funiculum fugiunt miniatum	
thisteria	292	351	
Fores aperire	12	Fumi umbra	112
Fores habet tritas ut pastorum		Fumosæ imagines	377
casæ	206	Fumos uendere	516
Formica camelus	162	Fumum fugiens, in ignem in-	
Fors domina campi	189	cidi	348
Fortes fortuna adiuuat	64	Funem abrumpere nimium tē-	
Fortis in alium fortiorem in-		dendo	359
cidit	532	Funem reducere	370
Fortuna æstuaria	189	Funiculum ad lapidem	137
Fortunator Strobilis Carcini		Funditūs, radicitūs	294
261		Furari littoris harenas	20
Fortuna reddite insolentes	420	Furem fur cognoscit, & lupum	
Fractis auribus	428	lupus	471
Frater uiro adsit	84	Fures clamorem	351
Fratrum inter se iræ sunt acer-		G	
bissimæ	394	G Allos quid execas?	20
Ericantem refrica	405	G allorum incusare uen-	
Frigidā aquā suffundere	240	ttem	433
Frons occipitio prior	136	Gallus insilit	511
Fronte exporrigere, frontem		Gallus in suo sterquilinio mul-	
contrahere	310	rum potest	51
Fruſto panis	100	Gangamon	413
Fruſtra canis	234	Gargara bonorum	73
Fruſtra currit	234	Gaudium dolori iunctum	47
Fruſtra habet, qui nō utitur	13	Gamma betam persequitur	138
Fruſtra Herculi	81	Generosior Codro	376
Fruſtratus conatus	92	Generosioris arboris statim	
Fuere quondam strenui Mi-		planta cum fructu est	397
		Gene	

PROVERBIORVM.

Generosior Sparta	376	H	
Generosus ex crumena	105	H Abet	527
Genius malus	262	H Abet & musca splenem	
Genuino mordere	387	529	
Genu fura propius	436	Hac non egreditur uerbū	382
Gigantum arrogantia	58	Hac potior	162
Glossogastores	29	Hæret in uado	413
Gloriosum & apud posteros		Hæsitantia cætoris tussis	479
426		Halcedonia sunt apud forum	
Gloria futuri	426	462	
Gladiator in harena cõsiliū		Hamaxia	54
capit	467	Hanc technam in teipsum stru	
Gladiatorio animo	418	xilti	340
Gladium acutum auertas	143	Harena cedere	520
Gladium dedisti quo se occi-		Harenæ mandas femina	225
deret	388	Harenam metiris	225
Glauci ars	355	Hasta caduicum	50
Glaucus alter	434	Hastam abiicere	520
Glaucus comesa herba, habi-		Haud annuntians bellum	381
tat in mari	131	Haud canit paternas cantio-	
Glaucus potō melle resurrexit		nes	119
425		Haud contra ostium	34
Gleba aruum	25	Haud impunè uindemiam fa-	
Gnomon & regula	300	cies	82
Γοργὸν βδέσσει	134.514	Haud perficiet	411
Gorgonem Perseus adgredi-		Haud quaquam difficile Athe-	
tur	164	nientem Athenis laudare	27
Graculus inter musas	46	Haud unquam arcet ostiū	206
Græca fide	412	Hecala pauperior	401
Græco more bibere	328	Hecatæ cœna	193
Grata breuitas	77	Hedera post anthisteria	466
Grata nouitas	379	Herbam dare	520
Graviora Sambyco patitur		Herculana scabies	274
265		Herculana balnea	313
Grues lapidè deglutientes	136	Herculani lecti	329
Γρυζειν	512	Herculanus morbus	274
Guttam aspergere	366	Herculanus nodus	521
Gutta uini	25	Herculei labores	235
Gyrgathum spiras	237	Hercules & simia	162
Gygis anulus	70	Hercules hospitatur	503

I N D E X

Herculis cothurnos aptare infanti	13	Hoc municeps aut uicinus nuntiauit	80.
Herculis quæstus	152	Hoc nouerã priusquã Theognis natus est	105
Heri & nudius tertius	380	Hodie nihil succedit	259
Helenæ cibi	312	Hodie nullus, cras maximus	432
Hermionis uice	460	Holerũ appositiones	25.103
Hermodii cantilena	308	Homines frugi omnia rectè faciunt	303
Herniosi in campum	507	Homini diligenti semper aliquid superest	135
Herniosus usq; ad gulam	286	Homo bombylius	57
Heroum filii noxæ	119	Homo bulla	524
Hesiodi senectæ	322	Homo homini deus	424
Hesperidum mala	332	Homo homini lupus	127
Heterognathus es	327	Homo semper cõtradicēs	201
Heteromolia causa	82	Homo Thales	441
Hiberæ næniæ	517	Homo trioboli	103
Hic bonorum uirorum morbus est	427	Homo tresis	98
Hic funis nihil attraxit	196.231	Horna mæsis	72
Hinc illæ lachrymæ	252.398	Hospes indigenam	522
Hic Rhodus, hic saltus	58	Hostimentum est opus pro pecunia	406
Hic telam texuit, ille deduxit	410	Hostis domesticus	342
Hinc belli initium	397	Hostis non hostis	271
Hinnulus leonem	160	Hostium munera non munerata	127.366
Hipparchi murus	492	Huius non facio	103
Hippolytum imitabor	443	Humi hauris	236
Hipparchiorum tabula	527	Hydræ secas	231.336
Hipponacteu præconiũ	387	Hydrus in dolio	252
Hirundines sub eodem tecto ne habeas	270	Hylam inclamans	231
Hirundinum musea	200	Hyperberetæa	504
Hirundo totos scænos antebibit	159	Hyperuertigo	498
His Medus non insidiabitur	459	Hypsea cæciõr	78
Hoc age	64	Hystricis seta	388
Hoc calceamentum consuit Histiaus, Aristagoras induit	245		
Hoc iam & uates sciunt	378		

I

Iactare iugum 30
Iactatiõ comēs inuidia 297
Iale

PROVERBIORVM.

Ialemo frigidior	258	bustus miles	443
Iam ubi	334	Impossibilia captas	212
Ibyci equus	22	Improbitas mūticæ	67
Ibyci grues	528	Improbi consilium in extre-	
Idem Accii quod Titii	477	mum incidit malum	528
Iecit Achilles duas tesseræ &		In absurdè locutum	118
quatuor	71	In acie nauiculæ	141
Ignarium dare	240.350	In aræ meo est	43
Ignavis semper feriæ	208	In aëre piscari	21
Ignauu uertitur color	510	In agro sarculario capras	149
Igni ferroq; minari	354	In alieno choro pedem pone-	
Ignem dissecare	225	re	36
Ignem gladio ne fodito	307	In alieno foro litigare	210
Ignem igni ne addas	335	In alio mundo	210
Ignem palma	175	In angulo	322
Ignis ad torrem	430	Inani spe flagrat	196
Ignis, mare, mulier, tria mala		Inanis conatus	237
182		Inaniter aquã consumis	232
Ignis nõ extinguitur igni	336	Inaniũ inania consilia	476
Iisdem è literis comœdia ac		In apes induxisti	259
tragœdia componitur	50	In Aphannis	381
Iisdem uescentes cepis	476	In antro Trophonii uaticina-	
Ilias malorum	263	tus est	308
Ilicò hyems erit	337	In antrum haud legitimũ sti-	
Iliensis tragœdos cõduxit	339	mulum impingis	523
Illò respiciens, sed hũc remitte		In aqua hæret	413
bona	480	In aquã sementẽ iacis	226
Illotis manibus	505	In aqua scribis	225
Illotis pedibus ingredi	505	In area latitas	252
Imperitus subligaculo indu-		In armis accessit	421
tus omnibus id ostêtat	57	In aurem dicere	391
I modò uenare leporem, nunc		In beatam	260
Ityum tenes	432	In beato omnia beata	492
Immolare boues	414	In caducum parietem incli-	
Imis ceris eradere	383	nare	197
Imi subsellii	106	In canis podicẽ inspicere	79
Imitabor Nepam	370	In caput præcipitari	524
Impete peritum artis	217	Incaprificatus es	85
Iminunem uenire	487	In capras syluestres	120
Imperator bonus, & idem ro-		In Care periculum	168

I N D E X

Incidit in foueã quã fecit	339	Inexorabilis	19
Incita equũ iuxta nyssam	34	Inexorabilis & durus	62
In clamoros	89	Inexplebile dolium	450
In cœlo esse	76	Inexploratus homo	218
In cœlum expuis	341	In fermento iacere	297
In cœlum iacularis	232	Infixo aculeo fugere	386
In crastinum seria	291	Inflare buccas	311
Incudi reddere	134	Inflige plagam ab aratro	187
In culmo arare	362	Influit quod exhauritur	236
Incus maxima non metuit stre pitum	99	In folle offerre	379
In dextram aurem	461	In foribus adesse	174
In diem conspirare	93	In foribus urceum	107
In diem uiuere	461	In formidolosum	111
Indignus qui illi matellã por- rigat	111.151	In frigidum furnum panes im- mittere	229
In discrimine apparet qui uir 66		In fugitium	512
Indoctor Philonide	109	Ingens discrimen	144
In dolio figularem artem di- scere	168	Ingens interuallum	129
Induitis me leonis exuiuium 148		Ingens telum necessitas	374
Indulgere genio	326	Ingens rerum multitudo	73
Indus elephanrus non curat cu- licem	108	Ingratitudo uulgi	269
Industriã adiuuat Deus	256	Ingredi Ionium	56
In eadem es nauis	140	In harena ædificas	226
In eadem ansas uenisti	252	In harenam descendere	168
In eburna uagina plumbeus gladius	148	In herba esse	239
Inelegantior Libetriis	207	In herba luxuries	16
In eodem hæsitas luto	232	In herbis	491
In eo ipso stas lapide, in quo præco prædicat	122	In hoc calceamẽto pedem ha- bet	272
Inertium chorus	109	In holmo cubabo	441
Inescare homines	275	In idem conspirare	93
Inest & fornicæ & serpho bi- lis	530	Inimicus & inuidus uicinorum oculus	296
Ineuitabile fatum	373	Iniquum petendum, ut æquum feras	360
		Initio confidens, in factio timi- dus	511
		Initium belli	397
		Iniuria soluit amorem	45
		In lapidicinas	260
			111

PROVERBIORVM.

In laqueo lupus	252	re	260
In laqueum inducere	216	In Pythij templo cacare	138
In leporinis	314	In quadrum redigere	133
In lente unguentum	148.291	In quinq; iudicum genibus situm est	299
In limine offendere	156	In re mala, animo si bono utare, adiuuat	30
In lipfydrio pugnas	188	Infana laurus adest	455
In magnis & uoluisse fat est	92	Infania non eadē omnibus	221
In mari a quam quæris	20	Insanire cū insanientibus	385
In matellam immeiere	473	In saxis feminas	226
In me hæc cudetur faba	531	Inscitia confidentiã parit	505
In morbo consumat	395	In se descendere	357
In nauibus educatus	280	In senem libidinosum	293
In neruum ire	141	In senem ne quod collocaris beneficium	271
In nocte consilium	134	In simpulo	391
Innocuus alium aspiciam meū habentem malum	38	In sinu gaudere	493
In numerato habere	430	In sinu manum habere	489
In occipitio oculos gerit	114	In sola sparta expedit senesce re	314
In omnia potentes	422	In sperabilem uitam agis	426
In omni fabula & Dædali excratio	166	In syluam ligna ferre	232
In orci culum incidas	261	Intempestiua beneuolētia, nihil à similitate differt	42.291
In ore atq; oculis	378	In tēpore cauenda pœna mali	352
In ostio formosus	27	In tenebris saltare	391
In pace leones	294	Inter cæcos regnat strabus	163
In parte uel ignem prædetur aliquis	238	Inter cæsa & porrecta	503
In pedes retrocedit	512	In tergoire bouis desedit	530
In periculoso negotio non est dormitandum	144	Inter indoctos etiam corydus sonat	104
In planiciem equum	429	Inter lapides pugnabāt, nec lapidem tollere poterant	236
In portu nauigare	459	Inter malleum & incudē	141
In portu impingere	156	Inter manum & mentum	189
Improbitas mulcæ	67	Inter os & offam	239
In pulicis morsu Deum inuocat	510	Inter pueros senex	48
In puteo constrictus	113.413	Inter sacrum & saxum	140
In puteo cum canibus pugna-			

I N D E X

In terra pauperem	460	In uino ueritas	319
Intersecta musica	202	Inuitis canibus uenari	234
Interuallo perit fames, & opti mè perditur	504	In utrumuis dormire oculum	462
In toga saltantis personā in- ducere	24	Inuulnerabilis ut Carneus	520
Intra labia risit	453	Iocandum ut seria agas	22
In tranquillo est	458	Ioca seriaq;	395
In transcursu	255	Ionicè	328
In transfennam inducere	275	Iopæan	29
Intra septimam	175	Iouem lapidem iurare	180
Intra tuam pelliculam te con- tine	357	Iouis cerebrum	312
Intra tuas præsepes	461	Iouis Corinthus	497
In triuio sum	50	Iouis germen	377
In tua ipsius harena	210	Iouis lac	312
In tuo luco & fano est situm	461	Iouis sandalium	56
		Iouis suffragium	180
		Iouis tergus	508
		Ἰππομανῆμ	289
In tuo regno	461	Ipsa dies quãdoq; parens quã- doq; nouerca est	188
Intus canere	435	Ipsa olera olla legit	346.473
Intus & in cute	378	Ipsa senectus morbus p se	274
In tuum ipsius caput	395	Ipsè dixit	57
In tuum ipsius malum lunam deducis	341	Ipsè semet canit	29
In tuum ipsius sinū inspue	357	Ipsè sibi mali fontem reperit	344
In uado	458		346
In uia ne feces ligna	484	Ipsè sibi perniciem accersuit	346
Inuita Minerua	114	Ipsi curandum	26
Inuitos boues plaustro indu- cere	234	Ipsis & Chiis	40
Inuitus Iupiter nouit	529	Ipsis placet	421
In ultimas terras	166	Ipsi testudines edite qui cepi- stis	347
In numerato habere	430	Ipsò cratere	348
Inus dolores	266	Ipsò horreo	316.434
Inutilior blace	112	Ipsum ostii limen tetigisti	26
In utramuis aurè dormire	462	Ira omnium tardissimè sene- scit	394
In uenatu perit	339	Iracundior adria	298
In uentrem insilire	486	Ire per extremum funem	124
Inueni, non quod in faba pue- ri	72		Iro;

PROVERBIORVM.

Iro, Codro pauperior	408		
Irisibilis lapis	308	L	Abore laboriosus 262
Irritare crabrones	345.307	L	Laborem serere 230
Issa	261	Labrax	Milesius 451
Isthmum perfundere	225	Labyrinthus	414
Ita fugias ne præter casam	358	Lachryma nihil citius arefcit	
Ἦ τὰμ ἢ Ἐν τὰμ	187	242	
Iterum atq; iterū apud Pythū		Lacinia tenere	253
uia	457	Lac gallinaceum	73.452
Iterum tranquillitatem uideo		Laconicæ lunæ	501
497		Laconismus	77
Iterum eundem ad lapidē of-		Lacunanū explere	446
fendere	299	Λακκώπαστοι	153
Ithorus	135	Lanam in officinā fullonis	18
Itidem & Acheronti	506	Lapidem decoquis	230
Iubentis apertè loqui	317	Lapides flere	311
Iucunda malorum præterito-		Lapidi loqueris	229
rum memoria	351	Lapsana uiuere	487
Iucunda rerū uicissitudo	360	Laqueus auxiliari uidetur	337
Iucundi acti labores	350	Laqueus laqueum cepit	252
Iucundissima nauigatio iuxta		Largitio non habet fundū	433
terram, ambulatio iuxta ma-		Lari sacrificant	489
re	359	Larus hians	279.451
Iugulare mortuos	18	Larus in paludibus	317
Iugum idem trahere	471	Larus parturit	195
Iungere uulpes	17	Laryngizein	89
Iupiter aquilam delegit	131	Latè uiuens	210
Iupiter orbis	17	Laterem lauas	230
Iusticiæ oculus	303	Latum unguem, & similes hy-	
Iusticia in se uirtutem comple-		perb.	62
ctitur omnem	303	Laudat ut pueri pauonē	449
Iusticia iustior	303	Lauerniones	448
Iuuenari	302	Laureolam in mustaceis quæ-	
Iuuenta uiribus pollet	302	rere	55
Iuxta cubitum profect	431	Lauares Peliam	426
Iuxta cum ignarissimis	209	Laureum baculum gesto	74
Iuxta fluuiū puteum fodit	19	Lecytho pinguior	279
Iuxta melani	133	Lecythum habet in malis	199
Iuxta nauem	368	Legatus nō cæditur neq; uio-	
Iynge trahor	47	latur	179.465
			Lemnia

I N D E X

Lemnia manu	115.267	Liberæ capræ ab aratro	208
Lemnium malum	263	Liberi poëtæ & pictores	321
Lens Deus	497	Liber non est, qui non aliq.	
Lenticulam angulo tenes	213	nihil agit	389
Lentiscum mandere	290	Libero lecto nihil iucundius	320
Leonem ex unguibus æstimare	94	Liberorū amantior quàm Gello	45
Leonem larua territas	223	Libyca fera	248
Leonem radere	346	Lignum tortum haud unquā rectum	268
Leonem stimulas	346	Limam addere	118
Leonem videre, hostium tela portendit	97	Limen senectæ	325
Leonina societas	521	Λιμὸς ὀφθαλμοῦ	403
Leonis catulum ne alas	521	Lindii sacrum	455
Leonis exuviū sup crocotō	22	Lingua amicus	44
Leo cordula uinctus	468	Lingua bellare	511
Leonis uestigia quæris	511	Lingua iuravit	245
Leporem non edit	184	Lingua lapsa uerum dicit	320
Lepori esurienti etiam placentæ fici	375	Lingua non redarguta	221
Leporis uita	462	Lingua quod uadis?	203
Lepos Atticus, eloquentia Attica	171	Lingua seorsum inciditur	204
Lepus pro canibus	144	Linum lino nectis	230.499
Lepus dormiens	482	Lippo oculo similis	361
Lepus apparens, infortunatum facit iter	267	Lis litem ferit	336
Lerii mali	216	Litem incipere	455
Lerna malorum	263	Litem mouebit, si uel canem asinus momorderit	455
Lesbia regula	302	Litem parit lis, noxa item noxam parit	337
Lesbiari	287	Littore loquacior	201
Lesbiis digna	287	Littori loqueris	224
Lesbias Prylis	441	Lityersam cantionem canis	309
Letale mulsium	28	Locrensis bos	105
Λευκιστάσις	512	Locrense pactum	244
Leuissima res oratio	203	Lolio uictitant	78
Lex & regio	384	Longæ regum manus	527
Lex in manibus	521	Longè lateq;	127
Libera Corcyra, caca ubi liber		Longum proœmium audiendi	

PROVERBIORVM.

Æcupido	497	Lydi mali, post hos Aegyptii	
Longum ualere iusfit	371	216	
Loquax talpa	276	Lydio more	288
Loripedem rectus derideat	122	Lydius currus	164
Lotum gustauit	214	Lydius lapis	300
Lucernā accendere possis	297	Lydorum carycæ	314
Lucernā adhibes in meridie	24	Lydum in planiciem prouoc-	
Lucerna pinguior	279	cas	429
Lucinæ decit cantio	214	Lydus cauponatur	287
Lucri bonus odor est ex re		Lydus in meridie	287
qualibet	447	Lydus ostium claudit	127
Lucrum pudori præstat	447	Lysistrates alter	152
Lunæ radiis nō maturefcit bo-		Lysistrati diuitias agit	149
trus	67.410	M	
Lunam detrahere	341	M Achinas post bellū ad-	
Lumen soli mutuas	13	ferre	501
Lupi alas queris	21	Macilenta manu pinguem pe-	
Lupi decas	219	dem	406
Lupi illum priores uiderunt		Macilentior Leotrophide	486
364		Macitata hostia lenior	349
Lupinum potum	176	Madusa	68
Lupo agnum eripere postulat		Maturè fias senex	323
214		Maturior moro	430
Lup⁹ ante clamorē festinat	351	Mæsonica dicteria	334
Lupus aquilam fugit	351	Magadari	412
Lupus circum puteum chorū		Magis gaudet eo, qui senectā	
agit.	195	exiit	311
Lupus est in fabula	492	Magis impius Hippomene	220
Lupus hiat	195	Magis ipse Phryx	29
Lupus pilum mutat non men-		Magis mutus quàm piscis	494
tem	268	Magis sibi placet quàm Pelcus	
Luscinæ nugis insidentes	200	in Machæra	58
Luto lutulentior	486	Magistratum gerens, audi &	
Lutum luto purgare	336	iustè & iniustè	27
Lutum nisi tundatur nō fit ur-		Magistratus uirū indicat	167
ceus	256	Magis uariū quàm hydra	247
Lutum sanguine maceratū	115	Magna ciuitas, magna solitu-	
Lux affulfit	74	do	355
Lychnobii	376	Magnetum mala	263
Lynceo perspicacior	415	Magnorum fluuiorum nauiga-	
		biles	

I N D E X

biles fontes	398	Malum Hercules	106
Magnum os anni	152	Malus choraules bonus sym-	
Magnus uersator in re pusilla	246	phoniacus	205
Mala attrahens ad se, ut cæcias nubes	341	Malus cum malo colliquefcit uoluptate	470
Mala malis eueniunt	529	Malum malo medicari	336
Mala perditio	532	Malus ianitor	253
Mala senium accelerant	464	Mandare laqueum	104
Mala ultro adiunt	262	Mandrabuli more res succedit	119
Maleam legens, quæ domi sunt obliuiscere	144	Manduces	173
Malè coniugati	183	Manica	161
Malè parta malè dilabuntur	532	Manci pera	518
Mali bibunt improbitatis fecem	526	Manibus pedibusq;	90
Mali commatis	217	Maniuoro uinculo	362
Mali corui malum ouum	398	Manliana imperia	114
Mali principii malus finis	166	Mansum ex ore	45
Mali thripes, mali ipes	475	Manum ad os apponere	494
Malis mala accedunt	263	Manu fingere	256
Malis ferire	364	Manu longa & manu breui tradere	182
Malis ter mala	532	Manum admouèti fortuna est imploranda	256
Malo accepto stult ⁹ sapit	465	Manum admouere	256.436
Malo asino uehitur	265	Manum de tabula	352
Malo nodo malus quærendus cuneus	476	Manū ferulæ subduximus	301
Malorum assuetudo	338	Manū habere sub pallio	312
Malorum obliuio	382	Manum non uerterim	100
Malorum panegyris	264	Manu serendum non thylaco	358.500
Malorum thesaurus	264	Manus manum fricat	405
Malum benè conditum ne moueris	347	Manus pretium	257
Malum consilium	343	Mazam pinfuit à me piftam	90
Malum est bonum	294	Maras	303
Malum lucrum, æquale dispendio	274	Margites	277
Malum munus	367	Mare aureum	331
Malum uas non frangitur	192	Mare cælo miscero	92
		Mare exhauris	235
		Mare malorum	264
		Marc	

PROVERBIORUM.

Mare prius uitem tulerit	211	Melitæa catella	251
Mare proluit omnium mortali- um mala	220	Melitæus catulus	251
Mari aquam addere	237	Melle litus gladius	480
Mari è fossa aquam	23	Melle teipsum perungis	286
Marinam auditionem fluuiali abluit sermone	32	Mellis medulla	313
Maritimi mores	245	Meliùs nobis est quàm heri	432
Maritimus quum sis, ne uclis fieri terrestris	372	Μελωνικῆμ	503
Mars communis	239	Memorem monet, doctum do- cet	234
Mars haud concutit sua ipsius arma	476	Me mortuo terra misceatur in cendio	35
Mars rex	522	Mendax atraphraxis	420
Martem tueri	312	Médici pera nõ impletur	446
Martis pullus	65	Mendico ne parentes quidem amici sunt	404
Maschalam tollere	330	Mendicorũ loculi semper ina- nes	447
Masculum	186	Mense Maio nubunt malè	292
Matiolæchus	61	Mens est in tergoribus	483
Matrè sequimini porci	328	Mens uidet, mens audit	417
Matris ut capra dicitur	376	Mens peregrina	63
Ματρίνα?εμ	313	Mens nõ est in centauris	277
Matura satio sæpè decipit, se- ra semper mala est	175	Mentham belli tempore neq; serito neque edito	292
Mature fies senex	323	Mentiuntur multa cãtores	516
Matura uirgo	328	Meos corymbos necto	34
Maturior moro	430	Mercator est	437
Mea est pila	520	Mercator nauiga atque expo- ne	431
Medium ostendere digitũ	104	Mercenarium præconium	27
Medius teneris	251	Mercuriale	425
Medullitũs, oculitũs	45	Mercurio dextro	395
Megareses neq; tertii neque quarti	109	Mercurius infans	14
Megaresium lachrymæ	478	Mercurius superuenit	492
Megaricæ sphinges	447	Merx ultronea putet	108
Megaricũ machinamètũ	247	Metus infamiæ	352
Meis auspiciis	86	Messena seruilior	282
Melanione castior	443	Messe tenus propria uiue	359
Meliacum remigium	202	Methylocottabi	329
Meliores nancisci aues	432	Metiri digitis	135
		Metum	

I N D E X

Metum inanem metuisti	222	Mœnia Semiramidis	461
Midas auriculas asini	278	Molestum, apud stultos loqui sapientem	293
Midas in tesserais consultor optimus	75	Molestus interpellator uenter	172
Mihi curæ erit negotium	136	Molli brachio	255
Mihi ipsi balneum ministrabo	437	Momo satisfacere	52
Mihi ista curæ futura sunt	136	Monogramini	186
Mihi istic nec feritur nec metitur	35	Monophagi	487
Militauit cum Erasimade	267	Mons cum monte non miscetur	476
Milium terebrare	229	Monstrari digito	164
Milium torno sculperere, ibidè		Monstrum alere	391
Mineræ selem	160	Montes frumenti	331
Mineræ suffragium	181	Mopso Nisa datur	425
Minimo prouocare	104	Morbum morbo addere	336
Minore finire pomœrio	77	Mordere frenum	298
Minus de istis laboro, quàm de ranis palustribus	108	Mordicus tenere	417
Minus habet mentis, quàm dithyramborum postea	282	More Carico	19
Minutula pluuia imbrem parit	62	Mores amici noueris, non oderis	38
Minxit in patrios cineres	267	Mores hominum regioni respondet	476
Mira de lente	33.294	Moriendum priusquam &c.	254
Miseram messem metere	532	Mors omnibus cõmunis	374
Miserior monachis	265	Mors optima rapit, deterrima relinquit	323
Miscebis sacra prophanis	92	Morsus aspidis	388
Miserrimum fame mori	172	Mortem tueri	514
Mithragyrtes, non daduchus	101	Mortis campus	524
Mitior columba	350	Mortui non mordent	385
Mitte in aquam	250	Mortuis non conuiciandum	385
Mittere sanguinem	280	Mortuo leoni & lepores insultant	459
Moderator negotii	443	Mortuo uerba facis	224
Modio demetiar	332	Mortuos uidens	97
Modis omnibus incitat	240	Mortuum flagellas	224
Modò palliatus modò togatus	241	Mortuus per somnum, uacabis	
Mœnia ferrea non terrea	187		

PROVERBIORVM.

bis curis	98	Multi discipuli præstantiores	
Mortuum unguento perungis		magistris	161
18		Multi Mannii Ariciæ	377
Mortuus iacet pedens	482	Multi quibus boues stimulent,	
Moschus canens Bœoticū	202	pauci aratores	478
Mouebo talum à sacra linea		Multis iæctibus deicitur quercus	63
170		Multi bonique	378
Mouere Camarinam	347	Multis parasangis præcurrere	158
Mox sciemus melius uate	166	Multi te oderint, si teipsum laudas	422
Mulgere hircum	17	Multi thyrsigeri, pauci Bacchi	478
Mulier inperator, & mulier miles	510	Multitudo imperatorum Cariam perdidit	153
Mulieres ornat silentium	493	Multorum festorū Iouis glandes comedit	441
Mulieri ne credas, ne mortuæ quidem	183	Muneribus res agitur	365
Mulieris animus	242	Muneribus uel dii capiuntur	364
Mulieris oculus	183	Munerū animus optimus	369
Mulieris podex	208	Munerum corruptela	365
Mulier pudica ne sola sit usquam	183	Munus exiguum, sed opportunum	508
Mulierum exitia	183	Munus leuidense	106
Muli Mariani	258	Murem pro leone ostēdit	194
Multa cadunt inter calicem su premaque labra	235	Muris circuncurrentibus	391
Multa docet fames	401	Muris in morem	399
Multæ regum aures atque oculi	117	Muris interitus	492
Multæ manus onus leuius reddunt	85	Murus aheneus	118
Multæ rotæ uolentur	189	Mus albus	251
Multa in bellis inania	222	Mus picem gustans	465
Multa in medio	189	Musarum aues	172, 200
Multam sylvam gestas	184	Musicam docet amor	47
Multa noris oportet, quibus Deum fallas	249	Muscas depellere	235
Multa nouit uulpes uerū echinus unum magnum	246	Muscum demetere	178
Multa Syrorum holera	103	Muscæ	398
Multas amicitias silentium dirimit	42	Mus non ingrediens antrum cucurbitam ferebat	23

I N D E X

Mus non uni fudit antro	39.	Nauci non facio	100
440		Naves onustæ conuitiis	387
Mustelæ seuum	429	Nauibus atq; quadrigis	173
Mustelam habet	261	Nauiges Trœzenem	185
Mutabilior Metra Erisichthonis	242	Nauiget Antyciras	281
Mutua defensatio	93	Nauis annoſa haud quaquam nauigabit per mare	368
Mutua persona	495	Nauphracton tueri	53
Mutare uestem	309	Nauson Nancrati	474
Muti citius loquentur	494	Nauis aut galerus	51
Muti magistri	495	Ne à chytropede cibum nondum sacrificatum rapias	448
Mutua defensio tutissima	94	Ne ad aures quidem scalpendas otium est	392
Mutus Hipparchion	495	Ne Aciopii quidē triuisti	208
Mutus magis quā scapha	455	Ne allia cōmedas & fabas	455
Myconiorum mœre	398	Ne alii quidem caput	102
Myconius caluus	184	Ne altero quidem pede	63
Myconius uicinus	285	Ne Apollo quidem intelligat	384
Mydæ diuitiæ	149	Ne bestia quidem ferre possent	361
Mylus omnia audiens	116	Ne bolus quidem relictus	294
Myofobæ	27	Nebulæ in pariete	103
Myrteam ambis coronam	132	Nebulas diuerberare	224
My sortitus es	265	Nec animas nec inanime	396
Myforum ac Phrygum termini discreti sunt	128	Nec apud homines nec in mari	381
Myforum postremus	109	Nec aures habeo nec tango	19
Myforum præda	512	Nec caput nec pedes	415
Myforū ultimus nauigat	504	Nec currimus nec remigamus	415
<i>Μυσκαρρῖ</i>	192	Nec dignus q̄ me intueatur	161
<i>ΜΥΤΗΣ</i>	329	Nec elephantus ebiberet	69
N		Nec obulum habet undē restim emat	399
N Aæra & Charmione	41	Necessitas magistra	373
<i>Ναικισορῶν</i>	483	Necessarium malum	47
Nam iam illi non sunt, at qui sunt, nulli	198	Necessitas molesta	375
Nani	401	Ne cinerem uitans, in primas incidas	
Naribus trahere	283		
Naso suspendere	122		
Nasus	302		
Naturam expellas furca, tamen usque recurrit	268		

PROVERBIORUM.

Incidas	348	Ne in pelle quidem	400
Nec omnia, nec passim, nec omnibus	446	Ne inter apia quidem sunt	12
Nec sibi nec aliis utilis	207	Ne intra uestibulū quidē	420
Ne cuius dexterā inieceris	39	Ne Iupiter quidem omnibus placet	54
Nec uno dignus	101	Ne ligula quidem dignus	99
Nectaris flos	312	Ne maior thylaco accessio	26
Ne capra contra leonem	164	Ne malorum memineris	382
Ne contra bouem opta	534	Ne magna loquaris	419
Nec mulieri nec gremio credendum	183	Ne Mercurio quidem credere	126
Ne crepitu quidem digiti dignum	98	Ne mihi Suffenus essem	57
Ne decima quidem Syracusanorum pars	150	Ne mihi uacū abstergas	354
Ne de lite pronunties	82	Nemini fidas nisi cū quo modium falis absumpseris	125
Ne depuignes in alieno negotio	36	Nemo bene imperat, nisi qui paruerit imperio	154
Ne dii quidem à morte liberant	374	Nemo bene merito bouē immolauit, præter Pyrrhiā	270
Ne Execestides quidem uiam inuenerit	414	Nemo cogendus amicus	375
Ne genu quidem flexo	63	Nemo cogendus officii causa	373
Ne gladium tollas mulier	84	Nemo læditur nisi à seipso	346
Neglectis urenda filix innascitur agris	208	Nemo malus hoc sciet	124
Negotium ex otio	425	Nemo mortaliū omnibus horis sapit	191
Negotium non aptum	367	Nemo non insequitur	499
Ne gry quidem	496	Nemo quenquam publica ire uia prohibet	305
Ne gustaris quibus nigra est cauda	112	Ne moue fescucam	61
Ne guttam quidem	102	Ne moucto lineam	305
Ne Hercules quidem aduersus duos	83	Ne musca quidem	463
Ne ignifer quidem reliquus est factus	294	Ne My quidē facere audet	512
Ne incalceatus in montē	506	Ne nimium callidum hoc fit modo	175
Ne in Melanpygum incidas	142	Ne nomen quidem	118
Ne in neruum erumpat	143	Ne numus quidē plūbeus	102
		Neoptolemi uindicta	314
		Ne patris quidem nomen dicere possit	376

I N D E X

Ne per somnium quidem	195	Nescit capitis & inguinis di-	
Nephalia ligna	489	scrimen	278
Nephalium sacrum	487	Ne si ad Iouis quidem aulam	
Nephasi dies	265	309.459	
Ne pictum quidem uidit	210	Ne si bos quidem uocem edat	
Ne præceps fueris ad iuran-		516	
dum	505	Ne sis patruus mihi	310
Ne pudeat artem	445	Ne spina quidem uulnerabit	
Ne punctum quidem	129	bonos	532
Ne puero gladium	143.148	Nestorea eloquentia	171
Ne quære mollia ne tibi con-		Nestorea senecta	321
tingant dura	196	Ne supra pedem calceus	359
Neque cæcum ducem neque		Ne sutor ultra crepidam	58
amentem consultorem	72	Ne temerè Abydum	142
Neque cælum neque terram		Ne tempestas quidem nocere	
attingit	34	possit	402
Neque complentur neque fo-		Ne terra quidem iuuat	102
le aduritur	206	Ne truncium quidem infum-	
Neque cum ralis neque sine		psit	100
malis	47	Ne tria quidem Stefichori no-	
Neque enim ignari sumus	338	sti	205
Neque Lydorum caricas	359	Ne uerba pro farina	238
Neque mel neque apes	256	Ne uestigium quidem	167
Neque natare neq; literas	206	Ne uia quidem eadem cum il-	
Neque nulli sis amicus neque		lo uult ingredi	394
multis	39	Ne uidit quidem oleum	209
Neq; pessimus neq; primus	359	Ne uitias musicam	358
Neque terræ motus timet ne-		Ne umbrâ quidem eius nouit	
que fluctus	66	102	
Ne quicquâ sapit, qui sibi non		Ne uni nauti facultates	142
sapit	435	Ne unquam uiri senis	293
Ne quid nimis	358	Niger infamis	118
Ne quid mouere uerborum		Nihil ab elephante differt	276
strepitu	65	Nihil ab Bacchum	33.& 145
Ne quis unquam Megarensi-		Nihil ad fides	33.145
bis	278	Nihil ad Parmenonis sucum.	
Ne quid suo suat capiti	341	160	
Ne ramenta quidem	102	Nihil ad rem	34
Nescis quid uesper serus uehat		Nihil aduersum	33.& 145
239		Nihil agere	228
		Nihil	

PROVERBIA ROMANA.

Nihil aliæ ciuitates ad Crotonem	160	Noctuæ lauriticæ	151
Nihil cum amaracino sui	164	Noctuinum ouum	452
Nihil differs à Chærephonte	276	Nodû in scyrpo quæris	119
Nihil dulcius quàm omnia sci re	116	Nodum soluere	407
Nihil de uitello	487	Nolens uolens	48
Nihil ex agro dicis	171	Nomine tantum notus	244
Nihili cocio est	112	Non abiicit animum	65
Nihil graculo cû fidibus	164	Non admodum misces	110
Nihil graue passus es, nisi tibi uindicas	171	Non absq; Theseo	84
Nihil homini amico est oportuno amicus	508	Non cedendum malis	66
Nihil inanius quàm multa scire	116	Non certatur de oleastro	144
Nihil minùs expedit quàm agrum optimè colere	358	Non Chius sed Cius	248
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri	17	Non contis aut ramulis	312
Nihil potest nec addi nec adimi	410	Non curat numerû lupus dormire noctem	449
Nihil sacri es	102	Non decet principem solidam	485
Nihil sanum	103	Non enim spinæ	431
Nihil simile	159	Non è quouis ligno fit Mercurius	367
Nihil profuerit bulbus	84	Non eras in hoc albo	469
Nihil recusandum quod donatur	369	Non est beatus, esse qui se nesciat	114
Niobes mala	266	Non est cuiusuis Corinthum appellere	124
Ni pater esses	117	Non est curæ Hippocliidi	110
Ni purges & molas non comedes	256	Non est Dithyrambus, si bibat aquam	403
Nisi crura fracta fuerint	418	Non est eiusdem & multa & opportuna dicere	201
Nisi si qua uidet auis	390	Non est laudandus ne in cœna quidem	221
Noctē lucidus, interdiu inutilis	17	Non est meum negotium multum ualeat	37
Noctesq; diesq;	63	Non est oleû in lecytho	116
Nocuit & nocebit	141	Non est remediû aduersus scophantem morsum	81
Noctua uolat	74	Non filius Achillis	475
		Non habet cui indormiat	402
		Non idem sunt scriptura & Leucæus	246

I N D E X

Non illi inest dentale	284	Non possum non dicere	318
Non impetam lingua	385	Non potes Tethydem simul & Galatheam amare	39
Non incedit per ignem	513	Non probantis	118
Non interpellandus famelicus	172	Non quantum luscinia dormiunt	136
Non liberat podagra calcus	349	Non quiduis continget quod optaris	535
Non licet in bello bis peccare	299	Non semper erit æstas	389
Non luctu sed remedio est opus in malis	35	Non statim decernendū	501
Non magis parcemus quàm lupis	115	Non statim finis apparet	178
Non magis quàm canem	101	Non statuar læna in machera	385
Non magis quàm nauem	394	Nō sum ex istis heroibus	469
Non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo	499	Nō sunt amici, amici qui procul degunt	42
Non mouenda moues	523	Non suscipiendum negotium temerè	505
Non nauigamus ad Hippolaitas	435	Non tam aqua similis aquæ	471.521
Non nauigas noctu	135	Non tam lacti lac simile	471
Non nouit natos	210	Notare ungui, notare carbone	117
Non nostrum onus, bos clitellas?	367	Non uidemus manticae quod in tergo est	418
Non omnes qui habent cithararam, sunt citharædi	478	Non una uehit nauis	363
Non omnia eueniunt quæ in animo statueris	198	Non una manu capere	135
Non oia possum ^o oēs	32.164	Non ut prior lædam, sed ut iniuriam retaliem	307
Non omnibus contingit	124	Nō uulgari anchora nititur	463
Non omnibus dormio	481	Nosce teipsum	357
Nō omnino temerè est quod uulgò dictitant	426	Nosce tempus	507
Non omnis fert omnia tell ^o	33	Nostræ farinae	469
Non oportet hospitē semper esse hospitem	440	Nostris ipsorum alis capimur	345
Non persuadebis, ne si persuaseris quidem	126	Nostro matre	85
Non pluit	441	Nota res mala optima	338
Non pluris quam simias	112	Notū lippis ac tōsōribus	416
		Nouacula in cotem	269
		Noua hirundo	216
		Noui	

PROVERBIORVM.

Nouit Symonem, & Symon me	217.474	Nullus dies omnino malus	118
Nouit bona & mala	301	Nullus emptor difficilis, bo- num emit opsonium	485
Nouit hæc Pylæa & Tyty- gias	451	Nullus malus magnus pitcis	423
Nouit qd albū qd nigrū	301	Nullus sum	122
Nouit uias quibus effugit Eu- crates	248	Numeris Platonis obscurius	383
Nouos parās amicos, ne obli- uiscere ueterum	38	Numerus	108
Nouum cribrum nouo paxillo pendeat	477	Numero dicis	77
Nox humida	80	Nummo addicere	101
Nuces relinquere	371	Nunc contingat seruari	139
Nucleum amiti, reliquit pi- gnori putamina	197	Nunc bene nauigauī cū nau- fragium feci	337
Nudæ gloriæ	45	Nunc dii beati	510
Nudior leberde	400	Nunc illa aduenit Datidis can- tilena	69
Nudior paxillo	400	Nunc in regionem ueni	26
Nudo capite	221	Nunc ipsa floret musa	172
Nudo mandas excubias	20	Nunc ipsa uiuit sapientia	171
Nudo uestimēta detrahere	20	Nunc leguminum metsis	507
Nudus nec à centum uiris spo- liatur	236	Nunc meæ in arcum coguntur copiæ	113.413
Nudus tāquam ex matre	400	Nunc pluit, & claro nunc Iup- piter æthere fulget	188
Nugæ theatri	379	Nunc tuū ferrū in igni est	389
Nugas agere	233	Nunquam efficies ut rectè in- grediantur cancri	213
Nulla candidorum uirorū uti- litas	513	Nunquam enim meos boues abegerunt nec equos	307
Nullam corporis partē habet ociosam, ne eam quidē qua uocem promit	446	Nunquam ex malo patre bo- nus filius	396
Nullā hodie lineā duxi	208	Nunquid & Saul interprophe- tas?	146
Nullius coloris	209	Nutricum more malè	450
Nullius indigens Deus	152	Nutu atq; renuru	423
Nulla scopo iaculari	239		
Nullum animal, quod animal 483			
Nullum otium seruis	392	O Bedientia felicitatis ma- ter	268.285
Nullus delectus	302	<i>ὀμνίσθη</i>	118

I N D E X

Obiicere canibus agnos	142	Odorari	415
Obluionis campus	382	Oedipi imprecatio	165
Obliquus cursus	249	Oenoe charadram	347
Obolo dignus	101	Oestro percitus	311
Obsequium amicos ueritas		Octæus genus	528
odium parit	318	Officere luminibus	157
Ob textoris erratum	531	Officium humilium	367
Obtorto collo trahi	453	Officium ne collocaris in in-	
Obturbas frustra uelut unda		uitum	375
234		Ogygia mala	262
Obtrudere palpum	216	ὀκωπος	177
Obuiis ulnis	315	ὀϊάλη	141
Occasione duntaxat opus im-		Ollæ amicitia	44
probitati, uel malitiæ	268	Ollæ uestigium in cinere tur-	
Ociosus esto	460	bato	383
Occisionis ala	491	Olla lenticulam attigit	430
Occultæ musices nullus respe-		Ollam alere	353
ctus	390	Ollaris deus	107
Oculatæ manus	126	Ollas ostentare	228
Oculis magis habenda fides		Ollas lippire	78
quàm auribus	181	Oleo incendium restinguere	
Oculis ferre, in sinu, in capite		336	
44		Oleo nitidius	199
Oculum excludere	522	Oleo tranquillior	350
Oculus dexter mihi salit	74	Olet lucernam	135
Octapedes	150	Oleum camino addere	336
Octipodem excitas	346	Oleum & operâ perdere	228
Ocyor accipitre	174	Oleum in auricula ferre	419
Oderint dum metuant	393	Oleum & salem oportet eme-	
Odi memorem compotorem		re	508
382		Oleum uendere	420
Odi pueros præcoci sapien-		Oliam ne comedas	193
tia	178	Ominabitur aliquis te con-	
Odit cane peius & angue		specto	184
393		Omissa hypera, pedem inse-	
Odium agreste	393	queris	35
Odium nouercae	393	Omissis fontibus consecrari	
Odium Vatnianum	393	riuulos	16
Odomus antiqua, quàm dispa-		Omissis nugis rem experia-	
ri domino dominaris	119	mur	26
		Omit	

PROVERBIORUM

Omitte uatem	295	inducere	35
Omne æs alienū cape, & multa allium	534	Omni telorum genere oppugnare	90
Omnem facultatem indutus est	404	Omnis herus seruo monofylabus	115
Omnem iacere aleam	168	Omnium calculis	52
Omnem mouere lapidem	168	Omnium horarū homo	468
Omnē rudentem mouere	168	Omnium quos sol uidet	115.396
Omnem uocem mittere	90	Omnium rerū incisitudo est	189
Omnēs attrahens ut magnēs lapis	341	Onobatis	219
Omnēs laq̄os effugere	125.156	Onus nauis	361
Omnēs sibi melius esse malunt quàm alteri	436	Opera Silosontis ampla regio	114
Omne tulit punctum	52	Operarii	215
Omnia chnaumata	514	Operi incipienti fauendū	272
Omnia esculenta obfessis	375	Oportet agrum imbecilliorē esse	360
Omnia ex sententia cedūt	70	Oportet omnib ⁹ corydalis	275
Omnia idem puluis	473	Oportet remū ducere, qui dicit	504
Omnia octo	409	Oportet testudinis carnes aut edere, aut non edere	49
Omnia prærer animam	402	Oppedere, & oppedere contra tonitrua	112
Omnia præclara dicis	122	O præfigere	120
Omnia secunda saltat senex	424	Optat ephippia bos piger, optat arare caballus	297
Omnia similia	471	Opta uicino ut habeat, magis autem ollæ	437
Omnia sub unam Myconum	473	Optima quidem aqua	157
Omnibus anteuertenda uiræ cura	132	Optimum aliena infania frui	466
Omnib ⁹ armis præfidiisq̄; destitutus	123	Optimum condimētum fames	313.
Omnibus neruis	90	Optimum non nasci	525
Omnibus uestigiis inq̄rere	96	Optimum opsonium labor se-nectuti	256
Omnibus unguiculis	417	Opus ad opus	433
Omni certaminis genere	91	Oraculo loqui	320
Omni conatu inuadere	307	Orci galea	70
Omni deuorato boue, in cauda defecit	409		
Omni pede standum	91		
Omni pedi eundem calceum			

I N D E X

Ordinem deserere	519	Paries dealbatus	481
Oresti pallium texere	236	Pari iugo	31
Origanum tueri	514	Pardi mortem adsimulat	250
Ornatus ex tuis uirtutib ⁹	526	Parieti loqueris	226
Orphica uita	304	Par pari	31
Osce loqui	222	Par pari referre	406
Oscitante uno deinde oscitat & alter	113	Pariter remum ducere	93
Osculana pugna	191	Parit puella etiam si malè ui- ro adsit	175
Os inest orationi	321	Parthi quò plus biberint	68
Os infrene	201	Partitio, non præfocatio	448
Ostiatim	404	Patriæ fumus igni alieno lu- culentior	422
Ostium obdite prophani	391	Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus	195
Ostrei in morem heret	417	Parni scaphula	498
Os sublinire	215	Paruo emptas carnes	488
Otiosus esto	460	Parus semper tuus pullus	47
Ouem lupo commisisti	142	Pastillos Rufillus olet, Gorgo- nius hircum	129.360
Ouium mores	277	Paria facere	406
Ouium nullus usus	277	Patacione calumniosior	81
Ouo prognatus eodem	472	Patris est filius	469
Ouum adglutinas	227	Patrocli occasio	480
Ouum ouo simile	471	Patroclo sordidior	487
P		Pauciloquus sed eruditus	77
Pæctoli opes	149	Pauper, sed ingeniosus	401
Palmarium facinus	55	Paupertas sapientiam sortita est	401
Palnam ferre	519	Pautone mendicior	403
Palinodiam canere	370	Pecunia absq; peculio fragi- lis	87
Palpari in tenebris	79	Pecuniæ obediunt omnia	365
Palumbem pro columba	238	Pecuniæ uir	151
Pamphili furtum	449	Peculiarū cupiditas Spartam capiet, præterea nihil	450
Panagæa Diana	241	Pecuniosus damnari non po- test	366
Pandelarias sententias	59	Pedem conferre	26. & 168
Panicus casus	222	Pedē ubi ponat nō habet	400
Panidis suffragium	300	Pede	
Panis lapidosus	68		
Pannus laeet	111		
Papæ Myxus	418		
Papyri fructus non postulat magnam spicam	86		
Paria facere	406		

PROVERBIORUM.

Pedere thus	421	oportet.	262
Pedetentim	500	Per nebulam	383
Pedibus in sententiam disce- dere	52	Per nebulam, per caliginem, per somnium	254
Pedibus trahere	151	Per parietem loqui	19
Pediculi Platonis	486	Perplexus	413
Pedum uisa est uia	215	Perplexus animiq; consterna- ti	414
Pegaso uelocior	174	Perq; enses perq; ignem oportet erumpere	143
Peius Babys tibia canit	258	Persepe sacra haud sacrificata deuorat	448
Pellem caninam rodere	386	Per satyram	254
Pellenæa tunica	272	Per tenebras quæ apud quer- cum	255
Pelopis talenta	150	Pertinax contentio	35
Pennas nido maiores exten- dere	57	Per transfennam inspicere	254
Penelopes telam texere	227	Phaniæ ianua	55
Penicillare	290	Phœnice rarior	451
Pepones	288	Phœnice uiuacior	322
Pensum persoluere	519	Phœnicum pacta	244
Πενταπλοῦν	356	Phalaridis imperium	115
Per antiquum diem	272	Phallus Deo	509
Perdere naulum	295	Phani ostium	253
Perdiciis cura	185	Phaselitarum sacrificium	489
Perdidisti uinum infusa aqua 67		Phicidissare	289
Perendinum uctum prædisce- re	441	Philauti	421
Per fluuium traducere	67	Philippide tenuius	487
Pergræcari	326	Philosophari	506
Per hastæ cuspidē currere	144	Philotelius crater	40
Per harma aliquid facere	380	Phoci conuiuium	344
Peribis si non feceris	414	Phocensium amolitio	165
Periculum proræ telis	140	Phocensium execratio	165
Periculosum est canem intesti- na gustasse	214	Phormionis thori	193
Per ignem incedis	140	Phryndas alter	217
Perierunt bona	123	Phryx plagis emendatur	282
Periit sus	228	Pica certat cum lusciniâ	159
Περίτρομα	353	Pica cum lusciniâ certat	8
Per manus tradere	191	Pili non facio	100
Per medium anulum traharis		Pilos pro lana	238

I N D E X

Pilus in medio	127	stiturum	181
Pingui mensura	316	Polycrates matrem pisci	29
Pinguis ueter non gignit sensum tenuem	423	Polypi	450
Pinus in morem	122.294	Polypi caput	47
Pireus non fert uasa inania	329	Polypi mentem obtine	242.467
Piscator ictus sapiet	465	Pomarius Hercules	106
Piscem natam doces	21	Pontificalis coena	326
Piscis eget sale	25	Porcellus Acarnanius	251
Piscis nequam est, nisi recens	271	Porcum immola	281
Piscis primum a capite foetet	397	Porcus Troianus	328
Piscis repositus	271	Porrectis pedibus dormire	461
Pistillo caluor	184	Porrigere manus	86
Pistillo nudior	401	Porrò a Ioue atque a fulmine	463
Pitana sum	191	Post acerba prudentior	465
Pistillo retusius	282	Post bellum auxilium	466
Placiadae	526	Posterioribus melioribus	458
Placide bos	500	Postica sanna	122
Plaustra conuictis onusta	387	Postico discedere	482
Plena manu	315.434	Post festum uenisti	502
Plenilunio fiet	380	Post folia cadunt arbores	139
Pleno gradu	137	Post Lesbium cantorem	160
Pleno modio	316	Post Marathonem pugna	336
Plumbeo iugulare gladio	105	Post principia	463
Plures adorant solem orientem quam occidentem	44	Post rem deuorata ratio	465
Plures Callicyriis	499	Præbere uiros	187
Plures triobolos, paucos est cerere uates	477	Preces armatae	423
Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem	126	Prædiues	151
Plurium calculis uincit	83	Præmansum in os inserere	51
Plus aloes quam mellis habet	48	Præmatura mors	464
Plus apud Campanos unguenti quam apud ceteros olei sit	158	Premenda occasio	389
Podex lotionem uincit	268.349	Premere pollicem	51
Pollicentis se promissa re præ-		Præmouere uenatum	178
		Præposterè	16
		Præfens absens	64
		Præsentem fortunam boni consule	459
		Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?	439
		Præstat canem irritare quam auiam	

PROVERBIORVM.

auem	464	Priusquā maſtaris excorias	19
Præſtat habere acerboſ	28	Priusquam ſortiaris cōmunia	
Præſtat inuidioſum eſſe	297	deuoras	451.523
Præſtat uni malo obnoxium eſſe,quàm duobus	337	Prius teſtudo leporē anteuertit	211
Præter Sibyllam leget nemo	125	Proba eſt materia , ſi probum adhibeas artificem	257
Præuertit ancore iactū Deus	197	Pro beneficentia Agamemnonem ulſi ſunt Achiui	270
Prienſiſ iuſticia	304	Pro bonis glomi	204.406
Prima facie	96	Pro cæco exoculatus eſt	316
Prima fronte	96	Procreidiſ telum	69
Primas iactare haſtas	15	Procul à pedibus equiniſ	462
Primas tenere	133	Procul ab auribus nuntiuſ ueniat	121
Primorib ⁹ labiſ deguſtare	255	Pro Delo Calauriam	405
Primum Aegina pueroſ optimoſ alit	273	Pro dico doctior	164
Primum apes abigendæ	455	Pro dignitate cuiuſq;	132
Primum Marſ in filiſ laudatus eſt	273	Pro eleganti medico maluſ poëta	371
Primum rectè ualere,proxima forma , tertio loco diuitiæ	76	Profectuſ ad Apaturia , rediit Maio	502
Princepſ indiligent	253	Profundum ſulcum	320
Principatuſ Scyriuſ	110	Prolixiuſ Iliade	159
Principes inter ſe noti	378	Pro malo cane ſuè repoſciſ	238
Principium dimidiū totiuſ	11	Pro mea uirili	91
Principiū,medium & finiſ	515	Promeri canes	527
Principū fauor neceſſariuſ	395	Pronomi barba	185
Priſciſ credendum	179	Promuſ magiſ quā cōduſ	316
Prius antidotum quàm uenenum	19	Pro perca ſcorpium	238.270
Prius duo echini amicitiam ineant	211	Propria uineta cædere	82
Prius locuſta bouē pariet	211	Proprii nominis obliuiſci	382
Prius ouem lupuſ ducat uxorem	211	Prora & puppiſ	10
Priusquam aſſa ſit farina	19	Proteo mutabilior	242
Priusquam galluſ iterum ceciſerit	175	Proteruiam fecit	435
		Prouoluitur in miluios	381
		Prudentia cum uiriſ coniuñcta	443
		Prudens in flammam mittere manuſ	342
			Pſc

I N D E X

Pſecaſ aut res	51		
Πρωδύπυρα ὅτι τὰ σά	351	Q	Vadra propria 399
Pſydracia	518		Quadratus homo 410
Pſyra Bacchum	488		Quæ apud inferos 315
Pſyricæ facta	488		Quæcunque in ſomnio uidentur 535
Πτυγυζέειν	290		Quæ dantur 439
Ptolæmaica liſ	456		Quæ diuinitus contingunt 75
Pudebat recuſare, & non audebant ſuſcipere	444		Quæ dolent moleſtum eſt cõtingere 350
Pudor & metus	444		Quæ ex antiqua 265
Pudor in oculis	444		Quæ nõ poſuiſti ne tollaſ 305
Puer glaciem	344		Quæ quis ipſe facit 421
Pueri ſeneſq; 363.396			Querendæ facultates deinde uirtus 403
Pugnis & calcibus	307		Querens opſonium ueſtẽ perdidit 196
Pugno tenere	459		Quæ ſemel ancilla nunquam hera 149
Pulchre dixit	29		Quæ ſerò contingunt, ſed magna ſignifica 504.504
Pulchrè fallit uulpem	275		Quæ ſub aliſ fiunt 290
Pulchrorũ etiam autũnus pulcher eſt	185		Quæ ſupra nos nihil ad nos 36
Pulchrum ſe pulchri elogio 55			Quæ iſ terra patria 76
Pulmo prius ueniſſet 255.504			Qualis hera talis pedifſequa 472
Puluerem oculis offundere 79			Qualis uir talis oratio 97
Punica fides 245.412			Quàm apes apũ ſimiles 471
Punctum temporis 524			Quã curat teſtudo muſcaſ 100
Purgatiſ auribus 63			Quam facilẽ uulpeſ pĩrum comẽſt 430
Purior clauo 250			Quã in tragœdia Comici 17
Purpura iuxta purpuram diiudicanda 301			Quam quiſq; nouit artem, in hac ſe exerceat 505
Purus putuſ 477			Quando id fieri nõ põt 438
Putillus quantuſ Molon 424			Quantquã non dixeris tamen apparet è pelle 97
Putre ſaſſamentum amat organum 368			Quanta muſ apud Piſem 168
Pygmæorum acrothinia coſſo aptare 368			Quana uix cœlo capi poſſint 377
Pyrauſtæ gaudes gaudiũ 342			Quant
Pyrauſtæ interituſ 347			
Pyrrhandri commentum 247			
Pyrrhichẽ oculiſ p̄ ſe ferre 312			
Πυρρικήειν 312			
Python formoſuſ 29			

PROVERBIA, V. M.

Quantum pedibus potes	177	Quid opus erat longis canere tibiis?	228
Quantò afinis præstantiores muli	159	Quid primum & ultimum?	48
Quantum habet	151	Quid si cælum ruat?	214
Quarta luna nati	37	Quid tandem non efficiât manus?	257
Quantũ nõ miluus oberret	151	Quid tibi Apollo cecinit?	381
Quasi millus cani	463	Qui egent lucerna infundunt oleum	203
Quatuor obolis nõ æstimo	103	Qui eget, in turba uerfetur	404
Quavis re dignus	130	Qui iure perierunt	295
Quæ fortuna pinxerat	427	Qui inspuerit in cauernam formicarum	340
Quem mater amictum dedit, obserua	513	Qui modus equitum	379
Queruli in amicitia	44	Qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dederit, saluus erit	365
Qui amant, ipsi sibi somnia hngunt	535	Qui multum obfuit	372
Qui arat oliuetum	257	Qui nihil litigat cœlebs est	83
Qui benè coniciet hunc uatentem	96.440	Qui nimium properat, seriùs absoluit	177
Quib ⁹ nec ara neq; fides	245	Qui non zelat non amat	47
Qui canè alit externum	270	Qui obticescit	494
Qui circa salè & fabam	41	Qui omni in re & omni in tẽpore	220
Qui continet arcanum	494	Qui paratus ad resistendũ	354
Qui conturbat omnia	362	Qui possum ab hoc epulo abesse?	314
Quid Achiuos à turre iudicatis?	463	Qui prior læsit	531
Quicquid in linguam uenerit	202	Qui probus Atheniensis	163
Qui cum contemptu uitæ inuadunt	66	Qui, quæ uult dicit, quæ non uult audiet	335
Quid ad Mercurium?	34	Quis aberret à ianua	8
Quid ad farinas?	33	Qui semel scurra nunquam paterfamiliâs	268
Quid cæco cum speculo?	146	Qui sese nõ habet, Samum habere postulat	22
Quid cani & balneo?	ibidem	Quis parentes laudauit, nisi infelices filii?	119
Quid de pusillis magna proœmia?	293		
Quid distent æra lupinis	128		
Qui domi compluitur	209		
Quid nisi uictis dolor?	521		
Quid non fies, profectus Arbelas?	535		

I N D E X

Quisquis is fuerit	107	Quò transgressus?	82
Quisquis tardè uenit ad cœnam	502	Quot homines tot sententiæ	31
Qui sunt apud inferos terniones	390	Quot seruos tot hostes	126
Quis usus cepis putridi?	111	Quum adsit uia, semitam queris	511
Qui uitat molam uitat farinam	255	Quum adsit ursus, uestigia queris	511
Quocunq; pedes ferent	50	Quum aqua fauces strangulet	17
Quoad uixero	463	Quum cessat Boreas	507
Quod aliis uitio uertas, ipse ne feceris	306	Quum Delphis sacrificauerit, ipse carnes absumit	367
Quod adest boni cõsule	439	Quum licet fugere, ne quære litem	352
Quod alibi diminutum, exæquat alibi	33	Quum mula pepererit	380
Quod alius condiuit coquus, aliter condiam	191	Quum sis nanus, cede	162
Quodcunq; in solum uenit	11	Quũ uterq; cõcedit alteri	384
Quod dedi, datũ nollẽ	466	R	
Quod datur	439	R Adit usq; ad cutem	453
Quod factum est, insectũ fieri non potest	374	R Anæaquam	13
Quod in corde sobrii, id in lingua ebrii	319	Rana cum locusta	157
Quod index auro id aurum homini	300	Rana Cymnia sapientior	277
Quod non est opus, asse charum est	100	Ranarum more bibere	68
Quod pulchrum idem amicum	185	Rana seriphia	495
Quod rectè datum est	315	Ranis uinũ præministras	367
Quod scis, nescis	493	Rapina cotyciis	448
Quod uolumus sanctũ est	418	Rara auis	452
Quod utile honestum, quod autem noxium turpe	446	Rectam ingredi uiam	304
Quò properas?	164	Recto pectore	179
Quo semel est imbuta	269	Reddidit Harpocratem	496
Quos non tollerent centum Aegyptii	361	Refricare cicatricem	307.337
Quò terrarum raperis?	35	Refutantis laudem immodicam	28
		Regia uaccula	130
		Reiicientis autorem formidinis	187
		Relinque quippiam & Medis	433
		Rem acu tetigisti	26.97
		Rem	

PROVERBIORUM.

Rem factam habere	460	Rudius ac planius	416
Rem factam stultus cognouit,		Ruminare negotium	134
piscator ictus sapient	167	Rumor publicus non omnino	
Remis uelisque	91	frustra est	378
Rem nouam adgredior	91	Rupta ancora	267
Re opitulandū non uerbis	86	Ruris fons	134
Rapariazare	245	Rus ciuitas	122
Reperire rimam	156	Rusticanum oratorem ne con-	
Repperit Deus nocentem	526	tempseris	109
Reprehensio cogitationis	370	Ruta caesa	515
Res ad triarios rediit	169		
Res Cannacæ	272	S	
Res est in cardine	141	Sacer manipulus	67
Res indicabit	167	Sacer piscis	276
Res in foro nostro uertitur	190	Sarietas ferociam parit	150
Respublica nihil ad musicū	35	Sacra celerius absoluenda	176
Respublica uirum docet	168	Sacra hæc nostra non aliter	
Res sacra consultor	98	constant	509
Reti uentos uenaris	225	Sacram ancoram soluere	169
Rex aut asinus	169	Sacra nihil sunt	490
Rhadamãteū iudiciū	304.180	Sacrum sine fumo	489
Rhadamanti iusiurandū	180	Sæpè etiam est holitor oppor-	
Rhamnusius	304	tuna locutus	198
Rheginis timidior	510	Saguntina fames	402
Rhodiorum oraculum	499	Salaminia nauis	175
Rhodii sacrificium	455	Sale & aceto	484
Ῥῶρονικῶν	489	Sale emptum mancipium	105
Risus chiuis	454	Salem & fabam	477
Risus Ionicus	328.454	Salè & mēsam ne prætereas	41
Risus Megaricus	454	Sal & mensa	40
Risus syncrusus	ibid.	Salem & caseum edero	194
Romanus sedendo uincit	500	Salem lingere	194
Rore pascitur	487	Sale nihil utilius	76
Rosã cū anemona cōfers	157	Salem uehens dormis	484
Rosam quæ præteriit, ne quæ-		Sale perunctus hic adiuuabi-	
ras iterum	292	tur	327
Roscius	132	Saliare dapes	493
Rudem accipere	418	Salus onus undè uenerat, illuc	
Rudentes & remos cum armis		abiit	529
commutauit	371	Saliuam imbibere	269
		Salillum animæ	524
		P	
		Salfi	

I N D E X

Salfitudo non inest illi	281	Scarabeus aquilam querit	527
Salfuginosa uicinia	349	Scarabeus citius faciet mel	212
Saluete equorum filia	27.366	Schœnicolæ	199
Sambucam citius	313	Σνιαμαχῆν	229
Samii literati	468	Scindere glaciem	12
Samii mores	82	Scindere penulam	206
Samiorum flores	286	Scipioni arundineo inniti	198
Samiorum laurea	286	Scit quomodo Iupiter duxerit	
Samiorum mala metuis	352	Iunonem	116
Samium comatum	287	Scopæ dissolutæ	470
Sanguine flere	311	Scopum attingere	97
Sanior est pisce	457	Scrapta	105
Sapiens diuinat	440	Scrupulum iniicere	513
Sapiens non eget	440	Σκῦτη βλέπει	484
Sapiens sua bona secū fert	71	Scytha accifflans afinam	483
Sapientes tyranni sapientum		Scytha malus	61
congressu	45	Scytharum oratio	59
Sapientia uino adūbratur	327	Scytharum solitudo	483
Sapientum oſtauus	131	Secundis uentis	70
Sardanapalus	287	Secundo æstu	70
Sardi uenales	72.499	Secum uiuere	357
Sarane magis nauticus	311	Securim iniicere	340
Sardonius risus	454	Sedecim pedibus supauit	159
Satius est initiis mederi, quàm		Sedens columba	350
fini	466	Seiuncta sunt Merrhæ & Si-	
Sarta tecta	411.459	loam fluenta	128
Sarpedonium littus	89	Selliffare	59
Satis quercus	431	Semel rabidus, ac decies palli-	
Satius est recurrere, quàm ma-		duſ	536
lè currere	466	Semifsis homo	98
Saturniæ lemæ	78.285	Semper affert Libya mali quip-	
Saturni podex	277	piam	247
Saxum uolutum non obduci-		Semper Africa noui aliquid	
tur musco	63	adportat	247
Saxum uoluere	233	Semper agricola in nouum an-	
Scabrosior leberide	60	num diues	197
Schœnicolæ	199	Semper aliquis in Sydonis do-	
Scarabei umbræ	105	mo	206
Scarabeo citius pſuaferis	339	Semper graculus afsidet gra-	
Scarabeo nigrior	427	culo	471

Semper

PROVERBIORUM.

Semper feliciter cadunt Iouis taxilli	71	Serò sapiunt Phryges	404
Semper Ilio mala	254	Serò uenisti	467
Semper Leontini iuxta pocula	326	Serò uenisti sed in colonum ito	466.501
Semper me tales hostes insequantur	99	Serpens nisi edat serpentem, draco non fiet	451
Semper seni iuenculam subice	33	Serpentis oculus	415
Semper similem ducit Deus ad similem	471	Seruabis bouem	167
Semper superioris anni meliora	535	Seruatori tertium	408
Semper tibi pendeat hamus	170	Seruilis capillus	220
Semper uirgines furiaè	526	Seruire scenæ	467
Senecta leonis præstator hinculorum iuuenta	158	Seruorum ciuitas	106
Senem erigere	467	Seruum haud ucho	53
Senesco semper multa addifcens	442	Seruus seruo præstat, dominus domino	162
Senescit bos	325	Seruus quum sis, comam geris	148
Senes mutuum fricant	405	Sexagenarios de ponte deicere.	323
Senis doctor	235	Sibariffare	328
Senum prudentia	442	Sibi canere	457
Senex bos non lugetur	324	Sibi malum repperit	343
Senis mutare linguam	235	Sibi parat malum, qui alteri parat	340
Septem conuiuium, nouè conuicium	88	Si bouem non possis, asinum agas	439
Septennis quum sit, nondum edidit dentes	284	Sibylla uiuacior	322
Septimus bos	105	Si caseum haberem, non desiderarem opsonium	194
Sequitur sepiam perca	472	Sic est ad pugnaè partes, re peracta, ueniendum	502
Sera in fundo parsimonia	465	Si coruus posset tacitus pasci	202
Seraptaè	105	Si crebrò iacias, aliud alias ieceris	239
Serenitati nubem inducere	21	Siculiffare	327
Serere ne dubites	257	Siculus miles	106
Serò Iupiter diphthæram inspexit	526	Siculus omphacizat	178
Serò molunt deorum molè	533	Sicyon arrodens uxor lacernam texe	193

I N D E X

Si Deus uoluerit	86	Sine pennis uolare haud facile est	212
Signum boni aut malum	96	Sine rivali diligere	422
Si iuxta claudum habites sub-claudicare disces	113.249	Sine ut incolumis redeat	53
Sileni Alcibiadis	480	Si non adsunt carnes, tarichos contentos esse oportet	438
Silentii tutum premium	493	Sinopiffas	289
Si leonina pellis non satis est, uulpina addenda	248	Siphniassare	289
Si meus ille stylus fuisset	409	Si quid mali in Pyrrham	121
Simia barbata seu caudata	479	Si quis iuxta ciuitatem clypeus	253
Simia est simia etiam si aurca gestat insignia	186	Siren amicum nūciat, apissospitem	381
Simia fucata	479	Sisyphi artes	247
Simia in purpura	147.186.481	Si tanti uitrum quanti margaritarum	159
Simia non capitur laqueo	246	Si tibi amicum nec mihi inimicum	53
Simiarum pulcherrima deformis est	186	Si tibi machæra est, & nobis est domi urbina	353
Simile gaudet simili	470	Si tu proreta	395
Similes habent labra lactucas	472	Si uinum postulet, pugnos illi dato	239
Similes uidentur captiuus ex Pylo	484	Si uultur es, expecta cadauer	205
Similior ficu	471	Smaragdus in luce obscurus	25
Simonidis cantilena	437	Socratis callus	514
Simulare cupressum	251	Solæ Lacenæ uiros pariunt	188
Simul da & accipe	125	Solem adiuuare facibus	23
Simul & miserum est & interit gratia	270	Solidos è clibano boues	331
Simul torbere & flare difficile	212	Soli lumen inferre	14
Simul ut dictū & factum	174	Solus currens uicit	520
Sinapi uictitare	308	Solus sapit	162
Sine canibus & retibus	87	Somnium	516
Sine capite fabula	203	Somnium non uidit	153
Sine Cerere & Baccho friget Venus	327	Somnum non uidit	136
Sine cortice nabis	85.442	Somnus absit ab oculis	135
Sine ope diuina nihil ualemus	84	Sontica causa	376
		Sophocles, Laudiceni	54
		Sortem	

PROVERBIORVM.

Sortem & usuram perfoluere	531	Stultior Morycho	37.282
Sotherichi lexi	107	Stulto ne permittas digitum	284
Sphærā inter sese reddere	385	Stultus, qui patre cæso, liberis	pepercit 530
Sphæra per præcipitiū	429	Stultus stulta loquitur	476
Spartæ serui maxime serui	468	Suade lupis ut insaniant	430
Spartam nactus es, hanc orna	468	Suadeo quod ipse facturus essem	58
Sphithama uita	524	Suam quisque homo rem meminuit	437
Sphondyla fugiens pessimè	250	Sub aliena arbore fructum	88
Spem pretio emere	197	Sub cultro liquit	138
Spes alunt exules	490	Subiugus homo	468
Spes seruat afflictos	491	Subdititius es	376
Spes tenuis	491	Subitò alius	372
Spirat Cæcias	455	Subitū remediū periculi	426
Sponde, noxa præsto est	333	Sublata lucerna, nihil interest	
Spongia corrigere	118	Sub manu nasci	468
Spongia mollior	350	Subuentanea parit	517
Spongi uita	286	Succisua opera	116
Spontanea molestia	341	Suam irritat	346
Squillas à sepulchrouellas	282	Sui cuiq; mores fingunt fortunam	512
Staterā ne trāsgrediare	273	Sui dissimilis	372
Statuam faucibus colas	213	Summaria indicatura	198
Statua taciturnior	496	Summā manū addere	408
Stellis obsignare, obelo notare	96	Summa ui defendere	87
Stentore clamosior	89	Sūmis ingredi pedib ⁹	391.504
Sterilē fundum ne colas	226	Summis labiis	255
Sterilior Agrippa	403	Summis unguib ⁹ ingredi	56
Strumā dibapho tegere	205	Summis uti uelis	92
Strychnum bibit	281	Summis narib ⁹ olfacere	255
Stupa seniculus	525	Summo pede	254
Stupidior Praxillæ Adonide	283	Summum cape & medium habebis	360
Stultitia est putare Iouem esse	284	Summum festigium imponere	408
Stultiór Coræbo	282	Summū ius summa iniuria	453
Stultior Melitide	278.454		

I N D E X

Summū suere eentōnē	410	Sus tubam audiuit	300
Suo ipsius iudicio perit forex		Sutorum atramentum	426
339		Suum cuiq; pulchrum	31.420
Suo ipsius laqueo captus est		Suus cuiq; crepitus benè olet	
339		421	
Suo iumento sibi malum ac		Sybaritica mala	264
cerfere	339	Sybaritica mensa	329
Suo quisque studio gaudet		Sybaritæ per plateas	56
420		Sycophanta	80
Suo sibi hunc iugulo gladio,		Siculus miles	106
suo telo	339	Siculus omphacizat	178
Superat ⁹ es à Gallo quopiā	310	Sydera cœlo addere	25
Superavit dolū Traianū	411	Sylofontis chlamis	204
Supercilium salit	76	Sinapi uicitare	308
Super te hæc oīa Leparge	530	Στλωϊσσοαι	337
Supremum fabulæ actum ad-		Syncerum uas incrustare	19
dere	408	Syncretismus	43
Surculum defringere	252	Syrbenæ chorus	456
Surdaster cum iurdastrō-liti-		Syracusana mensa	330
gabat	473	Syr ⁹ quū nō sis, ne syrissa	146
Surdior Toronæo portu	493	T	
Surdior turdo	493	TAcitè stomachari	298
Surdo fabulam narras	230	Tacito pede	500
Surdo canis	230	Taciturnior Pythagoreis	496
Surdo oppedere	230	Tænarium malum	263
Sursum ac deorsum	91	Talaria induere	173
Sursum uersus sacrorum flumi-		Talia gignit bellum	340
num feruntur fontes	211	Talpa cæcior	79
Sus acina dependens	526	Talum reponere	370
Sus cum Minerua certamen su-		Tam in procliui quàm imber	
scipit	14	430	
Sus in uolutabro cœni	299	Tam perit quàm extrema fa-	
Sus Mineruam	14	ba	263
Suspensio deligēda arbor	123	Tanagræus cerus	276
Suspensa manu	255	Tam multa quàm sapiens	200
Sus per rosas	289	Tangere hulus	307
Susq; deq;	100	Tanquam ad aram	169.458
Sus saltauit	16	Tanquam argium clypeum	
Sus sub fultem	138	abstulerit ita gloriatur	57
Sustollere manus	309	Tanquam Chalcidica nobis	
		pepe	

PROVERBIORUM.

peperit uxor	183	Tenuiter diductus	489
Tāquā cōchiliū disperere	111	Ter	321
Tanquam de marthecio	430	Terebintho stultior	284
Tanquam de specula	440	Tetigit lapidem à cane mor- sum	456
Tanquam heros in clypeo ex- cipere	87	Termeria mala	335
Tanquam in phiditiis	193	Ter abstergere	357
Tanquam in speculo. Tanquā in tabula	416	Terra amat imbrem	469
Tanquam meū nomen, tan- quam digitos	351	Terra defossū habes	390
Tanquam iuber	201	Terræ filius	376
Tantali horti	517	Terræ intestina	279
Tantali lapis	483	Terra mariq;	92
Tantali pœnæ	490	Terra mihi prior dehiscat	121
Tantali talenta	151	Terram pro terra	167
Taurum tollet qui vitulum su- stulerit	63.120	Terram uideo	497
Tauricum tueri	309	Terra uolat	212
Tecum habita	357	Tertium caput	51
Teipsum inspicere	422	Testaceum flagellum	167
Teipsum laudas	422	Testa collisa testæ	519
Teipsum non alens canes alis	22	Testudinem equus insequitur	159
Telenicia echo	201	Testudinem pegaso compa- ras	157
Telenico pauperior	400	Testudo intra tegumen tuta est	459
Telluris onus	108	Testulæ transmutatio	188
Tempestas rerum	259	Teuthidum more	513
Tempus omnia reuelat	252	Thasium infundis	315
Temulentus dormiens non est excitandus	308	Tharich ⁹ affusus est simulatque simul uiderit ignem	431
Tenedia bipennis	407	Thallus bonorum	72
Tenedius homo	301	Theagenis pecuniæ	404
Tenedius patronus	301	Theagenis hecatum	222
Tenedius tibicen	217	Theffalorum alæ	327
Teneri calidis balneis	330	Theocrines tragicus	80
Tentantes ad Troiam perue- nerunt Græci	170	Thefaurus carbonis erāt	194
Tenui filo	355	Thericlei amicus	326
Tenuis spes	123	Theristæ facies	186
		Theffala mulier	183
		Theffalorū commentū	244

I N D E X

Tithoni fenestra	322	Toto organo	12
Thracæ fœdera nesciūt	244	Toto pectore	91
Thracium commentum	244	Totum subuertere	295
Θρακίην	411	Totus echinus asper	60
Thunnii more	133	Trabs in omnibus	125
Thurium lema	187	Tradūt operas mutuas	84.94
Thynnissare	308	Tragicè loqui	418
Thymbra uicitans	60.193	Tragicus rex	111
Tibiam tubæ cōparas	460.159	Tragicum malum	261
Tibicen uapulat	445	Tragicum tueri	309
Tibicines mente capti	278	Tragœdias in nugis agere	293
Tibicinis uitam uiuis	286	Tragulam iniicere	275
Timidi mater nō flet	441.463	Tranquillo quilibet gubernator est	71
Timidi nunquam statuerunt trophæum	510	Tranquillum æthera remigas	233
Thita præfigere	118	Transuersum agere	374
Timidior Pisandro	509	Tredecim cubitorum	281
Timidus Plutus	509	Trepidat in morè galli cuiuspiam	513
Timidior es prospiciētē	509	Tria cappa pessima	218
Tineas pascere	98	Tria saluberrima	457
Tinctura Cyzycena	444	Tribus bolis	77
Tinctura cæcior	78	Tribus minis insumptis, decim decim imputat	485
Tinctura Sardonica	444	Tribus uerbis	78
Tranas imploras	85	Tributis potiora	325
Titanicus aspectus	310.514	Tricæ apinæ	103
Titio ad ignem	430	Triceps Mercurius	51
Titiuillitium	102	Tristis litera	117
Titius	23	Tristis scytale	310
Tollat te qui non nouit	453	Triū dierum comeatū	404
Tolle digitum	521	Trium literarum homo	104
Tolle calcar	353	Trochi in morem	241
Tollenda mali occasio	389	Trutina iustius	303
Tolle tolle mazā quàm ocyf-simè scarabeo	488	Τρυφῶνι	486
Tollere cornua	54	Tuā ipsius terrā calcas	127
Tollere cristas	53	Tuas res tibi habeto	137
Tota erras uia	8	Tua res agitur pariescūm proximus ardet	140
Tota hulus est	361		
Toto cœlo errare	9		
Toto corpore	417		

Tu

PROVERBIORUM.

Tu in legione, ego in culina 149.	Vela uentis permittere Vel cæco apparet	169 416
Tuiste pingam coloribus 385	Vel capra mordcat nocentem	
Tunica pallio propior est 435	531	
Tunc canent cygni cùm tace- bunt graculi 171	Velis equisq;	174
Tunicati 402	Vel hosti miserandus	262
Tuo te pede metire 54	Vel Mezaram usq;	333
Turdus ipse sibi malum cacat 344	Vel mulcas metuit præteruo- lirantes	510
Turpe silere 297	Velocem tardus sequitur	14
Turpis iactantia 419	Veluti è speculo	416
Turture loquacior 199	Velut in cratere	93
Tusis pro crepitu 479	Velut umbra sequi	63
Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum 344	Venari in mari	21
Tute lepus es & pulpamentum quæris 24	Venereum iusiurandum	182
Tuum tibi narro somnium 17	Veneris lac	312
Tyria maria 515	Veneri suem immolauit	369
V	Venia primū experienti	299
VAcuam inhabitare 229	Veniat hospes quisquis profu- turus est	437
Vadimoniū deserere 375	Venimus ad summā lineam	10
Valeat amicus cū inimico 129	Venter auribus caret	328
Vale charum lumen 90	Venti campus	241
Valere pancreaticè 457	Ventis tradere	383
Vallus uitem deceptit 192	Vento loqueris	233
Vapula papyria 100	Ventos colis	235
Vasis instar 280	Ventre pleno molior consul- tatio	173
Vates secū auferat omen 120	Ventrem mihi obiicis	8
Vbi amici ibi opes 42	Ventres	328
Vbi cerui cornua abiiciūt 381	Ventus neq; manere finit, neq; nauigare	413
Vbi non sis qui fueris, non est cur uelis uiuere 190	Vera fronte	320
Vbi per harma fulgurarit 452	Verba importat Hermodorus	332
Vbi paueris, impera 358	Verberare lapidem	230
Vbi quis dolet, ibi & manum habet 350	Verbis conceptis peierare	411
Vbi timor ibi pudor 445	Verbis coquinaris	27
Vel acum inuenisses 136	Verbis pugnans non re	512
	Verecundia inutilis uiro egen-	

I N D E X

ti	444	Virgula diuina	70
Ver ex anno tollere	236	Virgultea scapha Aegæu tran-	
Ver hyemem sequitur	474	mittere	9
Veriora iis quæ apud Sagram		Viri infortunati procul amici	
acciderunt	181	44	
Veritatis simplex oratio	318	Viri iureiurâdo, pueri talis fal-	
Vero uerius	320	lendi	180
Verfatilis Artemon	59	Viri senis astaphis caluaria	325
Vertere uela	370	Viro esurienti necesse est fu-	
Verucea statua	283	rari	375
Vespa cicadæ obstrepsens	14	Viro Lydo negotiû non erat,	
Veru signare	118	at ipse foras profectus para-	
Vespertilio	241	uit	340
Veste circumfers ignem	213	Viro seni maxillæ baculus	324
Vestigium ponere	273	Virtute duce, fortuna comite	
Vestis uirum facit	152	76	
Viam qui nescit ad mare	438	Virtus gloriam parit	377
Victi non audent hiscere	521	Virtus simplex	304
Victitant succo tuo	487	Virtutem & sapientiam uin-	
Victoria	190	cunt testudines	364
Victoria non incruenta	519	Virum improbû uel mus mor-	
Victus spinosus	259	deat	531
Videre mihi labda	288	Vita deliaris	193
Videberis me uidens, plane		Vita macerata	326
Martem uidere	54	Vita molita	462
Vinaria angina	63	Vita mortalium breuis	525
Vincula Thyrrhena	392	Vita hominis peregrinatio	525
Vindicta tarda, sed grauis	533	Vitandæ potentû offensæ	533
Vino inscribere mulieris iuf-		Vitiar lapidem longum tem-	
jurandum	382	pus	323
Vino uendibili suspensa hede		Vitiligator	386
ra non est opus	59	Vitiosa nuce non eman	104
Vinum caret clauo	311	Viua uox	154
Vinum senem etiam uel nolen-		Viuens uidensq;	263
tem saltare compellit	330	Viuit, incende ignem	176
Vinum animi speculum	320	Viuorum oportet meminisse	
Vir fugiens & denuo pugna-		383	
bit	511	Viuum cadauer	324
Vir fugiens haud moratur ly-		Viuum noueris	269
ræ strepitum	174	Viuum sepulchrum	324
		Viuus	

PROVERBIORVM.

Vinus fueris uel cepe solū accipiens	86	Vnica scutica omnes impellit.	429
Vixit dum uixit benè	330	Vnico digitulo scalpit caput	
Vltra catalogum	322		285
Vltra Epimenidè dormis	485	Vnicum arbutum haud alit	
Vltra fufum	322	duos erithacos	296
Vltra hyperbolum	334.456	Vni cum duobus non est pugnandum,	83
Vltra linum	322	Vno die confefcere	464
Vltra penfum uiuit	322	Vno digitulo	429
Vltra peram fapere	54	Vno ore	52
Vltra res Callicratis	150	Vno fufce complexi	77
Vltra fepta tranfilire	34	Vno tenore	470
Vltrò citroq;	134	Vnum augurium optimū, tueri patriam	188
Vltrò Deus fuppeditat bona	87	Vnus ad unum	134
Vlulas Athenas	232	Vnus contra multos	83
Vlyffes pannos exiit	372	Vnus Deus & plures amici	39
Vlyffium commentum	248	Vnus multorum inftar	163
Vlyffis remigium	220	Vnus uir nullus uir	83
Vmbræ	154	Vocatus atque non uocatus	374
Vmbram fuam metuere & 509	20.	Volam pedis oftendere	353
Vmbra pro corpore	238	Volantia feftari	233
Vna cum caniftro	433	Volaticum iufurandum	247
Vnà cum ipfis manipulis	447	Volens nolente animo	48
Vnà cum templis & aris	514	Volentem bouem ducito	375
Vna domus non alit duos canes	296	Voluitur dolium	232
Vna hirundo non facit uer	96	Voluptas fœda	291
Vnà lauabor	436	Voraciòr purpura	449
Vna pertica	431	Vorare hanum	450
Vndarum in ulnis	141	Voruram foluere	233
Vndas numeras	232	Votum munificum	534
Vndecunque lucrum capiunt	416.445	Vrbanus nihil æqui cogitat	306
Vndè excoquat feuum	151	Vrit abfq; torre	392
Vnguis in hulcere	307	Viq; ad aras amicus	42
Vnica filia duos parare generos	48	Viq; ad rauim	88
		Vfuræ nauticæ	325
		Vfus est altera natura	338
		Vt	

INDEX PROVERBIORVM.

Vt Bagas constitisti	284	Vtroq; nutans sententiâ	48
Vt canis è Nilo	176.254	Vt sementem feceris, ita metes	
Vt Corinthia uideris	288		406
Vtere curru, de asinis nihil laborans	36	Vulcanium uinculum	521
Vterq; ambo	111	Vulcanus tibi uaticinatus est	
Vt fici oculis incumbunt	362		381
Vt herba foliitrialis	524	Vulgus suspicax	386
Vti foro	467	Vulpes bouem agit	24
Vtinam domi sim	139.155	Vulpes haud corrumpitur meribus	365
Vtinam mihi contingant ea quæ inter Corinthum & Sicyonem	533	Vulpes non iterum capitur laqueo	299
Vt in uelabro olearii	94	Vulpinari cum uulpe	474
Vt lupus ouem	307.355	Vulturis umbra	449
Vt luti baiuli	102	Vultu sæpè læditur pietas	40
Vt nunc sunt homines	120	X	
Vt Phidiæ signum	52	X Enocratis caseolus	194
Vt Phrygius amauit Pieriam	46	Υπερβανισμῶν	184
		Υπερμασαν	313
Vt possumus quando ut uolumus non licet	438	Z	
Vtranq; paginam facit	131	Z Aleuci lex	305
Vtrem cedis	237	Zenone moderatior	
Vtrem mergis uento plenum	227		506
		Zenonium est & lentum coquere	116
Vtrem uellis	223	Zoili	296.386
Vtres Thylaci	329	Zonam perdidit	402
Vtre territas	223.237	Ζωροροδῶπιδης	503
		Zopyri talenta	150

F I N I S.

